SKUPŠČINA SRS
DOKUMENTACIJA
št-S:21/4

Sekretariat Skupščine SRS
DOKUMENTACIJA

skupščina
socialistične
republike
slovenije

sejni zapiski

seje

26. X. 1982
17. XI. 1982

4

ljubljana 1983

skupščina
socialistične
republike
slovenije

sejni zapiski

seje 26.X.1982
17.XI.1982

ljubljana 1983

St - S: 21/4
Sekretariat Skupštine SRS
DOKUMEMTACIJA
Zav. br. 477/83

Z B O R Z D R U Ž E N E G A D E L A

8. SEJA

(26. OKTOBRA 1982)

Predsedoval: Martin M l i n a r , predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.o5 uri.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 8. sejo Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije, ki sem jo sklical na podlagi prvega odstavka 93.člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Na podlagi 18. člena poslovnika Zbora združenega dela bomo najprej izvolili Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora in verificirali pooblastila.

Predlagam, da v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvolimo naslednje delegate: za predsednico Marico Florjančič, za člana pa Viktorja Švaba in Tatjano Hožič.

Želi o tem predlogu kdo razpravljati?(Ne.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 8. sejo Zbora združenega dela izvoljeni delegati v predlaganem sestavu.

Verifikacijsko komisijo prosim, da se sestane, pregleda pooblastila delegatov in sestavi poročilo za zbor.

Na sejo zbora so k posameznim točkam dnevnega reda vabljeni predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Republiške konference SZDL Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Zveze kmetijsko-zemljiških skupnosti Slovenije, Zadružne zveze Slovenije, Narodne banke Slovenije, Službe družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji, Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, Kulturne skupnosti Slovenije, Izobraževalne skupnosti Slovenije, Raziskovalne skupnosti Slovenije, Skupnosti socialnega varstva Slovenije in Zdravstvene skupnosti Slovenije.

Na sejo zbora so vabljeni še člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ in poročevalci komisij, odborov in skupin delegatov, in sicer: Odbora za družbenoekonomski razvoj, Odbora za družbenopolitični sistem in Odbora za družbenoekonomske odnose, Odbora za agrarno politiko, Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, Komisije za informiranje, Zakonodajno-pravne komisije, skupine delegatov za spremljanje uresničevanja akcijskega programa boja proti alkoholizmu, skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju, skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v SR Sloveniji in skupine delegatov za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije.

V zvezi z delegatskimi vprašanji vas seznanjam, da ima po poslovniku Skupščine SR Slovenije delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim upravnim organom vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadevo iz njihove pristojnosti. Delegat v zboru ima pravico zahtevati obvestila in pojasnila od predsednika Skupščine, predsednikov zborov in predsednikov delovnih teles.

Glede na to prosim delegate, ki nameravajo zastaviti delegatska vprašanja, da posredujejo ta vprašanja v pismeni obliki že na začetku seje, da bi lahko takoj o tem obvestili Izvršni svet Skupščine SR Slovenije oziroma ustrezne republiške funkcionarje. S tem bi omogočili Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije oziroma posameznim funkcionarjem, da se na odgovor pripravijo in na vprašanja odgovore, če bo le mogoče, že na današnji seji.

Za današnjo sejo ste na klop prejeli seznam gradiv k posameznim aktom, zato jih ne bom posebej navajal.

Prav tako ste za današnjo sejo prejeli na klop listo predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k posameznim točkam dnevnega reda, zato tudi teh pri obravnavi posameznih zadev ne bom posebej navajal.

Obveščam vas, da bo skupno zasedanje potekalo takole. Najprej bodo na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin, Družbenopolitičnega zbora in Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije dane uvodne besede k posameznim poročilom o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju. Nato bo na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora dana uvodna beseda k poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in o ukrepih Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije, ki jo bo podal Dušan Šinigoj, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

V zvezi s sprejetimi sklepi k poročilu o izvajanju stališč in sklepov Skupščine SR Slovenije za nadaljnje uresničevanje družbene preobrazbe pravosodnega sistema v SR Sloveniji in k informaciji o uresničevanju zakona o pravni pomoči, ki jih je sprejel zbor na zadnji seji, vas obveščam, da le-teh ni potrebno usklajevati. Z Družbenopolitičnim zborom smo jih sprejeli v enakem besedilu, Zbor občin pa jih je sprejel z manjšimi redakcijskimi dopolnitvami.

Glede na to vas obveščam, da smo pri vseh točkah, kjer smo na seji zbora dne 14.1o.1982 sprejemali končne odločitve, usklajeni z Zborom občin in Družbenopolitičnim zborom.

Prosim predsednico verifikacijske komisije, da zboru poroča.

M a r i c a F l o r j a n č i č : Zbor združenega dela šteje 15o delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 138 delegatov, in sicer: z gospodarskega področja 89 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 12 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 11 delegatov, s kmetijskega področja 16 delegatov, z obrtnega področja 4 delegati, s področja državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev 5 delegatov, s področja oboroženih sil en delegat.

Na današnji seji niso navzoči delegati iz naslednjih področij oziroma okolišev: gospodarsko področje, 1. okoliš - 2 delegata, 21. okoliš - 1 delegat, 27. okoliš - 1 delegat, 3o. okoliš - 1 delegat, 47. okoliš - 1 delegat, skupaj torej 6 delegatov; prosvetno-kulturno področje, 3. okoliš - 1 delegat; socialno-zdravstveno področje, 4. okoliš - 1 delegat, 8. okoliš - 1 delegat; kmetijsko področje, 7. okoliš - 1 delegat, 8. okoliš - 1 delegat; obrtno področje, 3. okoliš - 1 delegat; skupaj ni navzočih 12 delegatov.

Komisija je pregledala predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije, zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa. Želi kdo o poročilu komisije razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in dajem poročilo v celoti na glasovanje, ker ni sporno nobeno pooblastilo.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (138 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 8. sejo Zbora združenega dela.

S tem ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Prehajamo na 1. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na določitev dnevnega reda 8. seje Zbora združenega dela.

Z dopisom z dne 4.lo.1982 sem s 7. seje zbora preložil osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vlaganju sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela. Preložitev je bila predlagana zato, ker gre za problematiko, povezano z osnutkom zakona o dopolnitvi zakona o dolgoročni proizvodni kooperaciji, poslovno-tehničnem sodelovanju ter pridobitvi in odstopu materialne pravice do tehnologije med organizacijami združenega dela in tujimi osebami, ki ga obravnavamo na današnji seji.

Dnevni red današnje seje razširjam tudi z informacijo o uresničevanju zveznih intervencijskih zakonov o omejevanju nekaterih oblik porabe in o izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna, ki je bila na predlog Odbora za družbenoekonomski razvoj preložena na današnjo sejo zbora s tem, da jo v dnevnem redu opredelimo širše, in sicer kot poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije.

Z dopisom z dne 18.lo.1982 sem odložil z dnevnega reda današnje seje 12. točko dnevnega reda, to je statute visokošolskih organizacij združenega dela, ker zaradi obsežnosti statutov in priprave ustrezne strokovne podlage ni bilo mogoče opraviti razprave v pristojnih delovnih telesih.

Danes ste na klop prejeli pismo Raziskovalne skupnosti Slovenije, ki na podlagi pripomb Zakonodajno-pravne komisije predlaga, da z dnevnega reda odložimo obravnavo samoupravnih aktov posebnih raziskovalnih skupnosti.

K točki volitve in imenovanja ste prejeli predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada. Na predlog Predsedstva Skupščine SR Slovenije predlagam, da ga obravnavamo kot posebno točko dnevnega reda.

Glede na vse navedeno predlagam zboru, da sprejme za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 8. seje Zbora združenega dela,

2. poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju,

3. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona,

4. poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije,

5. predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985,

6. predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1982,

7. predlog zakona o ustanovitvi delovne organizacije Restavratorski center SR Slovenije,

8. osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja,

9. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju,

lo. predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona,

11. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona,

12. analiza o uresničevanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu,

13. osnutek zakona o zagotovitvi sredstev SFR Jugoslavije v Afriški sklad za razvoj ob tretjem splošnem dopolnjevanju njegovih sredstev,

14. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vlaganju sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela,

15. osnutek zakona o dopolnitvah zakona o dolgoročni proizvodni kooperaciji, poslovno-tehničnem sodelovanju ter pridobitvi in odstopu materialne pravice do tehnologije med organizacijami združenega dela in tujimi osebami,

16. predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada,

17. volitve in imenovanja,

18. predlogi in vprašanja delegatov.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev tako predlaganega dnevnega reda? (Nihče.)

Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (14o delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red današnje seje soglasno sprejet.

Ugotavljam tudi, da sta na sejo prišla še dva delegata.

Delo bomo nadaljevali na skupnem zasedanju z Zborom občin, Družbenopolitičnim zborom in skupščino Izobraževalne skupnosti Slovenije. Skupno zasedanje bo vodil predsednik Izobraževalne skupnosti Slovenije.

(Seja je bila prekinjena ob 9.2o in se je nadaljevala ob 11.4o)

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Tovarišice in tovariši delegati! Preden preidemo na 2. točko dnevnega reda, vas obveščam, da so se priključili našemu delu še tovarišica Vida Makuc, gospodarsko področje, 1. okoliš, Ljubljana-Bežigrad, Štefan Feher, gospodarsko področje 47. okoliš, Lendava, Franc Lapuh, gospodarsko področje 27. okoliš, Krško, tovariš Štefan Šinko s socialno-zdravstvenega področja 8. okoliš, Murska Sobota in Ervin Eržen s prosvetno-kulturnega področja 5, okoliš Nova Gorica. Tako je na seji navzočih 143 delegatov.

Prehajamo na 2 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju.

Poročila so predložili Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Izobraževalna skupnost Slovenije in Gospodarska zbornica Slovenije. Objavljena so bila v prilogi VII. Poročevalca.

Danes ste prejeli stališča in usmeritve Sveta za vzgojo in izobraževanje pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije in zaključke Republiške konference SZDL Slovenije.

Prav tako ste danes prejeli predlog ugotovitev in stališč k poročilu, ki ga je pripravila na podlagi vseh razprav skupina delegatov za spremljanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju. Člani skupine iz našega zbora, ki so navzoči na seji, naj prosim spremljajo razpravo in po končani razpravi uskladijo predlog ugotovitev in stališč z delegati ostalih dveh zborov.

Uvodno besedo smo poslušali na skupnem zasedanju. Želijo morda poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Boris Lipužič, predstavnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

B o r i s L i p u ž i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V sindikatih smo obravnavali vsa tri poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju, seveda ne nazadnje na X. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije, ter oblikovali naše pripombe in mnenja, ki smo jih posredovali pretekli teden tudi na Republiški konferenci SZDL Slovenije, zato so le-ta sestavni del ocene in stališč, sprejetih v Republiški konferenci SZDL Slovenije.

V razpravi se bom zaradi tega omejil samo na nekaj vprašanj, ki še posebej zadevajo dejavnost sindikatov pri uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju pa tudi zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja.

Sedanje izkušnje pri delovanju posebnih izobraževalnih skupnosti, slabosti, ki se kažejo pri pripravljanju programskih zasnov, razdrobljenost mreže in podobno kažejo na to, da moramo temeljito oceniti sedanjo organiziranost teh skupnosti. Podpiramo mnenje Sveta za vzgojo in izobraževanje Republiške konference SZDL Slovenije, da je treba razmisliti o racionalnejši organiziranosti uporabnikov in izvajalcev. Pri tem pa opozarjamo, da organizacijske spremembe same po sebi še ne bodo prispevale k dejanskemu uresničevanju svobodne menjave dela. Oceniti moramo, kaj nam je prineslo združevanje sredstev uporabnikov po načelu 6o : 4o in kateri so tisti vzroki, ki onemogočajo natančnejše planiranje sredstev v določeni posebni izobraževalni skupnosti na osnovi interesov in možnosti uporabnikov.

Menimo, da bomo sedanje težave z razdrobljenostjo programov, mrežo šol in podobno odpravili le, če bomo uspeli vzpostaviti tesnejšo povezavo med posameznimi odločitvami in njihovimi materialnimi posledicami, hkrati pa je tudi nujno, da začnemo vrednotiti obseg in kakovost dela izvajalcev, česar sedanji način financiranja v izobraževalni skupnosti ne omogoča.

Ob tem pa je treba povedati tudi to, da se v sedanjih zaostrenih pogojih gospodarjenja in s tem z omejevanjem sredstev tudi za to področje ponekod pojavlja teza, da ni mogoče uveljavljati svobodne menjave dela, s čimer se ne moremo strinjati. Menimo, da bo prav svobodna menjava dela tako posredna prek posebnih izobraževalnih skupnosti kakor tudi neposredna svobodna menjava dela pripomogla k racionalnejšim odločitvam v skladu z možnostmi, spodbujala iskanje notranjih rezerv in večjo kakovost dela.

V sindikatih menimo, da je ocena o stanju na področju izobraževanja ob delu in iz dela premalo kritična. Proces izobraževanja ob delu in iz dela, ki je v preteklem obdobju v Sloveniji zajel v izpopolnjevanje in usposabljanje na vseh ravneh relativno visok odstotek delavcev, je v zadnjih letih v izrazitem upadanju. Analiza vpisa izobraževanja ob delu za leto 1981-1982 kaže, da je ta upadel za skoraj 5o % v primerjavi z letom 198o-1981, upadanju pa sledimo že od leta 1978-1979. Tako se krči obseg izobraževanja ob delu, ki ga izvajajo srednje in visoke šole, hkrati pa se ne krepi tovrstna dejavnost v oblikah neposredne menjave dela oziroma v organizacijah združenega dela.

Dejstvo, da imamo v Sloveniji med zaposlenimi več kot četrtino delavcev z neuspešno končano osnovno šolo in da je med njimi po nekaterih podatkih celo več kot looo nepismenih, je zaskrbljujoče.

Nadaljevanje upadanja izobraževanja ob delu bi zadrževalo sedanjo neustrezno izobrazbeno raven delavcev ter imelo zelo neugoden vpliv na naš celotni družbenoekonomski razvoj v prihodnjih desetletjih.

Prešibko spodbujanje ali celo oviranje izobraževanja in usposabljanja ob delu in iz dela bi imelo zlasti negativne posledice na posodabljanje in prestrukturiranje našega gospodarstva. Če obstoječih razmer na področju izobraževanja delavcev ne bomo pričeli učinkoviteje spreminjati, se ne bomo mogli uspešno vključevati v mednarodno delitev dela ter uveljaviti izobraževanje kot kakovosten dejavnik našega razvoja. Takoj moramo začeti odpravljati vzroke, ki pogojujejo stanje na področju izobraževanja ob delu in iz dela. Zato je potrebno, da vsi subjektivni dejavniki, pa tudi strokovne organizacije in organi nemudoma izoblikujemo svoje programe aktivnosti. V zvezi sindikatov smo takšen program že pripravili.

V razpravi v sindikatih je bila potrjena ocena, da programske zasnove za oblikovanje vzgojnoizobraževalnih programov, zlasti v nekaterih visokošolskih organizacijah združenega dela niso dovolj usklajene z zahtevami dela. Niso v celoti upoštevane smernice za izdelavo programskih zasnov ter že izdelane nomenklature in opisi poklicev na podlagi družbenega dogovora o razvrščanju poklicev in strokovne izobrazbe. Vse te in druge pomanjkljivosti so vzrok, da je v nekaterih usmeritvah usmerjeno izobraževanje preveč razdrobljeno, da se podvaja in prekriva. Posamezne smeri so oblikovane na izmišljenih poklicih, zlasti tam, kjer še niso izdelane nomenklature poklicev. To moramo s skupnimi napori preseči v posebnih izobraževalnih skupnostih, in sicer najprej v njihovih strokovnih svetih.

V preteklem šolskem letu sta bila proizvodno delo in delovna praksa učencev v usmerjenem izobraževanju razmeroma dobro izvedena, kar pa ne pomeni, da smo s tem opravili vse naloge. Predvsem moramo poskrbeti, da bodo v organizacijah združenega dela dograjevali programe tako, da se bodo učenci v času celotnega izobraževanja ustrezno usposobili za začetek dela. Hitreje moramo odpraviti tudi tista odprta vprašanja, ki jih doslej še nismo uspeli zadovoljivo rešiti. To so na primer zdravniški pregledi učencev, nagrajevanje učencev in izvajalcev in tako dalje.

Pozorni moramo biti tudi na nekatere kritične ocene mladih, da proizvodno delo in delovna praksa nista bili povsod izvedeni tako, kot kažejo splošne ocene. Take primere moramo analizirati in odpravljati pomanjkljivosti. Zavzemati se moramo za to, da bo to delo organizirano v skladu z družbenimi vzgojnoizobraževalnimi cilji.

Predvsem pa ocenjujemo, da je potrebno v organizacijah združenega dela usmeriti aktivnost pri uresničevanju dela in delovne prakse učencev v naslednje.

1. Zagotoviti, da bodo delavci v organizacijah združenega dela odločali o zagotavljanju proizvodnega dela in delovne prakse učencev.

2. Urediti, da bosta v samoupravnih splošnih aktih organizacij združenega dela urejena proizvodno delo in delovna praksa ter medsebojne pravice in obveznosti organizacij združenega dela in učencev.

3. Vztrajati, da bo pred začetkom vsakega šolskega leta v organizacijah združenega dela izdelan podroben načrt izvajanja in spremljanja proizvodnega dela in delovne prakse učencev ter njihovega vključevanja v samoupravno življenje organizacij združenega dela.

4. V skladu z zakonom o usmerjenem izobraževanju zagotoviti, da na podlagi načel o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov po rezultatih dela organizacije združenega dela urejajo tudi nagrajevanje učencev v skladu z njihovim prispevkom pri proizvodnem delu in delovni praksi.

5. Poskrbeti, da v organizacijah združenega dela skupaj s skupnostmi za zaposlovanje in strokovnimi službami učenca na proizvodnem delu in delovni praksi tudi poklicno usmerjajo in še posebej spodbujajo usmerjanje v deficitarne proizvodne poklice.

Menimo, da je poročilo skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju ustrezna podlaga za izoblikovanje stališč zborov Skupščine SR Slovenije o nadaljnjem uresničevanju koncepcije usmerjenega izobraževanja pa tudi svobodne menjave dela na področju vzgoje in izobraževanja. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovariš Vlado Borovinšek, področje gospodarstva, 41. okoliš, Maribor-Tabor.

V l a d o B o r o v i n š e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ko presojamo prve izkušnje preobrazbe srednjega usmerjenega izobraževanja, pristopamo k oblikovanju najvažnejših odločitev o načinu uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju v visokem šolstvu in to v času, ko družbenoekonomski položaj naše skupnosti zahteva izostreno kritično obravnavo bistvenih vidikov reforme ob popolni odgovornosti, saj gre za odločitve z usodnimi dolgoročnimi posledicami.

Prav tako je vprašanje resničnega usklajevanja in dogovarjanja tistih, ki so za programe usmerjenega izobraževanja zainteresirani in njihovimi izvajalci, eno od temeljnih. V reformi izobraževanja je nujno uveljaviti tako preobrazbo visokega študija,ki bo omogočala posameznikom socialno mobilnost, predvsem pa tudi strokovno nadgradnjo, specializacijo in možnost prestrukturiranja strokovnih kadrov v skladu s potrebami dinamičnega razvoja gospodarstva.

Prehod v nove oblike izobraževanja ni enkratna akcija, ampak proces, v katerem morajo ustvarjalno in stalno sodelovati tudi in predvsem uporabniki. Prav tu pa se srečujemo z vse preveč razvito prakso, da so delegatske skupščine prevečkrat postavljene v situacijo formalnega odločanja o predlogih in odločitvah, ki jim jih posredujejo strokovne službe ali pa jih sorazmerno na hitro sprejemajo v strokovnih svetih.

Sklepi posebnih izobraževalnih skupnosti so in bodo v mnogočem odločilno vplivali na vzpostavitev in izvajanje reforme.

Na področju srednjega šolstva in oblikovanja vzgojno-izobraževalnega procesa za visoko šolstvo ugotavljamo naslednje probleme, ki lahko usodno vplivajo na rezultate reforme.

1. Velik del najsposobnejših učencev iz osnovnih šol se vpisuje v tako imenovane elitne programe, ki so se razvili iz nekdanje gimnazije. Čeprav smo dosegli v Mariboru ugodno razmerje med vpisom v proizvodne in neproizvodne usmeritve, je ta uspeh izničen, ker ni v sorazmerju s porazdelitvijo populacije po sposobnostih.

V šolskem letu 1981/82 je prirodoslovno-matematično usmeritev vpisalo le osem prav dobrih učencev, vsi ostali so bili odličnjaki, medtem ko imamo na drugi strani pri vpisu v tekstilno usmeritev le tri odlične učence.

Predlog: omejiti vpis na teh smereh na resnične potrebe, čimprej opredeliti vertikalno prehodnost in z njo temeljito seznaniti starše in učence, doseči bistveno hitrejše premike pri vrednotenju proizvodnega dela.

2. Neustrezna je tudi regijska razporeditev vpisanih učencev. V nekaterih šolah je tudi 9o % vpisanih iz Maribora, čeprav so kadrovske potrebe med Mariborom in regijo razporejene v razmerju 5o : 5o. Ta problem je najbolj izrazit tam, kjer so potrebni preizkusi znanja.

Predlog: pri vpisu bi bilo treba zagotoviti možnost vpisa učencem iz drugih krajev, če imajo zagotovljene štipendije oziroma je ugotovljena potreba po tem kadru.

3. Ugotavljamo zaskrbljujoče stanje na področju usposobljenosti učiteljev, saj jih ima samo 6o % v Mariboru visokošolsko izobrazbo.

Razlog za to je tudi dejstvo, da nimamo urejenega usposabljanja učiteljev za tehnične in praktične predmete, kar bi bilo treba upoštevati pri oblikovanju

vzgojnoizobraževalnega procesa v visokem šolstvu. Zato je nujno potrebno zagotoviti dejansko usklajevanje že v fazi strokovnih priprav.

To praktično pomeni, da je potrebno na eni strani izvršiti to usklajevanje v okviru izobraževalnih skupnosti v občinah, katerih funkcija je ugotovitev celovite izobraževalne potrebe prostora in jih na tej podlagi usklajevati s posebnimi izobraževalnimi skupnostmi.

Hkrati pa bi posebne izobraževalne skupnosti morale postati bolj odprte za oblikovanje enot posebnih izobraževalnih skupnosti, ki naj bi zagotavljale kvalitetnejša in bolj usklajena stališča izvajalcev in uporabnikov v določenem gravitacijskem prostoru.

Ob tem pa velja poudariti, da je izrednega pomena tudi sestava delegacij posebnih izobraževalnih skupnosti, njihova strokovna in politična zavest in predvsem tudi popolna zagotovitev njihovega samoupravnega odločanja. Če bodo na tem področju dejansko storjeni premiki, lahko pričakujemo, da bodo premiki v okviru izobraževalnega sistema dejansko odraz potreb in načrtov v organizacijah združenega dela.

Želel bi tudi opozoriti na problem, ki se veže na zagotavljanje racionalizacije visokošolskega izobraževanja, ki naj prepreči drobitev programov in smeri ter nepotrebno vzporednost programov. Absolutno bi bilo potrebno vztrajati na tem, da je študij stopnjevan tam, kjer so stopnjevane potrebe, kar praktično pomeni, da ne gremo za vsako ceno in za vsako usmeritev v visoko stopnjo, če vemo, da je tehnološka struktura združenega dela nasprotno potrdila nekatere stopnje.

Odločno je potrebno vztrajati na principu integralnosti programov za pridobitev izobrazbe in se postaviti zoper stališča, da se ti programi drobijo glede na interese in sistem financiranja, ki v tem trenutku stimulira dezintegracijo programov, ne pa racionalno obnašanje izvajalcev integralnih programov.

Podpiramo stališče mariborske univerze do oblikovanja vzgojnoizobraževalnega procesa v visokem šolstvu. Odločno odklanjamo ocene, po katerih je bila razprava in stališča, ki so jih organi v Mariboru zavzemali do problema potrebnosti izobraževanja pravnika na 6. stopnji, izenačena z metodami podpisnikov znanega pisma.

Nadalje menimo, da sta proizvodno delo in proizvodna praksa sestavni del vzgojnoizobraževalnega procesa in ju zato ni umestno posebej nagrajevati. Predlagamo, da se zaradi tega preverijo sedanja določila zakona, ne nazadnje zaradi trenutnega gospodarskega položaja, ki ne dovoljuje nadaljnjih obremenitev združenega dela. Ob tem pa menimo, da je treba enotno urediti nagrajevanje mentorjev proizvodnega dela v organizacijah združenega dela.

Ob koncu bi izpostavil še vprašanje interdisciplinarnosti programov. Ti so v sedanjih programskih zasnovah zelo slabo zastopani zato, ker se še vedno gleda, da se izobraževalni programi naravnajo preveč na klasične znanstvene discipline, namesto da bi šel razvoj programov bolj smelo v obravnavanje tistih življenjskih tehnoloških, ekonomskih in drugih kompleksov, ki se v združenem delu dejansko pojavljajo in so nesporno dolgoročno naravnani.

Vzgojnoizobraževalno delo mora biti povezano tudi z raziskovalnim delom za gospodarstvo. Izobraževalni sistem mora odpraviti umetne pregrade med strokovnimi disciplinami in med formalnim ter neformalnim izobraževanjem. Njegov cilj mora biti permanentno izobraževanje kot nadaljnji sestavni del usmerjenega izobraževanja.

V okviru preverjanja uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju in opredeljevanja nadaljnjih aktivnosti je potrebno konkretneje opredeliti razreševanje problemov statusa in položaja domov za učence in študente v okviru vzgojnoizobraževalnega procesa,predvsem z vidika njihovega družbenoekonomskega položaja. Ocenjujemo, da je ocena v poročilu glede na obstoječe stanje preoptimistična in da konkretna problematika ekonomskega poslovanja v domovih zahteva dodatne ukrepe. Hvala.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovariš Ivo Fabinc, rektor Univerze v Ljubljani.

I v o F a b i n c : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V imenu Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani se vam zahvaljujem za vabilo, da sodelujem pri vašem delu.

O predloženem poročilu oziroma poročilih smo na naši univerzi razpravljali v vseh organih, vključno tudi na univerzitetnem svetu. Poročila, uvodne besede ter priložene ugotovitve in stališča odsevajo stopnjo uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju.

Dovolite mi, da ugotovim, da za našo univerzo ni več prave dileme, ali se je potrebno aktivnejše vključiti v reševanje aktualnih in dolgoročnih problemov visokega šolstva.

Univerza je bila bolj zavzeta s problemom, kako naj se visoko šolstvo združuje na samoupravnih osnovah in kako naj se organizira ne le za uspešno pripravo zasnov visokošolskih izobraževalnih programov, temveč predvsem za odgovorno izvajanje izobraževalnih programov v prihodnje.

Ker smo besedilo v tem smislu poskušali zboljšati v pripravah zasnov in ker je o tem govorila že tovarišica Poljanškova, vas ne bi zadrževal s podrobnostmi. Nedvomno je namreč, da je osrednja, neposredna naloga in interes univerze, da se pravočasno konča razprava o zasnovah vzgojnoizobraževalnih programov.

Vsako nepotrebno zavlačevanje nam jemlje čas, potreben za izdelavo vzgojnoizobraževalnih programov, s tem pa se skrajšuje tudi čas, ki ga imamo na razpolago do srečanja z reformo visokega šolstva.

Pri našem delu na vzgojnoizobraževalnih zasnovah smo izhajali predvsem iz predpostavke, da je razvoj visokega šolstva v Sloveniji odvisen od celovitosti in enovitosti vzgojnoizobraževalnega sistema v Sloveniji. Celovitost pa predpostavlja kompleksnost in komplementarnost razvoja vzgojnoizobraževalnega sistema v slovenskem prostoru ter preseganje regionalne in disciplinarne zaprtosti in samozadostnosti.

Na tej liniji je naša univerza v fazi priprav programskih zasnov razvijala intenzivno medsebojno sodelovanje med visokošolskimi temeljnimi organizacijami in med visokošolskimi delovnimi organizacijami, razvijala je sodelovanje z mariborsko univerzo, razvijala sodelovanje - po mojem mnenju uspešno - z Izobraževalno skupnostjo Slovenije in seveda tudi s posebnimi izobraževalnimi skupnostmi.

Kompleksnost razvoja pa predpostavlja tudi povezanost raziskovalnega in izobraževalnega procesa. Tu smo občutili neko pomanjkanje v samih poročilih. Nepreseganje institucionalne ločenosti raziskovalne in izobraževalne sfere, necelovito razumevanje vloge visokega izobraževanja in univerz v družbenem razvoju ohranja ločenost obeh sfer. Tako pojmovanje ne more ustvarjati celovitosti visokošolskega dela glede na njegovo pedagoško, raziskovalno, razvojno in svetovalno funkcijo v družbenem razvoju. Precej problemov nepovezanosti raziskovalnega in izobraževalnega dela izhaja tudi iz institucionalne diferenciacije na posebne izobraževalne in raziskovalne skupnosti. Taka razvejanost poraja parcialnost, nepovezanost raziskovalnega in izobraževalnega dela, zavira raziskovalno interdisciplinarnost in multidisciplinarnost, pa tudi pogojuje programsko razdrobljenost izobraževanja in raziskovalnega dela.

Visoko šolstvo je lahko kvalitativni dejavnik družbenega razvoja, kadar s svojimi raziskovalnimi in izobraževalnimi programi uveljavlja znanost in znanje kot pogoj družbenega spreminjanja in sprejema soodgovornost za načrtovanje družbenega razvoja, za razvojne spremembe gospodarstva in družbenih dejavnosti, družbenopolitičnega in kulturnega življenja Slovenije.Zato mora zagotavljati usklajenost raziskovalnih in izobraževalnih programov s potrebami družbenega razvoja.

Pri snovanju vzgojnoizobraževalnih programov mora imeti pred očmi razvojne potrebe. Zato ne more pragmatično zreti v trenutne potrebe družbe, graditi na sedanji razvojni stopnji znanosti in trenutnih kadrovskih potrebah združenega dela. Prihodnost bo terjala višjo izobrazbeno stopnjo, višjo kvaliteto znanja, fleksibilno prilagajanje potrebam po novih znanjih, še posebej v tre-

nutku, ko se intenzivno vključuje v mednarodno delitev dela. Univerza mora biti ustvarjalno povezana z viri znanja ter raziskovalnimi potenciali v središčih znanosti v svetu. Kvalitativna preobrazba visokega šolstva bo terjala večje vlaganje v znanstvene kadre,znanstveno opremo in infrastrukturo, terjala bo dolgoročno načrtovanje novih raziskovalnih in pedagoških delavcev.

Zavedamo se, da nas čaka veliko dela na ustvarjanju pogojev za realizacijo reforme visokega šolstva. Ker nočemo, da bi nas presenetila vprašanja financiranja visokega šolstva, moramo biti v naslednji fazi usposobljeni, da ovrednotimo visokošolske izobraževalne programe in da zagotovimo na principih svobodne menjave dela tudi njihovo financiranje. Zavedamo pa se, da so sedanje tendence v financiranju izobraževalne in raziskovalne dejavnosti univerze obrnjene na škodo visokega šolstva. Delež teh finančnih sredstev v družbenem proizvodu se zmanjšuje, kot je že omenila tudi tovarišica Poljanškova. Naraščajo težave celo pri zagotavljanju gole reprodukcije visokega šolstva v kadrih, opremi in v stavbah. Reforma visokega šolstva pa mora biti obeležena z doseganjem višje kvalitete in boljših rezultatov dela, sicer reforma nima pravega smisla. Ni tako poceni visokega šolstva, ki bi še vedno ne bilo predrago, če ne dosega objektivno potrebne kvalitete.

Racionalizacija univerze ne more priti navzkriž s potrebo za njenim kvalitetnim napredovanjem. V tem vidimo tudi smisel krepitve univerze v celoti kot organizma, ki učinkovito inicira in usklajuje vse dejavnosti na univerzi. Naša prizadevanja, da usposobimo naš center za razvoj univerze kot organizatorja kvalitetnega raziskovalnega in usklajevalnega dela, so dobila potrebno družbeno podporo in je sedaj naša skupna dolžnost, da njegove potenciale s skupinskim delom okrepimo. To velja tudi za računalniške centre univerz. Gremo v smeri organiziranja resnega strokovnega dela na univerzi in gojenja strokovne etike, vendar odpirajoč univerzo navzven do družbenih problemov in vrednot in navznoter osvobojeno od ozkih pojmovanj, interesov posameznih skupin ali celo posameznikov.

Zato je tudi univerza življenjsko zainteresirana za uspešno organizirano svobodno menjavo dela in za sistematično izgrajevanje vsebinskega profila izobraževanja in raziskovalnega dela na univerzi, skupaj z uporabniki vseh družbenih sredin, še posebej iz vrst združenega dela. Zavedamo se, da je le tako mogoče na daljše obdobje zagotoviti trajne linije pritoka racionalno usmerjenih delavcev, študentov. Brez tega ne bo že v sedanjih fazah dela mogoče selekcionirati programe specializacije, niti spodbuditi zamirajoč zagon v podiplomskem študiju. Brez tega pa ni prave rešitve za razvoj univerze.

Po dosedanjih izkušnjah pa postaja vedno bolj jasno, da tudi organizacije združenega dela ne bodo mogle uspešno sodelovati z univerzo, če ne bodo stopile na pot dolgoročnega pripravljanja svoje kadrovske osnove in dojemanja kvalificiranega znanja kot bistvene sestavine svojega obstoja in razvoja. Čutimo, žal, da nas sedanje težke gospodarske razmere oddaljujejo od takšne orientacije, čeprav bi po mnenju univerze prav to bil trenutek, v katerem naj bi prišlo do prepotrebnega zasuka v pravo smer. To tembolj, ker v znakih nastopajoče brezposelnosti nekaterih kategorij diplomiranih študentov po dosedanjem sistemu šolanja vidimo resna opozorila za univerzo, za študente,za gospodarstvo in za družbo v celoti. To je tudi pravi razlog, da reformo visokega šolstva ne moremo nikakor izločiti iz splošnega stanja in razvojnih tendenc v gospodarstvu in v družbi nasploh. Zato pa tudi na univerzi razumemo družbena prizadevanja za stabilizacijo gospodarstva in želimo s svojim delom prispevati k bolj učinkovitemu gospodarjenju v naši družbi.

Univerza lahko v teh naporih za stabilizacijo gospodarstva in hitri družbeni razvoj deluje tudi z izgrajevanjem sistema nagrajevanja v visokem šolstvu po rezultatih dela nasploh in še posebej v izobraževalnem in raziskovalnem delu. Univerza v sodelovanju z Izobraževalno skupnostjo Slovenije izvaja ali spodbuja delo na dveh projektih, v katerih sodeluje večje število naših znanstvenikov, ki naj bi neposredno vodili do doslednega uresničevanja principa celovitega dohodka in družbeno sprejemljivega nagrajevanja po rezultatih dela.

Tretja akcija te vrste poteka, čeprav s težavami, v okviru sindikata ob pripravi sporazuma o delitvi osebnih dohodkov v visokošolskih organizacijah.

Odpira pa se potreba po še bolj podrobnem proučevanju sistema nagrajevanja znanstvenega in strokovnega dela visokošolskih delavcev in visokošolskih delovnih organizacij v neposredni svobodni menjavi dela. Prav urejanje teh izredno pomembnih temeljnih družbenih odnosov v visokošolskih organizacijah bo tudi prava osnova za koncipiranje in izvajanje visokošolskih izobraževalnih in raziskovalnih programov in za potrjevanje odgovornega mesta temeljnih in delovnih organizacij in s tem tudi univerze v usmerjenem izobraževanju.

Naj podam na koncu samo še nekaj misli o nadaljnjem razvoju našega dela na reformi. Programska struktura visokega izobraževanja, v precejšnji meri pa tudi nove programske zasnove, so še dokaj neposreden odraz njegovega družbeno-ekonomskega položaja. Čeprav smo znanstveno, raziskovalno in izobraževalno dejavnost opredelili kot prioritetni kvalitativni dejavnik razvoja, je danes že precej jasno, da bodo spremembe v srednjeročnih načrtih, pa tudi zaostrena ekonomska situacija terjale ponovno finančno ovrednotenje vseh načrtovanih usmeritev in programov ter odločnejše usmerjanje v svobodno menjavo dela. Preobrazbo vzgojnoizobraževalnega sistema bi kazalo pojmovati kot nenehen dinamičen proces, ki se stopnjujoče približuje opredeljenim ciljem in ki prek opredeljenih faz razvoja dosega kvalitativno preobrazbo. Zato bi tudi pri usklajevanju programskih zasnov lahko opredelili, katere nove programe, nove smeri ali predloge za zvišanje stopnje izobrazbe moramo zaradi sedanje omejenosti finančnih sredstev preložiti v naslednje petletno obdobje oziroma v leto 199o. Take opredelitve pa naj bodo sestavina dolgoročnega načrtovanja razvoja visokega šolstva.

Tovarišice in tovariši delegati! Predloženi dokument in vaša razprava bodo gotovo pomemben dejavnik pri našem nadaljnjem delu. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa. Besedo ima tovariš Ervin Eržen, področje prosvete in kulture, 5. okoliš, Nova Gorica.

E r v i n E r ž e n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati za delegiranje delegatov v Zbor občin in Zbor združenega dela iz 5. in 17. okoliša, Skupščine SR Slovenije smo na seji dne 21. oktobra 1982 razpravljali o gradivu za današnjo sejo in imeli k poročilom o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju in k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona naslednje predloge in pripombe.

1. Učni načrti so prenatrpani, prevelika je težavnostna stopnja ob prehodu iz osnovne šole v program usmerjenega izobraževanja, kar zlasti velja za skrajšane programe. Ni vseh učbenikov za drugi letnik usmerjenega izobraževanja, učbeniki za prvi letnik pa so preobsežni.

2. Veliko bolj bi morali razčistiti dileme, ali naj izobražujemo ozke ali široke profile.

3. V občinah bi morali izdelati dolgoročne plane kadrovskih potreb, ki naj vključujejo zahteve, ki jih prinaša tehnološki razvoj, da ne bi,izhajajoč iz trenutnih potreb, povzročali mladim generacijam nepopravljivo škodo, ki bi jih izobraževali za poklice, ki jih gospodarstvo čez deset in več let ne bo potrebovalo.

4. Še vedno premalo poudarjamo potrebo po kontinuiteti izobraževanja, pri čemer imamo v mislih, da je z izobraževanjem, predvsem dopolnilnim, potrebno nadaljevati tudi po končanem rednem šolanju.

5. Občinske izobraževalne skupnosti morajo postati mesta, kjer se dogovarja in usmerja politika za področje vzgoje in izobraževanja. Doslej so se vse preveč ukvarjale z materialnimi vprašanji.

Skupščina občine Nova Gorica je na seji vseh treh zborov dne 25. oktobra 1982 razpravljala o tej točki dnevnega reda in podpira navedene predloge in pripombe. Hvala.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala. Besedo ima tovariš Dali Djonlagič, rektor Univerze v Mariboru.

D a l i D j o n l a g i č : Spoštovani tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Obe slovenski univerzi se aktivno in konstruktivno vključujeta v procese družbene preobrazbe s temeljnim ciljem, da bi čim uspešneje uresničevali svoj del odgovornosti v družbenem razvoju in razreševanju konkretnih vprašanj, ki jih ta razvoj v tem času prinaša. Posebej se trudita, da bi po poti medsebojnega sodelovanja in usklajevanja zagotovili racionalen in družbeno učinkovit visokošolski sistem, ki bo nudil v naših pogojih najprimernejše rezultate.

S tem namenom sta se univerzi družbeno vključili v vse aktivnosti pri uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju, v oblikovanje novih vzgojnoizobraževalnih programov, v preusmerjanje slovenske raziskovalne dejavnosti ter v mnogoštevilne projekte neposrednega sodelovanja v uresničevanju razvojnih programov gospodarstva in družbenih dejavnosti.

Pri tem je razumljivo, da preobrazba visokega šolstva sproža notranjo diferenciacijo in razhajanja v pogledih na utemeljenost sprememb in smotrnost izbranih poti za njihovo realizacijo. Ker pa sta univerzi realno vpeti v splošno družbeno dogajanje, se podobne razlike v gledanjih na novo vlogo visokega šolstva pojavljajo tudi v družbenem okolju univerz, pri uporabnikih, družbenopolitičnih skupnostih in organizacijah.

Odločilno za uspeh preobrazbe je, da se presežejo enostranska gledanja in apriorizmi. Cilje reforme je mogoče uresničiti le z ustvarjalnim povezovanjem nosilcev naprednih teženj tako v izobraževanju kot v gospodarstvu oziroma družbenih dejavnostih. To je edina mogoča strategija preobrazbe, ker je vsaka fronta med univerzo in uporabniki le odmikanje in zamegljevanje glavnih smeri prehoda v usmerjeno izobraževanje.

Za takšno oceno se bomo borili v univerzah, prizadevali pa si bomo, da bi bila v celoti sprejeta tudi kot splošna družbena usmeritev. Pri tem menimo, da slovensko visoko šolstvo po svojih razvojnih karakteristikah ne kaže, da bi se nekontrolirano oddaljilo od možnosti in potreb združenega dela v republiki. To seveda ne pomeni, da je njegovo prestrukturiranje in racionaliziranje odveč. Hočemo le poudariti, da je to lahko zgolj funkcija prestrukturiranja in racionalizacije celotnega združenega dela.

Le skupna preobrazba bo dala res novo podobo visokega šolstva, ki se bo z vso raziskovalno vnemo in dolgoročno vzgojnoizobraževalno usmeritvijo posvetilo družbeno odbranim in samoupravno integriranim prioritetnim proizvodnjam in procesom.

Mnogi cilji, ki smo se jih nameńili doseči s programsko prenovo visokega šolstva, po tej poti niso dosegljivi, pač pa le otežkočajo sporazumevanje o vsebinah vzgojnoizobraževalnih programov. V mislih imam vse tisto, kar sestavlja družbenoekonomske odnose. Njihova določnejša razčlemba in jasnejša usmeritev bi bistveno pospešila tok reformnih procesov v visokem šolstvu in doprinesla k njegovemu kvalitetnemu razvoju.

Preobračanje v vprašanja programskih redukcij, združevanja smeri, variranja študijskih oblik in tako dalje pa odvrača pozornost od resničnega kritičnega preverjanja vsebinske plati visokošolske dejavnosti. Temeljni družbenoekonomski odnos, ki opredeljuje položaj visokega šolstva, je odnos do tako imenovanih uporabnikov naših storitev. V največji meri, ko sodimo po načinu vzpostavljanja tega odnosa, gre za tipično parafiskalno razmerje, ki se od časa fondovskega financiranja ni bistveno spremenilo. Okvir nam predpisuje tako imenovana budžetska bilanca, ki največkrat ni uglašena z nalogami in pričakovanji, ki jih družba postavlja visokemu šolstvu.

S samoupravnim sporazumevanjem tega stanja ni mogoče preseči, ker ni oprto na primeren sistem meril in standardov, s pomočjo katerih bi lahko uporabnik in izvajalec konkretno opredelila svoje potrebe ter medsebojna pričakovanja in iz tega izhajajoče obveznosti.Le deloma do tega prihaja pri študiju ob delu ter strokovnem izpopolnjevanju in v posameznih vrstah raziskav, vendar so to pretežno kupoprodajni odnosi, ki bi jih bilo zmotno prikazovati kot samoupravni družbenoekonomski odnos v visokem šolstvu.

Odgovornost za zakrnelost temeljnega družbenoekonomskega odnosa nosita ta-

ko visoko šolstvo kot združeno delo. Slednje si vse premalo prizadeva, da bi definiralo svoje potrebe, zaradi katerih sploh vstopa v odnos menjave dela z visokim šolstvom. Univerza na drugi strani pa zopet ne razgrne realne strukture cene, ob kateri lahko zadosti določenim potrebam.

Če hočemo uveljaviti načelo svobodne menjave dela v visokem šolstvu, moramo doseči dvoje:

1. Združeno delo mora najti metodo konkretnega opredeljevanja svojih potreb po storitvah, ki jih pričakuje od visokega šolstva. Ni dvoma, da je to zelo zahtevna naloga, ker gre za izrazito dolgoročne planske napovedi, pri katerih je treba imeti pred očmi celoto gospodarske panoge. Strinjamo se, da so vsakršne konkretne navedbe potreb povezane z velikimi riziki. Vendar jih mora združeno delo vzeti nase enako, kot jemlje nase rizike ob investicijah, nastopih na tujih trgih itd.

Ni torej toliko vprašanje, ali je mogoče napovedati perspektivne potrebe po kadrih,ampak je vprašanje, ali je pripravljen kdo za te napovedi prevzeti odgovornost.

2. Univerza mora razgrniti strukturo svojih stroškov, da bi bilo mogoče izračunati realno ceno izobraževalnih, raziskovalnih in drugih storitev. Obstoječa merila, paralizirana tudi s politiko večletnega indeksiranja, so pripeljala do neuravnoteženega vrednotenja posameznih delov visokega šolstva. To je tudi vzrok odporov, ki jih v nekaterih visokošolskih okoljih nudijo vsakršnemu poizkusu analize realnih stroškov in - če hočete - tudi celotni preobrazbi visokega šolstva.

Vendar moramo reči, da brez tega ni mogoč samoupravni dogovor. Prav zato nasprotovanja stroškovni razčlembi ni mogoče tolmačiti drugače kot naklonjenost etatističnim rešitvam.

Oba pogoja sta odločilna tudi za delovanje posebnih izobraževalnih skupnosti, ki se brez njiju spreminjajo v bolj ali manj formalne odnose. Nekaterim se je zdelo, da je problem mogoče rešiti tudi na ta način, da se posebne izobraževalne skupnosti ustanovijo na kar se da ozkih področjih združenega dela, kjer so vsaj trenutne potrebe po kadrih preprosto določljive in kjer je tudi šolska vertikala do konca poenostavljena. Menimo, da družinsko vzdušje v taki posebni izobraževalni skupnosti ne more biti formula za urejanje družbenoekonomskih odnosov v celotni sferi visokega šolstva.

Spoštovane tovarišice in tovariši! Spreminjanje visokega šolstva je zahtevno politično, vendar tudi strokovno vprašanje, ker se v njem na prepleten način uresničujejo zelo raznorodni družbeni cilji. Univerze niso zgolj izobraževalna središča, ampak prostor znanosti, inovacijska središča, kulturne ustanove, skratka, predstavljajo enega nepogrešljivih elementov narodove samobitnosti.

Zaradi tega se v Mariboru zavzemamo za Kidričevo idejo univerze, ki naj postane nosilka inovacijske aktivnosti za družbo kot celoto, še posebej pa za njen ključni del - gospodarstvo.

Predpogoji za takšno vlogo visokega šolstva so:

- dosledna uveljavitev načela permanentnosti izobraževanja, ki temelji na spoznanju, da procesi usposabljanja tečejo tudi zunaj šole in da diploma ni dosmrtna garancija strokovnosti, pač pa izkaz uvedenosti v poklic tako po splošno izobrazbeni kot tudi po specializirani profesionalni plati;

- nadaljnja demokratizacija pristopa v visokošolskem študiju, ki se v Sloveniji že več let nazaj ne uresničuje s povečanjem vpisa rednih študentov, ampak z omogočanjem izobraževanja ob delu vsem tistim delavcem v združenem delu, ki s potrjenimi sposobnostmi in motivacijo jamčijo, da bodo dobri strokovnjaki;

- družbeno utemeljena stopnjevanost izobraževanja, ki omogoča več izhodov pa tudi vstopov v izobraževanje in povezovanje vzgojnoizobraževalne z inovacijsko raziskovalno dejavnostjo,kar se uresničuje v okvirih neposrednega sodelovanja univerze z uporabniki, s katerimi se na različne načine tudi samoupravno povezuje.

Razvoj slovenskega visokega šolstva po letu 1960 je potekal v znamenju uveljavitve ali odklanjanja teh načel, kar je treba v reformni strategiji upoštevati, saj je višja razvojna stopnja dosegljiva le ob celoviti integraciji najpozitivnejših elementov dosedanje preobrazbe univerz. Tako strokovna vizija usmerjenega visokega šolstva, ki s tem ne bi računala, ne more vzbujati velikega zaupanja. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovariš Jože Zaljuberšek, področje gospodarstva, 32. okoliš, Velenje.

J o ž e Z a l j u b e r š e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 32. okoliša ima k 2. točki naslednje pripombe, stališča in predloge.

1. Razdrobljenost vzgojnoizobraževalnih programov. Izkušnje so pokazale, da razdrobljenost izobraževalnih smeri ni ustrezna, da bi bilo potrebno dati večji poudarek in pomen širokemu pridobivanju znanja v vzgojnoizobraževalnih organizacijah, specializaciji oziroma izpopolnjevanju in usposabljanju pa predvsem na delovnem mestu.

Predlagamo, da se rešitve in smernice ponovno kritično ocenijo in uveljavijo do naslednjega šolskega leta.

Potrebno je tudi opredeliti konkretno odgovornost za realizacijo naloge.

2. Mreža šol. Vztrajamo, da mora biti mreža šol odraz kadrovskih potreb združenega dela, zlasti pa mora biti usklajena s populacijo; še vedno se namreč dogaja, da se v nekatere usmeritve vpisuje več učencev, kot je izkazanih potreb združenega dela, v druge usmeritve pa je zaradi tega vpisa premajhen, na primer v rudarstvu.

3. Svobodna menjava dela. Sedanja povezanost uporabnikov in izvajalcev usmerjenega izobraževanja v posebnih izobraževalnih skupnostih ni uveljavila temeljne naloge reforme, to je izobraževanje približati in povezati z združenim delom.

Zato predlagamo, da se posebej razpravlja o vlogi in uspešnosti dela vpisa. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovarišica Marija Švanjcer, kulturno-prosvetno področje, 7. okoliš, Maribor-Rotovž.

M a r i j a Š v a j n c e r : Spoštovani tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da kot delegatka 7. okoliša s področja prosvete in kulture posredujem stališča, ki se nanašajo na poročilo o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju s posebnim poudarkom na pripravi programskih zasnov in programov v visokem izobraževanju.

Že na 7. kongresu Zveze komunistov Slovenije, v načrtovalni fazi zakona o usmerjenem izobraževanju, pri obravnavanju zakona o osnovni šoli in v vsakodnevnem pedagoškem delu se je porajalo predvidevanje, da bo treba tudi v Sloveniji oblikovati štiriletni študij za učitelje osnovne šole.

Zahteva po visoki izobrazbi izhaja tako iz pedagoško-vzgojnih potreb šole kot tudi iz značaja, ki naj ga dobi osnovna šola v odnosu do okolja in preraščanja v celodnevno osnovno šolo.

Zaradi specifičnosti, ki jih zahteva poklic osnovnošolskega učitelja, bi izobraževanje potekalo po posebnem pedagoškem programu in bi pomenilo predvsem poglabljanje pedagoških vsebin.

Nikakor ne gre zgolj za posnemanje inštitucij, ki že izvajajo programe za usmerjeno izobraževanje ali za ozke strokovne interese, ampak za delitev dela in ustvarjalno sodelovanje, tako da bo mogoče s skupnimi močmi dolgoročno načrtovati kulturo in prosveto slovenskega naroda in seveda upoštevati širše družbene potrebe in razvojne zakonitosti.

Vsi smo si edini, da hočemo imeti dobre učitelje. Raven splošne izobrazbe je treba nenehno dvigovati in se hkrati zavedati, da se humanizem kot poglavitna vrednota socializma ne bo razvijal sam po sebi, ampak ga bo treba graditi s kakovostno, sistematično in znanstveno osnovano vzgojno dejavnostjo.

V zapletenem razmerju med ekonomsko osnovo in družbenopolitično nadstavbo s pojavnimi oblikami zavesti ni nikakršne samodejnosti, ampak je nujno zavestno in smotrno prizadevanje nosilcev oziroma dejavnikov obeh struktur.

Prehod na visoko stopnjo je torej utemeljen s strokovnega in političnega vidika.

To so stališča, ki jih je na posvetovanju o izobraževanju pedagoških delavcev SR Slovenije Pedagoška akademija v Mariboru 1.6.1982 izoblikovalo in soglasno sprejelo 160 predstavnikov različnih vzgojnoizobraževalnih inštitucij naše republike, porajajo pa se tudi tedaj, kadar se primerjamo z rešitvami v nekaterih drugih republikah in v svetu.

Načrtovanje pedagoške akademije je povsem stvarno in upošteva trenutne družbenoekonomske okoliščine. Izvajamo ustalitvena gospodarska prizadevanja, trudimo se, da bi delali čimveč in čimbolj kakovostno, razumljivo pa je, da moramo vzgojnoizobraževalni proces načrtovati vsaj srednjeročno.

Vsakršna najmanjša sprememba zahteva vnaprejšnje priprave, zato že zdaj spodbujamo razpravo o novem visoko izobraženem slovenskem učitelju. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovarišica Vihorka Potrč, področje državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev, 4. okoliš, Maribor-Rotovž.

V i h o r k a P o t r č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ob obravnavanju poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju je skupina delegatov 4. okoliša s področja državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev sprejela naslednja stališča.

Delegati podpiramo prizadevanja slovenskega visokega šolstva, ki vodijo k usklajenim, racionalnim in strokovno popolnim rešitvam vzgojnoizobraževalnih programov. Pomemben element v reformi izobraževanja je tudi taka preobrazba organizacije visokošolskega študija, ki omogoča posamezniku socialno mobilnost, predvsem pa tudi strokovno nadgradnjo, specializacijo in možnost prestrukturiranja strokovnih kadrov v skladu s potrebami dinamičnega gospodarstva. Vzgojnoizobraževalno delo naj ne bo več grajeno na klasičnih znanstvenih disciplinah, ampak naj sledi kompleksnim potrebam po znanju v združenem delu, torej na čim bolj izraženi interdisciplinarnosti.

Razvoj gospodarstva severovzhodne Slovenije je odvisen od strokovnih kadrov in zato tesno povezan z razvojem obeh univerz, predvsem pa mariborske. Nujno je potrebno omogočiti delu študentov iz te regije tudi visokošolski študij v Mariboru, ker to predstavlja primerno ekonomsko in socialno rešitev v sedanjem času. Teritorialna razporeditev študija mora upoštevati elementarne potrebe združenega dela v severovzhodni Sloveniji, vzgojnoizobraževalno delo pa mora biti povezano z raziskovalnim delom ter mora razvijati tiste discipline, ki so za napredek gospodarstva nujne. Glede na to, da je študij pravnikov na višji stopnji izobraževanja dal možnosti razvoja vrsti funkcij v organizacijah združenega dela, predvsem pa na kadrovskem in pravnem področju, v splošnih službah ter samoupravnem sistemu, smo delegati mnenja, da je nujno vnesti v programske zasnove družboslovne usmeritve kot njihov sestavni del tudi vzgojnoizobraževalni program višje pravne šole, ki da gospodarstvu pravnika šeste stopnje in možnost študija na sedmi stopnji.

Glede na to, da naša planska predvidevanja postavljajo agroživilskemu kompleksu severovzhodne Slovenije velike naloge, delegati menimo, da je izpolnitev le-teh v veliki meri odvisna od razvoja primerno močnega pedagoškega in vzgojnoraziskovalnega središča. Tega pa bi zagotovili le s kvalitetnim preraščanjem višje agronomske šole, zato delegati podpiramo predlog, da se v programskih zasnovah predvidi visokošolski študij kmetijske tehnike, s katerim bi zaokrožili možnost kmetijskega šolanja na vseh ravneh, ki jih narekujejo potrebe združenega dela. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa. Besedo ima tovarišica Nada Mihajlovič, področje gospodarstva, 12. okoliš, Kranj.

N a d a M i h a j l o v i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pri obravnavi poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju smo delegati po širši razpravi sicer podprli poročilo in ga ocenili, da je dovolj kritično, kljub temu pa posredujemo naslednja stališča in predloge:

1. Že pri oblikovanju usmeritev in smeri za pridobitev izobrazbe v srednjem usmerjenem izobraževanju se je močno uveljavila težnja po številnih razdrobljenih in vsebinsko ozkih programih. Zato je utemeljena potreba po njihovem ponovnem preverjanju. Ob pripravah na preobrazbo višjega in visokega šolstva je zato treba upoštevati pridobljene izkušnje, saj je treba tudi na tem področju usmerjenega izobraževanja uresničiti temeljno načelo oblikovanja programov za pridobitev izobrazbe tako, da bodo udeležence izobraževanja usposabljali za opravljanje širših delovnih nalog. Pri določanju števila programov, obsega in trajanja izobraževanja za celotno usmerjeno izobraževanje je potrebno izhajati iz potreb združenega dela, zato je nujno, da uporabniki neposredno sodelujejo v vsem procesu preobrazbe. Tudi morebitno skrajševanje trajanja izobraževanja ter zmanjševanje obsega vpisa v posamezne usmeritve mora biti vsestransko utemeljeno.

Srednjeročni planski dokumenti vključujejo tudi naloge na področju izboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih. Iz statističnih podatkov, ki jih navaja poročilo, je namreč razvidno, da je na primer Slovenija po številu študentov glede na ostale republike in pokrajini izrazito podpovprečna ter da se njihovo število zadnji dve leti zmanjšuje. Iz gradiva pa ni mogoče ugotoviti, če je to v skladu s kadrovskimi potrebami združenega dela.Glede na vpliv znanja in strokovnosti na rezultate gospodarjenja bi morali upoštevati usmerjeno izobraževanje tudi pri zagotavljanju pogojev za njegovo dejavnost.

2. Za učinkovito in racionalno uvajanje usmerjenega izobraževanja je po našem mnenju izredno pomembno institucionalno organiziranje izobraževalnega sistema. Veliko nas je, ki mislimo in to lahko tudi dokažemo, da smo organizirali, čeprav še ne v celoti, zelo kompliciran, nesmotrn in tudi drag sistem odločanja in usklajevanja materialnih in strokovnih vprašanj izobraževanja. Zakaj je potrebno 18 posebnih izobraževalnih skupnosti, ob tem pa organizirati še posebne enote PIS in temeljne skupnosti PIS? K sreči enote PIS in temeljne skupnosti PIS še niso organizirane.

Poročilo Izobraževalne skupnosti Slovenije poziva k večji družbenopolitični aktivnosti pri ustanavljanju enot in temeljnih skupnosti, zadnji odstavek na 13. strani pa pravi: "Na vsak način pa bo treba še temeljito proučiti, v čem naj bo dejavnost temeljnih skupnosti, kar velja tudi za enote PIS". Zakaj lahko pride do takih absurdov, da propagiramo neko organiziranost,za katero sploh ne vemo, kakšnemu namenu naj služi in kakšne koristi bo izobraževanje od tega imelo? Mnenja smo, da je celotna organiziranost v izobraževalni dejavnosti, razen v izobraževalnih institucijah, preveč kabinetsko zastavljena. Združeno delo, tako uporabniki kakor tudi izvajalci, so premalo sodelovali pri vzpostavljanju organizacije. Ali tisti, ki tako organizacijo predlagajo, razmišljajo o tem, koliko nas to stane, za koliko se družbena režija, ki je že tako visoka, še povečuje? Koliko ur se porabi za nepotrebno usklajevanje sredstev in programov oziroma za dogovore o prenašanju sredstev iz ene PIS v drugo? Ali je potrebno toliko različnih stopenj za financiranje in ali je zaradi tega svobodna menjava dela kot nov družbenoekonomski odnos popolnejša? Po našem mnenju ni!

Ko se sedaj razmišlja o zmanjšanju skupne porabe, naj se najprej išče racionalizacija dejavnosti na administrativno-organizacijskem področju, da ne bo toliko nepotrebne podvojenosti dela in šele nato neposredno pri izobraževalnem delu. Predlagamo, da se z vso resnostjo in odgovornostjo pristopi k zmanjševanju števila posebnih izobraževalnih skupnosti in k ureditvi njihovega financiranja. O teh zadevah pa naj na osnovi strokovnih predlogov predvsem odločajo delavci v združenem delu, to so uporabniki in izvajalci izobraževalne dejavnosti, saj ti vsekakor najbolje vedo, kako naj bodo organizirani. Le organizacijski sistem, ki ga osvojijo vsi izvajalci določenih nalog, bo učinkovit in racionalen.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Besedo ima tovariš Milan Šebart, gospodarsko področje, 22. okoliš, Sežana.

M i l a n Š e b a r t : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov je v razpravi k poročilu o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju oblikovala naslednja stališča.

Predlagatelj poročila je po naši oceni kritično, analitično in vsebinsko predstavil zasnove, organizacijo in izvedbo zakona o usmerjenem izobraževanju za srednje šolstvo. Tudi pri nas ocenjujemo, da je to kvaliteten korak v vzgoji in izobraževanju, s tem da se je šola povezala z združenim delom, da se smotrno načrtuje kadre in da delo prevzema družbeno vrednoto. V zvezi s tem nas zanima, zakaj ni bilo organizirano 82 načrtovanih smeri in katera področja zajemajo ter zakaj se 24 sprejetih programov ne izvaja in kateri so to?

K prvemu poglavju poročila je naša delegacija izoblikovala nekaj stališč. Poročilo govori o razdrobljenosti mreže šol, kar izhaja iz programske razdrobljenosti. Mnenja smo, da bo še nadalje moralo ponekod obstajati vsaj majhno število oddelkov za posamezne programe in da bodo morali obstajati tudi dislocirani oddelki na posameznih vzgojnoizobraževalnih ustanovah, pa čeprav morda za določen čas, za nekaj let. Zakona o usmerjenem izobraževanju namreč ne moremo gledati le skozi čiste šole iste usmeritve po večjih centrih in ne kot vzgojnoizobraževalne ustanove - gigante s 1500 ali več učenci in hkrati servis v srednjem usmerjenem izobraževanju za vzgojo kadrov iz oddaljenih krajev. Poudariti želimo, da tudi manjši kraji po številu prebivalstva, vendar veliki po območju ali morda na pomembnih izpostavljenih krajih, bodo morali imeti organizirano srednje šolstvo tako, da bo v največji meri zadoščeno potrebam združenega dela in da se izkoristijo možnosti za pridobitev ustrezne izobrazbe mladine doma.

Mnenja smo tudi, da bi bilo potrebno v obrobnih oziroma manjših krajih nujno zagotoviti vsaj en oddelek programa za proizvodne poklice, kolikor ga vzgojnoizobraževalna organizacija nima oziroma izobražuje za neproizvodno delo.

Poročilo navaja, da je dislocirani oddelek dražji in je mogoče zato vprašljiva njegova kvaliteta. Prosimo, da se kvaliteta prikaže številčno in po kriterijih.

Pomisleke, da razdrobljena mreža šol predstavlja nevarnost za kvaliteto, je potrebno bolj analizirati, ugotoviti pogoje, vključiti združeno delo v reševanje, ugotoviti dejanske možnosti delovanja in nato oceniti upravičenost obstoja. Morda bi ob tem povedal, da je bilo že do sedaj v gradnjo in razvoj centrov usmerjenega izobraževanja tudi po manjših krajih vloženo ogromno denarja tako občanov kot združenega dela prek samoprispevkov in drugače in da to seveda zajema širše aspekte in ne samo vzgojnoizobraževalnega.

Mogoče bi kot zanimivo informacijo povedal to, da smo v sežanski občini dolga leta nazaj ugotavljali zmanjševanje števila prebivalstva do pred nekaj let, ko se je to zmanjševanje ustavilo in sedaj počasi narašča. To dejstvo pripisujemo med drugim tudi temu, da so se močno izboljšale možnosti šolanja mladine doma in organizacija šolstva.

Menimo tudi, da razen finančno res ni povsod povezanosti med matično šolo in dislociranimi oddelki. Zato bi morali povsod tam, kjer niso ustanovljene enote posebnih izobraževalnih skupnosti, le-te ustanoviti in tam bi se dogovarjali uporabniki in izvajalci o izvajanju programov in vrsti programov.

Predlagamo, da se pri stališčih in usmeritvah za nadaljnje uresničevanje usmerjenega izobraževanja ta pobuda upošteva.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa. Besedo ima tovariš Božo Dragan, področje prosvete in kulture, 6. okoliš, Koper.

B o ž o D r a g a n : Tovariš predsednik, tovariši delegati! Skupini delegatov 6. okoliša prosvetno-kulturnega in 6. okoliša socialno-zdravstvenega področja sta na seji 22. oktobra 1982 ob obravnavi poročila o uresničevanju za-

kona o usmerjenem izobraževanju sklenili, da opozorita na naslednje.

V zvezi z usmeritvami za nadaljnje uresničevanje usmerjenega izobraževanja, kakršne so nakazane v predloženem poročilu, glede na programe visokega izobraževanja delegati predlagamo, da Skupščina SR Slovenije obravnava in verificira programske zasnove prej, preden se bo na njihovi podlagi pristopilo k pripravi programov visokega izobraževanja.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Besedo ima tovariš Jože Gabrovšek, gospodarsko področje, 4. okoliš, Ljubljana Šiška.

J o ž e G a b r o v š e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Delegati so me pooblastili, da vam posredujem nekaj misli in predlogov, ki so se oblikovali že v obdobju, od kar smo pričeli s pripravo in sprejetjem zakona o usmerjenem izobraževanju ter njegovim izvajanjem.

Gre za vprašanje, kako smo bili oziroma kako smo tudi danes v organizacijah združenega dela pripravljeni oziroma sposobni samoupravno povezovati vzgojnoizobraževalno dejavnost z združenim delom.

Že 8. seja Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije je v marcu 1977 zavezala delovne organizacije, da uveljavijo funkcijo kadrovsko-izobraževalnih služb, da bi bile sposobne prevzemati strokovne, kadrovske in usmerjevalne naloge v vsebinski preobrazbi vzgoje in izobraževanja. Podobni sklepi so bili sprejeti tudi v Skupščini SR Slovenije v aprilu 1975 ter v določilih družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SR Sloveniji. Da bi na podlagi teh in drugih dokumentov lahko ugotovili realno stanje ter predlagali možne poti in izhodišča za izboljšanje stanja, je Gospodarska zbornica Slovenije in Združenje izobraževalnih centrov in služb v delovnih organizacijah SR Slovenije že leta 1978 izdelalo analizo stanja izobraževalnih centrov in služb v delovnih organizacijah.

Že takrat smo ugotovili, da okoli 8o % organizacij združenega dela nima organizirane nobene enote za izobraževanje, pri tem mislimo na izobraževalne centre, izobraževalne službe, referate ali oddelke. Iz podatkov o verificiranosti izobraževanja je bilo ugotovljeno, da izobraževanje v organizacijah združenega dela v večini ni verificirano. Samo 18 organizacij združenega dela je takrat imelo verificirane svoje izobraževalne enote, pri čemer pa niti tretjina programov, ki so jih izobraževalci izvajali v organizacijah združenega dela, ni bila verificirana.

V organizacijah združenega dela se ne izvajajo tudi naloge, ki so tesno povezane s kadrovsko-izobraževalnimi nalogami, kot so izdelava profilov poklicev, raziskovanje kadrovskih in izobraževalnih potreb in spremljanje razvoja kadrov. Ugotavljali smo tudi, da se v organizacijah združenega dela v večini primerov v glavnem ukvarjajo le z reševanjem trenutnih kadrovsko-izobraževalnih problemov. Prišli smo tudi do podatka, da ocena prikazanih dolgoročnih ciljev ni dovoljevala, da bi lahko sklepali na bistvene izboljšave.

Politika izobraževanja naj bi bila za večino ljudi tudi vnaprej predvsem v reševanju spornih aktualnih nalog brez globalnih orientacij in globalnega planiranja. Analiza je nadalje pokazala, da so sicer v nekaterih organizacijah združenega dela storjeni koraki za načrten pristop k razreševanju problematike zagotavljanja kadrov in izobraževanja, vendar pa je bilo prav na tem področju ugotovljeno najmanj sistematičnosti in doslednosti, saj večina ni ugotavljala niti rezultatov niti ni spremljala uresničevanja planskih ciljev in vrednotenja rezultatov izobraževanja. Še več! Pokazala se je tudi ena izmed osnovnih hib na področju planiranja kadrov in izobraževanja, in sicer v pomanjkljivem pristopu, brez vključevanja kadrovskih in izobraževalnih potreb v razvojne programe reprodukcijskih enot in kompleksov.

Plani kadrov in izobraževanja niso odražali ne obstoječega niti načrtovane stopnje tehnično-tehnološkega razvoja. Ugotavljali smo tudi, da niti sedanja niti predvidena kadrovska struktura ne bo zagotovila dovolj realnih možnosti, ki so jih za združeno delo predvidevali dokumenti o usmerjenem izobraževanju. Posebej so bile ugotovljene tudi pomanjkljivosti pri zaposlovanju v izo-

braževalnih in kadrovskih službah v organizacijah združenega dela tako glede vrste in ustreznosti kadrov kot tudi števila in stopnje usposobljenosti.

Podobni rezultati in opozorila so bila posredovana tudi od drugih raziskovalcev in opravljenih anket. Izdvojil bom še nekoliko novejši podatek Centra za raziskave pri Visoki šoli za organizacijo dela v Kranju iz leta 1981. Ugotovili so, da bo uresničevanje usmerjenega izobraževanja naletelo na težave zlasti v malih in srednjih organizacijah do looo zaposlenih, v katerih je izobraževalna funkcija slabo razvita. Razumljivo je, da organizacije združenega dela ob taki organiziranosti še vedno niso strokovno primerne in usposobljene za prevzem nalog usmerjenega izobraževanja.

Danes celo v nekaterih organizacijah združenega dela ugotavljamo, da se v okviru stabilizacije ukinjajo kadrovske službe. Z odhodom posameznih strokovnjakov iz delovnih organizacij se za ta dela in naloge ne zaposluje novih delavcev, in tako dalje.

Tovarišice in tovariši! Nekaj časa sem vam sicer vzel z navajanjem nekaterih podatkov iz analiz v preteklem obdobju, vendar ne zato, da bi kritiziral, ampak da bi ponovno opozoril, da si s prepočasno preobrazbo organizacij združenega dela v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu, po katerih bi morale imeti temeljne organizacije večjo vlogo v izobraževanju, žagamo vejo, na kateri sedimo.

Poglejte! Kadrovske službe, kot ena izmed organizacijskih oblik kadrovske funkcije, še vedno niso dobile svojega mesta. Stopnja organiziranosti obstoječih kadrovskih služb je še danes zelo različna, in sicer od celovite organiziranosti kadrovske službe v organizacijah združenega dela do pomanjkljive in kadrovsko neustrezno zasedene ter do organizacij, ki kadrovske službe sploh nimajo organizirane. Kadrovske službe v večini primerov še vedno niso izenačene po statusu, upoštevanju, nivoju ter stimuliranju njenih strokovnih kadrov z vsemi ostalimi ključnimi strokovnimi službami.

Kadrovska politika še vedno ni postala pomemben sestavni del samoupravljanja in družbenoekonomske politike znotraj temeljne organizacije in v vseh oblikah njenega združevanja. Kadrovska politika je še vedno vse premalo prisotna v organizacijah združenega dela, čeprav je uspešnost uresničevanja sleherne politike odvisna predvsem od ustreznih in usposobljenih kadrov. Trdim tudi, da nam takšno stanje daje kaj slabo znamenje tudi za uspešno izvedbo usmerjenega izobraževanja.

Ni dolgo tega, ko je tovariš Kreft dejal: "Ne gre za znanost, ampak predvsem za znanje. Na vsakem delovnem mestu bi si morali pridobivati znanje, gojiti bi morali kulturo analitičnega pristopa. Vsakdo mora na svojem delovnem mestu sprejemati znanje in si prizadevati, da bi ga uporabljal povsod tam,kjer je potrebno. Tesno je treba povezati tudi izobraževanje in izpopolnjevanje, saj se vsakdo med nami med delom srečuje z raznovrstnimi problemi, ki jih najlažje ustrezno rešuje z znanjem."

Še in še bi lahko našteval do danes odprte in nerešene probleme ter dileme, ki so neposredno povezane s poročili, ki so nam posredovana. Ugotavljamo, da kasnimo skoraj na vseh področjih svojih aktivnosti. To poleg poročil ugotavlja tudi skupina delegatov. Sprašujem se, ali je to potrebno, koliko časa bo še trajalo in zakaj? Ali resnično ne moremo s skupnimi močmi in enotno vendarle dokončno rešiti tudi vprašanje kadrovskih služb, saj bomo tako lahko tudi hitreje in bolje reševali probleme usmerjenega izobraževanja, ki naj bi izobraževalo za potrebe združenega dela na eni strani, na drugi pa bi morali takoj - tudi tu kasnimo - pričeti z izobraževanjem obširne populacije delovnih ljudi, ki jih usmerjeno izobraževanje ne vključuje in bi jih morali izobraziti v organizacijah združenega dela. Tu mislim na prvo in drugo stopnjo strokovne izobrazbe, na izobraževanje ob uvajanju nove tehnologije, na organizacijo za zmanjšanje izmeta, itd.

Tovarišice in tovariši! Ob koncu želim v lastnem imenu in v imenu vseh tistih kadrovskih delavcev, ki se že vrsto let borimo, da bi v praksi izvedli vsaj nekaj idej, ki so nam jih nanizali pionirji izobraževanja odraslih, posebej bi izpostavil prof. Bertoncelj, predlagati, da bi v sklepe po današnji raz-

pravi vključili tudi našo zahtevo po še hitrejšem uveljavljanju kadrovsko-izobraževalnih služb. Ta zahteva je bila že ničkolikokrat opredeljena v številnih dokumentih.

Menim, da bi ob naslednji obravnavi te problematike že morali ugotoviti, da smo že prišli od besed k dejanjem. V razpravi, ki je bila do danes, pa lahko ugotovimo, da je njihova rešitev ključnega pomena za uspešnejše uvajanje usmerjenega izobraževanja.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala. Besedo ima tovariš Aleš Sojar, kulturno-prosvetno področje, 1. okoliš, Ljubljana-Center.

A l e š S o j a r : Tovarišice in tovariši delegati! Ob pregledu poročil o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju smo ugotovili nekaj neskladij med njimi, pa tudi v okviru posameznih poročil, kar nam je dalo misliti, da tudi v stališčih še ni usklajenega mnenja.

Poročilo Izvršnega sveta sicer ugotavlja slabosti preozko usmerjenih programov, ki izobražujejo le za posamezne poklice, obenem pa ne vidi prednosti široko postavljenih programov, ki jih že imamo. V tretjem poglavju Izvršni svet meni, da je treba neurejene strokovne naslove uskladiti z veljavnim zakonom o strokovnih naslovih in tega zakona ni treba spreminjati, v naslednjem odstavku pa opozarja, da mnogi primeri v zakonu niso zajeti. Vemo, da je tudi to eden od manjših problemov pri spodbujanju interdisciplinarnega izobraževanja. Tudi trditev, da so vse visokošolske temeljne organizacije vključene v ustrezne posebne izobraževalne skupnosti, ne bo držala, zato ker organizacija posebnih izobraževalnih skupnosti ni ustrezna.

6. poglavje opisuje samo materialne probleme visokega šolstva, rešitev pa nikjer ne predlaga niti približnih. To je problem, saj zaostajanje rasti dohodka za rastjo stroškov poslovanja, zlasti materialnih povzroča celo zmanjševanje obsega nekaterih uveljavljenih oblik vzgojnoizobraževalnega dela, ki prispevajo k večji kvaliteti in učinkovitosti študija. Razen krčenja programov so kritični tudi problemi glede nabave opreme in literature za visoko šolstvo.

Poročilo Izobraževalne skupnosti kaže na veliko razdrobljenost posebnih izobraževalnih skupnosti, kar onemogoča smiselno povezovanje sorodnih izobraževalnih programov, predvidevajo pa še večjo drobitev na enote in temeljne skupnosti, za katere pa piše, da tam, kjer so ustanovljene, še iščejo vsebino svojega dela. Predlagamo, da naj najprej najdejo vsebino dela, potem pa naj se ustanovijo, če je potrebno.

Glede normativov in standardov naša skupina delegatov meni, da so materialne možnosti naše družbe res postavile oviro k njihovi uresničitvi, vendar tudi že predlagani standardi komaj omogočajo izvedbo usmerjenih programov in njihovo zmanjševanje bi mnoge programe preveč okrnilo, tako da je treba najti mejo med zategovanjem pasu in žaganjem veje. Problem je tudi pomanjkanje učbenikov in slabša opremljenost srednjih šol, reševanje teh problemov dva meseca po začetku šolskega leta pa je precej neresno.

Ob poročilu Gospodarske zbornice delegacija meni, da bi bilo treba razen stalnega izobraževanja podpreti predvsem študij iz dela, ki omogoča aktivno vključitev študentov v izobraževalni proces. Študij ob delu pa zaradi omejenega števila ur, ki temu študiju pripadajo in zaradi preobremenjenosti delavcev-študentov z rednim delom, ne da enakovredne izobrazbe.

Kar zadeva nagrajevanje proizvodnega dela oziroma delovne prakse menimo, da naj bo ta praksa res izobraževalna, zato ne more biti nagrajevana. Delovne organizacije imajo več stroškov kot koristi od tega oziroma bi jih morale imeti, če bi bilo delo res izobraževalno, korist od teh delavcev pa bo prišla kasneje, ko bodo prišli v redno službo.

Naš prispevek k razpravi bi zaključil z mnenjem, da osnovnih izhodišč usmerjenega izobraževanja seveda ni treba spreminjati, treba pa bo izvedbo teh izhodišč tudi v osnovi prilagoditi dosedanjim izkušnjam.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala. Besedo ima tovariš Franc Lapuh, gospodarsko področje, 27. okoliš, Krško.

F r a n c L a p u h : Spoštovani predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati združenega dela iz Posavja smo poglobljeno razpravljali o poročilih o izvajanju zakona o usmerjenem izobraževanju v SR Sloveniji in ugotovili, da poročila dokaj poglobljeno, sistematično in kritično obravnavajo področje, ki je za kadrovsko reprodukcijo in za prestrukturiranje gospodarstva izredno pomembno. Ob podpori poročilom pa delegati združenega dela iz Posavja poudarjamo predvsem naslednje.

Pri načrtovanju programov in usmeritev je potrebno v večji meri prisluhniti potrebam združenega dela in izobraževati v sistemu rednega izobraževanja ter izobraževanja ob delu in iz dela predvsem za tiste poklice, ki jih v združenem delu potrebujemo. Ta pripomba velja za vse programe in usmeritve po vertikali izobraževanja, torej tudi za višje in visoko šolstvo. Zavedamo pa se, da tudi v združenem delu nismo storili dovolj pri planiranju kadrov in da morajo biti tudi v bazi pri kadrovskem načrtovanju bolj dosledni, sistematični in kritični.

Delegati podpiramo predloge za revizijo obstoječe mreže šol in pričakujemo, da se bo v skladu s temi prizadevanji ustrezno dopolnil tudi družbeni dogovor. Ugotavljamo tudi, da je delitev šol srednjega usmerjenega izobraževanja na osnovi programov dokaj neracionalna in bi bila zato delitev po usmeritvah bolj ekonomična pa tudi organizacija izobraževanja bi bila lažja in zato boljša. Prav tako je potrebno ponovno proučiti vsaj koliko toliko optimalen vpis učencev v 1. letnik, zlasti v programih, ki se kasneje razcepijo v več smeri oziroma poklicev.

Pri reviziji sedanje mreže šol bi bilo potrebno upoštevati tudi dosedanje možnosti, kadrovske in prostorske, in na ta način odpraviti vsa tista neskladja, ki jih delegati Posavja ugotavljamo ob sedanji mreži šol srednjega usmerjenega izobraževanja.

Delegati podpiramo združevanje nekaterih posebnih izobraževalnih skupnosti, in sicer po vzorcu, ki ga imamo delavci v združenem delu, ko delavci različnih poklicev združujemo svoje delo. Hkrati zahtevamo boljšo koordinacijo med posameznimi posebnimi izobraževalnimi skupnostmi, saj bi tako preprečili poplavo najrazličnejših sporazumov, ki jih posamezne posebne izobraževalne skupnosti ali šole parcialno pošiljajo v združeno delo.

Delegati Posavja ugotavljamo, da programske usmeritve oziroma osnove niso dovolj široke za neposredno proizvodno delo, zato jih je potrebno dopolniti predvsem za strokovna področja.

Ustrezno, predvsem pa enotno še ni razrešeno v SR Sloveniji pripravništvo, ki ga vsak izvaja po svoje. Zato bi bilo potrebno izdelati vsaj približno enoten program usposabljanja pripravnikov.

Organizacija proizvodnega dela in delovne prakse se je v SR Sloveniji sicer stekla, kot to navaja poročilo Gospodarske zbornice, vendar pa vidimo na tem področju še veliko vrzeli, ki so predvsem v dodatni obremenitvi združenega dela pri organizaciji proizvodnega dela in delovne prakse, v neenotnem nagrajevanju učencev, v načinu in višini stimuliranja mentorjev, v različni oskrbi učencev z zaščitnimi sredstvi in z različnim izvajanjem nalog iz varstva pri delu.

Delegati združenega dela pričakujemo, da se bodo dileme, ki jih nakazujejo poročila in tiste, na katere opozarjamo v današnji razpravi, čimprej in na najboljši način razrešile.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! S tem je lista prijavljenih razpravljalcev izčrpana. Sprašujem delegate iz občine Ljubljana-Bežigrad, ki so oddali razpravo, ali želijo morda besedo? (Ne.)

Želi morda še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Peter Robida, področje gospodarstva, 9. okoliš, Celje.

Sekretariat Skupščine SRS
DOKUMENTACIJA

P e t e r R o b i d a : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Prepričan sem bil, da se boste delegati dovolj tvorno vključili v razpravo o usmerjenem izobraževanju, vendar pri tem nekaj pogrešam, zato se tudi oglašam.

Predvsem izvajalci vzgoje in izobraževanja pogrešamo sistematičnega in načrtnega usmerjanja učencev v usmeritve in programe. Kar pomislimo, kaj se dogaja sedaj z učenci v osnovni šoli, 14-letniki, ki jih tako ali drugače prisiljujejo v neko usmeritev ali program oziroma poklic. Pri starosti 14 let so le redki ljudje, ki že natančno vedo, kaj želijo postati, če pa,potem velikokrat povsem kaj drugega kot imajo dispozicije ali osebna nagnjenja, s tem pa je zanemarjena ena izmed osnov za uspešnost v poklicu. V praksi sedaj v večini primerov usmerjamo učence, starši - po lastni presoji in želji, okolje in proste kapacitete v šolah, ki izobražujejo za usmeritve in smeri v družbi manj cenjenih del in opravil.

Po sedanjih verificiranih vzgojnoizobraževalnih programih pa je horizontalno prehajanje - to je nadaljevanje izobraževanja v drugi usmeritvi praktično nemogoče.

Naj navedem primer iz naše rudarskogeološke usmeritve:

V preteklem šolskem letu (prvo usmerjeno) smo na Slovenskem vpisali v program rudar in rudarski tehnik le okoli 2lo učencev (prišli so iz naše in sosednjih republik SFRJ). Od vpisanih ni nihče končal osmi razred z odličnim uspehom. Zelo redki s prav dobrim, nihče ni bil otrok staršev z visoko ali višjo izobrazbo. Ti naši učenci, ki so morda manj nadarjeni in sposobni, ali z manjšimi delovnimi navadami, ali brez motivacije, so po sedanjem veljavnem programu in sistemu vzgoje in izobraževanja edini možni kandidati, da se izobrazijo za najvišje strokovne nazive v rudarstvu. Vpis v tekočem šolskem letu na srečo kaže bolje, kar je verjetno rezultat večjega povpraševanja po rudarskih proizvodih na trgu. (Premog). Podobno stanje je, kolikor vem, še v nekaterih drugih usmeritvah v SR Sloveniji.

Mislim, da bi morali posvetiti mnogo več pozornosti temelju srednjega usmerjenega izobraževanja - to je usmerjanju na preštudiranih strokovnih osnovah skozi osnovnošolsko vzgojnoizobraževalno delo, ne pa usmerjati na osnovi trenutnih potreb in eventualno obstoječe mreže šol.

Ob koncu bi rad v imenu svojih kolegov in v svojem imenu poudaril, da moramo zagotoviti zakonu trajnejšo veljavo in da ga bomo po potrebi izpopolnjevali in dopolnjevali, saj vemo, da preveč prepogostih in bistvenih sprememb ne vzpodbuja dela ne učiteljev in ne učencev.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Besedo ima tovariš Rudi Babič, predsednik Odbora za izobraževanje kadrov v gospodarstvu pri Gospodarski zbornici Slovenije.

R u d i B a b i č : Iz gradiv, ki ste jih prejeli, iz uvodnih referatov in tudi iz razprav samih, je obrazložena obširna problematika usmerjenega izobraževanja. Rad bi se dotaknil samo nekaterih problemov, za katere menim, da bi jih morali nekoliko precizirati.

Prva je trditev, da se je zmanjšal vpis v izobraževanje ob delu in iz dela. Sedaj je vse odvisno od tega, s kakšnega zornega kota to gledamo. Če gledamo to samo s strani vpisovanja v razne izobraževalne institucije, ki imajo šolski način izobraževanja in potem tudi zaključeno spričevalo, potem to povsem drži. Na drugi strani pa je tudi res, da je glede na nastalo situacijo v gospodarstvu prevladala ideja, da je transformiranje tehničnih kadrov v administrativne povsem zgrešeno in da zato res ni na razpolago sredstev. Zaradi tega je prišlo do padca. Če pa upoštevamo dejstvo, da je praktično izobraževanje ob delu tudi usposabljanje, specializacija, izpopolnjevanje in tako naprej in če hkrati tudi vemo, da smo v izredno kratkem času izobrazili prek tisoč inštruktorjev in mentorjev za proizvodno delo, potem je stanje videti popolnoma drugačno.

Druga zadeva, na katero bi hotel opozoriti, je nagrajevanje proizvodnega dela. V dveh razpravah je bilo rečeno, da gre za izobraževanje in da to delo naj ne bi bilo nagrajevano. Naše stališče je nekoliko drugačno. Menimo namreč, da naj bo proizvodno delo koristno tudi za delovno organizacijo oziroma za temeljno organizacijo. Zato naj bi bilo organizirano na ta način, da prinese temeljni organizaciji tudi finančno korist. Če deklariramo, da naj to ne bi bilo nagrajevano, potem avtomatično priznamo, da v zvezi s proizvodnim delom nastajajo samo stroški in da ni od tega nobene koristi. Mislim, da je tak pristop zgrešen. Naše stališče je, da naj bi proizvodno delo bilo nagrajeno, vendar pod nobenim pogojem linearno enako za celo gospodarstvo, ker je navsezadnje sistem nagrajevanja absolutna in izključna pravica temeljne organizacije združenega dela in nikogar drugega.

Razprave so se sukale tudi okoli mreže šol oziroma sploh o izobraževalnih inštitucijah. Naše stališče je, da naj mreža v prvi vrsti ustreza potrebi gospodarstva, celo ne današnji, ampak jutrišnji potrebi, prvenstveni kriterij pa naj bi bil na vsak način kvaliteta izobraževanja. Tam, kjer bi en profesor eventualno predaval vse od verouka do tujega jezika, res nima nobenega smisla, da se organizira takšna inštitucija.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Želi morda predstavnica Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovarišica Majda Poljanšek, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo.

M a j d a P o l j a n š e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Današnja razprava v Zboru združenega dela s svojo zavzetostjo pravzaprav kaže, kako smo vsi z izobraževanjem tako ali drugače povezani. Kaže tudi na nekatere različnosti v ocenah, izhajajoč iz tega, kako delavec v združenem delu izobraževanje čuti v okolju, v katerem živi in dela. Ob tem zaključevanju razprave pravzaprav želim povprašati ta zbor samo glede nekaterih vprašanj, ki so bila izrečena v razpravi.

Najprej bi rada vprašala Zbor združenega dela, kaj meni glede nujnosti visokošolske izobrazbe za učitelja v osnovnih šolah. Mislim, da se mora zbor o tem danes opredeliti, če so se razmere spremenile. Skupščina SR Slovenije je namreč pred nekaj več kot pol leta zavrnila pristop k medrepubliškemu družbenemu dogovoru o izobraževanju učiteljev in vzgojiteljev. Na vseh treh zborih,ki so obravnavali ta družbeni dogovor, je bilo sprejeto stališče, da živimo v takšnih ekonomskih razmerah, da za enkrat ni nobene možnosti, da Slovenija podpiše ta medrepubliški družbeni dogovor, ki bi kot minimum za vzgojitelje postavil višjo izobrazbo, za učitelje pa visoko izobrazbo. V razpravi imamo programske zasnove in o tem teče zelo široka javna razprava. Tu gre za vprašanje, do katerega moramo sprejeti širšo družbeno verifikacijo, in sicer, kakšna naj bo podoba ali lik našega bodočega učitelja v osnovni šoli. Mislim, da je treba v današnjih zaključkih nekaj teh zadev bolj doreči in znova pretehtati, ali je bila odločitev skupščine, ko je o tem razpravljala pred pol leta, bolj utemeljena, ko je sprejela stališče, da ta trenutek ni nobenih ekonomskih možnosti za to, da tudi v Sloveniji začnemo izobraževati učitelje z visoko izobrazbo in vzgojitelje z višjo. Če se zbor odloči drugače, je treba pred pol leta izglasovani sklep danes spremeniti.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje, zakaj niso bili vsi programi razpisani in zakaj se v določene programe nekateri učenci niso vpisovali. Pred seboj nimam podrobnih podatkov, da bi lahko naštela vse programe, ki niso bili razpisani. V 14 primerih, ko navajamo, da ni bilo razpisanih programov, je šlo v pretežni meri za odločitev nekaterih posebnih izobraževalnih skupnosti, ki niso razpisovale skrajšanih programov in nadaljevalnih programov, ker, kot veste, so delovne izkušnje v nadaljevalnih programih v srednjem izobraževanju pogoj za vpis. Zato so za enkrat sprejeli odločitev, da tega ne razpisujejo, kar velja tudi za skrajšane programe. Res pa je tudi, da se je nekaj skrajšanih programov odprlo med letom, in to takrat, ko se je začela širša akcija za preusmerjanje tistih učencev, ki so bili vključeni v srednji program, pa se je ocenjevalo, da bodo težko zmogli breme prvega letnika in namesto da bi ponavljali, se je odprla možnost njihove preusmeritve v manj zahteven, njihovim sposobnostim bolj ustrezen skrajšani program, ki jim vendarle omogoča, da se kvalificirano vključijo v delo.

Dana je bila tudi pobuda, da naj Skupščina SR Slovenije sprejme programske zasnove, potem pa naj bi šele pristopili k uresničevanju takih programskih zasnov oziroma k pripravi posamičnih vzgojnoizobraževalnih programov. Moram opozoriti, da je bilo tudi v uvodni obrazložitvi povedano, da so programske zasnove temeljni planski akt in da ima za te stvari svoja pooblastila Izobraževalna skupnost Slovenije, kjer se morajo te zadeve uskladiti, potem pa da se dokončne odločitve po uskladitvi v Izobraževalni skupnosti Slovenije glede števila programov po posameznih usmeritvah sprejemajo v posebnih izobraževalnih skupnostih, kjer uporabniki tudi sprejmejo s tem odgovornost za finančno pokrivanje obveznosti, ki iz sprejetih programov izhajajo.

V razpravi je bila dana pobuda, da bi morali imeti manjši kraji organizirano tudi srednje šolstvo, o čemer pa je dovolj utemeljeno odgovoril tovariš Babič. Gre pravzaprav za to, da je usmerjeno izobraževanje sestavina združenega dela in če ne bomo šole locirali tam, kjer imamo razvito združeno delo in organizacije združenega dela, potem ne bomo mogli realizirati eno temeljnih usmeritev te reforme, in sicer, da povezujemo izobraževanje mladega človeka z delom, po možnosti v čimbolj moderni tehnologiji. Lokacija šole mora biti tako blizu, da tako povezovanje stalno zagotavlja in kar je seveda tudi pomembno, pa je to, da vsi skupaj vemo, da smo v Sloveniji zgradili celo vrsto domov za učence, ki danes ponekod ostajajo prazni. Vsi tisti vzgojni napori, ki bi jih lahko vključevali v domovih in vzgojni vpliv na učence, ki bi jih lahko veliko bolje vzgajali in veliko bolje bi se lahko sami naučili gospodariti z družbenimi sredstvi in samoupravljati, se na ta način izjalovijo. Vse te možnosti, ki imajo v nekem smislu bogato vsebino, ki smo jo s pogoji zagotovili, danes pravzaprav opuščamo, ko približujemo izobraževanje v vsako vas, in to tam, kjer ni nobenih pogojev za to, da se stvar kvalitetno izpelje.

Za ostale pobude, predloge in usmeritve, za katere menim, da so vse zelo dobrodošle, pa se vam zahvaljujem.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Želi morda še kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo.

Skupino delegatov, ki sem jo prej imenoval, bi prosil, da na osnovi razprave in sugestij, ki so bile dane v razpravi in sicer glede problemov planiranja in programiranja kadrov, vprašanja učbenikov, organiziranosti posebnih izobraževalnih skupnosti, normativov, mreže šol ter podobnih vprašanj, skrbno prouči ugotovitve in stališča, ki ste jih dobili na klop in skupaj z delegati ostalih treh zborov do teh vprašanj in predloženega besedila uskladi stališča.

Predlagam, da skupina delegatov ostane v dvorani samo še toliko časa, da zaključimo 3. točko dnevnega reda, ki je povezana z usmerjenim izobraževanjem. Po tej točki naj se skupina sestane.

Prosim tudi predstavnico Izvršnega sveta, da se udeleži usklajevanja in dopolnjevanja stališč in ugotovitev.

Prekinjam to točko dnevnega reda, dokler ne dobimo poročila medzborovske skupine delegatov do predloženih ugotovitev in stališč.

Preh̆ajamo na 3 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona.

Predlog za izdajo zakona s predlogom zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen Izvršni svet. Objavljen je bil v Prilogi VII Poročevalca.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je Skupščini SR Slovenije predlagal, da naj predloženi zakon obravnava v skladu s 3o7. členom poslovnika Skupščine SR Slovenije, to je po skrajšanem postopku.

Medtem sem prejel stališča Družbenopolitičnega zbora, v katerih Družbenopolitični zbor predlaga, da naj na današnji seji obravnavamo predlog za izdajo zakona skupaj z osnutkom zakona. Ker ga ni bilo mogoče v tako kratkem času razmnožiti, bom v celoti prebral stališča Družbenopolitičnega zbora skupaj z obrazlo-

žitvijo. Ta stališča se glasijo:

"Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije je na seji dne 26. oktobra 1982 obravnaval predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona ter na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije sprejel naslednja stališča:

Družbenopolitični zbor predlaga Zboru združenega dela, Zboru občin in skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije, da na sejah dne 26. oktobra 1982 ne obravnavajo predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona po skrajšanem postopku v skladu s 3o7. členom poslovnika Skupščine SR Slovenije, temveč predlaga, da pristojni zbori obravnavajo hkrati predlog za izdajo zakona skupaj z osnutkom zakona po 26o. členu poslovnika. Po mnenju Družbenopolitičnega zbora predloga zakona ni mogoče sprejeti na tej seji, ker so nekatera temeljna vprašanja še nerazčiščena in jih bo treba še obravnavati in se glede njih uskladiti v okviru Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Zveza socialistične mladine Slovenije je namreč na svojem 11. kongresu opozorila, da je zanje nesprejemljiva ureditev, po kateri bi delegati učencev in delegati njihovih staršev delovali v svetu srednje šole ali doma za učence v okviru enotne skupine delegatov, ker bi to oviralo uveljavljanje njihovih samoupravnih pravic.

Družbenopolitični zbor podpira to stališče, meni pa, da je treba še presoditi, kakšne posledice bi imela uvedba štiripartitnega sistema z vidika celotnega zakona."

To je stališče in obrazložitev.

Sprašujem predstavnika Izvršnega sveta, kaj meni o tem predlogu? (Soglaša!) Želi o tem predlogu kdo razpravljati?(Nihče.)

Ker k tej točki ni bilo prijavljenih razpravljalcev, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Kdor je za to, da na današnji seji obravnavamo predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju z osnutkom zakona, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Pet delegatov.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet z večino glasov. Tako bomo danes obravnavali predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju z osnutkom zakona.

Uvodno besedo smo poslušali na skupnem zasedanju. Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kot sem rekel, pismenih prijav do sedaj k tej točki dnevnega reda ni bilo. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme tale sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju z osnutkom zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije na podlagi tretjega odstavka 412. člena ustave SR Slovenije in tretjega odstavka 411. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije predlaga Ustavnemu sodišču SR Slovenije, da podaljša rok za uskladitev zakona o usmerjenem izobraževanju z odločbo Ustavnega sodišča SR Slovenije (Ur.l. 59/81-2o z dne 3o.3.1982), še največ za šest mesecev, glede na to, da zbor na današnji seji ni sprejel predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju.

Želi o tem sklepu kdo razpravljati? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (138 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Ugotavljam tudi, da je predlagani sklep sprejet v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije.

Kot ste lahko ugotovili iz uvodne besede predstavnika Izvršnega sveta, obravnavamo v okviru te točke izvajanje vrste zakonov, ki jih je sprejela Skupščina SFR Jugoslavije ob koncu leta 1981 in v letošnjem letu za uresničevanje gospodarske stabilizacije. Prav tako smo bili seznanjeni z izvajanjem ukrepov Zveznega izvršnega sveta, ki jih je le-ta sprejel v mesecu oktobru. Kot gradivo ste prejeli informacijo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih interventnih ukrepov in izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna, ki je bila objavljena v Poročevalcu št. 18. To informacijo je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v uvodni besedi dopolnil z aktualnimi podatki v sedanjem trenutku, hkrati pa nas je obvestil še o nekaterih nalogah, ki izhajajo iz zakonov in drugih ukrepov, sprejetih v tem mesecu.

Kolikor želite, da vam predložimo uvodno besedo predstavnika Izvršnega sveta tudi v pismeni obliki, prosim, da izrazite to željo, vendar pa menim, da to ni potrebno, ker bo uvodno poročilo jutri objavljeno v Delu in, ker smo danes že precej govorili o stabilizaciji, bi s tem prihranili tudi nekaj papirja. Se s tem strinjate? (Da.)

Delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je predložila pismeno poročilo o seji Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ, ki je bila 14. in 15. oktobra 1982. Glede na postopek sprejemanja aktov, navedenih v poročilu delegacije, je njeno poročilo namenjeno za vašo osebno uporabo.

Poleg poročil pristojnih delovnih teles zbora ste danes prejeli še dodatno poročilo k informaciji o izvajanju zveznih interventnih ukrepov in izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna, ki so ga predložili pristojni odbori vseh treh zborov.

Predložen vam je tudi predlog sklepa, kot osnova, ki bi jo zbori sprejeli po zaključenih razpravah. Tako je tudi ta akt predmet današnje razprave. Predlagam, da imenujemo skupino delegatov z nalogo, da po končani razpravi z ostalima dvema zboroma uskladi besedilo predloga sklepa. Ta skupina naj spremlja razpravo tudi pri naslednji točki, to je pri predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 in naj prav tako uskladi besedilo predloga sklepa z delegati drugih dveh zborov.

V skupino delegatov predlagam tovariša Bernarda Krivca, predsednika Odbora za finance, tovariša Jurija Drnovška, delegata 28. okoliša, Trbovlje in tovariša Vlada Borovinška, delegata 41. okoliša, Maribor-Tabor in poročevalca Odbora za družbenoekonomski razvoj.

Želi o predlagani skupini delegatov kdo razpravljati? (Ne želi nihče.)

Ugotavljam, da je sestava skupine delegatov soglasno sprejeta.

Uvodno besedo predstavnika Izvršnega sveta smo poslušali na skupnem zasedanju. Želi morda predstavnik delegacije v Zboru republik in pokrajin besedo? (Ne želi.) Želijo predstavniki delovnih teles besedo? (Ne.) Želijo besedo delegati Zveznega zbora Skupščine SFRJ? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Rudolf Petan, področje gospodarstva, 34. okoliš, Slovenske Konjice.

R u d o l f P e t a n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov je ob obravnavi informacije o izvajanju interventnih ukrepov in izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna v zvezi z zakonom o mejah, v katerih smejo družbenopolitične skupnosti določiti prihodke iz dohodka OZD in od prometa proizvodov in storitev v letu 1982, sklenila, da na današnji seji Zbora združenega dela opozori na naslednje.

Izvajanje zakona o mejah, v katerih smejo družbenopolitične skupnosti določati prihodke iz dohodka organizacij združenega dela in od prometa proizvodov in storitev v letu 1982, je v občini Slovenske Konjice onemogočilo izločanje sredstev za izpopolnjevanje blagovnih rezerv. Kolikor bo tovrstna omejitev veljala še prihodnje leto, ne bomo sposobni zagotavljati sredstev za vzdrževanje sedanjih blagovnih rezerv, kar pomeni, da bo prišlo do zmanjšanja leteh, kar bi bilo nesprejemljivo in ni v skladu z zakonom o blagovnih rezervah. Delegati iz Slovenskih Konjic predlagamo, da tovrstne omejitve ne bi podaljševali v prihodnje leto.

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Hvala lepa. Besedo ima Franc Škof, področje gospodarstva, 5. okoliš, Ljubljana Vič-Rudnik.

F r a n c Š k o f : Tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov je 8.lo.1982 obravnavala informacijo o izvajanju zveznih interventnih ukrepov in izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna. Ob tem je sklenila,da posreduje Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije naslednja stališča.

Zaradi zagotovitve tekočega odplačevanja obveznosti do tujine in zmanjšanja prekomerne domače porabe so bili v letu 1982 sprejeti intervencijski ukrepi zveznih organov, za katere ugotavljamo, da vsi, predvsem pa tisti na področju ekonomskih odnosov s tujino, ne vplivajo spodbudno na gospodarske aktivnosti. To velja še zlasti za zakon o pogojih in načinu razpolaganja ter uporabe ustvarjenih konvertibilnih deviz ter o zadolževanju v tujini, zakon o zagotavljanju sredstev za uvoz energetskih surovin in odlok o vzajemnem odplačevanju kreditov v tujini.

Iz poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije izhaja, da SR Slovenija dosledno izvaja zakonska določila, da odvaja 17 % od ustvarjenega deviznega priliva za plačilo uvoza energetskih surovin in 15,9 % za vzajemno odplačevanje tujih kreditov, kar pa ne moremo ugotavljati na vseh teh področjih za vse ostale republike in avtonomni pokrajini.

Ker je SR Slovenija premajhna, da bi lahko v relativno večjem deležu od ostalih reševala probleme države kot celote, je treba terjati dosledno izvajanje teh ukrepov vseh ostalih republikah in avtonomnih pokrajinah.

Vzajemnost pri odplačevanju kreditov v tujini in pri zbiranju sredstev za uvoz energetskih surovin ni rodila takega sadu, kot ga je bilo pričakovati. Zavedamo se, da je v naši enakopravni socialistični samoupravni družbi, ki jo tarejo gospodarski problemi, vzajemnost nujna, toda teči ne more več ali manj enostransko oziroma brez vzpostavitve odgovornosti porabnikov oziroma končnih koristnikov.

Za leto 1983, ki je pred nami, je potrebno opredeliti realne pogoje gospodarjenja in skozi njih spremeniti sedanje mehanizme zbiranja deviznih sredstev za navedene namene, zato podpiramo mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da je treba uveljaviti odgovornost združenega dela v vseh republikah in avtonomnih pokrajinah za združevanje deviz za plačilo uvoza energetskih surovin in odgovornost koristnikov kreditov za njihovo vračilo ter vzajemnost vzpostavljati le na neposrednih dohodkovnih odnosih med organizacijami združenega dela, ki so med seboj proizvodno in poslovno neposredno povezane.

Vzajemnost, ki teče po sedanjih mehanizmih, namreč ekonomsko ni učinkovita in ne rešuje naših problemov, ampak jih še bolj poglablja in povzroča nezadovoljstvo, saj v določeni meri zaviralno vpliva tudi na izvozna prizadevanja. Zato mimo ekonomskih zakonitosti, ki se morajo uveljaviti v našem celotnem jugoslovanskem gospodarskem prostoru, podpiramo le tiste ukrepe, ki dajejo trd-

nejšo osnovo pogojem gospodarjenja in ki spodbujajo organizacije združenega dela v večja izvozna prizadevanja.

Iz informacije Izvršnega sveta tudi izhaja, da si SR Slovenija z vsemi svojimi močmi dokaj dosledno prizadeva za stabilizacijsko politiko tudi na področju omejevanja osebne, skupne, splošne in investicijske porabe. Slovenija skuša izpolnjevati resolucijska določila o osebni in skupni porabi na podlagi samoupravno sprejetih usmeritev, tako da dokaj uspešno uresničuje določila družbenega dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982. Prav tako smo v SR Sloveniji začeli z omejevanjem investicijske porabe že v letih 1980 in 1981, kar pa ne velja za investicijsko politiko v ostalih republikah in avtonomnih pokrajinah. Zato je potrebno zahtevati od ostalih republik in avtonomnih pokrajin dosledno omejevanje vseh oblik porabe v podobnem smislu, kot jo vršimo že v naši republiki.

Kar pa zadeva izpolnjevanje obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna za leto 1982 pa menimo, da bo naša republika našla najprimernejšo rešitev za izpolnitev te obveznosti, saj je dosledna tudi v izvajanju vseh ostalih zakonov in ukrepov. Potrebno pa je prek naših delegatskih teles zahtevati od zveznega proračuna, da se tudi ta vključi v stabilizacijska prizadevanja in zmanjša obseg svoje porabe pri vseh porabnikih zveznega proračuna, kjer je to le mogoče, saj je nesprejemljivo, da bi ob hkratnem zmanjševanju osebne in skupne porabe v združenem delu in splošne porabe v republikah svojega deleža ne prispevala tudi federacija. Ker smo v gospodarski zagati vsi subjekti SFR Jugoslavije, so potrebna prizadevanja prav vseh, da se izkopljemo iz težav.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Besedo ima tovariš Jože Kovač, področje obrti in podobnih dejavnosti, 5. okoliš, Maribor-Rotovž.

J o ž e K o v a č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Uredba o ureditvi prometa z naftnimi derivati nas je postavila v položaj, ki meji na katastrofo. To besedo izgovarjam s polno odgovornostjo. Zato menimo, da je potrebno, da vas seznanimo z našimi problemi in da damo Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije predloge za takojšnjo rešitev teh problemov. Hkrati pa postavljamo tudi nekatera delegatska vprašanja. Ne bom navajal celotne problematike, ampak bom podal samo najbolj bistvene stvari.

Glede na določbo 3. člena citirane uredbe, ki določa mesečno količino goriva za samostojne avtoprevoznike, je le-tem s takšno omejitvijo praktično onemogočeno opravljanje obrtne dejavnosti. To utemeljujemo na podlagi podatkov iz davčnih napovedi samostojnih avtoprevoznikov za leto 1981, kjer je razvidno, da je v tem letu znašala povprečna poraba goriva v enem mesecu na samostojnega avtoprevoznika 1.020 litrov. Dodeljene količine goriva po sedanji uredbi pa nam omogočajo štiri do petdeset odstotno ustvarjanje prometa iz lanskega leta.

Glede na navedeno predlagamo, da se samostojnim avtoprevoznikom zagotovi gorivo v višini 80 odstotkov porabljenega v letu 1981, torej enako kot organizacijam združenega dela. Pristajamo tudi na to, da se nam da tudi pet ali deset odstotkov manj kot združenemu delu, nikakor pa ne moremo pristati na to, da se nam delijo litri. Trdimo tudi, da bi lahko prek naše organiziranosti avtoprevozniških zadrug sami razdelili vse količine selektivno tako, da ne bo dobil eden več kot pa rabi, drugi pa niti toliko ne, da bi lahko živel.

Enaka problematika je pri opravljanju storitev z gradbeno mehanizacijo, le s to razliko, da so razmere še bolj zaostrene. Na podlagi gradbenih norm porabijo gradbeni stroji v povprečju na mesec 700 do 3.530 in tudi več litrov goriva, kar je odvisno od moči motorja gradbenega stroja. Iz tega izhaja, da je za gradbene stroje po uredbi zagotovljeno od 5,67 do 28,5 % goriva na mesec glede na povprečno porabljeno količino teh strojev. V Sloveniji pa imamo nekaj takih strojev, ki jim dodeljeno gorivo zadošča le za tri ure dela. V nadaljevanju navajamo razne možnosti rešitve tega problema. Tega pa sedaj ne bi bral.

Ne zahtevamo torej nobenih posebnih ugodnosti, ampak samo ohranjanje pogojev za delo in s tem povezane možnosti za življenje in socialno varnost obrtnikov ter delavcev, ki pri njih združujejo delo. Opozarjamo, da bo v nasprotnem primeru moralo takoj prenehati z delom - nekateri so že prenehali - približno

3.ooo avtoprevoznikov in obratovalnic gradbene mehanizacije, približno 2.ooo pa jih bo obratovalo s četrtino ali polovico kapacitete svojih zmogljivosti in le približno loo jih bo lahko poslovalo s polovico oziroma tričetrtino kapacitete. Samostojne obratovalnice raznih servisnih, proizvodnih, gostinskih in drugih dejavnosti pa bodo morale zmanjšati obseg svojega poslovanja za polovico ali še več. Nekatere pa bodo morale celo prenehati s poslovanjem.

Tovarišice in tovariši delegati! Razen naštetih posledic se bojimo tudi političnih posledic, na katere sploh ne upamo pomisliti.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Ker ne želi nihče več razpravljati,prosim delegate iz občine Ljubljana-Bežigrad, ki so k 6. točki dnevnega reda, to je k predlogu zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije postavili delegatsko vprašanje, po vsebini pa je to delegatsko vprašanje vezano na to točko, ker govori o zveznem proračunu, da bi nas seznanili z vsebino njihovega vprašanja. Na koncu te točke bo skušal predstavnik Izvršnega sveta obrazložiti nekatera vprašanja, zato menim, da to lahko izkoristi tudi za odgovor delegatom iz občine Ljubljana-Bežigrad. Besedo ima tovariš Pavel Brulec.

P a v e l B r u l e c : Delegati želimo dobiti odgovor na naslednje vprašanje:

Ali so v primeru,če bo ugotovljen primanjkljaj finančnih sredstev zveznega proračuna za leto 1982, predvidene rešitve za pokritje tega primanjkljaja v okviru zveznega proračuna ali v okviru republiškega proračuna? Resno smo zaskrbljeni, da bi morali dodatna sredstva ponovno zagotoviti iz združenega dela.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Ne.) Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Da.) Besedo ima tovariš Rudi Šepič, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za finance.

R u d i Š e p i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odgovoril bi samo na zadnje vprašanje, ki ga je postavil delegat iz občine Ljubljana-Bežigrad. Na vsa druga vprašanja pa kot predstavnik Izvršnega sveta zagotavljam, da bomo po razpravah o tem dali tudi odgovore.

Če sem prav razumel, je delegat iz Bežigrada vprašal, če bo primanjkljaj v zveznem proračunu za leto 1982 in ali ni bojazni, da bi bilo združeno delo ponovno obremenjeno z dodatnimi prispevki.

Moram reči, da je primanjkljaj v zveznem proračunu že znan in da je bilo izdelanih že nekaj variant za rebalans zveznega proračuna. Tako smo imeli priložnost videti varianto za povprečno 7,7 %-no znižanje zveznega proračuna. Zadnja varianta je 4,2 %. Toda ta varianta še ni uradno v proceduri, tako da se o njej še nismo izrekli. Moram pa reči, da je primanjkljaj večji od tega predloga rebalansa zveznega proračuna in da v okviru Zveznega izvršnega sveta razmišljajo o novih virih. Kateri pa bodo ti novi viri, pa žal v tem trenutku še ne bi mogel reči.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Je delegat zadovoljen z obrazložitvijo? (Da.) Zaključujem razpravo, s tem pa ne zaključujem te točke dnevnega reda, ker bo skupina delegatov na osnovi razprave tudi v ostalih dveh zborih morala še dograditi predložena stališča, ki bodo zahtevala tudi nekatere redakcijske popravke.

Ob vsej tej razpravi k tej točki dnevnega reda bi rad dodal, da je razprava očitno pokazala, podobno pa tudi poročilo podpredsednika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da na področju sprejetih intervencijskih zakonov te svoje obveznosti in svojo odgovornost v večini primerov uresničujemo. Ne bi našteval kje, vendar pa imamo resna odstopanja na nekaterih področjih skupne porabe. Iz uvoda tovariša Šinigoja ste lahko slišali, kar pa izhaja tudi iz naših stališč, ki so predložena, katere samoupravne interesne skupnosti na nivoju republike v prilivu sredstev močno odstopajo od začrtane politike. Zato

pričakujem, da boste delegati v Zboru združenega dela podprli tako usmeritev, da se z našimi sklepi zavežejo tudi skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, da takoj pristopijo k ocenjevanju materialnega položaja dejavnosti, ne samega sisa, in da uredijo prispevne stopnje na takšno višino, da bi zagotovili obseg sredstev v skladu z družbeno dogovorjenimi okviri in tudi na tem področju uresničili začrtano politiko.

S tem prekinjam razpravo k tej točki dnevnega reda.

Prehajamo na 5 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985.

Predlog dogovora je bil objavljen v Poročevalcu št. 17. K predlogu dogovora ste danes prejeli predlog razprav o predlogu dogovora ter mnenja in predloge Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Pred obravnavo predloga dogovora vas želim seznaniti z načinom obravnave tega akta v Skupščini SR Slovenije. Na podlagi 38., 188. in 189. člena zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije je naloga zbora, da predlog dogovora oceni z vidika, ali je ta akt usklajen z usmeritvami in stališči Skupščine SR Slovenije, ki jih je sprejela v zvezi s pripravo sprememb in dopolnitev družbenega plana SR Slovenije in vsemi ostalimi sklepi in stališči, sprejetimi v zvezi z uresničevanjem gospodarske stabilizacije. Pri tem je treba izhajati iz osnovnega poudarka Skupščine, da morajo vsi nosilci planiranja svoje cilje in naloge prilagoditi že omenjenim in še bolj zaostrenim materialnim možnostim. V skladu s to svojo nalogo so bili v delovnih telesih obravnavani tudi konkretni predlogi, ki so jih posredovali posamezni subjekti k predlogu dogovora.

Predlog dogovora so obravnavala pristojna delovna telesa, ki so predložila pismena poročila. Na včerajšnji seji je obravnavala dogovor skupaj z vsemi predlogi, pripombami in stališči tudi skupina delegatov za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije, ki je predložila pismeno poročilo in predlog sklepa kot osnovo za opredelitev zbora do dogovora.

Predlagam, da v današnji razpravi upoštevate zakonsko določeno pristojnost skupščine za obravnavo tega dokumenta. Skupina delegatov, ki smo jo imenovali pri prejšnji točki, pa bo spremljala razpravo v zboru in po uskladitvi s skupinama delegatov ostalih dveh zborov po potrebi predlagala zborom končno besedilo predloga sklepa.

Želi morda predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Živko Pregl, direktor Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje.

Ž i v k o P r e g l : Tovarišice in tovariši delegati! Predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije posreduje Izvršni svet v oceno glede na usmeritve, ki ste jih že sprejeli v Skupščini. Predlog dogovora je po večmesečnem usklajevanju pripravil odbor udeležencev, ki zastopa okoli 2oo podpisnikov dogovora. Pri tem so izhajali iz ocen pogojev in možnosti razvoja v posameznih okoljih ter okvirov, ugotovljenih v nekaj analizah za republiko kot celoto.

Prizadevali smo si konkretizirati stališča za spremembo planskih aktov ter druge usmeritve Skupščine SR Slovenije za uresničevanje stabilizacijske politike. Izvršni svet ocenjuje, da predlog sprememb in dopolnitev dogovora opredeljuje zahtevne naloge za preseganje razmer, z opiranjem na lastne sile in kot tak mobilizira podpisnike za njihovo uresničevanje.

V predlogu dogovora izostrujemo njegovo izvozno naravnanost in to z zahtevo po prilagajanju proizvodnih programov na obstoječih zmogljivostih in z zaostritvijo zahtev za nove investicijske programe. Največja ekonomska spodbuda za uresničitev teh nalog bo ustrezna politika tečaja dinarja ter povečana prizadevanja medsebojno povezanih organizacij združenega dela z učinkovitejšo in bolj konkurenčno proizvodnjo za nastop na tujih trgih. Podpisniki pa se v dogovoru

obvezujejo, da ohranijo že uveljavljeni instrumentarij spodbud za izvoz na konvertibilno področje in uveljavijo dohodkovne spodbude tudi v okviru Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino.

Pri modernizaciji in usmerjanju novih zmogljivosti v izvoz ter za večji devizni priliv prevzemajo banke obveznost, da usmerjajo za te naložbe tretjino investicijskih sredstev. Podpisniki sprejemajo tudi zahtevnejše naloge za doseganje deviznega priliva od storitev, posebno v turizmu.

Podpisniki dogovora o družbeni presoji investicij zaključujejo pripravo pregleda izvozno usmerjenih investicij in drugih, ki ustrezajo zaostrenim pogojem gospodarjenja. Ta program bo na eni strani omogočil izbor ključnih investicijskih projektov za uresničevanje nalog izvoznega prestrukturiranja, hkrati pa bo podlaga za izvajanje nalog Gospodarske zbornice Slovenije, Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino in bank pri aktiviranju in povezovanju temeljnih nosilcev planiranja za izvajanje teh programov.

Vzporedno s tem bomo v nadaljevanju usklajevanja ustrezno dopolnili vsebino petega poglavja predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana naše republike. V dosedanjem usklajevanju tega dela dogovora smo že dosegli nekoliko večjo konkretizacijo projektov ter njihovo prilagajanje realnim možnostim in zahtevam po večjih in hitrejših deviznih učinkih. Zmanjšano je število projektov in ponekod je zamaknjena predvidena dinamika njihove izvedbe.

Skrčeni so programi naložb v gospodarsko infrastrukturo, in sicer od 77,7 milijarde dinarjev na 65,4 milijarde dinarjev v cenah leta 1980 oziroma za okoli 16 %. To zmanjšanje pa zaostaja za ocenjenim krčenjem gospodarskih investicij, kar pomeni, da se delež infrastrukturnih naložb povečuje. V tem okviru so prednostno opredeljene naložbe v elektroenergetiko. Sedanji predlagani programi na drugih področjih gospodarske infrastrukture, v naftno-plinskem, železniškem, luškem, cestnem in PTT gospodarstvu pa praktično vključujejo predvsem vzdrževanje objektov in odplačilo posojil za dosedanje investicije.

Kljub določenemu zmanjšanju razpoložljivih sredstev za investicije ohranjamo prvotno dogovorjen obseg investicij za večjo proizvodnjo hrane. Podpisniki prevzemajo obveznosti za povečanje tržne proizvodnje v kmetijstvu, pri posameznih proizvodih pa tudi usmerjanje v izvoz.

Dogovor opredeljuje globalni okvir rasti porabe glede na rast dohodka, ki pa ga bo nujno treba še prilagoditi novim bilančnim ocenam. Že sedaj je jasno, da se bomo morali ob realneje ugotovljenem ustvarjenem in razpoložljivem dohodku odreči tistemu delu porabe, ki nima osnove v materialnih gibanjih. Pri tem programov ne moremo krčiti linearno, temveč je treba izhajati iz realno opredeljenih pravic, normativov in standardov ter njihovega vpliva na kvaliteto gospodarjenja.

Najnovejši ukrepi, zlasti sprememba tečaja dinarja in napovedani ukrepi v kreditno-monetarni politiki, zahtevajo dodatno preverjanje planskih nalog vseh nosilcev planiranja. S tega vidika bo nujno ponovno preveriti posamezne naloge v predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana.

Izvršni svet meni, da gospodarske razmere v svetu in doma ter tudi zadnji ukrepi zahtevajo, da planske akte čimprej uskladimo in z njimi zagotovimo uresničevanje skupnih usmeritev in nalog za premagovanje sedanjih razmer. Ocenjujemo, da osnovna smer ukrepov, vključno z devalvacijo, potrjuje pravilnost usmeritev, na katerih temelji predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije, spreminjajo pa materialne okvire razvoja, in sicer v nadaljnje oženje razpoložljivih sredstev za porabo.

Izvršni svet bo na osnovi dosedanjih razprav in današnje razprave oblikoval svoje predloge in stališča, ki jih bo skušal uveljaviti v končni fazi usklajevanja z drugimi udeleženci dogovora o temeljih družbenega plana. Pri tem bo dosledno upošteval realne materialne možnosti, prioritetnost nalog na področju izvoza, proizvodnje hrane in energije ter v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji podpiral pobude samoupravnih interesnih skupnosti in drugih nosilcev za

selektivno uskladitev porabe z materialnimi možnostmi.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Miro Smerdu, področje gospodarstva, 39. okoliš, Maribor-Rotovž.

M i r o S m e r d u : Tovarišice in tovariši! Naša skupina delegatov je v skladu z že oblikovanimi sklepi zborov mariborske skupščine sklenila predlagati k poglavju o računalništvu naslednje pripombe:

Dosedanji rezultati samoupravnega sporazumevanja na področju računalništva jasno kažejo na pozitivne premike k nadaljnjemu načrtovanju, povezovanju, organiziranju in skupnem oblikovanju razvojnih programov proizvajalcev računalniške opreme v Sloveniji, kar se v določeni meri odraža ne le v jugoslovanskem prostoru ampak tudi zunaj naših meja.

Prav zato podpiramo tudi nadaljnja povezovanja na tem področju, ki naj bodo odraz samoupravno oblikovanih in dogovorjenih interesov organizacij, ki se ukvarjajo z računalniško dejavnostjo. Ob vsem tem pa se zavedamo, da razvoj računalniške tehnologije v Sloveniji še ni zaključen in kljub že doseženim premikom obstaja bojazen, da bo prišlo do podvajanja programov. Zato ocenjujemo, da je nujno potrebno izpeljati še nadaljnjo delitev dela med organizacijami združenega dela, ki proizvajajo računalniško opremo in konkretno določiti nosilce posameznih programov ter v smislu sprejetih stabilizacijskih programov opraviti tudi selekcijo med načrtovanimi programi.

Izhajajoč iz obravnave razvojnega programa delovne organizacije Birostroj v okviru Izvršnega sveta Skupščine mesta Maribor in Gospodarske zbornice za Podravje ter upoštevajoč njene že dosežene poslovne in razvojne rezultate na področju modernih birotehničnih programov srednje mehanografije v Jugoslaviji in tujini,ocenjujemo, da je zmožna in sposobna prevzeti pravice in obveznosti nosilca razvoja srednje mehanografije v sklopu slovenskega računalništva.

Njena razvojna usmeritev temelji predvsem na krepitvi njenega vključevanja v mednarodno delitev dela v višjih oblikah, na približno enotnem tehnološkem nivoju, na uvajanju lastne proizvodnje, birotehniške opreme, pri čemer se Birostroj prek vlaganja dela svojega dohodka vključuje in povezuje z bazično industrijo v Sloveniji ter ob izkoriščanju obstoječih tehnoloških možnosti koristi dosežke domačih organizacij združenega dela pri izvajanju svoje proizvodnje in tako tudi na ta način prispeva k prestrukturiranju posameznih industrijskih vej, kar se najočitneje odraža v njegovem aktivnem vključevanju v spreminjanje gospodarske strukture Podravja.

Začetni korak je delovna organizacija Birostroj na tem področju storila skupno z Gorenjem - delovno organizacijo Elektronika Ptuj, z uvajanjem skupne proizvodnje knjižnih strojev, nadaljevati pa ga namerava s programsko še obsežnejšim in dolgoročnejšim razvojnim sodelovanjem s to ptujsko delovno organizacijo.

Pri tem naj bi skupni inženiringi pridobili na kvaliteti tudi ob stalni povezavi z Univerzo v Mariboru in z Inštitutom Jožef Štefan.

Z aktivnim prispevkom pri oblikovanju in izvajanju programov usmerjenega izobraževanja bo Birostroj ob že uveljavljenem programu strokovnega izobraževanja in prekvalifikacij prispeval k razvoju računalništva in informatike ter k učinkovitejši uporabi birotehnične opreme. Izhajajoč iz dosedanjih razvojnih dosežkov in glede na planirane aktivnosti te delovne organizacije, upoštevajoč njen že uveljavljen položaj v Jugoslaviji in tujini, ocenjujemo, da izpolnjuje pogoje, da se jo opredeli kot nosilca birotehničnega računalniškega in elektronskega programa srednje mehanografije v okviru Slovenije na osnovi dogovora o računalniški tehniki že v srednjeročnem obdobju 1981-1985.

Predlagamo, da se v skladu s tem dopolni poglavje s področja računalništva v okviru dogovora o temeljih srednjeročnega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 in da se to organizacijo združenega dela vključi kot enakopravno ude-

leženko v samoupravni sporazum o skupnem razvoju, proizvodnji, trženju in združevanju računalniških sistemov v SR Sloveniji, ki sta ga že sklenili Iskra Delta in Gorenje ter da se delovna organizacija Birostroj v okviru tega sporazuma prav tako opredeli in prevzame funkcijo nosilca razvoja za področje srednje mehanografije. Menimo, da bi takšna odločitev prispevala k nadaljnjim kvalitetnim premikom v razvoju in delitvi dela v okviru slovenskega računalništva ter tudi h konkretnejši ter večji izvozni ponudbi.

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Hvala lepa! Besedo ima tovariš Uroš Rupreht, področje gospodarstva, 41. okoliš, Maribor-Tabor.

U r o š R u p r e h t : Tovarišica podpredsednica, tovarišice in tovariši delegati! Osnutek dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana Slovenije za obdobje 1981-1985 je obravnaval Izvršni svet Skupščine občine Maribor-Tabor dne 17.8.1982. Dne 25.8.1982 so bile poslane Zavodu SR Slovenije za družbeno planiranje usklajene pripombe mesta Maribor, ki pa iz nam nerazumljivih razlogov niso bile upoštevane v predlogu dogovora.

Zbori Skupščine občine Maribor-Tabor so 13.lo.1982 podprli stališča skupine delegatov in stališče izvršnega sveta pri pripravi pripomb. Menimo, da bi predlagatelj predloga, kolikor mu niso bile znane kakršnekoli podrobnosti, lahko povprašal predlagatelja pripomb, za kaj pravzaprav gre.

O hitri cesti ne bi razpravljal, o tem bo še govor, čeprav lahko ugotavljamo, da je po pomenu te ceste, ki ni samo občinska, ampak predvsem republiška in zvezna, dano financiranje območni SIS za ceste. Sprašujemo se, ali lahko tako nakazano financiranje hitre ceste skozi Maribor v končni fazi celo prepustimo krajevni skupnosti Melje, na območju katere poteka trasa hitre ceste.

V nadaljevanju podajamo konkretne pripombe, pri katerih tudi vztrajamo.

V 5. poglavju je potrebno prikazati in konkretizirati vse družbenoekonomskemu trenutku prilagojene naložbene programe, tudi iz Podravja ter definirati bazo, se pravi pripravo in izvedbo naložbenih programov za to srednjeročno obdobje.

V 28. členu je potrebno v zadnji alinei, kjer obravnava organizacijo Iskra Delta ter SOZD Gorenje dodati Birostroj Maribor, o čemer je bil že prej govor.

V 29. členu naj se za SOZD Kema vnese naslednje besedilo: "V okviru SOZD Kema bodo v Tovarni dušika Ruše do leta 1985 rekonstruirali zmogljivosti proizvodnje umetnih gnojil na najmanj 12o.ooo ton letno, začeli z izgradnjo proizvodnje organskih gnojil v končni fazi do 2o.ooo ton letno, rekonstruirali in modernizirali proizvodnjo kalcijevega karbida in tehničnih plinov, dogradili naprave za proizvodnjo specialnih ferolegur ter dokončali tretjo fazo izgradnje obrata za proizvodnjo elektrokorunda.

V Tovarni Zlatorog bodo začeli z izgradnjo obrata za proizvodnjo emulgatorjev za živilsko industrijo, ki bo v končni fazi po letu 1985 dosegla kapaciteto 8.ooo ton. V delovni organizaciji Pinus Rače bodo nadaljevali z izgradnjo obrata za tekoča rastlinska zaščitna sredstva ter pripravili osnove za uvedbo sinteze nekaterih aktivnih substanc. Tovarna dušika Ruše in kemična tovarna Exoterm Kranj bosta pripravili osnove za uvedbo novih proizvodov s področja visoko ognjeodpornih materialov. Kemična tovarna Podnart pa bo raziskala možnost nadomeščanja nekaterih uvoznih surovin za proizvodnjo kemikalij z domačimi. V tovarni umetnih brusov Swaty bodo povečali proizvodnjo umetnih brusov na 5.6oo ton in uvedli proizvodnjo novih vrst brusov".

V 34. členu 6. poglavja je potrebno dodati šesti odatavek: "Termoelektrarna - toplarna Maribor II".

V 35. členu je potrebno dodati 5. točko: rafinerija za regeneracijo odpadnih olj v Mariboru. To je ekološka rafinerija, ki je republiškega pomena.

Glede na predlagani 91. člen in glede na zmanjševanje produktivnih investicij v celoti sprašujemo, ali je predlagana investicija umestna?

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Besedo ima tovariš Matija Koritnik, gospodarsko področje, 28. okoliš, Trbovlje.

M a t i j a K o r i t n i k : Tovarišice in tovariši delegati! Skupščine revirskih občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi ter razprave v posameznih občinah so opozorile na to, da je ob spremembah in dopolnitvah družbenega plana SR Slovenije ostalo odprto vprašanje izgradnje zasavske ceste. V revirjih si že najmanj trideset let prizadevamo rešiti ta problem. Izgradnja te ceste je bila vedno uvrščena v planske dokumente Slovenije, vendar se je to cesto zaradi spreminjanja prioritet gradnje in spremljajočega pomanjkanja sredstev dosledno prelagalo na naslednja planska obdobja. Revirsko gospodarstvo je s polno mero razumevanja sprejemalo odločitve o prelaganju del na zasavski cesti.

Dosedanja izgradnja mostov v Radečah, Hrastniku, Trbovljah, Zagorju ob Savi in v Litiji na trasi zasavske ceste ter velika že vložena sredstva terjajo od vseh nas takojšen pristop k dokončanju del vsaj na trasi Trbovlje - Zagorje ob Savi. Le na ta način bo omogočena ponovna vzpostavitev prejšnje magistralne povezave Zasavja in Posavja.

Ob nedokončanih delih pa ostaja prekinjena najkrajša prometna povezava revirjev z ostalimi gospodarskimi središči, ki pa je prav gotovo v zaostrenih energetskih razmerah prednostna.

Skladno z novim zakonom o cestah in predlogom dogovora o temeljih družbenega plana pa ostaja odprto tudi financiranje tega odseka, ki ga revirske občine s svojim finančnim potencialom ne bodo mogle dokončati. Republiška skupnost za ceste je v odsek Trbovlje-Zagorje vložila že približno 4o % sredstev in nas zato toliko bolj čudi, zakaj ni tega odseka v naštevanju že začetih cestnih odsekov, opredeljenih v 57.a členu družbenega dogovora.

Že dosedanja obravnava zasavske ceste nedvomno dokazuje potrebo po uvrstitvi te ceste med magistralne, kar je še zlasti pomembno ob novem dejstvu, da bo s predvideno eksploatacijo premogovnih ležišč na področju Brnice in Dola pri Hrastniku v občini Hrastnik ogrožena še sedanja cestna povezava Hrastnik - Šmarjeta, kar pomeni, da revirjem in drugim koristnikom iz Slovenije in Jugoslavije ostaja magistralna cestna prometna povezava samo prek Trojan.

Nove raziskave o zalogah premoga v občini Zagorje ob Savi na področju Toplic in potrebe po energetskih virih postavljajo tudi to cesto proti Trojanam pod vprašanje sposobnosti za težki promet, ko bo prišlo do eksploatacije odkritih zalog.

Na nujnost izgradnje Zasavske ceste nenehno opozarjamo, zato menimo, da je po tridesetletni planski obveznosti potrebno, kljub spremembi zakona, ta problem ustrezno rešiti tudi v predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985.

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Hvala lepa. Besedo ima tovariš Jurij Drnovšek, področje gospodarstva, 28. okoliš, Trbovlje.

J u r i j D r n o v š e k : Tovarišica podpredsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov podpira usmeritve in načela, na katerih je zgrajen predloženi družbeni dogovor. Naloge, ki jih slovenska družba z dogovorom prevzema, so zelo težke. Vendar izbire nimamo in jih bomo morali uresničevati. Prav tako se bomo morali sprijazniti tudi s tem, da bomo morali delati in ustvarjati več, vendar ob znatno nižji življenjski ravni, kot smo jo bili vajeni doslej.

Strinjamo se tudi s stališčem, da pridejo v družbeni dogovor poimensko le tisti projekti, ki imajo zaključene in podprte finančne konstrukcije, saj le takšno obravnavanje projektov zagotavlja, da bodo le-ti tudi uresničeni, s tem pa bo tudi v čimvečji meri mogoče uresničiti družbeni dogovor, česar do sedaj nismo bili vajeni.

Seveda pa tak zaostren pristop terja v fazi sprejemanja tega dogovora zelo intenzivno strokovno delo, tako pri pripravi in izboru programov, kot pri

sporazumevanju o pokrivanju finančnih konstrukcij. Menimo, da je čas, ki nam še preostane do sprejetja tega dogovora, potrebno izkoristiti za to, da razčistimo čimveč stvari, ki do tega trenutka še niso razčiščene. Ne smemo namreč pozabiti, da se bodo projekti, ki jih družbeni dogovor navaja, gradili v določenih konkretnih okoljih, ki tudi sprejemajo svoje plane.

Ker gre večinoma za velike projekte, bi izvajanje ali neizvajanje nekega projekta lahko popolnoma porušilo koncept razvoja teh okolij, torej koncept, ki je v vseh okoljih praktično že izdelan. Danes namreč ugotavljamo, da imamo ob pripravi planskih aktov v naši republiki velike težave, ob tem pa nam še niso v celoti znani ustrezni zvezni planski dokumenti, tako je tudi plane organizacij združenega dela nemogoče izdelati kvalitetno, če republiški planski dokumenti niso dovolj konkretni.

Takšen problem zaradi ne dovolj jasne formulacije predloženega družbenega dogovora imamo tudi v Zasavski regiji. Znano je namreč, da je družbenoekonomski razvoj naše regije eksistenčno vezan na proizvodnjo premoga in električne energije. Ker se v Zasavju tega eksistenčnega vprašanja še kako zavedamo, smo že ob predložitvi osnutka družbenega dogovora zahtevali konkretnejšo formulacijo. Danes vidimo, da naša pripomba ni bila upoštevana. Zaradi tega smo vsem podpisnikom dogovora iz poglavja o energetiki, kakor tudi Zboru združenega dela ter Zboru občin pravočasno posredovali amandma v naslednjem besedilu:

"Predlagamo, da se v 6. odstavku 34. člena črta zadnji stavek in se nadomesti z novim, ki se glasi:

Termoelektrarna-toplarna III Trbovlje z močjo 2oo megavatov je prednostni objekt, ki bo pričel obratovati v obdobju 1986-199o, za preostalih 5oo megavatov pa bo Elektrogospodarstvo Slovenije pripravilo v prvi polovici leta 1983 optimizacijo izbora objektov kontinuitete."

Razlogi, ki so nas vodili, da smo predložili tak amandma, so naslednji:

Investicijski program za Termoelektrarno-toplarno III Trbovlje je že izdelan in potrjen s strani revizijske komisije EGS. Po preverjenih informacijah investicijski programi za ostalih 5oo megavatov še niso izdelani, iz česar sledi, da je v okviru 7oo megavatov Termoelektrarna-toplarna III Trbovlje za pomemben korak pred drugimi objekti v tem sklopu.

V okviru obstoječe elektrarne Trbovlje je še vrsta objektov, ki se bodo vključili tudi v novo elektrarno, kot na primer: dimnik, ekološka merilna mreža, deponija pepela, komunikacijski sistemi, upravno poslopje, predvsem pa usposobljeni kadri, katerih število se po investiciji ne bo povečalo. Povemo naj, da je vrednost teh objektov danes ocenjena na okoli 5 milijard dinarjev. Če torej iz kakršnegakoli razloga Termoelektrarna-toplarna III izpade iz tako imenovane optimizacije, bodo vse te že izvedene naložbe v tistem delu, ki se nanaša na novo elektrarno, ostale mrtve naložbe.

Razvojni programi zasavskih premogovnikov predvidevajo po letu 1985 letno proizvodnjo prek 2 milijona ton premoga. Glede na znana ležišča, kvaliteto premoga in pogoje eksploatacije je računati z najmanj 8o % proizvodnjo premoga za energetiko. Tak premog ni primeren za široko potrošnjo. Zato sta mogoči le dve alternativi, in sicer, ali bo ta energetski vir izkoriščen ali pa nam bo manjkal.

Predlagamo torej, da se sprejme amandma oziroma da Skupščina SR Slovenije da pobudo podpisnikom družbenega dogovora, ki so našteti v poglavju o energetiki, da se končno besedilo družbenega dogovora oblikuje tako, da bo z izgradnjo Termoelektrarne-toplarne III zagotovljen nadaljnji razvoj in obstoj Zasavja.

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Besedo ima tovariš Franc Prelog, področje gospodarstva, 38. okoliš, Maribor-Pobrežje.

F r a n c P r e l o g : Tovarišica podpredsednica, tovarišice in tovariši delegati! Rad bi nadaljeval misel glede gradnje hitre ceste, o kateri je govoril že delegat iz občine Maribor-Tabor.

Zbori Skupščine mesta Maribor so na svoji 5. seji dne 23. oktobra 1982 obravnavali predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 in sprejeli naslednji predlog za spremembo in dopolnitev predloga dogovora:

V drugi odstavek 57.a člena predloga dogovora naj se vnese druga etapa hitre ceste skozi Maribor, tako da se drugi odstavek glasi:

"V skladu s tem bodo imeli v okviru razpoložljivih sredstev pri novogradnjah prednost dokončanja že začetih cestnih odsekov, in sicer mejni prehod Šentilj, mejni prehod Fernetiči, druga etapa hitre ceste skozi Maribor, priključek Semedela, itd."

Tretji odstavek 57.a člena predloga dogovora naj se glede na predlagane spremembe drugega odstavka preoblikuje tako, da se glasi:

"Gradnja južne obvoznice v Ljubljani, odseka Ruda - Dvori in tretja etapa hitre ceste skozi Maribor se bo v letih 1982-1985 nadaljevala s sredstvi ustreznih občinskih SIS za ceste ter z najetimi krediti."

Hitra cesta skozi Maribor je enovit cestni odsek, ki se izvaja v gradbenih etapah. Zaradi problemov financiranja in gradnje v urbanističnem okolju se je dinamika gradnje stalno prilagajala finančnim možnostim investitorja tako v srednjeročnem obdobju 1976-1980 kot tudi v tekočem srednjeročnem obdobju.

Glede na pomembnost hitre ceste in finančne možnosti je Maribor odstopil od gradnje vseh ostalih objektov, ki so bili zajeti v planskih aktih za obdobje 1976-1980, kot je gradnja zahodne vpadnice, Koroški most, ulica Pariške komune in drugih.

Odlaganje dokončanja gradnje hitre ceste bi ustvarjalo nemogoče prometne razmere na severni vpadnici, saj promet na poti Šentilj-Maribor stalno narašča, medtem ko na ostalih magistralnih cestah v SR Sloveniji stagnira oziroma upada. Na navedenem cestnem odseku dosega dnevni promet v sezoni več kot 25 tisoč vozil, kar predstavlja skrajno slabo prometno uslugo na dvopasovnici s slabimi vozno-tehničnimi elementi in visokim deležem tovornih vozil.

Ugotavljamo, da predlagani drugi odstavek 57.a člena predloga dogovora ni v skladu s prvim odstavkom istega člena, saj se v le-tem daje absolutna prednost vzdrževanju magistralnih cest in dokončanju gradnje začetnih odsekov na magistralnih cestah. Druga etapa hitre ceste skozi Maribor je začeti odsek, ki smo ga pričeli graditi že v letu 1977, do danes pa je dokončanih prek 80 % del. Prav tako je to magistralna povezava, ki je po dosedanji prometni obremenitvi v samem vrhu v SR Sloveniji. V izgradnjo druge etape hitre ceste so bila do sedaj vložena velika družbena sredstva in tako je nesprejemljivo, da bi ta odcep izpadel iz objektov, ki se naj dokončajo v tem srednjeročnem obdobju. Zato predlagamo ustrezne spremembe drugega odstavka 57.a člena predloga dogovora.

Glede na predlagano spremembo drugega odstavka pa je potrebno uskladiti tudi tretji odstavek 57.a člena. Dejstvo je, da je tretja etapa hitre ceste skozi Maribor vključena v 12. posojilo za ceste pri Mednarodni banki za obnovo in razvoj kot edini slovenski objekt in mu je že zaradi tega nujno potrebno zagotoviti plansko kontinuiteto.

Nadalje opozarjamo, da pri dokončanju hitre ceste ne gre za nove obveznosti, ki ne bi bile dogovorjene, saj je bil že v letu 1975 sklenjen dogovor o financiranju programa izgradnje primarnega cestnega omrežja na območju mesta v obdobju 1975-1985, ki sta ga podpisala Republiška skupnost za ceste in Skupščina občine Maribor.

Po dogovoru in pogodbi izvajalca je bila opredeljena gradnja naslednjih cestnih odsekov: v obdobju 1976-1980 odsek hitre ceste v Mariboru od Košakov do Betnavskega gozda, odsek Ptujske ceste od Tržaške do nove Ukrajinske ulice, Cesta XIV. divizije, v obdobju 1981-1985 hitra cesta na odseku Košaki-Pesnica in Betnavski gozd-Hoče, Ulica Pariške komune, nova Šercerjeva s podaljškom do Njegoševega mostu s priključkom do Gosposvetske ceste in Ptujska cesta od nove Ukrajinske do Dogoške ceste. Za vse navedene odseke je bilo dogovorjeno, da je investitor Republiška skupnost za ceste, sofinancer pa sis za komu-

nalo Maribor. Za hitro cesto naj bi Republiška skupnost za ceste prispevala 75 %, za ostale ceste pa 5o %.

V srednjeročne planske dokumente SR Slovenije in Republiške skupnosti za ceste za obdobje 1976-198o je bila vključena predvsem gradnja hitre ceste na odseku Košaki-Betnavski gozd. Ptujska cesta od Tržaške do nove Ukrajinske s predvidenim deležem Republiške skupnosti za ceste v višini 35o milijonov dinarjev po cenah iz leta 1975. Izvajanje dogovora v prejšnjem planskem obdobju se je pričelo z izvajanjem pripravljalnih del in z etapno izgradnjo hitre ceste. V letu 1978-1979 je bila zgrajena prva etapa hitre ceste, ki je odpravila nivojsko križišče Ptujske ceste z železnico, v okviru katere je bila rekonstruirana Ptujska cesta do nove Ukrajinske in Tržaške ceste do Betnavskega gozda. V maju 1979 je bil sprejet investicijski program za gradnjo druge etape hitre ceste od Ptujske ceste do Meljske ceste, ki je predvideval pričetek gradnje sredi leta 1979 in dokončanje konec leta 198o. Za gradnjo navedenega odseka je bila sklenjena tudi pogodba o skupnem financiranju gradnje druge etape z enako dinamiko gradnje in podrobno opredeljenimi sofinancerskimi obveznostmi. Zaradi finančnih težav Republiške skupnosti za ceste že v letu 1979 se je gradnja druge etape dejansko pričela šele v začetku leta 198o. V prejšnjem planskem obdobju je bila iz programa dogovora realizirana le gradnja Ptujske ceste od Tržaške do nove Ukrajinske in približno 2o % fizičnega obsega odseka hitre ceste od Betnavskega gozda do Košakov. Rekonstrukcijo Ceste XIV. divizije pa je prevzel sis za komunalo brez sofinancerskega razmerja.

Zaostajanje fizične realizacije v preteklem planskem obdobju je posledica zagotovitve sredstev Republiške skupnosti za ceste le do planskega zneska 35o milijonov dinarjev, ki je bil opredeljen po stalnih cenah iz začetka leta 1975 in ni upošteval letnega porasta cen. Hkrati pa so bili realizirani drugi cestni odseki v Sloveniji, pri katerih je bila planirana udeležba Republiške skupnosti za ceste presežena tudi za loo in več odstotkov, na primer v Ljubljani ali celo za 5oo odstotkov pri gradnji priključka Koper.

Posledica zaostajanja realizacije za dogovorjeno dinamiko se prenaša v tekoče srednjeročno obdobje. V planske dokumente Republiške skupnosti za ceste je bila za tekoče srednjeročno obdobje vključena le hitra cesta v celotni izvedbi, medtem ko se vsi ostali cestni odseki iz dogovora zaradi omejenih finančnih možnosti republike Slovenije odlagajo po letu 1985. Zaradi zaostajanja dinamike gradnje druge etape hitre ceste sta investitor in sofinancer decembra 1981 sprejela aneks k prvemu investicijskemu programu, s katerim je bil podaljšan rok gradnje do srede leta 1983.

Predračunska vrednost je bila povečana od 1 milijarde 92 milijonov dinarjev na 1 milijardo 762 milijonov dinarjev, kar je izključno posledica podaljšanja dinamike gradnje in višjih letnih stopenj rasti cen. V planske dokumente je bila v odvisnosti od priliva sredstev vključena tudi gradnja avtoceste Šentilj-Pesnica.

V letu 1982 ponovno ugotavljamo, da v Republiški skupnosti za ceste niso zagotovljena sredstva za dokončanje druge etape hitre ceste. Gradnja tretje etape hitre ceste od Meljske ceste do Pesnice se postavlja izključno v odvisnosti od možnosti loo % financiranja s sredstvi sofinancerja. Gradnja odseka hitre ceste od Betnavskega gozda do Hoč pa je že izpadla iz prvih dokumentov za rebalans plana 1981-1985.

Naj navedem še nekaj misli. Ko smo razpisali posojilo za ceste, smo se dogovorili da bo tudi hitra cesta zgrajena s tem posojilom, ki so ga delovni ljudje in občani dajali za gradnjo tudi tega odseka ceste. Menimo, da se Skupščina SR Slovenije oziroma predlagatelj tega družbenega dogovora ni držal nekega vrstnega reda, tudi tistega ne, za katerega je bilo na tem mestu dogovorjeno, da bo imel prioriteto. Zato menim, da je treba dokončno rešiti problem hitre ceste skozi Maribor. Navsezadnje tudi dvoetažni most, ki je zgrajen, ne služi nikomur, če niso na njega vezani priključki. Občani se v tem prometu ne moremo več znajti. Ne bi pa želeli, da bi se delovni ljudje in občani, ki smo jih nekako zavedli, morali posluževati drugih ukrepov, da bi dokončno prišlo do dokončanja druge etape hitre ceste skozi Maribor.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Besedo ima tovarišica Dora Rihar, področje gospodarstva, 12. okoliš, Kranj.

D o r a R i h a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na osnovi razprave v Izvršnem svetu Skupščine občine Kranj in razprave na seji skupin delegatov za delegiranje delegatov v zbore Skupščine SR Slovenije z dne 21.lo. smo delegati iz občine Kranj oblikovali naslednje pripombe.

Že ob obravnavi osnutka sprememb in dopolnitev družbenega plana Slovenije za obdobje 1981-1985 smo opozorili na neupoštevanje načela sočasnega planiranja. Na ravni republike je v javni obravnavi že predlog sprememb in dopolnitev dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije in pripravljen delovni osnutek predloga sprememb in dopolnitev družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985, medtem ko za samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje niso v javni obravnavi še niti osnutki sprememb in dopolnitev njihovih samoupravnih sporazumov o temeljih planov, prav tako tudi v organizacijah združenega dela kasnijo s pripravami sprememb in dopolnitev njihovih planskih dokumentov za to srednjeročno obdobje.

Prav tako tudi na ravni federacije še niso pripravljeni osnutki sprememb in dopolnitev planskih dokumentov za to obdobje. V času ko še ni pripravljenega celovitega dolgoročnega stabilizacijskega programa in s tem tudi niso razrešeni najizrazitejši problemi nadaljnjega gospodarskega razvoja, se pojavlja dilema, da nepotrebno hitimo s pripravami in sprejemanjem sprememb in dopolnitev planskih dokumentov za obdobje 1981-1985.

Brez razrešenih osnovnih predpogojev dolgoročnega stabilizacijskega programa so v spremembah in dopolnitvah planskih dokumentov prisotne tudi napake nadaljnjega družbenoekonomskega razvoja, ki so bile vnešene že v prvotne planske dokumente.

Ob že sprejetem svežnju gospodarskih ukrepov in ukrepih, ki jih še pripravlja Zvezni izvršni svet, se postavlja vprašanje, v kakšni meri so ti že vgrajeni v predloge sprememb in dopolnitev planskih dokumentov SR Slovenije. Prav zaradi opisanega predlagamo, da ponovno pretehtamo sedanje spreminjanje in sprejemanje planskih dokumentov v SR Sloveniji. V predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana Slovenije za obdobje 1981-1985 v 2o. členu ni ustrezno oblikovano besedilo, da se bodo sredstva za osebne dohodke gibala počasneje od rasti dohodka, pri čemer se bodo realni osebni dohodki na delavca lahko v posameznem letu gibali največ v okviru gibanja produktivnosti. Jasno je namreč treba opozoriti na precejšen realni padec osebnih dohodkov v obdobju 1981-1985. Določba tega člena velja sicer le za nekatere izredno uspešne organizacije združenega dela, ne pa za celoto, gospodarstvo in negospodarstvo.

Neustrezna je tudi določba v 28. členu, da bodo proizvajalci cestno-motornih vozil, povezani v skupnosti avtomobilske industrije, uskladili svoje razvoje in sanacijsko razvojne programe. Določbi tega člena je dan poudarek na razvojnih in šele nato na sanacijskih razvojnih programih, namesto da bi dali najprej poudarek in določili obveznost za pripravo učinkovitih sanacijskih programov in šele na osnovi le-teh naj bi se pripravili in uskladili razvojni programi.

V 28. členu predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 bi se moralo tudi konkretno odločiti, v kakšnem odstotku se bo v sozd Iskra na osnovi investicij v razširitev obstoječih programov in predvsem investicij v nove programe povečal delež konvertibilnega izvoza v celotnem prihodku. Hvala lepa!

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Hvala lepa! Besedo ima Marjanca Faganel, področje gospodarstva, 3. okoliš, Ljubljana Moste-Polje.

M a r j a n c a F a g a n e l : Tovarišica podpredsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegati 3. okoliša občine Moste-Polje smo se ob obravnavanju predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 seznanili tudi s pripombo Poslovne skupnosti Živilske industrije Slovenije in sklenili, da jo podpremo.

Pripomba se nanaša na 39. člen, ki govori o vlaganjih, to je o investicijah v sfero živilsko-predelovalne industrije. V dosedanjem, še veljavnem besedilu so bile investicije že zelo omejene, in sicer s tem, da je bilo potrebno za nameravano investicijo zagotoviti 7o % kmetijskih surovin s področja Slovenije. Z novim predlaganim besedilom pa so vlaganja še bolj omejena, saj se zahteva predhodno loo %-no, se pravi popolna zagotovitev kmetijskih surovin, kar praktično predstavlja onemogočanje tovrstnih investicij.

Glede na to, da v ostalih industrijskih panogah takih omejitev ni, postavlja to določilo dogovora živilsko industrijo v neenakopraven položaj. Zato je predlagano naslednje besedilo prvega odstavka 3. točke 39. člena predloga dogovora: V živilski industriji bodo skladno s porastom kmetijske proizvodnje mogoča prednostna vlaganja, ki intenzivirajo izrabo kmetijskega prostora. Hvala lepa!

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Hvala lepa! Besedo ima tovariš Janez Erhart, gospodarsko področje 32. okoliš, Velenje.

J a n e z E r h a r t : Tovarišica podpredsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela s področja gospodarstva, 32. okoliš, Velenje ima k tej točki dnevnega reda naslednje ugotovitve, pripombe in stališča.

V dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 je bilo v četrti alinei 28. člena dogovorjeno, da bodo v dejavnosti proizvodnje računalniške opreme in sistemov SOZD Iskra, SOZD Elektrotehna, DO Delta in SOZD Gorenje kot podpisnice tega dogovora in druge zainteresirane organizacije združenega dela vključno z raziskovalnimi izoblikovale skupen program razvoja in proizvodnje enotnega računalniškega sistema.

Na podlagi 6. člena zakona o zadevah posebnega družbenega pomena in postopku obveznega sporazumevanja na področju računalništva, Ur. list SRS, št. 39/81, so bile navedene organizacije združenega dela nosilke izvedbe postopka za sklenitev samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev, s katerimi se sporazumevajo o razvoju, proizvodnji in trženju strojne in programske računalniške opreme in računalniških sistemov. Citirani zakon je še vedno v veljavi, prav tako pa še vedno tečejo nadaljnji postopki sporazumevanja na tem področju z vključevanjem oziroma s pristopom novih udeleženk k že sklenjenemu samoupravnemu sporazumu med SOZD Iskro, DO Delta in SOZD Gorenjem.

Ugotavljamo, da predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 ne glede na sedanjo veljavnost citiranega zakona izključuje SOZD Gorenje kot udeleženko podpisnico tega dogovora. S takšno dikcijo se ne strinjamo, zato predlagamo dopolnitev 28. člena predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora tako, da se četrta alinea 28. člena glasi:

"SOZD Iskra, DO Iskra Delta in SOZD Gorenje bosta vključno z raziskovalnimi, izobraževalnimi in drugimi proizvodnimi organizacijami v Jugoslaviji, ki se bodo v skladu s 7. členom zakona o zadevah posebnega družbenega pomena in postopku obveznega sporazumevanja na področju računalništva, vključile v postopek samoupravnega sporazumevanja po določbah tega zakona, razvijale enoten računalniški sistem in sodelovanje s tujimi firmami."

2. V naslovu petega poglavja tretjega odstavka predlagamo, da se seznam podpisnikov dopolni s Sestavljeno organizacijo združenega dela Gorenje. Hvala!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Lista razpravljalcev k tej točki dnevnega reda je s tem izčrpana. Želi morda še kdo od delegatov razpravljati? K razpravi se je prijavil tovariš Milan Krajnik, predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije.

M i l a n K r a j n i k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na razpravah v Izvršilnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije in koordinaciji za razvoj menimo, da je predlog dogovora o spremembah dogovora v

osnovi v skladu z opredeljenimi prioritetami in usmeritvami razvoja in da je ključni motivator dinamizacije obstoječe proizvodnje in razvoja v izvoz, kot prioriteta pa naj mu sledijo energetika, hrana in razvojno raziskovalno delo.

Nadalje ugotavljamo, da so materialna razmerja v družbeni reprodukciji pri osebni, skupni in splošni porabi podrejena krepitvi dohodka v združenem delu, kar pa bi kazalo ustrezno prikazati v kvantifikacijah družbenega plana.

Nadalje menimo, da je delež samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje v sredstvih za investicije v osnovna sredstva gospodarstva višji od dogovorjenega kljub temu, da so programi skrčeni, zato predlagamo, da predlagatelji napravijo dodaten napor v smeri selekcije programov samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje in tudi tu upoštevajo vpliv razvoja samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje na izvoz.

Razprave o tekoči ekonomski politiki so pokazale, da spremembe v monetarno-kreditni politiki, interventni zakoni, problemi zunanje in notranje likvidnosti, potreba po večjih obratnih sredstvih, povezana tako z devalvacijo kot nadaljnjim pospeševanjem izvoza, permanentno zožujejo razpoložljiva sredstva za naložbe. Zato menimo, da se pri naložbah v združenem delu da prednost modernizacijam in razširitvi obstoječih kapacitet za izvoz in uvajanju izvoznega asortimaja novim izvoznim naložbam, naložbam na področju proizvodnje hrane in energije. To pomeni, da bo na področju deficitarnih surovin mogoče realizirati le manjši del programov, za tiste, ki jih ne bo mogoče realizirati v tem srednjeročnem obdobju, predstavljajo pa dolgoročno strategijo razvoja SR Slovenije, pa pripraviti programe in dokumentacijo za njihovo realizacijo po planu v obdobju od leta 1986-199o oziroma leta 2ooo. Dopolnitve in selekcija petega in ostalih poglavij s konkretnimi izvoznimi programi in nadaljnjo selekcijo na področju deficitarnih surovin so v teku in bodo zaključene v mesecu novembru.

V razpravah v Gospodarski zbornici Slovenije so bili podani tudi nekateri predlogi, omenil bom samo nekatere: da se poimensko obravnavajo sanacije le v enem dokumentu in to v dogovoru o temeljih družbenega plana; v planu naj bo opredeljena le politika; da se uskladijo bilance razpoložljivih kreditnih potencialov bank in plane bank s tem dogovorom; da se uskladijo kvantifikacije med spremembami dogovora o temeljih družbenega plana in družbenim planom; da se uskladijo podatki, ki govorijo o številu učencev ob delu, s potrebami združenega dela, kjer mi ocenjujemo, da je število, ki jih opredeljuje dogovor, znatno višje od realnih možnosti; da se ponovno ocenijo programi stanovanjske in komunalne izgradnje glede na obveznosti 2o % usmerjanja hranilnih vlog za naložbe glede vse te spremembe, ki se dogajajo na področju monetarno-kreditne politike in problemov obratnih sredstev za pokrivanje domače in zunanje likvidnosti in nekateri drugi predlogi, ki smo jih posredovali predlagateljem sprememb dogovora o temeljih družbenega plana.

Glede na časovno uskladitev pa predlagamo, da se nadaljuje z aktivnostjo za sprejem sprememb dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije v letošnjem letu in da se oceni, koliko spremembe dogovora o spremembah dogovora o temeljih plana Jugoslavije vplivajo na spremembe dogovora v Sloveniji, zlasti glede skupnih naložb in programa ukrepov ekonomske politike, da pa se sprejem sprememb družbenega plana SR Slovenije časovno uskladi s sprejemom tega dokumenta v federaciji, ker bi to omogočilo, da se v sam plan vnesejo te specifike, ki so pomembne za razvoj in realizacijo planov v SR Sloveniji. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo od delegatov besedo? Pisno je predložil razpravo k tej točki dnevnega reda tovariš Franc Škof, gospodarsko področje, 5. okoliš, Ljubljana Vič-Rudnik.

Obveščam vas, da bomo vse razprave, ki so bile oddane v pisni obliki, posredovali predlagatelju v nadaljnje usklajevanje.

Preden nadaljujemo, bi rad rekel tole: že v uvodu sem povedal, kaj je pravzaprav naloga Zbora združenega dela in sploh zborov Skupščine SR Slovenije ob obravnavi takega dokumenta.

V medzborovski skupini delegatov smo poizkušali izdelati predlog sklepa za

današnjo sejo, ki odraža vsebino razprav na delovnih telesih in v medzborovski skupini delegatov za spremljanje uresničevanja srednjeročnega plana in planskih dokumentov v SR Sloveniji.

V vaših razpravah je bilo slišati dosti pobud, kar pomeni, da bodo morali vsi podpisniki dogovora v svojih sredinah temeljito presoditi in ponovno preveriti vprašanja in odnos do posameznih objektov. Mislim pa, da nam je vsem razumljivo in jasno, da s tem, če je nekdo zajet v dogovoru o temeljih plana, v bistvu ne pridobi nobenih pravic, temveč si ustrezna interesna skupnost oziroma v njej organizirano združeno delo naloži obveznost, da se planirano tudi realizira.

V predloženem sklepu smo poizkušali zapisati, da morajo vsi podpisniki, ki pa jih je izredno veliko, v nadaljnjem postopku usklajevanja upoštevati tudi današnjo razpravo in sugestije, ki so bile v razpravah izrečene, seveda pa bo moral tudi Izvršni svet kot podpisnik dogovora v nadaljnjem usklajevanju upoštevati današnjo razpravo.

Sprašujem predstavnika Izvršnega sveta, če želi besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Živko Pregl, direktor Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje.

Ž i v k o P r e g l : Tovarišice in tovariši delegati! Strinjam se s tem, na kar je opozoril predsednik zbora tovariš Mlinar. Dodal pa bi na kratko še pet točk.

1. Gradivo, ki je danes pred vami, je rezultat usklajevanja udeležencev dogovora o temeljih družbenega plana, ki ga je odbor udeležencev poslal vsem udeležencem v obravnavo. Izvršni svet pa je pravzaprav v tem trenutku želel dobiti le oceno, ali je predloženo gradivo usklajeno z osnovnimi skupščinskimi usmeritvami, kar tvori podlago, da lahko Izvršni svet ob uveljavitvi nekaterih konkretnih pripomb dogovor o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana tudi podpiše. Predloženo gradivo je že bilo usklajeno v krogu udeležencev dogovora. Ker pa se stvari spreminjajo, spoznanja pa dozorevajo, bo vsekakor potrebno ponovno pregledati, kaj bo potrebno v predlogu dogovora dopolniti in spremeniti.

Zavod za plan je kot strokovno osnovo za takšno opredeljevanje udeležencev dogovora pripravil v začetku septembra gradivo, v katerem se je strokovno opredelil do vseh pripomb, ki so do 5. septembra oziroma do teden dni po dogovorjenem roku prispele. Ko bo odbor udeležencev ponovno sklenil obravnavati pripombe, dane k predlogu dogovora, bo Zavod za plan ponovno pripravil takšno gradivo, v katerem se bo opredelil do vseh pripomb, ki so bile posredovane. To je tudi eden od razlogov, da se zavod ni opredeljeval do nekaterih pripomb, ki so prišle kasneje. Vsekakor pa ostaja dejstvo, da bodo konkretne pripombe, ki so bile danes podane k V. poglavju glede projektov izvoznega prestrukturiranja in nekaterih drugih elementov, v nadaljnjem postopku upoštevane.Vsak od udeležencev bo moral pogledati, kaj je v njegovi domeni ter pripombe proučiti in nanje tudi odgovoriti. Razume pa se, da sistem samoupravnega družbenega planiranja ne predpostavlja, da bi v tem zboru sprejemali konkretne materialne odločitve, katerih posledice se čutijo drugje. Z drugimi besedami, potrebno je, da se pripombe glede cestne infrastrukture, energetike in projektov prestrukturiranja uveljavljajo neposredno v samoupravnih sporazumih o temeljih planov ustreznih samoupravnih asociacij,ki tvorijo podlago dogovora o temeljih družbenega plana. Pripombe, ki so bile danes podane v razpravi, bodo posredovane tudi vsem udeležencem dogovora, tako da ne bo nobena od pripomb ostala neupoštevana oziroma brez odgovora.

2. Večina pripomb, ki so bile konkretne narave, se je nanašala na problematiko gospodarske infrastrukture. V družbenem planu naše republike za obdobje 1981-1985 so naložbe v gospodarsko infrastrukturo v vseh naložbah v osnovna sredstva gospodarstva predstavljale 29,1 odstotka. Ker so bili kasneje ugotovljeni ožji okviri za rast proizvodnje, torej tudi za investicije, se je ob ohranjanju nekaterih nujnih minimalnih fizičnih zahtev investiranja v infrastrukturi ta udeležba v osnutku sprememb družbenega plana povečala na 32,5 odstotka. In sedaj imamo v predlogu sprememb družbenega plana in v predlogu sprememb dogovora o temeljih družbenega plana opravka z 32,7 odstotno udeležbo naložb

v gospodarsko infrastrukturo v vseh osnovnih sredstvih gospodarstva. Vidimo, da je združeno delo večkrat opozarjalo na to, da ni sprejemljivo povečevanje udeležbe naložb v gospodarsko infrastrukturo v vseh investicijah v osnovna sredstva gospodarstva. Sam sem v svoji uvodni besedi opozoril, da smo pravzaprav pri infrastrukturnih naložbah upoštevali prioritetni pomen elektroenergetike, ki je notoren, da pa se pravzaprav na drugih področjih gospodarske infrastrukture naložbena dejavnost omejuje bodisi na najnujnejše vzdrževanje, da ne bi povzročali še večje škode, kolikor ne bi vzdrževali objektov oziroma na odplačevanje anuitet, ki so že zapadle za nekatere pretekle naložbe v gospodarski infrastrukturi.

3. Opozoril bi, da je na področju cest v vse planske akte na ravni republike tako v predlog sprememb družbenega plana, ki je bil pred dnevi objavljen v skupščinskem Poročevalcu, kot tudi v predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana, ki ga obravnavamo danes, vgrajena usmeritev, da na področju cest zagotavljamo zaključevanje nekaterih že začetih projektov na cesti bratstva in enotnosti, ki je prioritetna in ki predstavlja tudi našo obveznost do skupne prometne politike v Jugoslaviji, na nekaterih sektorjih, ki so predmet mednarodnih obveznosti naše države in na nekaterih drugih magistralnih smereh, kjer gre resnično samo za nekatera manjša dela, ki naj zaključijo in usposobijo nekatere cestne odseke. Tako je recimo v zvezi z drugo etapo hitre ceste skozi Maribor stališče Izvršnega sveta znano in to je, da jo je potrebno usposobiti za promet. Delegati pa verjetno poznajo razpravo, ki je potekala na Izvršilnem odboru Republiške skupnosti za ceste in ki pravzaprav tudi za to potezo postavlja vprašaj glede na zožene materialne možnosti. V vsakem primeru bo potrebno vse odločitve glede razvoja cestne infrastrukture doseči v Skupnosti za ceste Slovenije.

Opozoril pa bi tudi na naslednji podatek. Za naložbe za dokončanje osmih cestnih projektov, ki so zapisani v tem predlogu sprememb in v spremembah dogovora o temeljih družbenega plana naše republike v obdobju 1982-1985, je na razpolago vsega skupaj 1,1 milijarde dinarjev. Vidimo, da je na razpolago za dokončanje enega cestnega odseka, ki je naveden v dogovoru, približno okoli 140 milijonov dinarjev, iz česar izhaja, da gre dejansko za odseke, ki terjajo le najnujnejše, manjše posle, da bi jih lahko usposobili za promet in da tu dejansko ne gre za neke večje materialne obveznosti, ker preprosto za kaj takšnega ni razpoložljivih sredstev.

4. Veliko je bilo razprav v zvezi s V. poglavjem predloga sprememb dogovora o temeljih družbenega plana. Mislim, da so bile mnoge pobude koristne in dragocene ter da jih bo Gospodarska zbornica, ki je odgovorna za oblikovanje tega poglavja, prek svojih splošnih združenj upoštevala. Opozarjam na to, da pa je v tem V. poglavju opravljena določena izostritev glede na osnutek sprememb dogovora in to v tej smeri, da mora tudi to V. poglavje v svoji usmeritvi na prestrukturiranje dobiti izrazitejši konvertibilno izvozni značaj. To se pravi, v njem ne bo mogoče navajati projektov, ki so sicer dobri, ki predstavljajo nek dolgoročen vzvod prestrukturiranja, ampak bodo morali imeti svoje mesto tisti projekti, ki neposredno in hitro prispevajo k neto konvertibilnemu deviznemu prilivu. Vse seveda pod pogojem, da bodo stvari predhodno usklajene v ustreznih samoupravnih sporazumih.

5. Glede rokov. O tem je govoril že tovariš Krajnik. V svojem uvodu sem opozoril, da bo glede na ukrepe, ki so bili sprejeti pred kratkim in ki jih lahko še pričakujemo, potrebno ponovno preveriti okvire razvoja do leta 1985. To lahko povzroči, da bo potrebno v dogovoru o temeljih plana še nekatere stvari korigirati, pretežno krčiti. Ne pričakujemo, da bi bilo potrebno menjati osnovno usmeritev dogovora. Iz tega lahko naredimo zaključek, da bi pod pogojem, da bi v prihodnjih dneh in tednih lahko bliže spoznali materialne elemente razvoja do leta 1985 in pod pogojem, da bi zaključili naloge, ki so v dogovoru zapisane, dosegli predhodno samoupravno uskladitev, da bi lahko dogovor podpisali v tem letu. Verjetno pa bo potrebno s sprejetjem sprememb plana naše republike počakati, da bodo jasneje oblikovane in konkretizirane razvojne usmeritve, zlasti pa ukrepi razvojne politike na ravni Jugoslavije do leta 1985, saj družbeni plan naše republike v skladu s sistemom planiranja vsebuje posebno poglavje, ki mora opredeliti okvire za ukrepanje naše republike in vseh samoupravnih nosilcev v republiki za uresničevanje razvojne politike. Teh okvirov seveda ni mogoče opredeliti, ne da bi dovolj dobro poznali okvirov za ukrepanje na ravni federacije.

Sicer pa se strinjam s sklepi, ki so predloženi. Hvala lepa!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala! Želi morda še kdo razpravljati? Preden zaključim razpravo, bi želel poudariti, da se mi zdi sugestija, ki jo je dal tovariš Krajnik in ki jo je v svoji 5. točki razprave tovariš Pregl še nekoliko razdelal, dobra usmeritev, ki naj bi jo tudi zbor v smeri potrditve razprave tudi sprejel, da je potrebno vložiti vse napore, da podpišemo dogovor o temeljih plana.

Želi kdo o tem predlogu, ki sem ga na kratko povzel, razpravljati? (Nihče.)

S tem zaključujem razpravo in prekinjam to točko dnevnega reda. Prosim skupino delegatov, da prične z usklajevanjem razprave z delegati ostalih dveh zborov.

Prehajamo na 6 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1982.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. S predlogom zakona se predlaga znižanje splošne porabe na ravni republike za 2 % in se zagotavljajo sredstva za izpolnitev nekaterih neodložljivih obveznosti republike. S tem se realizirajo sklepi Skupščine SR Slovenije iz meseca julija. Glede na to, da so to ukrepi, ki jih je treba zaradi sprejete usmeritve ekonomske stabilizacije in izredne potrebe republike čimprej realizirati, je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlagal, da se zakon sprejme na podlagi 3o9. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, to je po hitrem postopku. Želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Nihče.) Dajem na glasovanje predlog Izvršnega sveta, da se zakon obravnava po hitrem postopku.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Pismenih prijav za razpravo k tej točki dnevnega reda ni, zato vprašujem delegate, če želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1982.

Kdor je za predlagani zakon, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1982 soglasno sprejet.

Odrejam lo minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 15. uri in se je nadaljevala ob 15.2o uri.)

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Predlagam, da nadaljujemo sejo.

Prehajamo na 7 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog zakona o ustanovitvi delovne organizacije Restavratorski center SR Slovenije.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Objavljen je bil v prilogi VII Poročevalca.

Želi morda predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Vprašujem delegate, če želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog zakona o ustanovitvi delovne organizacije Restavratorski center SR Slovenije.

Kdor je za,naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o ustanovitvi delovne organizacije Restavratorski center SR Slovenije soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja.

Osnutek zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Objavljen je bil v Poročevalcu št. 16.

K osnutku zakona ste danes prejeli stališča in mnenja Tiskovnega sveta in Sveta za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije in predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki je osnutek zakona obravnaval na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Marjan Šiftar, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za informiranje.

Marjan Šiftar: Tovarišice in tovariši delegati! Izgrajevanju družbenega sistema informiranja kot izredno pomembni sestavini političnega sistema socialističnega samoupravljanja posvečamo v zadnjih nekaj letih vse bolj organizirano in sistematično družbeno, politično in strokovno skrb in pozornost. To se izraža tudi v prizadevanjih za sistemsko ureditev tega področja, s katero naj bi pospešili z uresničevanjem z ustavo in drugimi dokumenti opredeljene družbene vloge družbenega sistema informiranja kot pomembnega elementa za uspešno in učinkovito premagovanje materialnih in drugih razvojnih protislovij ter nakopičenih težav za utrjevanje ter nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja in napredek na vseh področjih.

Zakon o družbenem sistemu informiranja naj bi skupaj z zveznim zakonom o temeljih družbenega sistema informiranja in o informacijskem sistemu federacije, ki je bil sprejet decembra 1981. leta, predstavljal vsebinsko celoto in tako v pravno-sistemskem pogledu celovito uredil to pomembno področje družbenega življenja in dela.

Osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja je pripravljen v skladu s stališči, mnenji in pripombami delovnih teles in zborov Skupščine SR Slovenije, iz razprave o sprejemanju predloga za izdajo zakona, septembra 1981 ter na podlagi številnih, najširših razprav, organiziranih v okviru družbenopolitičnih organizacij, Gospodarske zbornice, strokovnih in upravnih organov ter organizacij.

Predloženi osnutek teži predvsem za tem, da se zagotovi in pospeši izgradnja takšnega družbenega sistema informiranja, ki bo, kot pravi ustava, zagotavljal usklajeno evidentiranje,zbiranje, obdelavo in izkazovanje podatkov in dejstev, ki so pomembni za spremljanje, planiranje in urejanje družbenega razvoja oziroma sistema, ki bo zagotavljal redno, pravočasno, sistematično, popolno ter po vsebini in obliki dostopno obveščanje.

Pri tem smo izhajali iz dejstva, da ne gre za izoblikovanje nekakšnega novega sistema, temveč da moramo tudi v pravnem pogledu pospešiti preoblikovanje, dopolnitev in ustreznejšo postavitev obstoječega. Izgraditi moramo enostaven, racionalen, na sodobno računalniško opremo oprt ter v vseh pogledih usklajen sistem odnosov pri zbiranju, obdelavi in izkazovanju podatkov ter informacij, od temeljne organizacije združenega dela, krajevnih skupnosti do republi-

ke in federacije.

Kljub določenim uspehom je na tem področju še vse preveč slabosti in pomanjkljivosti, ki se v sedanjih zaostrenih družbeno gospodarskih razmerah razkrivajo v še bolj zaostreni obliki in zahtevajo, da se z njimi odločneje ter brez kompromisno spopademo v vseh okoljih. Sistem zbiranja, obdelave in posredovanja podatkov in informacij še ni dovolj izoblikovan, organiziran in usposobljen, da bi lahko bolj popolno spremljal in zadovoljeval posamične, skupne in naše splošne družbene potrebe.

Po eni strani imamo podatkov preveč, po drugi strani pa nam primanjkuje ustreznih in kvalitetnih podatkov ob pravem času in na pravem mestu. Poseben problem predstavlja slaba obveščenost o razpoložljivih podatkih in informacijah,kar povzroča, da se zbrani podatki premalo ali pa sploh ne uporabljajo. Imamo veliko število pooblaščenih organov in organizacij za zbiranje podatkov, ki so med seboj neusklajeni in zato pogostokrat po nepotrebnem zbirajo v bistvu iste podatke in to z različnimi metodologijami, pod različnimi definicijami in ob različnih časovnih obdobjih.

Na ta način ne samo da po nepotrebnem obremenjujejo združeno delo, temveč pogostokrat posredujejo različne podatke o istih pojavih. To je zlasti očitno pri delovanju obstoječih velikih informacijskih sistemov, kot so statistika, Služba družbenega knjigovodstva, Narodna banka, banke in drugi, kar se še zlasti neugodno odraža pri primerjavah podatkov o posameznih družbenih pojavih v širših in ožjih družbenopolitičnih skupnostih in med njimi.

Imamo celo vrsto podatkov, ki se zbirajo in obdelujejo po nekakšni inerciji iz leta v leto, nihče pa jih v bistvu ne potrebuje, niti nihče ne ugotavlja njihove potrebnosti in ustreznosti. Iz leta v leto lahko ugotavljamo, da se niti vrsta niti število teh raziskovanj bistveno ne spreminja ali revidira, kaj šele, da bi se zmanjševalo. Prav nasprotno. Poleg in izven okvira rednih raziskovanj se na primer na področju statističnih raziskovanj uvajajo nova in to celo često mimo veljavnega postopka. Usklajeni programi dela, usklajene evidence in registri, metodologije, tehnični in tehnološki standardi so le delno razviti. Tudi tehnična opremljenost, ki je potrebna za izoblikovanje in delovanje sodobnih informacijskih sistemov, je neenakomerna, čeprav je nikakor ni malo. Tako imamo v SR Sloveniji instaliranih 33o računalnikov, od tega 23o malih, 73 srednjih in 27 tako imenovanih velikih. V gospodarstvu je 251 računalnikov, kjer prevladujejo šibkejši sistemi, v negospodarstvu pa 7o računalnikov, kjer prevladujejo močnejši in zelo veliki sistemi. Na te računalniške sisteme je priključenih okoli 18oo terminalov.

V zvezi z izkoriščanjem te opreme pa je indikativen podatek, da v eni izmeni obratuje 3o %, v dveh 4o, v treh izmenah pa samo 3o % računalnikov, pri čemer so najbolj izkoriščeni računalniki gospodarstva. Zasedenost opreme med obratovanjem je majhna, nezasedene kapacitete pa se le redko nudijo drugim. Poleg tega je oprema v precejšnjem obsegu nepovezljiva, saj izvira od več kot lo tujih in domačih proizvajalcev, kar onemogoča tudi prenašanje posameznih programskih aplikacij brez ustreznih, često zahtevnih in tudi zamudnih predelav. Posledica tega pa je, da celotna že instalirana oprema ni tako in v takšni meri izkoriščena kot so sicer njene zmogljivosti.

Tovarišice in tovariši! Težišče rešitev, predlaganih v danes predloženem osnutku, je prav v odpravi obstoječih pomanjkljivosti. Že s temeljnimi načeli, zajetimi v prvem poglavju, prav tako pa seveda tudi z vsemi drugimi določbami, se uveljavlja princip enkratnega zajemanja podatkov,preprečuje večkratno zbiranje istih podatkov, njihova nepooblaščena raba, izbiranje nepotrebnega podvajanja in druge neracionalnosti in pomanjkljivosti.

Pomemben pogoj, da bomo te principe v polni meri uveljavili v družbeni praksi oziroma da bomo zagotovili učinkovito in usklajeno delovanje na področju družbenega sistema informiranja od temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti do federacije, pa je uspešna priprava ter dosledna uveljavitev skupnih osnov, ki jih opredeljuje že zvezni zakon in v drugem poglavju tudi osnutek republiškega zakona.

V tem okviru ima poleg vzpostavljanja skupnih in enotnih evidenc, registrov in enotnih baz podatkov, dograjevanja, izdelave, doslednega spoštovanja

ter obvezne uporabe standardov, enotnih metodologij, katalogov podatkov še posebno velik pomen obveznost usklajenega planiranja tako informacijskih potreb kot tudi razvoja informacijskih sistemov.

Zaradi velikega pomena skupnih osnov je jasno, da mora biti velik del teh osnov skupen in enoten za vso državo. Pristojni organi federacije naj bi v zvezi s tem in na podlagi zveznega zakona pripravili, Skupščina SFR Jugoslavije pa do konca leta sprejela zakon o načinu opravljanja posameznih skupnih del in nalog družbenega sistema informiranja,ki imajo pomen za vso državo.

Za hiter in racionalen prenos podatkov in informacij ter učinkovito medsebojno povezovanje informacijskih sistemov v okviru republike, celotne države in tudi v mednarodnih okvirih bomo morali hitreje izgrajevati javne mreže za prenos podatkov. Delo na tem je že v teku. Osnutek zakona ne vsebuje podrobnejših določb o tej za razvoj družbenega sistema informiranja sicer izredno pomembni tehnično-tehnološki osnovi, ker je to stvar zakona o sistemu zvez in PTT prometu ter drugih ustreznih dokumentov. Pa tudi sicer zakon o družbenem sistemu informiranja ne vsebuje oziroma podrobneje ne razdeljuje za delovanje in izgradnjo tega sistema zelo pomembnih tehnično tehnoloških vidikov in rešitev.

Zakon o družbenem sistemu informiranja ni in ne more biti tehnični in tehnološki predpis, vendar pa po mnenju predlagatelja daje ustrezne podlage tudi za usklajen razvoj tehnične in tehnološke osnove tega sistema, za racionalno nabavo, uporabo in združevanje računalniške opreme.

Učinkovito, racionalno in usklajeno delovanje na področju družbenega sistema informiranja pa lahko in moramo v veliko večji meri dosegati in zagotavljati predvsem z racionalnim in usklajenim delovanjem vseh obstoječih informacijskih služb in drugih dejavnikov, ki opravljajo naloge na tem področju. To usmeritev osnutek zakona poudarja še posebej in na več načinov.

Osnutek zakona ne zahteva - za razliko od predloga za izdajo zakona - oblikovanje novih služb, niti ne predpisuje kakršnihkoli togih organizacijskih oblik za izvajanje dejavnosti na področju družbenega sistema informiranja. Nasprotno, zakon dopušča, izhajajoč iz sedanjega stanja, ko se posamezne naloge oziroma dejavnosti, ki jih sicer uvrščamo v okviru družbenega sistema informiranja, opravljajo v različnih organizacijskih oblikah, od posameznih izvajalcev, organizacijskih enot, organizacije združenega dela, delovne skupnosti, upravnih organov in organizacij, različne možnosti organiziranosti teh služb, odvisno od potreb in pogojev v posameznem okolju. Ne glede na organizacijsko obliko veljajo za vse informacijske službe pri opravljanju njihovih nalog načela, pravice in obveznosti, ki jih za te službe določa zakon.

Osnovni cilj je, da se vse obstoječe in v zakonu opredeljene naloge zaupajo obstoječim službam, ki pa se bodo v skladu z zakonskimi določbami po potrebi ustrezno prilagodile in tudi prestrukturirale. Zakon zato na primer ne omenja posebej INDOK centrov in drugih služb, čeprav določa vrsto nalog, ki jih bodo tudi te službe morale oziroma jih bodo opravljale.

V osnutku se striktno vztraja na obveznem povezovanju in usklajevanju vseh informacijskih služb, še posebej pa Zavoda SR Slovenije za statistiko, Službe družbenega knjigovodstva, Narodne banke ter drugih, ki opravljajo dejavnosti na področju družbenega sistema informiranja, ki so skupnega pomena za republiko kot celoto.

Poleg obveznega medsebojnega povezovanja informacijskih služb v republiki se zahteva tudi obvezno prilagajanje programov dela teh služb aktualnim in planiranim informacijskim potrebam združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti in drugih uporabnikov podatkov in informacij. Še posebna pozornost je v osnutku posvečena zagotovitvi celovitega družbenega vpliva na izgradnjo, razvoj in delovanje družbenega sistema informiranja.

Poleg ustanovitve svetov za družbeni sistem informiranja v družbenopolitičnih skupnostih, ki jih predvideva že zvezni zakon, se posebej opredeljuje tudi način uresničevanja posebnega družbenega interesa v organizacijah združenega dela s tega področja. Na ta način se je skozi vrsto zakonskih določb skušalo doseči enega temeljnih ciljev, to je preprečiti odtujevanje družbenega sistema informiranja delavcu, delovnim ljudem in občanom.

Zakon v posebnem poglavju opredeljuje le glavne vsebine, značilnosti in funkcijo delovanja informacijskih sistemov samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti. Pri tem bi želeli posebej poudariti, da gre za sisteme, ki so na skupnih osnovah v vseh pogledih med seboj prepleteni in povezani v en, celovit sistem.

Posebej se poudarja nujnost, da so vsi ti informacijski sistemi urejeni tako, da omogočajo ne samo medsebojno povezavo, ampak tudi povezavo z informacijskim sistemom federacije in sistemi v drugih republikah. Zakon pa dopušča dovolj prostora za urejanje cele vrste zadev s samoupravnimi in splošnimi akti, samoupravnimi sporazumi, družbenimi dogovori in drugimi.

S predloženim zakonskim osnutkom se razen zakona, ki naj bi urejal zaščito in varovanje podatkov ter varstvo osebnosti, ki je že v pripravi, neposredno ne predvideva sprejem nobenih drugih zakonskih aktov. Vrsta zadev, ki zadevajo področje družbenega sistema informiranja, pa je že urejena v drugih zakonih, na primer v zakonih o Službi družbenega knjigovodstva, Narodni banki Jugoslavije, v zakonu o knjižničarstvu. Prav tako pa je cela vrsta skupnih osnov že urejena tudi v različnih drugih predpisih, na primer za področje statistike, evidenc na področju mednarodnega znanstvenega, kulturnega in tehničnega sodelovanja in podobno.

Tovarišice in tovariši! Da bi zakon o družbenem sistemu informiranja čimbolj učinkovito izvajali oziroma oprti nanj hitreje spreminjali stanje na tem področju, moramo že hkrati s pripravo predloga zakona spodbuditi in okrepiti strokovne in tudi druge družbene aktivnosti ter v tem okviru začeti s pripravo operativnih projektov in programov, s katerimi bi operacionalizirali rešitve v zakonu.

Predlagatelj bo že do predloga zakona skušal pripraviti določene strokovne podlage, ki bodo služile posameznim subjektom, da se čim ustrezneje organizirajo za delovanje na podlagi zakona. V tem okviru bomo pripravili konkretne predloge za delitev dela, specializacijo obstoječega kadra, bolj smotrno porabo obstoječega znanja, informacijske osnove in programskih rešitev. Na tej podlagi bi v skladu z materialnimi, finančnimi in kadrovskimi možnostmi tudi opredelili dinamiko izgradnje in nadaljnjega razvoja posameznih informacijskih sistemov.

Ob vrsti aktivnosti, ki že tečejo in v bistvu pomenijo uresničevanje nekaterih zakonskih določb, naj posebej omenim le gradivo skupne usmeritve razvoja informacijskih sistemov republiških organov in organizacij, ki ga bo v kratkem obravnaval tudi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in ki je izraz prvih celovitejših prizadevanj za operacionalizacijo predlaganih rešitev.

Posebno pozornost bo potrebno nameniti nadaljnji izgradnji informacijskega sistema za ekonomske odnose s tujino in vzpostavljanju informacijskega sistema za dinarsko poslovanje. Hkrati pa moramo tako spodbuditi tudi praktične aktivnosti, da bodo informacijske službe, zlasti tiste, ki so v osnutku zakona posebej navedene, pristopile k uresničevanju obveznosti in nalog, ki jim jih nalaga osnutek zakona.

V tem okviru bomo proučili tudi ustrezne predpise, ki naj bi po mnenju nekaterih služb ovirale racionalnejše, bolj usklajeno delo ter predlagali ustrezne spremembe teh predpisov.

Pri uresničevanju zakona bo potrebno v največji meri izkoristiti kadrovski in tehnični potencial, ki je na razpolago. Niti kadrov niti tehničnega potenciala ne bo mogoče v doglednem času bistveno povečati, zato ga je treba ustrezneje in racionalneje koristiti.

Ena od temeljnih usmeritev osnutka je zato v aktiviranju in večjem izkoriščanju ne tako majhnih notranjih rezerv na področju družbenega sistema informiranja. V tem pogledu bodo pospešili pripravo ustreznih programov za temeljno in dopolnilno izobraževanje in v skladu z vse večjimi zahtevami po kreativnem delu tudi na tem področju potrebno prekvalifikacijo obstoječega kadra. To bo ob doslednem izvajanju vseh drugih z zakonom predvidenih aktivnosti tudi najbolj čvrsta obramba zoper prekomerno zaposlovanje, še zlasti pa zoper povečevanje

obsega enostavnejših, rutinskih, administrativno-tehničnih opravil in nalog in s tem število zaposlenih delavcev za opravljanje takih nalog na področju družbenega sistema informiranja.

Ob spodbujanju širših aktivnosti za učinkovitejše izkoriščanje teh notranjih rezerv pa bo predlagatelj do razprave o predlogu zakona vendarle tudi še podrobneje proučil kadrovske, materialne in finančne pogoje, možnosti in potrebe za nadaljnji razvoj družbenega sistema informiranja v skladu z zakonom, izhajajoč iz predlogov, mnenj in pripomb, ki so v zvezi s tem bile dane v dosedanjih razpravah o osnutku zakona.

Tovarišice in tovariši! Za izvajanje vseh teh aktivnosti in pri razvoju ter nadaljnji izgradnji družbenega sistema informiranja v celoti pa bo resničen uspeh mogoč le, če bomo uspeli okrepiti angažiranost, sodelovanje vseh družbenih dejavnikov, zato da bodo prišli do polnega izraza interesi in vpliv delovnih ljudi in občanov ter zato, da bo družbeni sistem informiranja v svojih posameznih delih in kot celota učinkovito izpolnjeval svojo družbeno vlogo.

Zakon o družbenem sistemu informiranja naj bi bil tudi dodatna spodbuda in opora, da bi tudi dosledneje in učinkoviteje izvajali določbe zakona o združenem delu in drugih predpisov, ki urejajo posamezne vidike in vprašanja s področja družbenega sistema informiranja pa tudi obveznosti, ki so jih sprejeli na tem področju podpisniki dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala! Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Vladimir Ščeglovski, gospodarsko področje, 3. okoliš, Ljubljana Moste-Polje.

V l a d i m i r Š č e g l o v s k i : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 3. okoliša, Ljubljana Moste-Polje ima k osnutku zakona o družbenem sistemu informiranja naslednje pripombe.

1. Osnutek zakona se opredeljuje za normativno reševanje in izvajanje dejavnosti družbenega informiranja, tako so tudi segmenti sistema preveč skopo definirani in preveč splošni.

2. Med subjekti sistema informiranja je sicer tudi našteto združeno delo in krajevne skupnosti, vendar je v nadaljnjih poglavjih vloga pravic in odgovornosti teh temeljnih subjektov premalo opredeljena in poudarjena.

3. Problem informacijskih služb v organizacijah združenega dela in občini ni jasno izražen. Natančno bi moralo biti razvidno, katere so naloge teh služb. Bolj zavezujoče bi morale biti časovne in vsebinske opredelitve, predvsem pa poudarek na dejstvu, da so to že obstoječe službe, katerih delovanje je potrebno samo uskladiti in dopolniti. Kje je informacijska služba za potrebe delegatskega sistema v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela?

4. Vloga družbenopolitičnih organizacij v sistemu informiranja še ni povsem jasna. Katere družbenopolitične organizacije so v organizacijah združenega dela še posebej zadolžene za informiranje? Tu ne gre samo za ponavljanje določil zakona o združenem delu. Kakšna je vloga izdajateljskega sveta v organizaciji združenega dela za informativne potrebe in za delegatsko delovanje?

5. Kakšna je povezava sveta družbenega sistema informiranja občine s sveti za informiranje in politično propagando pri občinskih konferencah SZDL, Občinskemu svetu Zveze sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij glede na sestav sveta, ki ga opredeljuje drugi odstavek 37. člena? Tu naj bi bilo resnično povezovanje, usklajevanje in ne podvajanje.

6. Kakšno je razmerje INDOK centrov in njihovih enot in informativnih služb po osnutku zakona ter vloga svetov INDOK centrov?

7. Potreba po hitrem pretoku informacij zahteva enotnost baze podatkov, enotnost organov oziroma služb za zbiranje podatkov in enotno obdelavo. Kako to zagotoviti v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, kjer so službe pri teh opravilih prepuščene same sebi. Delna rešitev se sicer ponuja v 53. členu, iz katerega pa ni razvidno, ali bo ta skupni katalog podatkov in evidenc ter register evidenc izdelan tudi za potrebe temeljnih subjektov informacijskega sistema pri organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Ta potreba pa je nujna, če želimo z zakonom poenotiti in uskladiti vse nivoje družbenega sistema informiranja.

8. V prehodnih in končnih določbah osnutka zakona pogrešamo še bolj zavezujoče določbe za izvedbo nalog posameznih nosilcev informiranja in subjektov planiranja, predvsem pa kazenske sankcije za neizvajanje nalog oziroma za zamudo pri časovno opredeljenih rokih.

K posameznim členom pa imamo še naslednje konkretne pripombe.

3. člen: Tako kot so v tem členu posebej navedene tozd in krajevne skupnosti, bi bilo potrebno njihovo pomembno vlogo opredeliti tudi v ostalem besedilu zakona.

11. člen: Z zakonom določene vrste podatkov, ki zahtevajo posebno zaščito in varovanje, naj se določijo tudi za organizacije združenega dela in krajevne skupnosti zaradi poenotenja načina zaščite in varovanja. To materijo urejujejo v organizacijah združenega dela razni pravilniki o tajnosti podatkov, ki pa za isto vrsto podatkov urejajo različne pristope varovanja in zaščite in ne zajemajo celovitosti varovanja in zaščite. Poleg tega lahko določi tajnost podatkov v organizaciji združenega dela in v krajevnih skupnostih organ upravljanja.

16. člen: Zadovoljevanje potreb po podatkih, ki je opredeljeno v tem členu, izpušča pri taksativnem naštevanju skupnih registrov, ki povezujejo informacijske sisteme, register samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov ter register podatkov, bistvenih za delo delegatov in delegacij.

22. člen: Pri javnem omrežju za prenos podatkov je potrebno tudi zagotoviti tajnost, za kar naj zakon zaveže nosilca tega omrežja.

33. člen: Člen je zavezujoč za organizacije združenega dela oziroma za njihove informacijske službe, ki so dolžne zagotoviti podatke tudi iz drugih sistemov. Člen bi moral opredeliti tudi nujnost časovne primernosti dostave podatkov, enako zavezujoč pa bi moral biti tudi za druge informacijske sisteme in ne samo za organizacije združenega dela, saj so podatki samoupravnih interesnih skupnosti in drugih nosilcev prav tako bistvenega pomena za odločanje in bi morali biti takoj dosegljivi.

34. člen: Glede na vlogo krajevnih skupnosti pri pretoku informacij bi moral biti poudarek na informativni povezavi in usklajevanju informacijskega sistema med krajevnimi skupnostmi in organizacijami združenega dela na njenem območju.

35. člen: Glede na izhodišča pri urejanju vsebine organiziranja in izvajanja dejavnosti je člen pomanjkljiv, četudi so točke od 1 do 7 navedene primeroma. V točki 4 je premalo opredeljena dolžnost obveščanja delegatov, saj govori le o možnostih izpopolnjevanja in preverjanja. V točki 5 se popolnoma izpušča družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje in s tem negira njihovo pravno informacijsko veljavnost.

41. člen: V informacijski sistem je potrebno vključiti tudi sisteme posebnih družbenopolitičnih skupnosti.

46. člen: Določneje je potrebno opredeliti vzpostavljanje in uresničevanje odnosov informacijskih služb v republiki z informacijskimi službami na ravni občin.

49. člen: Osnovno besedilo naj se oplemeniti z rešitvami, ki so opredeljene v varianti in jih samo osnovno besedilo ne vsebuje.

52. člen: Glede na stanje na področju družbenega sistema informiranja in nepovezanost posameznih informacijskih služb skupnega pomena za republiko je rok enega leta za uresničitev v tem členu navedenih nalog vprašljiv in nerealen. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Besedo ima tovariš Janez Erhart, gospodarsko področje, 32. okoliš, Velenje.

J a n e z E r h a r t : K osnutku zakona o družbenem sistemu informiranja imamo naslednje pripombe.

Ugotavljamo, da posamezne določbe zakona niso v skladu z razlogi oziroma z obrazložitvijo, ki jo predlaga predlagatelj zakona. Osnovna intenca predlagatelja naj bi bila, da se opravljanje nalog na področju družbenega sistema informiranja zaupa že obstoječim službam, ne pa da se oblikujejo nove. V tretjem odstavku 24. člena osnutka zakona določa nove oblike informacijskih služb, in sicer organizacij združenega dela in delovne skupnosti ter upravne organizacije, ki opravljajo dejavnost družbenega sistema informiranja kot glavno dejavnost. Menimo, da je takšno določilo preveč obvezujoče, še zlasti glede upravljanja upravnih organizacij, kajti tudi to neposredno vpliva na financiranje, kot je to določeno v 31. členu tretjega odstavka. S tem tudi neposredno povečujemo splošno porabo.

Pri 39. členu predlagamo spremembo tretjega odstavka, in sicer tako, da naj skupščina občine določi, kdo bo opravljal strokovne naloge za potrebe sveta družbenega sistema informiranja, kajti sedanje določilo, da to stori pristojni organ občine, je preveč nekonkretno in lahko privede do neustreznih rešitev. Hvala lepa!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Pismenih prijav za razpravo ni več. Pismeno pa so razpravo oddali tovariš Franc Škof, gospodarsko področje 5. okoliš, Ljubljana Vič-Rudnik in skupina delegatov iz občine Ljubljana-Bežigrad. Te razprave bodo posredovane predlagatelju.

Sprašujem delegate,če želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Gabrovšek, gospodarsko področje, 4. okoliš, Ljubljana-Šiška.

J o ž e G a b r o v š e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Tudi delegati iz občine Ljubljana Šiška smo pripravili nekaj pismenih predlogov in pripomb, ki smo jih posredovali Zboru združenega dela pred začetkom seje. K tem pripombam in stališčem pa bi želeli dodati dve stvari za katere menim, da sta dovolj pomembni in bi bilo prav, da se do njih morda nekoliko širše opredelimo.

V zakonu je predpisan enoletni rok za uresničitev tega zakona. Zdi se nam, da je nerealen zaradi obsežnosti in zahtevnosti nalog, saj je potrebno določbe tega zakona na vseh nivojih vgraditi v samoupravne splošne akte, kar je vsekakor obsežna naloga. Zato delegati predlagamo, da se opredeli daljši rok kljub temu, da zvezni zakon opredeljuje eno leto.

Potrebno bi bilo tudi razmisliti, da bi se na zakon prilagajali postopno, saj tudi omejena finančna sredstva ne bodo dopuščala obsežnih investicij. Hkrati pa predlagamo, da bi se sankcionirala oziroma opredelila odgovornost za neizvajanje zakonskih določil.

Moram tudi povedati, da smo razmišljali, ali bi bilo mogoče, da bi se zakonske določbe pred dokončnim sprejemom zakona preverile tudi v praksi tako, kot smo to storili z zakonom o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva stališča Družbenopolitičnega zbora, pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine in razpravo delegatov na seji zbora.

Pri tem naj zlasti upošteva, da je potrebno v zakonu ustrezno opredeliti vlogo svetov za družbeni sistem informiranja, zlasti njihovo sestavo, naloge in način dela ter njihov družbeni vpliv na delovanje subjektov sistema družbenega informiranja, skladno s specifičnostjo tega področja in v skladu s sistemskimi zakoni o družbenih svetih. Pri tem naj upošteva, da sveti skladno s svojo funkcijo ne morejo prevzemati funkcijo odločanja in nadzora ter odgovornosti za stanje na področju družbenega sistema informiranja, ki pripadajo Skupščini SR Slovenije in njenim organom, samoupravnim interesnim skupnostim in družbenopolitičnim organizacijam.

V zakonu naj se opredelijo ter jasneje razmejijo pravice in obveznosti delavcev in občanov kot posameznikov v družbenem sistemu informiranja, v odnosu do njihovega družbenopolitičnega in samoupravnega organiziranja na tem področju. Pri tem naj zakon podrobno ne opredeljuje konkretne organizacijske oblike informacijskih sistemov v organizacijah združenega dela, ki naj s svojimi samoupravnimi splošnimi akti urejajo vprašanja informiranja, skladno s potrebami in možnostmi teh organizacij.

4. Predlagatelj naj vzporedno s pripravo predloga zakona pripravi ustrezne strokovne podlage in navodila, ki naj bodo osnova za organiziranje družbenega sistema informiranja pri vseh subjektih, skladno z izhodišči zakona.

Želi o tem sklepu kdo razpravljati? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim glasuje! (126 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet. Predlagani sklep je sprejet tudi v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora.

Prehajamo na 9. t o č k o d n e v n e g a r e d a, to je na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju.

Osnutek zakona in poročilo o njegovem uresničevanju je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Objavljena sta bila v prilogi VIII Poročevalca.

K osnutku zakona ste prejeli mnenja, stališča in pripombe Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Danes ste prejeli predlog stališč Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, ki je osnutek zakona obravnaval na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Saša Skulj, namestnik predsednika Republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo.

S a š a S k u l j : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Drobnemu gospodarstvu smo v preteklem obdobju, še posebej pa v zadnjih letih namenjali v naši republiki precej pozornosti. Njegova vloga je opredeljena v družbenih planih kot komplementarnem delu celotne družbene proizvodnje. Zato moramo tudi v naslednjih letih pospeševati tehnološko in dohodkovno povezovanje drobnega gospodarstva in v njem samostojnega osebnega dela s sredstvi v lasti občanov z organizacijami združenega dela in z drugimi uporabniki njihovih proizvodov in storitev, predvsem z industrijo, gradbeništvom in turizmom.

S temi povezavami bo imelo samostojno osebno delo, zlasti z osvajanjem proizvodnje nekaterih izdelkov za izvoz na konvertibilna področja in z uvajanjem

proizvodnih izdelkov, ki so se doslej uvažali, pomembnejšo vlogo pri prestrukturiranju celotnega gospodarstva. Še bolj bo potrebno spodbujati razvoj dejavnosti za zadovoljevanje potreb občanov s številnimi izdelki in storitvami. Tako bodo ustvarjeni tudi pogoji za večje angažiranje sredstev delovnih ljudi in občanov za odpiranje novih zaposlitvenih možnosti.

S takimi usmeritvami razvoja osebnega dela se odpirajo tudi širše možnosti preraščanja samostojnega osebnega dela v pogodbene organizacije združenega dela. Iz poročila o uresničevanju obrtnega zakona izhaja, da veljavne sistemske rešitve omogočajo razvoj osebnega dela s sredstvi v lasti občanov v skladu z načeli naše samoupravne socialistične ureditve.

Razvitost osebnega dela pa je v občinah odvisna od številnih dejavnikov, predvsem kako te uresničujejo sprejeto politiko razvoja drobnega gospodarstva, opredeljeno v družbenih planih in v družbenem dogovoru o pospeševanju razvoja drobnega gospodarstva v SR Sloveniji.

Pri izvajanju obrtnega zakona so se pokazale tudi nekatere nejasnosti in nedorečenosti, ki jih urejamo v predloženem osnutku. Spremembe in dopolnitve, ki so vsebovane v predloženem osnutku, so predlagali: delegacija za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije s področja obrti in podobnih dejavnosti, 1. okoliš, Zveza obrtnih združenj Slovenije, Splošno združenje drobnega gospodarstva Slovenije, Služba družbenega knjigovodstva Slovenije in Republiški komite za industrijo in gradbeništvo.

V osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona so vključene pripombe in nekateri predlogi, dani v razpravah v odborih in zborih Skupščine SR Slovenije.

Upoštevana so tudi mnenja in stališča k nekaterim pomembnejšim vprašanjem, ki so jih obravnavali Republiški družbeni svet za vprašanja družbene ureditve, Gospodarska zbornica Slovenije, Republiška konferenca SZDL Slovenije in republiški odbori Zveze sindikatov Slovenije.

O spremembah zakona je tekla zavzeta razprava, predvsem pa o tem, ali naj se samostojnim obrtnikom dovoli opravljanje žagarskih storitev za organizacije združenega dela, o urejanju družbenoekonomskega položaja poslovodje pogodbene organizacije, o povečanju dovoljenega števila zaposlenih delavcev pri samostojnem obrtniku in o opravljanju gospodarskih dejavnosti brez obrtnega dovoljenja.

K predlagani ureditvi v osnutku zakona, da sme samostojni obrtnik opravljati žagarske storitve za organizacije združenega dela, so bile dane pisne pripombe in stališča splošnih združenj lesarstva, papirne industrije in gozdarstva ter Republiškega odbora sindikata delavcev gozdarstva in lesarstva Slovenije.

Ta so v nasprotju s predlagano rešitvijo za dopolnitev 7. člena obrtnega zakona, zaradi bojazni, da se s tako spremembo odpira žagarska dejavnost, kar bi blahko imelo negativne posledice za gospodarjenje z lesnimi asortimenti.

Pomembna je sprememba tistega dela zakona, ki ureja družbenoekonomski položaj poslovodje pogodbene organizacije združenega dela. Nanaša se predvsem na revalorizacijo vrednosti združenih sredstev poslovodje in določitev osnov in meril za nadomestila, ki mu pripadajo za gospodarjenje z združenimi sredstvi in na davčne olajšave.

Pri pripravi zakonskega osnutka smo upoštevali mnenja in stališča, da se poslovodji valorizirajo osnovna sredstva in del sredstev, ki jih je združil za nabavo osnovnih sredstev in to po stopnji kot ta sredstva valorizira pogodbena organizacija.

Tudi k predlagani rešitvi, da po 3o letih prenehajo pravice poslovodju pri dohodku pogodbene organizacije, je bilo več pripomb. Poudariti moramo, da velja v osnutku določeni 3o-letni najdaljši rok od dneva ustanovitve pogodbene organizacije le za tiste, ki so bile ustanovljene pred uveljavitvijo obrtnega zakona iz leta 1979 in to le v primeru, da udeleženci pri uskladitvah pogodb s tem zakonom ne bodo dosegli soglasja.

Kot je razvidno iz osnutka zakona in njegove obrazložitve je predlagatelj upošteval tudi pomisleke glede določbe, po kateri bi občinski upravni organi lahko dovoljevali samostojnim obrtnikom zaposliti več kot pet toda največ deset delavcev. Predlagana rešitev daje možnost povečanja števila zaposlenih delavcev le v tistih gostinskih obratih, ki se ukvarjajo z nudenjem kompletnih gostinskih storitev in imajo organizirano večizmensko delo, kar seveda zahteva večje število delavcev.

Samostojni gostinci lahko že sedaj po veljavnih predpisih zaposlujejo po deset delavcev, in sicer do pet v rednem delovnem razmerju ter na podlagi posebnega dovoljenja pristojnega občinskega upravnega organa v sezoni in v posebnih primerih še določeno število delavcev, po pogodbi o delu, vendar pod pogojem, da skupno število ne presega deset delavcev.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da vas za zaključek svojega izvajanja prosim, da z razpravo o zakonskem osnutku tvorno prispevate k oblikovanju predloga zakona in predloženi osnutek sprejmete. Hvala lepa!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa. Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Anton Ciglarič, poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose.

A n t o n C i g l a r i č : Na 7. seji odbora dne 23. oktobra smo obravnavali osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona skupaj s poročilom o uresničevanju obrtnega zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Odbor je ugotovil, da je predlagatelj pri pripravi osnutka zakona upošteval vrsto konkretnih usmeritev, ki so jih dali zbori Skupščine SR Slovenije ob obravnavi predloga za izdajo zakona. Pri tem pa je ostalo še vedno odprto vprašanje upravičenosti razširitve žagarskih storitev samostojnih obrtnikov, ki v okviru svoje dejavnosti - lesarstvo, mizarstvo in tako dalje opravljajo tudi storitve za organizacije združenega dela.

Odbor se je zavzel za stališče predlagatelja, da se samostojnim obrtnikom, ki v okviru svoje dejavnosti žagajo les za potrebe svoje glavne dejavnosti in opravljajo storitve za krajevne potrebe, omogoči razširitev žagarskih storitev za potrebe organizacij združenega dela. Pri tem je večina članov odbora, razen enega, izhajala iz predpostavke, da je treba spodbujati tako dejavnost tudi na področju zasebnega žagarstva, ki bo lahko konkurenčna po ceni in asortimentu žagarskih storitev ter spodbujala nosilce in uporabnike storitev k ustanavljanju pogodbenih organizacij združenega dela.

Odbor predlaga Zboru združenega dela, da sprejme osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona skupaj s poročili ter predloženimi mnenji in predlogi. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Janez Erhart, gospodarsko področje, 32. okoliš, Velenje.

J a n e z E r h a r t : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela, gospodarsko področje, 32. okoliš, Velenje ima k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju naslednje pripombe.

Predlagamo dodatno spremembo 124. člena, ki naj se glasi: "Dovoljenje za uporabo dopolnilnega dela drugih delavcev po pogodbi o delovnem razmerju in pogodbi o delu izda pristojni občinski upravni organ". Menimo, da bi bila sprememba potrebna zaradi boljše kontrole dopolnilnega dela s strani pristojnega upravnega organa.

Predlagamo tudi, da se v kazenske določbe 14o. člena vnese še določilo, ki bo sankcioniralo obveznost nosilcev samostojnega dela oziroma nosilcev obrti, da uskladi pogodbo o delovnem razmerju z določili nove kolektivne pogodbe. Dogaja se namreč, da pogodbe niso več usklajene s kolektivno pogodbo, ni pa kazenskih sankcij, ki bi jih lahko upravni organ uporabil, da bi nosilce obrtne

dejavnosti v to prisilili. Hvala.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovariš Stojan Vidic, področje gospodarstva, 41. okoliš, Maribor-Tezno.

S t o j a n V i d i c : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za področje gospodarstva, 41. okoliš je razpravljala o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona.

Ker so naša stališča glede 1. člena osnutka zakona identična z mnenjem Družbenopolitičnega zbora in glede 9. člena enaka s stališčem Zakonodajno-pravne komisije, bi razpravo oddal pismeno.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovariš Vlado Kajba, področje gospodarstva, 17. okoliš, Nova Gorica.

V l a d o K a j b a : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije iz Nove Gorice smo dne 21.lo.1982 razpravljali o gradivu za današnjo sejo in imamo k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju naslednjo pripombo.

Ugotovljeno je, da je v sedaj veljavnem obrtnem zakonu (Uradni list SRS, št. 1/79) nejasnost v lol. in 12o. členu. lol. člen navedenega zakona določa, da sme vozilo upravljati avtoprevoznik sam ali pri njem zaposlen sovoznik. 12o. člen pa določa, da sme voznik imeti zaposlenega največ enega delavca. Postavlja se vprašanje, ali je sovoznik iz lol. člena ista oseba kot delavec iz 12o. člena?

Dilema se je pojavila tudi zaradi tega, ker nekateri avtoprevozniki želijo redno zaposliti ženo, iz obeh navedenih členov pa ni jasno, ali jo smejo ali ne. Menimo, da je v zakonu potrebno točno precizirati delavca iz 12o. člena, tako da ne bo več dileme. Hvala.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovariš Rudolf Petan, področje gospodarstva, 34. okoliš, Slovenske Konjice.

R u d o l f P e t a n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije iz občine Slovenske Konjice je ob obravnavi osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona ter po seznanitvi s pripombami Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in nekaterih odborov zborov Skupščine SR Slovenije, Splošnega združenja lesarstva Slovenije in delovne organizacije LIP Konjice sklenila, da predlaga, da se ne sprejme dopolnitev 9. alinee 7. člena. Ta namreč govori o razširitvi žagarske dejavnosti in o možnosti opravljanja žagarskih storitev obrtnikov za organizacije združenega dela. S tem naj bi se upoštevala pripomba, ki jo je naša skupina delegatov že dala ob obravnavi predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona na seji Zbora združenega dela 24.1.1982. Glede na to, da smo danes dobili stališče Družbenopolitičnega zbora in ker se naša utemeljitev ujema s temi stališči, bi svojo razpravo oddal v pismeni obliki.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovarišica Marjeta Kač, gospodarsko področje, 7. okoliš, Kamnik.

M a r j e t a K a č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Tudi naša skupina za Zbor združenega dela, gospodarsko področje, 7. okoliš je obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona in prav tako ne podpira dopolnitve 9. alinee 7. člena obrtnega zakona.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovariš Janez Lukan, področje gospodarstva, 12. okoliš, Kranj.

J a n e z L u k a n : Razprava skupine delegatov iz Kranja je identična s prejšnjimi razpravami, zato jo bom oddal v pismeni obliki.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovariš Peter Janežič, gospodarsko področje, 6. okoliš, Domžale.

P e t e r J a n e ž i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 2o. okoliša Skupščine občine Domžale je razpravljala o pripombah in stališčih k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju.

Zbor združenega dela Skupščine občine Domžale je v načelu podprl spremembe in dopolnitve obrtnega zakona. V razpravi pa so bili izraženi številni pomisleki k 1. členu sprememb in dopolnitev obrtnega zakona, katere ne kaže zanemariti pri oblikovanju predloga citiranega zakona. V razpravi je bilo posebej poudarjeno, da bi morali upoštevati boljšo tehnično opremljenost žagarskih obratov v družbenem sektorju, možnost bolj kakovostnega razžagovanja, večjega izkoristka in boljšega oplemenitenja lesa ter izvozno usmerjenost lesnih obratov.

Poudarjeno je bilo tudi, da žagarstvo nikakor ne sodi med deficitarne obrtne dejavnosti, zato tudi s tega vidika ne vidimo potrebe po sprejemu 1. člena sprememb in dopolnitev obrtnega zakona.

V našem zboru združenega dela je bila dana pobuda, da naj bi odločanje o primerih iz 1. člena sprememb in dopolnitev obrtnega zakona bilo prepuščeno občinam, ki bi za svoje območje ugotavljale, ali je razrez zasebnih žagarjev za potrebe združenega dela tudi v interesu celotne občine. Podano je bilo mnenje, da tovrstno odločanje za območje celotne republike ne more biti popoln odraz dejanskih interesov, ki so po občinah gotovo zelo različni.

V razpravi je bilo izraženo tudi stališče, da bi morda kazalo uporabiti nekoliko spremenjeno določbo 63. člena osnutka zakona o gozdovih, namreč, da bi o dovoljenju za razrez hlodovine za potrebe organizacij združenega dela odločal občinski organ, pristojen za gozdarstvo, pri čemer bi seveda vsaj kot smernice moral upoštevati tudi strokovno mnenje predstavnikov tovrstne bazične industrije s svojega območja.

Kot variantna možnost pa je bilo predlagano, da bi se dovolil zasebni razrez hlodovine za potrebe združenega dela le v primeru, ko takšna dela organizacije združenega dela zaradi objektivnih okoliščin same ne bi zmogle, to pa je spet mogoče uveljavljati le v občini, saj bi najbrž težko govorili o enakih okoliščinah po vsej Sloveniji. Skratka, dane so bile številne pobude, da bi bilo odločanje o zasebnem razrezu hlodovine za potrebe združenega dela bližje bazi in bi se torej o njem odločalo na ravni občine. Menimo, da naj predlagatelj ponovno prouči primernost 1. člena sprememb in dopolnitev obrtnega zakona ter po možnosti upošteva tudi pomisleke, izražene na našem zasedanju Zbora združenega dela. Hvala.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Tovariša Viktor Švab in Milan Sebart zaradi identičnih razprav s predhodnimi razpravljalci ne želita razpravljati. Besedo ima tovariš Boris Lieber, obrtna in podobne dejavnosti, 1. okoliš, Domžale.

B o r i s L i e b e r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati 1., 2., 3.,4. in 5. okoliša s področja obrtnih in podobnih dejavnosti za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije posredujemo k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona naslednja stališča in pripombe ter predlagamo, da jih zbor sprejme.

Delegati menimo, da je predlagatelj pripravil osnutek v skladu s stališči, ki so jih sprejele delegacije samostojnih obrtnikov po regijah in da so s tem podane možnosti za nadaljnji razvoj zasebnega dela.

S pozitivnim stališčem do osnutka so se opredelili posamezni občinski od-

bori, delegati več zborov združenega dela občinskih skupščin ter sekcije za malo gospodarstvo pri SZDL Slovenije.

Delegati pa menimo, da se z nekaterimi stališči Zveze sindikatov Slovenije ne moremo strinjati.

K posameznim pripombam pa menimo naslednje:

Možnost izdaje dovoljenja za opravljanje več dopolnilnih dejavnosti v eni obratovalnici naj bi po mnenju predlagatelja omogočila boljšo izrabo osnovnih sredstev in razrešila številne nejasnosti, ki se pojavljajo v praksi v zvezi z ugotovitvijo, katera dejavnost je dopolnilna in katera je glavna ter prispevala h kompletnejši ponudbi izdelkov in storitev občanov, kar je v razvitem gospodarstvu normalno.

Isto stališče, zlasti pa razvijanje oziroma vključevanje osebnega dela v popolnejšo turistično ponudbo je vodilo tudi našo delegacijo in Zvezo obrtnih združenj Slovenije, da je posredovala pobudo za povečanje števila zaposlenih pri samostojnih gostincih, ki se pretežno ukvarjajo s pripravo tople hrane. Opozoriti želimo tudi na občinske odloke, ki predpisujejo za gostinske obrate tak obratovalni čas, da se samostojni gostinci ne moremo vključevati v turistično ponudbo, predvsem v obratih, ki nudijo hrano pretežno za eno izmeno. S predlagano spremembo bi deloma rešili problem normalnega delovnega časa na tem področju, kar z veljavnimi predpisi ni mogoče.

Poleg tega bi lahko prispevali h kvalitetnejši turistični ponudbi. Prisvajanje presežne vrednosti, brez vloženega osebnega dela ne pride v poštev, če upoštevamo, da mora samostojni gostinec, če hoče zadovoljiti potrebam, delati prek 8-urnega delovnega časa, saj tovrstna dejavnost zahteva navzočnost ves delovni čas. Odnose iz delovnega razmerja ureja kolektivna pogodba, osebni dohodek pa se prizna obrtniku na podlagi družbenega dogovora.

Delegati tudi predlagamo, da se v 8. členu zakona upošteva možnost zaposlovanja do lo delavcev tudi za tiste obrtnike, ki so usmerjeni predvsem v izvoz oziroma v substitucijo uvoza. S tem bi spodbujali izvozno usmerjenost obrtnikov, podana pa bi bila tudi večja možnost za odpiranje novih delovnih mest.

Glede dopolnitve devete alinee 7. člena osnutka zakona,da bo samostojni obrtnik lahko v okviru dejavnosti opravljal tudi razrez lesa za potrebe organizacije združenega dela, pa menimo, da je predlagatelj upošteval stvarno načelo, da je osebno delo svobodno in v načelu izenačeno z delom v združenem delu. Pri tem je treba poudariti, da samostojni obrtniki opravljajo le storitve za lastnike lesa in ne izkoriščajo sami gozdne mase, zaradi česar pri tem ne more priti do zlorab in nekontroliranega opravljanja dejavnosti. Zato menimo, da naj bi razrez lesa v posebnih dimenzijah za potrebe splošnega ljudskega odpora in organizacij združenega dela opravljali tudi samostojni obrtniki.

Menimo, da bo taka dopolnitev zakona omogočila učinkovitejšo kontrolo nad razrezom lesa na žagah, ki za to nimajo dovoljenja. Hvala lepa!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Lista prijavljenih razpravljalcev je izčrpana. Želi še kdo od delegatov razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Nagode, gospodarsko področje, 11. okoliš, Vrhnika.

J o ž e N a g o d e : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ker so naše pripombe istovetne s pripombami predhodnih razpravljalcev, bi razpravo oddal v pismeni obliki.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovariš Bogo Rogina, gospodarsko področje, 42. okoliš, Maribor-Tezno.

B o g o R o g i n a : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, 42. okoliš Skupščine občine Maribor-Tezno je na seji dne 21.lo.1982 obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona in ga v

celoti podprla. Poleg tega pa daje naslednje pripombe in predloge k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona.

1. Načelne pripombe in predlogi. Obrazložitev in poročila ob osnutku zakona so zelo dobro pripravljena, menim pa, da so tudi te spremembe in dopolnitve obrtnega zakona le najnujnejša adaptacija veljavnega zakona. Potrebno pa bi bilo vso problematiko osebnega dela enotno obdelati in pristopiti k pripravi in izdaji novega zakona o osebnem delu. Ta zakon naj bi kompleksno urejeval celotno osebno delo kot obrt, kmetijstvo, samostojni umetniki, odvetniki, prevajalci in podobno.

2. Menimo, da bi bilo v zvezi s problematiko o cenzusu števila zaposlenih delavcev pri samostojnem obrtniku potrebno izdelati še kratka poročila oziroma analize, kakšne so izkušnje v SR Hrvatski, ki že dalj časa omogoča zaposlitev lo delavcev s kvantifikacijo, koliko obrtnikov koristi ta povečani cenzus ter katere dejavnosti in kakšne so izkušnje v SR Sloveniji pri koriščenju možnosti zaposlitve do 7 delavcev s kvantifikacijo po številu in vrstah obratovalnic, ki to koristijo.

Pri obravnavi tega problema je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da obrtnik nima takšne možnosti kapitalizacije dohodka, kot se mu to često pripisuje. Iz naslova lastništva nad proizvajalnimi sredstvi izhajajo za obrtnike sicer določene koristi in moč, toda ne v takšnem obsegu, da bi bilo to družbeno sprejemljivo. Namreč, prodaja osnovnih sredstev, pridobljenih v obratovalnici je izredno redek pojav.

Ob uveljavljeni davčni zakonodaji obrtnikov, za primer jemljemo kvalificiranega ključavničarja s 5 delavci brez olajšav pri davku na skupni dohodek občana, ostanejo po plačilu davkov, to je davek iz obrtne dejavnosti in davek na skupni dohodek občana in prispevkov, na primer naslednji zneski: pri dohodku 3oo tisoč dinarjev je ostanek 171.816 dinarjev, pri dohodku 1 milijon je ostanek 484.632 dinarjev, pri dohodku 2 milijona dinarjev je ostanek 588.591 dinarjev, pri dohodku 3 milijone je ostanek 6o4.8o7 dinarjev, vse seveda v novih dinarjih. Posebej je treba poudariti, da pri vsakem nadaljnjem milijonu dinarjev dohodka znaša ostanek dohodka približno 2o tisoč dinarjev.

3. V osnutku niso opredeljene razne intelektualne in podobne storitve. Že danes na primer obrtniki opravljajo razne storitve s področja računalništva, tudi kompletne AOP za organizacije združenega dela in obrtnike, programiranje, testiranje programov, zajemanje podatkov na razne medije, selektiranje in grupiranje podatkov in tako dalje. Knjigovodske storitve pri samostojnih obrtnikih in pa v raznih društvih se sedaj opravljajo predvsem po pogodbah o delu.Ta isti knjigovodja pa ne more odpreti obratovalnice "knjigovodski servis". Marsikateri svetovalec ali svetnik bi prepustil izvrševanje del in nalog v OZD mlajšim kadrom, če bi lahko imel svoj biro, pa tudi dela po pogodbah o delu bi bilo znatno manj. Omejevanje intelektualnih in podobnih dejavnosti pa je mogoče omejiti s cenzusom o številu zaposlenih, tako kot je to rešeno na primer pri odvetnikih.

4. Glede dejavnosti žagarstva podpiramo rešitev, ki je podana v osnutku zakona. Pripominjamo pa, da je tudi tukaj potrebno upoštevati interese narodne obrambe in SLO, ki tudi govorijo v prid predlagane rešitve v osnutku.

V nadaljevanju podajamo pripombe k posameznim členom, ki jih ne bi bral, temveč jih prilagamo v prilogi. Ne moremo pa v nobenem primeru mimo stališč Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Načelno stališče Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Citat: "Področje osebnega dela je sprejeto v našem družbenoekonomskem sistemu kot praktična potreba nekega prehodnega obdobja razvoja socialistične samoupravne družbe". Verjetno ni popolnoma v skladu z načelno enakostjo osebnega in združenega dela proklamirano z ustavo in zakonom o združenem delu in tudi ne z nekaterimi drugimi dokumenti, kot na primer "Edvard Kardelj, Svobodno združeno delo, 5. poglavje", citiram samo uvodni odstavek: "Prvič, o značaju samostojnega osebnega dela. Kadar govorimo o združenem delu, moramo zavzeti jasno stališče tudi do samostojnega osebnega dela s sredstvi, ki so v lasti občana. Takšnega dela v načelu nikakor ni mogoče obravnavati drugače kot socialistično delo in kot enega izmed bistvenih elementov človekove svobode. Cilj graditve socialistične samoupravne družbe in demokracije v socializmu ni in ne sme biti likvidacija svobodnega samostojnega

osebnega dela, marveč likvidacija vsakršne oblike eksploatacije tujega dela, to je, da bi kdo živel na račun tujega, ne pa na podlagi svojega dela, čeprav gre za delovna sredstva v osebni lastnini".

Drugič. Edvard Kardelj: "Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja".

Večina pripomb in stališč pri posameznih členih je v duhu citiranega načelnega stališča. Kljub temu pa bi bilo potrebno vsaj dve stališči objektivizirati in kvantificirati. Trditve in navedbe k 8. tezi, renta in k 79. členu v povezavi z 82. členom, fiktivne odjave obratovalnice. Hvala!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Kovač, 5. okoliš, obrtne dejavnosti.

J o ž e K o v a č : O žagarstvu smo zadnje čase toliko govorili in napisali, da vse skupaj ni toliko vredno, kot je bilo o tem izrečenega in napisanega. Razlog za to je v tem, ker v republiki Sloveniji žal nimamo jasnih stališč o osebnem delu. Poglejte samo današnjo razpravo in dokumente, ki smo jih dobili ter stališča sindikata, na drugi strani pa stališče predlagatelja. To sta dva organa, ki sta dala nasprotna stališča. To pomeni, da v republiki nimamo jasnih stališč, kaj šele v občini ali pa kje drugje. Dokler ne bo jasnih stališč, bomo imeli take razprave. Zato delegati vseh petih okolišev, ki zastopamo osebno delo v tej Skupščini predlagamo, da se v republiki dokončno izoblikujejo stališča glede osebnega dela, da ne bo različnih interpretacij o tem. Hvala lepa!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Pismeno razpravo tovariša Franca Škofa bomo posredovali predlagatelju zakona. Razpravo delegata iz občine Maribor-Tezno pa bomo posredovali tudi Zvezi sindikatov Slovenije.

Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Če ne želi nihče, zaključujem razpravo.

Pred sprejemom sklepa, pa bi rad rekel tole. Glede opravljanja žagarske dejavnosti so se v današnji razpravi pa tudi v delovnih telesih izoblikovala zelo različna stališča. Večinsko mnenje je, da to dejavnost ne bi opravljali za potrebe organizacij združenega dela, saj se je od 12 razpravljalcev devet opredelilo negativno do take rešitve.

To kar je rekel tovariš Kovač, da sta dva republiška organa različnega mnenja, ni nič slabega. Menim, da je to celo dobro, ker bi drugače morali imeti po nekem kopitu vsi enako mišljenje. Z drugim delom razprave se osebno strinjam. Verjetno bomo morali v nadaljnjem razvoju - do leta 1985 in tudi še v prihodnje na tem področju prediskutirati nekatera stališča.

Med sejo zbora sem prejel tudi predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki ne podpira v osnutku zakona predlagane rešitve glede žagarske dejavnosti samostojnih obrtnikov. Družbenopolitični zbor predlog še ni sprejel kot definitivno stališče, vendar je predlog izoblikovan na osnovi usklajevanj v Socialistični zvezi delovnega ljudstva kot osnovi za usklajevanja in pripravo na sejo Družbenopolitičnega zbora.

Glede na navedeno predlagam zboru naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva pripombe, predloge in stališča delovnih teles Skupščine in zbora in pripombe delegatov na seji zbora ter pri tem izhaja iz stališč Družbenopolitičnega zbora, da na zasebnih žagalnicah ni mogoče opravljati razreza lesa tudi za potrebe organizacij združenega dela.

Želi o tem sklepu kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem sklep na glasovanje.

Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 1 o . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Objavljena sta bila v prilogi VII Poročevalca.

K predlogu za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli mnenja, stališča in pripombe Sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gozdarstvu in na vasi in Odbora za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki zakon obravnava na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Kot delovno gradivo ste prejeli osnutek enotnih kriterijev za ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriterijev za določitev namena rabe zemljišč v SR Sloveniji, ki ga je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Ob predlogu zakona bo predložen predlog teh kriterijev, kot predlagajo delovna telesa v svojih poročilih. Danes ste dobili še pripombe Zveze društev za varstvo okolja.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da Skupščina SR Slovenije obravnava zakon v smislu drugega odstavka 26o. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, in sicer, da se združita prva in druga faza, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in osnutek zakona. Želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Prehajamo na glasovanje.

Kdor je za predlog Izvršnega sveta o združitvi faz, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije sprejet z večino glasov. Tako bomo obravnavali in sprejemali hkrati predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Stanko Renčelj, namestnik predsednika Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

S t a n k o R e n č e l j : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V SR Sloveniji smo daljše obdobje priča premalo načrtni rabi zemljišč za nekmetijske namene. Dokaz temu je dejstvo, da skoraj v polovici občin doslej niso ustrezno obravnavali prostorske problematike. V družbenih planih, kjer so prostorski deli družbenih planov sprejeti, so večinoma nekvalitetni in ne upoštevajo dolgoročnih, širših družbenih interesov pri uporabi kmetijskih zemljišč.

V vsakodnevni praksi smo v zadnjem obdobju priča tudi številnim konfliktom, kadar gre za trajnost pomembne namembnosti kmetijskih zemljišč. Rezultat navedenega stanja je nadaljnje stihijno zmanjševanje obsega zemljišč, ki se približuje kritični meji, še zlasti zaradi vse večjih potreb po proizvodnji hrane. Ne glede na to pa je to področje sorazmerno ustrezno urejeno v veljavnih zakonih. Očitno je temeljni problem v njihovem doslednem izvajanju. Zato se je predlagatelj odločil, da v skladu z ugotovitvami, priporočili in sklepi, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije na podlagi obravnave poročila o izvajanju zakonov s področja kmetijstva, z interventnim zakonom preprečiti nadaljnje nenačrtno spreminjanje namembnosti kmetijskih zemljišč. To naj bi zagotovili, prvič, s tem,

da v občinah, kjer še niso sprejeli prostorskih delov družbenih planov, ne bi mogli spreminjati namembnosti kmetijskih zemljišč vse do njihovega sprejetja in drugič, da se na podlagi širše presoje uskladijo tudi že sprejeti družbeni plani oziroma njihovi prostorski deli.

Kot podlaga in napotilo za presojo nosilcem planiranja za izdelavo prostorskih delov in družbenih planov in hkrati kot podlaga za ugotavljanje ustreznosti družbenih planov občin oziroma njihovih prostorskih delov so v osnutku zakona predvideni enotni kriteriji za ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriteriji za določitev namena rabe zemljišč v SR Sloveniji. Predlagatelj namreč ugotavlja, da je večje poenotenje strokovnih podlag in kriterijev pri določanju namenov rabe zemljišč s posebnim poudarkom na varstvu kmetijskih zemljišč v vseh občinah v SR Sloveniji nujna osnova za kvalitetnejše načrtovanje rabe zemljišč, upoštevajoč širše in dolgoročne družbene usmeritve in cilje pri razpolaganju z zemljišči. S tem se daje neposredna pomoč planerjem v občinah, hkrati pa podlaga za širšo presojo ustreznosti dejanske uveljavitve teh kriterijev v družbenih planih občin.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je osnutek teh kriterijev že pripravil. Predvideno je poenotenje izdelave strokovnih podlag in kriterijev za določanje namena rabe zemljišč v procesu usklajevanja interesov pri izdelavi prostorskih delov družbenih planov. Tu je predvideno, da se zemljišča, ki so najpomembnejša za kmetijsko proizvodnjo, ne smejo namenjati za gradnjo oziroma druge posege, ki pomenijo trajno spremembo namembnosti zemljišč. Predvidene so izjeme za objekte širšega pomena, objekte, ki so po funkciji primarne kmetijske proizvodnje in vodnogospodarske objekte. Praviloma naj bi se gradnja usmerila na zemljišča, ki za kmetijstvo niso sposobna in šele nato na najslabša kmetijska zemljišča. Za uveljavitev tega načela se določa poleg kriterijev tudi obvezna izdelava alternativnih rešitev že v fazi priprave analize razvojnih možnosti. Osnutek teh kriterijev smo vam danes predložili.

Glede na to, da ti kriteriji po vsebini poskušajo nakazovati trajnejše razreševanje problemov v zvezi z gospodarjenjem z zemljišči in z urejanjem prostora, je možnost, da ti kriteriji postanejo sestavni del širših kriterijev za celovito urejanje prostora, za kar bo sprejet poseben zakon, ki bo celovito urejal vprašanje gospodarjenja in uporabe prostora. S tem bi zagotovili tudi kontinuiteto v razreševanju vprašanj s tega področja po prenehanju veljavnosti interventnega zakona. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo te kriterije dokončno izoblikoval do sprejetja interventnega zakona. Zakon bomo glede na razpravo še dopolnili.

Hkrati z izdelavo omenjenih enotnih kriterijev potekajo tudi priprave za izvajanje tega zakona v republiških upravnih organih, ki so predvideni za izvajanje presoje občinskih družbenih planov. Nedvomno gre za zahtevno nalogo, zato bo v teh organih predvsem z notranjo prerazporeditvijo kadrov in prioritetnim izvajanjem te naloge zagotovljena njihova učinkovita izvedba.

Glede na interventni značaj tega zakona je naša usmeritev, da ga čimprej uresničimo, da bi tako lahko prenehal veljati. Zato je potrebno v občinah pospešiti aktivnost za pripravo in sprejetje prostorskih delov družbenih planov, kjer teh še nimajo, in presojo in uskladitev že sprejetih prostorskih delov družbenih planov.

Ocenjujemo, da bi z maksimalno in odgovorno angažiranostjo nosilcev planiranja zakon lahko realizirali v enem letu. Dejstvo je namreč, da v občinah, kjer še niso sprejeli družbenih planov oziroma njihovih prostorskih delov, pomeni vsako nadaljnje odlašanje ogrožanje uresničevanja nalog, na primer pri stanovanjski gradnji, gradnji infrastruktur in podobno. To morajo upoštevati nosilci planiranja in zagotoviti, da bodo v procesu planiranja svoje interese pri uporabi zemljišč čimprej in čimbolj kvalitetno uskladili. To je tudi temeljni cilj tega interventnega zakona. Predlagatelj se zato zavzema, da se obravnava prve in druge faze tega zakona združita zato,da bi bil zakon sprejet še v decembru letos.

V dosedanji obravnavi predloga za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč z osnutkom zakona so bili dani nekateri predlogi za njegovo dopolnitev. Poleg nekaterih terminoloških nejasnosti je razprava opozorila na potrebo po

drugačni obravnavi tistih občin, ki prostorskih delov družbenih planov sploh še niso sprejele od tistih občin, ki so to že storile.

Prav tako so delegati predlagali, da se prouči možnost nujnih izjem, da ne bi ovirali že začete gradnje pomembnejših objektov ali ponovno dali v presojo na primer zemljišča, ki so že do takšne mere opremljena z določenimi objekti, da jih ni več mogoče uporabljati za kmetijsko dejavnost. Ta vprašanja bomo proučili in tudi predvideli ustrezne rešitve.

Opozoriti moram, da v besedilu 4. člena zakona, objavljenem v Poročevalcu, manjka drugi odstavek, ki določa pristojnost Ustavnega sodišča SR Slovenije, da dokončno odloči o skladnosti družbenega plana z zakonom. Zato se v 4. členu doda novo besedilo, in sicer: "Če Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ugotovi, da prostorski del družbenega plana občine ni v skladu z zakonom, zadrži njegovo izvršitev do dokončne odločitve Ustavnega sodišča SR Slovenije". V razpravi so bili glede na te določbe izraženi pomisleki, zato bo ta določba ponovno proučena.

V skladu s pripombami, danimi v obravnavi predloženega zakona in kriterijev bo predlagatelj pripravil predlog zakona in predlog kriterijev. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Vlado Kajba, področje gospodarstva, 17. okoliš, Nova Gorica.

V l a d o K a j b a : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati za delegiranje v Zbor občin in Zbor združenega dela 5. in 17. okoliša smo na seji dne 21.lo.1982 razpravljali o gradivu za današnjo sejo in imeli k predlogu za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona naslednje pripombe.

1. Predlaga se dopolnitev 1. člena v naslednjem besedilu: "Spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč se dovolijo na območjih, ki v prostorskem delu družbenega plana niso predvidene za obdelavo z urbanističnimi dokumenti ter niso opredeljena kot kvalitetna kmetijska zemljišča."

Obrazložitev: Občina Nova Gorica je prostorski del družbenega plana sprejela v letu 1981. Na osnovi predloga, ki ga je podala kmetijska zemljiška skupnost, so opredeljena trajno zaščitena kmetijska zemljišča. V navedenem dokumentu so predvidena tudi območja za obdelavo z zazidalnimi načrti za bodoče loletno obdobje stanovanjske gradnje ter opredeljena naselja, za katera se bodo izdelali urbanistični načrti in redi. Kljub tem opredelitvam se določena območja v naši občini - predvsem gre tu za manj razvita hribovita in obmejna območja - ne bodo obdelovala z urbanističnimi dokumenti. Družbenopolitična skupnost pa si prizadeva, da bi se tudi na teh območjih življ ohranjal. Takšna prizadevanja bi bilo mogoče uresničevati le z novimi poselitvami v manjšem obsegu, zlasti mladih družin, ki so največkrat zainteresirane za novogradnje stanovanjskih hiš. Z uveljavitvijo predlagane dopolnitve 1. člena bi tovrstne primere lahko pozitivno rešili.

2. Predlagamo, da se določi rok, do katerega mora Izvršni svet določiti kriterije, navedene v tem členu.

3. Predlagamo, da se opredeli rok, v katerem mora skladno z drugim odstavkom tega člena Republiški komite za družbeno planiranje podati svoje mnenje.

4. Ker osnutek zakona ne določa ukrepanje pri izdaji odločb o spremembi namembnosti zemljišč v občinah, ki so prostorski del družbenega plana sprejele pred sprejetjem zakona in to v obdobju od uveljavitve zakona pa do izdaje mnenja Republiškega komiteja za družbeno planiranje, predlagamo ustrezno dopolnitev skladno z drugim odstavkom 3. člena. Hvala.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! Besedo ima tovariš Jože Zaljuberšek, gospodarsko področje, 32. okoliš, Velenje.

J o ž e Z a l j u b e r š e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Člani skupine delegatov 32. okoliša imamo k predlogu za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona tele pripombe:

Naša skupina delegatov soglaša s 1. in 2. členom tega zakona, ne soglaša pa s 3., 4. in 5. členom. Menimo, da pomenijo ti trije členi ponovno centralistično urejanje določenih zadev, ki so v pristojnosti občine. Zvezni in republiški zakon o planiranju točno govorita, kdo je nosilec planiranja in katere akte kdo sprejema. Že do sedaj pa so imeli pristojni republiški organi možnost kontrole po nadzorstveni pravici ali kako drugače nad sprejetjem aktov občinskih skupščin in delom posameznih upravnih organov, torej tudi s področja planiranja in še zlasti prostorskega planiranja.

Vprašujemo, kako so ti organi to svojo funkcijo in pristojnost izvajali in če so jo slabo, zakaj je ponovno potreben nov zakon, namesto da se že veljavni dosledneje izvajajo? Obenem pomeni nov zakon po nepotrebnem zavlačevanje postopkov, novo administriranje in prenašanje pristojnosti na tiste, ki jim to ne gre. Naj se raje dosledneje izvajajo veljavni predpisi, vključno z resolucijami in podobnimi akti, naj se poostri kontrola, ne želimo pa ponovnega centralističnega reševanja in sprejemanja odločitev.

Podpiramo pa predlog, da se določijo enotni kriteriji za uveljavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriteriji za določitev namembnosti rabe zemljišč v Sloveniji, ki bodo služili pri izdelavi prostorskih delov družbenih planov. Hvala lepa!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Aleš Sojar, 1. okoliš, Ljubljana-Center.

A l e š S o j a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naš delegat je na prejšnjem zasedanju tega zbora oddal samo napisano pobudo naše skupine delegatov, da naj bi Izvršni svet sprejel sklep ali nekaj podobnega, da proglasi moratorij pred spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč do uveljavitve tega zakona. Slišali smo, da bo sprejet decembra. V tem času pa bo na hitro prihajalo do sprememb. Tak sklep ima smisel samo, če se hitro uveljavi. Pričakovali smo odgovor na to pobudo. Hvala lepa!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče, zaključujem razpravo. Zbor sem nameraval o tej pobudi obvestiti, pa je o njej pravkar govoril tovariš Sojar. Upam, da je predstavnik Izvršnega sveta spremljal to razpravo, ker te pobude namenoma nismo poslali Izvršnemu svetu kot pobudo, pač pa smo to prihranili za današnjo razpravo.

Delegati iz občine Ljubljana Bežigrad, 1. okoliš so pismeno oddali svojo razpravo k tej točki. Na nekatere stvari je uvodoma odgovoril poročevalec Izvršnega sveta.

Se predstavnik Izvršnega sveta glede pobude, ki govori o moratoriju na področju kmetijskih zemljišč do uveljavitve zakona, lahko izreče?

Besedo ima Stanko Renčelj, namestnik predsednika Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

S t a n k o R e n č e l j : Glede moratorija je bilo v razpravi na odborih danih več pobud in pripomb. Menim, da bo treba zadevo tehnično razrešiti, da tisti, ki imajo sprejete prostorske dele družbenih planov, lahko pristopijo, tako kot je v zakonu predvideno po njegovem sprejetju, k verifikaciji teh prostorskih delov družbenega plana in ugotovijo njihovo skladnost, ali so izdelani na osnovi kriterijev ali niso. V primerih, kjer niso prostorski deli družbenih planov narejeni, pa velja moratorij in se posegi v prostor ne morejo iz-

vajati, ker v nasprotnem primeru ne bomo nikoli prišli do tega, da se bodo ti prostorski deli družbenih planov sprejeli. Analiza namreč ugotavlja, da je v dobrih devetih letih komaj polovica občin opravila to nalogo, drugi pa tega še niso oziroma so k temu delu pristopili nestrokovno.

V zvezi s tem menim, da bo v sami izdelavi predloga zakona tudi to vprašanje proučeno in najdena ustrezna rešitev za tiste primere, kjer bo situacija kritična v zvezi z nadaljnjimi posegi v prostor.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Menim, da je predstavnik Izvršnega sveta odgovoril na vprašanje. Vendar se mi zdi, da cilj tega zakona ni samo ta, kako urejati stvari ob njegovem sprejetju in ob sprejetju kriterijev, ki ste jih danes dobili na klop. O teh bomo razpravljali, ko bomo obravnavali predlog zakona. Verjetno bo ne glede na urejenost v prostorskih planih treba ponovno pregledati, če je kvalifikacija zemljišč ustrezno izvršena, ker bomo drugače verjetno šli po poti, da je tisti, ki je pravočasno in hitro kršil družbene norme in usmeritve, potegnil daljši konec, za tistega, ki pa je stvari spoštoval, pa tako ni potreben nov zakon.

Želi še kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme ta-le sklep.

1. Predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj prouči in ustrezno upošteva predloge, pripombe in stališča delovnih teles Skupščine in zborov, stališča Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije in razpravo delegatov na seji zbora. Pri tem naj posebno pozornost posveti stališčem Družbenopolitičnega zbora in pripombi Zakonodajno-pravne komisije glede v 4. členu osnutka zakona opredeljene naloge Ustavnega sodišča SR Slovenije. Presoditi je namreč treba, v kolikšni meri bi Ustavno sodišče SR Slovenije lahko ocenjevalo skladnost prostorskega vidika družbenega plana občine z zakonom, glede na vsebino, ki jo imajo družbeni plani družbenopolitičnih skupnosti po ustavi in sistemskih zakonih, ki urejajo družbeno planiranje kot tudi vprašanje odnosa družbenega plana občine do planskih aktov v republiki.

Želi o tem predlogu sklepa kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem sklep na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za). Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 1 1 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona sta bila objavljena v prilogi VIII Poročevalca. V obravnavo ga je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da Skupščina SR Slovenije obravnava zakon v smislu drugega odstavka 26o. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, in sicer, da se združita prva in druga faza tako, da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in osnutek zakona.

Želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Kdor je za predlog Izvršnega sveta o združitvi faz, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet. Tako bomo obravnavali in sprejemali hkrati predlog za izdajo z osnutkom zakona.

K predlogu za izdajo z osnutkom zakona ste prejeli mnenje Sveta za socialno in zdravstveno politiko pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Božidar Tvrdy, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo.

B o ž i d a r T v r d y : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ko je Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije na svoji seji dne 14. julija letos obravnaval informacijo o uresničevanju zdravstvenega varstva v SR Sloveniji, je med drugim sprejel sklep, da je treba z zakonom o zdravstvenem varstvu omogočiti uvajanje doplačil uporabnikov k stroškom za zdravstvene storitve tudi za zagotovljeni program. Pogoje in višino teh doplačil ter druga vprašanja v zvezi z doplačili naj bi udeleženci v svobodni menjavi dela uredili po samoupravni poti tako, da bi se pri reševanju tega vprašanja prek svojih občinskih zdravstvenih skupnosti poenotili v okviru Zdravstvene skupnosti Slovenije.

Istega dne je Zbor združenega dela obravnaval in sprejel tudi pobudo Zdravstvene skupnosti Slovenije za spremembo 2o. člena zakona o zdravstvenem varstvu. Zakon o zdravstvenem varstvu, ki so ga zbori Skupščine SR Slovenije sprejeli 19. decembra 1979. leta, v celoti pa je pričel veljati v januarju 1981. leta, je uredil marsikatera odprta vprašanja na področju zdravstvenega varstva. V primerjavi s prej veljavnim zakonom je vnesel vrsto rešitev, ki jasneje opredeljujejo družbenoekonomske odnose med delavci, izvajalci zdravstvenega varstva in drugimi delavci v združenem delu, delovnimi ljudmi in občani, ki vsi nastopajo kot uporabniki zdravstvenega varstva v procesu sporazumevanja o svobodni menjavi dela.

Na teh izhodiščih je opredelil tudi odgovornosti, obveznosti, pravice in postopke ob uveljavljanju pravic do zdravstvenega varstva, v zvezi s tem pa tudi pojem zagotovljenega obsega zdravstvenega varstva. S tem določilom, ki je opredeljeno v 46. členu zakona, je družba zagotovila določen obseg zdravstvenega varstva tistim kategorijam prebivalstva, ki ne ustvarjajo dohodka in so iz bioloških in medicinskih razlogov upravičeni do tega varstva, nadalje tistim, katerih zdravje je bilo zaradi udeležbe v narodnoosvobodilnem boju in drugih revolucionarnih vojnah toliko izpostavljeno, da zahteva sedaj posebno družbeno pozornost in tistim, ki bolujejo za določenimi težjimi boleznimi ali boleznimi, ki so pod družbeno kontrolo. V okviru zagotovljenega zdravstvenega varstva je zajeta tudi pravica do organizirane zdravstvene vzgoje prebivalstva.

Med obveznostmi in odgovornostmi uporabnikov v zvezi z uveljavljanjem pravic do zdravstvenega varstva je zakon v 2o. členu opredelil možnost, da se uporabniki samoupravno sporazumejo, da bodo prispevali k stroškom za določene zdravstvene storitve iz svojih osebnih sredstev, se pravi prispevali participacijo. Takšno določilo je bilo tudi v skladu z zakonom o skupnih osnovah svobodne menjave dela. Od obveznosti plačevanja te participacije pa so bili z drugim odstavkom 2o. člena zakona izvzeti prav uporabniki ob uveljavljanju pravic iz zagotovljenega obsega zdravstvenega varstva po 46. členu zakona.

Učinek te oprostitve plačila participacije je bil dvojen. Prvič, skupni znesek participacije k zdravstvenim storitvam je po dokončnih podatkih za leto 1981 upadel nominalno za 13 %. Zaradi spremenjenih družbenih sredstev, ki se združujejo na področju zdravstvenega varstva, pa lahko pokaže pravo sliko le primerjanje sredstev participacije s sredstvi, porabljenimi za izvršene storitve v zdravstvenih organizacijah. Delež participacije v teh sredstvih, ki je še leta 198o znašal 3,1 %, se je v preteklem letu znižal za 2 %, kar pomeni, da se je participacija v enem letu realno znižala za 36 %.

Drugič. Nasprotno temu pa se je povečalo koriščenje pravic do zdravstvenega varstva. Število prvih obiskov v osnovni zdravstveni službi se je povečalo za 8 %, število prvih obiskov v specialističnih ambulantah in v ambulantah medicine dela pa za 3 %. Ker sledi povečanemu številu prvih pregledov tudi povečano število spremljajočih zdravstvenih storitev, rentgenologije, raznih laboratorijev, pa tudi ponovnih pregledov in podobno, realnega vrednost-

nega učinka ni mogoče natančno oceniti.

Resolucija o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1982 zavezuje samoupravne interesne skupnosti na področju družbenih dejavnosti, da bodo upoštevale, citiram: "da je v zaostrenih razmerah za zagotovitev dosežene ravni družbenega standarda potrebno še nadalje zagotavljati sredstva po načelu solidarnosti za zajamčene programe in v večji meri uveljavljati neposredno svobodno menjavo dela, vključno s povečanjem participacije občanov pri zdravstvenih storitvah".

V tem smislu je podan tudi predlog za spremembo zakona, ki daje samoupravnim interesnim skupnostim zdravstvenega varstva v občinah in republiki večjo možnost samoupravnega sporazumevanja in odločanja o obsegu in višini obveznosti plačila participacije pri koriščenju pravic iz zdravstvenega varstva.

Predlagatelj je pri pripravi osnutka zakona vključil še določilo, po katerem naj bi tisti uporabniki, ki sami zahtevajo zase zdravstvene storitve iznad dogovorjenih standardov, sami osebno tudi poravnali vse presežne stroške iznad standardnih. Predlagana izpeljava je stabilizacijsko naravnana ter ustreza današnjim gospodarskim usmeritvam.

V pristojnosti zakona je opredeljevanje podlag za sporazumevanje o zagotovljenem programu zdravstvenega varstva, ki je natančneje opredeljen s samoupravnimi sporazumi, sklenjenimi med uporabniki in izvajalci zdravstvenega varstva.

Konkretno obliko in konkretne zneske participacije ter druge pogoje za njeno uvajanje ali oprostitev pa bodo uredili udeleženci v procesu svobodne menjave dela s sklepanjem samoupravnih sporazumov o pravicah in obveznostih do zdravstvenega varstva.

Ker je bil v Zdravstveni skupnosti Slovenije in v Skupščini SR Slovenije v juliju mesecu letos natančneje opredeljen tudi akcijski program nalog na področju zdravstvenega varstva, ki zadolžuje konkretne nosilce za izvedbo točno opredeljenih nalog, se je predlagatelj odločil, da poda predlog za spremembo zakona samo v obsegu, ki je podan z osnutkom zakona.

Ob takšni opredelitvi zadolžitev in ob pogoju izpolnjevanja nalog akcijskega programa je predlagatelj prejel podporo v razpravah v odborih zborov Skupščine SR Slovenije in drugih dejavnikov, zlasti pa še v Svetu za socialno in zdravstveno politiko pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije, ki je bil mnenja, da je predlog za spremembo zakona utemeljen in ga je podprl. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želijo morda poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Franc Prelog, 38. okoliš, Maribor-Pobrežje.

F r a n c P r e l o g : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Delegati smo obravnavali predloženi zakon in soglasno podprli predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona. Hkrati pa smo soglasno sprejeli tudi pobudo delegatov mariborske Tekstilne tovarne, ki jo posredujemo Skupščini SR Slovenije.

Delavci menijo, da bomo naredili z uvedbo participacije korak nazaj in da rušimo naše zgledno urejeno zdravstveno varstvo, po katerem smo bili znani po vsem svetu.

Delavci se zavedajo materialnega položaja zdravstvene skupnosti, vendar menijo, da je način sofinanciranja neprimeren, saj je naperjen v škodo delavcev iz neposredne proizvodnje, zlasti še tistih z najnižjimi osebnimi dohodki. Predlagamo, da se na tem področju pripravijo strokovne analize, kajti sedanje stanje kaže, da z uvedbo participacije ni bil dosežen njen namen. Na

osnovi takih strokovnih analiz bi pristopili k ukinitvi participacije vseh kategorij in uvedli ustrezen višji odstotek prispevkov Zdravstveni skupnosti.

S predlagano rešitvijo bi ta problem premaknili z mrtve točke, kajti vse razprave na vseh ravneh so bile doslej neplodne, ker niso temeljile na konkretnih analizah.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Besedo ima tovarišica Olga Arzenšek, poročevalka skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v SR Sloveniji.

O l g a A r z e n š e k : Poročilo skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v SR Sloveniji navezujem na uvodne besede, ki so bile resnično zelo izčrpne in so povedale zelo veliko.

V letu 1982 je skupščina Zdravstvene skupnosti Slovenije sprejela pobudo, ki je izhajala iz razprav v občinskih zdravstvenih skupnostih in je bila vezana na spremembo 2o. člena zakona o zdravstvenem varstvu.

Zaostrene gospodarske razmere v letošnjem letu in omejena sredstva za zdravstveno varstvo opozarjajo, da je nujno spremeniti in dopolniti že veljavne pravice in obveznosti uporabnikov, med katere spada tudi participacija.

Zakon o združenem delu v 39o. členu določa samoupravno pravico delavcev in drugih delovnih ljudi, da kot uporabniki zdravstvenih storitev skupaj z delavci zdravstvenih organizacij urejajo družbenoekonomske odnose v procesu svobodne menjave dela, odločajo o skupnih interesih pri izvajanju zdravstvene dejavnosti in o sredstvih, ki jih za opravljanje dejavnosti združujejo.

V zakonu je določena vrsta, kakovost in obseg storitev in merila za zagotavljanje sredstev. 3o. člen zakona o skupnih osnovah svobodne menjave določa samoupravne sporazume na področju družbene dejavnosti, da prispevajo uporabniki iz svojih sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb ali k plačilu za določene storitve iz zdravstvenega varstva.

2o. člen zakona o zdravstvenem varstvu opredeljuje družbenoekonomske odnose, kjer pa se vsebini 1. in 2. odstavka razhajata in nista v skladu s socialno politiko v republiki.

Po veljavnem zakonu so oproščeni doplačil delovni ljudje in občani, ki imajo visoke dohodke, med njimi so tudi upokojenci, invalidi, borci, kmetje, starostniki in drugi, na drugi strani pa so dolžni prispevati enak prispevek tudi delovni ljudje in občani, ki imajo relativno nizek dohodek. Sprememba je vezana na drugi odstavek 2o. člena, kjer novi predlog osnutka zakona oprošča obveznosti plačevanja prispevka kategorije, ki ne ustvarjajo ali nimajo dohodka, katerih zdravstveno varstvo je v posebnem družbenem interesu, udeleženci narodnoosvobodilne borbe in osebe, ki zaradi svojega gmotnega položaja ne morejo prispevati za zdravstvene storitve.

V tretjem odstavku so oproščeni prispevka bolniki z določenimi boleznimi za izvajanje preventivnih in zdravstveno vzgojnih ukrepov, zdravljenje na domu, storitve pa so navedene v zagotovljenem programu.

Dne 13. oktobra 1982 je skupina delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v SR Sloveniji na 1. seji po temeljiti razpravi o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona sprejela naslednje sklepe.

V 1. členu se črta besedica: "praviloma". Le tako lahko dosežemo z zakonom določeno poenotenje v zvezi z uveljavljanjem pravic do zdravstvenega varstva.

V 3. odstavku člena, kjer so navedeni uporabniki, pri katerih se zdravljenje izvaja na domu, predlagamo dopolnitev, citiram: "zdravljenje in nega na domu", saj strokovno utemeljena nastopata v izvajanju zdravstvenega varstva kompleksno in kontinuirano.

Skupina podpira spremembo in dopolnitev zakona o zdravstvenem varstvu z mnenjem večine, da sprememba in dopolnitev poenoti obveznosti med občinami v slovenskem prostoru in med posameznimi kategorijami uporabnikov; da se v nadaljnjih razpravah skrbno pristopi k izbiri bolezni, zaradi katere bo uporabnik zdravstvenih storitev oproščen prispevka in da se doreče potreba in obveznost prispevka pri načrtovanju družine in pri svobodnem odločanju o rojstvu otrok. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Če prav razumem, je to poročilo dopolnilo k poročilu skupine delegatov, ki so ga dobili delegati.

Besedo ima Jože Kus, gospodarsko področje, 16. okoliš, Jesenice.

J o ž e K u s : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina občine Jesenice kot konferenca delegacij za republiško Skupščino je na sejah vseh treh zborov 25.lo.1982 obravnavala tudi predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona.

K osnutku zakona dajejo zbori Skupščine občine Jesenice naslednje pripombe:

1. V 2o. a členu osnutka zakona naj bo natančno opredeljeno, kdo je poobla-ščeni delavec v zdravstveni delovni organizaciji, ki ugotavlja, katere zdravstvene storitve uporabniki uveljavljajo na lastno željo in s tem prispevajo k plačilu stroškov.

2. Glede na sedanje družbenoekonomske razmere je potrebno proučiti zagotovljeni obseg zdravstvenega varstva (to je 46. člen zakona), saj je sedanji obseg preširok. Pri tem pa bi bilo seveda potrebno zavarovati določene kategorije občanov, ki ne morejo plačati participacije ter zagotoviti zdravstvene storitve tistim občanom, katerih zdravstveno varstvo predstavlja poseben družbeni interes.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Jože Gabrovšek, gospodarsko področje, 4. okoliš, Ljubljana-Šiška.

J o ž e G a b r o v š e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati iz občine Šiška podpiramo stališča oziroma pripombe Sveta za socialno in zdravstveno politiko pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije k tretji in šesti alinei 1. člena.

Delegati nadalje menimo, da je potrebno, da se na isti način kot kategorijo varovancev v socialnih zavodih prouči tudi kategorijo udeležencev narodnoosvobodilne vojne, ker tudi vsi udeleženci narodnoosvobodilne vojne niso v enakem materialnem položaju.

Delegati nadalje ugotavljamo, da se bo lahko določenim kategorijam prebivalcev proti plačilu zagotavljalo drugačno in kvalitetnejše zdravstveno varstvo. Menimo, da je to predvsem s stališča naše socialne politike nesprejemljivo.

V 2o.a členu bi bila morda sprejemljiva le tretja alinea, ki govori, da uporabnik (definirati bi bilo treba, da gre za delovne organizacije, ki imajo obratne ambulante), posebej plača zdravstvene storitve na podlagi višjih normativov, kot so enotno dogovorjeni s programom (v normativu je namreč količinsko opredeljen obseg del, določene vrste zahtevnosti, materialov in pogojev dela, nujno potrebnih za izvršitev storitve programa ali opravljanje dejavnosti, kar definira zakon o svobodni menjavi dela), ko gre za obratno ambulanto, kjer zaradi zaprtosti populacije, ki gravitira na ambulanto, le-ta lahko nudi večji obseg uslug za pogojnega pacienta, kot to lahko storijo zdravstveni domovi odprtega tipa.

Zakon bi v tej točki moral biti bolj jasen, na koga se večji obseg del pravzaprav nanaša, ali na osnovo ali na celotno zdravstveno varstvo. Ali so delovne organizacije zainteresirane, da višji zdravstveni standard, ki ga nudi

obratna ambulanta, tudi ostane oziroma so ga pripravljeni v okviru neposredne svobodne menjave tudi plačati?

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo besedo? (Nihče.) Pismeno so k tej točki dnevnega reda oddali razpravo tovariš Jože Podlesnik, lo. okoliš, Celje in skupina delegatov občine Ljubljana Moste Polje.

Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in na podlagi stališč delovnih teles in razprave na današnji seji predlagam zboru naslednji sklep.

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva stališča delovnih teles Skupščine SR Slovenije, pripombe skupin delegatov in pripombe iz razprave na seji zbora. Pri tem naj zlasti izhaja iz tega, da so kategorije posameznih uporabnikov storitev zdravstvenega varstva, ki so oproščene plačila prispevka, lahko določene le z zakonom.

Želi o tem sklepu kdo razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim glasuje! (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 12. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na analizo o uresničevanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu.

Analizo je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Objavljena je bila v Poročevalcu številka 9.

K analizi ste prejeli predlog stališč in sklepov, ki je bil pripravljen na podlagi vseh razprav o tej analizi. Prav tako ste prejeli ugotovitve in stališča Koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu in narkomaniji pri Republiški konferenci SZDL Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Franc Hočevar, namestnik predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo.

F r a n c H o č e v a r : Tovarišice in tovariši delegati! V analizi ugotavljamo, da so se naloge slabo uresničevale. Analizirani so bili tisti predlogi, ki so imeli značaj administrativnega ali represivnega ukrepanja. Nalog, ki bi posegle na področje preventive in ustvarjanja ustreznega družbenopolitičnega vzdušja, nismo realizirali. Bolj dosledno smo uresničevali naloge na republiškem nivoju, relativno slabo na občinskem, skoraj nič pa v temeljnih organizacijah in v krajevnih skupnostih. Določeno nazadovanje je pri širjenju oblik zdravljenja alkoholikov ter v doslednem izvajanju optimalne koncepcije in zdravljenja. Po mojem mnenju je najpomembnejša okoliščina, ki hromi delo na tem področju, strpnost do alkoholizma kot spremljajočega in stranskega pojava družbenih procesov in kot vzroka za številne socialne in bolezenske pojave.

Druga okoliščina je tudi neustrezno ocenjevanje pojavov v okviru globalnih družbenih odnosov in vrednot. Dejstvo je, da pojav obstaja z vsemi negativnimi in merljivimi učinki in tudi njegovimi nosilci. Zato alkoholizma ne moremo ocenjevati le kot eksces posameznika, ampak kot množičen družbeni pojav z vsemi temu primernimi značilnostmi. To dejstvo lahko podkrepimo z objektivno zbranimi in statistično utemeljenimi podatki: lo % iz dela gre na račun alkoholizma, 2o % delavcev v industriji ima neposredne ali pa posredne težave

zaradi alkoholizma; alkoholik dva meseca na leto izostane z dela, lo let manj dela zaradi upokojitve; ena tretjina nesreč pri delu s smrtnim izidom ali hujšo telesno poškodbo gre na račun alkoholizma; družin, v katerih se pojavlja alkoholizem z dramatičnimi posledicami je v Sloveniji okoli lo.ooo; v naših osnovnih šolah je v eni tretjini oddelkov eden ali pa več učencev, ki imajo bistveno slabše učne uspehe in vzgojne težave zaradi alkoholizma v družini oziroma nikakršnih perspektiv za svoj osebnostni razvoj za usposobitev za delo; med gojenci vzgojnih zavodov je 8o % takih, pri katerih se kot vzrokov za njihovo deviacijo pojavlja izključno alkoholizem v družini. Poleg tega se alkoholizem skriva tudi za mnogimi obolenji, tako da ga pravzaprav redko zasledimo v čisti diagnozi.

Tudi večina storitev v okviru kurativnega programa socialnega skrbstva gre na ta račun. Te storitve so vzgojna zanemarjenost, prostitucija, kriminaliteta, potepuštvo, beračenje in drugi taki pojavi. Organi za notranje zadeve intervenirajo skoraj vsako leto v 2ooo družinah zaradi grdega ravnanja staršev z otroki; v 8o odstotkih je vzrok alkoholizem. Znanih je nekaj primerov, kjer so otroci umrli zaradi hudega pretepanja oziroma hudega ravnanja staršev z otroki. Med samomorilci najdemo tudi eno tretjino alkoholikov. Večina svetovalnih oblik v družini je opravljenih tudi na račun alkoholizma.

Število prekrškov in kaznivih dejanj pod vplivom alkohola se iz leta v leto povečuje za več kot lo %. Pri nezgodah z najhujšimi posledicami je alkohol na prvih mestih.

Naj opozorim samo še na alkoholizem in kriminaliteto v zvezi s povratništvom med kriminalnimi alkoholiki. Podatki kažejo, da imamo pri povratništvu v večini ali skoraj v vseh primerih opravka z alkoholiki in da tudi opažamo pomembno simbiozo, ki jo brez ene ali druge od pojavnih oblik ne moremo odpravljati.

Mislim, da poseben komentar ni potreben, ker so te številke dokaj zgovorne, saj so obrazložene in pojasnjene v sami analizi. Lahko pa zaključim s tem: dokler se kdo dolga leta pred našimi očmi pogreza v alkoholizem, mu gledamo skozi prste, ko pa postane osebnostno in družbeno očitno degradiran, ga brezkompromisno izločimo. Takšen odnos lahko mirne duše označimo za oportunizem.

Na koncu še to.Zdi se mi, da bi bilo potrebno stališča, priporočila in sklepe medzborovske komisije, ki je že predhodno razpravljala o tej analizi, prikljućiti kot sestavni del sklepov in na isti način upoštevati tudi stališča, priporočila in ugotovitve Republiškega koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu pri Republiški konferenci Socialistične zveze.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa. Želi poročevalec skupine delegatov besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Boris Lieber, obrtna dejavnost, 1. okoliš, Domžale.

B o r i s L i e b e r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov je menila, da je problem alkoholizma vedno bolj pereč, tudi zaradi tega, ker se ne podpira dovolj tistih gostinskih obratov, ki se pretežno ukvarjajo s prehrano. Predpisi sicer določajo, kakšna je gostinska dejavnost, vendar se ne izvajajo v zadostni meri. Zato predlagamo, da naj se da tem gostinskim obratom poseben poudarek, kar bi prispevalo k zmanjšanju alkoholizma. Hvala lepa.

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Hvala lepa. Besedo ima Marko Čavlovič, gospodarsko področje, 12. okoliš, Kranj.

M a r k o Č a v l o v i č : Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz Kranja je skupaj s koordinacijskim odborom za boj proti alkoholizmu in narkomaniji v Kranju pri obravnavi tega gradiva zavzela podobna stališča in ugotovitve, kot jih je izrekel predstavnik Izvršnega sveta, zato jih ne bom bral. Predlagamo pa, da naj republiška Skupščina najodločneje zaveže vse nosilce, da uresničujejo naloge iz tega programa. Hvala lepa.

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Hvala lepa, Besedo ima delegat Vladimir Ščeglovski, področje gospodarstva, 3. okoliš, Ljubljana Moste Polje.

V l a d i m i r Š č e g l o v s k i : Tovarišice in tovariši! Ko smo na seji skupine delegatov občine Ljubljana Moste Polje obravnavali analizo o uresničevanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu, nas je še posebno prizadel podatek, da je problem alkoholizma med mladino vedno bolj pereč. Še pred nekaj leti so se z zajezitvijo uživanja alkohola med mladino ukvarjali učitelji in vzgojitelji na srednjih šolah, danes pa tudi učitelji osnovnih šol. Dijaki srednjih šol pijejo skoraj vsakodnevno, učenci osnovnih šol na srečo še redko, a nemalokrat do nezavesti, kar je za mladega človeka smrtno nevarno. Delegati menimo, da je premalo samo govoriti o organiziranosti boja proti alkoholizmu in o njem pisati, če hkrati ne znamo učinkovito onemogočiti pojava alkoholizma med mladino.

Še vedno lahko ugotavljamo, da je predelava grozdja in sadja v vino in žgane pijače rentabilnejša od proizvodnje sadnih sokov. Cene sadja in sadnih sokov so visoke, kar z vidika alkoholizma in boj proti temu pojavu ni v interesu družbe. Prodaja alkohola je prisotna v vseh trgovinah, v slaščičarnah in mlekarnah. Trdno smo prepričani, da so gospodarski in finančni ukrepi za preprečevanje in omejevanje alkoholizma lahko bistvenega pomena, saj se z njimi neposredno vpliva na potrošnjo alkohola, na preusmerjanje predelave sadja v sadne sokove, na omejitev točenja in prodaje alkoholnih pijač in tako dalje.

Delegati naše skupine zato predlagamo, da se prepoved točenja alkoholnih pijač mladoletnim in vinjenim osebam razširi z uvedbo prepovedi prodaje alkoholnih pijač mladoletnim in vinjenim osebam tako v gostinskih kakor tudi v trgovskih lokalih vseh tipov in oblik. Menimo, da ni dovolj, da prepovemo točiti alkohol mladoletnikom samo za točilnim pultom oziroma gostilniško mizo, hkrati pa jim dopustiti, da si z alkoholom postrežejo sami v samopostrežni trgovini, pri čemer ni pomembno, ali to store zase ali po naročilu odraslih oseb.

Prav tako menimo in predlagamo, da se z ustreznim predpisom del prometnega davka, pridobljen s prodajo alkoholnih pijač, izloči in usmeri za regresiranje proizvodnje sadnih sokov ter tako proizvodnjo pospeši in hkrati pocени tovrstne izdelke. Hvala lepa.

Podpredsednica T e r e z i j a Š t e f a n č i č : Hvala lepa. Besedo ima delegatka Marija Gruden, socialno-zdravstveno področje, 5. okoliš, Tolmin.

M a r i j a G r u d e n : Skupina delegatov je skupaj s skupino delegatov z gospodarskega področja in skupino delegatov za Zbor občin obravnavala analizo uresničevanja akcijskega programa boja proti alkoholizmu. Pri tem smo bili seznanjeni tudi z delom Koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu pri Občinski konferenci SZDL Tolmin. Skupina delegatov v celoti podpira predlagana stališča, priporočila in sklepe. Pri tem se vsebinsko skladam s predlogom govornika pred menoj, zato ni povedala samo tole.

Dokler je ekonomsko smotrnejša proizvodnja alkoholnih pijač kot prodaja sadja, ne moremo pričakovati uspeha. Če so gostinski delavci nagrajeni po delu, je to stimulacija za večjo prodajo alkoholnih pijač in ne moremo pričakovati, da bodo dosledno upoštevali prepovedi, ki so bile sprejete. In ne nazadnje, ali prihodki proračunov od davka na prodajo alkoholnih pijač stimulirajo tudi uporabnike teh sredstev za družbeno aktivnost v boju proti alkoholizmu oziroma za zmanjšano porabo alkohola. Menimo, da bi bilo za uspešnost vseh drugih preventivnih akcij nujno potrebno družbeno akcijo usmeriti tudi v prizadevanja za zmanjšano porabo alkoholnih pijač. Pri tem je nujno upoštevati vse možne finančne, gospodarske in druge ukrepe, ki ne bi stimulirali proizvodnje in prodaje alkohola. To pa je delo, ki ga ne morejo opraviti v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih kot osnovnih nosilcih boja proti alkoholizmu. Hvala lepa.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo besedo? (Ne želi.) Zaključujem razpravo. Na klop ste dobili predlog stališč in sklepov. Na prvi strani pod točko 1. imate v zadnji vrstici napisano varianto: "in tudi narkomanije ter drugih zasvojenosti." Predlagam, da besedilo variante ostane in da se črta beseda "varianta" in oklepaji. Želi kdo o tem besedo? (Ne želi.)

Ker iz razprave ni bilo konkretnih predlogov za dopolnitev stališč in sklepov, sprašujem, če morda želi kdo na amandmajski način dopolniti stališča? (Nihče.)

Dajem na glasovanje stališča in sklepe.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (lll delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so stališča in sklepi sprejeti z večino glasov.

Prehajamo na 13. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o zagotovitvi sredstev Socialistične federativne republike Jugoslavije v Afriški sklad za razvoj ob tretjem splošnem dopolnjevanju njegovih sredstev.

Osnutek zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Ob osnutku zakona ste danes prejeli mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predlog sklepa, ki je bil pripravljen na podlagi vseh dosedanjih razprav o osnutku zakona, o katerem bomo glasovali.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pismenih prijav k tej točki za razpravo ni. Sprašujem delegate, če želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog sklepa k osnutku zakona.

Kdor je za predloženi sklep, naj prosim glasuje! (lo4 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 14. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vlaganju sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela.

Osnutek zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Osnutek zakona ste prejeli za 7. sejo Zbora združenega dela, ki je bila 14. oktobra 1982. K osnutku zakona ste danes prejeli mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in poročilo Komisije za mednarodne odnose. Sestavni del mnenja Izvršnega sveta so tudi mnenja in predlogi republiških družbenih svetov, ki so osnutek zakona obravnavali.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Pismenih prijav za razpravo k tej točki dnevnega reda ni. Sprašujem delegate, če želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da na podlagi stališč delovnih teles in Izvršnega sveta sprejme ta-le sklep.

1. Sklepanje o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vlaganju sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela se odloži.

2. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije pri takšnem stališču izhaja iz razprave na seji zbora in delovnih teles ter iz mnenj in predlogov Republiškega družbenega sveta za vprašanja družbene ureditve, Republiškega družbenega sveta za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko in Republiškega družbenega sveta za mednarodne odnose, z dne 6.lo.1982 in iz ugotovitve, da o osnovnih vprašanjih sprememb in ureditvi tega področja še niso zavzeli stališča zvezni družbeni sveti, kot predlagajo republiški družbeni sveti.

3. Zbor združenega dela meni, da je potrebno še naprej pospeševati in razvijati vlaganja sredstev v domače organizacije združenega dela, vendar na podlagi veljavnega zakona, ki zagotavlja enakopraven odnos domačega in tujega partnerja. Pri sprejemanju ukrepov tekoče ekonomske politike pa je treba nujno zagotoviti stabilne pogoje gospodarjenja, kar bo omogočilo nemoten potek poslovanja po pogodbah o skupnih vlaganjih.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije naj zboru poročata o nadaljnjem poteku obravnave osnutka zakona.

Želi o tem sklepu kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (lll delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dopolnitvah zakona o dolgoročni proizvodni kooperaciji, poslovno-tehničnem sodelovanju ter pridobitvi in odstopu materialne pravice do tehnologije med organizacijami združenega dela in tujimi osebami.

Osnutek zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. K osnutku zakona ste prejeli tudi dopolnilni predlog Zveznega izvršnega sveta. Danes ste prejeli poročilo Komisije za mednarodne odnose, poročilo Zakonodajno-pravne komisije, pripombe in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predlog sklepa, ki je pripravljen na podlagi vseh dosedanjih razprav k osnutku zakona, o katerem bomo danes glasovali.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Ne želi.) Želijo besedo poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Pismenih prijav za razpravo ni. Če ne želi nihče razpravljati, prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog sklepa k osnutku zakona.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (lll delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Vračamo se na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poročil o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju.

Med sejo smo prejeli stališča Družbenopolitičnega zbora, ki jih je sprejel danes. Ker so predložena pismeno, jih ne bom bral. Za usklajevanje stališč smo oblikovali medzborovsko skupino in prosim predstavnika delegatov, da poroča zboru. Besedo ima tovarišica Mojca Bučar.

M o j c a B u č a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Medzborovska skupina delegatov, ki je bila imenovana k poročilom o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju, se je sestala in proučila pripombe, mnenja in predloge iz razprave delegatov na sejah zborov Skupščine SR Slovenije in skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Skupina ugotavlja, da so poročila premalo celovita, kar je posledica tako ustreznih sklepov Skupščine SR Slovenije, ki so naložili predlagateljem poročil,da poročajo le o posameznih zadevah s tega področja, ne pa o celoviti preobrazbi sistema vzgoje in izobraževanja, kot tudi ožjega pristopa s strani predlagateljev poročil.

S tega vidika je tudi razprava na zborih in v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije v odgovornem odnosu do te problematike šla širše in nakazala še vrsto nerešenih vprašanj in problemov, ki jih bo treba v prihodnje rešiti na tem področju.

Na podlagi razprav na sejah zborov in skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije skupina predlaga zborom naslednje spremembe oziroma dopolnitve predloga ugotovitev in stališč.

Tretji stavek 1. točke se spremeni tako, da se v celoti glasi: "Programske zasnove bo potrebno oceniti z vidika sprejetih in dopolnjenih smernic za oblikovanje vzgojnoizobraževalnih programov, še posebej z vidika oblikovanja novih programov v visokem šolstvu."

Četrti stavek 1. točke se spremeni tako, da se v celoti glasi: "Ob sprejemanju programske zasnove in pripravljanju novih programov v visokem izobraževanju je treba preverjati nove strokovne rešitve z vidika razvoja znanosti in tehnike, pa tudi z realnimi materialnimi možnostmi v naslednjem obdobju, da ne bi prišlo do večjega razkoraka med načrtovanim izobraževanjem in možnostmi za njegovo izvajanje."

Peti stavek 1. točke se spremeni tako, da se glasi: "Usklajevanje programskih zasnov mora potekati za vse vrste programov, skladno z ugotovljenimi oziroma načrtovanimi potrebami posameznih področij združenega dela in ob aktivnem in odgovornem sodelovanju obeh slovenskih univerz, splošnih združenj, Gospodarske zbornice Slovenije in samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti."

Šesti stavek 1. točke se spremeni tako, da se glasi: "Zato je treba aktivneje kot doslej vključiti predvsem celotno združeno delo, pa tudi sveta visokošolskih organizacij združenega dela."

Četrti stavek prvega odstavka 2. točke se spremeni tako, da se glasi: "Ob tem je potrebno bolj povezati konkretno strokovno in raziskovalno delo z dolgoročnimi potrebami družbenega razvoja in s sedanjimi potrebami združenega dela, upoštevajoč njegovo dejansko, tehnološko in organizacijsko razvitost."

Tretji stavek prvega odstavka 3. točke se spremeni tako, da se glasi: "Strokovni sveti posameznih izobraževalnih skupnosti se morajo bolj kot do sedaj uveljaviti kot nosilci in usklajevalci predlogov programskih zasnov, ki jih bodo sprejele skupščine posebnih izobraževalnih skupnosti po uskladitvi v Izobraževalni skupnosti Slovenije".

Prvi stavek drugega odstavka 3. točke se spremeni tako, da se glasi: "Vzroke za programsko razdrobljenost bo mogoče učinkoviteje odpravljati in premagati z doslednejšim uveljavljanjem novih družbenoekonomskih odnosov" (ostalo besedilo se črta do konca stavka).

Za prvim stavkom drugega odstavka 3. točke se doda nov stavek, ki se glasi: "Programi storitev, potrebnih za uresničevanje sprejetih vzgojnoizobraževalnih programov in planirani obseg teh storitev naj se uveljavita kot edini podlagi za svobodno menjavo dela."

Tretji stavek, drugega odstavka 3. točke se spremeni tako, da se glasi: "Prav tako se je treba zoperstaviti takšnim programom, ki zagotavljajo izobraževanje za ozka področja dela, kar pomeni uresničevanje negativne težnje,

da naj šola v celoti izobrazi učenca in študenta za posamezen poklic.".

Četrti stavek drugega odstavka 3. točke se spremeni tako, da se glasi: "Potrebno je dosledno upoštevati koncepcijo usmerjenega izobraževanja in preseči težnje, ki izhajajo iz tradicionalnega pojmovanja šole, ki teži za tem, da se nekritično ohranja vse staro in k temu dodaja le novo in da se izobraževanje za vse poklice dela in naloge izvaja le po programih za pridobitev izobrazbe."

Peti stavek drugega odstavka 3. točke se spremeni tako, da se glasi: "Namesto neutemeljenega uvajanja novih programov bi morali obe slovenski univerzi še zlasti spodbujati interdisciplinarnost študija, razvijanje programov za izpopolnjevanje oziroma usposabljanje, posebej še za specializacijo, pri čemer bi morali izoblikovati tudi podrobnejša merila in kriterije za določanje števila in vrst takšnih programov."

Prvi odstavek 4. točke se spremeni tako, da se glasi: "Glede oblikovanja posebnih izobraževalnih skupnosti zbori ugotavljajo, da je pri njihovi organiziranosti potrebno dosledneje uveljavljati kriterije, ki jih določa zakon o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja."

Sedanja organiziranost posebnih izobraževalnih skupnosti ni najustreznejša in je večkrat celo prispevala k drobitvi in podvajanju vzgojnoizobraževalnih programov. Zato bo potrebno v okviru nadaljnjega razvoja posebnih izobraževalnih skupnosti in družbenoekonomskih odnosov v njih še posebej proučiti funkcijo temeljnih skupnosti in enot. K preoblikovanju posebnih izobraževalnih skupnosti in njihovem organiziranju bo treba torej pristopiti na podlagi vsebinskih kriterijev, ki temeljijo na usklajenih programskih zasnovah in na dohodkovni, tehnološki, organizacijski in programski povezanosti v družbeni reprodukciji.

Drugi stavek 3. odstavka 4. točke se spremeni tako, da se glasi: "Osnove in merila za vrednotenje storitev bo potrebno dodelati in še posebej uveljaviti v visokem šolstvu, saj se nanašajo le na obseg posamezne vrste storitev, merila za kakovost opravljenega dela pa še niso oblikovana".

Zadnji stavek 3. odstavka 4. točke se spremeni tako, da se glasi: "Prav tako bo potrebno glede meril za usklajevanje vrednosti programov v tem srednjeročnem obdobju oblikovati realnejša in ustreznejša razmerja tako, da bo obveznost temeljne organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti v večji soodvisnosti z zadovoljevanjem lastnih kadrovskih potreb in vzajemne soodgovornosti za sistem izobraževanja v celoti."

Prvi stavek 6. točke se spremeni tako, da se glasi: "Pri usklajevanju mreže srednjih šol bo potrebno v tem srednjeročnem obdobju doseči njeno bolj smotrno organiziranost."

Za prvim stavkom 7. točke se črta nadaljnje besedilo in nadomesti z besedilom: "Potrebno je odpravljati neskladja, ki se pojavljajo med številom prijav in številom razpisanih mest. Ta neskladja je mogoče odpravljati z usklajevanjem posameznih interesov in interesov združenega dela tako, da postaja usmerjanje v delo in izobraževanje najširša družbena aktivnost in neposredna odgovornost združenega dela."

Prvi stavek 1. odstavka 8. točke se spremeni tako, da se glasi: "V organizacijah združenega dela, ki morajo omogočiti delavcem izobraževanje za posamezna dela in naloge ter za specializirana in zahtevnejša dela po pridobljeni izobrazbi je treba pospešiti pripravo programov za izpopolnjevanje in usposabljanje".

Prvi stavek drugega odstavka 8. točke se spremeni tako, da se glasi: "Treba je celovito analizirati vzroke za zmanjševanje obsega izobraževanja ob delu in iz dela in na tej podlagi zagotoviti vse tiste pogoje, ki so potrebni za nadaljnjo krepitev tega izobraževanja".

Tretji stavek 2. odstavka 8. točke se spremeni tako, da se glasi: "Vse organizacije združenega dela pa bi morale zagotoviti večje vključevanje delavcev v izobraževanje ter v svojih samoupravnih splošnih aktih opredeliti takšen

sistem napredovanja delavcev, ki bo upošteval izobraževanje delavcev, njihovo usposabljanje ter izpopolnjevanje in jih tudi spodbujal k stalnemu izobraževanju."

Besedilo 11. točke se spremeni tako, da se glasi: "Znanstveno-raziskovalno in strokovno delo naj se bolj kot doslej uveljavlja kot podlaga za delegatsko odločanje in za delo strokovnih svetov. V ta namen je treba zagotoviti tudi ustrezno organiziranost in medsebojno usklajenost strokovnih služb na tem področju."

Zbori nalagajo Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije in Izobraževalni skupnosti Slovenije, da v roku, ki bo opredeljen v programih dela zborov Skupščine SR Slovenije, ponovno predložijo celovito poročilo o preobrazbi usmerjenega izobraževanja v SR Sloveniji.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi o poročilu skupine delegatov kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Aleš Sojar, 1. okoliš, kulturno-prosvetno področje, Ljubljana-Center.

A l e š S o j a r : Razpravljal bom v svojem imenu. Težko je bilo slediti vsem spremembam ugotovitev in stališč. Vendar se mi zdi, da veliko kritičnih pripomb k izvajanju usmerjenega izobraževanja, ki smo jih delegati povedali, ni upoštevanih. Res je sicer, da so bile precej konkretne pripombe o učbenikih, o materialnem stanju in podobnem, vendar take ugotovitve in stališča, ki so preveč nekonkretne, ne morejo biti dobra osnova za delo. S takimi zelo splošnimi trditvami, ki so v sklepu, se seveda lahko strinjamo, vprašanje pa je, koliko bo to uporabno za popravljanje sedanjega sistema usmerjenega izobraževanja. Hvala.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Ali ta ugotovitev velja tudi za dopolnitve? V teh dopolnitvah, ki jih je medzborovska skupina predlagala, je verjetno nekaj odgovorov na razpravo.Ali imate kakšen konkreten predlog?

A l e š S o j a r : Težava je v tem, da smo ugotovitve in stališča dobili danes na klop. Tako je težko o tem razpravljati. Spremembe, ki sem jim sedajle sledil, so bile pravzaprav popravki tiskarskih napak, nekatere so bile sicer širše, vendar je vse skupaj nekonkretno. Vsaj meni se tako zdi.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : In kaj predlagate?

A l e š S o j a r : Ne vem, kaj se lahko predlaga. Ali se da upoštevati konkretne pripombe, kako bo z učbeniki, kako se bo reševal materialni položaj visokih šol, za katere smo v razpravi ugotovili, da ni predvidenih rešitev in kako bodo odpravili sedanje težave, če ni rešitev niti za prejšnje probleme. Težko je to med štirimi zbori uskladiti, to razumem.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : S stališči in ugotovitvami iz takšne razprave, kot smo jo imeli danes v vseh zborih, se vseh problemov razrešiti ne da. Vendar niso samo stališča, ki jih tu sprejemamo, dokument za tiste, ki se operativno ukvarjajo z vprašanjem razvoja in odstranjevanjem problemov na področju usmerjenega izobraževanja, pač pa tudi sugestije in mnenja, ki so bila dana v razpravi.

Predlagam, da s temi dopolnitvami, ki ste jim vsekakor težko sledili, poskušamo sklepe in stališča oziroma ugotovitve s temi dopolnitvami sprejeti, da pa hkrati vsi, ki se ukvarjajo s področjem usmerjenega izobraževanja, upoštevajo in analizirajo tudi današnjo razpravo.

Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog ugotovitev in stališč s spremembami oziroma dopolnitvami.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (lo8 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je predlog ugotovitev in stališč s spremembami in dopolnitvami sprejet z večino glasov.

Vračamo se na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poročila Izvršnega sveta o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije.

Prosim predstavnika skupine, da poroča zboru. Besedo ima tovariš Bernard Krivec.

Bernard Krivec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Medzborovska skupina delegatov je proučila razpravo na sejah zborov in predlaga naslednje dopolnitve predloženega sklepa.

V zadnji vrsti 1. točke naj se črta besedilo v oklepaju, za besedo "federacije" pa se doda naslednje besedilo: "ter aktivnostim, ki jih sprejema Izvršni svet za izvajanje teh nalog".

V 2. točki je potrebno v peti vrsti črtati besedi "spoznane rezultate" in ju nadomestiti z besedo "ugotovitve".

Za tretjim stavkom se doda nov stavek, ki se glasi: "Hkrati naj s posebno pozornostjo spremlja posledice, ki jih imajo ukrepi na maloobmejnem območju".

V peti vrsti spodaj se črta naslednje besedilo: "Nemudoma pripravi programe" in doda besedi "odločno izvajati".

Na koncu te točke se črta pika in doda naslednje besedilo: "in ustreznimi ukrepi na drugih področjih porabe, preprečiti zmanjšanje pozitivnih učinkov devalvacije dinarja".

V drugi alinei na 2. strani se v tretji vrsti za besedo: "intervencijski ukrepi" doda besedilo: "in nedodelan izvedbeni inštrumentarij".

V šesti vrsti se za podpičjem stavek spremeni in dopolni tako, da se v celoti glasi:"Združevanje deviz za uvoz nafte se v Sloveniji uresničuje tako kot določa zakon, je pa na nižji ravni od predvidene, ker je priliv konvertibilnih deviz glede na realiziran izvoz nižji od načrtovanega".

Druga alinea na 2. strani se v celoti spremeni in glasi: "Izvajanje zakonov o omejevanju skupne in investicijske porabe kaže na zmanjšanje te porabe. Glede na ugotovljen prevelik priliv interesnim skupnostim (Izobraževalna skupnost Slovenije in Raziskovalna skupnost Slovenije) Skupščina zahteva, da vse skupščine samoupravnih interesnih skupnosti ponovno preverijo višino prilivov in v skladu s svojo odgovornostjo takoj ukrepajo za zmanjšanje prispevnih stopenj. O tem naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije skupščino obvesti najkasneje ob predlogu resolucije. Prilivi prihodkov v družbenopolitičnih skupnostih so nad resolucijskimi okviri zaradi zagotavljanja sredstev za blagovne rezerve in intervencije v porabo hrane, ob tem ko je splošna poraba v družbenopolitičnih skupnostih v SR Sloveniji v skladu s to resolucijo. Glede na omejitve splošne porabe v družbenopolitičnih skupnostih in glede na ugotovitve, da se priliv sredstev v proračunu povečuje, je treba pri pripravi resolucije za leto 1983 in predpisov v zvezi z obdavčevanjem proučiti davčne in druge dajatve družbenopolitičnim skupnostim, upoštevaje potrebno selektivnost glede na ustavne, zakonske in dogovorjene obveznosti".

Zadnja alinea na 2. strani: v drugi vrsti se beseda "ugodni" nadomesti z besedo "pričakovani". Hvala lepa!

Predsednik Martin Mlinar: Slišali smo poročilo skupine delegatov. Želi o tem poročilu kdo razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog sklepa s spremembami in dopolnitvami.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep s spremembami in dopolnitvami sprejet z večino glasov.

Nadaljujemo z obravnavo 5. točke dnevnega reda, to je predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije.

Prosim predstavnika skupine delegatov, da poroča zboru. Besedo ima tovariš Bernard Krivec.

Bernard Krivec: Glede na številne spremembe in dopolnitve na podlagi razprave je sklep spremenjen tako, da smo spremenili celotno besedilo, ki se glasi:

"1. Skupščina SR Slovenije se je seznanila z dosedanjim potekom usklajevanja sprememb in dopolnitev dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 in pri tem ugotavlja, da so spremembe in dopolnitve prvih štirih poglavij pripravljene v skladu z usmeritvami in stališči Skupščine SR Slovenije, zlasti glede podrejanja vseh ukrepov k povečevanju konvertibilnega izvoza kot osnovnemu nosilcu povečane gospodarske rasti, zagotavljanju energetske oskrbe in proizvodnje hrane ter zlasti glede zmanjševanja vseh oblik porabe. Ob tem pa ugotavlja, da konkretne naloge nekaterih podpisnikov še niso usklajene.

2. Skupščina SR Slovenije ugotavlja, da kasnijo priprave sprememb in dopolnitev planov tako pri temeljnih nosilcih kot v federaciji. Zato poziva vse nosilce družbenega planiranja in še posebej udeležence dogovora, da pospešijo aktivnosti pri sprejemanju in spreminjanju planskih aktov ter tako v okviru zaostrenih materialnih možnosti zagotovijo samoupravno podlago za prevzemanje svojih obveznosti v dogovoru in lastne odgovornosti za njihovo uresničevanje.

3. Skupščina SR Slovenije ugotavlja, da so že po predložitvi predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije prispele pripombe in predlogi za spremembe in dopolnitve,do katerih se vsi udeleženci podpisnikov dogovora o temeljih družbenega plana še niso opredelili. Zato predlaga odboru podpisnikov dogovora, da skupaj z vsemi drugimi predlogi proučijo tudi predloge iz razprav na sejah zborov in pri tem izhaja iz usmeritev Skupščine SR Slovenije iz 1. točke tega sklepa.

Na podlagi razprave na sejah zborov priporoča Skupščina SR Slovenije podpisnikom dogovora, da proučijo možnost dokončanja že začetih objektov, ki bi sicer ostali nedokončani in bi tako lahko nastala večja gospodarska škoda.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj v skladu s svojimi obveznostmi sproti obvešča skupino delegatov Skupščine SR Slovenije za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije o poteku usklajevanja in še posebej o poteku priprav in usklajevanja z ostalimi podpisniki". Hvala lepa!

Predsednik Martin Mlinar: Slišali smo poročilo predstavnika skupine delegatov k 5. točki dnevnega reda in k sklepom, ki ste jih danes dobili.

Želi o predlogu sklepa kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima Franc Prelog, 38. okoliš, Maribor-Pobrežje.

Franc Prelog: Iz poročila delovne skupine ni razvidno, ali so bile upoštevane pripombe. Rečeno je bilo samo, da ni dosežena soglasnost podpisnikov sporazuma. Menim, da Zbor združenega dela ne more glasovati za tak predlog, dokler ni to usklajeno, ker ne vemo, ali je to usklajeno oziroma ali je v programu za leto 1982-1985 ali ni. Konkretno gre za izgradnjo druge etape hitre ceste skozi Maribor.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Moram poudariti, da skupščina glede na zakon o družbenem planiranju in na poslovnik te pristojnosti nima, zato ker ne more prevzemati materialnih obveznosti in zaradi tega tudi ni podpisnik samoupravnega sporazuma. Ta vprašanja se morajo uskladiti v Interesni skupnosti za ceste, ki je podpisnik dogovora o temeljih planov, ker se v njej organizirano združeno delo konkretno opredeljuje za projekte in na tej osnovi združuje tudi ustrezna sredstva. Če bi vztrajali na vašem predlogu, bi ravnali v nasprotju s poslovnikom in v nasprotju s pravicami in odgovornostmi, ki jih ima Skupščina do dogovora o temeljih plana. To sem povedal že v uvodu.

Želi še kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Bernard Krivec.

B e r n a r d K r i v e c : Nisem posebej obrazložil, da smo glede objektov, ki so nedokončani, dali predlog in zahtevo podpisnikom dogovora, da proučijo možnost dokončanja že začetih objektov, ker bi sicer ostali nekončani in bi lahko nastala večja gospodarska škoda.

Tovariš predsednik je pojasnil, da Skupščina ne sprejema materialnih obveznosti, ampak je v tem primeru to Skupnost za ceste in njihovi organi.

Kot je bilo že pojasnjeno, tudi skupina delegatov nima pooblastil za dajanje konkretnih predlogov. Predlagano pa je, da se vsi ti predlogi pošljejo Izvršnemu svetu in drugim organom, ki so podpisniki in nosilci določenih aktivnosti. Zato menimo, da je prav, če se angažirate tam, kjer bo verjetno mogoče doseči več rezultatov. Hvala lepa!

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predloženi sklep z dopolnitvami in spremembami.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (91 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (15 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je sklep s predloženimi spremembami sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 1 6 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada.

Predlog odloka je Skupščini SR Slovenije predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve na predlog Izvršnega odbora Republiške konference SZDL Slovenije.

Pričenjam razpravo. Želi o predlogu odloka kdo razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (99 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora sprejet z večino glasov.

S tem so bili v Upravni odbor Prešernovega sklada imenovani: za predsednika Ivo Tavčar, za člane pa: Štefan Balažic, Stane Bernik, Vlasto Dedović, Alenka Dernač-Bunta, Marijan Gabrijelčič, Zoran Kržišnik, Tomo Martelanc, Anton Mikeln, Milena Muhič-Kramer, Boris Novak, Slavko Pezdir, Janez Rotar, Marija Rapa Šuklje in Lucijan Vuga.

Prehajamo na 1 7 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na volitve in imenovanja.

Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Predlog odloka ste prejeli.

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (lo4 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije sprejet z večino glasov.

S tem so za sodnike porotnike Vrhovnega sodišča SR Slovenije izvoljeni: Franc Čagran, Nada France, Aleš Ilc, Viktor Likar, Anton Marolt, Barbara Grahor-Pelcar, Drago Spasovski, Saša Štros, Stanislav Vegelj in Miro Vigele.

Predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi delegata Skupščine SR Slovenije v skupščini Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Predlog odloka ste prejeli. Želi o predlogu odloka kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi delegata Skupščine SR Slovenije v skupščini Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (lol delegat glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi delegata Skupščine SR Slovenije v skupščini Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin soglasno sprejet.

S tem je Milan Krajnik razrešen dolžnosti delegata Skupščine SR Slovenije v skupščini Sklada federacije, Alojz Rožman pa imenovan za delegata omenjene skupščine Sklada federacije.

Predlog odloka o izvolitvi dveh članov v Odbor za podeljevanje prvomajske nagrade dela je Skupščini SR Slovenije prav tako predložila Komisija za volitve,imenovanja in administrativne zadeve.

Predlog odloka ste prejeli. Želi o predlogu odloka kdc razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o izvolitvi dveh članov v Odbor za podeljevanje prvomajske nagrade dela.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (lo3 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o izvolitvi dveh članov v Odbor za podeljevanje prvomajske nagrade dela soglasno sprejet.

S tem sta za člana Odbora za podeljevanje prvomajske nagrade dela izvoljena Janez Jamar in Martin Mlinar.

Na predlog Komisije Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

Vinko Hafner, predsednik Skupščine SR Slovenije, se imenuje v Odbor za počastitev 4o-letnice I. in II. zasedanja AVNOJ-a.

Želi o predlogu Komisije Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem sklep na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (lo5 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

S tem je Vinko Hafner, predsednik Skupščine SR Slovenije, imenovan v Odbor za počastitev 4o-letnice I. in II. zasedanja AVNOJ-a.

Dolžan sem vas obvestiti o vsebini stališč Družbenopolitičnega zbora in s tem ugotoviti, da so sklepi zbora skladni z njihovimi stališči, in sicer k 8., 9. in lo. točki dnevnega reda.

Stališča k 8. točki dnevnega reda so naslednja:

Družbenopolitični zbor je na seji dne 26.lo. obravnaval osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja in sprejel predlog stališč na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in 19. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora z naslednjimi dopolnitvami:

K 1. točki se doda nov odstavek v naslednjem besedilu: "V kolikor bo mogoče naloge, ki jih predvideva zakon, realizirati le z angažiranjem dodatnih sredstev, usposobitvijo obstoječih in novih kadrov, znanja in opreme, mora predlagatelj do predloga zakona okvirno opredeliti tudi finančne posledice predpisa."

V 2. točki stališč se v četrti vrsti črta besedilo: "in v skladu s sistemskimi izhodišči zakona o družbenih svetih". V sedmi vrsti se črta besedilo: "v Skupščini SR Slovenije" ter se doda novo besedilo "skupščinam družbenopolitičnih skupnosti in njim".

Nova 3. točka se glasi: "Družbenopolitični zbor ugotavlja, da bo za uresničevanje zakona treba zagotoviti koordinirano politično akcijo družbenopolitičnih organizacij, zlasti Socialistične zveze, zaradi tega ni potrebno v 7. členu posebej poudarjati njihovo odgovornost z vidika uresničevanja odgovornosti. Za realizacijo zakona pa bi bilo treba proučiti tudi vprašanje sankcioniranja za kršitve zakona."

Prejšnja 3. točka je sedaj 4. točka z naslednjim besedilom:"Družbenopolitični zbor meni, da je treba v zakonu opredeliti in jasneje razmejiti pravice in obveznosti, ki jih ima delavec in občan kot posameznik v družbenem sistemu informiranja na eni strani in opredeliti kakšne so njegove pravice, kadar nastopa kot družbenopolitično in samoupravno organiziran". Te pravice in obveznosti v sedanjem 2. členu osnutka zakona niso dosledno razmejene.

Stališča Družbenopolitičnega zbora k 9. točki dnevnega reda:

Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije je na seji 26. oktobra 1982 obravnaval osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju ter na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije sprejel predlog stališč z naslednjimi spremembami in dopolnitvami.

V 2. točki stališč se črta besedilo 8., 9. in lo. vrste in besedilo v 11. vrsti "v združenem delu že sedaj neizkoriščene kapacitete".

V 3. točki se v četrti vrsti črta besedilo "ne glede na to, ali gre" in nadomesti z besedo "tudi".

Doda se nova 4. točka, in sicer: "Družbenopolitični zbor meni, da ni razlogov, ki bi zahtevali predlagano spremembo 14o. člena osnutka zakona".

Stališča k 1 o . t o č k i d n e v n e g a r e d a :

Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije je na seji 26. oktobra 1982 obravnaval predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona ter sprejel stališča v besedilu kot v predlogu stališč z dne 26.1o.1982 s temi spremembami in dopolnitvami:

V 2. točki se v četrti vrsti črta beseda "zakonov" in se v 3. točki v prvi vrsti beseda "vprašanje" nadomesti z besedo "vprašljivo". V isti točki se v tretji vrsti besede "dokončno odloči o" nadomestijo z besedo "presoja", beseda "skladnosti" pa se nadomesti z besedo "skladnost".

S tem lahko ugotovimo, da so sklepi in ugotovitve našega zbora v teh točkah skladne s stališči Družbenopolitičnega zbora.

Prehajamo na 1 8 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za področje državnih organov 1. okoliša, Ljubljana Center v zvezi z učbeniki je bil pripravljen odgovor in je predstavnik oziroma direktor Zavoda SR Slovenije čakal, da bi obrazložil to vprašanje. Dogovorila sva se, da odda odgovor v pisni obliki in ga bodo delegati pismeno tudi sprejeli. Objavljeno bo tudi v Poročevalcu.

Glede danes postavljenih delegatskih vprašanj iz Kranja, Ljubljana Center, s področja obrtne dejavnosti in iz Celja glede porabe goriva oziroma plinskega olja je z Izvršnim svetom dogovorjeno, da bo na ta vprašanja odgovoril na naslednji seji.

Dani sta še dve pobudi, in sicer pobuda skupine delegatov socialno-zdravstvenega področja, 3. okoliš. Gre v bistvu za obseg gradiv za sejo zborov, dolžine sej zborov in podobna vprašanja. To pobudo bomo posredovali skupini, ki pripravlja poslovnik Zbora združenega dela in tudi program za prihodnje leto in jo bomo v mejah možnosti seveda z ostalimi udeleženci v pripravah teh aktov tudi upoštevali.

Pobuda iz občine Bežigrad pa je zelo obsežna analiza in ugotovitve na področju slabosti našega davčnega sistema. Ne gre le za davčni sistem, ki je povezan z obdavčevanjem občanov, ampak organizacij združenega dela. Danih je več predlogov, kako bi se ta sistem racionaliziral in izboljšal. To pobudo bomo posredovali Izvršnemu svetu. Po potrebi bo to pobudo obravnaval tudi naš Odbor za finance.

Pristojnim organom bomo poslali tudi pobudo delegata s področja obrtne dejavnosti tovariša Kovača, ki je govoril o nujnosti presoje količine bencina za opravljanje obrtnih storitev in še nekatere druge predloge, ki jih je sicer predložil pismeno. Se strinjate s takšno obrazložitvijo in takšnim pristopom do pobud in delegatskih vprašanj?

M a r i j a Š v a j n c e r : (govori iz klopi) Delovna skupina delegatov 7. okoliša Maribor-Rotovž, prosvetno-kulturno področje ni dobila odgovora zbora glede predloga ob obravnavi poročil o usmerjenem izobraževanju.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Vse pobude, ki iz razprave izhajajo, damo predlagateljem, tako da jih na te posebej opozorimo. Do usmerjenega izobraževanja pa smo zavzeli stališče!

M a r i j a Š v a j n c e r : Pri drugi točki sem imela razpravo oziroma predlog, da bi začeli slovenske učitelje izobraževati na visoki stopnji. Če ste bili pozorni, je tovarišica Poljanškova o tem govorila in je rekla, da je to vprašanje že bilo obravnavano v Skupščini, ni pa bilo soglasja in je

predlagala, da bi tokrat Skupščina dala soglasje.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Mislim, da gre za nesporazum v odnosu na reagiranje tovarišice Poljanškove,ker Skupščina ne more brez utemeljenega predloga dati neko soglasje. To pobudo bomo, kot sem rekel, posredovali Izvršnemu svetu, da se do nje opredeli.

M a r i j a Š v a j n c e r : Tovarišica Poljanškova je v razpravi dodala k temu še vzgojiteljice, ki jih jaz nisem omenjala. Ker moram posredovati odgovor svoji delegatski bazi, bi želela opredelitev do našega predloga.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Delegatski bazi sporočite, da je vaša pobuda posredovana Izvršnemu svetu oziroma pristojnemu komiteju.

Ob tem naj pojasnim, da so v Skupščini velikokrat dani konkretni predlogi, ki pa jih zaradi določenega postopka ni mogoče neposredno sprejeti. S tem ne zavračam vaše pobude, vendar je ne morem vzeti v postopek, zato ker nimam o tem vprašanju nič drugega v rokah, kot vašo razpravo. Predlagatelj mora utemeljiti strokovno razlago in predlagati akt Skupščini. Tak akt ne gre neposredno na zbor, ampak najprej na delovna telesa. Predlagam, da to pojasnite vaši delegatski bazi, mi pa bomo na to posebej opozorili Republiški komite za vzgojo in izobraževanje in Izvršni svet.

Besedo ima tovariš Franc Prelog, delegat 38. okoliša, Maribor-Pobrežje.

F r a n c P r e l o g : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Skupina delegatov za Zbor združenega dela, Maribor-Pobrežje zastavlja delegatsko vprašanje v zvezi s poročilom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o rezultatih samoupravnega sporazumevanja na področju računalništva in ocene sporazumov. Delegatom ni razumljivo, kako je mogoče, da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v poročilu o rezultatih samoupravnega sporazumevanja na področju računalništva ni ocenil kot sabotažo uspešno intervencijo Iskre Delta in EI Niš pri Zveznem izvršnem svetu glede spremembe pogojev za zamenjavo najete računalniške opreme.

Znano je, da si uporabniki najete računalniške opreme že vrsto let prizadevajo zamenjati najeto zastarelo računalniško opremo za sodobnejšo in nekajkrat zmogljivejšo za enak znesek najemnine. Od pristojnih organov smo zato večkrat po delegatski poti skušali dobiti odgovor, ali se navedena problematika sploh rešuje. Podprli smo predloge, ki so bili oblikovani in sprejeti na Izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije lo.3.1981 in so bili objavljeni v Gospodarskem vestniku št. 11. z dne 2o.3.1981. Ker je bilo v dogovoru, ki ga je dal Janez Urban, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje, napisano: "da je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije vseskozi dajal podporo urejanju problema najete računalniške opreme", nas je izredno presenetil odstavek Izvršnega sveta v poročilu o rezultatih samoupravnega sporazumevanja na področju računalništva in ocene rezultatov, ki se glasi: "Iskra Delta in EI Niš sta zaradi razvojnih razlogov skupaj intervenirali pri Zveznem izvršnem svetu v zvezi s predlogom spremembe pogojev za zamenjavo najete računalniške opreme in pri tem začasno uspeli v svojih naporih".

Mnenja smo, da sta Iskra Delta in EI Niš s tem povzročila ogromno gospodarsko škodo in škodo delegatskemu sistemu ter bi za to ustrezni organi morali primerno ukrepati.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? Besedo ima Peter Robida, delegat 9. okoliša, Celje.

P e t e r R o b i d a : Če pogledamo naš osip s te seje, ki je večji kot v vsakem vzgojnoizobraževalnem procesu, ugotovim, da je za tako resno nalogo in delo - kot je seja ZZD Skupščine SRS popolnoma nesprejemljivo. Razumljivo mi je tudi, da imajo nekateri delegati objektivne razloge za zapuščanje seje, saj se morajo vrniti nazaj domov v oddaljene kraje. Zato predlagam, naj bodo sklicane seje z manjšim številom točk dnevnega reda, delegati pa naj

vztrajajo do konca seje.

Predsednik M a r t i n M l i n a r : To je predlog, o katerem sem že prej govoril, da je dana pobuda. V poslovniku Zbora združenega dela se bomo skušali opredeliti tudi do takega predloga, da naj seja zbora ne traja več ko 7 ur. Vendar moramo pri tem računati, da bomo verjetno imeli potem nekaj več sej.

Želi še kdo besedo? (Ne.)

Zaključujem to točko dnevnega reda in vas obveščam, da smo pri točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, usklajeni z Zborom občin in Družbenopolitičnim zborom, pri 3. točki dnevnega reda, to je pri poročilu o usmerjenem izobraževanju pa tudi s skupščino Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, se vam zahvaljujem za udeležbo in zaključujem sejo zbora.

(Seja zbora je bila končana ob 18.25 uri.)

Z B O R O B Č I N

3. SEJA

(26. OKTOBRA 1982)

Predsedoval Mitja H o r v a t , predsednik Zbora občin

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 8. sejo Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

V smislu 117. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije moramo na začetku vsake seje izvoliti Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, ki bo pregledala pooblastila delegatov in sestavila poročilo za zbor.

V komisijo predlagam po abecednem redu občin naslednje delegate: za predsednika Milana Klara, delegata iz občine Lendava, za člana pa Ivana Blažiča, delegata iz občine Litija in Borisa Vaupotiča, delegata iz občine Ljubljana-Bežigrad.

Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.) Če ne, prosim, da o tem predlogu glasujemo z dvigom rok. Kdo je za tak predlog? (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 8. sejo Zbora občin izvoljeni: Milan Klar kot predsednik in Ivan Blažič ter Boris Vaupotič kot člana.

Prosim verifikacijsko komisijo, da se takoj sestane in pregleda pooblastila delegatov ter pripravi poročilo za zbor. Vas delegate pa prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bo komisija hitro opravila svoje delo.

Predlagal bi, da bi se medtem prijavili za razpravo k posameznim točkam današnjega dnevnega reda in da bi oddali morebitna vprašanja, ki ste jih oblikovali v skupinah delegatov, da bi jih lahko takoj posredovali Izvršnemu svetu oziroma drugim naslovnikom z željo, da bi, kolikor bi to bilo mogoče, odgovorili nanje že na današnji seji zbora.

Prijavnice za razpravo imate na klopeh. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja je končala delo, zato prosim predsednika komisije, da da poročilo. Besedo ima tovariš Milan Klar.

M i l a n K l a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 68 delegatskih mest.

Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je na podlagi 117. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pregledala pooblastila delegatov na seji zbora in iz teh pooblastil ter napravljenega seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji in delegati mesta Ljubljane, Obalne skupnosti Koper in mesta Maribor, razen delegatov iz občin Metlika, Cerknica in Slovenske Konjice.

Ob pregledu dokumentacije je komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna, zato predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo, 8. sejo Zbora občin.Hvala lepa!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Prehajamo na razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne želi nihče besede, prehajamo na glasovanje o poročilu. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni primera, da bi bilo pooblastilo kakega delegata sporno.

Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in s tem verificiral pooblastila delegatov za današnjo 8. sejo Zbora občin.

Hkrati ugotavljam, da je zbor sklepčen in da lahko veljavno razpravlja in sklepa.

Na današnjo sejo zbora so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta pri posameznih točkah dnevnega reda povabljeni še Republiška konferenca SZDL Slovenije, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in Skupnost slovenskih občin k vsem točkam dnevnega reda, Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, Univerza v Mariboru in Svet za vzgojo in izobraževanje pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije k 2. točki, Tiskovni svet pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije k 4. točki, Zadružna zveza SR Slovenije, Zveza kmetijskih zemljiških skupnosti Slovenije in Svet za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gozdarstvu in na vasi pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije k 7. točki, Svet za socialno zdravstveno politiko pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije k 8. točki in Koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu in narkomaniji pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije k 12. točki dnevnega reda po sklicu.

Zbor obveščam, da so kot poročevalci delovnih teles Skupščine in zbora na seji navzoči: Jože Furlan, član Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, Jure Perko, član Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem, Janez Merhar, član Odbora za finance, Darinka Jereb, članica Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, dr. Miha Ribarič, predsednik Zakonodajno-pravne komisije, Jože Marolt, predsednik Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, Vlado Beznik, predsednik Komisije za informiranje, Henrik Pušnik, vodja in poročevalec skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v naši republiki, Karmen Langus, poročevalka skupine delegatov za spremljanje uresničevanja akcijskega programa boja proti alkoholizmu, člani medzborovske skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju in člani skupine delegatov za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije.

Prehajamo na 1. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na določitev dnevnega reda 8. seje Zbora občin.

Z dopisom z dne 15. oktobra 1982 ste bili obveščeni, da bo predlog dnevnega reda razširjen še z naslednjo točko, in sicer: informacijo o izvajanju zveznih interventnih ukrepov in izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna, ki je bila že uvrščena na dnevni red 7. seje zbora dne 14. oktobra 1982, vendar jo je zbor na predlog delovnih teles Skupščine preložil na današnjo sejo.

Na predlog Izvršnega sveta pa se je ta točka dnevnega reda glasila: Poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije.

Glede na to, da je med prejšnjo in to sejo prišlo še do vrste novih ukrepov, se je nam kakor tudi Izvršnemu svetu zdelo smotrno vsebino te točke dnevnega reda nekoliko razširiti in zaradi tega tudi naslov opredeliti drugače.

Vprašujem, ali želi kdo o predlagani razširitvi dnevnega reda razpravljati? (Ne želi.) Če ne, dajem predlog za razširitev dnevnega reda na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo zbora soglasno razširjen še z omenjenim poročilom Izvršnega sveta.

Prav tako ste bili obveščeni, da je z dnevnega reda odložena 13. točka, to so statuti visokošolskih organizacij združenega dela. Vzroki za odložitev so obrazloženi v dopisu z dne 15. oktobra 1982, ki ste ga dobili in v katerem je tudi opredeljena utemeljitev te odložitve, zato je ne bi ponavljal.

Danes ste na klop prejeli še dopis Raziskovalne skupnosti Slovenije, s katerim ta predlaga, naj se obravnava samoupravnih sporazumov in statutov posebnih raziskovalnih skupnosti odloži z dnevnega reda te seje glede na pripombe, ki jih je k tem aktom dala Zakonodajno-pravna komisija. Zato predlagam, da z dnevnega reda odložimo tudi 14. točko in bi o njej razpravljali na eni od prihodnjih sej.

Izvršni svet pa predlaga, da obravnavamo:

- predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona - to je v skladu s 3o7. členom poslovnika Skupščine po skrajšanem postopku,

- predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1982 to je v skladu s 3o9. členom poslovnika Skupščine po hitrem postopku,

- predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona - to je v skladu z drugim odstavkom 26o. člena poslovnika Skupščine, tako da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita in

- predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona - prav tako v skladu z drugim odstavkom 26o. člena poslovnika Skupščine, to je prvo in drugo fazo zakonodajnega postopka.

Želi o teh posameznih predlogih Izvršnega sveta kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, potem dajem predloge Izvršnega sveta na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje z dvigom rok! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so predlogi Izvršnega sveta soglasno sprejeti.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve pa je predložila zboru v obravnavo predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada. Komisija predlaga, da ta odlok obravnavamo kot posebno točko dnevnega reda, ker o izvolitvi Upravnega odbora Prešernovega sklada enakopravno odloča tudi skupščina Kulturne skupnosti Slovenije, ki prav tako danes zaseda.

Tako predlagam za današnjo sejo zbora naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 8. seje Zbora občin,

2. poročilo o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju,

3. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona,

4. poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije,

5. osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja,

6. predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981 do 1985,

7. predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1982,

8. predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona,

9. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona,

lo. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju,

11. osnutek zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva,

12. predlog zakona o ustanovitvi delovne organizacije Restavratorski center SR Slovenije,

13. analiza o uresničevanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu,

14. osnutek zakona o zagotovitvi sredstev SFRJ v Afriški sklad za razvoj ob tretjem splošnem dopolnjevanju njegovih sredstev,

15. predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada,

16. volitve in imenovanja,

17. predlogi in vprašanja delegatov.

Želi kdo o tako oblikovanem predlogu dnevnega reda razpravljati? (Ne.) Če ne, potem dajem takšen dnevni red na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje z dvigom rok! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo zbora soglasno sprejet, tako kot sem ga predlagal.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo z delegati Zbora združenega dela, Družbenopolitičnega zbora in skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije na skupnem zasedanju poslušali uvodne obrazložitve k 2. točki dnevnega reda, to je k poročilu o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju. Te uvodne obrazložitve bodo podali Majda Poljanšek, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, dr. Viljem Merhar, predsednik Odbora za usmerjeno izobraževanje skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije in Slavko Bohanec, član Izvršnega odbora Gospodarske zbornice Slovenije.

V nadaljevanju bomo z delegati Zbora združenega dela in Družbenopolitičnega zbora poslušali še uvodno obrazložitev k 4. točki, to je k poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije. To uvodno obrazložitev bo na skupnem zasedanju podal Dušan Šinigoj, podpredsednik Izvršnega sveta.

Povem naj še to, da bo prvi del skupnega zasedanja vseh štirih zborov vodil tovariš Tone Ferenc, predsednik skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije, drugi del pa Martin Mlinar, predsednik Zbora združenega dela.

S tem bi uvodni del današnje seje končali. Prosil bi vas, da odidemo skupaj v veliko dvorano, kjer bomo na skupnem zasedanju poslušali uvodne obrazložitve k že navedenim gradivom. Začetek skupnega zasedanja bo ob 9.3o uri.

(Seja zbora je bila prekinjena ob 9.25 in se je nadaljevala ob 11. uri.)

Predsednik M i t j a H o r v a t : Prehajamo na 2. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju.

Uvodne obrazložitve smo pravkar poslušali na skupnem zasedanju. Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli skupaj s sklicem za današnjo sejo poročilo Izvršnega sveta o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju s posebnim poudarkom na pripravi programskih zasnov in programov v visokem izobraževanju. Poročilo je bilo objavljeno v prilogi VII. Poročevalca. Poročilo o ob-

likovanju posebnih izobraževalnih skupnosti in uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov v njih, ki ga je predložila Izobraževalna skupnost Slovenije, je bilo objavljeno v prilogi VIII Poročevalca. Tudi poročilo Gospodarske zbornice Slovenije o izvajanju aktivnosti usmerjenega izobraževanja je bilo objavljeno v prilogi VIII Poročevalca.

Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki je Jože Miklavc, pomočnik predsednice Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, predstavnik Gospodarske zbornice je Adolf Misja, sekretar Gospodarske zbornice Slovenije za področje izobraževanja, predstavnica Izobraževalne skupnosti Slovenije pa je Olga Kersnik.

Kot gradivo ste prejeli tudi stališča in usmeritve Sveta za vzgojo in izobraževanje pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije in sklepe Republiške konference SZDL Slovenije k poročilom o uresničevanju zakonov o usmerjenem izobraževanju. Omenjeno gradivo ste prejeli danes na klop.

Gradivo je obravnavala medzborovska skupina delegatov za spremljanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju, ki je zboru pismeno poročala.

Danes pa ste prejeli na klop tudi predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava ta poročila v skladu z 72. členom poslovnika Skupščine.

Prav tako ste danes prejeli na klop predlog ugotovitev in stališč k obravnavanim poročilom, ki ga je pripravila prej omenjena medzborovska skupina delegatov. Obveščam vas, da so člani skupine delegatov navzoči na seji zbora in bodo spremljali razpravo ter po njej zboru predlagali morebitne spremembe oziroma dopolnitve predloga ugotovitev in stališč.

Na podlagi vseh predloženih gradiv in uvodnih razprav, ki smo jih poslušali, pričenjam razpravo. Besedo ima Ivan Žavcer, delegat iz občine Radlje ob Dravi.

I v a n Ž a v c e r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ob obravnavi poročil o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju skupno s poročilom skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju je bilo v delegaciji oblikovano stališče, da naj se razpis vpisa opravlja še naprej tudi v dislociranih enotah. Tako stališče je bilo izoblikovano predvsem s tega vidika, da bi z uveljavitvijo predlaganega razpisa vpisa ne bila prizadeta tudi naša občina z dislocirano enoto kmetijske usmeritve. Ta dislocirana enota je v našem obmejnem predelu nujno potrebna, če hočemo doseči napredek v razvoju kmetijstva in kmečkega človeka ob meji. Hvala lepa!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Anton Jelenko, delegat iz občine Celje. Prosim!

A n t o n J e l e n k o : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje delegatov v Zbor občin iz občine Celje je obravnavala poročilo o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju in daje h gradivu naslednje pripombe.

Čeprav je v poročilu o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju jasno opredeljena vsebina poročanja, naša delegacija meni, da je treba opozoriti na problem, ki je že nekaj let prisoten v srednjem šolstvu in kot kaže nanj tudi sedaj pozabljamo oziroma ga ne želimo sistemsko rešiti. Gre za problem prehrane srednješolske mladine, kot so malice in kosila. 121. člen zakona o usmerjenem izobraževanju jasno določa, da so srednje šole dolžne poskrbeti za prehrano svojih učencev. Podatki kažejo, zlasti v naši občini, da se šole sicer trudijo za realizacijo tega določila, vendar urejajo prehrano na čistih ekonomskih cenah, ki jo ponujajo učencem, ker od financerja v ta namen ne dobivajo nobenih sredstev. Odziv mladine je minimalen, ker so cene za to populacijo nesprejemljive. Podobno kot je družbena prehrana urejena v organizacijah združenega dela, v osnovnih šolah in v vzgojno-varstvenih organizacijah bi morali ta problem rešiti tudi za srednješolsko mladino in študente višjih in visokih šol. Z regresiranjem bi morali zagotoviti vsaj toliko sredstev, da bi šolske kuhinje, ki že obstajajo in zanje ni potrebno novih gradenj, s temi sredstvi pokrile minimalne in režijske stroške ter kadre, kuhinjsko osebje ter subvencionirale cene obrokov socialno šibkim učencem. Zahteva po ureditvi prehrane srednješolske mladine bo v času

spremembe delovnega časa še bolj aktualna, zato predlagamo, da se k rešitvi tega problema pristopi čimprej in enotno v okviru republike Slovenije. Hvala!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Besedo ima Nevenka Grgič, delegatka mesta Maribor.Prosim!

N e v e n k a G r g i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ko presojamo prve izkušnje preobrazbe srednjega usmerjenega izobraževanja, pristopamo tudi k oblikovanju najvažnejših odločitev in načinom uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju v visokem šolstvu in to v času, ko družbenoekonomski položaj naše skupnosti zahteva izostreno kritično obravnavao bistvenih vidikov reforme, ob polni odgovornosti vseh, saj gre za odločitve z usodnimi dolgoročnimi posledicami. Prav zato mislim, da bi bilo treba tudi v današnji razpravi še posebej poudariti, da je eno izmed temeljnih vprašanj preobrazbe sistem vzgoje in izobraževanja vprašanje resničnega usklajevanja in dogovarjanja tistih, ki so za programe usmerjenega izobraževanja zainteresirani z njihovimi izvajalci. V reformi izobraževanja je nujno potrebno uveljaviti tako preobrazbo visokošolskega študija, ki bo omogočala posamezniku socialno mobilnost, predvsem pa tudi strokovno nadgradnjo, specializacijo in možnost prestrukturiranja strokovnih kadrov v skladu s potrebami dinamičnega razvoja gospodarstva. V zvezi s tem pa se srečujemo z vse preveč razvito prakso, da so delegatske skupščine prepogosto v situaciji formalnega odločanja o predlogih in odločitvah, ki jim jih posredujejo strokovne službe, ali pa jih sorazmerno na hitro sprejemajo v strokovnih sklepih. Sklepi posebnih izobraževalnih skupnosti so že do sedaj in bodo tudi v bodoče še v mnogočem odločilno vplivali na vzpostavitev in izvajanje reformnih odločitev.

Na področju srednjega šolstva in oblikovanja vzgojnoizobraževalnih programov za visoko šolstvo ugotavljamo naslednje probleme, ki lahko usodno vplivajo na rezultate reforme:

1. Velik del najsposobnejše populacije iz osnovnih šol se vpisuje v tako imenovane elitne programe, ki so se razvili iz nekdanje gimnazije. Čeprav smo dosegli, konkretno v Mariboru, ugodno razmerje med vpisom v proizvodne in neproizvodne usmeritve, je ta uspeh izničen, ker niso razmere usklajene z razdelitvijo populacije po sposobnostih. V šolskem letu 1981 - 1982 se je na prirodoslovno-matematično usmeritev vpisalo le 8 prav dobrih učencev, vsi ostali so bili odličnjaki, medtem ko imamo pri vpisu na tekstilni smeri le tri odlične učence. Glede na to predlagamo, da se omeji vpis pri teh smereh na resnične potrebe, čimprej opredeli vertikalno prehodnost in z njo temeljito seznani starše in učence ter dosežejo bistveno hitrejši premiki pri vrednotenju proizvodnega dela.

2. Neustrezna je tudi regijska razporeditev vpisanih učencev, v okviru katere je tudi 9o % vpisanih iz Maribora, čeprav so kadrovske potrebe med Mariborom in regijo razporejene v razmerju 5o : 5o. Ta problem je najbolj izrazit tam, kjer so potrebni preizkusi znanja, zato predlagamo, da bi bilo pri vpisu potrebno zagotoviti možnost vpisa učencev iz drugih krajev, če imajo zagotovljene štipendije oziroma če je ugotovljena potreba po tem kadru.

3. Ugotavljamo zaskrbljujoče stanje na področju usposobljenosti učiteljev. 6o % jih ima v Mariboru visokošolsko izobrazbo. Razlog za to je tudi dejstvo, da nimamo urejenega usposabljanja učiteljev za tehnične in praktične predmete, kar bi bilo treba upoštevati pri oblikovanju vzgojnoizobraževalnih programov v visokem šolstvu.

Nujno je zagotoviti dejansko usklajevanje potreb po določenih kadrih, tako po panožnem kot tudi po teritorialnem principu in to že v fazi strokovnih priprav. To praktično pomeni, da je potrebno na eni strani izvršiti to usklajevanje v okviru izobraževalnih skupnosti v občinah, katerih funkcija je ugotovitev celovite izobraževalne potrebe prostora in jih na tej podlagi usklajevati s posebnimi izobraževalnimi skupnostmi. Hkrati pa bi posebne izobraževalne skupnosti morale postati bolj odprte za oblikovanje enot posebnih izobraževalnih skupnosti, ki naj bi zagotavljale kvalitetnejša in bolj usklajena stališča izvajalcev in uporabnikov v določenem gravitacijskem prostoru. Ob tem ne bi podrobneje govorila o sestavu delegatskih posebnih izobraževalnih skupnosti, vendar pa je njihovo sestavo potrebno tako s strokovnega vidika kot tudi z vidika

odgovornega opravljanja njihovih nalog prav gotovo okrepiti.

Želela bi opozoriti tudi na problem v zvezi z zagotavljanjem racionalizacije visokošolskega izobraževanja, ki naj prepreči drobitev programov in smeri ter napotrebno vzporednost programov. Nujno bi bilo treba vztrajati na tem, da je študij stopnjevan tam, kjer so stopnjevane potrebe, kar praktično pomeni, da ne gremo za vsako ceno in za vsako usmeritev v visoko stopnjo, če vemo, da je tehnološka struktura združenega dela nesporno potrdila nekatere stopnje.

Odločno je potrebno vztrajati na principu integralnosti programov za pridobitev izobrazbe in nasprotovati stališču, da se ti programi drobijo glede na interese in sistem financiranja, ki v tem trenutku stimulira dezintegracijo programov, na pa racionalno obnašanje izvajalcev integralnih programov.

Podpiramo stališče mariborske univerze do oblikovanja vzgojnoizobraževalnih programov v visokem šolstvu. Odločno odklanjamo ocene, po katerih je bila razprava in stališča, ki so jih ustrezni organi v Mariboru in širše v regiji zavzemali do problema potrebnosti izobraževanja pravnika na šesti stopnji, češ da so ta stališča in te metode izenačene z metodami podpisnikov znanega pisma.

Nadalje menimo, da sta proizvodno delo in proizvodna praksa sestavni del vzgojnoizobraževalnega procesa in ga zato ni umestno posebej nagrajevati. Predlagamo, da je zaradi tega treba preveriti sedanja določila zakona, ne nazadnje zaradi trenutnega gospodarskega položaja, ki ne dovoljuje nadaljnjih obremenitev združenega dela. Ob tem pa menimo, da je treba enotno urediti nagrajevanje mentorjev proizvodnega dela v organizacijah združenega dela.

Ob koncu bi postavila še dve vprašanji:

1. Vprašanje interdisciplinarnosti programov. Le-ti so v sedanjih programskih zasnovah zelo slabo zastopani zato, ker je še vedno prisotno stališče, da se izobraževalni programi naravnavajo preveč na klasične znanstvene discipline, namesto da bi šel razvoj programov bolj smelo naprej, to je v smeri obravnavanega tipa tistih življenjskih, ekonomskih in drugih kompleksov, ki se v združenem delu dejansko pojavljajo in so nedvomno dolgoročno naravnani.

Nov izobraževalni sistem mora odpraviti umetne pregrade med strokovnimi disciplinami, med formalnim in neformalnim izobraževanjem. Njegov cilj mora biti permanentno izobraževanje kot nadaljnji sestavni del usmerjenega izobraževanja.

2. To vprašanje se delno navezuje tudi na razpravo delegata iz občine Celje. V okviru preverjanja uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju in opredeljevanja nadaljnjih aktivnosti je potrebno konkretneje opredeliti razreševanje problemov statusa in položaja domov za učence in študente v okviru vzgojnoizobraževalnega procesa, predvsem z vidika njihovega družbenoekonomskega položaja. Ocenjujemo, da so ocene v poročilu glede na sedanje stanje preoptimistične in da zahteva konkretna problematika ekonomskega poslovanja v domovih dodatno analizo in konkretnejše sanacijske ukrepe. Hvala lepa!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Štefan Štrok, delegat iz občine Krško. Prosim!

Š t e f a n Š t r o k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati vseh treh zborov skupščine občine Krško smo na seji 25. oktobra 1982 poglobljeno obravnavali poročila glede izvajanja zakona o usmerjenem izobraževanju v prvem letu njihove praktične uporabe in ocenjujemo, da dajejo dokaj sistematičen in kritičen prikaz stanja na področju usmerjenega izobraževanja. Delegati smo ugotovili, da zakon o usmerjenem izobraževanju kljub številnim pomanjkljivostim že kaže svojo pozitivno usmeritev. Ugotovili smo, da so izjemno pozitivne rešitve v zakonu o usmerjenem izobraževanju skrajšani programi, ki omogočajo učencem, ki ne končajo osnovne šole ali pa želijo čimprej priti do poklica, da se zanj lahko tudi po najkrajši poti usposobijo. Zelo pozitivno ocenjujemo tudi enoletno startno osnovo, ki omogoča učencem prvega letnika približno enak obseg znanja ter vsaj delno izenačitev različnih predznanj.

Ob globalni podpori poročilom pa smo delegati načeli tudi naslednje dileme:

1. Še vedno se čuti dvojna vloga staršev, ki so hkrati delavci in starši in ki v teh dveh vlogah velikokrat zavzemajo povsem nasprotna stališča. Kot delavci nasprotujejo povečanju zaposlitve mladih v delovnih kolektivih, kot starši pa izvajajo pritisk na šole oziroma na štipendije in zahtevajo, da se njihovi otroci šolajo do čim višje stopnje, hkrati pa tudi zahtevajo, da se njihovi otroci po končanem šolanju čimprej zaposlijo.

2. Praksa enoletnega delovanja oziroma izvajanja zakona o usmerjenem izobraževanju zahteva takojšnjo revizijo sedanje mreže šol, saj je delitev šol po programih dokaj neracionalna in bi bila delitev po usmeritvah bolj smiselna ter bi omogočala pri šolanju v višjih letnikih boljšo in bolj ekonomično organizacijo dela.

Tudi trije oddelki vpisa v prvi letnik komajda zagotavljajo racionalno izvajanje programov v drugem in naslednjih letnikih, zato je potrebno resno razmisliti o kriteriju, ki bi določal za vpis v prvi letnik zadostno število učencev, in sicer najmanj za štiri oddelke, zlasti v programih, ki se razcepijo v več smeri in poklicev.

3. Čimprej je potrebno dodelati vertikalo študija v višjem in visokem šolstvu, kjer zaradi nedodelanosti in nedorečenosti kriterijev za vpis v prvi letnik višjega in visokega študija ostajajo starši in učenci v srednjih šolah v veliki negotovosti. Dogaja se celo, da večkrat neustrezni kriteriji zavajajo, saj starši še vedno mislijo, da so nekatere usmeritve kot na primer naravoslovno-matematična najboljša osnova za študij na mnogih fakultetah.

4. Pri razpravi o razreševanju vpisa učencev na deficitarna področja usmerjenega izobraževanja predlagajo zbori Skupščine občine Krško naslednje rešitve.

Osnovne šole morajo pri poklicnem usmerjanju storiti več za spremembo miselnosti o bolj oziroma manj vrednih poklicih. Za izobraževanje na deficitarnem področju se morajo dosledno dodeljevati boljše oziroma višje štipendije, ki morajo biti predvsem kadrovske. Potrebno je dodelati sistem nagrajevanja, ki bo dodatno stimuliral učence za izobraževanje na deficitarnih področjih. Za delo na deficitarnem področju je potrebno nuditi nekatere bonitete na primer stanovanja, sprejem v vrtce in podobno. Kot deficitarno področje je potrebno obravnavati tudi drobno uslužnostno obrt ter šolanje na nekaterih vojaških šolah.

5. Poseben problem predstavljajo učbeniki za drugi letnik, ki jih manjka predvsem za strokovne predmete. Delegati zborov Skupščine občine Krško še posebej izpostavljamo ta problem zato, da se ta praksa ne bi ponovila tudi v šolskem letu 1983/1984.

6. Zbori Skupščine občine Krško so tudi obravnavali predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona in ga v celoti podpiramo, saj vnaša v sistem upravljanja tudi starše.

7. Zbori Skupščine občine Krško so obravnavali tudi ureditev zimskih počitnic za učence v usmerjenem izobraževanju in pri tem menimo, da je potrebno čas počitnic dosledno usklajevati s počitnicami v osnovnem šolstvu, hkrati pa je potrebno to vprašanje v republiki enotno reševati. Hvala!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Besedo ima Franc Romih, delegat iz občine Piran.

F r a n c R o m i h : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V razpravi o poročilu o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju smo ob pripravah programskih zasnov programov v visokem izobraževanju ter ob oblikovanju posebnih izobraževalnih skupnosti sprejeli naslednja stališča:

1. Programske zasnove in programi za srednje usmerjeno izobraževanje. Poročilo ugotavlja, da programska integriranost srednjega izobraževanja ni bila izvedena dosledno. Tako programske zasnove kot programi, izdelani v skladu s smernicami za oblikovanje, so bili v široki razpravi tudi pri osnovnih združenjih pri Gospodarski zbornici Slovenije. V strokovnih svetih posebnih izobra-

ževalnih skupnosti pa je sodelovalo 16o strokovnjakov iz vrst uporabnikov in tako upravičeno sklepamo, da je širino ali ozkost programov narekovalo razen gradiv in navodil Zavoda SR Slovenije za šolstvo, Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in Izobraževalne skupnosti SR Slovenije zlasti združeno delo.

Tendence po združevanju programov z utemeljitvijo, da se tradicionalno pojmovanje poklicnega izobraževanja preseže, je sprejemljivo samo z upoštevanjem vseh dejavnikov, ki tvorijo program izobraževanja v določeni stroki. Rad bi povedal, da je izobraževanje pomorskih poklicev vezano tudi na družbeni dogovor o enotnih osnovah za klasifikacijo poklicev in strokovnosti pomorščakov Jugoslavije ter na konvencijo o minimalnih standardih izobraževanja pomorščakov iz leta 1978. Mednarodna konferenca o izobraževanju pomorščakov, ki je bila letos v Opatiji, je še posebej poudarila tendence v sistemih izobraževanja in ugotovila, da je izobraževanje pomorščakov specifično in uspešno samo v pomorskih šolah.

Glede dislociranih oddelkov menimo, da so ti potrebni. Misel, da se dislocirani oddelek razvija le občasno in da bi bil razpisan na matični šoli, je sicer umestna, ne znamo pa si predstavljati, kako bi to potekalo. Kajti za tak oddelek je potrebno pravočasno pripraviti tudi vse materialne, kadrovske in druge pogoje. Status teh enot pa naj uredijo ustrezni organi.

Naše mnenje je, da morajo imeti oblikovalci usmerjenega izobraževanja nenehno v mislih, da je šolanje na napakah najdražje šolanje.

2. Višje in visoko usmerjeno izobraževanje. Uveljavljanje zakona o usmerjenem izobraževanju v okviru visokega šolstva ne sme ovirati ustrezne modifikacije oziroma usklajevanja obstoječih vzgojnoizobraževalnih programov s potrebami združenega dela materialne proizvodnje. Pri uvajanju vzgojnoizobraževalnega dela pa prihaja prav do teh problemov, saj gre v tem primeru za nesporno ugotovljene potrebe po izobraževanju. V obravnavi je tudi konkretna vsebina vzgojnoizobraževalnega dela, ki je ugotovljena s posebno raziskovalno nalogo. Najvažnejše pa je v tem sklopu tudi to, da vključitev vzgojnoizobraževalnega programa s področja prometne tehnologije v vzgojnoizobraževalno dejavnost ne pomeni novih finančnih obremenitev uporabnikov.

3. Posebne izobraževalne skupnosti. Oblikovanje posebnih izobraževalnih skupnosti je bilo opredeljeno z zakonskimi določili ter kriteriji. Menimo, da se preoblikovanje teh ne sme izvesti samo zaradi tega, ker družbena produktivnost dela zaostaja za plani. Usmerjeno izobraževanje je prednostna naloga družbenega plana SR Slovenije in združevanje posebnih izobraževalnih skupnosti ne bo rešilo kadrovske reprodukcije. Posebne izobraževalne skupnosti, ki imajo svoje programske zasnove oziroma vzgojnoizobraževalne programe za več usmeritev po panožnem načelu, lahko rešujejo obveznosti in odgovornosti v temeljnih skupnostih in z ustreznejšo delitvijo vrednosti programov ter že tu izključujejo nerealne potrebe po izobraževanju. Enako pravično rešitev predlagamo tudi v posebnih izobraževalnih skupnostih, ki imajo vzgojnoizobraževalne programe za sorodne usmeritve izobraževanja. Hvala lepa!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Marjan Gantar, delegat iz občine Kranj.

M a r j a n G a n t a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pri obravnavi poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju smo delegati po širši razpravi sicer podprli stališča in ocenili, da so dovolj kritična, kljub temu pa delegatom posredujemo naslednja stališča in predloge:

1. Že pri oblikovanju usmeritev in smernic za pridobitev izobrazbe v srednjem usmerjenem izobraževanju se je močno uveljavila težnja po številnih razdrobljenih in vsebinsko ozkih programih. Zato je utemeljena potreba po njihovem ponovnem preverjanju. Ob pripravah na preobrazbo višjega in visokega šolstva je zato treba upoštevati pridobljene izkušnje, saj je tudi na tem segmentu usmerjenega izobraževanja treba uresničiti temeljno načelo oblikovanja programov za pridobitev izobrazbe tako, da bodo udeleženci izobraževanja usposobljeni za opravljanje širših delovnih nalog.

Pri določanju števila programov obsega in trajanja izobraževanja za enotno usmerjeno izobraževanje je potrebno izhajati iz potreb združenega dela, zato je nujno, da uporabniki neposredno sodelujejo v celotnem procesu preobrazbe. Tudi morebitno skrajševanje trajanja izobraževanja ter zmanjševanje obsega vpisa za posamezne usmeritve mora biti vsestransko utemeljeno. Srednjeročni planski dokumenti vključujejo tudi naloge na področju izboljševanja kvalifikacijske strukture zaposlenih, kar smo slišali tudi v uvodnem delu s strani predstavnika Gospodarske zbornice Slovenije. Iz statističnih podatkov, ki jih navaja poročilo, je razvidno, da je na primer Slovenija po številu študentov glede na ostale republike in pokrajini izrazito podpovprečna ter da se njihovo število zadnji dve leti zmanjšuje. Na skupini delegatov je nek delegat poudaril, da bi bila ta primerjava verjetno drugačna, če bi imeli primerjavo med republikami in pokrajinama o številu absolventov. Iz gradiva tudi ni mogoče ugotoviti, če je to v skladu s kadrovskimi potrebami združenega dela. Glede vpliva znanja in strokovnosti na rezultate gospodarjenja bi morali upoštevati usmerjeno izobraževanje tudi pri zagotavljanju pogojev za njegovo dejavnost.

Za učinkovito in racionalno uveljavljanje usmerjenega izobraževanja je po našem mnenju izredno pomembna institucionalna organizacija izobraževalnega sistema. Mnogo nas je, ki mislimo, da smo organizirali, čeprav še ne v celoti, zelo kompliciran, nesmotrn in tudi drag sistem odločanja in usklajevanja materialnih in strokovnih vprašanj izobraževanja. Zakaj je potrebno ustanoviti 18 posebnih izobraževalnih skupnosti, nato pa organizirati še enote in temeljne skupnosti posebnih izobraževalnih skupnosti? Ko se v poročilu Izobraževalne skupnosti Slovenije poziva k večji družbenopolitični aktivnosti pri ustanavljanju enot in temeljnih skupnosti, se v istem poročilu na 13. strani v zadnjem odstavku ugotavlja, da bo treba na vsak način še temeljito proučiti, v čem naj bo dejavnost temeljnih skupnosti, kar velja tudi za enote posebnih izobraževalnih skupnosti. Kako je sploh mogoče, da lahko pride do takih absurdov,da vsiljujemo neko organiziranost, za katero sploh ne vemo, kakšnemu namenu naj služi oziroma kakšno korist bo od tega imelo izobraževanje. Mnenja smo, da je celotna organiziranost izobraževalne dejavnosti, razen v izobraževalnih inštituacijah, preveč kabinetsko zastavljena.

Združeno delo, uporabniki, kakor tudi izvajalci(so premalo sodelovali pri vzpostavljanju organizacije vzgojnoizobraževalnega sistema. Ali tisti, ki tako organizacijo predlagajo, sploh razmišljajo o tem, koliko nas to stane, za koliko se družbena režija, ki je že tako visoka, še povečuje? Koliko ur se porabi za nepotrebno usklajevanje sredstev in programov oziroma za dogovore o prenašanju sredstev iz ene posebne izobraževalne skupnosti v drugo? Ali je potrebno toliko različnih stopenj za financiranje, ali je zaradi tega svobodna menjava dela kot nov družbenoekonomski odnos popolnejša? Po našem mnenju, ni! V zvezi s temi razmišljanji o zmanjšanju skupne porabe, bi bilo treba najprej racionalizirati dejavnosti na administrativno-organizacijskem področju, da ne bi bilo toliko nepotrebne podvojenosti dela, šele nato pa neposredno pri izobraževalnem delu.

Predlagamo, da se z vso resnostjo in odgovornostjo pristopi k zmanjševanju števila posebnih izobraževalnih skupnosti ter načinu njihovega financiranja. O teh zadevah pa naj na osnovi strokovnih predlogov odločajo predvsem delavci v združenem delu, uporabniki in izvajalci izobraževalne dejavnosti, saj ti najbolje vedo, kako bodo organizirani. Le organizacijski sistem, ki ga sprejmejo vsi izvajalci določenih nalog, bo učinkovit in racionalen. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Ludvik Obal, delegat iz občine Murska Sobota.

L u d v i k O b a l : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zbori Skupščine občine Murska Sobota so na seji dne 21. oktobra 1982 obravnavali poročilo o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju ter sprejeli naslednje ugotovitve.

1. Poročilo daje ustrezne informacije o stanju in problematiki o usmerjenem izobraževanju v republiki ter zagotavlja dobro osnovo za nadaljnjo konstruktivno razpravo oziroma za sprejemanje ustreznih stališč in sklepov. Realno in objektivno je prikazana večina odprtih vprašanj in problemov, ki jim bo v bodoče treba posvetiti posebno pozornost.

2. Neodgovorno in nedopustno je, da za drugi letnik usmerjenega izobraževanja še vedno ni na razpolago osrednjih učbenikov. Zato je potrebno storiti vse za pravočasno pripravo učbenikov za tretji letnik.

Za razreševanje odprtih vprašanj in problemov ter nadaljnje dograjevanje sistema usmerjenega izobraževanja so bili sprejeti naslednji predlogi:

1. Zbori občinske skupščine soglašajo s stališčem, da je potrebno mladini nuditi čimvečjo možnost za izobraževanje, vendar je potrebno uskladiti interese s kadrovskimi potrebami združenega dela v regiji in republiki.

Ponovno bo potrebno pravočasno proučiti ustreznost dosedanjega obsega izobraževanja, kar še posebej velja za usmeritve, kjer je že izrazito prisoten kadrovski suficit tako v regiji kakor tudi v republiki.

Zbori podpirajo prizadevanje, da je potrebno pri nadaljnjem dograjevanju usmerjenega izobraževanja preseči parcialne interese, ki se kažejo tudi v težnji po preveliki razdrobljenosti vzgojnoizobraževalnih programov.

2. Enoletne izkušnje kažejo, da v dislociranih oddelkih, kjer gre le za en oddelek, ni mogoče zagotoviti ustrezne kvalitete dela, zato zbori predlagajo, da je treba v bodoče opuščati možnost ustanavljanja takih oddelkov.

3. Vzgojnoizobraževalne organizacije morajo v sodelovanju z ustreznimi strokovnimi službami tudi v bodoče posvetiti posebno pozornost vprašanjem vpisa, usmerjanja in preusmerjanja učencev. Pri načrtovanju vpisov je potrebno dajati absolutno prioriteto izobraževanju za proizvodne poklice. Potrebno si bo še naprej prizadevati za povečanje interesa za skrajšanje programov in izobraževanja ob delu.

Za uspešno izvajanje navedenih nalog je potrebno pri skupnostih za zaposlovanje takoj konstituirati koordinacijske odbore za usmerjanje vpisa mladine v usmerjeno izobraževanje, kolikor ti še nadaljujejo študij.

4. Odgovornost združenega dela za izvajanje zakona o usmerjenem izobraževanju se mora konkretizirati v realnem planiranju kadrovskih potreb, štipendiranju, zaposlovanju ter pripravljenosti za izvajanje proizvodnega dela in praktičnega pouka in v zvezi s tem v zagotavljanju ustreznih strokovnih kadrov kot sodelavcev v vzgojno-izobraževalnem delu. Ob tem je potrebno proučiti možnosti izvajanja praktičnega pouka tudi pri zasebnih obrtnikih.

5. Pri nadaljnjem izvajanju strokovnega izpopolnjevanja učiteljev je potrebno programirati tudi sistematično izpopolnjevanje učiteljev za osnovne in tehnične predmete proizvodnje ter za praktični pouk.

6. V vzgojnoizobraževalnih organizacijah je potrebno nameniti še več pozornosti vzgojnemu delu z učenci in to ne le s formalnim, ampak tudi z dejanskim samoupravnim in demokratičnim odnosom do vloge in položaja učencev kot subjekta v vzgojnoizobraževalnem procesu, njihovi samoupravni organiziranosti ter pri dejavnostih. Večje skrbi in pozornosti naj bodo deležna tudi vprašanja sodelovanja šole s starši in povezovanja z okoljem tako pri načrtovanju kakor tudi pri izvajanju vzgojnoizobraževalnega dela.

7. Vprašanje nagrajevanja učencev za proizvodno delo je potrebno glede na različna stališča ponovno proučiti in ga razreševati v posebnih izobraževalnih skupnostih.

8. Za uspešno delovanje delegatskega sistema na področju usmerjenega izobraževanja je potrebno prek skupščin občinskih izobraževalnih skupnosti doseči koordinirano sodelovanje med delegati za posebne izobraževalne skupnosti. Hvala lepa!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Majda Škerbic, prorektor Univerze v Mariboru.

M a j d a Š k e r b i c : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V svoji razpravi želim povedati nekaj misli o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju v visokem šolstvu.

V šolskem letu 1981/82 smo vpisali prvo generacijo naše mladine v srednje usmerjeno izobraževanje. Del te mladine se bo v šolskem letu 1985/86 vpisal na

visoke šole, zato je dolžnost visokega šolstva, da se z vso odgovornostjo pripravi na ta trenutek.

Svojo razpravo želim usmeriti z vidika problematike reforme visokega šolstva, ki zajema celovit slovenski prostor. Na tem prostoru sta dve slovenski univerzi, ena ima sedež v Ljubljani, druga v Mariboru. Obe visokošolski ustanovi pa izobražujeta mladino iz vse Slovenije pa tudi nekaj iz drugih republik. Dejstvo pa je, da okolje, v katerem je locirana univerza, intenzivneje živi s to sredino, prav tako pa dobi tudi to območje nekaj več svojih diplomantov, ker jih pač zadrži v svoji sredini. Zato ni slučajno, da se razen univerze z njenimi visokošolskimi delovnimi organizacijami zelo aktivno vključujejo v razreševanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju tudi ostali samoupravni subjekti, kot so sveti za vzgojo in izobraževanje, svet podravskih občin, družbeni svet, Gospodarska zbornica za Podravje, skupina delegatov za republiško Skupščino, Družbenopolitični zbor mesta Maribor, organi družbenopolitičnih skupnosti in organizacij tako v mestu kot v regiji in širši severnovzhodni Sloveniji. To je dejansko odraz samoupravne razvitosti delegatskega sistema.

Ena izmed pomembnih nalog reforme visokega izobraževanja v okviru zakona o usmerjenem izobraževanju je, da oblikujemo take vzgojnoizobraževalne programe za pridobitev višje in visoke strokovne izobrazbe, ki praviloma omogočajo izobraževanje za več sorodnih poklicev, del in nalog. Programi za izobraževanje za pridobitev izobrazbe morajo nuditi širša in trajnejša znanja za delo in osnove za nadaljnje izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje.

Današnji strokovnjak ne sme biti vpet v usodo tehnologije, ki se zaradi razvoja znanosti, tehnike in tehnologije čez noč spremeni, temveč mu moramo z izobraževanjem omogočiti, da se usposobi za številne poklicne dosežke, ki se razvijajo iz široke poklicne osnove.

Današnji študent - jutrišnji strokovnjak se mora zavedati, da je znanje, ki si ga je v tem času pridobil, lahko le vstopnica za delo. Zastarevanje znanja zelo naglo narašča z leti diplomiranja. Zato proizvodnja današnjega časa zahteva, da človek nenehno izpopolnjuje svoje delovne sposobnosti in tudi svoje znanje. Izobraževanje ne sme biti usmerjeno le v pridobivanje formalne izobrazbe, temveč postaja nuja za osvežitev, poglobitev in dopolnitev že pridobljenega znanja.

To spoznanje mora priti v zavest vsakega izvajalca in uporabnika. Izobraževanje današnjega časa mora biti organizirano tako, da se ljudje v vseh življenjskih dobah povrnejo k izpopolnjevanju znanja s področja, na katerem delajo.

Pred kratkim smo v Mariboru skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije organizirali posvet o strokovnem izpopolnjevanju. Ob tej priložnosti smo celo predlagali, da bi diplomantom ob izročitvi diplome izdali tudi indeks strokovnega izpopolnjevanja v katerega bi se vpisovale oblike strokovnega izpopolnjevanja. Da pa bi posamezne oblike strokovnega izpopolnjevanja lahko prodrle do vsake organizacije združenega dela, se je potrebno tudi družbeno organizirati. Gospodarstvo mora jasno opredeliti izobraževalne potrebe, visoko šolstvo pa mora ponuditi možne rešitve v obliki programov strokovnega izpopolnjevanja. Ta proces je potrebno pospešiti tudi tako, da se za opravljanjem določenih del in nalog v samoupravnih aktih organizacij združenega dela postavi odločna zahteva in potreba po osvežitvi, dopolnitvi in poglobitvi že pridobljenega znanja.

Drugo načelno stališče, ki ga postavljamo na Univerzi v Mariboru je, da vztrajamo na tem, da je študij stopnjevan povsod, kjer so stopnjevane potrebe. To se pravi, da ne gremo za vsako ceno in za vsako usmeritev v visoko stopnjo, če že danes vemo, da je tehnološka struktura združenega dela nesporno potrdila določena dela in naloge, ki jih dovolj kvalitetno lahko opravlja diplomant prve stopnje oziroma diplomant šeste stopnje zahtevnosti po zakonu o usmerjenem izobraževanju. Prav tako pa je s takim pristopom izobraževanja potrebno omogočiti diplomantom nadaljevanje izobraževanja tudi na sedmi stopnji zahtevnosti - visokošolski študij (npr. izobraževanje ekonomista in diplomiranega ekonomista, pravnika in diplomiranega pravnika.)

Kot tretje bi rada izpostavila vprašanje interdisciplinarnih programov. Ti so v sedanjih programskih zasnovah še zelo slabo zastopani. Kot primer bi

navedla naslednje. Vemo, da je pridobivanje hrane ena izmed prednostnih nalog, zato se zavzemamo, da bi se v agroživilstvu, torej v posebni izobraževalni skupnosti agroživilstva, uvedla tudi interdisciplinarna smer za kmetijsko tehniko, kar je tudi širši pojem kot pa kmetijska mehanizacija. Severovzhodni del Slovenije, na območju katere je 8o % slovenskih kmečkih površin, potrebuje tak kader. Naloge, ki smo si jih zastavili na področju pridobivanja hrane, je mogoče uresničiti le s pospešenim razvijanjem znanstveno-raziskovalnega dela in pedagoške dejavnosti.

Kot četrto vprašanje, ki mu je treba posvetiti več pozornosti, je tudi potreba po pridobivanju višje stopnje izobrazbe za osnovnošolskega učitelja. Zavedamo se, da smo v težki materialni situaciji, vendar smo ena izmed redkih republik, ki izobražuje osnovnošolskega učitelja samo s šesto stopnjo zahtevnosti. Naložba v kadre pa je dolgoročna in dragocena naložba, zato bi bilo treba kljub sedanji situaciji več narediti na tem področju. Prvo izobraževanje pa se prične že v predšolski dobi.

Kot peto misel bi še izpostavila delovanje delegatskega sistema na področju vzgoje in izobraževanja. Danes je bilo že precej govora o delegatskem sistemu in mislim, da je to prav. Resneje je treba pristopiti k vprašanju delovanja delegatov v skupščinah posebnih izobraževalnih skupnostih in tudi v strokovnih svetih posebnih izobraževalnih skupnosti. Pogoste težave z nesklepčnostjo, dominacija delegatov izvajalcev in ne tako redke kršitve samoupravnih postopkov in drugo kažejo na potrebo po izdatnejši podpori pri uveljavljanju kvalitetnejših delegatskih odnosov.

Kot šesto bi navrgla misel, da je potrebno pristopiti tudi k razreševanju družbenoekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja.

Na podlagi naše razprave predlagam, da se v ugotovitve in stališča vnese naslednje:

1. Programi strokovnega izpopolnjevanja morajo dobiti svoje mesto tako pri izvajalcih kot pri uporabnikih. Ta proces je potrebno pospešiti tudi tako, da se za opravljanje določenih del in nalog postavi v samoupravnih aktih v organizacijah združenega dela odločna zahteva in potreba po osvežitvi, dopolnitvi in poglobitvi že pridobljenega znanja.

2. Študij naj bo stopnjevan povsod tam, kjer so stopnjevane potrebe. Ob tem pa se mora zagotavljati prehodnost iz šeste na sedmo stopnjo aktivnosti.

3. V večji meri je potrebno vključevati interdisciplinarne programe za pridobitev strokovne izobrazbe. Na področju agroživilstva je treba vključiti kot smer kmetijsko tehniko.

4. Uvesti je treba višješolsko izobraževanje predšolskih vzgojiteljev in ustvariti pogoje, da bo izobraževanje osnovnošolskih učiteljev postopamo prešlo na visokošolsko raven ter zagotoviti strokovno, pedagoško popolno izobrazbo učiteljev v usmerjenem izobraževanju.

5. Izboljšati je treba kvaliteto in oblike dela delegatskega sistema v skupščinah posebnih izobraževalnih skupnosti, strokovnih svetih posebnih izobraževalnih skupnosti in v svetih vzgojnoizobraževalnih organizacij.

6. Pristopiti je treba k razreševanju družbenoekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Po dogovoru z ostalima dvema zboroma predlagam, da prekinemo razpravo in odrejam odmor.

(Seja zbora je bila prekinjena ob 11.45 in se je nadaljevala ob 12.2o.)

Predsednik M i t j a H o r v a t : Predlagam, da nadaljujemo z našim delom. K razpravi se je prijavil Drago Bratina, delegat iz občine Ajdovščina. Prosim!

D r a g o B r a t i n a : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz občine Ajdovščina je na seji dne 25. oktobra 1982 prišla do nekaterih ugotovitev ob uvajanju novih programov v usmerjenem izobraževanju. Z novim šolskim letom moramo spremeniti poklicno usmerjanje, kar je bilo danes že dvakrat poudarjeno. Učencem moramo pri svetovanju ponuditi vse programe, ne pa po ustaljeni navadi in običajih, da bolj zahtevne in elitne programe, kot jih zdaj že javno imenujemo, ponudimo boljšim, ostalim, manj nadarjenim pa ostale programe, ki izobražujejo predvsem za proizvodne poklice. S tem dobimo v programe četrte stopnje zahtevnosti učence, ki so slabši, tako da je videti, kot da za opravljanje poklica ne rabimo dobrih strokovnjakov. Na številnih konferencah ugotavljamo, da so programi za četrto stopnjo zahtevnosti pri srednjem programu ali srednjem izobraževanju in skrajšani programi prezahtevni tako za naše učence kot za učence iz drugih republik. Tako smo letos, predvsem pa v lanskem šolskem letu imeli številne primere, ko so učenci zapustili šolo že v prvem mesecu, zaradi spoznanja, da programa enostavno ne bodo obvladali. Take primere poznamo v vsej Sloveniji, predvsem pa v Mariboru in Ljubljani. Pri tem mislim predvsem na gradbeno izobraževanje. Programi so bili prav gotovo pripravljeni za povprečne učence,za učence, ki se vpisujejo v četrto stopnjo zahtevnosti, pa so, kot sem povedal, dejansko prezahtevni.

V skrajšanih programih so trenutno učenci, ki so končali 5. oziroma 6. razred osnovne šole in učenci iz šol s prilagojenim programom, vsi pa so skupaj v istem razredu. Normativ 36 učencev v razredu je samo stabilizacijski ne pa pedagoško sprejemljiv, saj hkrati vztrajno poudarjamo diferenciacijo in individualizacijo pouka. Predznanje velikega števila učencev je zelo slabo. Ni malo učencev, ki ne obvladajo niti štirih osnovnih operacij računanja, kaj šele, da bi bili kos programu, ki je pred njimi!

Velike težave so tudi z učenci iz drugih republik, predvsem v usmeritvah, ki so deficitarne, kot je na primer gradbena in tudi nekatere druge, saj jim je slovenščina drugi tuj jezik.

Kljub kratkemu času pa smo uspeli skupaj z organizacijami združenega dela pravočasno organizirati vse potrebno za izvedbo proizvodnega dela. Glavna naloga v bodoče je, da proizvodno delo pedagoško bolj obogatimo. Organizacije združenega dela so se tudi letos z vso resnostjo pripravile in pristopile k organizaciji in izvedbi proizvodnega dela, saj v organizacijah združenega dela poteka že tretja izmena tega dela.

Glede dislociranih enot je treba povedati, da je realno stanje naslednje. Vse dislocirane enote niso bile organizirane na enak način. Dislocirane enote so za nekatere regije in za nekatera področja nujne. V severno-primorski regiji imamo na primer dislocirano enoto živilskega šolskega centra iz Maribora s programom predelovalec živil rastlinskega porekla v Ajdovščini. Dislocirana enota je bila ustanovljena izključno na osnovi potreb živilske industrije v regiji. Pouk izvajamo v šoli in v organizacijah združenega dela, za katere izobražujemo. Kolikor ne bo več dislociranih enot z manjšim številom oddelkov, bo združeno delo v doglednem času osiromašeno s kadri, saj v organizacijah združenega dela računajo, da bodo iz učencev, ki se šolajo v dislocirani enoti, predvsem zaradi oddaljenosti, konkretno Maribora in Ajdovščine, dobili ne samo delavce za delo pri stroju in bodoče tehnike ampak tudi delavce z visoko in z višjo izobrazbo. Hvala lepa!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Vlado Beznik, delegat mesta Ljubljane. Prosim!

V l a d o B e z n i k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V tem letu tečejo v Ljubljani zelo živahne razprave o izvajanju usmerjenega izobraževanja. Glede na to, da so bila poročila v preteklem letu v delegatskih skupščinah sprejeta brez razprave, ocenjujemo, da se je ta odnos bistveno spremenil, kar potrjuje, da je izvajanje usmerjenega izobraževanja tako pomembno vprašanje, da zasluži vso pozornost delegatov ter tudi ustrezno organiziranost pri reševanju mnogih vprašanj, ki se v zvezi s tem odpirajo. Sedanje razprave se nanašajo le na izvajanje srednjega usmerjenega izobraževanja. Poročilo o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju obravnava to področje le v enem poglavju. Menimo pa, da bo potrebna temeljitejša analiza, še posebej zaradi nekaterih pobud glede nadaljnjega razvoja. Vsestranska ocena teh pobud bo namreč mogoča le na podlagi takšne analize.

V poročilu je med drugim omenjeno, da pri omejevanju vpisa Ljubljana posebej izstopa, ker je kar lo šol omejilo vpis.V Ljubljani nastaja torej specifičen položaj, ki je gotovo pogojen z vrsto razlogov, predvsem s prostorskimi možnostmi, šolsko mrežo v Sloveniji in tudi z določenimi gibanji, namreč s težnjo po vpisovanju v šole v centrih, kar smo že ugotavljali. V Ljubljani je kar 47 % učencev srednjih šol iz občin zunaj Ljubljane. Podpiramo pobudo, da se obseg vpisa na posameznih usmeritvah ponovno preveri in uskladi tudi s prerazporeditvijo šolskega prostora, kljub temu pa nismo prepričani, da v šolskem letu 1983/84 ne bomo ponovno prisiljeni omejevati vpisa. Potrebno bo torej več storiti tudi v drugih smereh in ne le uskladiti zadeve s planskimi dokumenti. Prostorski in nekateri drugi pogoji v srednjih šolah v Ljubljani so namreč dokaj slabi, možnosti za njihovo izboljševanje pa sorazmerno majhne. V sedanjih razmerah občutimo zaradi tega še posebej veliko razdrobljenost, saj se na primer elektrotehniške usmeritve izvajajo na sedmih mestih, kovinsko-predelovalna smer na štirih mestih in tako dalje. Ob vsem tem se postavlja vprašanje, kako izvajanje vzgojnoizobraževalnih programov bolj skoncentrirati, kar je kot priporočilo vsebovano tudi v poročilu. Sedanja šolska mreža je namreč deloma kompromisno oblikovana, vendar pa ni bilo jasno opredeljeno, katera rešitev je kompromis in kdaj bomo tak kompromis tudi razrešili. Odpravljanje kompromisnih rešitev pa se je pokazalo kot trd oreh, ki zelo zapleta situacijo. Zato menimo, da se moramo pri višjem in visokem šolstvu kompromisom, kolikor je le mogoče, izogibati. Če pa jih bomo prisiljeni delati, nam mora biti jasno, kje in zakaj jih delamo oziroma zakaj se odločamo za tak kompromis in kdaj ga bomo tudi odpravili.

Menimo, da bi v nadaljnjih analizah morali posvetiti več pozornosti pedagoškemu delu in idejnosti pouka. Letos ugotavljamo velike izpade učnih ur nasploh, pri nakaterih predmetih pa še posebej. To povzroča, da učna snov ni predelana, da so učne ure prenatrpane in podobno. Nadalje moramo dati več poudarka izobraževanju pedagoških kadrov in usmerjanju. Pri tem se - vsaj v Ljubljani - posebej srečujemo s problemi, da nekateri profili pedagoških kadrov z odmiranjem starih programov izgubljajo delo, kar po svoje vpliva tudi na odnos do uvajanja usmerjenega izobraževanja ter nam nalaga posebne aktivnosti. K temu je treba dodati še vprašanje o idejnosti pouka, ki ga nikakor ne smemo zanemarjati. Še posebej pa bo treba spregovoriti o delu strokovnih organizacij, kar je sicer v poročilu že nakazano, vendar pa je vprašanje, ali je to delo dovolj kompleksno usklajeno in odgovorno, da bi nam dajalo celovit pregled in s tem tudi podlago za ustrezne družbene akcije.

Ko primerjamo podatke o vpisu in govorimo o planiranju kadrov, bi se morali dotakniti še dveh vprašanj, in sicer usmerjanja učencev ter štipendijske politike. V zvezi s prvim ugotavljamo, da nismo učinkoviti. Usmerjanje se začne pozno in je premalo učinkovito, saj še vedno preveč temelji na ugotavljanju interesov učencev oziroma staršev in je zato nezadostno. Ob tem pa ugotavljamo pomanjkljivosti pri štipendijski politiki, predvsem pa manjše zanimanje za kadrovske štipendije, kar bi bilo treba posebej proučiti.

Svojo razpravo glede poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju naj sklenem s tem, da podpiramo usmeritev, da naj bodo programi v visokem izobraževanju bolj strnjeni in da se je treba izogniti razdrobljenosti. Ta misel pa naj bo hkrati tudi temeljno izhodišče za razpravo o poročilu o oblikovanju posebnih izobraževalnih skupnosti. Menimo, da je čas, da se z vso odločnostjo lotimo tudi prestrukturiranja sedanjih posebnih izobraževalnih skupnosti. Pri tem naj bodo vodilo programske zasnove oziroma vzgojnoizobraževalni programi. Poudariti je treba, da tudi organiziranost teh samoupravnih interesnih skupnosti in odnosi v njih vplivajo na učinkovitost izvajanja usmerjenega izobraževanja. Z združevanjem sorodnih programov posameznih posebnih skupnosti bi dosegli racionalnejše poslovanje in preprečili cehovsko zapiranje, odpraviti pa bi bilo treba neenakosti v njihovem družbenoekonomskem položaju ter tudi neustrezne opredelitve v zvezi z včlanjevanjem v posamezno skupnost. To namreč povzroča neupravičene razlike v položaju vzgojnoizobraževalnih organizacij in s tem v osebnih dohodkih pedagoških delavcev.

Obravnavali smo še poročilo Gospodarske zbornice Slovenije. K temu imam le dve kratki pripombi. V Ljubljani smo obširno analizirali proizvodno delo in delovno prakso in ugotovili vrsto problemov, predvsem pri njunem organiziranju in izvajanju. Ocenjujemo, da je glede tega v praksi še vedno veliko nejasnosti,ki izhajajo iz tega, ker ne ločimo proizvodnega dela in delovne prakse. Menimo,da je

treba jasno opredeliti proizvodno delo oziroma namen in cilje vključevanja učencev v proizvodno delo in ga ločiti od delovne prakse, katere namen je, da se učenci ob teoretičnem pouku usposabljajo tudi za praktično delo. Zato enačenje proizvodnega dela z delovno prakso ni sprejemljivo.

Glede izobraževanja ob delu in iz dela v Ljubljani ugotavljamo, da interes pri tem izobraževanju pada, kar je zaskrbljujoče. Vzrokov za to je namreč več in menimo,da bi bilo treba to posebej in izčrpno analizirati in obravnavati.

To so nekatere pobude iz predloženih poročil, ki izhajajo iz situacije v Ljubljani, vendar menim, da bi jih bilo treba pri nadaljnjem delu upoštevati, predvsem zaradi velikega družbenega pomena, ki ga ima uvajanje usmerjenega izobraževanja. Pri tem sem se namenoma izognil še drugim odprtim vprašanjem, med katerimi naj omenim vprašanja, ki so vezana na pravni vidik problematike, saj so se glede tega pojavljala zelo različna mnenja in interpretacije, kar je do neke mere tudi oteževalo uvajanje reforme na tem področju.Hvala lepa!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Anton Zorec, delegat iz občine Ptuj. Prosim!

A n t o n Z o r e c : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Naša skupina delegatov pa tudi zbori naše občinske skupščine so obravnavali poročilo o proizvodnem delu in pri tem ugotovili, da je bilo na tem področju sicer veliko narejenega, vendar pa se v praksi kažejo pomanjkljivosti, kar se bo pokazalo v tem šolskem letu, saj bosta udeležena delovne prakse dva letnika in je vprašanje, ali bo lahko združeno delo uspešno izvedlo postavljene naloge, ki niso tako majhne. Menimo tudi, da združeno delo ne more imeti materialnih koristi od dela učencev, saj je njihov učinek premajhen v primerjavi z normalnim delom, predvsem zaradi uvajanja v delo; so sicer nekatere izjeme, ki pa jih ne bi smeli posploševati. Zato predlagamo, da se učencem v praksi ne bi izplačevala nobena nadomestila, kajti s tem bi postavili v neenakopraven položaj tiste delovne organizacije, ki nimajo koristi od učencev, nasproti drugim delovnim organizacijam, ki imajo delovne koristi, ali pa bi lahko postavili v neenakopraven položaj posamezne učence, kar se je že dogajalo, in sicer so na istih šolah, iz istega oddelka eni učenci dobivali plačilo drugi pa ne.

Predlagamo tudi, da naj bi za organizirane malice pa tudi za dodelitev ostalih zaščitnih sredstev, ki jih učenec potrebuje za delo na določenem delovnem mestu, poskrbele delovne organizacije same.

Danes so zbori skupščine ugotovili, da bodo tisti učenci, ki bodo končali poklicne usmeritve za proizvodnjo, imeli premajhno rutino za opravljanje svojega poklica. Sicer smo tudi slišali, da naj bi ti učenci dobili svojo rutino pri enoletnem delu.

Nadalje se ugotavlja, da je upadlo zanimanje za študij ob delu. Vendar pa menimo, da bi morali opraviti podrobnejšo analizo, na katerih področjih je opaziti zmanjšanje števila učencev. Pri nas ugotavljamo, da imajo manj študentov ob delu na višji oziroma na visoki organizacijski šoli. Iz tega sledi, da je združeno delo začelo usmerjati svoje študente ob delu v tiste poklice, ki jih rabi za svoj razvoj. Vprašanje se tudi postavlja glede študija iz dela. Naša skupina meni, da pri tem študiju določene delovne organizacije s področja izobraževanja ne bi smele imeti svojo korist, ne bi pa dale določenega funkcionalnega znanja.

Precej vprašanj pa se nam postavlja pri šolski mreži. Ugotavljamo namreč, da so se posamezne občine začele zapirati v svoje občinske meje in da so močni industrijski centri pobrali skoraj vse poklicne usmeritve,medtem ko ostajajo v manj razvitih občinah predvsem družboslovne usmeritve, torej ravnamo glede raznih širših usmeritev ravno nasprotno, saj nenehno poudarjamo, da bi naj šolali manj družboslovcev in več poklicnih usmeritev. S takšnim načinom dela pa smo najbolj prizadeli manj razvita območja naše republike, saj materialno stanje prebivalcev teh območij ne dopušča, da bi se lahko njihovi otroci izobraževali naprej, pa čeprav so nadarjeni. Poleg tega so prometne zveze dokaj slabe, ali pa bi moral posamezni učenec s takšnega območja uporabljati dve ali celo več javnih prometnih sredstev, da bi prišel do šole. Pri nas smo celo ugotovili, da so v zadnjem času ukinili nekatere avtobusne zveze prav za predele Haloz in

Slovenskih goric, tako da je vprašanje, kako takšen učenec lahko pride do nekega središča. Ugotavljamo, da je to skorajda nemogoče, saj izgubi preveč časa za vožnjo, poleg tega pa niti nima ugodnih zvez. Posledica tega je zmanjšan vpis na srednje šole. Skratka, tisti učenci, ki so končali osnovno šolo, so ostali doma. Brez ustrezno izšolanih kadrov pa ne moremo upati na hitrejši razvoj. Pri samem prevozu učencev v šolo ugotavljamo, da so avtobusi v eno smer prenatrpani, v drugo smer pa vozijo prazni - pri tem mislim predvsem na zveze med manjšimi in večjimi mesti - kar se dogaja predvsem zjutraj. V drugo smer pa tega ni opaziti predvsem zaradi tega, ker večkrat mislimo, da nek učenec iz večjega središča ne bi mogel iti v manjše središče, kjer je šola za poklicno usmerjeno izobraževanje. Zgradili smo sicer dijaške domove, vendar pa danes žal ugotavljamo, da so le-ti nezadostno zasedeni in da so stroški poslovanja precej visoki.

Kolikor bi mrežo bolj porazdelili, bi ostajalo več učencev doma, s tem pa tudi zmanjšali mladoletno prestopništvo, ki je v zadnjem času porastlo, predvsem zaradi nemogočega nadzora tako s strani staršev kot tudi s strani učiteljev,saj je precej takšnih primerov, da je učenec odsoten tudi po 12 ali 14 ur od doma.

Dalje menimo, da bi morali imeti na vseh srednješolskih zavodih psihologa pa tudi pedagoga, ki bi več delal z učenci in jih tudi usmerjal v vertikali. Ugotovili smo, da same ocene kot merilo za skrajšan ali neskrajšan program ne zadoščajo, ker posamezni učenci prihajajo iz različnih osnovnih šol, kjer so žal še danes različni pogoji za bolj ali manj uspešno delo. Zato se nam postavlja vprašanje, ali lahko učenec, ki je obiskoval vseh osem let osnovno šolo brez kabinetov, nemalokrat pa še kombiniran pouk, nadomesti vse zamujeno v enem letu? Verjetno ne! V takšnem primeru smo vsekakor naredili krivico tistemu otroku, ki smo ga usmerili v skrajšan program.

Skratka, pri pregledu usmerjanja bi morali sodelovati psihologi, ki bi morali do podrobnosti spoznati učenca in njegova nagnjenja, da bi ga lahko na osnovi le-teh usmerjali. Naša delegacija meni, da bi morali biti bolj elastični in predvsem upoštevati ničkolikokrat izraženo željo, da rabimo takšen kader, ki bo dvignil produktivnost in povečal kvaliteto naših proizvodov. Prepogosto upoštevamo tradicije ali pa menimo, da so pogoji šolanja v majhnih središčih slabši. To pa ne drži, saj združujejo občani prek samoprispevkov svoja sredstva za modernizacijo pa tudi za opremljanje šol in tudi analize višjih in visokošolskih zavodov potrjujejo, da so tudi učenci iz manjših centrov enako uspešni pri nadaljnjem šolanju kot učenci iz večjih središč. Hvala!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Besedo ima Franc Bučer, predstavnik Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. Prosim!

F r a n c B u č e r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na kratko bi spregovoril o dejavnosti naše univerze pa tudi o koordinaciji obeh univerz v prizadevanjih za uresničevanje usmerjenega izobraževanja, zlasti na pripravah za uvedbo tega izobraževanja v visokem šolstvu.

Univerzi sta se s svojo koordinacijo, ki nadomešča v nekem smislu skupnosti univerz, ki jih imajo v vseh drugih republikah, aktivno vključili s konkretnimi delovnimi načrti, ki temeljijo na akcijskem programu Republiške konference SZDL Slovenije za uvajanje usmerjenega izobraževanja v visokem šolstvu.

Ne bi govoril o smernicah, pač pa konkretno o uvajanju oziroma o pripravi programskih zasnov na univerzah. V tej smeri je po razmeroma zelo napornem in prizadevnem delu koordinacija univerz posredovala Izobraževalni skupnosti Slovenije tudi poseben dokument kot prehodno fazno poročilo o poteku dela na programskih zasnovah in o usklajevanju na tem področju.

Da bi bila jasnejša vloga dosedanjega dela univerz pri preobrazbi vzgoje in izobraževanja bi posredoval zboru nekatera temeljna stališča, ki jih imata univerzi do tega procesa. Univerzi sta zavzeli stališče, da je ena od temeljnih predpostavk razvoja celovitost splošnega razvoja vzgojnoizobraževalnega sistema v Sloveniji. Ta celovitost predpostavlja kompleksnost in dopolnjevanje razvoja vzgojnoizobraževalnega sistema v slovenskem prostoru ter preseganje regionalne in disciplinarne zaprtosti.

Drugo pomembno stališče bi bilo naslednje. Kompleksnost razvoja predpostavlja predvsem neločljivo povezanost raziskovalnega izobraževalnega procesa ter preseganje institucionalne ločenosti raziskovalne in izobraževalne sfere. Necelovito razumevanje vloge visokega izobraževanja univerz v družbenem razvoju ohranja ločenost obeh sfer. Precej problemov izhaja tudi iz institucionalne diferenciacije na posebne izobraževalne in raziskovalne skupnosti. Za boljše razumevanje vloge univerze pri preobrazbi vzgojnoizobraževalnega sistema bi navedel naslednji primer. Gre za to, da bomo po programih, ki jih pripravljamo, začeli izobraževati leta 1985, prvi izšolani kadri bodo okoli leta 1990 in ti bodo v svojem največjem ustvarjalnem vzponu sposobnosti približno leta 2000 in pozneje. Glede na situacijo, s katero se sedaj srečujemo, je ključni problem vprašanje izobraževanja in vzgajanja teh kadrov na področju ustvarjalnosti, torej ustvarjalnih kadrov. Menim, da je prav vzgajanje ob raziskovalnem delu, ob razvijanju prototipov novih izdelkov, zlasti imam pri tem v mislih tehniške proizvodne poklice in smeri, bistvenega pomena za razvoj. Vendar je situacija taka, da v teh prizadevanjih univerzi ne bosta uspeli pri sedanjem razmerju kadrov in študentov in pa pri institucionalni bolj ali manj večji ločenosti raziskovalnega in pedagoškega dela. Pri tem bi rad opozoril na naslednje. Nekatere analize kažejo, da pride v osnovnem šolstvu na enega učitelja 22, v visokem šolstvu okoli 17 in v srednjem šolstvu okoli 10 učencev. Naš center za razvoj univerze je to številko nekoliko znižal na 15,6 ali nekaj podobnega. Torej, glede na tako razmerje moči je izobraževanje in vzgajanje visokošolskih strokovnjakov ob raziskovalnem delu seveda nemogoče. Zato poudarjam, da si moramo zastaviti dolgoročno nalogo s ciljem, da se popravi to stanje v korist večjega števila visokošolskih učiteljev s težnjo takega izobraževanja na univerzi.

Temeljno stališče je, da bi bilo visoko šolstvo lahko kvalitativni dejavnik družbenega razvoja, kadar s svojimi raziskovalnimi in izobraževalnimi programi uveljavlja znanost in znanje kot pogoja družbenega spreminjanja in sprejema soodgovornost za načrtovanje družbenega razvoja. Zato mora zagotavljati usklajenost raziskovalnih izobraževalnih programov s potrebami tega razvoja.

Analize programskih zasnov kažejo, da še niso presežene tendence programske diferenciacije in razdrobljenosti. V dosedanjem usklajevanju se je sicer zmanjšalo število smeri, zlasti na visokošolski stopnji, kljub temu pa se še ohranjajo programi, ki zagotavljajo izobraževanje za ozka področja dela ali za sorodne poklice. V nekaterih primerih se podvaja in ohranja smeri tudi tam, kjer bi lahko večjo izbirnost in fleksibilnost uveljavili s skupinami izbirnih predmetov ali s posameznimi izbirnimi predmeti. Tudi uvajanje specializacij na nekaterih področjih še ni uresničeno. V zvezi s specializacijo mnoge visokošolske organizacije, razen nekaterih, na primer medicinska, nimajo velikih izkušenj, zato tudi kasnijo z eventualnimi programi oziroma s snovanjem programov za specializacijo in drugih programov za specializacijo izpopolnjevanja po opravljeni diplomi. Vsem tem ugotovitvam botruje, kot je že bilo rečeno, premajhno število interdisciplinarnih in multidisciplinarnih programov.

Naslednja pomembna ugotovitev je, da se pojavlja veliko novih programov. To sicer niso novi programi v smislu zakona o usmerjenem izobraževanju, pač pa so to novi predmetniki, nove smeri, ki se uvajajo in ki doslej sploh niso bile uresničene v visokošolskem programu. Tu imamo programe za višje šole in seveda tudi visokošolske programe izobraževanja. To so, kot sem že rekel, povsem novi programi, ki se jih vnaša v programske zasnove vzgojnoizobraževalnih programov.

Obe univerzi sta zavzeli stališče, da se načeloma in praviloma ne bi uvajali novi visokošolski programi zaradi znanih ekonomskih težav in da naj bi se njihovo uresničevanje, če je utemeljeno, pripravilo do leta 1990. Kot konkreten primer bi navedel stališče obeh univerz do izobraževanja na pedagoškem področju. Citiral bom naslednje stališče: "V obdobju do leta 1990 je treba za vpis v pedagoško usmeritev pripraviti ustrezne rešitve za izobraževanje osnovnošolskih učiteljev na visoki stopnji, kar bo zahtevalo nadaljnje usklajevanje programov pedagoških akademij in pa seveda tudi filozofske fakultete. Do takrat naj bi se pripravilo tudi morebitno integriranje Pedagoške akademije in Filozofske fakultete v Ljubljani kot tudi prehod mariborske Pedagoške akademije v visoko šolstvo. Pri tem je treba še proučiti komplementarnost in razglasitev potreb pedagoškega šolstva v slovenskem prostoru".

Glede stališča, da naj bi bilo pravilo, da se ne uvaja novih programov, moram reči, da ima tudi vsako pravilo svoje izjeme in tako se pojavljajo tudi

nove ideje za nove programe kot na primer za kmetijsko tehniko v kmetijski usmeritvi. V tej usmeritvi ni še rešeno oziroma ni še usklajeno tudi vprašanje temeljnih programov. Nadalje obstajajo tudi različna gledanja ne samo na univerzah, ampak tudi v slovenskem prostoru na uvajanje novega interdisciplinarnega programa kmetijske tehnike. Zato univerzi menita, da je treba pri tem proučiti tudi še nove strokovne rešitve, ki so ponujene v poročilu, ki ga je podala ena izmed strokovnih komisij FAO.

Rad bi omenil še naslednje. Pri novih programih univerzi usmerjata predlagatelje, da se poslužujejo dveh ali celo treh variant, in sicer, da se uvajajo v sedanje programe novi izbirni predmeti, da se uvajajo namesto novih smeri programi specializacij po obstoječih programih in da se zlasti drugim programom izpopolnjevanja po diplomi posveti večja pozornost.

Na koncu je stališče obeh univerz tudi to, da sedanjih predlogov tudi po končanem sprejetju programskih zasnov ne bi smeli obravnavati kot dokumente,ki bodo ostali za vse čase nespremenjeni. Že v naslednji fazi, to je v fazi oblikovanja vzgojnoizobraževalnih programov bo treba verificirati zamisli programskih zasnov, jih soočiti z dejansko vsebino programov in predmetov ter jih po potrebi tudi dopolnjevati ali celo spreminjati. Usklajevanje je zato lahko resničen element preseganja razlik ter večje vsebinske in znanstvene integriranosti visokega izobraževanja.

Upam, da sem v tej kratki razpravi v povzetju stališč, ki so v tem obsežnem dokumentu na 2o straneh pripravljena za Izobraževalno skupnost Slovenije, nekoliko podrobneje orisal vlogo in delo univerz pri dosedanjem uresničevanju usmerjenega izobraževanja oziroma pripravah za uvedbo usmerjenega izobraževanja v visokem šolstvu. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Tomaž Kšela, delegat iz občine Maribor Rotovž.

T o m a ž K š e l a : Tovarišice in tovariši delegati! V naši občini so potekale o tem poročilu živahne razprave, ki so poročilo potrdile oziroma se z njim strinjale. Opozoril bom na nekatere ugotovitve iz razprav. Predvsem se je kot rdeča nit skozi vse razprave vleklo prepričanje, da gre pri usmerjanju v usmerjenem izobraževanju za celovit in širok proces in da pravzaprav mlade najbolj usmerjajo v izbiro poklica družbeni odnosi. S tem v zvezi so številni delegati poudarjali, da v naši družbi še vse premalo cenimo proizvodno delo in delo strokovnjakov, ki proizvajajo novo znanje. Po drugi strani pa preveč cenimo in tudi predobro plačujemo tista dela, ki so režijska, dela strokovnih kadrov, ki ne dajo novega znanja, temveč samo uporabljajo pridobljeno znanje, družbeno režijo, organizacijsko politično delo in druga opravila s tega področja družbene režije. Skratka, če rečem nekoliko poenostavljeno, v naši družbi gre birokraciji tako dobro, da bi številni mladi ljudje kar želeli postati birokrati. Seveda je prav v tem smislu pomembno, da vsaka organizacija združenega dela, politična organizacija in vsi naredimo, kar je treba in si na tem področju prizadevamo, da bi te odnose v naši družbi spremenili v korist proizvodnemu delu, kar bo brez dvoma prispevalo k večjemu zanimanju mladih za te poklice.

Kot druga rdeča nit se je skozi razpravo vlekla pozornost do delavske in kmečke mladine, zlasti ko gre za pridobitev visokošolskega znanja. Številni razpravljalci so v teh razpravah opozarjali, da so posamezne rešitve tako organizacijske kot tudi druge v usmerjenem izobraževanju premalo domišljene. S tega vidika se žal število kmečke in delavske mladine ne povečuje ter se ustvarja nevarnost, da bi se prek sistema izobraževanja reproducirali meščanski družbeni sloji.

V razpravi je bila zelo poudarjena potreba po stopnjevanem študiju, posebej pa nujnost policentričnega razvoja šolstva v zvezi z delavsko in kmečko mladino. Zato ne bi smeli zanemarjati teritorialne razdelitve tega, kjer se kak program uresničuje, zlasti ker bi morali približati organizacijsko izvajanje teh programov tistim središčem, kjer se potem ti poklici tudi opravljajo. V tej zvezi podpiram izvajanje in predloge tovarišice Škerbičeve, ki je o tem podrobneje govorila. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Za razpravo je prijavljen še Marko Gliha, delegat iz občine Ljubljana Center.

M a r k o G l i h a : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odstopam od razprave pri naslednji točki. Nisem se nameraval prijaviti k razpravi, vendar so me izrečene misli in razprava tovariša Bohanca ter ostalih razpravljalcev napotila, da se prijavim k razpravi. S to razpravo pa združujem stališča,ki so bila oblikovana v delegaciji, tako da ni to moje osebno mnenje.

Vsi se moramo zavedati, da je izobraževalni sistem, kot je povedal tovariš Bučer, sistem načrtovanja celotne družbene reprodukcije v nekem obdobju.

Na osnovi dosedanje razprave v zboru in gradiv, ki smo jih dobili na klop, pa ugotavljamo, da naj združeno delo načrtuje svoje kadre, da naj nekdo pove in svetuje mladini, kaj naj se uči, ko pa vemo, da bo leta 2ooo 6o % današnje mladine vsaj dvakrat spremenilo svoj poklic v svoji karieri, ostalih 4o % pa trikrat. Prihajamo torej do nekaterih navzkrižij med dolgoročnim planiranjem in srednjeročnim načrtovanjem kadrovskih usmeritev in s tem učnih in šolskih programov.

Oprostite, ni to moja stroka, pa kljub temu. Stvar je naslednja. Če hočemo ugotoviti potrebe združenega dela po dejanskih kadrovskih potrebah in paralelno v okviru strokovnih svetov vpis v ustrezne programske zasnove ter priti do nečesa, kar je že tovariš podpredsednik v svojem poročilu o gospodarskem stanju ugotovil, potem moramo ugotoviti reprodukcijsko sposobnost našega gospodarstva, ki gravitira na naš šolski sistem, o katerem sedaj govorimo.

Ugotoviti reprodukcijsko sposobnost gospodarstva pomeni ugotoviti vse tiste elemente, ki nastopajo kot kvalitetni dejavniki v družbeni reprodukciji oziroma ožje v gospodarski reprodukciji, da vemo, s čim razpolagamo ali po kmečko rečeno, "da vemo koliko nas je v hlačah", da naredimo trezen korak k preosnovi in prestrukturiranju tega, o čemer govorimo s svetlimi cilji vsak dan. Dokler ne bomo imeli pred seboj jasne slike, kaj znamo, kaj zmoremo, kakšni so naši izvori in bilance o tem, se pravi, dokler nimamo dejansko opisanega stanja tehnološkega sistema slovenskega gospodarstva, ki z reprodukcijsko močjo napaja vse to, ne moremo priti do zaključka. Menim, da je treba zadolžiti Gospodarsko zbornico Slovenije, da pristopi k pripravi tehnološke bilance gospodarstva. Na ta način bi šele lahko pristopili k načrtovanju kadrovskih potreb v tozdih materialne proizvodnje, o katerih sedaj razpravljamo. Bojim se pa, da gre le za načrtovanje tistih potreb združenega dela, ki so evidentirane kot nosilke določenih stremljenj v družbenem načrtovanju, da pa so izključene vse ostale strukture bodoče družbe, od katerih pričakujemo, tudi z informacijskim sistemom, da bodo kot spodbujevalni dejavnik vplivale na nadaljnjo reprodukcijo. Poznati moramo določena gibanja v družbeni reprodukciji in to verjetno tudi študija "Slovenija 2ooo" predvideva in opredeljuje.

Kot je tovariš Beznik poudaril, znanje ni ustrezno ovrednoteno in stimulirano, zato tudi manjše zanimanje za izobraževanje ob delu in iz dela, ne le zaradi naših navad v delovnem času, temveč predvsem zato, ker znanju nismo dali tiste osnove vrednosti kot proizvajalnemu sredstvu, ki mu dejansko v sodobni družbi tudi pripada. Menim, da ni več dober tisti delavec, ki je močan hlapec, ampak tisti, ki z znanjem lahko ustvarja in poustvarja tudi znanje drugih. Dokler ne bomo pripravili analize naše reprodukcijske sposobnosti gospodarstva z opisom stanja tehnološkega sistema gospodarstva v Sloveniji in iz te analize strateških usmeritev,do tedaj bomo težko priporočali komu,kaj naj se uči in kaj naj zna. Na tem področju smo v razkoraku in se kot mačka okoli miši lovimo od vpisa do strokovnega sveta, pa do tega,da iščemo, kdo je tisti,ki bo zagotovil potrebne kadre gospodarstvu. Zanima me, ali ima kakšna organizacija združenega dela od tozda do sozda pripravljeno projekcijo kadrovskih potreb? Iskal sem jo in je nisem našel.

Menim, da je znanje tista osnovna vrlina v družbeni reprodukciji, ki bo dobila svojo veljavo, kajti tista, singularna veličina, ki stremi k ničli, kuri samo svojo energijo in ne ustvarja nove vrednosti. Znanje pa je tista vrlina, ki jo je treba gojiti. Včerajšnja razprava na ljubljanski televiziji, je bila tako pošastno tragična o odnosu do raziskovalne dejavnosti, da bi se morali o tem zamisliti. Čakal sem, kdaj bo kdo kaj rekel. To ne vodi k družbeni reprodukciji, ker čas, v katerem smo, zahteva gospodarjenje s tem, kar imamo.

Znanje je veličina, ki ne podlega trenutni inflacijski stopnji, ampak se lahko oplaja tudi v hudih časih in dnevih.

Glede strikcije 4o % knjižnega fonda in tujih revij pa menim, da bi morali tu nekaj reči. Saj končno ne gre za to, da odločamo od včeraj na danes. Šele leta 199o ali 2ooo bodo zaživeli resursi, o katerih danes govorimo. Akcije, ki so kratkoročno usmerjene, pa lahko za nekaj let zaustavijo nadaljnji razvoj, ki ga bo težko ujeti.

Znanje kot proizvajalno sredstvo, s katerim delavec zavestno upravlja, naj bo definicija, ki naj bo dvakrat podčrtana tudi v bodoči noveli zakona o združenem delu. Delavec je tisti, ki ustvarja in upravlja s svojim znanjem in spodbudami v širši družbeni reprodukciji, torej tudi v svobodni menjavi dela. Birokracija pa je tisti del v nerazvitem informacijskem sistemu, ki sama troši svojo energijo. Kvalitetne dejavnike moramo znati načrtovati, kakor ozd, in dokler ne bomo dali vsem tem veljave, bomo zelo slabo napredovali.

Pred dnevi sem bral delovna gradiva, ki so jih obravnavali družbeni sveti v Sloveniji in v Beogradu, to je predlog družbenega dogovora o strategiji tehnološkega razvoja v Jugoslaviji. Znanje je proizvajalno sredstvo, s katerim delavci upravljajo, zato administrativno poseganje v programe ni povsem umestno. Upam, da bodo ustrezni družbeni sveti, ki te zadeve obravnavajo, znali trezno presoditi tudi prej omenjena vprašanja. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Želi še kdo besedo pri tej točki dnevnega reda? (Ne.) Če ne, potem predlagam, da bi razpravo o tej točki dnevnega reda prekinili, da bi se lahko sestala medzborovska skupina delegatov in skušala predlog ugotovitev in stališč, ki jih imate na klopi, na podlagi zelo bogate razprave čimbolj ustrezno dopolniti.

Prehajamo na 3. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona.

Predlog za izdajo zakona s predlogom zakona je Skupščini predložil Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Jožeta Miklavca, pomočnika predsednice Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje in telesno kulturo.

Med sejo pa smo prejeli stališče Družbenopolitičnega zbora, ki ta akt obravnava po 72. členu poslovnika tako, da daje o njem svoja stališča. V svojem stališču Družbenopolitični zbor ugotavlja:

Družbenopolitični zbor predlaga Zboru občin, skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije in Zboru združenega dela, da na sejah dne 26. oktobra ne obravnavajo predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona po skrajšanem postopku, v skladu s 3o7. členom poslovnika Skupščine SR Slovenije, temveč da pristojni zbori obravnavajo hkrati predlog za izdajo zakona skupaj z osnutkom zakona po 26o. členu poslovnika.

Po mnenju Družbenopolitičnega zbora zakona ni mogoče sprejeti na tej seji, ker so nekatera temeljna vprašanja še nerazčiščena in jih bo treba še obravnavati ter se glede njih uskladiti v okviru Republiške konference Socialistične zveze. Zveza socialistične mladine Slovenije je namreč na svojem XI. kongresu opozorila, da je zanje nesprejemljiva ureditev, po kateri bi delegati učencev in delegati njihovih staršev delovali v svetu srednje šole ali doma za učence v okviru enotne delegacije, ker bi to oviralo uveljavljanje njihovih samoupravnih pravic. Družbenopolitični zbor podpira to stališče, meni pa, da je treba še presoditi, kakšne posledice bi imela uvedba štiripartitnega sistema z vidika celotnega zakona, ker bi bil potem v teh organih v bistvu štiripartitni sistem delegacij delavcev, delegacij javnosti, delegacije učencev in staršev.

Se predstavnik Izvršnega sveta s tem strinja? (Da.)

Sedaj bi morali glasovati o tem, da združimo fazo predloga za izdajo zakona z osnutkom zakona. Uvodoma smo že glasovali o tem, da bi ta zakon sprejeli po skrajšanem postopku in združili fazo predloga za izdajo s predlogom zakona.

Poznamo stališče Družbenopolitičnega zbora, ki nas obvezuje, da razpravljamo o osnutku zakona.

Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (63 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel sklep, da obravnavamo predlog za izdajo zakona skupaj z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo tega zakona sta obravnavali skupina delegatov za spremljanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju in Zakonodajno-pravna komisija. Imamo njeni pismeni poročili. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati o tem zakonu? Prijavljenih za razpravo pri tej točki ni. Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo pri tej točki naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet.Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva stališča Družbenopolitičnega zbora.

Ob tem pa moramo sprejeti še dodatni sklep. Ker ta zakon ne bo danes sprejet, ne bomo usklajeni z delom besedila, ki ga je predložilo Ustavno sodišče in po katerem bi morala skupščina uskladiti zakon z njenimi stališči. Predlagam, da sprejmemo naslednji dodatni sklep:

Na podlagi 3. odstavka 412. člena ustave SR Slovenije in 3. odstavka 411. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščina SR Slovenije Ustavnemu sodišču SR Slovenije, da podaljša rok za uskladitev zakona o usmerjenem izobraževanju z odločbo Ustavnega sodišča SR Slovenije, številka 59/81-2o z dne 3o.3.1982 še za največ 6 mesecev glede na to, da zbor na današnji seji ni sprejel predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju.

Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (63 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani skelp.

Predlagam, da za 4. točko dnevnega reda obravnavamo 6. točko, in sicer predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana, glede na to, da sta ti dve točki med seboj deloma povezani, in bo že imenovana skupina tudi usklajevala predloge sklepov pri eni in drugi točki. Se s tem strinjate? (Da.)

Prehajamo na 4. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije.

Kot ste ugotovili iz uvodne besede predstavnika Izvršnega sveta tovariša Šinigoja obravnavamo v okviru te točke izvajanje vrste zakonov, ki jih je sprejela Skupščina SFR Jugoslavije ob koncu leta 1981 in v letošnjem letu za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije.

Prav tako smo bili seznanjeni tudi o izvajanju ukrepov Zveznega izvršnega sveta, ki jih je le-ta sprejel v mesecu oktobru.

Predstavniki Izvršnega sveta pri tej točki dnevnega reda so Marjan Oblak, namestnik republiškega sekretarja za finance, Cvetka Selšek, namestnica predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje in Viktor Žakelj, namestnik predsednika Republiškega komiteja za družbeno planiranje.

Kot gradivo ste prejeli informacijo Izvršnega sveta naše Skupščine o izvajanju zveznih interventnih ukrepov in izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna, ki je bila objavljena v Poročevalcu številka 18. To informacijo je Izvršni svet v uvodni obrazložitvi dopolnil z aktualnimi podatki v se-

danjem trenutku. Hkrati pa nas je obvestil še o nekaterih nalogah, ki izhajajo iz sprejetih zakonov in drugih ukrepov v tem mesecu.

Delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je predložila pismeno poročilo o seji tega zbora, ki je bila 14. in 15. oktobra tega leta. Prosim vas, da omenjeno poročilo posredujete vodji vaše skupine delegatov.

Poleg poročil Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in za finance ste prejeli na klop še dodatno poročilo k informaciji Izvršnega sveta, ki so ga predložili pristojni zbori vseh treh zborov.

Danes pa ste na klop prejeli tudi predlog vsebinskega sklepa, ki naj bi ga po razpravi sprejel naš zbor. Predlog sklepa je bil pripravljen na podlagi dosedanjih razprav o tej informaciji v delovnih telesih zbora in Skupščine. Zato zboru predlagam, da v skladu s 154. členom poslovnika Skupščine imenujemo skupino delegatov, ki bo spremljala razpravo in sodelovala v medzborovski skupini ter po njej zboru predlagala morebitne spremembe oziroma dopolnitve predloga besedila, ki ste ga dobili na klop in ki naj bi ga po obravnavi te točke sprejeli.

Dovolite, da v skupino predlagam Nevenko Grgič iz Maribora, Franca Kovača iz Zagorja, Marjana Gantarja iz Kranja in Vido Šavli iz Lenarta.

Ima morda kdo kak dopolnilni predlog? (Ne.) Če ne, prosim, da glasujete.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim glasuje! (61 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov imenoval skupino delegatov, ki bo spremljala razpravo tudi pri naslednji točki dnevnega reda, to je pri predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985.

Predstavnik delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ na našem zboru je dr. Miran Mejak, član delegacije, predstavnik delegatov v Zveznem zboru pa tovarišica Eva Naglič. Želita predstavnika ene in druge delegacije besedo? (Ne.) Želijo besedo poročevalci delovnih teles zbora in Skupščine? (Ne.)

Potem lahko pričnemo z razpravo. Besedo ima tovariš Marko Gliha, delegat iz občine Ljubljana Center.

M a r k o G l i h a : Pozdravljeni! Po mnenju naše delegacije zakon o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev samoupravnih interesnih skupnosti v letu 1982 ne bi smel povzročiti težav Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Delegati predlagamo, da je treba opredeliti, kaj je pravzaprav splošna poraba. Menimo, da je tak način nesprejemljiv, kajti pokojnina je rezultat minulega dela, ne pa element splošne porabe. S tako zakonsko opredelitvijo posegamo v postavko minulega dela, ki ni del splošne porabe, temveč osebne porabe, zato naj se na tej relaciji vzpostavijo rešitve v tem zakonu. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Vida Šavli, delegatka iz občine Lenart, ima besedo.

V i d a Š a v l i : Tovarišice in tovariši delegati! V občini Lenart smo o izvajanju zveznih intervencijskih ukrepov zelo intenzivno razpravljali že pred predložitvijo gradiva Izvršnega sveta, in sicer v organih skupščine, v izvršnem svetu in v družbenopolitičnih organizacijah. Organiziran je bil tudi poseben posvet s predstavniki Republiške konference SZDL in delegatko Zveznega zbora Skupščine SFRJ. Tako je imela skupina za razpravo in sprejem stališč k tej točki dovolj predhodnih usmeritev in je zato tudi temeljito razpravljala o tej informaciji in sprejela ustrezna stališča.

Predvsem ugotavljamo, da je bil sprejem zveznih interventnih ukrepov v večini primerov nujen, čeprav ugotavljamo, da bo nujno potrebno glede na posledice posameznih ukrepov iskati boljše rešitve. Z ukrepi bomo ob njihovem doslednem

izvajanju odpravili nekatere nedoslednosti pri izvajanju srednjeročnih planov in resolucij, ki jih žal nismo uspeli samoupravno izpeljati zaradi nedoslednosti pri izvajanju te politike, zlasti pri nekaterih vodstvenih organih in družbenopolitičnih skupnostih. Ob tem pa moram poudariti, da smo v naši občini dosledno izvajali resolucijske usmeritve in se zato toliko bolj čutimo prizadete, ker so intervencijski ukrepi žal linearno prizadeli vse družbenopolitične skupnosti oziroma organizacije združenega dela.

V naši občini smo prizadeti predvsem pri omejevanju splošne in skupne porabe. Kar zadeva omejevanje splošne porabe moram v imenu skupine delegatov in zborov skupščine poudariti, da so uporabniki proračuna v naši občini v takšnem položaju, ki ne omogoča več normalnega izvajanja ustavnih funkcij v občini. Menimo, da bi republiški Izvršni svet ob ugotovitvi, da nastajajo največje težave prav v tistih občinah, ki so že doslej najbolj restriktivno trošile proračunska sredstva, moral nakazati tudi vsaj minimalno potrebne in možne rešitve za preseganje takšnega stanja. To stanje bi po našem mnenju bilo mogoče preseči s sorazmerno majhnim povečanjem dopolnilnih sredstev takim občinam, kar ne bi bistveno vplivalo na uskladitev porabe v republiškem proračunu. Tem občinam pa bi omogočili rešiti vsaj najnujnejše financiranje splošne porabe v tem letu.

Treba je namreč vedeti, da so prav občine, ki bodo imele v največji meri blokirana sredstva zaradi zveznih predpisov, že v letu 1981 imele najnižjo stopnjo rasti proračunskih sredstev in v proračunu že več let nimajo nikakršnih neproračunskih izdatkov. V občini podvzemamo vse možne ukrepe za znižanje že tako minimalne porabe, vendar tako omejena poraba kot nas sedaj prizadene onemogoča izvajanje osnovnih nalog organov družbenopolitičnih skupnosti, kar je z ustavo in zakoni zagotovljeno vsem občinam po načelu vzajemnosti.

Zato ponovno poudarjam, naj se najdejo načini za povečanje dopolnilnih sredstev oziroma druga ustrezna rešitev, ki naj bo pripravljena do obravnave rebalansa republiškega proračuna v tem zboru. Predlagam, da se to vnese v sklepe današnje seje zbora.

Glede omejevanja skupne porabe ponovno poudarjam, da smo poleg omejitev iz zveznega intervencijskega predpisa dodatno prizadeti zaradi združevanja presežkov SIS z republiškim samoupravnim sporazumom. V naši občini smo znižali prispevne stopnje tudi za presežke prvega polletja in to pred prejetjem samoupravnega sporazuma. Danes pa vemo, da presežkov na koncu leta ne bo, kljub temu pa smo te začasne presežke dolžni združevati.

Menimo, da smo v naši občini ravnali docela stabilizacijsko, ker smo z zniževanjem prispevne stopnje takoj razbremenili dohodek gospodarstva. Zato ne bi bilo prav, da bi bili prizadeti izvajalci družbenih dejavnosti, ki imajo že tako nižjo startno osnovo od večine drugih občin v Sloveniji. Ta problem je naš delegat navedel že na prejšnji seji zbora, zato prosimo oziroma predlagamo, da se ta problem vnese v sklepe seje zbora in da Izvršni svet do prihodnje seje pripravi predloge za razrešitev situacije.

Delegati oziroma občina Lenart se v celoti zavedamo gospodarskih težav in prizadevanj naše družbe za učinkovitejše gospodarjenje, pri čemer tudi sami doprinašamo po svojih materialnih možnostih, vendar menimo, da je potrebno za najbolj pereče probleme, ki ob tem nastajajo, imeti vendarle dovolj posluha ter predlagati tudi možne ustrezne rešitve. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa, tovarišica Šavli. Prijavljenih za razpravo k tej točki ni več. Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima Jožica Šalamun, delegatka iz občine Brežice.

J o ž i c a Š a l a m u n : V današnjem gradivu, ki ste ga prejeli na klop, je bil tudi amandma k predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985.

Skupina delegatov občine Brežice za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 22.1o.1982 obravnavala gradivo za 8. sejo Zbora občin Skupščine SR Slovenije in k tej točki predlaga naslednji amandma:

V predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 se v 2. točki 74. člena, tabela, črtajo številčni podatki za spremembo vpisa po posebnih izobraževalnih skupnostih in se prikažejo le v globalu in v razmerju med PIS v usmeritve v proizvodne dejavnosti in neproizvodne dejavnosti.

Drugi predlog je, da v tej razvrstitvi naravoslovno-matematično usmeritev uvrstimo v usmeritev za proizvodne dejavnosti in da se potem število vpisanih učencev v to usmeritev, v skladu s tem, ko bo razvrščena v PIS za proizvodne dejavnosti in ko bo dobila svoj krog uporabnikov, dokončno opredeli.

Pri reformi izobraževanja menimo, da je sicer to enovit proces, vendar pa poteka nekaj procesov vzporedno ali pa bi celo morali potekati v določenem zaporedju in šele ko bi bili rezultati teh procesov znani, bi lahko tudi bolj realno številčno opredelili vpis v posebne izobraževalne skupnosti. Ti procesi bi glede pogojev vpisa v višje in visoke šole morali biti v Republiški izobraževalni skupnosti usklajeni in sprejeti po programih usmerjenega izobraževanja. Končan bi moral biti postopek združevanja oziroma povezovanja usmeritev, programov in smeri, tako na stopnji srednje kot visoke šole, potem pa vsaj dogovorjen, če že ne dokončan proces preoblikovanja oziroma prestrukturiranja posebnih izobraževalnih skupnosti. Ti pogoji bi morali biti znani do razpisa za vpis v prvi letnik srednjega usmerjenega izobraževanja v šolskem letu 1983/84, sicer je vsako usmerjanje že vključenih učencev v programe srednjega usmerjenega izobraževanja sedanje in nove generacije izredno tvegano tako za družbo kot za posameznika. To pa zlasti zato, ker smo v poročilu sprejeli ugotovitev, da tako oblikovana srednjeročna bilanca kadrovskih potreb ne odraža v celoti dejanskih kadrovskih potreb združenega dela, še manj pa dolgoročne kadrovske potrebe.

Spremembo uvrstitve naravoslovno-matematične usmeritve v proizvodno področje predlagamo, ker iz podatkov pri spremembi vpisa na visoke šole ugotavljamo, da je v planu od prejšnjih 5oo to število povečano na 1.145. Menimo, da je prav, da so naravoslovne vede poglaviten element gospodarskega in družbenega razvoja. Če pogledamo zgodovino šolstva, lahko ugotovimo, da naravoslovne vede nikoli niso bile štete v elitne vede, ampak so jih imenovali celo krušne vede in da so v splošno izobraževalne šole s težavo prodirale, da pa na današnji stopnji razvoja, ko proizvodnji dajemo velik poudarek, ne bi smelo biti tako.

Ne zavzemamo se za to, da bi ta usmeritev imela nek izjemen položaj ampak enak kot vse proizvodne dejavnosti. S pravilnim usmerjanjem in štipendiranjem pa bi popolnili sedanja učna mesta in učilnice v stavbah, ki so v ta namen opremljene. Ni dopustno, da bi na osnovi deformacij v praksi, zaradi oblikovanja vsebine programov iste stopnje zahtevnosti, ker se je razširilo mnenje, da je to najbolj izbrana učna vsebina v tem programu ali pa morda na osnovi zgrešenega usmerjanja in izbire selekcije učencev v tem programu ali pa tudi pri oblikovanju pogojev za vključevanje v višje in visoke šole in vključevanje v delo, vso zadevo pripeljali do tega,da bi enostavno napovedali vojno eni ali več usmeritvam oziroma programom, namesto da bi usmerili svoje sile za odpravo prej omenjenih vzrokov. Vsi, ki smo delali na usmerjanju učencev, smo bili izredno veseli, če so se učenci čimprej odločili za poglobljeno pridobivanje znanja naravoslovnih ved. Menim, da bi tudi danes morali to podpreti in da bi čimveč takih učencev usmerili v svet proizvodnje, sicer bomo še dolgo združenemu delu oziroma proizvodni sferi samo nalagali odgovornost za dvig produktivnosti, kvalitete in prestrukturiranje gospodarstva, v praksi pa bodo premajhni premiki, mnogokje pa bo ostalo tudi po starem ali pa bo šlo v nasprotno smer.

Prav tako bi se pridružila podpori občine Celje za pristop k reševanju perečega problema prehrane srednješolske mladine tako v šolah kot v domovih zlasti zato, da bi odpravili posledice vedenjskih odklonov naše mladine, ki ji tudi botruje to, da ni urejena prehrana in potem se ta zateče kam drugam.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovarišica je razpravljaka k točki, ki smo jo že zaključili, zato predlagam, da se glede na vašo razpravo, pridružite skupini delegatov, ki bo prispevala k dopolnjevanju naših stališč v zvezi z usmerjenim izobraževanjem.

Želi še kdo razpravljati k 4. točki dnevnega reda? (Ne.)

Prehajamo n a 6. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985.

Predlog dogovora je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil Viktorja Žaklja, namestnika predsednika Republiškega komiteja za družbeno planiranje. Želi tovariš Žakelj besedo? (Da.)

V i k t o r Ž a k e l j : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije posreduje Izvršni svet v oceno glede na usmeritve, ki ste jih že sprejeli v Skupščini. Predlog dogovora je po večmesečnem usklajevanju pripravil odbor udeležencev, ki zastopa okoli 2oo njegovih podpisnikov. Pri tem smo izhajali iz ocene pogojev in možnosti razvoja v posameznih okoljih ter okvirov, ugotovljenih v analizah za republiko kot celoto. Prizadevali smo si ustrezno konkretizirati stališča za spremembo planskih aktov ter druge usmeritve Skupščine SR Slovenije za uresničevanje stabilizacijske politike. Izvršni svet ocenjuje, da predlog sprememb in dopolnitev dogovora opredeljuje zahtevne naloge za preseganje razmer, za opiranje na lastne sile in kot tak mobilizira podpisnike za njihovo uresničevanje. V predlogu dogovora izostrujemo njegovo izvozno naravnanost tako z zahtevo po prilagajanju proizvodnih programov ob obstoječih zmogljivostih izvoznim zahtevam kot z zaostritvijo zahtev za nove investicijske programe.

Največja ekonomska spodbuda za uresničevanje teh nalog bo ustreznejša politika tečaja dinarja in povečana prizadevanja v republiki in v vsej državi medsebojno povezanih organizacij združenega dela za učinkovitejšo in bolj konkurenčno proizvodnjo za nastop na zahtevnih tujih trgih. Podpisniki pa se v dogovoru obvezujejo, da ohranijo že uveljavljen inštrumentarij spodbud izvoza na konvertibilno področje in uveljavijo dohodkovne spodbude v okviru Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

Pri modernizaciji in usmerjanju novih zmogljivosti v izvoz ter za večji devizni priliv prevzemajo banke obveznosti, da usmerijo za te naložbe tretjino investicijskih sredstev. Poleg obveznosti za večji izvoz blaga podpisniki opredeljujejo tudi zahtevnejše naloge za doseganje deviznega priliva od storitev zlasti od turizma. Podpisniki dogovora o družbeni presoji investicij zaključujejo pripravo pregleda izvozno usmerjenih investicij in drugih, ki ustrezajo zaostrenim pogojem gospodarjenja.

Ta program bo na eni strani omogočil izbor ključnih investicijskih projektov za uresničevanje zahtevanih nalog izvoznega prestrukturiranja, hkrati bo podlaga za izvajanje nalog Gospodarske zbornice Slovenije, Samoupravne interesne skupnosti Slovenije za ekonomske odnose s tujino in bank pri aktiviranju in povezovanju temeljnih nosilcev planiranja za izvajanje teh programov. Vzporedno s tem bomo v nadaljnjem usklajevanju ustrezno dopolnili vsebino petega poglavja dogovora. V dosedanjem usklajevanju tega dela dogovora smo že dosegli nekoliko večjo konkretizacijo projektov ter njihovo prilagajanje realnim možnostim in zaostrenim zahtevam večjih in hitrejših deviznih učinkov. Zmanjšano je število projektov in zamaknjena predvidena dinamika njihove izvedbe.

Skrčeni so programi naložb v gospodarsko infrastrukturo, in sicer od 77,7 milijarde dinarjev na 65,4 milijarde dinarjev, - vse v cenah 198o - oziroma za 16 %. Nadaljnje zmanjševanje bi odprlo vrsto novih problemov. Prednostno so opredeljene naložbe v elektroenergetiko, tako da te dosegajo prek 6o % infrastrukturnih naložb. Programi v drugih infrastrukturnih dejavnostih naftno-plinskem, železniškem in luškem, cestnem in PTT gospodarstvu so po obsegu skrčeni za četrtino in vključujejo predvsem vzdrževanje objektov in odplačevanje posojil za dosedanje investicije.

Ena ključnih nalog v republiki je povečanje proizvodnje hrane. Kljub zmanjšanju razpoložljivih sredstev za investicije ohranjamo prvotno dogovorjen obseg investicij za večjo proizvodnjo hrane. Podpisniki prevzemajo obveznosti za povečanje tržne proizvodnje v kmetijstvu pri posameznih proizvodih pa tudi usmerjanje v prepotreben izvoz.

Na področju porabe dogovor opredeljuje globalni okvir rasti glede na rast dohodka, pri čemer bo gibanje porabe nujno prilagoditi novim bilančnim ocenam. Že sedaj je namreč jasno, da se bomo morali ob realnejše ugotovljenim, ustvar-

jenim in razpoložljivim dohodkom odreči tistemu delu porabe, ki nima svoje realne osnove v materialnih gibanjih. Pri tem programov ne moremo krčiti linearno, temveč izhajati iz glede na gospodarsko moč realno opredeljenih pravic, normativov in standardov ter vpliva teh programov na kvaliteto gospodarjenja.

Najnovejši ukrepi, zlasti spremembe tečaja dinarja in napovedani ukrepi v kreditno-monetarni politiki zahtevajo nadaljnje preverjanje planskih nalog vseh nosilcev planiranja. Njihove vplive in učinke bomo morali sproti vključevati v spremembe in dopolnitve planskih dokumentov. S tega vidika bodo ponovno preverjene naloge v dogovoru o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana.

Izvršni svet meni, da gospodarske razmere v svetu in doma kakor tudi dosedanji ukrepi zahtevajo, da planske akte čimprej uskladimo in z njimi zagotovimo uresničevanje skupnih usmeritev in nalog za premagovanje sedanjih razmer. Ocenjujemo, da ti ukrepi, vključno z devalvacijo, potrjujejo pravilnost usmeritve, na katerih temelji predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije. Spreminjajo pa ocenjene materialne okvire razvoja, in sicer v smeri nadaljnjega oženja razpoložljivih sredstev za porabo, da bi krepili konkurenčno sposobnost gospodarstva za izvoz.

Izvršni svet bo na osnovi dosedanje razprave in današnje razprave na zborih oblikoval svoje predloge in stališča, ki jih bo skušal uveljaviti v končni fazi usklajevanja dogovora. Pri tem bo dosledno upošteval realne materialne možnosti, prioriteto nalog na področju izvoza, proizvodnje hrane in energije ter v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji podpiral pobude samoupravnih interesnih skupnosti in drugih nosilcev za selektivno uskladitev porabe z materialnimi možnostmi. Hvala lepa!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovariš Žakelj, hvala!

Predlog dogovora je bil objavljen v našem delegatskem Poročevalcu številka 17. Prejeli ste tudi pripombe skupščin občin Trbovlje, Sevnica, Brežice, Maribor, Slovenska Bistrica, Murska Sobota, Žalec ter mnenja in predloge Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze.

Pred obravnavo predloga dogovora vas želim seznaniti z načinom obravnave tega akta v Skupščini SR Slovenije.

Na podlagi 38., 188. in 189. člena zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije je naloga zborov Skupščine, da predlog dogovora ocenijo z vidika, ali je ta usklajen z usmeritvami in stališči Skupščine SR Slovenije, ki jih je ta sprejela v zvezi s pripravo sprememb in dopolnitev družbenega plana SR Slovenije in vsemi ostalimi sklepi in stališči, sprejetimi v zvezi z uresničevanjem gospodarske stabilizacije. Pri tem je treba izhajati iz osnovnega poudarka, da morajo vsi nosilci planiranja svoje cilje in naloge prilagoditi že omenjenim, še bolj zaostrenim materialnim možnostim, da pa dogovor oblikujejo podpisniki v svojem odboru, ki ga imajo kot podpisniki tega dogovora.

V skladu s to svojo nalogo so bili obravnavani v delovnih telesih tudi konkretni predlogi, ki so jih posredovali posamezni subjekti k predlogu dogovora.

Predlog dogovora so obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija. Dobili smo njihova pismena poročila. Želijo morda poročevalci besedo? (Ne.)

Danes ste prejeli na klop tudi predlog sklepa, ki ga je predložila skupina delegatov za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije. To je stalna medzborovska skupina, v kateri ima tudi naš zbor tri delegate. Ta je na včerajšnji seji obravnavala dogovor z vsemi predlogi, pripombami in stališči in tudi pismeno poročala zboru. Danes ste dobili njihovo poročilo na klop.

Zboru predlagam, da v današnji razpravi upošteva zakonsko določeno pristojnost Skupščine za obravnavo tega dokumenta. Razpravo pa bi spremljala skupina delegatov, ki smo jo imenovali k 4. točki dnevnega reda in ki bo zboru predlagala morebitne spremembe in dopolnitve predloga sklepa.

Pričenjam razpravo. Besedo ima Vlado Beznik, delegat Skupščine mesta Ljubljana.

V l a d o B e z n i k : Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov Skupščine mesta Ljubljane je razpravljala o tem dokumentu in sprejela naslednje ugotovitve in stališča.

1. Reči moramo, da so v predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 glede na osnutek naloge konkretneje opredeljene, zlasti pa bolj izvozno naravnane. Upoštevajoč, da še niso znane spremembe plana SFRJ in obveznosti SR Slovenije, ki iz tega izhajajo ter težave pri uresničevanju principa sočasnega planiranja v republiki, menimo, da bo v nadaljnjih aktivnostih usklajevanja s podpisniki moralo priti do sprememb nekaterih členov dogovora. Te spremembe pa ne smejo biti v nasprotju z izhodišči dolgoročne stabilizacijske politike.

2. Skupina delegatov meni, da bi pri novih naložbah morali dati bistveno večji poudarek naložbam modernizacije in dopolnjevanja sedanjih kapacitet, ki so izvozno konvertibilno naravnane. Prav tako bi morali dati vso prednost naložbam, ki lahko že v tem planskem obdobju dajejo neto devizne učinke.

3. Skupina delegatov meni, da je treba opredeliti v kvantifikaciji gibanj uvoza tudi energetske surovine, v nasprotnem ne bomo imeli jasne usmeritve, zlasti ne v organizacijah združenega dela.

4. Skupina delegatov je mnenja, da ni rešitev v stimuliranju izvoza, člen 11/a, temveč bi morali vzpostaviti nujnost spreminjanja načina gospodarjenja, dvig produktivnosti in povezovanje na enotnem jugoslovanskem prostoru ter bolj realen tečaj dinarja. Stimulacije so samo dopolnilo tega.

5. V določbah predloga dogovora o razvoju gospodarske infrastrukture so za investicije predvidena precejšnja tuja posojila. Če gre tu za posojila Mednarodne banke za obnovo in razvoj je sprejemljivo. V nasprotnem pa menimo, da bi tujo akumulacijo, če jo bomo sploh dobili, morali nameniti ustvarjanju izvozne proizvodne strukture.

6. Pri cenah proizvodov oziroma storitev infrastrukturnih dejavnosti bi morali bolj smelo iti v to, da bodo cene pokrivale enostavno reprodukcijo, ker s povračili ne bomo usposobili organizacij združenega dela, na primer železnic, za sofinanciranje svojega razvoja. Gre tudi za gospodarno uporabo sredstev za tekočo reprodukcijo; v sistemu povračil je to vprašljivo.

7. Skupina delegatov meni, da je treba ponovno proučiti vsebino 72. člena, ali smo sposobni zgraditi 59.ooo stanovanj. V Ljubljani bomo zaradi težav pri financiranju komunalne infrastrukture, organiziranju pričakovalcev stanovanj, velikem izpadu bančnih sredstev in drugega morali zmanjšati obseg stanovanjske gradnje ze več kot 25 %, to je od 12.7oo le na lo.ooo stanovanj.

8. V dogovoru so nekateri predlogi, konkretno investicije v ceste, ki pomenijo enostransko spreminjanje že sprejetih dogovorov oziroma sporazumov med Republiško skupnostjo za ceste in družbenopolitičnimi skupnostmi.

Kljub težavam, da republiška skupnost ne more izpolniti sprejetih obveznosti, menimo, da se prizadeti subjekti morajo uskladiti in pri tem jasno upoštevati realne možnosti. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Franjo Krsnik, delegat iz občine Hrastnik.

F r a n j o K r s n i k : Tovarišice in tovariši delegati! Skupščine revirskih občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi ter razprave v posameznih občinah so opozorile na to, da je v spremembah in dopolnitvah družbenega plana SR Slovenije ostalo odprto vprašanje izgradnja zasavske ceste.

Najmanj 3o let si v revirjih prizadevamo rešiti ta problem. Izgradnja te ceste je bila vedno uvrščena v planske dokumente Slovenije, vendar se je zaradi spreminjanja prioritet gradnje in spremljajočega pomanjkanja sredstev dosledno prelagala v naslednja planska obdobja. Revirsko gospodarstvo je z veliko ra-

zumevanja sprejemalo odločitev o prelaganju del na zasavski cesti. Dosedanja izgradnja mostov v Radečah, Hrastniku, Trbovljah, Zagorju ob Savi in Litiji na trasi zasavske ceste ter velika, že vložena sredstva terjajo od vseh nas takojšen pristop k dokončanju del vsaj na trasi Trbovlje-Zagorje ob Savi. Le na ta način bo omogočena ponovna vzpostavitev prejšnje magistralne povezave Zasavja in Posavja. Ob nedokončanih delih pa ostaja prekinjena najkrajša prometna povezava revirjev z ostalimi gospodarskimi središči, ki pa je prav gotovo v zaostrenih gospodarskih razmerah prednostna.

Skladno z novim zakonom o cestah in predlogom dogovora o temeljih družbenega plana pa ostaja odprto tudi financiranje tega odseka, ki ga revirske občine s svojim finančnim potencialom ne bodo zmogle dokončati. Republiška skupnost za ceste je v odsek Trbovlje-Zagorje v dolžini 3 km vložila že okoli 4o % sredstev in nas zato toliko bolj čudi, zakaj tega odseka ni bilo v naštevanju že začetih cestnih odsekov, opredeljenih v 57.a členu družbenega dogovora, ki bodo dograjeni v obdobju 1983-1985.

Že dosedanja obravnava zasavske ceste nedvomno dokazuje potrebo po uvrstitvi te ceste kot magistralne, kar je še zlasti pomembno ob novem dejstvu, da bo s predvideno eksploatacijo premogovnih ležišč na področju Brnice in Dola pri Hrastniku, v občini Hrastnik, ogrožena še sedanja cestna povezava Hrastnik-Šmarjeta, kar pomeni, da bo za revirje in druge uporabnike iz Slovenije in Jugoslavije ostala magistralna cestna povezava samo prek Trojan.

Nove raziskave o zalogah premoga v občini Zagorje ob Savi na področju toplic in potrebe po energetskih virih postavljajo tudi to cesto proti Trojanam pod vprašanje sposobnosti za težki promet, ko bo prišlo do eksploatacije raziskanih zalog. Na nujnost izgradnje zasavske ceste nenehno opozarjamo, zato menimo, da je po 3o-letni planski obveznosti potrebno kljub spremembi zakona ta problem ustrezno rešiti tudi v predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije v obdobju 1981-1985. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Vida Šavli, delegatka iz občine Lenart.

V i d a Š a v l i : Tovarišice in tovariši delegati! Ker so temeljni ekonomski parametri strokovno preverjeni in prilagojeni možnostim razvoja, jih v razpravi ni mogoče spreminjati, četudi so dokaj omejevalni. Menimo pa, da je mogoče v dogovoru realizirati nekatere usmeritve, ki pomenijo učinkovitejše oziroma skladnejše razporejanje razpoložljivih sredstev.

Naša stališča in predlogi, ki smo jih izoblikovali v skupini delegatov na podlagi predhodnih stališč v zboru Skupščine občine Lenart in predlogov Izvršnega sveta Skupščine občine Lenart, se nanašajo na to, da bi dogovor vseboval ustrezne sistemske rešitve za uresničevanje skladnejšega regionalnega razvoja v smislu ugotovitev, stališč in sklepov zborov republiške Skupščine z dne 28. julija 1982.

V tem smislu predlagamo naslednje dopolnitve predloga dogovora:

1. V tretjem odstavku 45. člena predloga dogovora, ki govori o obsegu sredstev za izvedbo interventnih ukrepov za hitrejše povečanje družbeno organizirane kmetijske proizvodnje, naj se doda naslednje besedilo: "za potrebe občin, ker z združevanjem sredstev v občinske interventne sklade po enotno dogovorjeni stopnji ne bo mogoče pokriti dogovorjenih nalog, bodo vse občine v SR Sloveniji združevale del svojih interventnih sredstev".

To besedilo predlagamo iz razloga, ker v slabše razvitih občinah, kljub uvedbi posebnega občinskega davka za intervencije, zberemo znatno premajhna sredstva za izvajanje nalog, ki so bile sprejete s podpisom dogovora o enotni politiki in ukrepih pri pospeševanju proizvodnje hrane v letu 1982.

Res je, da se tudi v okviru regij, konkretno pri nas v podravski regiji, dogovarjamo o združevanju sredstev za proizvodnjo in pospeševanje hrane, vendar so tudi tu razmere po regijah dokaj različne in menimo, da bi bilo nujno del sredstev občinskih interventnih skladov združevati na nivoju republike, da bi se potrebe bolj enakomerno pokrivale. V tem smislu so oblikovani tudi sklepi Skupščine SR Slovenije, kjer je sicer govor o oblikovanju solidarnostnih sredstev za pospeševanje kmetijstva na manj razvitih območjih, vendar menimo, da je

ustrezneje oblikovati združena sredstva za potrebe vseh občin oziroma območij, kjer potreb sami ne morejo pokrivati.

2. V 57.a členu naj se doda peti odstavek, ki bi se glasil: "Občine bodo prek občinskih skupnosti za ceste zagotavljale redno in intervencijsko vzdrževanje regionalnih in lokalnih cest, pri čemer se bodo v okviru Skupnosti za ceste Slovenije dogovarjale za vzajemnost pri vzdrževanju regionalnih cest za manj razvita območja, pa tudi za vzdrževanje lokalnih cest".

To dopolnitev predlagamo zaradi tega, ker spremembe in dopolnitve dogovora izključujejo iz upravljanja Skupnost za ceste Slovenije. Regionalne ceste pa v celoti prepuščamo v upravljanje občinskim skupnostim, brez opredeljenih virov. Menimo, da je potrebno v dogovoru opredeliti, da bo pri oblikovanju virov za gospodarjenje s cestami obstajala vzajemnost, še posebej pa opredeliti vzajemnost za gospodarjenje z lokalnimi cestami na manj razvitih območjih. Kolikor tega ne bi opredelili v dogovoru, tudi ni mogoče pričakovati, da se bodo za to opredelile občinske skupnosti za ceste z ustreznim samoupravnim sporazumom. Takšne odločitve ne bi smeli prepuščati pripravljenosti občinskih skupnosti za ceste iz razvitejših sredin.

3. V prvem odstavku 105. člena, ki določa stimulacije SR Slovenije pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij, naj se doda nova alinea, ki naj se glasi: "Z beneficiranjem obrestne mere za bančne kredite, ki bodo odobreni za nove gospodarske naložbe na manj razvitih območjih, s tem da se bo obrestna mera benificirala anticipativno, tako da se bodo sredstva lahko uporabila kot soudeležba pri naložbi".

Ko predlagamo takšno dopolnitev ukrepov oziroma spodbud, ki naj jo nudi republika investitorjem na manj razvitih območjih, se zavedamo, da je bila takšna vrsta pobud v letu 1980 odpravljena kot preveč proračunska. Vendar ugotavljamo, da so ti ukrepi še edini, ki lahko naredijo premike pri investicijskih naložbah na manj razvitih območjih. Pri tem ugotavljamo, da se iz republiškega proračuna zagotavlja letno za sofinanciranje programov in projektno dokumentacijo približno 90 milijonov dinarjev, kar je sicer spodbudno, vendar se znaten del inicialnih razvojnih programov, ki so izdelani s tem denarjem, žal ne more uspešno realizirati, ker ni ustreznih spodbud za investitorje.

Ocenjujemo, da bi z delnim povečanjem tega zneska in bolj racionalnim sofinanciranjem razvojnih programov zagotovili tudi sredstva za benificiranje obrestne mere. Menimo, da so stališča in sklepi zborov republiške Skupščine z dne 28. julija izhajali iz dovolj tehtnih argumentov, da je potrebno vključiti v dogovor učinkovite spodbude za pospeševanje naložb na manj razvitih območjih. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Torej problematika, ki jo je načela tovarišica Šavli, je nedvomno zelo aktualna in veže naš zbor tudi na stališča, ki smo jih sprejeli, ko smo obravnavali poročilo o skladnejšem regionalnem razvoju v SR Sloveniji in zmanjševanju razlik med razvitimi in manj razvitimi območji. V stališčih je poudarjeno, da bodo vprašanja naložb v teh območjih ustrezno rešena ob sprejemanju tega dogovora. Na nek način smo zdaj pred to nalogo, ko se ta dogovor oblikuje.

Besedo ima Marija Kačičnik, delegatka iz občine Ormož.

M a r i j a K a č i č n i k : Bom zelo kratka! Glede na to, da je moja razprava enaka izvajanju tovarišice iz Lenarta, v imenu delegacije Skupščine občine Ormož podpiram amandmaje.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Besedo ima Marjan Gantar, delegat iz občine Kranj.

M a r j a n G a n t a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Razpravo bom skrajšal glede na to, da je na določena vprašanja že opozoril tovariš Žakelj v uvodnih izvajanjih. O problemu neupoštevanja načela sočasnega planiranja je v svoji razpravi opozoril tovariš Beznik iz Ljubljane, zato tega ne bom ponavljal.

Dal bom samo tri konkretne pripombe, ki se nanašajo na predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985, in sicer k 2o. členu. V tem členu ni ustrezno oblikovano besedilo, da se bodo sredstva za osebne dohodke gibala počasneje od rasti dohodka, pri čemer se bodo realni osebni dohodki na delavca lahko v posameznem letu gibali v okviru gibanja produktivnosti. Treba je opozoriti na precejšen realni padec osebnih dohodkov v tem dohodku, četudi določba tega člena velja le za nekatere izredno uspešne organizacije združenega dela, ne pa za celotno gospodarstvo in negospodarstvo.

Neustrezna je tudi določba v 28. členu, da bodo proizvajalci cestno-motornih vozil, povezani v skupnosti avtomobilske industrije, uskladili svoje razvojne in sanacijske razvojne programe. V določbi tega člena je dan poudarek na razvojnih, nato šele na sanacijsko-razvojnih programih, namesto da bi dali najprej poudarek in določili obveznost za pripravo učinkovitih sanacijskih programov in šele na osnovi le-teh naj bi se pripravili in uskladili razvojni programi.

V 28. členu predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981 do 1985 bi morali tudi konkretno določiti, v kakšnem odstotku se bo v sozd Iskra na osnovi investicij v razširitev obstoječih programov in predvsem investicij v nove programe povečal delež konvertibilnega izvoza v celotnem prihodku. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Besedo ima Tomaž Kšela, delegat iz občine Maribor-Rotovž.

T o m a ž K š e l a : Tovarišice in tovariši! V naši delegaciji in v razpravah v občini o tem dogovoru so ljudje zelo zaskrbljeno razpravljali o izgradnji cest, zlasti z vidika, da se aktivirajo novi krediti, ki jih bo treba odplačati in dinarska sredstva potrošiti za investicije, za katere je veliko vprašanje, če so v tem trenutku najbolj potrebne.

Druga stvar pa je ta, da so bili v razpravah izraženi pomisleki glede prioritet. Prioriteto bi vsekakor morale imeti tiste naloge na področju infrastrukture in prometa, ki so že bile pred mnogimi leti evidentirane kot problemi in bile vključene v prejšnje srednjeročne plane in se prelagale iz teh planov v naslednja obdobja.

Drugo vprašanje je, koliko in na kakšni investiciji je aktiviran mrtvi kapital. Tega ne bi smeli zanemarjati na tem področju.

Tretje vprašanje je vprašanje tranzitnega prometa, ne samo turističnega, zlasti prometa, ki se lahko preusmeri zaradi določenih ozkih grl mimo Jugoslavije in bi zato nastala večja gospodarska škoda. Ne nazadnje je tu vprašanje hitrejšega razvoja manj razvitih območij. Posebno je bilo izpostavljeno vprašanje programa, ki smo ga imeli takrat pri posojilu za ceste. Sedaj ponovno govoromo o tem in razmišljamo o uvedbi novega posojila. Program, ki je bil takrat pripravljen za realizacijo cestnega posojila, je treba upoštevati kot prioriteten program in ugotoviti, kako se te planske naloge uresničujejo. S tega vidika je treba ocenjevati nadaljnjo izgradnjo cest v Sloveniji. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Besedo ima Lucijan Vuga, delegat iz Nove Gorice.

L u c i j a n V u g a : K razpravi me je spodbudil predlog sklepa, ki smo ga danes dobili na klop in razprava na seji zbora. Naša delegacija nima pripomb k besedilu dogovora, vendar pa imam kot delegat naslednji predlog.

V predlogu sklepa je v 4. točki navedeno, da plani ne bodo nastajali sočasno in bo zato tudi njihova realnost lahko ponovno vprašljiva. Na to se sklicujem zato, ker je vrsta stvari na nivoju Jugoslavije, torej med republikami in pokrajinama ostala nedorečena in nedogovorjena. Veste, da smo ob sprejemanju plana v lanskem letu pohiteli in da smo prepustili nadaljnjemu dogovarjanju vrsto stvari, ki jih do danes še nismo uspeli dokončati.

Tudi na nivoju republike med občinami plani ne bodo sočasno nastajali in bo lahko prišlo ponovno do vprašanja realnosti teh planov. Ugotavljamo, tako

na delegaciji, v skupščini in ob razpravah v občini, da je planiranje v krizi, da upada zaupanje v planiranje in podobno. Zaradi pogostega spreminjanja plana so se spreminjale številke v planu, ki so bile iz faze v fazo bolj restriktivne. Opozarjajo na kompliciranost metodologije, kar je bilo v strokovnih krogih in na različnih posvetih s planerji v občinah večkrat ugotovljeno. V občinskih skupščinah se večkrat ugotavlja, da je postopek faznosti priprave planov mnogokrat tak, da onemogoča usklajevanje. Zato predlagamo, da bi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije posebej izjavil, da je ta dogovor realna osnova za plan tudi glede na vse pripombe, izrečene na današnji seji zbora.

Predlagamo, da bi posebna medzborovska delovna skupina proučila sam sistem planiranja, ne plan kot tak, ker imamo skupino za spremljanje izvajanja plana. Proučila naj bi izkušnje, spoznane v obdobju po sprejetju zakona o sistemu družbenega planiranja. Medzborovska skupina naj bi pripravila tudi posebno poročilo za Skupščino, ki bi bilo podlaga za izboljšave in spremembe zakona o sistemu družbenega planiranja in tudi za spremembo metodologije.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Besedo ima Nevenka Grgič, delegatka iz občine Maribor.

N e v e n k a G r g i č : Tovarišice in tovariši delegati! Oprostite mi, če bo moja razprava nekoliko daljša. Vendar pa je problematika, na katero se navezuje v okviru mariborskih občin in mesta Maribor, v tolikšni meri aktualna, da ocenjujemo, da jo je treba obravnavati nekoliko širše.

Razpravo bom opredelila na dve temi, in sicer na konkretne dopolnitve in pripombe k predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah družbenega plana in na konkreten predlog dopolnitve sklepa, ki smo ga danes dobili na klop.

Zbori Skupščine mesta Maribor so na svoji 5. seji v letošnjem letu obravnavali predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije in opredelili dva konkretna amandmaja k 57.a členu predloga dogovora. Predlagamo, da naj se v drugi odstavek 57.a člena vnese izgradnja druge etape hitre ceste skozi Maribor tako, da bi se drugi odstavek glasil:

"V skladu s tem bodo v okviru razpoložljivih sredstev pri novogradnjah imeli prednost dokončanja že začetih cestnih odsekov, in sicer: mejni prehod Šentilj, mejni prehod Fernetiči". Tu naj se ponovno vstavi druga etapa hitre ceste skozi Maribor, ki je v predhodnih obravnavah v tem besedilu bila že vnešena. V nadaljnjem se besedilo nadaljuje tako, kot je v dogovoru.

Tretji odstavek 57.a člena predloga dogovora naj se glede na predlagane spremembe drugega odstavka preoblikuje tako, da se glasi:

"Gradnja južne obvoznice v Ljubljani, odseka Ruda-Dvori in 3. etapa hitre ceste skozi Maribor se bo v letih 1982-1985 nadaljevala s sredstvi ustreznih občinskih samoupravnih interesnih skupnosti za ceste ter najetimi krediti".

Hitra cesta skozi Maribor je novi cestni odsek, ki se izvaja v gradbenih etapah zaradi problemov financiranja in gradnje v urbanističnem okolju. Dinamika gradnje se je stalno prilagajala finančnim možnostim investitorja v Republiški skupnosti za ceste, tako v srednjeročnem obdobju 1976-198o kot tudi v tekočem srednjeročnem obdobju. Glede na pomembnost hitre ceste in finančne možnosti je Maribor odstopil od gradnje vseh ostalih objektov, ki so zajeti v planskih aktih za obdobje 1976-198o, kot je gradnja zahodne vpadnice, Koroški most, Ulica Pariške komune in še vrsta drugih objektov v okviru mesta.

Odlaganje dokončane gradnje hitre ceste bi ustvarilo nemogoče prometne razmere na severni vpadnici, saj promet na cesti Šentilj-Maribor stalno narašča, medtem ko na ostalih magistralnih cestah v SR Sloveniji stagnira oziroma upada. Na navedenem cestnem odseku dosega dnevni promet v sezoni več kot 25.ooo vozil, kar predstavlja skrajno slabo prometno uslugo na dvopasovnici s slabimi voznotehničnimi elementi in visokim deležem tovornih vozil prek lo %.

Ugotavljamo, da predlagani drugi odstavek 57. a člena predloga dogovora ni v skladu s prvim odstavkom istega člena, saj se le-tem daje absolutna prednost vzdrževanju magistralnih cest in dokončanju gradnje začetih odsekov na

magistralnih cestah. Druga etapa hitre ceste skozi Maribor je začeti odsek, saj smo ga začeli graditi že v letu 1977 in do danes dokončali prek 8o % del. Prav tako je to magistralna poteza, ki je po dosedanjih prometnih obremenitvah na samem vrhu v SR Sloveniji.

V izgradnjo 2. etape hitre ceste so bila dosedaj vložena velika družbena sredstva in tako je nesprejemljivo, da bi ta odsek izpadel iz objektov, ki se naj dokončajo v tem srednjeročnem obdobju. Zato predlagamo ustrezno spremembo drugega odstavka 57.a člena predloga dogovora. Glede na predlagano spremembo pa je potrebno uskladiti tudi tretji odstavek 57.a člena.

Dejstvo je, da je 3. etapa hitre ceste skozi Maribor vključena v 12. posojilo za ceste pri Mednarodni banki za obnovo in razvoj kot edini slovenski objekt in mu je že zaradi tega potrebno nujno zagotoviti plansko kontinuiteto.

Nadalje opozarjamo, da pri dokončanju hitre ceste ne gre za nove obveznosti, ki ne bi bile dogovorjene, saj je bil že leta 1975 sklenjen dogovor o financiranju programa izgradnje primarnega cestnega omrežja na območju mesta Maribor, in sicer za lo-letno obdobje, se pravi za obdobje 1975-1985, ki sta ga podpisala Republiška skupnost za ceste in Skupščina občine Maribor.

Po dogovoru in pogodbi o izvajanju je bila opredeljena gradnja naslednjih cestnih odsekov: v obdobju 1976-198o odsek hitre ceste v Mariboru od Košakov do Betnavskega gozda, odsek Ptujske ceste od Tržaške ceste do nove Ukrajinske ulice, Cesta 14. divizije, v obdobju 1981-1985 hitra cesta v odsekih Košaki-Pesnica in Betnavski gozd, Hoče, Ulica Pariške komune, nova Šercerjeva s podaljškom Njegošev most, Ptujska cesta od nove Ukrajinske do Dobovške ceste.

Za vse navedene odseke je bilo dogovorjeno, da je investitor Republiška skupnost za ceste, sofinancer pa SIS za komunalo občine Maribor v sofinancerskem razmerju 75 % Republiška skupnost za ceste, 25 % samoupravna interesna skupnost v Mariboru. Za hitro cesto pa je bilo dogovorjeno razmerje 5o % Republiška skupnost za ceste, 5o % pa samoupravna interesna skupnost za ostale cestne odseke. V srednjeročne planske dokumente SR Slovenije in Republiške skupnosti za ceste za obdobje 1976-198o je bila vključena predvsem gradnja hitre ceste Košaki-Betnavski gozd ter Ptujske ceste od Tržaške do nove Ukrajinske s predvidenim deležem Republiške skupnosti za ceste v višini 35o milijonov dinarjev po starih cenah iz leta 1975.

Izvajanje dogovora v prejšnjem planskem obdobju se je pričelo z izvajanjem pripravljalnih del in etapno gradnjo hitre ceste. V letu 1978 do 1979 je bila zgrajena 1. etapa, ki je odpravila nivojsko križanje Ptujske ceste z železnico, v kateri je bila rekonstruirana Ptujska cesta do nove Ukrajinske in Tržaška do Betnavskega gozda. V maju 1979 je bil sprejet investicijski program za 2. etapo hitre ceste, ki je predvideval pričetek gradnje sredi leta 1979 in dokončanje konec leta 1981. Za gradnjo navedenega odseka je bila sklenjena tudi pogodba o skupnem financiranju gradnje 2. etape z enako dinamiko gradnje in podrobno opredeljenimi sofinancerskimi obveznostmi. Zaradi finančnih težav Republiške skupnosti za ceste že v letu 1979 se je gradnja 2. etape dejansko pričela šele na začetku leta 198o.

V prejšnjem planskem obdobju je iz programa dogovora bila realizirana le gradnja Ptujske ceste do Tržaške in do nove Ukrajinske in okoli 2o % fizičnega obsega hitre ceste od Betnavskega gozda do Košakov. Rekonstrukcijo ceste 14. divizije pa je prevzel SIS za komunalo brez sofinancerskega razmerja, kljub temu da je bilo to opredeljeno.

Zaostajanje fizične realizacije v preteklem planskem obdobju je posledica zagotovitve sredstev Republiške skupnosti za ceste le do planskega zneska 35o milijonov din, ki je bil opredeljen po starih cenah iz začetka leta 1975 in ni upošteval letnega porasta cen. Hkrati so bili realizirani drugi cestni odseki v Sloveniji, na katerih je bila planirana udeležba Republiške skupnosti za ceste presežena tudi za loo %, ali celo za 5oo % - za loo % dogovor z Ljubljano, za 5oo % priključek Koper. Posledice zaostajanja realizacije za dogovorjeno dinamiko se prenašajo v tekoče srednjeročno obdobje. V planske dokumente SR Slovenije in Republiške skupnosti za ceste za tekoče srednjeročno obdobje je bila vključena le hitra cesta v celotni izvedbi, medtem ko so se vsi ostali cestni odseki iz dogovora zaradi omejenih finančnih možnosti republiške skupnosti odložili po letu 1985.

Zaradi zaostajanja dinamike druge etape hitre ceste sta investitor in sofinancer decembra 1981 sprejela aneks k investicijskemu programu, s katerim je bil podaljšan rok gradnje do srede leta 1983 in zvišana predračunska vrednost na 1 milijon 762 tisoč dinarjev, kar je izključno posledica podaljšanja dinamike gradnje in višjih lastnih stopenj porasta cen.

V planske dokumente je bila v odvisnosti od priliva sredstev vključena tudi gradnja avtoceste Šentilj-Pesnica. V letu 1982 pa ponovno ugotavljamo, da v Republiški skupnosti za ceste niso zagotovljena sredstva za dokončanje druge etape hitre ceste. Gradnja tretje etape hitre ceste od Meljske ceste do Pesnice se postavlja izključno v odvisnost od možnosti loo % financiranja s sredstvi sofinancerja. Gradnja odseka hitre ceste od Betnavskega gozda do Hoč pa je že izpadla iz prvih dokumentov za rebalans plana 1981-1985.

Glede na vse to predlagamo, da kljub temu, da ta zbor ni pristojen odločati o konkretnih amandmajih - zavedamo se, da je to mesto v okviru odbora udeležencev dogovora - vendarle ocenjujemo, da bi bilo potrebno drugo točko sklepa dopolniti; le-ta se sedaj glasi: "Zato predlaga odboru podpisnikov dogovora, da vse te predloge prouči in pri tem izhaja iz usmeritev Skupščine SR Slovenije iz 1. točke tega sklepa". S tem se strinjamo, vendar ocenjujemo, da je na vsak način potrebno še konkretneje nakazati tudi obveznosti, da se dosledno upoštevajo že prej samoupravno oblikovani in sprejeti dogovori, ki opredeljujejo obveznosti posameznih udeležencev, predvsem na področju prometa in zvez, konkretno obveznosti Republiške skupnosti za ceste do izgradnje dogovorjenih objektov. Konkretno bi bilo glede na vso problematiko vsaj v oklepaju opredeliti obveznosti Republiške skupnosti za ceste do izgradnje hitre ceste.

Druga pripomba, ki se je izoblikovala v okviru vseh občin in tudi v okviru skupine delegatov, se nanaša na predlog dopolnitve k poglavju o računalništvu, ki je opredeljeno delno v točki 5. tega poglavja, kjer so opredeljene naloge pri prestrukturiranju obveznosti v industriji za izvozne usmeritve. Ob upoštevanju tega besedila in poročila o uresničevanju samoupravnega sporazumevanja na področju računalništva, ki ga danes ne obravnavamo, ocenjujemo, da dosedanji rezultati na področju računalništva jasno kažejo na pozitivne premike pri nadaljnjem načrtovanju, povezovanju, organiziranju in skupnem oblikovanju razvojnih programov proizvajalcev računalniške opreme v Sloveniji, kar se v določeni meri vendarle že odraža v jugoslovanskem prostoru in tudi zunaj naših meja. Zato takšna povezovanja na tem področju tudi v naprej še podpiramo, vendar pa ocenjujemo, da morajo biti dejansko odraz samoupravno oblikovanih in dogovorjenih interesov organizacij, ki se ukvarjajo z računalniško dejavnostjo.

Ob vsem tem se zavedamo, da razvoj računalniške tehnologije v Sloveniji še ni zaključen in kljub že doseženim premikom obstaja bojazen, da bo prišlo do podvajanja programov. Zato ocenjujemo, da je nujno potrebno izpeljati še nadaljnjo delitev dela med organizacijami združenega dela, ki proizvajajo računalniško opremo in konkretno določiti nosilce posameznih programov ter v smislu sprejetih stabilizacijskih programov opraviti tudi selekcijo med načrtovanimi programi.

Izhajajoč iz obravnave razvojnega programa delovne organizacije Birostroj v okviru Izvršnega sveta Skupščine mesta Maribor, Gospodarske zbornice za Podravje ter upoštevajoč njene že dosežene poslovne in razvojne rezultate na področju modernih birotehničnih programov srednje mehanografije v SFR Jugoslaviji in tujini, ocenjujemo, da je ta organizacija zmožna in sposobna prevzeti pravice in obveznosti nosilca razvoja srednje mehanografije v sklopu slovenskega računalništva. Njena razvojna usmeritev temelji predvsem na krepitvi njenega vključevanja v mednarodno delitev dela v višjih oblikah na približno enakem tehnološkem nivoju, na uvajanju lastne proizvodnje birotehnične opreme, pri čemer se Birostroj prek vlaganja dela svojega dohodka vključuje in povezuje z bazično industrijo v Sloveniji ob izkoriščanju njenih sedanjih tehnoloških možnosti, pri čemer porablja predvsem dosežke domačih organizacij združenega dela. Konkretno lahko navedemo Primat, Elektrokovino, Aero in še nekatere druge delovne organizacije, katere pri izvajanju svoje proizvodnje aktivno vključuje in tudi na ta način prispeva k prestrukturiranju posameznih industrijskih vej, kar se najočitneje odraža v njegovem aktivnem vključevanju v spreminjanje gospodarske strukture Podravja.

Začetni korak je ta delovna organizacija na tem področju storila skupno z Gorenjem in delovno organizacijo Elektronika Ptuj, z uvajanjem skupne proizvodnje knjižnih strojev. Nadaljevati pa ga namerava s programsko še obsežnejšim in dolgoročnejšim razvojnim sodelovanjem s to ptujsko delovno organizacijo. Pri tem naj bi skupni inženiring pridobil na kvaliteti tudi ob ustaljeni povezavi te organizacije z Univerzo v Mariboru in z Inštitutom Jožef Štefan.

Z aktivnim prispevkom pri oblikovanju in izvajanju programov usmerjenega izobraževanja bo Birostroj z že uveljavljenim programom strokovnega izobraževanja in prekvalifikacijo prispeval k razvoju področja računalništva in informatike ter k učinkovitejši uporabi birotehnične opreme.

Izhajajoč iz dosedanjih razvojnih dosežkov in glede na planirane aktivnosti te delovne organizacije predlagamo, da se jo v sklopu temeljev družbenega plana opredeli kot nosilca birotehničnega računalniškega in elektronskega programa srednje mehanografije v okviru Slovenije.

Nadalje predlagamo, da se v skladu s tem dopolni poglavje s področja računalništva v okviru temeljev srednjeročnega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985, to je v okviru 28. člena, kjer so navedene delovne organizacije, to je v predzadnjem odstavku, kjer je navedena delovna organizacija Iskra-Delta v skupnosti s sozd Gorenje. Predlagamo, da se tu vstavi tudi delovna organizacija Birostroj z besedilom: "ter raziskovalnimi, izobraževalnimi in drugimi organizacijami razvijala enotni računalniški sistem in sodelovanje s tujimi firmami".

V skladu s to dopolnitvijo pa predlagamo tudi, da se ta delovna organizacija vključi kot enakopravna udeleženka v samoupravni sporazum o skupnem razvoju proizvodnje, trženju in vzdrževanju računalniških sistemov v SR Sloveniji, ki sta ga v tem letu že sklenili Iskra-Delta ter Gorenje in da se tudi v sklopu tega sporazuma Birostroj opredeli kot nosilec razvoja za področje srednje mehanografije.

Ocenjujemo, da bi takšna odločitev prispevala k nadaljnjim kvalitetnim premikom v razvoju, delitvi dela v okviru slovenskega računalništva ter tudi h konkurenčnejši ter večji izvozni ponudbi. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Anton Zorec, delegat iz občine Ptuj.

A n t o n Z o r e c : Tovarišice in tovariši! Naša delegacija podpira izvajanja predgovornice iz Maribora tako glede gradnje cest kot tudi vključitve Birostroja v planske dokumente.

Skupina delegatov je predvsem obravnavala tudi melioracije kmetijskih zemljišč. Ugotovili smo, da je v dogovoru površina melioracij povečana od 17.ooo na okoli 22.ooo ha. Seveda za te namene ni zagotovljenih finančnih sredstev in je zato precej povečana lastna udeležba za tiste, ki uporabljajo ta zemljišča. Naša delegacija se strinja s povečano površino in predlaga, da bi ostal delež investitorja in lastne udeležbe največ lo %. To je pogoj za prevzem realizacije obveznosti iz tega dogovora.

Dogovorjena je bila melioracija predvsem za Pesniško dolino in potem za Polskavo. Sredstva so bila s strani občine zagotovljena. Z republiškim dogovorom se ne moremo strinjati zato, ker ne moremo prispevati večje lastne udeležbe.

Zaskrbljuje nas predvsem cestno omrežje. Ptujska občina je ena izmed občin, kjer je največ cest glede na prebivalca. S prenosom lokalnih cest je naša občina bila precej prizadeta, tako da smo dobivali bencinski dinar od Republiške skupnosti za ceste le še za 287 km lokalnih cest, dejansko pa jih imamo 483 km. Postavlja se vprašanje, ali bo naše gospodarstvo v ptujski občini sposobno te ceste vzdrževati?

Dalje, iz plana so izpadle ceste, kot je Lenart-Ptuj. Ne pričakujemo nadaljnje povezave prek Majšperka, ampak menimo, da bi morali vsaj povezavo Lenart-Ptuj dokončati, ker je že začeta, tudi zaradi 8o % že vloženih sredstev in zaradi transporta sladkorne pese po tej cesti do tovarne Ormož. Tudi v lenarški občini poteka prevoz sladkorne pese po tej cesti.

Iz plana je izpadla tudi cesta Ptuj-Gorberk-Maribor. Tu smo sicer za enkrat tiho, ker se zavedamo, da od nečesa moramo odstopiti. Vendar bi pa posebej poudaril, da so v naši občini v republiške ceste ves čas vlagali lastna sredstva iz krajevnih samoprispevkov in iz sredstev združenega dela. Po drugi strani pa hkrati želimo zadržati našega kmečkega človeka v predelu Haloz in Slovenskih goric. Premalo pa se zavedamo, da ta človek rabi določen standard, predvsem dostop do lastne hiše in komunalno infrastrukturo. Iz poročila člana Izvršnega sveta ugotavljam, da se bo komunalna infrastruktura skrčila na minimum, tako da se postavlja vprašanje, ali se spet ne bo nadaljevalo večje izseljevanje. V ptujski občini ugotavljamo, da je v zadnjih letih padlo število prebivalcev po posameznih krajevnih skupnostih tudi za polovico. Zato menim, da bomo morali vsaj za komunalno infrastrukturo vložiti določena sredstva.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Besedó ima Franc Kovač, delegat iz občine Zagorje.

F r a n c K o v a č : Tovarišice in tovariši delegati! Podobno kot v ostalih sredinah smo tudi v zasavskih občinah sredi aktivnosti za spremembo srednjeročnih planskih dokumentov. Ob pripravi lastnih dogovorov o spremembah in dopolnitvah dogovorov o temeljih planov in družbenih planih pa smo pozorno spremljali in se aktivno vključevali tudi v nastajanje ustreznih republiških aktov. Tako lahko ob razpravah o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 ugotavljamo, da delavci in občani Zasavja v celoti podpiramo usmeritve, ki izhajajo iz tega dokumenta. Povsem jasno nam je, da zaostreni pogoji gospodarjenja zahtevajo povsem drugačen odnos do dela, da je moralo slej ko prej priti do odločnejše usmeritve v izvoz na konvertibilna področja, v kar bomo tudi v Zasavju vložili več naporov kot doslej in dalje, kot logična posledica vsega tega v okvirjanje vseh oblik porabe v realne materialne možnosti združenega dela tudi za ceno padca realnega standarda tako osebnega kot družbenega.

Posebej pozorno smo v vseh fazah nastajanja tega dokumenta spremljali odnos do naložb in to predvsem naložb na področju energetike, kar je razumljivo, saj je premogovništvo in z njim povezana proizvodnja električne energije življenjskega pomena za nadaljnji razvoj zasavskega gospodarstva. Tako smo se v vseh treh občinah tudi opredelili, izhajajoč pri tem iz republiških usmeritev na področju energetike, ker drugih razvojnih opredelitev žal nimamo.

Predloženi predlog pa s formulacijo v šestem odstavku 34. člena postavlja pod vprašaj nadaljnji razvoj Zasavja. Že v pripombah k osnutku smo jasno poudarili, da je izgradnja energetskega objekta Termoelektrarna, Toplarna III Trbovlje, moči 2oo MW, eksistenčnega pomena za nadaljnji razvoj premogovništva in glede na njegov delež v družbenem proizvodu Zasavja tudi celotnega gospodarstva. Predlagana formulacija omenjenega člena pa govori o optimizaciji, kar seveda pomeni ponovno odlaganje pričetka gradnje in čakanje na izdelavo investicijskih programov, ki jih trenutno še ni. S takim odlaganjem odločitev se ne strinjamo, saj je bila odločitev za razširitev energetskih objektov v Zasavju sprejeta že v preteklem srednjeročnem obdobju. Zato smo se odločili, da predlagamo spremembo besedila šestega odstavka 34. člena, in sicer v tem smislu, da se zadnji stavek črta in se nadomesti z novim, ki se glasi takole: "Termoelektrarna, Toplarna III Trbovlje, z močjo 2oo MW, je prednostni objekt, ki bo pričel obratovati v obdobju 1986-199o, za preostalih 5oo MW pa bo elektrogospodarstvo Slovenije pripravilo v prvi polovici leta 1983 optimizacijo izbora objektov kontinuitete".

Ta svoj predlog utemeljujemo z naslednjimi argumenti. Skladno z družbenim dogovorom o pogojih za organiziranost energetike je v okviru revirskega energetskega kombinata "Edvard Kardelj" zagotovljena preskrba Termoelektrarne, Toplarne III z energetskim premogom, ki ga je glede na specifično kvaliteto smotrno in ekonomsko utemeljeno uporabiti le v trboveljski termoelektrarni. Del sredstev v ta namen je slovenska družba že vložila v izgradnjo sedanje termoelektrarne. Ta sredstva pa niso tako majhna. Gre za okoli 5oo milijard starih dinarjev, kar je bilo vloženega v 36o m visok dimnik z vsemi dimnimi napravami, v ekološko merilno mrežo, v deponijo pepela in premoga, v sam komunikacijski sistem, v upravno zgradbo in še nekatero drugo opremo, ki jo ne bi našteval.

Razvojni programi zasavskih premogovnikov predvidevajo po letu 1985 letno proizvodnjo prek 2,ooo.ooo ton premoga. Glede na poznana ležišča in pogoje eksploatacije računamo z najmanj 8o % proizvodnje premoga za energetiko.

Dolgoletne izkušnje in usposobljenost kadrov v Termoelektrarni Trbovlje zagotavljajo možnost nadaljnje izrabe ležišč nizkokaloričnega premoga v zasavskem bazenu. V primeru zavlačevanja odločitve izgradnje Termoelektrarne in Toplarne III Trbovlje pa poleg drugega puščamo odprto tudi vprašanje, kaj bo s 5oo strokovno usposobljenimi delavci po letu 1992, ko se izteče življenjska doba sedanje termoelektrarne. Če elektrarne ne bo, bo potrebno zgraditi nadomestno industrijo za delavce, ki jih bo treba dodatno usposobiti.

Izgube električne energije pri premogu in izredno neugodne napetostne razmere v osrednjem delu Slovenije narekujejo gradnjo elektroenergetskih objektov čim bliže potrošniku in proizvodnih virov. To pa je glede na razpored sedanjih potrošnikov in proizvodnih virov dodaten argument za izgradno termoelektrarne, toplarne na lokaciji v Trbovljah.

Potreba po toplifikaciji revirjev je utemeljena z dejstvom, da se Zasavje nahaja v četrti kategoriji onesnaženosti ozračja, ki jo v precejšnji meri pogojujejo industrijska in individualna kurišča. Toplifikacija je eden od osnovnih pogojev za sanacijo sedanjih življenjskih pogojev v revirskih občinah.

Kot nam je znano, je za Termoelektrarno, Toplarno III to edini objekt, za katerega je izdelan investicijski program. Ta program je revizijska komisija elektrgospodarstva Slovenije že 2. julija 1982 potrdila. Naročen je tudi tehnični projekt za opremo strojnice na osnovi meddržavnega sporazuma med našo državo in Sovjetsko zvezo. Oprema bo pričela prihajati že v tem srednjeročnem obdobju, kreditirala pa jo bo Sovjetska zveza v obliki blagovnega kredita pod izredno ugodnimi pogoji.

Tako smo glede na navedeno prepričani, da je predložena sprememba utemeljena, kar je nedvomno potrdila tudi razprava delegatov Rudarsko elektroenergetskega kombinata "Edvard Kardelj", ki je dobila v delegatskih skupščinah v vseh treh zasavskih občinah popolno podporo. Zato predlagamo sprejem tega besedila oziroma kot nas je že uvodoma seznanil predsednik našega zbora o sami pristojnosti Zbora občin, da Skupščina da pobudo podpisnikom družbenega dogovora, ki so navedeni na začetku šestega poglavja, ki govori o energetiki, da se končno besedilo tega dokumenta oblikuje tako, da se da izgradnji objekta Termoelektrarna, Toplarna III Trbovlje ustrezno prioriteto in se s tem omogoči obstoj in nadaljnji razvoj Zasavja. Menimo, da skladno z 41. členom zakona o sistemu družbenega planiranja Skupščina ima take pristojnosti. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Besedo ima tovariš Bojan Smolkovič, delegat iz občine Maribor-Tabor.

B o j a n S m o l k o v i č : Tovarišice in tovariši delegati! Osnutek dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 je Izvršni svet Skupščine občine Maribor-Tabor obravnaval 17.8.1982. Dne 25.8.1982 so bile Zavodu SR Slovenije za plan poslane usklajene pripombe mesta Maribor, ki pa iz nam nerazumljivih razlogov niso bile upoštevane v predlogu dogovora.

Zbori Skupščine občine Maribor-Tabor so 13.1o.1982 podprli stališče skupine delegatov in stališče izvršnega sveta pri pripravi pripomb.

Menimo, da bi lahko predlagatelj predloga, kolikor mu niso bile znane kakršnekoli podrobnosti,vprašal predlagatelja pripomb, zakaj pravzaprav gre.

O hitri cesti skozi Maribor ne bi razpravljal, ker je bilo o tem že dosti govora, čeprav lahko ugotavljamo, da je po pomenu te ceste, ki ni samo občinska, ampak predvsem republiška in zvezna, dano financiranje območni samoupravni interesni skupnosti za ceste. Sprašujemo se, ali lahko tako nakazano financiranje hitre ceste skozi Maribor v končni fazi prepustimo celo Krajevni skupnosti Melje, na območju katere poteka trasa hitre ceste?

V nadaljevanju podajamo konkretne pripombe, pri katerih tudi vztrajamo.

1. V poglavju V je potrebno prikazati in konkretizirati vse družbenoekonomskemu trenutku prilagojene naložbene programe (tudi iz Podravja) ter definirati bazo (priprava in izvedba) naložbenih programov za to srednjeročno obdobje.

2. Podpiramo pripombo o Birostroju, ki jo je dala tovarišica Grgičeva.

3. V 29. členu se za sozd Kemo doda naslednje besedilo: "V okviru sozd Kemo bodo v Tovarni dušika Ruše do leta 1985 rekonstruirali zmogljivosti proizvodnje umetnih gnojil na najmanj 12o.ooo ton letno, začeli z izgradnjo proizvodnje organskih gnojil v končni fazi do 2o.ooo ton letno, rekonstruirali in modernizirali proizvodnjo kalcijevega karbida in tehničnih plinov, dogradili naprave za proizvodnjo specialnih ferolegur ter dokončali III. fazo izgradnje obrata za proizvodnjo elektrokorunda.

V Tovarni Zlatorog bodo začeli z izgradnjo obrata za proizvodnjo emulgatorjev za živilsko industrijo, ki bo v končni fazi po letu 1985 dosegala kapaciteto 8.ooo ton. V delovni organizaciji Pinus bodo nadaljevali z izgradnjo obrata za tekoča rastlinska zaščitna sredsteva ter pripravili osnove za uvedbo sinteze nekaterih aktivnih substanc. Tovarna dušika Ruše in delovna organizacija Exoterm bosta pripravili osnove za uvedbo novih proizvodov s področja visoko ognjeodpornih materialov. Kemična tovarna Podnart pa bo raziskala možnost nadomeščanja nekaterih uvoznih surovin za proizvodnjo kemikalij z domačimi. V Tovarni umetnih brusov SWATI bodo povečali proizvodnjo umetnih brusov na 5.6oo ton in uvedli proizvodnjo novih vrst brusov".

4. V 34. členu VI. poglavja je potrebno dodati odstavek oziroma alineo "Termoelektrarna-Toplarna Maribor II".

5. V 35. členu je potrebno dodati točko 5 - Rafinerija za regeneracijo odpadnih olj v Mariboru, to je ekološka rafinerija, ki je republiškega pomena.

6. Glede na predlagani 91. člen in glede na zmanjševanje produktivnih investicij v celoti sprašujemo, ali je predlagana investicija umestna? Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : S tem je seznam prijavljenih za razpravo k tej točki izčrpan. Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima Franc Romih, delegat iz občine Piran.

F r a n c R o m i h : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Govoril bom o razvoju pomorskega prometa.

Splošna gospodarska recesija in kriza v svetovnem pomorskem prometu se je začela poglabljati v drugi polovici leta 1981, tako da so voznine v prvem polletju 1982 dosegle glede na stroške najnižjo raven v zgodovini in je močno zmanjšala materialne možnosti Splošne plovbe Piran. Tako bo Splošna plovba Piran namesto načrtovanega nakupa devetih ladij in odtujitvi sedmih zastarelih ladij posodobila in pomladila ladjevje v okviru enostavne reprodukcije - dogovor vseh jugoslovanskih ladjarjev - z nakupom 5 ladij, od tega dveh novih v domačih ladjedelnicah in treh mlajših rabljenih v tujini.

V okviru možnosti bo Splošna plovba Piran namesto ene nove ladje v domovini kupila mlajšo rabljeno ladjo v tujino.

Skupaj z nakupom 3ooo kontejnerjev od domačega dobavitelja in novega računalniškega sistema znaša predračunska vrednost planiranih investicij 2 milijardi 145 milijonov dinarjev. Predvideni viri financiranja so v deležih naslednji: lastna sredstva 34,4 %, združena sredstva o,1 %, domači krediti od dobaviteljev 17,9 %, od poslovnih bank 28,5 % in finančni krediti v tujini 19,1 %. V teku gradnje ladij v domačih ladjedelnicah pred prevzemom ladij bo morala Splošna plovba Piran za vsako ladjo zagotoviti po 6,8 milijonov USA dolarjev za uvoz materiala in opreme, ki bo vgrajena v ladje. Za sovlaganje v gradnjo ladje si bo Splošna plovba Piran prizadevala zainteresirati svoje poslovne partnerje na podlagi 68. člena zakona o deviznem poslovanju. S tem bi nadomestila dražja bančna sredstva z združenimi sredstvi.

Da bi v poostrenih gospodarskih razmerah vzdržala osvojene pozicije na svetovnem pomorskem trgu, bo Splošna plovba Piran od svojega podjetja v tujini vzela v dolgoročen najem 5 ladij. Ob realizaciji investicijskega programa oziroma zamenjavi dotrajanih ladij bo Splošna plovba Piran v srednjeročnem obdobju 1981-1985 lahko dosegla povečanje neto deviznega priliva od izvoza storitev po povprečni letni stopnji 9,3 % in tako ustvarila 5 milijard 666 milijonov din neto deviznega priliva, vključno z dinarji deviznega izvora, ki predstavljajo med 2o in 25 % skupnega deviznega priliva.

V dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije je predvidena ustanovitev poslovne skupnosti integralnega transporta. V okviru te skupnosti se bodo Splošna plovba Piran in drugi interesenti zavzemali za boljši transport, večji devizni priliv, skupen nastop in gradnjo objektov integralnega transporta na osnovi skupnih vlaganj.

Predlagamo, da se v dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije vnesejo tudi omenjene investicije po 59. členu. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima Ludvik Obal, delegat iz občine Murska Sobota.

L u d v i k O b a l : Tovarišice in tovariši delegati! Zbori Skupščine občine Murska Sobota so na svoji seji 21. oktobra 1982 obravnavali predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 in ugotovili naslednje.

V predlogu sprememb in dopolnitev dogovora o temeljih družbenega plana je dan večji poudarek izvozu na konvertibilno področje, razvoju kmetijstva, skladnejšemu regionalnemu razvoju in hitrejšemu zaposlovanju na manj razvitih območjih, zlasti v malem gospodarstvu.

Zmanjšane in v večji meri so usklajene vse oblike porabe s prisotnimi gospodarskimi gibanji in zmanjšanimi materialnimi možnostmi.

Na podlagi ugotovitev so zbori občinske skupščine sprejeli naslednja stališča. Zbori skupščine občine podpirajo predlagane spremembe in dopolnitve dogovora, pripominjajo pa, da zaradi restriktivne politike investiranja prihaja do stagnacije in povečevanja razkoraka v razvitosti manj razvitih v primerjavi z razvitejšimi območji. Za odpravo takih gibanj in pospeševanje skladnejšega regionalnega razvoja SR Slovenije bi bilo potrebno investicije obravnavati selektivno in v večji meri stimulirati naložbe na manj razvitih območjih.

Po mnenju zborov so podatki o zmanjšanju proizvodnje mleka od 43o na 4oo milijonov litrov v 36. členu neusklajeni s predvidenim 15 % povečanjem osnovne črede govedi v 38. členu in povečanjem proizvodnje govejega mesa.

V predlogu dogovora je izpadlo besedilo, ki ga je predlagatelj vnesel v osnutek kot dopolnitev zadnjega odstavka 57. člena, zato zbori skupščine občine predlagajo naslednji amandma:

57.a člen predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana naj se na koncu dopolni z naslednjim besedilom: "Republiška skupnost za ceste bo v sodelovanju z občinskimi skupnostmi za ceste pri oblikovanju samoupravnih sporazumov o delitvi sredstev za ceste skrbela za modernizacijo cest na manj razvitih območjih v Socialistični republiki Sloveniji". Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne želi nihče, predlagam, da razpravo k tej točki prekinemo. Skupina delegatov, ki smo jo imenovali pri 4. točki dnevnega reda, se bo sestala z delegati ostalih dveh zborov, da bi pripravila morebitne spremembe in dopolnitve predloga sklepa.

Predlagam, da preidemo na 5. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Andreja Jermana-Blažiča, republiškega podsekretarja v Republiškem komiteju za informiranje. Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Da.) Prosim.

A n d r e j J e r m a n - B l a ž i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Izgrajevanju družbenega sistema informiranja kot izredno pomembni sestavini političnega sistema socialističnega samoupravljanja namenjamo v zadnjih letih vse bolj organizirano in sistematično družbenopolitično in strokovno skrb ter pozornost. To se izraža tudi v prizadevanjih za pravno sistemsko ureditev tega področja, s katero naj bi pospešili uresničevanje z ustavo in drugimi dokumenti opredeljene družbene vloge družbenega sistema informiranja kot pomembnega elementa za uspešno in učinkovito premagovanje materialnih in drugih razvojnih protislovij ter nakopičenih težav za utrjevanje in nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja in napredek na vseh področjih.

Zakon o družbenem sistemu informiranja naj bi skupaj z zveznim zakonom o temeljih družbenega sistema informiranja in o informacijskem sistemu federacije, ki je bil sprejet 8.12.1981. leta, predstavljal vsebinsko celoto in tako v pravno-sistemskem pogledu celovito uredil to pomembno področje družbenega življenja in dela.

Osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja je pripravljen v skladu s stališči, mnenji in pripombami delovnih teles in zborov Skupščine SR Slovenije in razprav ob sprejemanju predloga za izdajo zakona septembra 1981. leta ter na podlagi številnih najširših razprav, organiziranih v okviru družbenopolitičnih organizacij, Gospodarske zbornice, strokovnih in upravnih organov ter organizacij.

Pri tem smo izhajali iz dejstva, da ne gre za izoblikovanje nekakšnega novega sistema, temveč da moramo tudi v pravnem pogledu pospešiti preoblikovanje, dopolnitev in ustreznejšo postavitev obstoječega. Izgraditi moramo enostaven, racionalen, na sodobno računalniško opremo oprt ter v vseh pogledih usklajen sistem odnosov pri zbiranju, obdelavi in izkazovanju podatkov ter informacij od temeljne organizacije združenega dela, krajevne skupnosti do republike in federacije.

Kljub določenim uspehom je na tem področju še preveč slabosti in pomanjkljivosti, ki se v sedanjih zaostrenih družbenogospodarskih razmerah razkrivajo v še bolj zaostreni obliki in zahtevajo, da se z njimi veliko odločneje ter brezkompromisno spopademo v vseh okoljih. Sistem zbiranja, obdelave in posredovanja podatkov in informacij še ni dovolj izoblikovan, organiziran in usposobljen, da bi lahko bolj popolno spremljal in zadovoljeval posamične, skupne in splošne družbene potrebe. Po eni strani imamo podatkov preveč, po drugi strani pa nam primanjkuje ustreznih in kvalitetnih informacij ob pravem času in na pravem mestu.

Poseben problem predstavlja tudi slaba obveščenost o razpoložljivih podatkih in informacijah, kar povzroča, da se zbrani podatki premalo ali pa sploh ne uporabljajo. Imamo veliko število pooblaščenih organov in organizacij za zbiranje podatkov, ki so med seboj neusklajeni in zato pogostokrat po nepotrebnem zbirajo v bistvu iste podatke in to z različnimi metodologijami, pod različnimi definicijami in v različnih časovnih obdobjih. Na ta način ne samo da po nepotrebnem obremenjujemo združeno delo, temveč pogostokrat posredujemo različne podatke o istih pojavih. To je zlasti očitno pri delovanju obstoječih velikih informacijskih sistemov, kot so sistemi statistike, Službe družbenega knjigovodstva, Narodne banke in drugih, kar se še posebno neugodno odraža pri primerjavah podatkov o posameznih družbenih pojavih v širših in ožjih družbenopolitičnih skupnostih in med njimi. Imamo celo vrsto podatkov, ki se zbirajo in obdelujejo po nekakšni enerciji iz leta v leto, nihče pa jih v bistvu ne potrebuje in nihče ne ugotavlja njihove potrebnosti oziroma ustreznosti. Značilen primer za to so programi statističnih raziskovanj, glede katerih iz leta v leto lahko ugotavljamo, da se niti vrsta niti število teh raziskovanj bistveno ne spreminja ali revidira, kaj šele da bi se zmanjševalo. Prav nasprotno, poleg in izven okvira rednih raziskovanj se uvajajo nova in to celo mimo veljavnega postopka.

Usklajeni programi dela, usklajene evidence in registri enotne metodologije, tehnični in tehnološki standardi so le delno razviti.

Tudi tehnična opremljenost, ki je potrebna za izoblikovanje in delovanje sodobnih informacijskih sistemov, je neenakomerna, čeprav je nikakor ni malo v SR Sloveniji. Tako imamo pri nas nameščenih 33o računalnikov, od tega 23o malih, 73 srednjih in 27 velikih. V gospodarstvu je 251 računalnikov, kjer prevladujejo šibkejši sistemi, v negospodarstvu pa 7o računalnikov, kjer prevladujejo močnejši in zelo veliki sistemi.

Na te računalniške sisteme je priključenih že približno 1.8oo terminalov. V zvezi z izkoriščenostjo te opreme je indekativen podatek, da v eni izmeni obratuje kar 3o %, v dveh 4o %, v treh izmenah pa samo 3o % računalnikov, pri čemer so najbolj izkoriščeni računalniki v gospodarstvu. Zasedenost opreme med obratovanjem je majhna, nezasedene kapacitete pa se le redko nudijo drugim.

Poleg tega je oprema v precejšnjem obsegu nepovezljiva, saj izvira od več kot lo tujih in domačih proizvajalcev, kar pa onemogoča prenašanje posameznih programskih aplikacij brez ustreznih, zelo pogosto zahtevnih in tudi zamudnih predelav programske opreme. Posledica tega je, da celotna že nameščena oprema ni tako in v takšni meri izkoriščena, kot so njene zmogljivosti.

Tovarišice in tovariši delegati! Težišče rešitev, predlaganih v osnutku, je prav v odpravi sedanjih pomanjkljivosti. Že s temeljnimi načeli, zajetimi v I. poglavju, prav tako pa seveda tudi z vsemi drugimi določbami se uveljavljajo zlasti principi enkratnega zajemanja podatka, ob dogodkih in v kraju, kjer ti dogodki nastajajo, racionalni porazdelitvi njihove obdelave in shranjevanja, zagotovitvi njihove enostavne in hitre dostopnosti vsem zainteresiranim ter preprečevanju njihove nepooblaščene rabe in zbiranja.

Pomemben pogoj, da bomo te principe v polni meri uveljavili v družbeni praksi oziroma da bomo zagotovili učinkovito in usklajeno delovanje na področju družbenega sistema informiranja od temeljne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti do federacije, pa je uspešna priprava ter dosledna uveljavitev prav teh skupnih osnov, ki jih opredeljuje že zvezni zakon in v drugem poglavju osnutek republiškega zakona. V tem okviru ima poleg vzpostavljanja skupnih in enotnih evidenc, registrov in enotnih baz podatkov, dograjevanja, izdelave, doslednega spoštovanja ter obvezne uporabe standardov informatike, enotnih metodologij ter katalogov podatkov še posebno velik pomen obveznost usklajevanja planiranja tako informacijskih potreb kot tudi razvoja informacijskih sistemov. Zaradi velikega pomena skupnih osnov je jasno, da mora biti velik del teh osnov skupen, enoten za vso državo.

Med skupnimi osnovami naj posebej opozorimo na vzpostavitev ustreznih katalogov podatkov, s katerimi naj bi omogočali vsem zainteresiranim hiter in sproten vpogled v vsebino in organizacijo informacijskih sistemov, hitrejšo in celovito dostopnost do njihovih podatkov in informacij. Za hiter in racionalen prenos podatkov in informacij ter učinkovito medsebojno povezovanje informacijskih sistemov v okviru republike, celotne države in tudi v mednarodnih okvirih bomo morali hitreje izgrajevati javno mrežo za prenos podatkov. Delo na tem že teče.

Zakon o družbenem sistemu informiranja ne vsebuje oziroma podrobneje ne razdeljuje za delovanje in izgradnjo sistema vrsto zelo pomembnih tehnično tehnoloških vidikov in rešitev. Zakon o družbenem sistemu informiranja ni in ne more biti tehnični in tehnološki predpis. Vendar pa po mnenju predlagatelja daje ustrezno podlago tudi za usklajen razvoj tehnične in tehnološke osnove družbenega sistema informiranja, za racionalno, zlasti skupno nabavo, uporabo in vzdrževanje računalniške opreme.

Zakon za razliko od predloga za izdajo zakona ne zahteva oblikovanja novih služb, niti ne predpisuje kakršnihkoli togih organizacijskih oblik za izvajanje dejavnosti. Nasprotno, zakon dopušča, izhajajoč iz sedanjega stanja, ko se posamezne naloge oziroma dejavnosti, ki jih sicer uvrščamo v okvir družbenega sistema informiranja, opravljajo v različnih organizacijskih oblikah, od posameznih izvajalcev in organizacijskih enot, organizacij združenega dela, delovnih skupnosti in upravnih organov in organizacij različne možnosti organiziranosti teh služb, odvisno od potreb in pogojev v posameznem okolju.

Ne glede na organizacijsko obliko veljajo za vse informacijske službe pri opravljanju njihovih nalog načela, pravice in obveznosti, ki jih za te službe določa prav ta zakon. Osnovni cilj je, da se vse obstoječe in v zakonu predvidene naloge zaupajo obstoječim službam, ki pa se bodo v skladu z zakonskimi določbami po potrebi ustrezno prilagodile in prestrukturirale. Zakon zato na primer ne omenja posebej INDOK centrov in drugih služb, čeprav določa vrsto nalog, ki jih bodo opravljale.

V osnutku se striktno vztraja na obveznem povezovanju in usklajevanju dela vseh informacijskih služb, še posebej pa Zavoda SR Slovenije za statistiko, Službe družbenega knjigovodstva, Narodne banke ter drugih, ki opravljajo dejavnosti na področju družbenega sistema informiranja, ki so skupnega pomena za republiko.

Poleg obveznega medsebojnega povezovanja informacijskih služb v republiki se zahteva tudi obvezno prilagajanje programov dela teh služb aktualnim in planiranim informacijskim potrebam združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti in drugih uporabnikov podatkov in informacij.

Še posebna pozornost je v osnutku posvečena zagotovitvi celovitega družbenega vpliva na izgradnjo, razvoj in delovanje družbenega sistema informiranja.

Poleg ustanovitve svetov za družbeni sistem informiranja v družbenopolitičnih skupnostih, ki jih predvideva že zvezni zakon, se posebej opredeljuje tudi način uresničevanja posebnega družbenega interesa pri organizacijah združenega dela s tega področja. Na ta način se je skozi vrsto zakonskih določb skušalo doseči enega temeljnih ciljev, to je preprečiti odtujevanje družbenega sistema informiranja delavcu, delovnim ljudem in občanom.

Zakon v posebnem poglavju opredeljuje le glavne vsebine, značilnosti in funkcije ter delovanje informacijskih sistemov samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti. Pri tem bi posebej poudarili, da gre za sisteme, ki so na skupnih osnovah v vseh pogledih med seboj prepleteni in povezani v en sistem.

Zakon pušča dovolj prostora za urejanje cele vrste zadev s samoupravnimi splošnimi akti, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori.

S predloženim zakonskim osnutkom se razen zakona, ki naj bi urejal zaščito in varovanje podatkov, ki je že v pripravi, neposredno ne predvideva sprejem nobenih drugih zakonskih aktov. Vrsta zadev, ki zadevajo področje družbenega sistema informiranja, je že urejeno v drugih zakonih, na primer o SDK, o Narodni banki Jugoslavije, o knjižničarstvu in tako naprej. Prav tako je cela vrsta skupnih osnov že urejena v različnih predpisih, na primer za področje statistike, evidenc, knjigovodstva, arhivskega gradiva in podobno.

Tovarišice in tovariši! Da bi zakon o družbenem sistemu informiranja čimbolj učinkovito izvajali oziroma oprti nanj hitreje spreminjali stanje na tem področju, moramo že hkrati s pripravo predloga zakona spodbuditi in okrepiti strokovne in druge družbene aktivnosti ter začeti s pripravo operativnih projektov in programov, s katerimi bi operacionalizirali rešitve v zakonu.

Predlagatelj bo še do predloga zakona skušal pripraviti določene strokovne podlage, ki bodo služile posameznim subjektom, da se čim ustrezneje organizirajo z delovanjem na podlagi zakona. V tem okviru bodo pripravili konkretne predloge za delitev dela, specializacijo obstoječega kadra, smotrnejšo uporabo obstoječega znanja, informacijske opreme in programskih rešitev. Na tej podlagi bi v skladu z materialnimi, finančnimi in kadrovskimi možnostmi tudi opredelili dinamiko izgradnje in nadaljnjega razvoja posameznih informacijskih sistemov.

Ob vrsti aktivnosti, ki že tečejo in v bistvu pomenijo uresničevanje nekaterih zakonskih določb, naj posebej omenimo le gradivo skupne usmeritve razvoja informacijskih sistemov republiških organov, ki ga bo v kratkem obravnaval tudi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in ki je izraz prvih celovitejših prizadevanj za operacionalizacijo predlaganih rešitev.

V tem okviru bomo proučili zlasti ustrezne zvezne predpise, ki naj bi po mnenju nekaterih služb ovirali racionalnejše, bolj usklajeno delo ter predlaga-

li ustrezne morebitne potrebne spremembe.

Pri uresničevanju zakona bo potrebno v največji možni meri izkoristiti kadrovski in tehnični potencial, ki je na razpolago. Niti kadrov niti tehničnega potenciala ne bo mogoče v doglednem času bistveno povečati, zato ga je treba ustrezneje in racionalneje izkoristiti.

Ena od temeljnih usmeritev osnutka je zato v aktiviranju in večjemu izkoriščanju tako imenovanih notranjih rezerv na področju družbenega sistema informiranja. V tem pogledu bomo pospešili pripravo ustreznih programov za temeljno in dopolnilno izobraževanje in s tem v skladu z vse večjimi zahtevami po kreativnem delu potrebno prekvalifikacijo obstoječega kadra. To bo ob doslednem izvajanju vseh drugih, z zakonom predvidenih aktivnosti, tudi najbolj čvrsta obramba zoper prekomerno zaposlovanje, še zlasti pa zoper povečanje obsega enostavnejših, rutinskih administrativno-tehničnih opravil in nalog in s tem tudi števila zaposlenih delavcev na teh nalogah.

Tovarišice in tovariši delegati! Za izvajanje vseh teh aktivnosti in pri razvoju ter nadaljnji izgradnji družbenega sistema informiranja v celoti bo uspeh mogoč le, če bomo uspeli okrepiti angažiranost in sodelovanje vseh družbenih dejavnikov, zato da bosta prišla do popolnega izraza interes in vpliv delovnih ljudi ter zato, da bo družbeni sistem informiranja v svojih posameznih delih in kot celota učinkovito izpolnjeval svojo družbeno vlogo.

Zakon o družbenem sistemu informiranja pa naj bi bil tudi dodatna spodbuda in opora, da bi tudi dosledneje in učinkoviteje izvajali določbe zakona o združenem delu in drugih predpisov, ki urejajo posamezne vidike in vprašanja s področja informiranja in obveznosti, ki so jih sprejeli na tem področju podpisniki dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Preden nadaljujemo, bi ponovno prosil predstavnike predlagateljev, da skušajo svoje uvodne obrazložitve omejiti na resnično nujne poudarke, ki so dopolnilo k predloženim gradivom in da ne bi ponavljali razmišljanj, ki so opredeljena tudi v obrazložitvah k posameznim dokumentom. Tudi sami vidite, da smo zaradi zelo zavzetih razprav potem vedno v časovnih stiskah.

Osnutek tega zakona je bil objavljen v Poročevalcu št. 16. Prejeli ste tudi stališča in mnenja Sveta za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze.

Osnutek zakona so obravnavali Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za informiranje in Zakonodajno-pravne komisija, ki so zboru tudi pismeno poročali. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Na klop ste danes prejeli tudi predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava predloženi akt v skladu z 72. členom poslovnika Skupščine, tako da o njem daje pristojnima zboroma svoja stališča.

Pričenjam razpravo. Besedo ima Jasna Peče-Janičijevič, delegatka iz občine Novo mesto.

J a s n a P e č e - J a n i č i j e v i č : Tovarišice in tovariši delegati! Pripombe dolenjske regije k temu osnutku zakona so naslednje.

Delegati podpiramo osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja, da se z enotnim informacijskim sistemom zagotovi enotnost, usklajenost in povezanost družbenega sistema informiranja. S tem naj bi preprečili neracionalno večkratno zbiranje istih podatkov in zmanjšali obseg različnega administrativnega dela.

Izražamo pa pomisleke, ali predloženi osnutek tudi resnično pomeni racionalizacijo na tem področju. Cilj enotnega sistema informiranja ni ustvariti nov sistem ob že obstoječih, ampak nov sistem, ki bo nadomestil nekatere že obstoječe.

Delegati tudi nismo mogli razbrati, kako naj bi praktično deloval informacijski sistem na različnih nivojih. Predlagamo, da predlagatelj zakona izdela

predlog funkcioniranja sistema informiranja v krajevno skupnost, v tozd in na ravni občine, torej to, kar je uvodoma povedal že predlagatelj. Informacija gre od krajevne skupnosti navzgor, ni nam pa jasno, kako bo ta informacija šla vendarle že enkrat od zgoraj navzdol do krajevne skupnosti.

Konkretne pripombe pa so naslednje.

Menimo, da je vloga sveta opredeljena preveč ohlapno, podobno kot vloga družbenih svetov. Iz besedila predloženega osnutka izhaja, naj bi o vsebini informacijskega sistema odločali delavci, zaposleni v sistemu, svet pa naj bi imel le vlogo svetovalnega organa.

Predlagamo, da se vloga sveta natančneje opredeli, in sicer, da se v 38. členu določi, kdaj je potrebno spoštovati stališče in mnenje sveta.

Iz istega razloga menimo, da je varianta k 49. členu ustreznejša. Verjetno bi bilo tudi prav, da se v 7. členu natančneje opredeli vloga Socialistične zveze glede dodeljenih nalog v sistemu informiranja. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Besedo ima tovariš Tomaž Kšela, delegat iz občine Maribor-Rotovž.

T o m a ž K š e l a : Tovarišice in tovariši! Predloženi osnutek zakona je dobil zelo veliko podporo, predvsem zaradi tega, ker je sedanji sistem neracionalen.

Dane so bile tudi konkretne pripombe, in sicer, da bi bilo potrebno ustrezneje definirati vlogo in mesto INDOK centra, nekatere druge oblike distribucije informacije pa bi se omejile, ker je teh informacij včasih preveč, da so rutinske in tako naprej.

Glede na specifično situacijo v Mariboru, ki ima šest občin, je bilo v razpravi predlagano, da bi zakon dopolnili v tem smislu, da bi svet deloval samo na nivoju mesta, tako da ne bi prihajalo do podvajanja v občinah.

Naslednja pripomba pa je bila, da je v zakonu premalo govora o programih statističnih raziskovanj, na katerih bi moral biti večji družbeni vpliv, zlasti z vidika racionalnosti in da bi se zagotovila enotna metodologija in enotni standardi za te raziskave, tako da ne bi imeli različnih podatkov o istih stvareh.

V razpravi je bila podprta varianta 49. člena.

Vprašujemo tudi, ali je mogoče ta zakon uresničiti v predlaganem roku, o čemer naj predlagatelj temeljito razmisli. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Besedo ima tovariš Marko Gliha, delegat iz občine Ljubljana Center.

M a r k o G l i h a : Delegacija podpira predloženi osnutek zakona, meni pa, da bi lahko bil krajši.

Predlagamo tudi, da bi se spremenilo besedilo 5. člena v tem smislu, da sveti družbenega sistema informiranja niso dolžni dajati podatkov, če zbiranje in zajemanje teh podatkov ne temelji na zakonu oziroma odloku, nikakor pa niso dolžni dajati istih podatkov večkrat in to še različnim organom, ki niso zato normativno pooblaščeni.

K 48. členu, drugi odstavek: besedilo naj se glasi: "Pri delu Sveta za družbeni sistem informiranja SR Slovenije sodelujejo po potrebi predstavniki informacijskih služb, ki so skupnega pomena za republiko".

K 5o. členu: besedilo naj se glasi: "Strokovne naloge za potrebe Sveta za družbeni sistem informiranja SR Slovenije opravlja že obstoječi upravni organ, namesto informacijska služba, ki jo določi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije". To je omenil tudi predlagatelj v uvodni besedi. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Seznam prijavljenih razpravljalcev je izčrpan. Želi še kdo besedo? (Nihče.)

Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva stališča Družbenopolitičnega zbora, pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine in pripombe iz razprave delegatov na seji zbora.

Pri tem naj zlasti upošteva, da je potrebno v zakonu ustrezno opredeliti vlogo svetov za družbeni sistem informiranja, zlasti njihovo sestavo, naloge in način dela ter njihov družbeni vpliv na delovanje subjektov sistema družbenega informiranja, skladno s specifičnostjo tega področja in v skladu s sistemskimi zakoni o družbenih svetih. Pri tem naj upošteva, da sveti skladno s svojo funkcijo ne morejo prevzemati funkcije odločanja in nadzora ter odgovornosti za stanje na področju družbenega sistema informiranja, ki pripadajo Skupščini SR Slovenije in njenim organom, samoupravnim interesnim skupnostim in družbenopolitičnim organizacijam. V zakonu naj se opredelijo ter jasneje razmejijo pravice in obveznosti delavcev in občanov kot posameznikov v družbenem sistemu informiranja v odnosu do njihovega družbenopolitičnega in samoupravnega organiziranja na tem področju. Pri ten naj zakon podrobno ne opredeljuje konkretne organizacijske oblike informacijskih sistemov v organizacijah združenega dela, ki naj s svojimi samoupravnimi splošnimi akti urejajo vprašanja informiranja, skladno s potrebami in možnostmi teh organizacij.

4. Predlagatelj naj vzporedno s pripravo predloga zakona pripravi ustrezne strokovne podlage in navodila, ki naj bodo osnova za organiziranje družbenega sistema informiranja pri vseh subjektih, skladno z izhodišči zakona.

Želi o tako oblikovanem sklepu kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, dajem predlog sklepa na glasovanje.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim glasuje! (5o delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Hkrati ugotavljam, da je bil predlagani sklep sprejet v skladu s stališčem Družbenopolitičnega zbora.

Prehajamo na 7. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1982.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Marjana Oblaka, namestnika republiškega sekretarja za finance. Želi morda tovariš Oblak besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste prejeli. Obravnavala sta ga Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru tudi pismeno poročala. Želita poročevalca teh dveh teles besedo? (Ne.)

Prijavljenih za razpravo k tej točki ni. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje.

Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 8. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Lojzeta Senegačnika, namestnika predsednika Republiškega komiteja za kmetijstvo , gozdarstvo in prehrano. Želi tovariš Senegačnik besedo? (Da.) Prosim.

L o j z e S e n e g a č n i k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V skladu s predlogom tovariša predsednika, da bi skušali nepotrebne dele uvodne besede skrajšati, se bom skušal temu prilagoditi in bom poudaril samo naslednje.

Izhajajoč iz zaskrbljujočega stanja pri gospodarjenju z zemljišči, se je predlagatelj, to je Izvršni svet, odločil, da v skladu z ugotovitvami, priporočili in sklepi, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije na podlagi obravnave poročila o izvajanju zakona s področja kmetijstva, da z interventnim zakonom prepreči nadaljevanje nenačrtnega spreminjanja namembnosti. To naj bi zagotovili s tem, da v občinah, kjer še niso sprejeli prostorskih delov družbenih planov, ne bi mogli spreminjati namembnosti kmetijskih zemljišč, vse do njihovega sprejetja in drugič, da se na podlagi širše presoje na način, kot ga predvideva ta interventni zakon, uskladijo tudi že sprejeti družbeni plani oziroma njihovi prostorski deli.

Kot podlaga in napotilo za presojo nosilcem planiranja za izdelavo prostorskih delov družbenih planov in hkrati kot podlaga za ugotavljanje ustreznosti družbenih planov občin oziroma njihovih prostorskih delov so v osnutku zakona predvideni enotni kriteriji za ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriteriji za določitev namena rabe zemljišč v Sloveniji. Predlagatelj namreč ugotavlja, da je večje poenotenje strokovnih podlag in kriterijev pri določanju namenov rabe zemljišč s posebnim poudarkom na varstvu kmetijskih zemljišč v vseh občinah v Sloveniji nujna osnova za kvalitetnejše načrtovanje rabe zemljišč, upoštevajoč širše in dolgoročne družbene usmeritve in cilje pri razpolaganju z zemljišči. S tem se daje neposredna pomoč planerjem v občinah, hkrati pa podlaga za širšo presojo ustreznosti dejanske uveljavitve teh kriterijev v družbenih planih občin.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je osnutek teh kriterijev že pripravil. Predvideno je poenotenje izdelave strokovnih podlag, ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriterijev za določanje namenov rabe zemljišč v procesu usklajevanja interesov pri izdelavi prostorskega dela družbenih planov. Tu je predvideno, da se zemljišča, ki so najpomembnejša za kmetijsko proizvodnjo, ne smejo namenjati za gradnjo oziroma druge posege, ki pomenijo trajno spremembo namembnosti zemljišč, za katera se določajo ti kriteriji.

Predvidene so izjeme za objekte širšega pomena, objekte, ki so v funkciji primarne kmetijske proizvodnje in vodnogospodarske objekte. Praviloma naj bi se gradnja usmerjala na zemljišča, ki za kmetijstvo niso sposobna in šele nato na najslabša kmetijska zemljišča. Za uveljavitev tega načela se določa poleg kriterijev tudi obvezna izdelava alternativnih rešitev že v fazi priprave analize razvojnih možnosti.

Glede na to, da ti kriteriji po vsebini poskušajo nakazovati trajnejše razreševanje problemov v zvezi z gospodarjenjem z zemljišči in urejanjem prostora, obstaja možnost, da ti kriteriji postanejo sestavni del širših kriterijev za celovito urejanje prostora, za kar bo sprejet poseben zakon, ki bo urejal vprašanja gospodarjenja in uporabe prostora. S tem bi zagotovili tudi kontinuiteto v razreševanju vprašanj s tega področja po prenehanju veljavnosti interventnega zakona.

Izvršni svet bo te kriterije dokončno izoblikoval do sprejetja zakona. Zakon pa bomo glede na razpravo še dopolnili. Hkrati z izdelavo omenjenih enotnih kriterijev potekajo tudi priprave za izvajanje tega zakona v republiških upravnih organih, ki so predvideni za izvajanje presoje občinskih družbenih planov.

Nedvomno gre za zahtevno nalogo, zato bo v teh organih predvsem z notranjo prerazporeditvijo kadrov in prioritetnim izvajanjem te naloge zagotovljena njihova učinkovita izvedba.

Glede na interventni značaj tega zakona je naša usmeritev, da ga čimprej uresničimo, da bi tako lahko prenehal veljati. V občinah je zato potrebno pos-

pešiti aktivnosti za pripravo in sprejetje prostorskih delov v družbenih planih, kjer teh še nimajo, in presojo ter uskladitev že sprejetih prostorskih delov družbenih planov.

Ocenjujemo, da bi z maksimalno in odgovorno angažiranostjo nosilcev planiranja zakon lahko realizirali v enem letu. Dejstvo namreč je, da v občinah, kjer še niso sprejeli družbenih planov oziroma njihovih prostorskih delov, vsako nadaljnje odlašanje pomeni ogrožanje uresničevanja nalog na primer pri stanovanjski gradnji, gradnji infrastrukture in podobno. To morajo upoštevati nosilci planiranja in zagotoviti, da bodo v procesu planiranja svoje interese pri uporabi zemljišč čimprej in čimbolj kvalitetno uskladili. To je tudi temeljni cilj tega interventnega zakona. Predlagatelj se zato zavzema, da se obravnava prve in druge faze tega zakona združi, tako da bi bil zakon sprejet še v decembru letos.

V dosedanji obravnavi predloga za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč z osnutkom zakona so bili dani nekateri predlogi za njegovo dopolnitev. Poleg nekaterih terminoloških nejasnosti je razprava opozorila na potrebo po drugačni obravnavi tistih občin, ki prostorskih delov družbenih planov sploh še niso sprejele, od tistih, ki so to že storile.

Prav tako so delegati predlagali, da se prouči možnost nujnih izjem, da ne bi ovirali že začete gradnje pomembnejših objektov ali ponovno dali v presojo na primer zemljišča, ki so že do takšne mere opremljena z določenimi objekti, da jih ni več mogoče uporabljati za kmetijsko dejavnost. Ta vprašanja bomo proučili in predvideli ustrezne rešitve.

Opozoriti moram, da v besedilu 4. člena osnutka zakona, objavljeno v Poročevalcu, manjka drugi odstavek, ki določa pristojnost Ustavnega sodišča SR Slovenije, da dokončno odloči o skladnosti družbenega plana z zakonom. Zato se 4. členu na koncu sedanjega besedila doda novo besedilo, in sicer: "Če Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ugotovi, da prostorski del družbenega plana občine ni v skladu z zakonom, zadrži njegovo izvršitev do dokončne odločitve Ustavnega sodišča SR Slovenije".

V razpravi so bili glede te določbe pomisleki, zato bo ta določba ponovno proučena. V skladu s pripombami, danimi ob obravnavi predloženega zakona, in kriteriji bo predlagatelj pripravil predlog zakona in predlog kriterijev. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa, tovariš Senegačnik.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je bil objavljen v prilogi VII Poročevalca. Danes ste prejeli na klop tudi mnenja, stališča in pripombe Sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gozdarstvu in na vasi ter stališča, predloge in pripombe Sveta za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze in prvi osnutek enotnih kriterijev za ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriterijev za določitev namembnosti rabe zemljišč v SR Sloveniji, ki jih je predložil Izvršni svet.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona so obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru pismeno poročali. Želi kdo od poročevalcev besedo? (Ne.)

Danes ste prejeli na klop tudi predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava predloženi akt v skladu z 72. členom poslovnika Skupščine, tako da daje o njem pristojnima zboroma svoja stališča.

Prehajamo na razpravo. Besedo ima Jasna Peče-Janičijevič, delegatka iz občine Novo mesto.

J a s n a P e č e - J a n i č i j e v i č : Spoštovane tovarišice in tovariši! Naša delegatska skupina iz Dolenjske ima nekatere pomisleke, in sicer.

1. Hkrati s sprejemanjem zakona o varstvu kmetijskih zemljišč bi se morali sprejemati tudi kriteriji za določitev namena rabe zemljišč ter kriteriji za

ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč, to kar sicer omenja 2. člen, ne pa ločeno.

Predlagamo, da se začasno odloži sprejemanje zakona in predložijo kriteriji iz 2. člena ter naj se nato skupaj obravnva in sprejema navedeni zakon.

2. Sprejetje zakona o varstvu kmetijskih zemljišč kot omejevalnega zakona s takojšnjo veljavo bi imelo težke posledice za organizirano pripravo izvedbe prostorske dokumentacije iz izvajanja družbeno usmerjene gradnje, industrijske gradnje kot tudi individualne gradnje, ki se izvaja na podlagi urbanističnih redov.

3. Občina Novo mesto še nima izdelanega in sprejetega prostorskega dela družbenega plana in bi sprejetje navedenega zakona zaustavilo vse nove trenutne posege v prostor, ki jih predvideva sprejeti srednjeročni plan občine Novo mesto.

Predvsem bi to prizadelo urgentne stanovanjske soseske, kot so Šentjernej, Dolenjske toplice, Žužemberk, nove industrijske zazidave kot so Novoles, Pionir, BTC, Iskra, bodoče oskrbe, kot so hladilnica in skladišče rezerv. Za navedene programe se izdelujejo in sprejemajo zazidalni načrti konec leta 1982 in v začetku 1983. leta. Enako bi to zaustavilo individualno stanovanjsko gradnjo izven področij, ki se urejajo z izvedbenimi prostorskimi akti, zato je pričakovati povečan obseg črne gradnje.

4. Ker je podobno stanje na osnovi obrazložitve osnutka zakona o varstvu kmetijskih zemljišč že v polovici občin Slovenije, predlagamo, da zakon o varstvu kmetijskih zemljišč predvidi prehodno stanje vsaj za eno leto ali do sprejetja dolgoročnih družbenih planov občin in SR Slovenije.

5. Prostorski del družbenega plana občine Novo mesto bo dokončno izdelan in sprejet v letu 1983. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Prijavljenih za razpravo k tej točki ni več. Želi kdo besedo? (Da.) Besedo ima Slavko Glinšek, predstavnik Republiške konference SZDL Slovenije.

S l a v k o G l i n š e k : K razpravi me je spodbudila delegatka iz Dolenjske, ki je s primerom iz Novega mesta nazorno argumentirala, zakaj moramo zelo nujno in hitro sprejeti tak zakon. Namreč, že od leta 1967 nam zakonodaja nalaga, da sprejmemo prostorske dokumente in večina občin jih je sprejemala šele v zadnjih letih, nekatere, med njimi tudi Novo mesto, pa ga še doslej niso sprejele. Delegatka je opozorila, da nas bo to prizadelo. Bistveni problem naše zemljiške zakonodaje pa je, koga bo in kaj prizadelo. Menim, da nas mora zelo prizadeti to, kar se leta in leta dogaja v zemljiški politiki. Menim pa, da verificirani prostorski dokumenti ne smejo nikogar prizadeti, ampak obratno. Koristiti morajo tistemu osnovnemu cilju, zaradi katerega vse te prostorske dokumente, pa ne samo ta interventni zakon, sprejemamo. Zelo značilna je izjava o črnih gradnjah, vendar ta še ni najhujša. V nekaterih občinah povsem prostodušno izjavljajo, da si ne upajo z inšpekcijsko službo lotiti tega problema in raje gledajo črnograditeljem "skozi prste". Dogaja se, da nekaj časa problem gledajo, potem pa pravijo, da ker so s črnimi gradnjami že toliko zazidali, da resnično nima smisla, da bi ta prostor tako pustili, bolje je, da ga do konca pozidajo. Ta problem je, žal, zaslediti v vsej Sloveniji, kar tem bolj dokazuje, da moramo ta zakon čimprej sprejeti. Seveda pa ni vse odvisno od tega zakona, prav gotovo, da ni. Doseči moramo, da bodo vsi ukrepi, ki jih že imamo, bolj učinkovito zaživeli, zlasti pa delovanje inšpekcijskih služb.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Zahteva naših delovnih teles je tudi bila, da bi skupaj s tem zakonom sprejemali tudi kriterije za zagotavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriterije za določitev namembnosti rabe zemljišč.

Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne želi nihče več razpravljati, potem zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva stališča Družbenopolitičnega zbora, pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine, zlasti vprašanja, ali lahko Ustavno sodišče SR Slovenije v skladu s svojo vlogo in pristojnostmi, določenimi v ustavi SR Slovenije, dokončno odloči o skladnosti prostorskega vidika plana z zakonom, če Izvršni svet ugotovi, da ni v skladu z zakonom in zadrži njegovo izvršitev do odločitve Ustavnega sodišča SR Slovenije.

Predlagatelj naj prav tako upošteva pripombe skupin delegatov in pripombe iz razprave delegatov na seji zbora.

Želi kdo o tako oblikovanem sklepu razpravljati? (Ne.) Če ne, potem predlagam, da glasujemo o takšnem sklepu.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Hkrati ugotavljam, da je bil predlagani sklep sprejet v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora.

Prehajamo na 9. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Dinka Leskovška, namestnika predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo. Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Leskovšek.

D i n k o L e s k o v š e k : Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ko je Zbor občin Skupščine SR Slovenije na svoji seji dne 14. julija letos obravnaval informacijo o uresničevanju zdravstvenega varstva v SR Sloveniji, je med ostalimi sprejel sklep, da je treba z zakonom o zdravstvenem varstvu omogočiti uvajanje doplačil uporabnikov k stroškom za zdravstvene storitve tudi za zagotovljeni program.

Pogoje in višino teh doplačil ter druga vprašanja v zvezi z doplačili naj bi udeleženci v svobodni menjavi dela uredili po samoupravni poti tako, da bi se pri reševanju tega vprašanja prek svojih občinskih zdravstvenih skupnosti poenotili v okviru Zdravstvene skupnosti Slovenije.

Istega dne je Zbor občin Skupščine SR Slovenije obravnaval in sprejel tudi pobudo Zdravstvene skupnosti Slovenije za spremembo 2o. člena zakona o zdravstvenem varstvu. Prejšnji zakon o zdravstvenem varstvu je bil sprejet 19. decembra 1979 in v celoti začel veljati šele januarja leta 1981. Uredil je sicer marsikatero vprašanje na področju zdravstvenega varstva, vendar v celoti ne.

Ta novi zakon je uvedel tudi pojem zagotovljenega obsega zdravstvenega varstva. S tem določilom, ki je opredeljeno v 46. členu zakona, je družba zagotovila določen obseg zdravstvenega varstva tistim kategorijam prebivalstva, ki ne ustvarjajo dohodka in so iz bioloških in medicinskih razlogov upravičeni do tega varstva, tistim, katerih zdravje je bilo zaradi udeležbe v narodnoosvobodilnem boju in drugih revolucionarnih vojnah toliko izpostavljeno, da zahteva sedaj posebno družbeno pozornost, in tistim, ki bolujejo za določenimi težjimi boleznimi ali boleznimi, ki so pod družbeno kontrolo.

V okviru zagotovljenega zdravstvenega varstva je zajeta tudi pravica do organizirane zdravstvene vzgoje prebivalstva. Med obveznostmi in odgovornostmi uporabnikov v zvezi z uveljavljanjem pravic do zdravstvenega varstva je zakon v 2o. členu opredelil možnost, da se uporabniki samoupravno sporazumejo, da

bodo prispevali k stroškom za določene zdravstvene storitve iz svojih osebnih sredstev. Takšno določilo je bilo tudi v skladu z zakonom o skupnih osnovah svobodne menjave dela.

Od obveznosti plačevanja participacije so bili z drugim odstavkom 2o. člena zakona izvzeti ravno uporabniki ob uveljavljanju pravic iz zagotovljenega obsega zdravstvenega varstva po 46. členu. Učinek te oprostitve participacije je dvojen: pričakujemo nekaj več sredstev v zdravstveni skupnosti iz sredstev participacije, po drugi strani pa mislimo, da bi bil to tudi delno vzgojni ukrep, tako da bi naši prebivalci vendar iskali nekoliko manj zdravstvene pomoči, to se pravi tudi ostalih preiskav, hospitalizacija bi tako bila verjetno nekoliko manjša in s tem bi prihranili mogoče še več sredstev kot od same participacije.

Resolucija o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1982 zavezuje samoupravne interesne skupnosti na področju družbenih dejavnosti, da bodo upoštevale: "da je v zaostrenih razmerah za zagotovitev dosežene ravni družbenega standarda potrebno še nadalje zagotavljati sredstva po načelu solidarnosti za zajamčene programe in v večji meri uveljaviti neposredno svobodno menjavo dela, vključno s povečanjem participacije občanov pri zdravstvenih storitvah".

V tem smislu je dan tudi predlog za spremembo zakona, ki daje samoupravnim interesnim skupnostim zdravstvenega varstva v občinah in republiki večje možnosti samoupravnega sporazumevanja in odločanja o obsegu in višini obveznosti plačila participacije in koriščenju pravic iz zdravstvenega varstva. Predlagatelj je pri pripravi osnutka zakona vključil določilo, po katerem naj bi tisti uporabniki, ki sami zahtevajo zase zdravstvene storitve izven dogovorjenih standardov, sami osebno tudi poravnali vse presežne stroške iznad standardnih.

Predlagana izpeljava je stabilizacijsko naravnana ter ustreza današnjim gospodarskim usmeritvam.

V pristojnosti zakona je opredeljevanje podlag za sporazumevanje o zagotavljanju programa zdravstvenega varstva, ki je natančneje opredeljen v samoupravnem sporazumu o temeljih plana in z drugimi samoupravnimi sporazumi, sklenjenimi med uporabniki in izvajalci zdravstvenega varstva.

Konkretno obliko in konkretne zneske participacije ter druge pogoje za njeno uvajanje ali oprostitev pa bodo uredili udeleženci v procesu svobodne menjave dela s sklepanjem samoupravnih sporazumov o pravicah in obveznostih do zdravstvenega varstva.

Ker pa je bil v Zdravstveni skupnosti Slovenije in Skupščini SR Slovenije v juliju letos natančno opredeljen tudi akcijski program nalog s področja zdravstvenega varstva, ki zadolžuje konkretne nosilce za izvedbo točno opredeljenih nalog, se je predlagatelj odločil, da da predlog za spremembo zakona samo v obsegu, ki je dan z osnutkom zakona.

Ob takšni opredelitvi zadolžitev in ob pogojih izpopolnjevanja nalog akcijskega programa je predlagatelj dobil podporo v razpravah v odborih zborov Skupščine SR Slovenije in drugih dejavnikov, zlasti še v Svetu za socialno in zdravstveno varstvo pri Predsedstvu Republiške konference SZDL, ki je bil mnenja, da je predlog za spremembo zakona utemeljen in ga je podprl. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovariš Leskovšek, hvala!

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta objavljena v prilogi VII Poročevalca.

Prejeli ste tudi mnenje Sveta za socialno in zdravstveno politiko pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze. Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona so obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Zakonodajno-pravna komisija in posebna medzborovska skupina delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v SR Sloveniji, ki so zboru tudi pismeno poročali. Želijo poročevalci besedo? (Ne.)

Zboru predlagam, da v smislu 154. člena poslovnika Skupščine imenujemo skupino delegatov, ki bo spremljala razpravo in po njej zboru predlagala predlog sklepa. Dovolite mi, da v skupino predlagam Henrika Pušnika, vodjo in poročevalca skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v SR Sloveniji in delegata iz občine Trbovlje, Jasno Peče-Janičijevič, delegatko iz občine Novo mesto in Antona Kelvišarja, delegata iz občine Jesenice. Ima morda kdo kakšen drugačen predlog? (Ne.) Če nima nihče, potem prosim, da glasujemo.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno imenoval skupino delegatov.

Pričenjam razpravo. Besedo ima Rihard Kozjak, delegat iz občine Slovenj Gradec.

R i h a r d K o z j a k : Tovarišice in tovariši delegati! V dogovoru s skupino delegatov za področje zdravstva iz naše občine vam posredujem pripombe, ki so bile izoblikovane ob obravnavi tega gradiva.

V besedilu osnutka drugega odstavka 2o. člena zakona o zdravstvenem varstvu (Uradni list SRS št. 1/8o) naj se črta beseda "praviloma", doda pa se naj "oprostitev prispevka za upokojence, kateri prejemajo varstveni dodatek".

K osnutku določb zadnje alinee drugega odstavka 2o. člena je bilo izoblikovano naslednje mnenje. Če z zakonom urejamo krog uporabnikov zdravstvenih storitev, ki bi bili oproščeni participacije, bi bilo pravilno, da zakon to tudi uredi in naj ne bi bilo to vprašanje preloženo na občinske zdravstvene skupnosti, ki bi to uredile na podlagi enotno dogovorjenih meril v Skupnosti socialnega varstva Slovenije. Kolikor so ta merila enotno dogovorjena, ne bi bilo bojazni, da jih delegatska baza ne sprejme, izognili pa bi se ponovnim razpravam v delegatski bazi o obravnavi gradiva za sejo zborov zdravstvenih skupnosti in s tem prispevali k stabilizacijskim prizadevanjem. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Jasna Peče-Janičijevič, delegatka iz občine Novo mesto.

J a s n a P e č e - J a n i č i j e v i č : Delegati iz Dolenjske dajejo naslednje pripombe:

Ob obravnavi predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona so delegati zavzeli stališče, da bi se morali v Jugoslaviji zavzemati za čim enotnejši sistem participacije, brez najrazličnejših izjem, tako v Jugoslaviji kot tudi v Sloveniji, med občinami pa bi bilo potrebno isto. Izjeme bi eventualno bile upravičene zaradi socialnih ne pa iz drugih razlogov.

Izražamo pa tudi pomisleke glede 1. člena, in sicer alinee, ki govori, da naj bi se oprostilo plačevanja participacije tiste uporabnike, ki zaradi svojega gmotnega položaja ne morejo prispevati k stroškom za zdravstvene storitve, kar naj ugotavljajo občinske zdravstvene skupnosti na podlagi enotno dogovorjenih meril v Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

Opozarjamo, da taka rešitev lahko potegne za seboj veliko dodatnih administrativnih del in vprašanje je, ali naj bi bili stroški enaki ali celo večji od izbrane participacije. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Besedo ima Anton Kelvišar, delegat iz občine Jesenice.

A n t o n K e l v i š a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina občine Jesenice kot konferenca delegacij za republiško Skupščino je na sejah vseh zborov 25.1o.1982 obravnavala tudi predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona. K osnutku tega zakona dajejo zbori Skupščine občine Jesenice naslednje pripombe:

V 2o.a členu osnutka zakona naj bo natančno opredeljeno, kdo je poobla-ščeni delavec v zdravstveni organizaciji, ki ugotavlja, katere zdravstvene storitve uporabniki uveljavljajo na lastno željo in s tem prispevajo k plači-lu stroškov.

Glede na sedanje družbenoekonomske razmere je potrebno proučiti zagotov-ljeni obseg zdravstvenega varstva, saj je sedanji obseg preširok. Pri tem pa bi bilo seveda potrebno zavarovati določene kategorije občanov, ki ne morejo plačati participacije ter zagotoviti zdravstvene storitve tistim občanom, ka-terih zdravstveno varstvo predstavlja posebni družbeni interes.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Besedo ima Ivan Žavcer, delegat iz občine Radlje ob Dravi.

I v a n Ž a v c e r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delega-ti! Povsem se strinjam z mnenjem delegata občine Slovenj Gradec!

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa, tovariš Žavcer. Besedo ima Ivan Muršec, delegat iz občine Maribor-Pobrežje.

I v a n M u r š e c : Tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slo-venije sta predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdrav-stvenem varstvu z osnutkom zakona soglasno podprli. Hkrati pa smo tudi soglasno sprejeli pobudo delegatov mariborske Tekstilne tovarne, ki jo posredujemo Skup-ščini SR Slovenije.

Delavci namreč menijo, da z uvedbo participacije stopamo korak nazaj in rušimo našo zgledno urejeno zdravstveno varstvo, po katerem smo bili znani po vsem svetu. Delavci se zavedajo materialnega položaja zdravstvene skupnosti, vendar menijo, da je način sofinanciranja neprimeren, saj je v škodo delavcev v neposredni proizvodnji, zlasti pa tistih z najnižjimi osebnimi dohodki.

Predlagamo, da se na tem področju pripravijo strokovne analize,kajti seda-nje stanje kaže, da z uvedbo participacije ni bil dosežen njen pravi namen, to se pravi znižanje staleža. Na osnovi takih strokovnih analiz bi pristopili k participaciji vseh kategorij in uvedli ustrezen višji odstotek prispevkov za zdravstvene skupnosti. S predlagano rešitvijo bi ta problem premaknili z mrtve točke, kajti do sedaj so bile vse razprave na vseh ravneh brezplodne, saj niso temeljile na konkretnih analizah.

Delavci namreč menijo, da zdaj, ko smo uvedli participacijo, ne pomagamo tistim brezdelnežem, ki se poslužujejo bolniškega staleža, ampak tudi nekaterim kategorijam tako ali drugače bolehnih, s tem pa se tudi širi krog obolelih ob-čanov ali pa tudi delavcev. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovariš Muršec, hvala lepa. Seznam prijavljenih razpravljalcev je izčrpan. Želi še kdo besedo? (Ne želi.) Če ne že-li nihče več razpravljati, prekinjam to točko dnevnega reda, da bi se lahko se-stala skupina delegatov, ki bo skušala na podlagi današnje razprave oblikovati predlog sklepa, ki naj bi ga sprejel naš zbor.

Prehajamo na 1o. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem ures-ničevanju.

Osnutek zakona s poročilom je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Hermana Rigelnika, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo. Želi tovariš Rigelnik besedo? (Da.) Prosim!

H e r m a n R i g e l n i k : Tovarišice in tovariši delegati! V osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona so vključene pripombe in ne-kateri predlogi, dani v razpravah v odborih in zborih Skupščine SR Slovenije.

Upoštevana so tudi mnenja in stališča k nekaterim pomembnejšim vprašanjem, ki so jih obravnavali Republiški družbeni svet za vprašanja družbene ureditve, Gospodarska zbornica Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in Republiški odbor Zveze sindikatov Slovenije.

O spremembah zakona je tekla zavzeta razprava predvsem o tem, ali naj se samostojnemu obrtniku dovoli opravljanje žagarskih storitev za organizacije združenega dela, o urejanju družbenoekonomskega položaja poslovodje pogodbene organizacije, o povečanju dovoljenega števila zaposlenih delavcev pri samostojnem obrtniku in o upravljanju gospodarskih dejavnosti brez obrtnega dovoljenja.

K predlagani ureditvi v osnutku zakona, da sme samostojni obrtnik opravljati žagarske storitve za organizacije združenega dela, so bile dane pismene pripombe in stališča splošnih združenj lesarstva, papirne industrije in gozdarstva ter Republiškega odbora sindikata delavcev gozdarstva in lesarstva Slovenije. Ta so v nasprotju s predlagano rešitvijo za dopolnitev 7. člena obrtnega zakona, zaradi bojazni, da se s tako spremembo podpira žagarska dejavnost, kar bi lahko imelo negativne posledice za gospodarjenje z lesnim asortimentom.

Pomembna je sprememba tistega dela zakona, ki ureja družbenoekonomski položaj poslovodje pogodbene organizacije združenega dela. Nanaša se predvsem na revalorizacijo vrednosti združenih sredstev poslovodje in določitev osnov in meril za nadomestila, ki mu pripadajo za gospodarjenje z družbenimi sredstvi, in na davčne olajšave.

Pri pripravi zakonskega osnutka smo upoštevali mnenja in stališča, da se poslovodji valorizirajo osnovna sredstva in del sredstev, ki jih je združil za nabavo osnovnih sredstev, in to po stopnji kot pogodbena organizacija valorizira ta sredstva.

Tudi k predlagani rešitvi, da po 3o letih prenehajo pravice poslovodji pri dohodku pogodbene organizacije, je bilo več pripomb. Poudariti moramo, da velja v osnutku določeni 3o letni najdaljši rok od dneva ustanovitve pogodbene organizacije le za tiste, ki so bile ustanovljene pred uveljavitvijo obrtnega zakona iz leta 1979 in to le v primeru, da udeleženci pri uskladitvah pogodb s tem zakonom ne bodo dosegli soglasja.

Kot je razvidno iz osnutka zakona in njegove obrazložitve, je predlagatelj upošteval tudi pomisleke glede določbe, po kateri bi občinski upravni organi lahko dovoljevali samostojnim obrtnikom zaposliti več kot pet, toda ne več kot deset delavcev.

Predlagana rešitev daje možnost povečanja števila zaposlenih delavcev le v tistih gostinskih obratih, ki se ukvarjajo z nudenjem kompletnih gostinskih storitev in imajo organizirano več izmensko delo, kar seveda zahteva večje število delavcev. Samostojni gostinci lahko že sedaj po veljavnih predpisih zaposlujejo do lo delavcev, in sicer do 5 v rednem delovnem razmerju ter na podlagi posebnega dovoljenja pristojnega občinskega upravnega organa v sezoni in v posebnih primerih še določeno število delavcev po pogodbi o delu, vendar pod pogojem, da skupno število ne presega lo delavcev.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da vas za zaključek svojega izvajanja prosim, da predloženi osnutek sprejmete. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovariš Rigelnik, hvala lepa.

Osnutek zakona in poročilo sta bila objavljena v prilogi VIII Poročevalca. Prejeli ste tudi mnenja, stališča in pripombe Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru pismeno poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Prejeli ste tudi predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava predloženi akt v skladu z 72. členom poslovnika Skupščine, tako da o njem daje pristojnima zboroma svoja stališča.

Pričenjam razpravo. Besedo ima Slava Repše, delegatka iz občine Kamnik.

S l a v a R e p š e : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz občine Kamnik je 22. oktobra obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona in ima k 1. členu naslednjo pripombo.

Skupina ne podpira dopolnitve 9. alinee 7. člena obrtnega zakona, s katero se odpira možnost povezovanja oziroma opravljanja razreza lesa v zasebnih žagalnicah tudi za potrebe organizacij združenega dela. Skupina je mnenja, da glede na proizvodne kapacitete žag v družbenem sektorju, ki niso izkoriščene, ni potrebe po takšni spremembi. Hvala.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Besedo ima Bojan Smolkovič, delegat iz občine Maribor-Tabor.

B o j a n S m o l k o v i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pripombe skupine delegatov iz občine Maribor-Tabor in Maribor-Ruše so glede 1. člena enake, kot jih je povedala tovarišica Repše, zato jih ne bi ponavljal.

Imamo pa še pripombo k 14o. členu, ki je po našem mnenju preblag, zato je potrebno sankcioniranje poostriti.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Prijavljenih razpravljalcev k tej točki ni več, Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima Marko Gliha, delegat iz občine Ljubljana-Center.

M a r k o G l i h a : Spoštovane delegatke in delegati! Naša delegacija je bila ob obravnavi tega osnutka zakona presenečena nad dejstvom, da se žagarstvo izpostavlja kot poseben družbeni problem.

Delegati podpirajo omenjeni osnutek in ugotavljajo, da je še vedno ostalo odprto vprašanje upravičenosti razširitve žagarskih storitev samostojnih obrtnikov, ki v okviru svoje dejavnosti (lesarstvo, mizarstvo in podobno) opravljajo tudi storitve za organizacije združenega dela. Delegati menijo, da je potrebno razčistiti vprašanje monopolnega položaja "državnih žag" nasproti žagam v zasebni lasti. Če je žagarska dejavnost v zasebni lasti bolj ekonomsko upravičena, potem naj tako tudi ostane. Obrtniško ali osebno delo je potrebno podpirati kot družbeno koristno, ne pa ga zavirati.

Delegati tudi menijo, da je potrebno izdelati analizo oziroma zbrati podatke, koliko žag je v zasebni lasti na območju Slovenije, in da je potrebno vključevanje nosilcev dejavnosti in uporabnikov v pogodbene organizacije združenega dela. Opredeliti je potrebno tudi dejavnosti, kjer lahko drobna proizvodnja nadomesti primanjkljaj na področju serijske proizvodnje.

Splošno stališče je bilo, da je ena izmed bodočih resnih usmeritev gospodarske preobrazbe prav v obliki pogodbenih organizacij združenega dela, predvsem na področju širše Slovenije in da je treba to podpirati, ker bodo lahko prevzemali marsikatero stvar, vendar ne na obrtniški, temveč na industrijski način kooperacije. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala, tovariš Gliha. Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne želi nihče predlagam, da to točko prekinemo. Nismo še dobili obvestila o tem, ali je Družbenopolitični zbor razpravo k temu osnutku zakona že končal, tako da nimamo njihovih stališč. Da se ne bi po nepotrebnem usklajevali, predlagam, da sklepanje odložimo.

Prehajamo na 11. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva.

Osnutek zakona je Skupščini predložil Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Eda Kranjčeviča, namestnika republiškega sekretarja za notranje zadeve. Želi tovariš Kranjčevič besedo? (Ne.)

Osnutek zakona je bil objavljen v prilogi VII Poročevalca. Danes ste prejeli na klop stališča, pripombe in predloge Sveta za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference SZDL.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru pismeno poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima Anton Kelvišar, delegat iz občine Jesenice.

A n t o n K e l v i š a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! K osnutku zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva ima občina Jesenice naslednje pripombe.

S prijavo stalnega prebivališča so povezani različni interesi občanov, kot na primer plačevanje obveznosti iz dohodka ali od premoženja, ki se razlikujejo po občinah, nadalje pridobitev pravice do stanovanja, do dokumentov po sporazumih o maloobmejnem prometu, do raznih socialnih pomoči in podobno. Iz teh razlogov je v zadnjih letih opazen porast fiktivnih prijav stalnega prebivališča, zato naj bi novi zakon vnesel na to področje več pogojev za vzdrževanje reda. Na to se nanašajo predvsem določbe 7. in 8. člena osnutka zakona, h katerima pa imamo te-le pripombe.

7. člen. Predlagamo, da ta člen ostane. Ta člen namreč določa, da občan ne more prijaviti stalnega bivališča v prostorih, ki so njegova last in so namenjeni za počitek in rekreacijo, če v teh prostorih dejansko stalne ne prebiva.

Te določbe so pomanjkljive zato, ker se z njimi onemogoča stalna prijava v prostorih za počitek in rekreacijo le lastniku teh prostorov, ne pa tudi njegovim družinskim članom ali drugim osebam. S tem pa namen ni dosežen. Ta člen naj se, kolikor bo v zakonu ostal in to tudi predlagamo, spremeni tako, da se v drugi vrsti črtajo besede: "njegova last" in "so".

8. člen bi bilo potrebno dopolniti tako, da bi se glasil: "Če pristojni organ sumi, da občan stalno ne prebiva". V drugem odstavku istega člena sta definiciji "prebiva" in "stalno prebiva" različni. Občanu ni mogoče dokazovati, da ne prebiva v kraju, če ima pri nekom le ležišče in na njen prespi od časa do časa, lahko pa se mu v tem primeru dokazuje, da stalno ne prebiva. S tem bi bili postopki za ugotavljanje fiktivnih prijav učinkovitejši.

Skladno s pripombo k 8. členu osnutka zakona predlagamo, da se besedilo 5. točke 23. člena spremeni tako, da se bo glasilo: "ne prebiva stalno".

Pripombe imamo še k 3. in lo. členu osnutka, in sicer:

3. člen. Sprejme naj se prva varianta prvega odstavka s tem, da se beseda "naselje" nadomesti z besedo "kraj".

V drugem odstavku tega člena je naselje kraj z več stanovanjskimi objekti in imenom, občan pa se lahko naseli, še posebno začasno tudi izven naselja. Ob sedanji definiciji pa bi prihajalo do dilem.

lo. člen. V zadnjih letih se pojavlja nova vrsta prostorov za oddih, to so počitniška stanovanja, zato naj bi jih zakon zajel tako, da se druga alinea lo. člena dopolni in naj se na koncu doda: "ali stanovanjih".

Predsednik M i t j a H o r v a t : Besedo ima tovarišica Slava Repše, delegatka iz občine Kamnik.

S l a v a R e p š e : Skupina delegatov iz občine Kamnik je obravnavala osnutek zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva. Skupina podpira osnutek zakona z naslednjimi pripombami in stališči:

K 3. členu. Podpiramo varianto "kraj", s tem da se ustrezno spremeni drugi odstavek in uskladi z variantnim odstavkom.

K 6. členu. Menimo, da mora formulacija tretjega odstavka 6. člena ostati vsebinsko nespremenjena, ker bo le tako omogočeno upravnih organom uspešno delo.

K 7. členu. Menimo, da mora ta člen ostati v zakonu, varianta pa naj se črta.

K 15. členu. Varianta naj se črta.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Precej podobna stališča so oblikovala tudi naša delovna telesa.

Prijavljenih za razpravo ni več. Želi še kdo besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva stališča, pripombe in predloge, dane v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine, pripombe skupin delegatov in pripombe iz razprave delegatov na seji zbora.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep v besedilu, kot sem ga prebral.

Prehajamo na 12. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog zakona o ustanovitvi delovne organizacije Restavratorski center SR Slovenije.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Milana Bratca, svetovalca predsednika Republiškega komiteja za kulturo. Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Ne.)

Predlog zakona je bil objavljen v prilogi VII Poročevalca. Obravnavala sta ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru pismeno poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Prijavljenih za razpravo pri tej točki dnevnega reda ni. Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje.

Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo n a 13. t o č k o d n e v n e g a r e d a, to je na analizo o uresničevanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu.

Analizo je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in za svojega predstavnika določil Franca Hočevarja, namestnika predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo. Želite besedo? (Da.)

F r a n c H o č e v a r : Tovarišice in tovariši delegati! V analizi ugotavljamo, da so se naloge slabo uresničevale. Realizirani so bili tisti predlogi, ki so imeli značaj administrativnega in represivnega ukrepanja. Nalog, ki bi posegle na področje preventive in ustvarjanja ustreznega družbenopolitičnega vzdušja, pa nismo realizirali. Bolj dosledno smo uresničevali naloge na republiškem nivoju, relativno slabo pa v občinah, zlasti pa v temeljnih organizacijah in v krajevnih skupnostih.

Določeno nazadovanje je prisotno tudi v širjenju oblik zdravljenja alkoholikov ter v doslednem izvajanju doktrine koncepcije zdravljenja.

Po mojem mnenju je najpomembnejša okoliščina, ki hromi delo na tem področju, strpnost do alkoholizma kot spremljajočega in stranskega pojava družbenih procesov in tudi kot vzroka za številne druge socialne odklone in bolezenske pojave.

Druga okoliščina pa je poleg tega tudi neustrezno ocenjevanje pojavov v okviru globalnih družbenih odnosov in vrednot. Dejstvo pa je, da pojav obstaja z vsemi negativnimi in merljivimi učinki in tudi njegovimi nosilci. Zato alkoholizma ne moremo ocenjevati le kot eksces, ampak kot množičen družbeni pojav z vsemi značilnostmi, ki sodijo k njemu. To dejstvo lahko mimogrede potrdimo z objektivno dokazljivimi statističnimi pokazatelji, kot so na primer ti-le: lo % izostankov gre na račun alkoholizma, 2o % delavcev v industriji ima neposredne težave ali pa posredne zaradi alkoholizma, alkoholik manjka dva meseca z dela v enem letu, lo let neha prej delati, eno tretjino nesreč pri delu s smrtnim izidom ali hujšo telesno poškodbo pripisujemo alkoholizmu; družin, v katerih se pojavlja alkoholizem z zelo dramatičnimi posledicami, je v Sloveniji ji okoli lo.ooo; v naših osnovnih šolah je v eni tretjini oddelkov eden ali več učencev, ki imajo bistveno slabše učne uspehe, vzgojne težave zaradi alkoholizma v družini in nikakršne perspektive, da se bodo lahko adekvatno vključili v kasnejše aktivnosti in ustrezne zaposlitve.

Med gojenci vzgojnih zavodov je 8o % takih, pri katerih v njihovih socialnih anamnezah zasledimo alkoholizem v družini. Mimogrede povedano, alkoholizem se skriva tudi za mnogimi obolenji, tako da redko zasledimo pravo diagnozo. Večina storitev v okviru kurativnega programa socialnega skrbstva je pogojena tudi s to problematiko. Tu gre za vzgojno zanemarjenost, prostitucijo, kriminaliteto, potepuštvo, beračenje in za druge deviacije, kjer nastopa izrazita povezanost s tem primarnim vzrokom.

Organi za notranje zadeve intervenirajo vsako leto skoraj v 2.ooo družinah zaradi grobega ravnanja staršev z otroki. Ugotovljeno je, da je v 8o % vzrok alkoholizem. Pri teh ravnanjih so tudi znani primeri smrti otrok zaradi grobosti staršev. Med samomorilci tudi najdemo 1/3 alkoholikov.

Večina svetovalnih oblik pomoči družini pa tudi interventnih oblik je opravljenih zaradi alkoholizma. Število prekrškov in kaznivih dejanj se iz leta v leto povečuje po lo %-ni stopnji zaradi alkoholizma. Pri nezgodah z najhujšimi posledicami je tudi na prvem mestu alkohol.

V zvezi z alkoholom in kriminaliteto je zelo pereč pojav povratništva med kriminalnimi alkoholiki. Podatki kažejo, da med tema dvema dejstvoma obstaja stalna zveza. Alkoholizem in kriminaliteta predstavljata simbiozo deviacij, na katere moramo seveda vplivati sočasno, če hočemo izkoreniniti en ali pa drugi pojav.

Mislim, da poseben komentar k tem navedbam, ki jih je nekaj več, kot bi jih bilo mogoče potrebno za ta uvod, ni potreben. Lahko pa bi dodal še tole.

Dokler se kdo dolga leta pred našimi očmi pogreza v alkoholizem, mu gledamo skozi prste, ko pa postane družbeno očitno degradiran,ga brezkompromisno izločimo. Takšen odnos lahko mirno označimo za oportunizem. Pri tem pa se pogostokrat opravičujemo z napačnim pojmovanjem osebne svobode in demokratičnosti družbe, češ da se v osebno življenje posameznikov ne smemo vtikati.

Napori, da bi postal delavec gospodar svojih delovnih rezultatov in delovnih razmer, sadov svojega dela, mora verjetno vključevati tudi boj proti alkoholizmu. Vsak družbeno negativen pojav je mogoče obvladovati in ga preprečevati samo z ustvarjanjem ustreznega družbenega, zlasti pa moralnopolitičnega vzdušja. Le ob splošni podpori bodo lahko učinkovito delovale tudi poklicne institucije in strokovnjaki. Tako zasnovana in izpeljana organiziranost pa bo lahko dala tudi v družbenoekonomskem smislu pomembne rezultate.

Na koncu naj dodam še to, da s strani pripravljalcev te analize lahko v celoti sprejmemo kot sestavino analize predloge, stališča in sklepe Republiškega koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu, ki so predložene, in ravno tako v celoti lahko kot sestavino te analize in zaključkov sprejmemo predlog priporočila in stališča medzborovske komisije, ki je bila ustanovljena s tem namenom.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovariš Hočevar, hvala lepa. Besedo ima tovariš dr. Srečko Koren, predstavnik Republiške konference Socialistične zveze.

D r. S r e č k o K o r e n : Pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije deluje frontno sestavljen Koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu in narkomaniji, ki spremlja uresničevanje akcijskega programa boja proti alkoholizmu, ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije v letu 1973 ter stališča druge konference Socialistične zveze o boju proti alkoholizmu in narkomaniji iz leta 1974. Na razširjeni seji Koordinacijskega odbora je bilo ugotovljeno, da sta oba dokumenta še vedno aktualna, zato ni potrebno sprejeti nova izhodišča, ampak moramo sedanja samo izpopolniti in aktualizirati.

Analiza o uresničevanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu, ki je danes v obravnavi, dokaj realno prikazuje stanje na področju boja proti alkoholizmu v Sloveniji. Akcijski program predstavlja ves čas izhodišče za pripravo številnih konkretnih aktivnosti, od katerih jih je bilo precej načrtovanih in deloma izpeljanih; precej pa jih je ostalo neuresničenih, predvsem zaradi nedoslednosti izvajalcev in ker posamezni nosilci niso prevzeli svojih nalog. To potrjuje tudi ugotovitev, da so le nekatere občine sprejele lastne programe za uresničitev programa, sprejetega na republiški ravni.

Koordinacijski odbor meni, da je osnovni vzrok za navedeno premajhno dejavnost in uspešnost v tem, ker smo v naši družbi še vedno preveč strpni do uživanja alkoholnih pijač in ker nismo uspeli v zadostni meri v naša družbena prizadevanja za preprečevanje alkoholizma ter za zmanjšanje in odpravljanje njegovih posledic vključiti delovne organizacije, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in šole. To pa so življenjska in delovna okolja, kjer je konkretno prisotna problematika alkoholizma in kjer bi se ta lahko najbolj racionalno in uspešno reševala.

Stališča, priporočila in sklepi, ki jih je oblikoval predlagatelj analize o uresničevanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu, so po mnenju Koordinacijskega odbora ustrezna podlaga za nadaljnjo družbenopolitično akcijo na tem področju. Predvsem pa je pomembno, da se za uresničevanje sklepov dogovorimo in da stalno spremljamo njihovo uresničevanje. Ob ustreznem družbenem vzdušju pri realizaciji akcijskega programa in sklepov naj Skupščina SR Slovenije zaveže občinske skupščine, da čimprej pripravijo lastne programe in spremljajo njihovo uresničevanje. Skupščina SR Slovenije in skupščine občin naj v okviru svojih izvršnih svetov zadolžijo ustrezen organ, ki bo skrbel za koordinacijo dela, izvajanje ukrepov in zagotavljal pogoje za njihovo uresničevanje. Pri tem se nam zdi še posebej pomembno, da bo skupina delegatov v okviru Skupščine SR Slovenije v vsej mandatni dobi spremljala uresničevanje teh stališč in o tem obveščala pristojne zbore, Izvršni svet in Koordinacijski odbor pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije.

Poudarek celotne aktivnosti pa mora biti v združenem delu, saj predstavlja boj proti alkoholizmu pomemben sestavni del socialne varnosti delovnih ljudi in občanov, večjih delovnih uspehov ter omogoča vsestranski razvoj osebnosti in humanizacijo v družbenih odnosih na temelju samoupravljanja. To je pomembno predvsem v sedanjih zahtevnih pogojih gospodarjenja, ko moramo tudi s prizadevanji in ukrepi na področju boja proti alkoholizmu prispevati k stabilizacijskim naporom celotne družbe. V naših prizadevanjih in načrtovanju aktivnosti mora osrednjo vlogo dobiti preprečevanje alkoholizma predvsem z ustreznim informiranjem, vzgojo in izobraževanjem. Tudi zdravljenje alkoholikov ter odpravljanje posledic alkoholizma sta ozko povezana s preprečevanjem alkoholizma, zato je to nujno upoštevati v uspešnem in racionalnem boju proti alkoholizmu.

Ker analiza, ki jo danes obravnavate, ne vsebuje ocene uresničevanja stališč druge konference SZDL Slovenije o boju proti alkoholizmu ter delovanja subjektivnih sil na tem področju, bo Koordinacijski odbor na osnovi danes sprejetih stališč, priporočil in sklepov pripravil analizo uresničevanja stališč druge konference SZDL Slovenije o boju proti alkoholizmu, politično oceno stanja in razmer na tem področju ter oceno vloge in delovanja subjektivnih sil, še posebej Socialistične zveze.

Hkrati naj bi to gradivo vsebovalo tudi usmeritve in konkretne naloge za nadaljnji boj proti alkoholizmu, ki naj bi ga obravnavali tudi v Predsedstvu Repub-

liške konference SZDL Slovenije. To bo tudi glavna naloga Koordinacijskega odbora v prihodnjem mesecu, mesecu boja proti alkoholizmu.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Nihče.) Predlagam, da zaključimo to točko dnevnega reda. Prosim poročevalko skupine delegatov za spremljanje uresničevanja akcijskega programa boja proti alkoholizmu, da poroča zboru! Besedo ima tovarišica Karmen Langus!

K a r m e n L a n g u s : Tovarišice in tovariši delegati. Poročilo medzborovske skupine, ki je proučevala analizo o uresničevanju boja proti alkoholizmu, ste že vnaprej prejeli,zato ga ne bi ponavljala. Upam, da ste ga prebrali in da boste postali aktivni nosilci teh prizadevanj v vaših občinskih sredinah. Poročilo pa bi dopolnila s štirimi kratkimi dopolnitvami, ki izhajajo iz razprave v skupini.

Na 2. strani, kjer v prvem odstavku zavezujemo, da naj se aktivneje vključijo v prizadevanja boja proti alkoholizmu skupnosti socialnega varstva, bi dodali še zdravstvene in izobraževalne skupnosti, katerih vloga je bila tudi poudarjena v razpravi.

Na isti strani, kjer govorimo, da je slabo organizirana prehrana učencev usmerjenega izobraževanja, bi dodali, da pa še vedno ni dovolj dobro zagotovljena tudi prehrana med samim delovnim procesom. Mislim, da je to pomembno prav sedaj, ko bodo odpravljeni prehrambeni boni in bo v delovnih sredinah res potrebno zagotoviti bolj zdravo prehrano za vse.

Morda bi kazalo utemeljiti še naš predlog, da naj bi tudi Družbenopolitični zbor razpravljal o tej analizi, ker smo ocenili, da gre pri izvajanju boja proti alkoholizmu tudi za sistemske rešitve in da bo potrebno sprejeti tudi politični program aktivnosti, če bomo hoteli predloge realizirati.

Iz poročila je izpadlo, da smo ugotavljali v skupini potrebo tudi po preventivnem osveščanju in vzgoji o škodljivosti uživanja alkohola in mamil ter da smo ugotavljali, da je do pomanjkanja vzgojnega dela verjetno prišlo zaradi tega, ker ni za to na razpolago namenskih sredstev. Obenem smo ugotovili, da občinske zdravstvene skupnosti in skupnosti socialnega skrbstva zagotavljajo občinskim odborom Rdečega križa sredstva za preventivo, za zdravstveno prosvetljevanje na področju zdravstvenega in socialnega varstva ter da je treba zanesljivo ta sredstva nameniti tudi za vzgojno dejavnost, vsaj za mladino. Mislim, da smo iz podatkov, ki jih je navedel tovariš Hočevar, slišali, kako razširjen je ta socialno-patološki pojav pri nas in da se prav mladina tej razvadi že krepko vdaja.

Prosim, da te predloge sprejmete kot dopolnilo k poročilu in jih upoštevate tudi pri oblikovanju stališč zbora k tej točki dnevnega reda.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala! Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo predlog stališč in sklepov, ki ste jih prejeli na klop z dopolnitvami, ki jih je tovarišica Karmen Langus predlagala v imenu medzborovske skupine.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo predlog stališč in sklepov soglasno sprejeli.

Prehajamo na 14. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o zagotovitvi sredstev SFRJ v Afriški sklad za razvoj ob tretjem splošnem dopolnjevanju njegovih sredstev.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je dr. Miran Mejak, član delegacije, predstavnik Izvršnega sveta pa Marjan Oblak, namestnik republiškega sekretarja za finance. Želita predstavnika

delegacije oziroma Izvršnega sveta besedo? (Ne želita.)

Osnutek zakona ste prejeli. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta, danes na klop pa še predlog sklepa, ki naj bi ga po razpravi sprejel naš zbor.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Njuni pismeni poročili imamo. Želita poročevalca še ustno poročati? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog sklepa, ki ste ga prejeli danes na klop.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (5o delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 15. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada.

Predlog odloka je Skupščini predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve in za svojega predstavnika določila tovariša Jožeta Marolta, predsednika komisije. Želiš morda besedo? (Ne.)

Predlog odloka ste prejeli. Želi o predlogu odloka kdo razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (5o delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

S tem so bili v Upravni odbor Prešernovega sklada imenovani: za predsednika Ivo Tavčar, za člane pa: Štefan Balažic, Stane Bernik, Vlado Dedović, Alenka Dernač-Bunta, Marijan Gabrijelčič, Zoran Kržišnik, Tomo Martelanc, Anton Mikeln, Milena Muhič-Kramer, Boris Novak, Slavko Pezdir, Janez Rotar, Marija Rapa Šuklje in Lucijan VUga.

Prehajamo na 16. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve nam je predložila v obravnavo še predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije in predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi delegata Skupščine SR Slovenije v skupščini Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Ob tej točki dnevnega reda bi sklepali tudi o našem članu v Odboru za pripravo počastitve 4o-obletnice prvega in drugega zasedanja AVNOJ-a.

Predstavnik Komisije je tovariš Jože Marolt. Želiš besedo? (Ne.)

Prehajamo na predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije.

Pričenjam razpravo o predlogu odloka. Želi kdo besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka, s katerim so bili za sodnike porotnike Vrhovnega sodišča SR Slovenije izvoljeni: Franc Čagran,

Nada France, Aleš Ilc, Viktor Likar, Anton Marolt, Barbara Grahor-Pelcar, Drago Spasovski, Saša Štros, Stanislav Vegelj in Miro Vigele.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi delegata Skupščine SR Slovenije v skupščini Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

O predlogu odloka pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

S tem je bil tovariš Milan Krajnik razrešen dolžnosti delegata Skupščine SR Slovenije v skupščini omenjenega Sklada; tovariš Alojz Rožman pa izvoljen za delegata naše Skupščine v tem skladu.

Skupščina SFR Jugoslavije bo imenovala Odbor za pripravo počastitve 4o-obletnice prvega in drugega zasedanja AVNOJ in nas je zaprosila, da imenujemo svojega člana v tem odboru. Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije predlaga zboru, da sprejme naslednji sklep:

Zbor občin Skupščine SR Slovenije imenuje tovariša Vinka Hafnerja, predsednika Skupščine SR Slovenije, v Odbor za počastitev 4o-obletnice I. in II. zasedanja AVNOJ-a.

Želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Nihče.) Potem predlagam, da glasujemo.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (5o delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno izglasovali udeležbo tovariša Vinka Hafnerja, predsednika naše Skupščine, v Odboru za počastitev 4o-obletnice prvega in drugega zasedanja AVNOJ.

Prehajamo na 17. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po 1. odstavku 41. člena poslovnika Skupščine ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu in republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti. Vprašanje lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine in predsedniku zbora, delovnega telesa ali predsedniku skupščine samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

K tej točki dnevnega reda ste prejeli naslednja delegatska vprašanja: skupine delegatov iz občine Ravne na Koroškem, skupine delegatov iz občine Sevnice, skupine delegatov iz občine Šmarje pri Jelšah, skupine delegatov iz občine Maribor-Pobrežje, skupine delegatov iz občine Maribor-Tezno in delegatski pobudi skupine delegatov iz občine Domžale.

Obveščam vas, da je skupina delegatov iz občine Ravne na Koroškem umaknila svoje delegatsko vprašanje glede na to, da je na vprašanje v veliki meri že odgovoril tovariš Strniša na prejšnji seji v svojem ekspozeju k obravnavi ocene našega energetskega položaja.

Izvršni svet me je obvestil, da bo na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Šmarje pri Jelšah in na drugi del delegatske pobude skupine delegatov iz občine Domžale odgovoril na prihodnji seji zbora.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Sevnica bo odgovoril Janez Breznik, pomočnik republiške sekretarke za pravosodje in upravo. Prosim!

J a n e z B r e z n i k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Sevnica je postavila na prejšnji seji zbora naslednje delegatsko vprašanje:

"Skupina delegatov je ob obravnavi poročila o izvajanju stališč in sklepov Skupščine SR Slovenije za nadaljnje uresničevanje družbene preobrazbe pravosodnega sistema v SR Sloveniji, ki je bilo predloženo za 7. sejo Zbora občin Skupščine SR Slovenije, prišla do naslednjih stališč:

Delegacija v osnovi podpira predlagana stališča glede nalog družbenopolitičnih skupnosti za kadrovsko okrepitev predvsem temeljnih sodišč in urejevanje gmotnega položaja za delovanje teh sodišč in podpira poročilo in dodatek poročila Komisije za pravosodje Skupščine SR Slovenije. Pri tem pa delegacija postavlja vprašanje, kako naj take družbenopolitične skupnosti, kot je občina Sevnica, zagotovijo, poleg že zagotovljenih sredstev za delovanje Temeljnega sodišča v Novem mestu, ki posluje za dolenjsko in posavsko območje, še dodatna sredstva, ki jih to sodišče zahteva izven kriterijev, po katerih so bila sredstva zagotovljena v proračunu naše družbenopolitične skupnosti.

Sredstva za delovanje temeljnega sodišča so bila v našem primeru zagotovljena po enakih kriterijih kot ostalim državnim organom, ki se financirajo iz proračuna. Pri tem moramo poudariti, da je zasedba delavcev (sodnikov in ostalih) Temeljnega sodišča Novo mesto loo %, medtem ko ostali upravni organi, med drugim tudi inšpekcijske službe, po sistemizaciji nikoli niso bili v celoti kadrovsko zasedeni. Dodatno financiranje temeljnega sodišča v okviru sedaj veljavnih predpisov v našem primeru praktično ni mogoče. Izjemoma bi bilo to mogoče, če bi se povečana sredstva za financiranje sodišč obravnavala izven limita, ki je predpisan za proračunsko porabo v letu 1982. V primeru občine Sevnica moramo poudariti sicer že znano dejstvo, da predstavljajo stroški sodišča po reorganizaciji sodstva v SR Sloveniji in preoblikovanju temeljnih sodišč okoli eno tretjino več, kot so znašali ti stroški za takratna občinska sodišča. Takrat proklamirana načela, da bodo k financiranju temeljnih sodišč prispevale več tiste družbenopolitične skupnosti, ki imajo večji družbeni proizvod in narodni dohodek, se niso uresničila.

Delegacija postavlja naslednje delegatsko vprašanje:

Ali bodo pristojni organi v republiki ukrepali, da se eventualno zvišanje sredstev za delovanje temeljnih sodišč v SR Sloveniji izvzame iz limita pri proračunskih izdatkih družbenopolitičnih skupnosti".

Na delegatsko vprašanje daje Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naslednji odgovor:

Z izvedbo reorganizacije rednih sodišč v SR Sloveniji je s 1.1.1979 na občine prešla obveznost, da v celoti zagotavljajo sredstva za delo temeljnih sodišč, ki so prevzela poleg celotne pristojnosti bivših občinskih sodišč, katera so do tedaj financirale občine, tudi celotno pristojnost bivših okrožnih gospodarskih sodišč ter približno dve tretjini pristojnosti bivših okrožnih sodišč, za katera je dotlej zagotavljala sredstva republika.

Hkrati s prenosom zadev na temeljna sodišča je SR Slovenija začela odstopati občinam sredstva, zbrana iz denarnih kazni za kazniva dejanja in gospodarske prestopke, preostalih 7o % sredstev iz denarnih kazni za prekrške ter preostali del sredstev od sodnih taks. Ta sredstva se razdeljujejo občinam v razmerju, v katerem občine financirajo temeljna sodišča in temeljna javna tožilstva. Dodatno odstopljena sredstva republike pokrivajo dodatno obremenitev občin, ki je posledica prenosa zadev in se je z reorganizacijo sodišč povečala za nekaj več kot 27 %. V celoti pokriva sedaj republika s sredstvi, katera odstopa občinam, 57 % sredstev, ki jih občine zagotavljajo za delo temeljnih sodišč.

Pristojni republiški upravni organi so tekoče seznanjeni s problematiko zagotavljanja sredstev za delo temeljnih sodišč, katerih potrebe so v vseh preteklih letih, kakor tudi v letošnjem letu, presegale vsakokratno dogovorjeno stopnjo rasti splošne porabe v občinah.

Vzrokov za večje potrebe temeljnih sodišč je več. V preteklih treh letih so se ta sodišča v skladu s stališči in sklepi Skupščine SR Slovenije kadrovsko dopolnjevala. Temeljna sodišča so kontinuirano povečevala obseg reševanja zadev, kar je vplivalo na višino potrebnih sredstev za posebne namene, to je stroškov sodnikov-porotnikov, prič, izvedencev, stroškov privedb obdolžencev in tako dalje.

Kljub doslednim varčevalnim ukrepom so prek resolucijskih omejitev zaradi gibanja cen naraščali tudi materialni stroški, na katere temeljna sodišča ne morejo bistveno vplivati, to so poštnina, stroški ogrevanja, pisarniški material in podobno.

Iz teh razlogov so se tri temeljna sodišča, in sicer Novo mesto, Celje in Murska Sobota znašla v letu 1982 v položaju, ko ne morejo več tekoče poravnavati nekaterih obveznosti. O tem je Izvršni svet obvestil delegate v Skupščini SR Slovenije ob obravnvanju poročila o izvajanju stališč in sklepov Skupščine SR Slovenije za nadaljnje uresničevanja družbene preobrazbe pravosodnega sistema. Čeprav je Izvršni svet seznanjen z resnim položajem nekaterih temeljnih sodišč in se zaveda nalog, ki stojijo pred temi pravosodnimi organi pri uresničevanju sklepov 3. seje CK ZKJ, ugotavlja, da v sedanjem družbenogospodarskem položaju ni možnosti, da bi se sredstva za pokritje potreb nekaterih temeljnih sodišč izvzela iz dogovorjenih omejitev rasti splošne porabe v občinah. Občine bodo morale ta sredstva zagotoviti z ustreznim prestrukturiranjem splošne porabe znotraj dogovorjenega limita, pri čemer bodo morale še bolj kot doslej upoštevati nujnost potreb posameznih državnih organov. Pri zagotavljanju sredstev za delo temeljnih pravosodnih organov naj občine ne glede na dogovorjena razmerja izhajajo tudi iz načela solidarnosti.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala. Želi kdo o tem odgovoru razpravljati? Problem je aktualen za vrsto občin. Vprašujem delegate iz občine Sevnica, ali ste zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Na delegatsko vprašanje skupin delegatov iz občin Maribor Pobrežje in Maribor Tezno ter na prvi del pobude skupine delegatov iz občine Domžale v zvezi z izgradnjo manjših hidroelektrarn bo odgovoril Cveto Majdič, namestnik predsednika Republiškega komiteja za energetiko.

Besedo ima tovariš Majdič!

C v e t o M a j d i č : Skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Maribor Tezno je postavila naslednje delegatsko vprašanje:

"Zanima nas, zakaj je Slovenija v zvezi s pomanjkanjem naftnih derivatov enako solidarno prizadeta, če vemo, da je izpolnila obveznost do zbiranja deviz za nakup nafte?"

Na zastavljeno vprašanje dajemo naslednji odgovor.

Energetska bilanca Jugoslavije je bila sprejeta z odlokom Zveznega izvršnega sveta. Razporejanje količin naftnih derivatov po posameznih socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah ureja samoupravni sporazum o enakomerni oskrbi in pod enakimi pogoji z naftnimi derivati. Podpisniki samoupravnega sporazuma so rafinerije in trgovske organizacije za promet z naftnimi derivati. Za SR Slovenijo sta podpisala sporazum SOZD Petrol, delovna organizacija Petrol Trgovina in delovna organizacija Istra-benz. Projekcija energetske bilance za letošnje leto je predvidevala, da bodo rafinerije predelale 14,5 mio ton surove nafte, ki bi jo prejele iz naslednjih virov: domača nafta 4,4 mio ton, nafta s klirinškega področja 4,5 mio ton in nafta s konvertibilnega področja 5,6 mio ton, to je skupaj 14,5 mio ton.

Dobava domače in klirinške nafte potekajo praktično brez večjih zastojev, dobave s konvertibilnega področja pa so motene zaradi naizpolnjevanja zakona o zagotavljanju deviznih sredstev za nakup energetskih surovin. Osnovnih razlog za to je manjši izvoz in manjši konvertibilni priliv od načrtovanega, ki je predstavljal podlago za opredelitev zakonskih obveznosti. Ker so zbrana sredstva v vseh socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah manjša od planiranih, Narodna banka Jugoslavije ne more izdajati garancij posameznim poslovnim

bankam za odprodajo deviz v rokih, ko bi uvoz surove nafte zapadel v plačilo. Težave v Narodni banki Jugoslavije so nastale delno tudi zaradi zamujanja poslovnih bani pri odvajanju deviz na njen račun. SR Slovenija dosledno izpolnjuje zakon in izloča devizna sredstva v predvidenem odstotku, zaradi zaostajanja deviznega priliva pa je izločen znesek manjši od prvotno predvidenega. Iz navedenih razlogov je bilo v devetih mesecih uvoženo le 3,1 mio ton surove nafte, po dinamiki pa bi jo morali uvoziti 4,2 mio ton.

Slaba oskrbljenost porabnikov z naftnimi derivati je posledica več vzrokov, energetska bilanca Jugoslavije za leto 1982 je v primerjavi z letom 1981 predvidevala manjšo porabo naftnih derivatov, ne da bi jo spremljali ustrezni ukrepi, nedosledno izvajanje samoupravnega sporazuma o enakomerni preskrbi, kljub večkratnim urgencam Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in njegovih organov oziroma obeh podpisnikov sporazuma iz SR Slovenije in neustreznega načina zagotavljanja deviz za plačilo uvoza energetskih surovin. V devetih mesecih so se oskrbovali porabniki z omejenimi količinami naftnih derivatov iz rafinerij, porabo zalog obeh distributerjev ter lastnih zalog. Slednje so se pri porabnikih potrošile, kar je še zaostrilo težave v oskrbi z derivati.

V letu 1983 je potrebno uveljaviti nov sistem združevanja deviznih sredstev za plačilo uvoza energetskih surovin, po katerem naj bi odgovornost za preskrbo z naftnimi derivati nosilo združeno delo v socialističnih republikah oziroma avtonomnih pokrajinah in razreševalo vsa vprašanja glede oskrbe z naftnimi derivati in zagotavljanja sredstev v okviru pristojnih samoupravnih interesnih skupnosti s sočasno uveljavitvijo potrebe solidarnosti med republikami in pokrajinami.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa. Na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Maribor Pobrežje bo prav tako odgovoril tovariš Cveto Majdič. Prosim!

C v e t o M a j d i č : Skupina delegatov za delegiranje v Zbor občin Skupščine SR Slovenije Skupščine občine Maribor Pobrežje je postavila naslednje vprašanje:

"Kdaj bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije dal priporočilo organizacijam za oskrbo prebivalstva s premogom, da naj jemljejo prednaročila ter nato dostavljajo premog, kot bo dospeval?"

Na zastavljeno vprašanje dajemo naslednji odgovor:

Slovenski premogovniki so nakopali v letu 1981 skupaj 6,658.000 ton premoga, od tega je bilo za široko potrošnjo izločenih 750.000 tisoč ton, to pomeni 11,3 odstotka njihove proizvodnje. Ta količina ne zadošča za kritje vseh potreb gospodinjstev in se zato sklepajo posebne pogodbe oziroma sporazumi z rudniki v drugih republikah, kjer so določene količine premoga na razpolago ter z dodatnim uvozom premoga oziroma briketov iz tujine. Tako je bilo v letu 1981 prepeljanih 173.000 ton premoga iz drugih republik in uvoženih 53.000 ton briketov, kar znese skupaj 976.000 ton premoga in briketov.

V letu 1982 pa se predvideva proizvodnja 6,581.000 ton. Od te proizvodnje slovenskih premogovnikov bo na razpolago za potrebe široke potrošnje 684.000 ton, kar je 10,4 % celotne proizvodnje. S sporazumi je zagotovljenih 209.000 ton premoga iz drugih republik in predviden uvoz 95.000 ton briketov, kar znese skupaj 988.000 ton. Potrebe široke potrošnje pa so v letu 1982 še višje, predvsem zaradi slabše oskrbljenosti tržišča s kurilnim oljem. Zaradi tehnologije pridobivanja premoga je mogoče od celotne proizvodnje slovenskih premogovnikov pridobiti pri separiranju največ 15 % debelih vrst, ki so primerne za široko potrošnjo, vendar je del te proizvodnje namenjen tudi za potrebe industrije.

V letu 1982 so se nadaljevali razgovori za pridobitev dodatnih količin premoga. V kratkem pričakujemo podpis pogodbe z Rudarsko energetskim industrijskim kombinatom Kolubara, s katero bo v Termoelektrarno Šoštanj prepeljano v desetih letih po 500.000 ton lignita in na ta način sproščenih po 360.000 ton velenjskega lignita letno. Od 22.10.1982 je bilo prepeljanih že 542.000 ton. Podobno je bilo tudi v razgovorih v SR Bosni in Hercegovini, kjer so z razumevanjem sprejeli naše zahteve po dodatnih količainah, kar je delno že realizirano in nadaljnji konkretni razgovori že potekajo.

Iz statističnih podatkov v SR Sloveniji ni razvidno točno število vseh koristnikov posameznih vrst energije, predvsem pa ne število porabnikov premoga, tako tistih, ki jim je to edini vir energije, kot tistih, ki imajo še druge možnosti. Obvezno vpisovanje bi pomenilo zbir upravičenih in neupravičenih zahtevkov. To je tudi razlog, da se Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ni odločil za priporočilo trgovskim organizacijam o obveznem vpisovanju, pač pa je priporočil izdajo omejenih količin premoga za enkratno dobavo. Hvala lepa.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala lepa! Prosim še za odgovor na pobudo skupine delegatov iz občine Domžale!

C v e t o M a j d i č : Delegacija Skupščine občine Domžale za Zbor občin Skupščine SR Slovenije je na 7. seji tega zbora ob obravnavi poročila o izvajanju energetske bilance v I. polletju 1982 sprožila pobudo za spremembo predpisov in ugodnosti pri kreditiranju gradnje manjših hidroelektrarn. S tem naj bi spodbudili preusmeritev k domačim in najbolj racionalnim virom energije. K omenjeni pobudi dajemo naslednje pojasnilo:

Lani sprejeti zakon o energetskem gospodarstvu določa v 12. členu, da lahko organizacije združenega dela, civilno pravne osebe, pa tudi občani, pokrivajo svoje elektroenergetske potrebe z naložbami v lastne proizvodne objekte, s čimer so predvsem mišljene male hidroelektrarne, po predhodnem soglasju republiške samoupravne interesne skupnosti energetike. Z gornjim določilom so podane zakonske osnove za razmah izgradnje malih hidroelektrarn, ki bi jih gradile tako organizacije združenega dela kot tudi občani.

Pri izgradnji malih hidroelektrarn pa se v praksi pojavlja več odprtih vprašanj, ki zadevajo predvsem energetske možnosti izrabe vodotokov in s tem povezano problematiko varstva okolja; tehnično varnostni vidik, ki zajema tudi problematiko tipizacije opreme, vključno z vidika splošnega ljudskega odpora in postopke za pridobitev soglasij in dovoljenj.

Vprašanje energetskih možnosti izrabe malih vodotokov je že obdelano z izdelanim pregledom vseh vodotokov v SR Sloveniji oziroma katastrom voda. Za pospešeno izgradnjo malih hidroelektrarn je nujno potrebno osvojiti serijsko proizvodnjo na osnovi tipizacije opreme in tipskih projektov. Pri izgradnji in obratovanju malih hidroelektrarn pa je potrebno zadostiti osnovnim varnostnim razmeram tako naprave kot zlasti priključka na javno električno omrežje. Taka izgradnja mora zadovoljiti tudi vidike splošnega ljudskega odpora, predvsem glede stalne obratovalne pripravljenosti naprav kakor tudi preskrbe porabnikov v izrednih razmerah.

Doslej je predstavljalo veliko oviro za hitrejšo gradnjo malih hidroelektrarn med drugim tudi zamudno in drago pridobivanje dokumentacije, soglasij in dovoljenj. Zato je Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva Slovenije v sodelovanju z Združenimi elektrogospodarskimi podjetji Slovenije, Republiškim komitejem za energetiko in drugimi pristojnimi organi in organizacijami že pripravila poenostavljen postopek za pridobivanje potrebnih soglasij in gradbenih dovoljenj. Na osnovi izpolnjenega obrazca za izdajo energetskega soglasja za gradnjo malih hidroelektrarn, ki ga investitor dobi pri pristojni temeljni organizaciji združenega dela elektro-distributivnega podjetja, izda najprej Samoupravna interesna skupnost energetike oziroma do njene ustanovitve Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva energetsko soglasje, pri čemer predvsem upošteva smotrno izrabo koriščenega vodotoka ter že omenjene vidike splošnega ljudskega odpora.

Pri pristojnem občinskem organu dobi investitor lokacijsko dovoljenje na osnovi poenostavljene lokacijske dokumentacije.Kot priloga k tej dokumentaciji sta potrebna samo energetsko in vodno-gospodarsko soglasje, ki ga izda območna vodnogospodarska skupnost ter soglasje za priključek na elektroenergetski sistem.

Investitor male hidroelektrarne lahko začne z gradnjo na podlagi gradbenega dovoljenja, ki ga v skladu s 24. členom zakona o graditvi objektov izda Republiški komite za industrijo in gradbeništvo SR Slovenije. Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva in pristojni upravni organi in organizacije

proučujejo nadaljnje možnosti, da bi se opisani postopek še poenostavil, in to zlasti za gradnjo najmanjših agregatov.

Kar zadeva ugodnosti pri gradnji malih hidroelektrarn so te zajete v spremembi zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, ki v lo. členu določa, da je oprema za male hidroelektrarne oproščena plačila temeljnega prometnega davka (Uradni list SFRJ, št. 23/82).

V okviru programa ukrepov za racionalizacijo pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije pa bi morale banke v okviru politike spodbujanja racionalne rabe energije nameniti določen del sredstev za odobravanje ugodnih kreditov investitorjem malih hidroelektrarn. Ti ukrepi so tudi zajeti v stališčih, sklepih in priporočilih, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije k izvajanju omenjenega programa racionalne rabe energije dne 25. januarja 1978. leta.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala! Želi kdo k temu kaj dodati ali dodatno vprašati? (Ne želi.) Seveda boste dobili tudi pismene odgovore na ta vprašanja.

Z delom je končala naša skupina delegatov, ki smo jo imenovali pri 9. točki dnevnega reda, ko smo razpravljali o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona.

Zato predlagam, da se vrnemo k 9. t o č k i d n e v n e g a r e d a , to je k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona.

Skupina predlaga, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva stališča delovnih teles Skupščine, pripombe skupin delegatov in pripombe iz razprave delegatov na seji zbora. Pri tem naj zlasti izhaja iz tega, da so kategorije posameznih uporabnikov storitev zdravstvenega varstva, ki so oproščene plačila prispevka, lahko določene le z zakonom.

Želi prosim kdo o predlogu tega sklepa razpravljati? Besedo ima tovariš Henrik Pušnik, vodja skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v SR Sloveniji!

H e n r i k P u š n i k : Tovarišice in tovariši delegati, tovariš predsednik! Želel bi vas seznaniti tudi s stališči naše skupine, ki niso oblikovana v teh treh sklepih, ki se nanašajo na 9. točko dnevnega reda.

1. Danes smo se dogovorili, da je potrebno glede na to, da je to skupina delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v SR Sloveniji sestavljena po zborih, v katero pa so vključeni tudi delegati iz Zdravstvene skupnosti Slovenije, tudi pripombe iz današnje razprave podrobneje proučiti in jih poskušati skupaj z Zdravstveno skupnostjo Slovenije, ki bo na zasedanju lo. novembra tudi obravnavala to točko, še uskladiti, da ne bi prišlo do dodatnih problemov pri usklajevanju.

2. Sama skupina delegatov za spremljanje uresničevanja zdravstvenega varstva v SR Sloveniji bo današnje pobude in predloge skupno z delegati iz Zdravstvene skupnosti Slovenije podrobno proučila tudi glede predloga, ki ga mora izdelati Izvršni svet: to je spremembe zakona o zdravstvenem varstvu.Namreč, ne gre samo za dopolnitev 2o. člena, ampak tudi za nalogo, ki izhaja iz akcijskega programa, to je za spremembo in dopolnitev celotnega zakona o zdravstvenem varstvu.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovariš Pušnik, hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Nihče.) Potem predlagam, da glasujemo o predloženem sklepu.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona z vsemi dodatnimi sklepi, ki smo jih sprejeli. Obvestili so me, da je skupina delegatov, ki pripravlja dopolnitve naših ugotovitev in stališč pri usmerjenem izobraževanju, že končala z delom. Stališča se sedaj le še oblikujejo. Tovarišica Borovčeva bo kmalu prišla in poročala.

Predlagam, da nadaljujemo sejo. Tovarišica Grgičeva bo poročala o tem, kaj so se na skupini delegatov dogovorili, kako bi dopolnili predloženi osnutek sklepa k 4. t o č k i d n e v n e g a r e d a .

Besedo ima poročevalka skupine delegatov tovarišica Nevenka Grgič!

N e v e n k a G r g i č : Medzborovska skupina delegatov je na svoji seji ob obravnavi poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije proučila razpravo na sejah zborov in predlaga naslednje dopolnitve predloženega sklepa:

V zadnji vrsti 1. točke naj se črta besedilo v oklepaju, za besedo "federacije" pa se doda naslednje besedilo: "ter aktivnostim, ki jih sprejema Izvršni svet za izvajanje teh nalog".

V 2. točki je potrebno v 5. vrsti črtati besedi "spoznane rezultate" in ju nadomestiti z besedo "ugotovitve".

Za tretjim stavkom se doda nov stavek, ki se glasi: "Hkrati naj s posebno pozornostjo spremlja posledice, ki jih imajo ukrepi na maloobmejnem območju".

V 5. vrsti spodaj se črta besedilo: "nemudoma pripraviti programe" in dodata besedi "odločno izvajati".

Na koncu te točke naj se črta pika in doda naslednje besedilo: "in z ustreznimi ukrepi na drugih področjih porabe preprečiti zmanjšanje pozitivnih učinkov devalvacije dinarja".

V 2. alinei na 2. strani se v tretji vrsti za besedama "intervencijski ukrepi" doda besedilo: "in nedodelan izvedbeni inštrumentarij".

V 6. vrsti se stavek za podpičjem spremeni in dopolni tako, da se v celoti glasi: "Združevanje deviz za uvoz nafte se v Sloveniji uresničuje tako kot določa zakon, je pa na nižji ravni od predvidene, ker je priliv konvertibilnih deviz glede na realiziran izvoz nižji od načrtovanega".

Druga alinea na strani 2. se v celoti spremeni tako, da se glasi: "izvajanje zakonov o omejevanju skupne investicijske porabe kaže na zmanjševanje te porabe. Glde na ugotovljen prevelik priliv interesnim skupnostim (Izobraževalna skupnost Slovenije in Raziskovalna skupnost Slovenije) Skupščina zahteva, da vse skupščine samoupravnih interesnih skupnosti ponovno preverijo višino prilivov in v skladu s svojo odgovornotjo takoj ukrepajo za zmanjševanje prispevnih stopenj. O tem naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije Skupščino obvesti najkasneje ob predlogu resolucije. Prilivi prihodkov v družbenopolitičnih skupnostih so nad resolucijskimi okviri zaradi zagotavljanja sredstev za blagovne rezerve in intervencije v porabo hrane, ob tem pa je splošna poraba v družbenopolitičnih skupnostih v SR Sloveniji v skladu z resolucijo. Glede na omejitve splošne porabe v družbenopolitičnih skupnostih in glede na ugotovitve, da se priliv sredstev v proračunu povečuje, je treba pri pripravi resolucije za leto 1983 in predpisov v zvezi z obdavčevanjem proučiti davčne in druge dajatve družbenopolitičnim skupnostim, upoštevaje potrebno selektivnost glede na ustavne, zakonske in dogovorjene obveznosti."

V zadnji alinei na 2. strani se v drugi vrsti beseda "ugodni" nadomesti z besedo "pričakovani".

To so dopolnitve in spremembe, ki so v zvezi s to točko bile sprejete oziroma oblikovane v okviru medzborovske skupine delegatov.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovarišica Grgičeva, hvala lepa! Slišali smo, kaj predlaga skupina. Želi prosim kdo o tem razpravljati? (Nihče.) Potem predlagam, da sprejmemo tako dopolnjen sklep k poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim glasuje((42 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep k tej točki dnevnega reda.

Ker k 6. točki dnevnega reda še nimamo napisanega besedila, bi se vrnili na lo. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona, o katerem je Družbenopolitični zbor razpravo končal.

Predlagam, da pri lo. točki dnevnega reda sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine, pripombe skupin delegatov in pripombe iz razprave delegatov na seji zbora ter pri tem izhaja iz stališča Družbenopolitičnega zbora,da na zasebnih žagalnicah ni mogoče opravljati razreza lesa tudi za potrebe organizacij združenega dela ter stališče, da se v pogodbenih organizacijah združenega dela valorizirajo vsa neodplačana osnovna sredstva, vključno z nevplačanim delom osnovnih sredstev poslovodje.

To so tudi stališča, ki so jih sprejela delovna telesa našega zbora oziroma Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj.

Kdor je za takšen sklep k lo. točki dnevnega reda, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlagani sklep.

Vrnili bi se k 2. t o č k i d n e v n e g a r e d a , to je k poročilu o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju.

Tovarišica Milena Borovac bo poročala o predlogih skupine delegatov, kako bi dopolnili predlog ugotovitev stališč, ki ste jih dobili na klop. Prosil bi, da sledite, ker vidim, da je teh pripomb in dopolnitev veliko. Besedo ima tovarišica Borovac!

M i l e n a B o r o v a c : Tovariš predsednik,tovarišice in tovariši delegati! Medzborovska skupina delegatov, ki je bila imenovana k poročilu o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju, se je sestala in proučila pripombe, mnenja in predloge iz razprave delegatov na sejah zborov Skupščine SR Slovenije in Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Skupina ugotavlja, da so poročila premalo celovita, kar je posledica tako ustreznih sklepov Skupščine SR Slovenije, ki so naložili predlagateljem poročil, da poročajo le o posameznih zadevah s tega področja, ne pa o celoviti preobrazbi sistema vzgoje in izobraževanja, kot tudi ožjega pristopa s strani pred-

lagateljev poročil. S tega vidika je tudi razprava na zborih in v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije v odgovornem odnosu do te problematike šla širše in nakazala še vrsto nerešenih vprašanj in problemov, ki jih bo treba v doglednem času rešiti na tem področju.

Na podlagi razprav na sejah zborov in v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije skupina predlaga zborom naslednje spremembe oziroma dopolnitve predloga ugotovitev in stališč:

1. Tretji odstavek 1. točke se spremeni tako, da se v celoti glasi: "Programske zasnove bo potrebno oceniti z vidika sprejetih in dopolnjenih smernic za oblikovanje vzgojnoizobraževalnih programov, še posebej pa z vidika oblikovanja novih programov v visokem šolstvu."

Četrti odstavek 1. točke se spremeni tako, da se v celoti glasi: "Ob sprejemanju programske zasnove in pripravljanju novih programov v visokem izobraževanju je treba preverjati nove strokovne rešitve z vidika razvoja znanosti in tehnike pa tudi z realnimi materialnimi možnostmi v naslednjem obdobju, da ne bi prišlo do večjega razkoraka med načrtovanim izobraževanjem in možnostmi za njegovo izvajanje."

Peti stavek 1. točke se spremeni tako, da se glasi: "Usklajevanje programskih zasnov mora potekati za vse vrste programov, skladno z ugotovljenimi oziroma načrtovanimi potrebami posameznih področij združenega dela in ob aktivnem in odgovornem sodelovanju obeh slovenskih univerz, splošnih združenj, Gospodarske zbornice Slovenije in samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti."

Šesti stavek 1. točke se spremeni tako, da se glasi: "Zato je treba aktivneje kot doslej vključiti predvsem celotno združeno delo, pa tudi svete visokošolskih organizacij združenega dela."

2. Četrti stavek prvega odstavka 2. točke se spremeni tako, da se glasi: "Ob tem je potrebno bolj povezati konkretno strokovno in raziskovalno delo z dolgoročnimi potrebami družbenega razvoja in sedanjimi potrebami združenega dela, upoštevajoč njegovo dejansko, tehnološko in organizacijsko razvitost."

3. Tretji stavek prvega odstavka 3. točke se spremeni tako, da se glasi: "Strokovni sveti posebnih izobraževalnih skupnosti se morajo bolj kot doslej uveljaviti kot nosilci in usklajevalci predlogov programskih zasnov, ki jih bodo sprejele skupščine posebnih izobraževalnih skupnosti po uskladitvi v Izobraževalni skupnosti Slovenije."

Prvi stavek drugega odstavka 3. točke pa se spremeni tako, da se glasi: "Vzroke za programsko razdrobljenost bo mogoče učinkoviteje odpravljati in premagovati z doslednejšim uveljavljanjem novih družbenoekonomskih odnosov". Ostalo besedilo do konca stavka se črta.

Za 1. stavkom drugega odstavka 3. točke se doda nov stavek, ki se glasi: "Programi storitev, potrebnih za uresničevanje sprejetih vzgojnoizobraževalnih programov in planiran obseg teh storitev naj se uveljavita kot edini podlagi za svobodno menjavo dela."

Tretji stavek drugega odstavka 3. točke se spremeni tako, da se glasi: "Prav tako se je treba zoperstaviti takšnim programom, ki zagotavljajo izobraževanje za ozka področja dela, kar pomeni uresničevanje negativne težnje, da naj šola v celoti izobrazi učenca in študenta za posamezni poklic."

Četrti stavek drugega odstavka 3. točke se spremeni tako, da se glasi: "Potrebno je dosledno upoštevati koncepcijo usmerjenega izobraževanja in preseči težnje, ki izhajajo iz tradicionalnega pojmovanja šole, ki teži za tem, da se nekritično ohranja vse staro in k temu dodaja le novo in da se izobraževanje za vse poklice, dela in naloge izvaja le po programih za pridobitev izobrazbe".

Peti stavek 2. odstavka 3. točke naj se glasi: "Namesto neutemeljenega uvajanja novih programov bi morali obe slovenski univerzi še zlasti spodbujati interdisciplinarnost študija, razvijanje programov za izpopolnjevanje oziroma usposabljanje, posebej še za specializacijo, pri čemer bi morali izoblikovati tudi podrobnejša merila in kriterije za določanje števila in vrst takšnih programov."

4. Prvi odstavek 4. točke se spremeni tako, da se glasi: "Glede oblikovanja posebnih izobraževalnih skupnosti zbori ugotavljajo, da je pri njihovi organiziranosti potrebno dosledneje uveljavljati kriterije, ki jih določa zakon o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja."

Sedanja organiziranost posebnih izobraževalnih skupnosti ni najustreznejša in je večkrat celo prispevala k drobitvi in podvajanju vzgojnoizobraževalnih programov. Zato bo potrebno v okviru nadaljnjega razvoja posebnih izobraževalnih skupnosti in družbenoekonomskih odnosov v njih še posebej proučiti funkcijo temeljnih skupnosti in enot. K preoblikovanju posebnih izobraževalnih skupnosti in njihovemu organiziranju bo treba torej pristopiti na podlagi vsebinskih kriterijev, ki temeljijo na usklajenih programskih zasnovah in na dohodkovni, tehnološki, organizacijski in programski povezanosti v družbeni reprodukciji."

Drugi stavek tretjega odstavka 4. točke se spremeni tako, da se glasi: " "Osnove in merila za vrednotenje storitev bo potrebno dodelati in še posebej uveljaviti v visokem šolstvu, saj se nanašajo le na obseg posamezne vrste storitev, merila za kokovost opravljenega dela pa še niso oblikovana."

Zadnji stavek tretjega odstavka 4. točke se spremeni tako, da se glasi: "Prav tako bo potrebno glede meril za usklajevanje vrednosti programov v tem srednjeročnem obdobju oblikovati realnejša in ustreznejša razmerja, tako da bo obveznost temeljne organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti v večji soodvisnosti z zadovoljevanjem lastnih kadrovskih potreb in vzajemne soodgovornosti za sistem izobraževanja v celoti."

5. Prvi stavek 6. točke se spremeni tako, da se glasi: "Pri usklajevanju mreže srednjih šol bo potrebno v tem srednjeročnem obdobju doseči njeno bolj smotrno organiziranost."

6. Za prvim stavkom 7. točke se črta nadaljnje besedilo in nadomesti z naslednjim besedilom: "Potrebno je odpravljati neskladja, ki se pojavljajo med številom prijav in številom razpisanih mest. Ta neskladja je mogoče odpravljati z usklajevanjem posameznih interesov in interesov združenega dela tako, da postaja usmerjanje v delo in izobraževanje najširša družbena aktivnost in neposredna odgovornost združenega dela."

Prvi stavek prvega odstavka 8. točke se spremeni tako, da se glasi: "V organizacijah združenega dela, ki morajo omogočiti delavcem izobraževanje za posamezna dela in naloge ter za specializirana in zahtevnejša dela po pridobljeni izobrazbi, je treba pospešiti pripravo programov za izpopolnjevanje in usposabljanje."

Prvi stavek drugega odstavka 8. točke se spremeni tako, da se glasi: "Treba je celovito analizirati vzroke za zmanjševanje obsega izobraževanja ob delu in iz dela in na tej podlagi zagotoviti vse tiste pogoje, ki so potrebni za nadaljnjo krepitev tega izobraževanja."

Tretji stavek drugega odstavka 8. točke se spremeni tako, da se glasi: "Vse organizacije združenega dela pa bi morale zagotoviti večje vključevanje delavcev v izobraževanje ter v svojih samoupravnih splošnih aktih opredeliti takšen sistem napredovanja delavcev, ki bo upošteval izobraževanje delavcev, njihovo usposabljanje ter izpopolnjevanje in jih tako spodbujal k stalnemu izobraževanju."

8. Vsebina 11. točke se spremeni tako, da se glasi: "Znanstveno-raziskovalno in strokovno delo naj se bolj kot doslej uveljavlja kot podlaga za delegatsko odločanje in za delo strokovnih svetov. V ta namen je treba zagotoviti tudi ustrezno organiziranost in medsebojno usklajenost strokovnih služb na tem področju.

9. Zbori nalagajo Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije in Izobraževalni skupnosti Slovenije, da v roku, ki bo opredeljen v programu dela zborov Skupščine SR Slovenije, ponovno predložijo celovito poročilo o preobrazbi usmerjenega izobraževanja v SR Sloveniji.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Tovarišica Borovac, hvala lepa!

Dobili smo zajeten šop dopolnitev in upam, da ste jim lahko sledili. Predlagane spremembe nedvomno kvalitetno bogatijo besedilo predloga ugotovitev in stališč ter nakatere stvari bolj jasno opredeljujejo. Želi kdo o predlaganih dopolnitvah razpravljati? (Nihče.) Potem predlagam, da glasujemo. Kdor je za predlog ugotovitev in stališč z vsemi predlaganimi dopolnitvami, naj prosim glasuje! (43 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog ugotovitev in stališč k poročilu o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju.

Prehajamo k zaključevanju 6. t o č k e d n e v n e g a r e d a , to je predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985.

Besedo ima poročevalka skupine delegatov tovarišica Nevenka Grgič!

N e v e n k a G r g i č : Zaradi jasnosti in številnih dopolnitev, ki so nastale pri spreminjanju predloga sklepa, bi ta sklep v celoti prebrala. Medzborovska skupina predlaga zborom, da sprejmejo naslednji sklep:

1. Skupščina SR Slovenije se je seznanila z dosedanjim potekom usklajevanja sprememb in dopolnitev dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 in pri tem ugotavlja, da so spremembe in dopolnitve prvih štirih poglavij pripravljene v skladu z vsemi usmeritvami in stališči Skupščine SR Slovenije, zlasti glede podrejanja vseh ukrepov povečevanju konvertibilnega izvoza kot osnovnemu nosilcu povečanja gospodarske rasti, zagotavljanju energetske oskrbe in proizvodnje hrane ter zlasti glede zmanjševanja vseh oblik porabe. Ob tem pa ugotavlja, da konkretne naloge nekaterih podpisnikov še niso usklajene.

2. Skupščina SR Slovenije ugotavlja, da kasnijo priprave sprememb in dopolnitev planov tako pri temeljnih nosilcih kot v federaciji. Zato poziva vse nosilce družbenega planiranja in še posebej udeležence dogovora, da pospešijo aktivnosti pri sprejemanju in spreminjanju planskih aktov ter tako v okviru zaostrenih materialnih možnosti zagotovijo samoupravno podlago za prevzemanje svojih obveznosti v dogovoru in lastne odgovornosti za njihovo uresničevanje.

3. Skupščina SR Slovenije ugotavlja, da so že po predložitvi predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije prispele pripombe in predlogi za spremembe in dopolnitve, do katerih se vsi udeleženci-podpisniki dogovora o temeljih družbenega plana še niso opredelili. Zato predlaga odboru podpisnikov dogovora, da skupaj z vsemi drugimi predlogi prouči tudi predloge iz razprav na sejah zborov in pri tem izhaja iz usmeritev Skupščine SR Slovenije iz 1. točke tega sklepa.

Na podlagi razprav na sejah zborov priporoča Skupščina SR Slovenije podpisnikom dogovora, da proučijo možnost za dokončanje že začetih objektov, ki bi sicer ostali nedokončani in bi tako lahko nastala večja gospodarska škoda.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj v skladu s svojimi obveznostmi sproti obvešča skupino delegatov Skupščine SR Slovenije za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije o poteku usklajevanja in še posebej o poteku priprav in usklajevanja z ostalimi podpisniki.

Predsednik M i t j a H o r v a t : Hvala! Želi kdo o tem dopolnjenem oziroma novo oblikovanem besedilu sklepa razpravljati? (Nihče.)

Predlagam, da sprejmemo pri tej točki takšen sklep, kot ga je prebrala tovarišica Grgičeva.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim glasuje! (43 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog sklepa k obravnavi predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985.

Zbor moram obvestiti, da nismo usklajeni s stališči Družbenopolitičnega zbora glede našega sklepa k osnutku zakona o družbenem sistemu informiranja. Naš sklep bi morali spremeniti, in sicer v prvi alinei 3. točke. V tej alinei je navedeno, da je potrebno v zakonu ustrezno opredeliti vlogo svetov za družbeni sistem informiranja, zlasti njihovo sestavo, naloge, način dela ter njihov družbeni vpliv na delovanje subjektov sistema družbenega informiranja skladno s specifičnostjo tega področja. Tu bi naredili piko. V našem sklepu bi torej črtali besedilo: "v skladu s sistemskimi zakoni o družbenih svetih". Nadaljnje besedilo sklepa ostane nespremenjeno. Treba je namreč upoštevati, da sveti skladno s svojo funkcijo ne morejo prevzemati funkcije odločanja in nadzora ter odgovornosti za stanje na področju družbenega sistema informiranja, ki je v pristojnosti skupščin in družbenopolitičnih skupnosti in njenih organov.

To spremembo moramo naredi zato, da bi bil ta sklep usklajen tudi s stališčem, ki ga je sprejel Družbenopolitični zbor.

Želi kdo o tem razpravljati? (Nihče.) Potem prosim, da o teh spremembah glasujemo.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (43 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tudi ta sklep soglasno sprejet.

S tem smo izčrpali dnevni red današnje seje. Ugotoviti moramo še, ali smo usklajeni z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom.

Pravkar sem dobil obvestilo, da je zbor pri vseh točkah dnevnega reda, kjer je sprejemal končne odločitve skupaj z drugimi zbori, usklajen z Zborom združenega dela, z Družbenopolitičnim zborom in tudi s skupščino Izobraževalne skupnosti Slovenije.

S tem je dnevni red 8. seje izčrpan. Vsem delegatom se zahvaljujem za aktivno udeležbo na seji, za konstruktivno razpravo in potrpežljivost.

(Seja zbora je bila končana ob 18.o5 uri.)

D R U Ž B E N O P O L I T I Č N I Z B O R

8. SEJA

(26. OKTOBRA 1982)

Predsedoval: dr. Ciril R i b i č i č , predsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.o5.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Pričenjam 8. sejo Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Na seji je trenutno navzočih 33 delegatov.

Svojo odsotnost s seje so opravičili: Erno Eöry, Milan Kučan, Silvano Sau, Valerija Škerbec, Ludvik Zajc in Štefanija Žagmeister.

Z dopisoma z dne 5. in 15. oktobra 1982 sem za dnevni red današnje seje predlagal razširitev s predlogom za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona in z informacijo o izvajanju zveznih interventnih zakonov in izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna.

Predlagam, da zbor na podlagi 99. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije z glasovanjem odloči, ali bo dnevni red seje razširil z omenjenim zakonom in informacijo. Mislim, da ni treba posebej razlagati, zakaj predlagam razširitev. Gre za interventni zakon o varovanju kmetijskih zemljišč in za informacijo o intervencijskih zakonih, ki je zelo aktualna. Predlagam, da o obeh razširitvah glasujemo skupaj.

Kdor je za to, da dnevni red razširimo s tem zakonom in informacijo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sklenil razširiti dnevni red z omenjenima točkama.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga na podlagi drugega odstavka 26o. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije združitev prve in druge faze obravnave predloga za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona. Predlagam, da zbor z glasovanjem odloči o tem predlogu, da bi združili obe fazi zakonodajnega postopka.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog Izvršnega sveta glede združitve prvih dveh faz zakonodajnega postopka.

K točki dnevnega reda volitve in imenovanja ste prejeli tudi predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada. Na predlog Predsedstva Skupščine SR Slovenije predlagam, da ta predlog odloka obravnavamo kot posebno točko dnevnega reda, in sicer zaradi tega, ker o tem odloča tudi skupščina Kulturne skupnosti Slovenije. Se strinjate s tem predlogom? (Delegati se strinjajo.)

Obveščam vas tudi, da ste z dopisom z dne 18. oktobra 1982 prejeli poročilo Odbora za družbenopolitični sistem, ki je na svoji seji dne 5. oktobra 1982 obravnaval osnutek zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva. Odbor je ugotovil, da je predlagatelj v osnutku zakona upošteval stališče Družbenopolitičnega zbora,ki ga je dal k predlogu za izdajo zakona, saj so v osnutku zakona dopolnjene in spremenjene določbe, za katere je bilo v dosedanjih razpravah ugotovljeno, da omejujejo ustavne pravice in svoboščine, ki se nanašajo na svobodo gibanja in nastanitve.

Glede na to je odbor menil, da ni potrebno, da zbor osnutek zakona obravnava kot točko dnevnega reda. Želi morda tovarišica Silva Jereb kaj v zvezi s tem še dopolniti? (Ne želi.) Želi kdo razpravljati o tem vprašanju? (Nihče.)

Se torej zbor strinja s tem, da na predlog odbora osnutek zakona ne uvrstimo v dnevni red? (Da.)

Glede na to predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 7. seje Družbenopolitičnega zbora;

2. pobude, predlogi in vprašanja delegatov oziroma družbenopolitičnih organizacij;

3. poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju;

4. poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije;

5. osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja;

6. predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985;

7. predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona;

8. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju;

9. predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada;

lo. volitve in imenovanja.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Nihče.)

Kdor je za predlog dnevnega reda, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo predlog dnevnega reda soglasno sprejeli.

Družbenopolitični zbor daje stališča po 72. členu poslovnika Skupščine SR Slovenije drugim dvem zborom k 3., 5., 7. in 8. točki dnevnega reda.

Predsednik Zbora združenega dela in predsednik Zbora občin sta me z dopisi z dne 18. oktobra 1982 obvestila, da sta zbora obravnavala zakone in druge ukrepe, ki jih je obravnavala Skupščina SFR Jugoslavije na sejah zborov dne 14. oktobra 1982 in predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o samoprispevku in jih sprejela v skladu s stališči našega zbora.

V skladu z 22. členom poslovnika Družbenopolitičnega zbora predlagam zboru, da sprejme v zvezi s tem naslednji sklep:

Družbenopolitični zbor ugotavlja, da sta Zbor združenega dela in Zbor občin na sejah 13. in 14. oktobra 1982 sprejela zakona in druge ukrepe, ki jih je obravnavala Skupščina SFR Jugoslavije na sejah zborov dne 14. oktobra 1982 in predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o samoprispevku v skladu s stališči, ki jih je Družbenopolitični zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije na svoji seji dne 13. oktobra 1982.

Pregledali smo te sklepe in dopise drugih dveh zborov in ugotovili, da so dejansko skladni oziroma da se izrecno sklicujejo na stališča Družbenopolitičnega zbora.

Kdor je za takšen sklep, kot sem ga predlagal, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 1. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na odobritev zapisnika 7. seje Družbenopolitičnega zbora.

V osnutku zapisnika je potrebno na prvi strani popraviti napako v datumu, namreč, seja je bila 13. oktobra ne pa 13. septembra, kot je po pomoti napisano. Predlaga še kdo kakšno drugo spremembo? (Da.) Besedo ima tovariš Lado Kocijan.

L a d o K o c i j a n : Opazil sem, da v zapisniku ni nobenega besedila in stališč o razpravi k točki, pri kateri je bilo veliko razprave.

Predsednik d r. C i r i l R i b i č i č : Pri tem gre za to, da smo obravnavali te zadeve kot državno tajnost in da zaradi tega ne moremo dati tega v zapisnik. Mislim pa, da bi lahko napisali, da je v skladu s predpisi del zapisnika, ki se nanaša na te zadeve na ustrezen način shranjen na ustreznem mestu. To pomeni, da bi opozorili, da smo sprejeli stališča in da vsebino teh stališč ne povzemamo v zapisniku. Povzetek razprave smo poslali tistim delegatom, ki niso bili na seji zbora, seveda tudi z oznako strogo zaupno. Ostala stališča poznate, ker smo jih sprejeli na zboru. Tisti, ki smo bili na seji, smo bili o tem seznanjeni neposredno, tisti, ki niso bili na seji, pa so prejeli povzetek in stališča, ki so jih lahko prebrali. To pomeni, da bi se dogovorili, da se na ustrezen način opozori, da smo prejeli stališča, da jih pa ne povzemamo v tem zapisniku, ker gre za takšno vrsto obravnave. Ali se strinjate s tem?

L a d o K o c i j a n : To sedaj ni več strogo zaupno, ker je bilo objavljeno tudi v tisku!

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Dejstvo je, da je bilo sprejeto v Zvezni skupščini stališče, da se tudi postopek sprejemanja teh odločitev, o zadevah, ki so bile strogo zaupne, še naprej obravnava kot strogo zaupne. Pač pa imamo danes možnost, da ob točki, ko bomo govorili o uresničevanju intervencijskih zakonov in o novih intervencijskih zakonih ugotovimo, kako so se stališča zbora, ki smo jih sprejeli, uveljavljala v Zvezni skupščini, koliko so bila upoštevana in na kakšen način. Tudi s tovarišem Miranom Potrčem sem se dogovoril, da bi nam s tega vidika dal danes informacijo pri tej točki dnevnega reda tako, da bi takrat pravzaprav ugotovili, kaj je tisto, kar danes v bistvu, da tako rečem, lahko legaliziramo za javnost, kaj je bil naš prispevek in kaj je bilo upoštevano v teh razpravah,kar pa v zapisnik ne bi vnašali.

Ali je morda še kakšna pripomba k zapisniku? (Ne.) Ker ni, predlagam, da glasujemo.

Kdor je za takšen osnutek zapisnika, kot je predložen, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno odobril zapisnik 7. seje Družbenopolitičnega zbora.

Predlagam, da preidemo na 2. t o č k o d n e v n e g a r e d a , oziroma jo vsaj začnemo in nadaljujemo še po skupnem zasedanju. To je nova točka, ki smo jo oblikovali na podlagi sklepa zadnje seje Družbenopolitičnega zbora in bi se imenovala: pobude, predlogi in vprašanja delegatov oziroma družbenopolitičnih organizacij.

Na prejšnji seji zbora smo se dogovorili, da bomo v skladu z ustavno vlogo Družbenopolitičnega zbora delovali odprto do vseh političnih problemov, ki imajo lahko vpliv na uresničevanje,razvoj in varstvo sistema tako, da bi delegati že takoj na začetku seje v okviru prve vsebinske točke obravnavali takšna odprta vprašanja. Če se strinjate, bi kar sam postavil vprašanje, ki se je pojavilo v zvezi z dogodki zadnjih dni.

Iz resolucije, ki jo je sprejel 11. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije pred dvema dnevoma v Novem mestu, izhaja tudi stališče, ki je izrecno v nasprotju s predloženim predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju. Gre za spremembo, ki jo je Skupščina SR Slovenije dolžna izpeljati na podlagi odločbe Ustavnega sodišča SR Slovenije, ki se nanaša na 139. člen, ki je, po mnenju Ustavnega sodišča SR Slovenije, v nasprotju z ustavo izpustil delegate staršev iz soodločanja v svetih izobraževalnih organizacij.

Ta del sklepov 11. kongresa Zveze socialistične mladine Slovenije se glasi takole: "Odločno vztrajamo na stališču, da učenci in študentje samostojno, brez udeležbe staršev v njihovi delegaciji, odločajo v svetih izobraževalnih organizacij".

Včeraj smo se sestali s predstavniki Zveze socialistične mladine, navzoč je bil tudi tovariš Miloš Prosenc, predstavnik Izvršnega sveta in predstavnik Zakonodajno-pravne komisije ter smo poizkušali ugotoviti, kaj sedaj to pomeni. Ugotovili smo, da kongres in organi Zveze socialistične mladine ne nasprotujejo vključevanju staršev v svete izobraževalnih organizacij, temveč da je treba njihovo stališče razumeti v tem smislu, da nasprotujejo udeležbi staršev v njihovih delegacijah, kar pomeni, da nasprotujejo skupnim delegacijam učencev in staršev.

V zvezi s tem mislim, da bi za Družbenopolitični zbor bilo edino pravilno izhodišče, da Skupščina SR Slovenije dva dni po mladinskem kongresu ne more sprejemati odločitev povsem v nasprotju s stališči, ki jih sprejme mladinski kongres. Mislim, da je prav, da danes razpravljamo o tem vprašanju. Kolikor sem lahko ugotovil iz predhodnih razprav, pa sta mogoči dve rešitvi.

Ena rešitev je, da se danes Družbenopolitični zbor proglasi za pristojnega, ker gre za vprašanje, ki se nanaša na pravice delovnih ljudi in občanov in da se sprejme, kolikor bi se strinjali, stališče, da je treba ločiti delegacije učencev in staršev. To bi poslali kot stališče, ki naj bi ga upoštevala tudi preostala dva zbora. Kolikor ta rešitev ne bi bila nesporna in soglasno podprta v zboru, imamo še drugo možnost, in sicer, da opozorimo na ta problem in predlagamo Zboru združenega dela in Zboru občin, da danes obravnavata osnutek in ne predlog zakona, kar pomeni, da bi danes obravnavali predlog za izdajo in osnutek zakona in bi s tem pridobili določen čas in možnost, da se v pripravi predloga zakona ponovno preverijo te rešitve in da se do njih opredeli tudi Predsedstvo Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Najprej bi prosil predstavnika ZSMS, morda tovariša Roberta Černeta, da bi pojasnil mnenje te organizacije v zvezi s tem vprašanjem.

R o b e r t Č e r n e : Ne bi o tem dolgo razpravljal, ker je o tem že tekla beseda. To stališče smo sicer zastopali tudi že prej v vseh delovnih telesih Republiške konference SZDL, tako da to ni nekaj novega. Kongres ZSMS pa je le potrdil že prejšnja naša stališča, ki se navsezadnje pojavljajo že tri leta, od takrat, ko smo imeli tudi problemsko konferenco o preoblikovanju sistema vzgoje in izobraževanja.

Mislim, da sta predvsem dva temeljna vzroka, čeprav jih lahko najdemo tudi več, ki narekujejo to, da bi morala biti delegacija učencev samostojna, kajti še enkrat naj ponovim to, kar je že rekel tovariš Ribičič, da nismo proti temu, da starši sodelujejo v svetu šole, ampak smo za to, da je delegacija učencev samostojna.

Temeljni razlog je ta, da so tudi po zakonu o usmerjenem izobraževanju učenci enakopraven subjekt in enakopravno upravljajo šolo z delavci, to pomeni z učitelji. Drugo primerjavo lahko potegnemo iz tega, da tudi mladi delavci, ki še niso polnoletni, lahko enakopravno sodelujejo v samem procesu upravljanja znotraj organizacij združenega dela. Vključevanje staršev v delegacijo učencev bi pomenilo prav to, kar nočemo in pravimo,da morajo tudi učenci konkretno

samoupravljati, ne pa samo učiti se iz knjig. Gre za nekakšno pokroviteljstvo, češ sedaj pa morajo biti starši tisti, ki bodo pokroviteljsko ravnali z učenci oziroma jih uvajali v sam proces samoupravljanja.

Druga zadeva. Mislim, da interesi učencev in staršev niso popolnoma istovetni, to pa predvsem zaradi tega, ker je družbenoekonomski in samoupravni položaj enih in drugih različen, iz česar izhajajo tudi različni interesi. Kajti, samo učenci in učitelji neposredno lahko sooblikujejo in upravljajo vzgojno-izobraževalni proces. Tako menimo, da težnja, da bi bili starši in učenci v enotni delegaciji, ni sprejemljiva. Kajti, ravno zaradi nasprotujočih si, včasih pa tudi različnih interesov, pomeni lahko usklajevanje v sami delegaciji tudi preglasovanje. To pa ne postavlja v enakopraven položaj same učence v srednjih šolah in iz tega izhaja tudi ta naša zahteva. Kaj več o tem ne bi govoril. Mislim, da smo bili dokaj jasni in prosim, da se o tem izrečemo. Kolikor to danes ne bi bilo mogoče, vztrajamo na tem, da se je treba v Predsedstvu Republiške konference SZDL uskladiti glede tega vprašanja.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Kdo še želi o tem razpravljati? Besedo ima tovarišica Ivanka Vrhovčak.

I v a n k a V r h o v č a k : Mislim, da je treba ne le prisluhniti argumentom, ampak podpreti argumente mladinske organizacije. Ne bi pa se smeli bati, da bi s prisotnostjo staršev bila samouprava in samostojnost mladih na šoli okrnjena, kajti mladi lahko s tem samo pridobijo. Ne bi omenjala vseh argumentov, ki pa govorijo tudi za to, da moramo omogočiti staršem, da imajo tudi vpliv na samoupravljanje na šolah, zlasti na šolah srednjega usmerjenega izobraževanja in na osnovnih šolah, kar pa je povsem jasno. Ne bi tudi omenjala vseh razlogov, ki govorijo za to, da so starši končno tudi odgovorni za svoje otroke do njihove polnoletnosti in da imajo ob tej odgovornosti poleg dolžnosti tudi nekatere pravice.

Podprla bi izhodiščno misel in predlog predsednika tovariša dr. Cirila Ribičiča, ki je ponudil dve varianti, za katere naj bi se danes odločili in v miru premislili, kako vendarle urediti to stvar. Pri tem se bolj nagibam k drugi varianti, ki govori, da prekvalificiramo ta predlog v osnutek in da vendarle najdemo rešitev, ki bo v okviru zakonov in tudi v okviru zakona o usmerjenem izobraževanju in ki bo ne le nek kompromis, ampak ki bo zelo jasno in stvarno določila vlogo, naloge, pravice in dolžnosti posameznih subjektov v vzgojno-izobraževalnem procesu in seveda v okviru tripartitnega sistema samoupravljanja na šolah, pa tudi možnost odločanja oziroma samoupravljanja staršev.

Menim, da smo bili nerodni že v sedanjem izvajanju zakona o usmerjenem izobraževanju, ko bi morali starše zelo organizirano vključiti v šolsko samoupravo, tudi v okviru delegacije družbenopolitične skupnosti. V praksi je to velikokrat tako, da so med predstavniki družbenopolitične skupnosti. Morda smo bili premalo pozorni, ker bi lahko v tej delegaciji bili tudi starši otrok, ki se šolajo na določeni šoli.

Bi pa rada povedala misel, ki jo velja imeti nenehno pred očmi, tudi ko bomo praktično reševali ta problem. Gre za nekaj drugega, kar je tovariš Černe omenil bolj mimogrede, o čemer pa je bilo tudi na kongresu zelo veliko povedanega in tudi v siceršnjih razpravah, pa vendarle menim, da ne dovolj.Samoupravljanje na šolah je le en del procesov demokratizacije v šolstvu. Mladina bi morala biti veliko bolj vztrajna v tem, da bi terjala demokratične odnose v samem vzgojnoizobraževalnem procesu in si zagotovila tisto pozicijo, ki ji kot subjektu v vzgojnoizobraževalnem procesu gre. Kajti, prepričana sem, da je samoupravljanje na šolah pogojeno s splošno demokratično klimo na šolah. Če nekoliko karikiram, imam pa o tem nekatere izkušnje in nekatere dokaze s temeljitih posvetov v minulem letu,je vendarle treba ugotoviti, da je "samoupravljanje še vedno na šolah toliko in da ga bo tudi v prihodnje toliko, kolikor ga po pipicah spuščajo učitelji". Tega ne bo, če ne bodo mladi in seveda tudi tisti del delegatov, ki prihajajo iz družbene skupnosti, veliko bolj vztrajno terjali drugačnih odnosov.

Skratka, moja misel je v tem, da ta zakon ne bo mogel širiti samoupravne demokracije in bo ostal ne tej ravni, če bomo v prihodnje izločali ta vidik samoupravljanja iz celotnega procesa demokratizacije odnosov v šolstvu.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Moramo se sedaj udeležiti skupne seje. Po skupnem zasedanju bi prejeli na klop obe varianti. V tem primeru bi dokončno odločali o stališču, po katerem predlagamo drugima zboroma, da danes dokončno o tej zadevi ne sklepata. Predlagam, da nadaljujemo razpravo na tej podlagi. Ali se strinjate? (Da.)

(Seja zbora je bila prekinjena ob 9.3o in se je nadaljevala ob 11. uri.)

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Nadaljujemo sejo in hkrati obravnavo 2. točke dnevnega reda. Besedo ima tovariš Miloš Prosenc.

M i l o š P r o s e n c : O dveh zadevah bi govoril. Če se strinjamo z oblikovanjem delegacije učencev, se odločamo v bistvu za štiripartitni sestav sveta izobraževalne organizacije in s tem seveda tudi za tako upravljanje vzgojno-izobraževalnih organizacij v srednjem izobraževanju.

Res je, kar je rekel tovariš Robert Černe, da so se ta razmišljanja že prej pojavljala tudi v razpravah v Socialistični zvezi, ko smo se lotevali reševanja teh vprašanj. Ob tem pa je prihajalo tudi do pomislekov, da je treba oceniti, kaj bi taka sestava sveta pomenila glede na funkcijo in vlogo sveta in tudi glede na usklajevanje interesov pri upravljanju šol.

Mnenja so tudi bila, da ima skupna delegacija učencev in staršev tako ali tako skupne interese in da jih nima smisla organizacijsko reševati. Nisem prepričan, da je to popolnoma res oziroma sploh ni res, saj bi v tem primeru vse lahko še bolj poenostavili in bi rekli, da imajo v procesu vzgoje in izobraževanja vsi družbeni subjekti enake interese in poglede ter odgovornost, za kar pa vemo, da ob konkretnih vprašanjih ne kaže tako. Po tej logiki in po takšnem razmišljanju so skupni interesi lahko vedno tudi interesi učiteljev in staršev. Vemo pa, da tudi tako razmišljanje nima dovolj argumentov.

Končno so starši lahko tudi v delegaciji družbenopolitične skupnosti in tako dalje. Skratka, nekoliko improvizirano sem želel povedati, da v tem trenutku ni pravih razlogov za to, da učenci ne bi imeli svoje delegacije v izobraževalnih organizacijah v srednjem šolstvu. Ne gre le za posebne interese. Mislim, da je to razmišljanje daleč od tega. Gre predvsem tudi za njihovo odgovornost, samoupravno in politično, ki jo morajo imeti kot subjekt v procesu vzgoje in izobraževanja.

S takim pristopom bi odgovornost in položaj učencev v šolah okrepili in s tem pridobili na kvaliteti delovanja učencev in tudi na kvaliteti delovanja svetov, seveda ob predpostavki, da je v šolah razvito tudi družbenopolitično in samoupravno delo, ker bo le tako ta delegacija imela lahko vsebinsko dovolj trdno podlago in usmeritev za svoje delo.

Če pa danes menimo, da je vse to, o čemer govorimo, premalo prediskutirano in argumentirano in če Ustavno sodišče SR Slovenije lahko podaljša čas za uskladitev in če bi imeli danes občutek, da se o tem odločamo preveč na hitro, potem predlagam, da to razpravo prenesemo v frontno Predsedstvo Republiške konference SZDL in damo pobudo, da preostala dva zbora predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju prekvalificirata v fazo osnutka zakona s tem, da seveda v osnutek že vgradimo to našo ugotovitev, če je seveda v skupščinski proceduri vse to mogoče.

To predlagam tudi zaradi tega, ker smo na seji navzoči delegati družbenopolitičnih organizacij in politično-izvršnih organov v republiki, pa se ob tem konkretnem predlogu nismo usklajevali in opredeljevali, to pa bi v okviru Socialistične zveze morali narediti tudi v tem primeru, razen če enotno ne ocenimo, da je štiripartitna sestava svetov že logična posledica dosedanjih naših razmišljanj in razprav.

Predlagam, če je to mogoče, da o tem vprašanju ponovimo razpravo v Predsedstvu Republiške konference SZDL tako, da bi bili o tem usklajeni in da bi dejansko imeli občutek, da je to spoznana nuja in potreba, tako z vsebinskega kot tudi organizacijskega vidika. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Besedo ima tovariš Milenko Šetinc.

M i l e n k o Š e t i n c : Nekaj bi povedal v podkrepitev tega, kar sta rekla že tovariša Černe in Prosenc. Pri obravnavi tega problema se namreč izhaja iz predpostavke, da je interes staršev že tako ali tako enak interesom učencev, kar zveni tako zdravo razumsko kot tudi logično. Kakšen bi bil drug interes staršev kot zaščita njihovih lastnih otrok, kar pomeni njihov interes in interes otrok. Vendar taka zdravo razumska formalna logika doživi seveda svoj zlom v družbeni praksi, kolikor delamo neke analogije, če bi tudi poizkusili, da bi se pojavil nek družbeni sloj, ki nima svojega lastnega interesa, ampak le interes družbe kot celote ali pa delavskega razreda. Tudi v tem primeru se pojavi dejanski razkorak. Po izkušnjah je namreč že tako ali tako velik problem pri razvoju samoupravnih odnosov v šoli, zlasti glede položaja samih učencev kot subjekta vzgojnoizobraževalnega procesa in kot samoupravnega subjekta. Sveti šol že po naravi svojega delovanja večinoma odločajo o materialno-finančnih zadevah, ki so, vsaj posredno, precej oddaljene od najbolj neposrednih življenjskih problemov in interesov učencev, medtem ko se njihovi dejanski problemi v šoli pojavljajo kot njihovi življenjski problemi, predvsem problemi v zvezi s samim poukom, z načinom izvajanja pouka, z odnosi med učiteljem in učenci, vprašanja organiziranja samih razredov, njihovega razformiranja in podobno. Sama sankcijska politika se večinoma izvaja prek raznih okrožnic in prek pristojnosti vodstva šole, to je ravnatelja.

Interes staršev pa je, in to kažejo nekatere izkušnje pri praktičnih problemih v šolah, namreč da oni niti ne verjamejo kaj dosti v to, da bi učenci, ki tako ali tako niso dorasli in katerih največja potreba je, da se učijo, dejansko lahko samoupravljali, pri tem dostikrat tudi izhajali iz svojih lastnih izkušenj, iz njihovega lastnega, rekel bi, samoupravnega prostora v delovnih organizacijah, ko se tudi sami ne počutijo kot nek subjekt samoupravljanja. Potem se njihov interes pojavlja dostikrat predvsem v tem, da otroke varujejo v tem smislu, da jih pravzaprav izključijo iz procesa samoupravljanja.Menijo namreč, naj se oni iz teh medsebojnih sporov, ki se dogajajo na šolah, izključijo, naj se posvetijo učenju, kar bo najbolj koristilo njim in tudi preprečilo posledice, če bi se preveč angažirali v okviru teh sporov.

Pri tem se pojavlja problem tudi v tem, da povsod, kjer se mladi pojavljajo samostojno,kot subjekt izobraževanja, bodisi da se politično organizirajo bodisi, da so samoupravno organizirani prek svojih delegacij v svetu šole, se jih postavlja v pozicijo objekta nekega mentorstva oziroma varuštva. Šele sedaj poizkušamo prek mladinske organizacije, da bi se to mentorstvo izvajalo tudi izven šole, in sicer prek mladinske organizacije v občini, da ne bi to mentorstvo bilo v bistvu neka podaljšana roka vodstva šole, to je ravnatelja.

Tako se sedaj učence v teh samoupravnih odnosih postavlja v objekt varuštva staršev in se že vnaprej v bistvu predpostavlja, da oni niso dovolj zreli, da bi lahko bili subjekt in se s tem tudi dodatno psihološko v bistvu zaustavlja proces, rekel bi neke njihove samoupravne emancipacije, ki ga je optimalno mogoče doseči v sedanjih odnosih na šoli. Zaradi tega sem dodatno poizkušal argumentirati zahtevo po štiripartitnosti, kolikor je seveda treba starše po odločbi Ustavnega sodišča SR Slovenije dejansko vključiti v odločanje. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Tudi sam bom povedal svoje mnenje o tej razpravi, ki je bolj teoretična. Starši naj bi bili vključeni v svete. To izhaja tudi iz odločbe Ustavnega sodišča in iz ustave. Kolikor še ne morejo svojih funkcij opravljati učenci sami, nastopajo starši v svojem interesu in interesu svojih otrok (učencev). To seveda ni normalna situacija v naši ureditvi, kjer imamo delegatski sistem, kjer delegati nastopajo s svojimi interesi in interesi svojega okolja. V tem primeru pa ne gre za vključitev staršev zaradi njihovih lastnih interesov, ampak gre za to, da zastopajo interese učencev v primerih, kjer učenci teh interesov sami še ne morejo reševati.

Kolikor bi tu polemizirali,bi seveda polemizirali s samo odločbo Ustavnega sodišča. Zato predlagam, da v tej smeri dalje ne bi razmišljali, čeprav bi

se dalo razmišljati tudi v tej smeri. Morda bi kazalo proučiti možnost, da omejimo starše le na soodločanje o tistih zadevah, kjer bi ugotovili, da se dejansko učenci sami še ne morejo samoupravno organizirati. Ali pa, da bi uresničevali to odločbo Ustavnega sodišča tako, da bi jo po črki seveda uresničili, da bi pa onemogočili kakršnokoli možnost preglasovanja učencev, kar pomeni, da bi na primer enega predstavnika sveta staršev kot delegata vključili v delegacijo učencev ali kaj podobnega.

Mislim, da ni mogoče sprejeti rešitve, ki bi bila sicer zelo enostavna, da bi vključili starše med delegate družbene skupnosti oziroma uporabnikov, ker so po ustavi v istem statusu, kot to velja za delavce, ki upravljajo šolo skupaj z učenci (in njihovimi starši), medtem ko predstavniki družbene skupnosti soodločajo. Zaradi tega se bojim, da dejansko tudi to ne bi šlo.

Predlagam praktično rešitev, da danes sprejmemo kot usmeritev predlog 11. kongresa ZSMS, da ta predlog oziroma njihovo stališče sporočimo obema zboroma, da vgradita to v osnutek zakona, da pa ob tem seveda rečemo, da smo proti temu, da bi danes predlog zakona sprejemali, ampak da sprejmemo predlog za izdajo zakona, skupaj z osnutkom zakona. Kot utemeljitev tega, zakaj ne bi danes sprejeli predloga zakona, pa bi lahko rekli, da je treba proučiti, kakšne posledice ima štiripartitnost z vidika celotnega zakona o usmerjenem izobraževanju. To na hitro tudi težko presodimo. Medtem pa to seveda pomeni, da bomo imeli možnost tudi za razprave v Socialistični zvezi, se pravi v Republiški konferenci ali pa v njenem predsedstvu.

Prebral bom stališče, ki je bilo pripravljeno, in sicer:

"Po mnenju Družbenopolitičnega zbora ni mogoče sprejeti na tej seji predloga zakona, ker so nekatera temeljna vprašanja še nerazčiščena in jih bo treba še obravnavati in se glede njih uskladiti v okviru Republiške konference SZDL Slovenije. Zveza socialistične mladine Slovenije je namreč na svojem 11. kongresu opozorila, da je zanje nesprejemljiva ureditev, po kateri bi delegati učencev in delegati njihovih staršev delovali v svetu srednje šole ali doma za učence v okviru enotne skupine delegatov, ker bi to oviralo uveljavljanje njihovih samoupravnih pravic. Takšno stališče 11. kongresa Družbenopolitični zbor podpira in je proti temu, da se danes dokončno odloča o predlogu zakona zaradi tega, da se ugotovijo vse možne posledice štiripartitne sestave v celotnem zakonu o usmerjenem izobraževanju."

Ali bi bil takšen predlog sprejemljiv? (Da.) Predlagam, da takšen predlog sporočimo drugima zboroma.

V okviru 2. točke dnevnega reda bi vas opozoril, da ste prejeli tudi informacijo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije v zvezi z razpravo oziroma predlogom tovariša Igorja Križmana na seji zbora 13. oktobra 1982 o tem, zakaj Izvršni svet nekaterih zakonov, katerih obravnava je bila predvidena po periodičnem delovnem načrtu za to leto, še ni predložil Skupščini v obravnavo.

Želi o tej informaciji kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Igor Križman.

I g o r K r i ž m a n : Pripomnil bi tole. Prvič, ne gre za zadevo v zvezi z mojo razpravo. Mislim, da gre za dolžnost Izvršnega sveta glede na poslovnik. Na to samo opozarjam.

Drugič. Same navedbe sprejemam. Strinjam se s tem, mislim pa, da bi bilo dobro, da bi Izvršni svet pri pripravi posameznih zakonov čimprej sprožil razpravo tudi izven Izvršnega sveta, tudi v preostalih organizacijah tako, da bi dejansko lahko sproti že v postopku pripravljanja zakona rešil čim več vprašanj, ki so odprta. Na ta način se ne bomo ponovno pojavili v prihodnjem letu z razpravo o družbenopolitičnih organizacijah in pri drugih subjektih, ko bomo ugotavljali, da zadeve niso v skladu s stališči in usmeritvami, ki smo jih sprejemali. Predlagam, da začnemo čimprej z delovnimi razpravami tudi izven Izvršnega sveta. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Poleg tega lahko ugotovimo, da se to, kar je predložil Izvršni svet, ne nanaša na vse akte, ampak na tiste akte, ki so bili tudi zadnjič posebej izpostavljeni v razpravi tovariša Križmana. Seveda pa ta poslovniška obveznost velja tudi za nekatere druge akte. Mislim, da bi pač morali danes skleniti, da to pripombo Izvršni svet upošteva, o gradivu samem pa tako ali tako ne moremo sklepati. Gre za informacijo,ki smo jo prejeli in o kateri bomo še lahko razpravljali. Bi bilo še kaj drugega v zvezi s tem? (Ne.) Besedo ima tovariš Tomaž Mislej.

T o m a ž M i s l e j : Tovarišice in tovariši delegati! V imenu Medobčinskega sveta Zveze združenj borcev NOV za Gorenjsko in v soglasju s Predsedstvom Republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Slovenije bi postavil delegatsko vprašanje v zvezi z nepravilno porabljenimi sredstvi pri snemanju nadaljevanke oziroma filma o Dražgoški bitki.

O porabljenih sredstvih in o filmu "Dražgoška bitka" ter odgovornosti za nepravilno porabljena sredstva, gre za 124 milijonov dinarjev oziroma za 12,4 milijarde starih dinarjev in o nerealizaciji programa nadaljevanke se že več kot tri leta išče javni odgovor v raznih sredstvih javnega obveščanja.

Odgovor so iskali Občinski odbor Zveze združenj borcev NOV Škofja Loka, Medobčinski svet Zveze združenj borcev NOV za Gorenjsko, Domicilni odbor Cankarjevega bataljona, številne organizacije Zveze združenj borcev NOV in posamezniki, vendar odgovora ni. To vprašanje je bilo postavljeno tudi na 6. konferenci Zveze združenj borcev NOV Slovenije meseca maja tega leta, toda odgovora tudi na to ni. Zato, tovarišice in tovariši delegati, ponovno postavljamo to vprašanje, da se javno odgovori: kaj je s porabljenimi družbenimi sredstvi, 124 milijoni dinarjev, namenjenimi za snemanje nadaljevanke "Dražgoška bitka"? Za kaj so ta sredstva porabljena, nadaljevanke pa ni? Kdo je odgovoren in ali je kdo odgovarjal za nepravilno porabljena družbena sredstva? Naj se krivce imenuje javno! Borci zahtevamo, da se odgovorni delavci odgovorno in pošteno obnašajo do družbenih sredstev ter občanov, pa tudi do snemanja "Dražgoške bitke"!

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Sedaj bi se morali dogovoriti, kako naj obravnavamo to vprašanje. Ali štejemo to kot delegatsko vprašanje? Mislim, da je to pravzaprav najbolj preprosto. Na koga je to vprašanje naslovljeno, kdo naj bi odgovoril? Prosim, besedo ima tovariš Lado Kocijan.

L a d o K o c i j a n : Kolikor sem informiran, je bil tak odgovor dan v Predsedstvu Zveze združenj borcev NOV, da je deloval projektni svet, ki je imel svoje odgovornosti v zvezi s tem. Projektni svet je na podlagi informacije ustanovilo Predsedstvo Republiške konference SZDL in verjetno bi se v to smer obrnilo to delegatsko vprašanje. To je eden izmed predlogov.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Sedaj lahko po poslovniku naslovimo to vprašanje na Izvršni svet ali na pristojni republiški upravni organ. Predlagam, da to vprašanje naslovimo na Izvršni svet, da pa je potem pristojnost Izvršnega sveta, da to koordinira z ustreznimi organi in da oblikuje ustrezen odgovor, kolikor pa ga sam ne more dati, naj ga terja od pristojnega organa. Najbrž ni realno, da bi lahko ta odgovor prejeli danes. Lahko pa ga zahtevamo za naslednjo sejo zbora. Prosim, besedo ima tovariš Miloš Prosenc.

M i l o š P r o s e n c : Ta problematika je vključena v program dela Republiške konference SZDL in njenega predsedstva do konca leta. Za eno izmed sej predsedstva bo treba pripraviti celovito gradivo in dati odgovor, kaj vse se je sedaj nakopičilo in kako je treba to tudi rešiti in javno publicirati vso problematiko glede "Dražgoške bitke". Tako se bo treba verjetno potem, če ta zbor to naslovi na Izvršni svet, v tej relaciji povezati in tudi iskati skupni odgovor na to vprašanje v Predsedstvu Republiške konference SZDL.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Besedo ima tovarišica Silva Jereb.

S i l v a J e r e b : Vprašujem se, zakaj bi hodili po ovinkih? Zakaj se ne bi to uredilo neposredno v okviru Republiške konference SZDL oziroma njenega predsedstva? Za to ne najdem posebnih razlogov.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Če prav razumem, ima tovarišica Jerebova pomislek, da bi to postavljali Izvršnemu svetu v obliki delegatskega vprašanja.

S i l v a J e r e b : Izvršni svet bo namreč ta odgovor zahteval od Republiške konference SZDL oziroma njenega predsedstva. Frontni del je tudi organizacija Zveze združenj borcev NOV. Menim, da bi se lahko zagotovil neposreden odgovor od te organizacije.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Morda bi se lahko dogovorili tako, da je to pobuda delegatov Zveze združenj borcev NOV, da se da Družbenopolitičnemu zboru ustrezna informacija in da se ta pobuda posreduje Predsedstvu Republiške konference SZDL kot eno izmed mnogih, saj je teh vprašanj ogromno. Ali bi se lahko tako dogovorili? (Da.)

Na naslednji seji zbora bi tudi ugotovili, kako je s tem. Delegatom v Družbenopolitičnem zboru bi na naslednji seji zbora posredovali, če že ne odgovora, kolikor to ne bo realno, pa vsaj jasno odločitev o tem, kdo bo takšno informacijo pripravil in na kakšen način.

Ali so še kakšna vprašanja ali pa predlogi in pobude delegatov? (Ne.)

Rad bi opozoril, da smo od Zveze združenj borcev NOV prejeli posebno pismo, ki se nanaša na delovanje Družbenopolitičnega zbora. Gre za vprašanja metod in načina dela Družbenopolitičnega zbora. To pismo bomo v skladu tudi s pobudo, ki jo je že na prejšnji seji dal tovariš Lado Kocijan, obravnavali na naslednji seji Družbenopolitičnega zbora. Po moji oceni imamo danes še izredno veliko dela, medtem ko imamo na naslednji seji zbora bistveno manj točk dnevnega reda in manj gradiva, tako da bi to točko lahko v večji meri posvetili načinom in metodam dela Družbenopolitičnega zbora.

Opozoril bi vas še na to, da je bila v prvem delu in bo še v drugem delu v sobotni prilogi Dela objavljena razprava, ki jo je imel tovariš Sergej Kraigher v Skupščini SR Slovenije, ko smo se pogovarjali o načinu našega dela, tako da tega ne bi posebej razmnoževali. Moramo pa še vedno izpolniti obveznost, ki smo jo prevzeli, da seznanimo delegate v Družbenopolitičnem zboru z razpravo, ki se je posebej nanašala na delo Družbenopolitičnega zbora. Zlasti gre pri tem za dve razpravi s tega razgovora, to sta razprava tovariša Miloša Prosenca in moja.

Ali je še kakšna pobuda ali vprašanje? (Ne.)

Prehajamo na 3 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju.

V okviru te točke dnevnega reda obravnavamo tri poročila, o katerih ste uvodne obrazložitve poslušali na skupnem zasedanju vseh treh zborov.

Poročila sta obravnavali skupina delegatov za spremljanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju in Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Danes smo prejeli stališča in usmeritve Sveta za vzgojo in izobraževanje pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije, zaključke Republiške konference SZDL Slovenije, ki jih je konferenca sprejela ob obravnavi poročil in pa predlog stališč, ki naj bi jih zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, to je kot obvezujoča stališča za druga dva zbora.

Predstavnik Izvršnega sveta je tovariš Peter Winkler, namestnik predsednice Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo. Predstavnik Izobraževalne skupnosti Slovenije je tovariš Stane Kranjc, predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije je tovariš Slavko Bohanec, član Izvrš-

nega odbora Gospodarske zbornice, predstavnik skupine delegatov za spremljanje uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju pa je tovariš Milenko Šetinc. Ali želi besedo? (Ne želi.)

Preden začnemo z razpravo, predlagam, da zbor imenuje skupino delegatov, ki bo na podlagi razprave po potrebi predlagala spremembe in dopolnitve k predlogu stališč. V skupino delegatov predlagam: Silvo Jereb, Viljema Pahorja in Milenka Šetinca. Se s tem predlogom strinjate? (Da.)

Ugotavljam, da se strinjate in s tem lahko pričnemo z razpravo.

Kdo želi razpravljati? Ali bi nam tovarišica Silva Jereb lahko nekoliko pobliže predstavila pripravljen predlog stališč?

S i l v a J e r e b : Seveda lahko, zlasti ker ste me pravkar izbrali v delovno skupino, ki naj bi uskladila tudi razpravo v delovnih telesih in pa razpravo na današnjih sejah vseh štirih zborov.

Morda bi omenila dve vprašanji. Pred tem pa še nekaj! Kvaliteta izobraževanja, ki naj ne bi segala le v današnji čas, ampak bi veljala zlasti za mnogo zahtevnejši jutri, je gotovo naša najpomembnejša naloga. Vse, kar si prizadevamo ob tem, naj bi občutno prispevalo k večji kvaliteti.

Kot sem rekla, bi se ustavila ob dveh vprašanjih, in sicer ob svobodni menjavi dela, to je ob čim doslednejšem uresničevanju družbenoekonomskih odnosov, kot smo jih opredelili v zakonih, in pa ob oblikovanju posebnih izobraževalnih skupnostih, ki naj bi bile ena izmed najpomembnejših oblik uveljavljanja novih družbenoekonomskih odnosov.

Kar zadeva prvo, to je svobodno menjavo dela, bi gotovo moralo veljati načelo, ki smo ga tudi v stališčih napisali,namreč, naj bi bili programi storitev in pa seveda planirani obseg teh storitev, ki je oprt na današnje in jutrišnje potrebe razvoja in konkretne potrebe združenega dela, tista osnova, ki je pogoj za svobodno menjavo dela, to je programi storitev in obseg teh storitev, potrebnih za uresničevanje vzgojno-izobraževalnih programov.

Drugo vprašanje, je oblikovanje posebnih izobraževalnih skupnosti. Iz teh poročil izhaja, da to oblikovanje, kakor je teklo doslej, ni vedno dovolj upoštevalo kriterijev, ki so bili opredeljeni v zakonih in da je predvsem oprto bodisi na panoge bodisi na sedanjo organiziranost visokih oziroma srednjih šol.

Naša usmeritev za jutri bi gotovo morala biti ta, da so programi storitev, to je vsebina izobraževanja, tista najpomembnejša osnova, okoli katere se potem združujejo na eni strani uporabniki, na drugi strani pa izvajalci. To pa, po mojem mnenju, zahteva čim širše programe, tako da bi se tudi čim večji krog uporabnikov lahko združeval v posebni izobraževalni skupnosti. Po mojem mnenju bo to zahtevalo tudi bolj fleksibilno in hitrejše prilagajanje srednjih in visokih šol uresničevanju teh programov in programskim usmeritvam in to na obeh straneh, tako na strani uporabnikov kot tudi na strani izvajalcev. S časom bi morali na tem področju doseči vsekakor kvalitetnejše premike.

Morda naj še nekaj povem glede na današnjo razpravo dr. Merharja. Rekel je, da to razmerje med 6o % in 4o %, kot se sedaj združujejo sredstva v posebnih izobraževalnih skupnostih, ni najustreznejše in da se bo pri tem potrebno čimbolj približati dejanskim potrebam združenega dela, čeprav bi rekla, ne le današnjim, ampak zlasti tudi jutrišnjim potrebam. Če bi dosegli to, da bi ob širših programih združevali čimveč uporabnikov in še naslednje, da bi se uporabniki ne odločali le za eno samo, ampak denimo tudi za več posebnih izobraževalnih skupnosti, potem bi, tistih, da rečem, bolj anonimnih odstotkov bilo toliko manj, bili pa bi po mojem mnenju tolikšni, kolikor je nujno potrebno, da vsak uporabnik prevzame nase tudi tisti del odgovornosti za celotni vzgojno-izobraževalni sistem in za vse programe, kolikor to izhaja navsezadnje iz njegovih ustavnih pravic in obveznosti. Vse drugo pa bi bilo na ta način bolj približano realnim potrebam in zahtevam uporabnikov.

Še nekaj besed glede prednostne dejavnosti. Usmerjeno izobraževanje je upravičeno opredeljeno v vseh naših dokumentih kot prednostna dejavnost. Sedaj

gre za to, da bi zlasti z ustvarjalnim delom učiteljev in profesorjev dosegli tako prerazdelitev sredstev, ki bodo sicer manjša, kot bi si to objektivno želeli, da bomo iz obstoječih sredstev dosegli maksimalno možne učinke. Mislim pa, da je to, kar se da največ mogoče doseči (ob aktivni vlogi uporabnikov), zlasti na strani izvajalcev. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa, tovarišica Jerebova. Pozabil sem vas obvestiti, in se opravičujem, da sta pri tej točki dnevnega reda navzoča tudi predstavnika obeh univerz, in sicer tovariš Tine Zorič kot predstavnik mariborske univerze in tovariš dr. France Vreg, prorektor ljubljanske univerze.

Besedo ima tovariš Štefan Korošec.

Š t e f a n K o r o š e c : Mislim, da smo za razpravo v zvezi s to točko dnevnega reda prejeli tri poročila in da je pravzaprav namen razprave, če izhajam iz sklepa zborov Skupščine, da Izobraževalna skupnost Slovenije pripravi poročilo o dveh vprašanjih. Prvo je poročilo o oblikovanju posebnih izobraževalnih skupnostih in drugo, poročilo o uveljavljanju družbenoekonomskih odnsov na področju svobodne menjave dela. To zahtevo sem razumel tako, da bi prejeli oceno, do kje smo prišli v preobrazbi odnosov na tem področju. Zaradi tega menim, da tudi naša ocena glede samih poročil ne more biti popolnoma enaka za vsa tri poročila.

Menim, da delegati nismo prejeli celovit odgovor na to, kje so vzroki, kje so problemi in kje so zastoji pri uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov na tem področju, zlasti še zaradi tega, ker smo v številnih dokumentih opredelili, da je uveljavitev družbenoekonomskih odnosov in svobodne menjave dela pogoj za uveljavitev družbene preobrazbe vzgoje in izobraževanja. Menim, da ima to vprašanje takšno težo, da je potrebno pripraviti globljo oceno o tem, kako od tu naprej.

Naj nekaj rečem o samem poročilu, ki ga je pripravil Izvršni svet v zvezi z uresničevanjem zakona o usmerjenem izobraževanju. Mislim, da so dani glavni poudarki oceni in tudi usmeritvi tako glede programskih zasnov pa tudi glede same potrebe po preverjanju programov z vidika dopolnjenih smernic. Mislim, da so izpostavljeni tudi ključni problemi.

Če grem na drugo poročilo, potem bi opozoril, da imam vtis, da se moramo danes na nek način dogovoriti, ali bomo ožjo razpravo vodili predvsem z vidika organiziranosti posebnih izobraževalnih skupnosti, tako imenovanih institucionalnih vidikov in ob tem skušali oceniti nekatere probleme in na tej podlagi sprejeti tudi usmeritve v zvezi z bodočo aktivnostjo. Problemi se odražajo v odnosih med uporabniki in izvajalci pa tudi v zvezi z organiziranjem enot in temeljnih skupnosti. Ta proces poteka prepočasi. Menim torej, da je treba vzroke za institucionalni vidik obravnave tega vprašanja iskati v nerazvitih odnosih svobodne menjave dela.

Tudi v tej razpravi ne moremo ločiti neposredne odnose svobodne menjave dela in posredne prek samoupravne interesne skupnosti, ker gre pravzaprav za celovit segment odnosov, ki je bistven pri uresničevanju sistema, prav tako pa tudi bistven za prehod ali pa preboj nekaterih kvalitetnih dejavnikov v gospodarjenju, v obnašanju in pri uresničevanju stabilizacijske politike.

Če preidem sedaj na ta drugi vidik, ki vsebuje uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov, menim, da v poročilih ni jasno dana ocena, do kje smo prišli in kje so ključni problemi. Rekel bi še več, da imam vtis, da avtorji poročil izhajajo iz zatečenega stanja in tudi rešitve iščejo v obstoječih odnosih, ki pa imajo še vedno le preveč elementov proračunske logike.

Mislim, da so predlogi glede usmeritev in aktivnosti na področju uveljavljanja družbenoekonomskih odnosov tudi nedorečeni in glede na potrebe in na ta čas tudi, lahko bi rekel, defenzivni. Kasneje bom v tem smislu dal tudi konkretne predloge.

Menim, da je treba v tem delu le širše razpravljati o samem zakonu o združenem delu, pri čemer mislim na določbe 18., 92. in 93. člena, do kje smo

prišli pri urejanju odnosov med materialno proizvodnjo in tem segmentom družbenih dejavnosti, pa tudi odnosov med delavci v materialni proizvodnji in delavci na tem področju.

Menim, da ni dovolj, da izhajamo le iz planov, ker smo v gradivu za današnjo sejo, v zakonu o splošnih osnovah svobodne menjave dela, v zakonu o svobodni menjavi dela na področju izobraževanja in vzgoje, kot tudi v zakonu o združenem delu izhajali še iz usmeritve, da moramo povsod upoštevati možnosti v materialni proizvodnji in da je od možnosti in dohodka materialne proizvodnje odvisen tudi razvoj svobodne menjave dela.

V planskih dokumentih smo opredelili raziskovalno delo in izobraževanje kot prioriteti, kar je prav in smo vsi to tudi podprli. Vendar, znotraj te prioritete je treba biti selektiven in znotraj te selektivnosti upoštevati kriterij kvalitete. Tako, kot to velja za materialno proizvodnjo, mora veljati tudi na tem področju. Vendar je kriterij kvalitete pri vrednotenju dela in pri vrednotenju posameznih storitev programov ali dejavnosti na tem področju v celoti zanemarjen in ga tudi v praksi nismo uspeli uveljaviti.

Zato menim, da je potrebno, da imamo ta koncept in da imamo sistemske osnove. V praksi so nekatere težave in problemi, ki so v gradivu tudi izpostavljeni, vendar mislim, da brez odločnejšega zavzemanja za ta koncept, pa tudi družbenopolitične aktivnosti in jasnih usmeritev pri uresničevanju koncepta svobodne menjave dela tega ne bi zmogli. Zato se mi zdi, da je potrebna širša razprava.

Na tem področju imamo pravzaprav dve vrsti pripomb. Gre za pripombe Sveta za vzgojo in izobraževanje pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze. Mislim, da bi kazalo te pripombe podpreti in tudi vključiti v predlog stališč zbora. Zdi se mi, da tega ni v celotnem besedilu predloga stališča.

Moram pa povedati, da smo se o tem pogovarjali tudi v okviru delegacije. Dal bom tri pripombe, za katere menim, da so ključne.

Prvič. Predmet svobodne menjave dela je v vseh sistemskih zakonih jasno opredeljen. Vendar, kaj se novega dogaja oziroma kaj smo novega dosegli pri uveljavljanju mehanizmov za oblikovanje novih odnosov. To velja glede standardov, normativov in rekel bi tudi meril in kriterijev za oblikovanje cen storitev. Danes imamo teoretično dobro obdelani dve vprašanji. Eno je tako imenovana ekonomska cena izobraževanja, drugo pa je tako imenovana dogovorjena cena po določenih normativih oziroma po merilih in kriterijih za oblikovanje cen. Ta cena je pravzaprav tudi podlaga za kasnejše vrednotenje programov in tudi samih dejavnosti. Pri tem večjih premikov in prizadevanj nismo dosegli.

Potrebno je, da ocenimo, kje so sistemski razlogi, če blokirajo to, kje so idejnopolitični problemi, če se s tem srečujemo in tretjič, menim, da moramo ugotoviti, ali gre za zastoj, ustvarjalno nemoč in neznanje, da ne gremo v korak s temi usmeritvami pri realizaciji zakona. Konkretno gre za 11., 18., 24. člen in druge. Odločilnejših premikov pri uresničevanju zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja nismo dosegli. Oceniti moramo, kje so vzroki za to in tudi sprejeti jasne usmeritve.

Drugič. Odnos na področju združevanja oziroma odnosi, o katerih je danes govoril tudi tovariš Merhar. Njegova ocena je, da so določeni premiki. Gre za odnos 6o % : 4o %. Zdi se mi, da je treba še nekaj poudariti, in sicer, da je namen združevanja tudi, da se da večji prispevek ustvarjanju nove vrednosti v materialni proizvodnji in s tem ustvariti tudi spodbudne mehanizme pri uresničevanju boja za boljše delo na razvojnem področju in na področju produktivnosti. Zdi se mi, da tudi pri združevanju tega dejavnika enostavno ne upoštevamo dovolj. Praktično ga skoraj ni.

Tretjič. Postavljam vprašanje, kako pravzaprav naprej. Delegati Centralnega komiteja ZKS so dali pobudo, da bi o nekaterih problemih, zlasti o tistih, ki so sistemske narave, kolikor bi to ocenili, organizirali razpravo v okviru republiških družbenih svetov in ocenili pravzaprav tudi, kje so s tega vidika problemi pri uveljavljanju svobodne menjave dela, ker je to bistvena sestavina našega celotnega sistema. Mislim, da je to ena izmed poti.

Menim, da je potrebno znotraj Izobraževalne skupnosti Slovenije oceniti, kje so ti problemi, kje so težave in na osnovi te ocene sprejeti tudi konkretne naloge, usmeritve in zelo konkretne opredelitve tudi o tem, kaj bo kdo storil, da bomo hitrejši pri uveljavljanju odnosov svobodne menjave dela. Gotovo je pri tem pomembna vloga tudi subjektivnega dejavnika, zlasti Socialistične zveze, vendar se mi zdi, da bi morali na tem področju narediti korak naprej s tem, da Izobraževalna skupnost Slovenije oziroma strokovne službe pripravijo konkretne strokovne podlage. Očitno je, da smo v stiski oziroma v nekem zastoju pri operacionalizaciji sistemskih rešitev. Mislim, da so tam kadri in strokovna jedra, ki jih je treba zadolžiti, da te podlage pripravijo in da se znotraj celotnega delegatskega mehanizma to premakne in potem tudi usklajuje. Čas je takšen in tudi širša družbena potreba, da takšne zadolžitve in takšne konkretizacije tudi dokaj jasno in rokovno opredelimo, sicer bomo čez dve leti ponovno prišli s podobno razpravo v Skupščino, pri čemer bomo ugotovili, da se nam pri ključnih vprašanjih in premikih, ki bi jih morali doseči na področju družbenoekonomskih odnosov, le še naprej ohranja proračunska logika. Če se bo ohranjala proračunska logika, potem sta logika gospodarjenja z dohodkom in boj za večji prispevek v materialni proizvodnji povsem drugačna, kot pa če so ti odnosi razviti. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : K besedi se je javil tovariš Tine Zorič, predstavnik Univerze v Mariboru.

T i n e Z o r i č : Delo na uvajanju usmerjenega izobraževanja v visoko šolstvo predvsem zahteva izredno aktivno vlogo obeh slovenskih univerz pri reševanju teh nalog. Hotel bi poudariti, da sta doslej obe slovenski univerzi že uspešno rešili dve nalogi na tem področju.

Prvič. Bili smo zelo aktivni pri sprejemanju zakona o usmerjenem izobraževanju, kjer smo tudi prišli z usklajenim predlogom za zakon.

Drugič. Prav tako smo uspeli izdelati usklajen predlog za dopolnitev smernic za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov v visokem šolstvu.

Sedaj so pravzaprav pred nami tri naloge, ki jih moramo rešiti, to so sprejem programskih zasnov, izdelava vzgojno-izobraževalnih programov in razmestitev teh programov v slovenskem prostoru.

Pri usklajevanju programskih zasnov sedaj obe univerzi zelo aktivno delata na tem področju. Trenutno opravljata določeno inventarizacijo obstoječih problemov in poskušata najti dogovor, kakšno stališče naj obe slovenski univerzi zavzameta do vseh teh odprtih problemov. Nam pa pri tem hodi navzkriž, da se v javnosti polemika dostikrat razvname predvsem glede tistih odprtih vprašanj med obema univerzama,ki po svoji vsebini in obsegu znotraj usmerjenega izobraževanja v visokem šolstvu zajemajo pravzaprav bagatelno vlogo. V javnost prihajajo na primer polemike glede nasprotij med ljubljansko in mariborsko univerzo. Edini nerešen problem, ki ga imamo med obema univerzama pa je ena sama edina smer, ki je odprta in ki je nismo uspeli doslej rešiti. Medtem pa imamo znotraj programskih zasnov prek 37 novih programov in okoli 4o novih smeri. Tako nam ob tej polemiki, ki je včasih med obema univerzama, ostanejo ob strani bistveni problemi razširitve in ekstenzivnosti v visokem šolstvu. Prepiramo se in bojujemo za eno smer, 27 programov in 4o smeri pa nam ostane neimenovanih in ob strani in se nihče ne ukvarja s tem problemom.

Zato menim, da bi bilo treba dati delu obeh univerz na tem področju večjo vlogo. Trenutno poizkušamo na obeh univerzah narediti pregled, s katerim bomo na podlagi trenutnega stanja ugotovili, kaj bi se v sedanjih predlogih programskih zasnov glede na obstoječe stanje dalo eventualno racionalizirati in skrčiti.

Kot drug problem želimo identificirati vse tiste programe in smeri, ki so se sedaj v novi programski zasnovi pojavile kot popolnoma nove. Menimo, da je potrebno zlasti na področju odpiranja novih programov in smeri zadeve zaostriti, in sicer do take stopnje, da bomo zahtevali, da se o vseh teh problemih razpravlja ravno tako, kot se je včasih razpravljalo o odpiranju nove šole, na primer nove fakultete in podobno in da je za tako novo vzpostavitev potrebno

tako soglasje obeh univerz kot tudi soglasje Izobraževalne skupnosti Slovenije in soglasje Skupščine SR Slovenije. Potem bomo pravzaprav šele dosegli, da se bodo problemi zaostrili na ne pravem področju in da se ne bomo kot Don Kihoti borili z mlini na veter, dejansko nam pa pravi nerešeni problemi ostanejo ob strani.

Naj tu še enkrat izrazim svoje globoko prepričanje, da racionalnega in družbeno koristnega obnašanja visokega šolstva ne bo mogoče realizirati mimo aktivne vloge obeh slovenskih univerz. Zato menim, da potrebujeta ti dve inštituciji podporo tako družbenopolitičnih organizacij kot tudi družbenopolitičnih skupnosti za realizacijo tako začrtane vloge.

Na koncu bi pa, ravno zaradi tega, ker sem v zadnjih letih dosti sodeloval pri reševanju teh problemov, povedal še nekaj glede organiziranosti posebnih izobraževalnih skupnosti.

Pri programskih zasnovah smo ugotavljali, da se najbolj nerešena in odprta vprašanja pojavljajo tam, kjer bodisi predstavniki združenega dela v posebni izobraževalni skupnosti niso avtentični predstavniki združenega dela, pač pa bolj ali manj predstavniki izvajalcev znotraj posebnih izobraževalnih skupnosti, ali pa tam, predstavniki združenega dela v teh posebnih izobraževalnih skupnostih niso dobro organizirani. Če pogledamo trenuten predlog programskih zasnov, bomo ugotovili, da so na vseh tistih področjih, ki pridobivajo sredstva za vzgojo in izobraževanje iz materialne proizvodnje, v posebnih izobraževalnih skupnostih uporabniki vzgojno-izobraževalnih programov še kako dobro organizirani. Nimamo nobene ekstenzivnosti na področju tehnike. Tam so porabniki lepo organizirani in se celo dogaja, da bodo skrčili vzgojno-izobraževalne programe. Po drugi strani pa pri večini teh 27 novih programih ni jasno definiranega plačnika vzgojno-izobraževalnih storitev. Najbolj širokogrudno so se posebne izobraževalne skupnosti obnašale tam, kjer so pravzaprav prejemale sredstva za izvajanje svoje vzgojno-izobraževalne dejavnosti na račun prelivanja sredstev. Te so jih tudi najbolj širokogrudno delile.

V tej razpravi sem se hotel oglasiti predvsem zaradi tega, ker ne bi želel, da se v okviru razprave o uvajanju usmerjenega izobraževanja lovimo za drobtine, puščamo pa ob strani bistvene probleme. Menim, da sta dosedanje delo in dosedanja pripravljenost za delo - pri tem moram kolegom iz ljubljanske univerze, ki so z nami sodelovali, izraziti vse priznanje glede njihove pripravljenosti za pošteno in odkrito obravnavo vseh teh problemov - pokazala, da imamo trenutno ne toliko težav na relaciji obeh univerz, kot na tem, kako dogovorjena stališča med obema univerzama spraviti v življenje in kako doseči, da bodo naše visokošolske delovne organizacije ta stališča spoštovale.

Povem vam naj, da smo že imeli - ne vem, kako je to v Ljubljani - včeraj v Mariboru izredno burno sejo. V tistem trenutku, ko smo začeli pometati pred lastnim pragom, se tudi še tako monolitna enotnost ene univerze kaj hitro poruši, ko moraš poiskati rešitve doma. Te pa bo treba iskati vsekakor doma. Rešitev pa ne bomo našli v konfrontaciji obeh univerz, ampak v racionalizaciji visokošolskega dela, v delitvi dela, komplementarnosti in tako dalje. Zaradi tega imam majhno prošnjo. V tem smislu svoje razprave, bi rad sodeloval pri oblikovanju predloga stališč zbora in bi prosil, če bi kolega iz ljubljanske univerze tovariša Vrega prav tako vključili v skupino za oblikovanje predloga. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Besedo ima tovarišica Marija Pukl.

M a r i j a P u k l : Sedanje izkušnje pri delovanju posebnih izobraževalnih skupnosti in slabosti, ki se kažejo pri pripravljanju programskih zasnov, razdrobljenost mreže in še drugo, kažejo na to, da moramo odločno in konkretno oceniti dosedanjo organiziranost teh skupnosti. To je tudi navedeno v predlogu stališč zbora pod 3. točko. Mislim, da lahko to v celoti podpremo.

Seveda pa je pri tem treba opozoriti, da eventualne organizacijske spremembe same po sebi še ne bodo prispevale k dejanskemu uresničevanju svobodne menjave dela tako, da bi morali presoditi, kaj nam je prineslo združevanje

sredstev uporabnikov po načelu 4o % : 6o %. To je bilo sicer prej že tudi omenjeno, kot tudi vzroki, ki onemogočajo natančnejše planiranje sredstev v določeni posebni izobraževalni skupnosti.

Menimo, da bomo sedanje težave z razdrobljenostjo programov mreže šol odpravili le, če bomo uspeli vzpostaviti tesnejšo povezavo med posameznimi odločitvami in njihovimi materialnimi posledicami.

V zvezi z ugotovitvijo, ki je bila dana v uvodu glede financiranja in medsebojnih odnosov, se ne morem v celoti strinjati. Pritrdila bi temu, za kar se je tovariš Korošec v zvezi s svobodno menjavo dela in uresničevanjem družbenoekonomskih odnosov že prej zavzemal. Mislim, da moramo to podpreti, ker smo se o isti zadevi pogovarjali tudi v Predsedstvu Republiške konference SZDL ob obravnavi informacije o uresničevanju zdravstvenega varstva, kjer smo tudi ugotavljali nemoč in neučinkovitost pri razvijanju odnosov na področju svobodne menjave dela. Takrat smo se nekako nagibali k temu, da bi bilo verjetno celoto teh odnosov treba enkrat bolj obdelati in se konkretneje pogovoriti, kakšne aktivnosti so potrebne za preseganje sedanjih odnosov.

V sindikatih smo bolj kritično obdelali tudi tisti del, ki se nanaša na izobraževanje ob delu in iz dela, in menimo, da je premalo kritičen. Kajti, ugotavljamo, da je ta proces v preteklem obdobju bil uspešnejši kot v sedanji gospodarski situaciji, ko se dejansko tudi na tem področju daje manjši del sredstev, vendar marsikdaj tudi zaradi nezadovoljive prisotnosti oziroma tudi samega ravnanja strokovnih služb v delovnih organizacijah, da bi si prizadevale za to, da bi se delavci izobraževali v skladu s potrebami proizvodnega programa. Podatki kažejo na dejanski padec tega. Menim, da bi bilo morda prav, da v nadaljevanju 3. točke predloga stališč to posebej omenimo, kjer navajamo nekatere zadeve s tega področja.

V razpravi je bila potrjena ocena, da programske zasnove za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov, zlasti v visokem šolstvu, niso dovolj usklajene z zahtevami dela. Svet za vzgojo in izobraževanje pri RS ZSS ugotavlja, da niso upoštevane nekatere temeljne določbe zakona o usmerjenem izobraževanju in smernic za izdelavo programskih zasnov. Pri izdelavi programskih zasnov so bile tudi premalo upoštevane že izdelane nomenklature in opisi. Niso bile vselej upoštevane določbe družbenega dogovora o razvrščanju poklicev in strokovne izobrazbe. Vse te in druge pomanjkljivosti so vzrok, da je pri nekaterih usmeritvah usmerjeno izobraževanje preveč razdrobljeno, da se podvaja in prekriva. Posamezne smeri so oblikovane na "izmišljenih" poklicih, zlasti tam, kjer še niso izdelane nomenklature poklicev ali sploh niso analizirana področja dela oziroma nalog. Posamezne smeri so neenotno poimenovane po poklicih, po skupinah poklicev, po konstruiranih poklicih, po področjih dela in po posameznih nalogah. To moramo s skupnimi napori preseči v posameznih posebnih izobraževalnih skupnostih, zlasti v njihovih strokovnih svetih.

V preteklem šolskem letu - tako ugotavljamo - je bila delovna praksa učencev v usmerjenem izobraževanju razmeroma dobro izvedena. To seveda ne pomeni, da je sedaj na tem področju vse v redu in da ni ničesar več popraviti. Mislimo, da bi morali - pri tem politični del prevzemajo v določenem smislu tudi v sindikatih - v organizacijah združenega dela dograjevati programe tako, da bi se učenci v času celotnega izobraževanja še bolj vključili ne le v proizvodni del življenja, ampak v celoten utrip življenja in s tega vidika tudi v utrip samoupravljanja v delovni organizaciji.

Kot odprta vprašanja na primer še vedno ostajajo: zdravniški pregledi učencev, nagrajevanje učencev in prav tako mentorjev, ker ni mogoče zahtevati, da je pač nekdo v OZD dolžan to opraviti, drugim pa tega ni treba, temveč je to sestavni del delovnih obveznosti. Te primere bi bilo treba analizirati in jih reševati v konkretnih okoljih, kjer je neposredna zveza med uporabniki in izvajalci izredno pomembna. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Besedo ima tovarišica Tilka Blaha.

T i l k a B l a h a : Imela sem pripravljeno sicer nekoliko širšo razpravo, vendarle ugotavljam, da se je razprava vseh dosedanjih razpravljalcev

usmerjala na dve temeljni vprašanji in na naloge, ki smo jih tudi v Republiški konferenci SZDL in v Svetu za vzgojo in izobraževanje, ki permanentno spremlja uresničevanje zakona, izpostavili kot osrednje za naše delo v prihodnosti.

Prvič, to je vprašanje nadaljnje krepitve samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in svobodne menjave dela, kjer smo zlasti poudarili povečano vlogo in odgovornost uporabnikov in izvajalcev v izobraževalnih skupnostih pri sprejemanju programskih zasnov, programov in pri načrtovanju, organiziranju ter izvajanju usmerjenega izobraževanja. Pri tem se seveda postavlja vprašanje, zakaj tako počasi napredujemo. V vseh razpravah, pa tudi v predlogu stališč, je dovolj močno izpostavljen organizacijski vidik samoupravnega organiziranja izobraževalnih skupnosti. Gotovo, da je ta pomemben, vendar mislim, da se ne bi smeli preveč zanašati na to, da bomo s samo reorganizacijo posebnih izobraževalnih skupnosti, z razdruževanjem, združevanjem in preoblikovanjem, v temelju rešili te vsebinske probleme. Glede tega, kar sedaj onemogoča uveljavljanje drugačnih odnosov in izpeljavo resnične svobodne menjave dela, mislim, da premalo poudarjamo izhodišče, da mora biti razvoj vzgoje in izobraževanja tako glede vsebine kot tudi obsega, vključen v celoti sistem planiranja in programiranja našega ekonomskega in družbenega razvoja.

Tako je napisano v zakonu o združenem delu, v zakonu o sistemu družbenega planiranja in tudi v zakonu o usmerjenem izobraževanju. Vendar pa poročilo Izobraževalne skupnosti Slovenije ugotavlja, da organizacije združenega dela teh nalog niso uresničile in da v planih izobraževanja in v svojih projekcijah za preobrazbo vzgoje in izobraževanja, tako glede vsebine kot tudi obsega pristajajo na obstoječo strukturo dela, na obstoječi razvoj tehnologije, izvajalci pa seveda pristajajo predvsem na obstoječi organizaciji oziroma mreži šolstva. To so, po mojem mnenju, temeljni razlogi tudi za močne tendence za drobitev programov, za čimbolj specializirane programe, ki bodo dajali izobrazbo za konkretno delo, kot tudi za to, da nimamo dolgoročnih projekcij našega celovitega družbenoekonomskega razvoja. Če k temu prištejemo še sedanje probleme, ki so povezani s stabilizacijo gospodarstva in omejevanjem skupne porabe, so pogoji za hitrejše uveljavljanje novih odnosov še bolj neugodni in seveda tudi bistveno zavirajo doslednejše izvajanje rešitev na reformnih načelih ter uvajanje novih metod in tehnologije izobraževanja.

Zato mislim, da bi morali pri nadaljnji krepitvi in uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in preoblikovanju posebnih izobraževalnih skupnosti vztrajati tudi na tem, da bomo vanje dejansko vključevali delegate uporabnikov, o čemer je govoril tudi tovariš Zorič, to je vse tiste, ki so nosilci programov družbenoekonomskega razvoja, ne pa, da bomo ostajali na tem, kar se sedaj pojavlja v posebnih izobraževalnih skupnostih, da so vanje vključeni v glavnem izvajalci, in sicer v zborih izvajalcev, na strani zborov uporabnikov pa kadroviki oziroma izobraževalni delavci v organizacijah združenega dela. Mislim, da so ti zelo pomembni, saj sicer govorimo o prisotnosti znanosti in razvojnih služb v programiranju in planiranju izobraževanja, vendar pa so v različnih organih v izobraževalnih skupnostih premalo organizirano prisotni tehnologi, znanstveniki in strokovna društva, skratka, vsi tisti, ki bi lahko kvalitetno prispevali k dolgoročnim projekcijam razvoja in načrtovanja programov. Pri tem je posebej odgovorna tudi Gospodarska zbornica Slovenije. Moralo bi biti tudi bolj tesno sodelovanje med izobraževalnimi in raziskovalnimi skupnostmi.

Drugo vprašanje, ob katerem smo se v Republiški konferenci SZDL dalj zadržali in kar je tudi v predlogu stališč zbora posebej izpostavljeno, so naloge pri usklajevanju programskih zasnov v srednjem šolstvu in pa izdelava programskih zasnov v visokem šolstvu. Mislim, da so roki za to delo izredno kratki in da tu zamujamo, kajti programske zasnove in programe za srednje izobraževanje bi morali korigirati najkasneje do februarja 1983. leta, če hočemo izpeljati vpis v naslednjem šolskem letu že po teh novih programih. Vemo, da nas čaka predvsem zahtevna naloga integracije programov, odprave še vedno prisotnega dualizma, ki se v nekaterih usmeritvah še kaže in pa seveda predvsem tudi rešitev nekaterih vprašanj neracionalne mreže šolstva. Zame se pri tem postavlja vprašanje tudi večje vloge Izobraževalne skupnosti Slovenije kot mesta za usklajevanje tako med posebnimi izobraževalnimi skupnostmi kot tudi med občinskimi izobraževalnimi skupnostmi. Moram reči, ker sem sodelovala tudi v strokovnem svetu Izobraževalne skupnosti Slovenije, da smo imeli k predlogom programskih zasnov posebnih izobraževalnih skupnosti veliko pripomb, zahtev in stališč, vendar z njimi, potem ko so posebne izobraževalne skupnosti te programe

sprejemale, nismo uspeli. Postavlja se tudi vprašanje pristojnosti Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, kadar gre za očitno kršenje temeljnih ciljev zakona glede neposrednega uresničevanja teh določb zakona.

V Republiški konferenci SZDL Slovenije smo izpostavili še en problem, ki v predlogu stališč zbora ni omenjen, pa bi ga verjetno kazalo. Namreč, ko ugotavljamo te slabosti oziroma sedanjo razdrobljenost programov v srednjem šolstvu in tendence, ki se pojavljajo v zvezi s tem v visokem šolstvu, mislim, da moramo opozoriti tudi na vzroke za take tendence. Ti pa so razen teh, ki sem jih že omenila, tudi v tem, da se vzporedno s programi za pridobitev izobrazbe ne sestavljajo tudi programi za usposabljanje v organizacijah združenega dela in programi za permanentno izpopolnjevanje in specializacije, ki bi jih bilo potrebno razdelati za posamezne stroke oziroma tudi za posamezne smeri in usmeritve v izobraževanju. Zato moramo ob sedanjih dopolnitvah programov v srednjem šolstvu in pri sprejemanju programskih zasnov v visokem šolstvu sočasno začeti zelo načrtno in odgovorno pripravljati tudi programe za permanentno izpopolnjevanje in dograjevanje znanj, ker bomo lahko s tem preprečili sedanje težnje po razdrobljenosti vzgojno-izobraževalnih programov za pridobitev izobrazbe. To bi še dodala, sicer pa ste prejeli naša stališča. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa, tovarišica Blaha. Prosim, besedo ima tovariš dr. France Vreg, predstavnik Univerze v Ljubljani.

D r . F r a n c e V r e g : Tovarišice in tovariši! Seznanili smo se z ugotovitvami in stališči k poročilom o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju, tako da lahko vsaj v imenu ljubljanske univerze rečem, da se popolnoma strinjamo s predlogom stališč zbora. Mislim, da je točno opredelil vse tiste bistvene probleme, ki se odpirajo na področju vzgojno-izobraževalnega sistema. Zlasti bi se zahvalil zboru oziroma Skupščini, da je posebej eksplicitno poudaril v 2. točki celovitost visokošolskega dela in povezanost tega dela z znanstveno-raziskovalnim delom. Mislim, da je to eden izmed ključnih problemov, o katerem je bil tudi danes govor in menimo, da je tu verjetno ključ vsega nadaljnjega razvoja visokega šolstva, pa seveda tudi ključ razvoja družbe same, gospodarstva, industrije in družbenih dejavnosti. Popolnoma se lahko strinjam z uvodno ugotovitvijo tovariša Štefana Korošca, da ne zadostuje samo dejstvo, da smo načelno opredelili prioriteto na izobraževalnem in raziskovalnem področju, ampak da moramo skušati tudi v zaostrenih gospodarskih in finančnih razmerah zagotavljati nek vsaj normalen razvoj na teh dveh področjih.

Še posebej bi rad izpostavil, da bi morali na teh področjih uveljaviti, tako kot na vseh družbenih področjih, kriterij kvalitete. Prav zaradi tega smo v dokumentu, ki sta ga sprejeli obe univerzi in ki pomeni poizkus usklajevanja programskih zasnov in tudi poizkus neke dolgoročnejše vizije razvoja izobraževalnega sistema v Sloveniji, posebej poudarili problem kvalitete. Menimo namreč, da je, zlasti na področju znanosti in seveda tudi izobraževanja, vsem znana tudi projekcija razvoja na tem področju za daljši čas, ki jo je tudi obravnaval Zvezni odbor za znanost in v kateri je ugotovljeno, da se brez močne znanosti in velikih raziskovalnih skupin ne bomo mogli dokopati niti do novega znanja niti prodreti v zahtevni svet tehnologije in do virov svetovnega znanja. Skušali smo to upoštevati ob vseh teh programskih zasnovah. Ne le, da se moramo seveda povezati s svetovnim znanjem, ampak tudi zagotavljati adaptacijske procese in ustvarjati pri nas, v naši stvarnosti domača in lastna znanja. To je verjetno tisto bistveno, kar nas lahko v celotnem razvoju bistveno stimulira. Zato menimo, da moramo - in to tudi sprejemata obe univerzi - uveljavljati znanost in seveda nove programske zasnove kot pogoj družbenega spreminjanja. Seveda sprejemamo vso odgovornost na področju družbenega razvoja in na področju načrtovanja prihodnosti, zavzemamo se za te razvojne spremembe na področju gospodarstva, družbenih dejavnosti, družbenopolitičnega in kulturnega življenja Slovenije in Jugoslavije. Hkrati pa moramo opozoriti, kar izhaja iz mnogih razprav, to se je videlo predvsem tudi na primeru programskih zasnov, torej programov prihodnosti, ki naj bi se uveljavili pravzaprav šele v letu 199o oziroma v letu 2ooo, da smo pri tem še vedno preveč zazrti v trenutne potrebe združenega dela in trenutne kadrovske vidike združenega dela. Očitno je, tu smo se dovolj pogovarjali o teh zadevah, da bo prihodnost terjala mnogo višjo izobrazbeno stopnjo in mnogo višjo kvaliteto znanja, fleksibilnost in prila-

gajanje potrebam po novih znanjih. Zato bi morali celotni izobraževalni sistem v tem smislu organizirati in ga vsebinsko opredeliti, da bi res bili v stanju doseči neko kvalitetno preobrazbo visokega šolstva.

Moramo seveda tudi opozoriti, da smo v sedanji situaciji že nekoliko zaskrbljeni, ker sedanje padanje deleža družbenega proizvoda na izobraževalno in raziskovalno dejavnost v nekem smislu že ogroža normalno delovanje v obeh sfezah. Mislim, da moramo to tudi tu ugotoviti. Univerza bo seveda skušala zagotavljati vse oblike racionalizacije. O tem bom kasneje tudi še nekaj rekel.

Želel bi vas najprej seznaniti s tem, da smo kot univerza, usklajeno tudi z mariborsko univerzo, sprejeli načelno izhodišče, da se bomo skušali tudi z novimi programi odzivati zahtevnejšim in kvalitetneje zasnovanim programom, ki bodo temeljili na dosežkih znanosti. To dosegati v novih programih ne bo lahko, zlasti, o čemer je bil že prej govor na področju specializacij, skupaj z združenim delom. Morali bomo zlasti v programih za izpopolnjevanje in vzpostavljanje, ki uveljavljajo specializirana znanja, ugotoviti prihodnje zahteve razvoja znanosti in tehnologije. Seveda, tudi to ne bo lahko. Mislim, da bo treba - v dogovorih smo tudi z Gospodarsko zbornico Slovenije, z Raziskovalno skupnostjo Slovenije in z drugimi - ohraniti povezanost z modernimi znanstveno-tehničnimi dosežki.

Strinjamo se tudi z ugotovitvijo, ki je eden izmed konceptualnih pogledov na reformo, da je treba z večjo fleksibilnostjo vzgojno-izobraževalnih programov in organizacijo študija doseči tudi večjo fleksibilnost kadrov na posameznih področjih, ker je povsem jasno, da se bodo morali kadri prestrukturirati in celo spreminjati temeljne poklice.

Naslednje, kar bi ugotovil, je, da moramo sprejeti sistem permanentnosti izobraževanja in ga skušati tudi zagotavljati na vseh področjih. Vendar, praktično je in morda premalo izpostavljeno prav dejstvo, da izobraževanje iz dela in ob delu usiha. Najbrž bi bilo potrebno narediti temeljitejšo analizo v združenem delu, kako preseči to stanje. To stanje bi nas lahko v naslednjih petih letih pravzaprav pripeljalo do usodnejšega padca izobraževanja, predvsem iz dela. Menimo, da bi morali predvsem razviti številne oblike izobraževanja iz dela, kjer bi univerza skupaj z združenim delom oblikovala določene izobraževalne programe in tudi skupaj z razvojnimi inštituti, ki so v združenem delu, skušala doseči višjo stopnjo kvalitete znanja.

Zlasti se nam odpira problem, kako že v bližnji prihodnosti načrtovati številne specialistične programe, ki bi dejansko ustrezali oziroma se odzivali potrebam združenega dela. Univerza je tu pripravljena storiti vse in mislim, da je vzdušje na univerzi tako, da to omogoča.

Naj se sedaj nekoliko vrnem na obravnavo problema novih programskih zasnov in seveda tudi številnih predlogov, ki jih je omenil že tovariš Zorič, namreč, predlogov za nove programe. Povsem točna je bila njegova ugotovitev, da smo imeli v novih programskih zasnovah predlaganih kakih 3o novih programov, v okviru teh programov pa kakih 4o smeri. Govorim seveda za visoko šolstvo. Poseben problem je razdrobljenost v srednjem šolstvu. Vendar že iz analize visokega šolstva se tudi kaže neka, lahko bi rekel, parcialnost posameznih strok, pa tudi neka regionalnost na tem področju. Parcialnost posameznih strok v tem smislu, da si je posamezna panožna skupnost najbrž povsem upravičeno predstavljala, da bo na določenih deficitarnih področjih morala dvigniti stopnjo izobrazbe iz srednje na višjo in na visoko. Zahtevali so inženirje, kar ne bom našteval. To je znano na določenih področjih papirništva, na določenih specialnih področjih usnjarske tehnologije, tehnologije prometa in podobno. Seveda so mnoge teh zahtev upravičene in v načelu nismo mogli zavrniti teh zahtev. Vendar smo se že v postopku usklajevanja v okviru Univerze Edvarda Kardelja in mariborske univerze dogovorili s posameznimi strokami, da ugotovimo, kje je mogoče vendarle racionalno pristopiti k problemu novih programov in kje je mogoče tudi racionalno nadomestiti te zahteve s tem, da se uporabi nek drug izobraževalni center v okviru Jugoslavije ali tudi v svetu, ki bi nam dajal visoko specializirane strokovnjake. Očitno je tudi, da na nekaterih področjih sami sploh nismo strokovno, znanstveno niti pedagoško sposobni, da bi določene stroke sami izobraževali. Kot pozitivno dejstvo je treba omeniti, da smo v postopku usklajevanja pravzaprav že razumno racionalizirali skoraj vseh teh 3o programov, da to ni več problem in da so vsi bolj ali manj že sprejeli našo sugestijo, da se resnejše zahteve prenesejo v naslednje srednjeročno obdobje,

ker bi takrat reševali odprte probleme preraščanja višjih šol v visoke in podobne zahteve. Tudi na področjih družboslovja, pedagogike in podobno so bili doseženi usklajevalni sporazumi. Celoten proces usklajevanja bo sedaj še potekal v delegatskih skupščinah, v skupščinah posebnih izobraževalnih skupnosti, v strokovnih svetih in menimo, da bomo skušali zagotoviti tudi tu neko razumevanje v tem smislu, da bodo sedaj posamezne panoge in tudi uporabniki razumeli to dejstvo.

Hkrati je v zvezi s tem tudi predlagana racionalizacija. V dokumentu, ki smo ga že sprejeli in ki je poslan vsem fakultetam pa tudi Izobraževalni skupnosti Slovenije, na razpolago pa bo tudi vsem posebnim izobraževalnim skupnostim, predlagamo določene stopnje racionalizacije,kjer je to seveda mogoče. Zlasti smo predlagali, da se prouči možnost, da se v okviru vzgojno-izobraževalnih programov nekatere smeri nadomestijo s skupinami zbirnih predmetov, kar seveda pomeni tudi določeno racionalizacijo oziroma, da se zagotovi tudi prenos nekaterih podiplomskih znanj na podiplomske študije, pod pogojem seveda, da se v planskih dokumentih in sporazumih Izobraževalne skupnosti Slovenije zagotovi, če gre za primer prenosa, tudi financiranje takih programov.

Res je, odprto je vprašanje svobodne menjave dela v posebnih izobraževalnih skupnostih. Pred tem si ne zapiramo oči. Vemo, da je to izredno težavno vprašanje in da ga nismo uspeli povsem rešiti v dveh oziroma treh letih. Sklep obeh univerz je, da tudi raziskovalno pristopimo k problemu oblikovanja standardov in normativov. Sedaj tečejo trije projekti v okviru Izobraževalne skupnosti Slovenije in obeh univerz, ki naj bi jasneje odgovorili na to vprašanje. Ne vemo, če bodo ustrezno odgovorili. Mislim pa, da bodo dali neke elemente za močnejšo opredelitev svobodne menjave dela.

Opozoril bi pa seveda na to, da sedaj že tečejo mnoge oblike neposredne menjave dela in svobodna menjava dela trajno poteka kot oblika sodelovanja univerze in posameznih fakultet z združenim delom. Take oblike neposredne menjave dela na posameznih fakultetah, omenim naj elektro in strojno, presegajo tudi prek 5o odstotkov finančnih virov, ki jih ima posamezna fakulteta. Seveda se tudi s temi sredstvi neposredne menjave dela zagotavlja tisto, kar je pravzaprav nemogoče, rast mladih kadrov na univerzi, ker jih s sredstvi izobraževalne skupnosti ne moremo zagotavljati. Tako prav na ta način z neposredno menjavo dela zagotavljamo vsaj enostavno reprodukcijo kadrov na univerzi in s tem delno tudi pokrivamo kvalitetnejši pedagoški proces.

Zadnje, na kar bi opozoril in kar bi bilo potrebno tudi v političnem sistemu proučiti, je, da bi bilo treba narediti analizo delegatskih odnosov, predvsem v obeh samoupravnih interesnih skupnostih. O tem smo večkrat že dajali pobude, vendar do teh analiz ni prišlo. Sicer gre za analize v tem smislu, da smo vendar v procesu, ko smo organizirali 18 posebnih izobraževalnih skupnosti, ki so bolj ali manj porazdeljene po panogah sicer dosegli neko stopnjo močnejše povezanosti z združenim delom, vendar pa v celoten mehanizem nismo vgradili močnejših integracijskih elementov. To se je pokazalo tudi sedaj. Že pri sprejemanju različnih programov in programskih zasnov se je pokazala razdrobljenost in ni bilo dovolj procesov integracije med posameznimi posebnimi izobraževalnimi skupnostmi. Očitno pa je, da bi morali iskati možnosti integracije na vsebinskih povezavah posameznih programov in pri tem potem razmišljati o določeni stopnji integracije. Kolikor pa vem, je v okviru Izobraževalne skupnosti Slovenije že dogovorjeno, da bomo, ne glede na organizacijske strukturne spremembe, ta proces sedaj intenzivno začenjali. Lahko se že posamezne posebne izobraževalne skupnosti skupno sestajajo in se tudi morajo sestajati, če hočejo priti do celovitih programskih zasnov in do celovitosti izobraževalnega programa v Sloveniji. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa! Besedo ima tovarišica Ivanka Vrhovčak.

I v a n k a V r h o v č a k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Vsi današnji razpravljalci bi lahko bili veliko krajši, če bi imeli boljšo objektivno podlago za razpravo. Mislim na poročila. Vedeti moramo, da so poročila vendarle osnovni pogoj za vsebinsko razpravo, za enotno poimenovanje vseh problemov, ki jih srečujemo na sedanji stopnji uresničeva-

nja zakona o usmerjenem izobraževanju, nekatera vprašanja pa so tudi starejša, so še vedno odprta in jih še nismo začeli razreševati.

Ne bi vas rada poučevala, vendar ne bodimo nestrpni. Razpravljamo o zakonu, ki presega okvir šolskega zakona; to je zakon,ki sega na najširše družbeno področje. Moram biti kritična do sestavljalcev oziroma pripravljalcev osnovnega gradiva za delegate, da niso mislili predvsem na to, da z zakonom ne prenašamo samo odgovornost na širšo družbo, ampak morajo posamezni nosilci sproti aktivno spremljati in analizirati, kako uresničujemo enega izmed naših temeljnih sistemskih zakonov.

Nikakor ne mislim, da bi moralo poročilo vsebovati vse, kar se je sploh že zgodilo v vzgoji in izobraževanju oziroma v uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju, kajti danes že četrtič razpravljamo o tem v Skupščini. Vsekakor pa bi bilo potrebno analitično poročati o tem, kar se je zgodilo med obema sejama, da bi lahko pravilno, objektivno in pošteno ovrednotili velikanske napore, ki so bili vloženi v uresničevanje zakona in tudi prve rezultate na tem področju, hkrati pa bi lahko izločili tista vprašanja, na katera že življenje samo zahteva odgovore. Tudi do tega zakona, ki je sicer zelo čvrst, se moramo zelo življenjsko vesti.

V takem poročilu bi morali biti opredeljeni vsi subjekti, ki so še posebej odgovorni za izvajanje zakona o usmerjenem izobraževanju, kajti mislim, da je tudi to eden od pogojev, da postaneta vzgoja in izobraževanje tudi sicer stvar tistih, ki imajo prvenstvene naloge in vlogo pri njihovem uresničevanju. Hkrati pa bi s tem odpadlo sprenevedanje, prelaganje odgovornosti s prvega na drugega nosilca, kajti tako kot povsod so tudi na tem področju nosilci aktivnosti natančno določeni in prvi ne more zamenjati drugega.

Tako bi se izognili očitkom, da zaostajata stroka in znanost, da se kolektivi v šolskih organizacijah združenega dela nezadostno vključujejo v prizadevanja za uresničevanje zakona o usmerjenem izobraževanju in tako dalje.

Ne sprejemam razlage oziroma opravičil nekaterih poročevalcev, ki so se že na začetku zavarovali in rekli, da je poročilo skopo zato, ker odgovarjajo samo na naloge, opredeljene v Skupščini in zato poročilo ni popolno ter da je bilo naročeno na našem zasedanju pred letom, da je potrebno težišče delovanja prenesti na uvajanje zakona o usmerjenem izobraževanju v visoko šolstvo. Tudi to povsem ne drži, kajti ves čas poudarjamo, da je potrebno uporabiti dialektično metodo, da torej ne moremo začeti usmerjenega izobraževanja graditi v visokem šolstvu, ne da bi se dobro oprli na srednje usmerjeno izobraževanje in obratno. Tega tudi ni mogoče naprej razvijati brez ustvarjalnega sodelovanja univerze in sploh visokega šolstva.

Kolikor mi je znano, so lahko poročevalci v svojih poročilih izhajali samo iz statističnega zajemanja in obdelave podatkov. Empiričnih raziskav in znanstvenih analiz še ni. Vemo, da je v pripravi nekaj takih raziskav, nekatere so se komaj začele, druge pa še ne. Mislim pa,da so še posebno na tako občutljivem področju, kot sta vzgoja in izobraževanje, kjer gre za reformo šolstva, ki v zgodovini nima primere in ki nima eksperimentalne faze, potrebne, če hočemo aktivno spreminjati razmere, zavračati staro in se oprijemati novega, zelo dobre znanstvene analize, ustvarjalne analize, iz katerih bo mogoče izhajati. Zato predlagam, da to smiselno vgradimo v predložena stališča.

Mislim, da bi bilo potrebno ponovno pregledati raziskovalne projekte, ki spremljajo uresničevanje zakona o usmerjenem izobraževanju, v smislu razprav in uvodnega poročila tovariša Zemljariča na Republiški konferenci SZDL in glede na možnosti opraviti določeno selekcijo in dati na področju vzgoje in izobraževanja prednost tistim raziskavam, ki se neposredno nanašajo na uresničevanje zakona o usmerjenem izobraževanju s tem, da ne smemo še bolj siromašiti že tako siromašnega obsega raziskovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja.

Predlagam, da se pogovorimo, kaj pričakujemo od takega poročila čez leto, ko bomo o njem že petič razpravljali. To poročilo bi bilo potrebno dopolniti s tem, kako tečejo raziskave, kakšni so rezultati uresničevanja zakona o usmerjenem izobraževanju.

Danes je že bil omenjen poseben problem, in sicer problem izobraževanja iz dela in ob delu. Na tem področju kot tudi na nekaterih drugih ocene niso povsem usklajene, nianse so različne. Zdi se mi, da je težišče teh ocen predvsem v poročilu Gospodarske zbornice. To poročilo in tudi druga izražajo silno nevaren odmik od zasnov usmerjenega izobraževanja. O tem smo danes že veliko govorili. Če je kje resničen razkorak med tem, kar govorimo in kar počnemo na področju vzgoje in izobraževanja, potem je prav tu. Kaj naj storimo ob teh izrazito negativnih trendih? Moram reči, da to ni presenečenje in bi pravzaprav morali te vzroke že temeljiteje proučiti, kajti že štiri leta opažamo neugodne trende v izobraževanju odraslih, da se hitro znižuje delež delavcev, ki se izobražujejo ob delu, da sploh ne govorimo o izobraževanju iz dela, za katerega smo vedno menili, da bo postal prevladujoča oblika izobraževanja in funkcionalne izmenjave med delom in izobraževanjem, najbrž je pa mogoče na prste obeh rok prešteti srečneže, ki jim je to uspelo. Zdaj se omejujem bolj na izobraževanje ob delu, kjer smo pred štirimi leti vedeli, da je prišlo do zasuka na tem področju in smo štiri leta le ugotavljali, da število teh delavcev upada. Na tem področju se izneverjamo, naj še enkrat poudarim, enemu od temeljnih ciljev zakona o usmerjenem izobraževanju. O tem Gospodarska zbornica ustreznega stališča nima, razen če kot njihovo stališče sprejmemo stališče, ki je izraženo v njihovem poročilu na 14. strani v 3. točki, kjer med vzroki za upadanje števila delavcev naštevajo poleg preslabe aktivnosti vseh odgovornih dejavnikov, poleg neke splošne klime, tudi prešibko družbeno prizadevanje za odpravo preusmerjanja delavcev tehničnih poklicev v administrativne in družboslovne poklice, dalje visoke šolnine, neprilagojene vzgojnoizobraževalne programe v tem izobraževanju in nezainteresiranost delavcev. Žal ni časa, da bi se o posameznih razlogih več pogovarjali, čeprav so dobro poimenovani, nekateri sicer še manjkajo, kot na primer usposobljenost združenega dela oziroma ustreznih služb za nove naloge. Na kratko bi omenila le dva razloga. Povedati je treba, da je potrebno preusmeriti delavce v izobraževanje za tehnične poklice na račun preteklega prevelikega usmerjanja v administrativne in družboslovne poklice. Ta preusmeritev je v bistvu administrativno omejevanje vpisovanja na administrativne in družboslovne šole. Torej, osebno iniciativo delavcev, ki je vrsto let prevladovala v izobraževanju ob delu, je sedaj zamenjala administrativna rešitev in ne samoupravna. Tudi na področje vzgoje in izobraževanja prenašamo prepovedi, ne borimo pa se za novo kvaliteto usmerjanja izobraževanja ob delu in iz dela in za samoupravno organizirano usmerjanje, za ustreznejšo kadrovsko politiko, za programiranje in planiranje vzgoje in izobraževanja v šoli, v organizacijah združenega dela za zaposlene delavce, ne borimo se za prilagojene programe, za bolj fleksibilne in dinamične oblike izobraževanja odraslih, ne naredimo večjih korakov v pomoči tistim redkim strokovnim službam v organizacijah združenega dela, ki orjejo ledino in so v veliki meri prepuščene same sebi. Te službe imajo tudi majhno podporo tistega dela strokovnih delavcev v organizacijah združenega dela, ki bi objektivno lahko več storili pri programiranju in planiranju izobraževanja in tudi pri usklajevanju programov izobraževanja, to so strokovni delavci v tehničnih poklicih, tehnologi, ekonomisti in tako naprej.

Težko je poslušati sprevračanje odgovornosti, krivde,izgovorov in tako naprej, da uresničevanje zakona o usmerjenem izobraževanju ne steče, ker združeno delo ne opravlja svoje vloge. Na Družbenopolitičnem zboru smo lansko leto v razpravi terjali poročilo Gospodarske zbornice. Vedeti moramo, da se organizacije združenega dela prvič v zgodovini srečujejo s tako nalogo, da prevzemajo velik del ne le formalnih odgovornosti, ampak tudi velik del izvajanja programa vzgojnoizobraževalnega dela, kar niso nikoli počele in nimajo ob sebi tako trdne in čvrste strokovne institucije, kot jo ima toliko let staro šolstvo, ki ima poleg tradicije ob sebi druge strokovne institucije, med njimi tudi Zavod za šolstvo. Posebej podpiram 8. točko predloga stališč k poročilom o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju, ki zahteva, da temeljito analiziramo vzroke za zmanjšanje obsega izobraževanja ob delu in tako naprej. Zavzemam se za to, da v tej točki natančno določimo tistega, ki naj prevzame nekatere konkretne strokovne naloge in pomaga organizacijam združenega dela v gospodarstvu rešiti nekatere temeljne probleme. Vsi vemo, da sta si ustrezne strokovne naloge razdelila Zavod za šolstvo in Gospodarska zbornica, vemo tudi, zakaj jih ni prevzel Zavod za šolstvo v celoti, zakaj je pri teh vprašanjih nenadomestljiva Gospodarska zbornica, zato mislim, da je premalo, kar je rečeno v poročilu, naj Gospodarska zbornica še naprej pomaga organizacijam združenega dela. Taka pomoč je tako razteglјiv pojem, da si pod tem nič ne predstavljamo.

Najbrž bo potrebno točno vedeti, v kakem smislu bo pomagala organizacijam združenega dela, da bodo spoznale svoj kadrovski položaj, svoje strokovne potenciale in na tej podlagi ugotovile potrebe, pripravile programe in v svoje plane kot enakovreden dejavnik proizvodnje vključile tudi izobraževanje delavcev.

Mislim, da je tako nazadovanje izobraževanja ob delu slaba vizija mladim, ki bi jim morali dati vero, da je pred njimi vse življenje, v katerem se bodo lahko izobraževali. Včasih se je s šolsko obveznostjo končala pot izobraževanja in vedoželjnost zajezila, zakon o usmerjenem izobraževanju pa temelji na tem, da se bomo vse življenje učili. Ko govorim o slabi viziji, mislim, da se glede na sedanje stanje na področju izobraževanja ob delu mladi ne morejo zanašati na to, da bi se s hitrejšim odhodom na delo lahko pozneje še izobraževali.

Rada bi opozorila še na en problem. Eden od vzrokov za takšen pritisk mladih ljudi na peto stopnjo je tudi to, da se jim zdi, da kakršno izobrazbo si bodo pridobili zdaj, bodo imeli, ker so slabe možnosti, da bi iz dela lahko nadaljevali s svojim šolanjem.

Na koncu bi poudarila še en problem, ki ima širše razsežnosti. Morda pretiravam, toda če se bo tako nadaljevalo, bomo imeli opraviti z resnim idejnim problemom, lahko rečemo celo razrednim. Gre za problem edinega kriterija za napredovanje, to je ocenjevanje. Ne bi o tem govorila, kajti mladi so o tem začeli in z večino njihovih razmišljanj se strinjam. Rada bi opozorila, da je, kot vemo, kriterij selekcije po prvem letniku srednjega usmerjenega izobraževanja ocena. Potem se usmerja mlade v skrajšane programe in prihodnji kvalificirani delavci bodo tisti - zdaj namerno zaostrujem to vprašanje - ki niso bili uspešni učenci. To je zelo resen problem, to je začetek nadaljnje diferenciacije. Z njim se moramo zelo resno soočiti in ga preprečiti.

Drugi problem je bolj retorične narave. Čeprav nisem pravnik, sem si kazenski zakon zaradi nekih drugih vprašanj prebrala in osebno se mi zdi zelo human. Za vsakega človeka je možna rehabilitacija. Naš učenec, ki ima povprečno oceno toliko in toliko, pa te možnosti nima. Njegova vstopnica v nadaljnje stopnje izobraževanja je le kriterij ocene. Tudi pri sprejemanju na visoke šole računajo že danes aritmetične sredine vseh nabranih ocen in tudi to postaja kriterij za sprejem na eno ali drugo fakulteto oziroma za vključevanje v takšen ali drugačen program. Ne bi govorila, da je to silno kočljiv pokazatelj oziroma kriterij, ki je v sami zasnovi lahko zelo subjektiven, kajti oceno daje učitelj. Ne mislim, da je to negativno, ampak prehuda je odgovornost učitelja, da na ta način pravzaprav kroji nadaljnjo usodo učencev. Ob tem bo potrebno zelo resno razmisliti o vrsti drugih dejavnikov in se pogumno odločiti za neko analizo, ki smo jo pred leti že videli in ob kateri smo se strahotno zgrozili, potem pa smo vendarle naredili nekatere premike. Gre za znanstveno raziskavo, ki je bila opravljena pred dobrimi desetimi leti na Filozofski fakulteti, o vplivu socialnega faktorja na uspešnost učencev. Takrat smo se morali resno soočiti s pojavom, da se delavski in kmečki otroci ne vključujejo v višje oblike izobraževanja in vemo, da smo takrat morali z družbeno intervencijo nekatere napake popraviti. Mislim, da si tega ponovno ne smemo privoščiti in tudi vse pogoje imamo, da ne bi bilo potrebno, da bi se ta pojav ponovil.

Še nekaj bi dodala, naj mi tovariša iz obeh univerz ne zamerita. Sem član habilitacijske komisije in sedaj že nekajkrat slišim in seveda v sebi čutim neko zadovoljstvo, kako uspešno se pogovarjata in dogovarjata obe univerzi o celi vrsti temeljnih problemov. Moram reči, da je delo v habilitacijski komisiji silno težko, včasih celo popolnoma onemogočeno zaradi tega, ker se o nekaterih kriterijih obe univerzi nista dogovorili in prosim, da v nadaljnjih prizadevanjih in v uspešnem dogovarjanju pomislita tudi na to. Hvala lepa!

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa! V zvezi z razpravo k tej točki menim, da bi se morali drugič, ko bomo obravnavali metode in način našega dela, natančno dogovoriti o obsegu naših razprav, o tem, katere probleme obravnavamo. Ugotoviti moramo, ali imamo različne poglede na to, kaj je funkcija Družbenopolitičnega zbora: ali je njegova funkcija, da razpravlja o vseh vprašanjih, ki so odprta ob nekem vprašanju ali ne. Gotovo ta razprava

lahko pomaga predlagatelju in tudi drugim, ki so navzoči, da bodo bolj seznanjeni z našimi pogledi. Vendar je temeljna naloga našega zbora, da se osredotočimo na temeljna sistemska vprašanja in v zvezi s tem zavzamemo stališča. Očitno je, da je pristojnost Republiške konference SZDL in drugih političnih organizacij pri delovanju delegatskega sistema, pri obravnavanju posameznih vprašanj bistveno širša od pristojnosti našega zbora. Zato ne moremo povzemati vseh problemov, še manj pa ponavljati celotno vsebino razprave v okviru Republiške konference SZDL. Na dnevnem redu imamo približno petkrat več vprašanj, kot jih lahko uvrsti Socialistična zveza na sejo, ki traja ves dan. S tega vidika mislim, da bi morali to upoštevati. To dilemo predlagam za obravnavo drugič, ko bomo podrobneje govorili o teh vprašanjih.

Mislim, da je za delovno skupino pomembno, da razširi tisti del stališč, ki govorijo o družbenoekonomskih odnosih, ki jim je današnja razprava dala večji poudarek. Mislim, da ni potrebno, da bi formalno širili sestavo naše skupine. Tovariš Zorič in tovariš Vreg sta povabljena, da sodelujeta v delu te skupine, če želita prispevati k njenemu uspešnejšemu delu. Predlagam, da je skupina, če se le da, restriktivna tudi glede na to, da druga dva zbora ne moreta obravnavati te točke dnevnega reda oziroma o njej odločati, dokler nimata stališč našega zbora.

Želi še kdo razpravljati v zvezi s to točko dnevnega reda? (Ne.) Če ne želi, predlagam, da prekinemo obravnavo in nadaljujemo takrat, ko bo skupina pripravila spremembe teh stališč. Pred odmorom bi še razpravljali o predlogu stališč, ki smo jih sprejeli v zvezi s spremembo zakona o usmerjenem izobraževanju. Predlog imate pred seboj. Prosil bi za mnenje predvsem delegate ZSMS in predstavnika Izvršnega sveta.

P e t e r W i n k l e r : Izvršni svet se strinja s takim stališčem, ker je podobno stališče tudi sam oblikoval danes zjutraj.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Ima še kdo kakšne pripombe? (Ne.) Če nima, predlagam, da glasujemo.

Kdor je za to, da sprejmemo predlog stališč, kot so bila predložena, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli ta stališča in prosim, da jih posredujete drugima dvema zboroma.

Odrejam odmor do 13.3o ure. Ob tem vas opozarjam na problem sklepčnosti.

(Seja je bila prekinjena ob 13. uri in se je nadaljevala ob 13.45 uri.)

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Prehajamo na 4. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije.

V okviru te točke bomo obravnavali izvajanje vrste zakonov, ki jih je sprejela Skupščina SFRJ ob koncu leta 1981 in v letošnjem letu za uresničevanje gospodarske stabilizacije. V uvodni besedi predstavnika Izvršnega sveta smo bili seznanjeni tudi o izvajanju ukrepov Zveznega izvršnega sveta, ki jih je le-ta sprejel v mesecu oktobru 1982.

Kot gradivo ste k tej točki prejeli informacijo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih intervencijskih zakonov in izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna. Informacijo je Izvršni svet v uvodni besedi dopolnil z aktualnimi podatki v sedanjem trenutku, hkrati pa nas je obvestil še o nekaterih nalogah, ki izhajajo iz že sprejetih zakonov in drugih ukrepov, ki so bili sprejeti v tem mesecu.

Delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je predložila pismeno poročilo o seji Zbora republik in pokrajin Skupščine

SFRJ, ki je bila 14. in 15. oktobra letos. Danes smo prejeli še dodatno poročilo k informaciji o izvajanju zveznih interventnih ukrepov in izpolnjevanju obveznosti SR Slovenije do zveznega proračuna, ki so ga predložili pristojni odbori vseh treh zborov in predlog sklepa, ki naj bi ga zbor sprejel pri tej točki dnevnega reda.

Uvodno besedo Izvršnega sveta smo poslušali. Želi razpravljati predstavnik delegacije? (Da.) Prosim, besedo ima tovariš Miran Potrč.

M i r a n P o t r č : Najprej bi rad povedal, da so bila stališča in predlogi Skupščine SR Slovenije posebej pa Družbenopolitičnega zbora, ki so bila sprejeta na seji 13. oktobra, v veliko oporo delegaciji Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin ob sprejemanju zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta. V delegaciji menimo, da smo s svojo aktivnostjo v odborih v postopku usklajevanja teh aktov pa tudi v razpravi na zboru ustrezno uveljavili najbolj bistvena stališča, ki so bila sprejeta v slovenski Skupščini. Glede na to, da ste poročilo delegacije danes prejeli, mi dovolite, da na kratko povzamem aktivnost delegacije.

Najprej bi rad povedal, da splošna razprava o vseh predlaganih ukrepih v Zboru republik in pokrajin najprej sploh ni bila predvidena. Če bi splošne razprave ne bilo, delegacija ne bi imela možnosti, da posreduje vsa stališča, ki so bila oblikovana v slovenski Skupščini. Zato smo kot delegacija dali pobudo, da se organizira splošna razprava in dogovorjeno je bilo, da se bo splošna razprava o paketu ukrepov opravila skupaj z razpravo o uresničevanju sklepov Zbora republik in pokrajin z dne 15. in 16. julija, kjer smo sprejeli sklepe v zvezi s tako imenovano majsko analizo oziroma oceno tekočih gospodarskih gibanj. V tej splošni razpravi je delegacija Slovenije poudarila, da kritične gospodarske razmere sicer terjajo izjemne ukrepe in njihov sprejem načelno podpiramo, da pa so mnogi ukrepi pripravljeni z zamudo, predvsem pa niso celoviti, saj ne rešujejo mnogih temeljnih vprašanj naše sedanje gospodarske situacije. To so predvsem večje spodbude za izvoz na konvertibilno področje,odnosi na kreditno-denarnem področju in podobno.

Usmeritev na te ukrepe in s tem na odpravo bistvenih vzrokov sedanjih težav je, kot je poudarila delegacija, nujen pogoj, da bi tudi sedanji predlagani ukrepi, ki so pretežno administrativni in omejevalni, dali željene rezultate. Tako usmeritev je delegacija posebej poudarila tudi v razpravi o izhodiščih ekonomske politike v letu 1983, kjer se je posebej zavzela, da mora biti resolucija za prihodnje leto pripravljena na realnih osnovah in na spoznanem resnem gospodarskem položaju in vsi pogoji gospodarjenja za leto 1983 morajo biti znani pred koncem letošnjega leta. To pomeni, da mora biti resolucija konkretna, operativna in morajo biti določeni tudi nosilci izvajanja posameznih nalog in usmeritev.

Poudarili smo, da resolucija ne bi smela biti zbir želja, kar se je do sedaj pogosto dogajalo, saj lahko le realna ocena stanja in realna predvidevanja za leto 1983 zagotovijo, da ne bi kasneje zaradi nerealnih ciljev ponovno z linearnimi intervencijami poskušali doseči usklajevanje z okviri, ki jih bodo zahtevala tekoča gibanja. Posebej smo poudarili, da mora biti ključna razvojna naloga povečanje izvoza na konvertibilno področje in v ta namen je potrebno izhajati iz realne devizne bilance. Povečanju izvoza je potrebno podrediti tudi potrebo po zmanjšanju vseh oblik porabe in po usmerjanju razpoložljivih investicijskih sredstev predvsem v izvozno usmerjeno proizvodnjo ter vzpostaviti tak instrumentarij izvoznih spodbud, ki bo dohodkovno spodbudil vsako temeljno organizacijo združenega dela za povečanje izvoza na konvertibilno območje.

V zvezi s splošno razpravo o predlaganih intervencijskih ukrepih je delegacija opozorila tudi na to, da sedanje razmere sicer terjajo večjo solidarnost pri omejevanju porabe v Jugoslaviji, da pa ni mogoče pristajati na solidarnost tudi v primerih, ko posamezne organizacije združenega dela in družbenopolitične skupnosti ne izpolnjujejo svojih obveznosti.

Delegacija je v svoji razpravi posebej opozorila tudi na odgovornost predlagateljev za pravilnost izbora in vsebine predlaganih ukrepov ter ustreznost ocene njihovih učinkov, saj je opozorila, da delegati glede na način informiranja o njih in na postopek sprejemanja za vse posledice ne morejo prevzeti

polne odgovornosti. Odgovornost predlagatelja, to je Zveznega izvršnega sveta za sprejetje predloženega paketa intervencijskih ukrepov je zaradi tega mnogo večja. Zato je delegacija tudi predlagala, da Zbor republik in pokrajin sprejme sklep, da mora Zvezni izvršni svet o učinkih sprejetih ukrepov poročati zboru. Zbor je po zaključku te splošne razprave na predlog naše delegacije sprejel sklep, da mora Zvezni izvršni svet vsake tri mesece poročati zboru o učinkih predlaganega paketa ukrepov.

Mnenja smo, da je delegacija s svojo aktivnostjo dosegla, da se je tudi na sestanku predsedujočih v delegacijah oblikoval dogovor o tem, da bo za eno od prihodnjih sej zbora pripravljena tudi posebna razprava o uveljavljanju odgovornosti za predlaganje in uresničevanje sprejete ekonomske politike v Zboru republik in pokrajin. Ugotavljali smo, da sta se v delu Zbora republik in pokrajin v preteklih štirih mesecih, ko je pravzaprav vse pogosteje prihajalo do sprejemanja ukrepov po hitrem postopku in do novih interventnih predpisov, medsebojni odnos in medsebojna odgovornost zameglila in je bilo zato po oceni naše delegacije smiselno opozoriti na to vprašanje.

Delegacija je bila posebej aktivna tudi ob usklajevanju zakona o menjalniških poslih. Zakon smo usklajevali na več sejah pristojnih delovnih teles, ker sta največ pripomb k predloženemu osnutku oblikovali Skupščini SR Hrvaške in SR Slovenije. Bistvene pripombe so se nanašale, kot je zapisano v stališčih Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, k 9. členu tega zakona, po katerem naj bi bil Zvezni izvršni svet pooblaščen, da odloča o razdelitvi deviz iz menjalniških poslov, ki se bodo zbrale pri Narodni banki Jugoslavije. Po usklajevanju in po posebni izjavi, ki sta jo v postopku usklajevanja dali najprej delegacija Slovenije in kasneje še delegacija Hrvaške, je bilo besedilo tega člena zakona usklajeno tako, da se je pooblastilo Zveznega izvršnega sveta za razdeljevanje deviz, zbranih pri Narodni banki Jugoslavije iz menjalniških poslov, črtalo. S tem je postalo jasno, da se tudi o razdelitvi teh deviz odloča v okviru skupne devizne politike Jugoslavije, ki jo sprejema Skupščina in takšnega pooblastila torej Zvezni izvršni svet ni dobil. Hkrati pa nismo mogli uveljaviti druge bistvene pripombe k temu členu, ki jo je oblikovala slovenska Skupščina, naj bi se sredstva zbirala na prehodnem računu Narodne banke Jugoslavije, in sicer z obrazložitvijo, da Narodna banka Jugoslavije prehodnih računov nima. Izražena je bila ideja o oblikovanju posebne evidence o tem v Jugoslaviji, ker se računi Narodne banke nahajajo v tujini in niso prehodni, vendar glede na to, da je Zvezni izvršni svet izjavil, da se s tem zakonom ne urejajo vprašanja razdeljevanja deviz med organizacijami združenega dela, ampak samo vprašanje statusa efektivne tuje valute v naši državi in bo Zvezni izvršni svet v sistemskih zakonih, to je predvsem v zakonu o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino in v ukrepih ekonomske politike za leto 1983, razrešil tudi to vprašanje, smo menili, da so bistvene pripombe Slovenije uveljavljene in ob pooblastilu, ki smo ga imeli, smo dali tudi soglasje k tašnemu zakonu.

Mislimo, da je v zvezi z razpravo o tem zakonu bistveno to, da se, kot je bilo mogoče razbrati iz besedila tega 9. člena, sistemsko ni trajno uredilo vprašanje razdeljevanja deviz, zbranih na podlagi menjave v menjalnicah, temveč da je to vprašanje ostalo odprto za kasnejše sistemsko urejanje, ki bo sledilo v naslednjih mesecih.

Pri carinskem zakonu nismo vztrajali pri pripombi, ki je bila v Sloveniji oblikovana. Pripomba se nanaša na to, naj bi bili zdomci oproščeni carinskih olajšav le ob dokončni vrnitvi v domovino, ne pa tudi ob občasnih vračanjih domov. Pri tej pripombi nismo vztrajali, ker je bilo pojasnjeno, da to ni vsebina carinskega zakona, ampak izvedbenih ukrepov, za katere je pooblaščen Zvezni izvršni svet in obljubljeno je bilo, da bo to vprašanje ob pripravi izvedbenih ukrepov obravnavano in upoštevano.

Moram pa povedati, da smo v zvezi s to pripombo, ki je bila oblikovana v slovenski Skupščini, v delegaciji menili, da bi bilo potrebno, preden bi delegacija ali slovenski Izvršni svet še naprej vztrajala pri tej pripombi, to vprašanje bolj celovito proučiti z vseh ekonomskih in političnih vidikov. Najbrž obstaja po eni strani potreba po čimvečjem izenačevanju zdomcev s položajem naših občanov, ki stalno živijo v Jugoslaviji. Če pa želimo spodbuditi stike zdomcev z matično domovino, če želimo vplivati na to, da se pogosteje vračajo, če želimo zagotoviti, da bi si tudi občasno pred dokončno vrnitvijo ustvarili

določene pogoje za dejavnost, je najbrž vprašljivo striktno uveljavljanje načela, da je določena oprostitev carine mogoča samo ob dokončni vrnitvi. Najbrž to vprašanje še ni dovolj proučeno in bi zato predlagali, da ga še temeljito proučimo.

Četrto, o čemer bi vas želel obvestiti, je vprašanje uredbe o uvedbi depozitov za pravico iznašanja dinarjev. Rad bi vas obvestil, da delegacija ni mogla o vsebini tega ukrepa posebej razpravljati. Delegacija je bila namreč le seznanjena z ukrepi, ki jih je Zvezni izvršni svet sprejel na svoji seji 6. in 12. oktobra. 14. oktobra zjutraj pred začetkom zasedanj, smo o tem dobili pismeno informacijo, vendar v tem svežnju ni bilo tudi predvidene uredbe, ker je v tem času Zvezni izvršni svet še ni sprejel. Tako je bila delegacija le iz ekspozeja podpredsednika Srebrića seznanjena, da se tudi na tem področju pripravljajo ukrepi. Zato je delegacija v splošni razpravi v zvezi s paketom ukrepov opozorila na odprto vprašanje polaganja depozita za prehod prek meje tudi za občane v maloobmejnem prometu in opozorila na to, da imamo v zvezi s tem sklenjene meddržavne sporazume in bi bilo, preden se taka odločitev sprejme, nujno preveriti vse ekonomske in politične posledice takšnega ukrepa.

Med zasedanjem je bila delegacija obveščena, da je ta ukrep oziroma uredbo Zvezni izvršni svet že sprejel. Poizkušala je ob zaključku zasedanja ponovno začeti razpravo o tem vprašanju, zato je postavila vprašanje in prosila predstavnike Zveznega izvršnega sveta, da vse delegate v Zboru republik in pokrajin informirajo o tem, kakšna je vsebina te uredbe. Obrazložili smo, da bi bilo zelo koristno, da bi bili delegati seznanjeni z vsebino vseh ukrepov, ne pa samo s tistimi, ki smo jih sprejeli neposredno na zboru; ostaja torej ena uredba, katere vsebine ne poznamo in naj nas izvršni svet o tem obvesti.

Žal smo dobili samo odgovor, da predstavniki Zveznega izvršnega sveta pri sebi nimajo besedila uredbe in nas zaradi tega o njej ne morejo podrobneje seznaniti, da pa lahko povedo - mislim, da bom dobesedno navajal - da se depozit uvaja na iznos dinarjev ne pa na iznos deviz. Takšna je bila obrazložitev. Potem smo kot delegacija izrazili nezadovoljstvo nad nepopolnostjo in netočnostjo odgovora, vendar glede na takšen odgovor ni bilo mogoče, da bi vprašanje depozitov ponovno začeli obravnavati. Mislim pa, da dejstvo, da je bilo kljub temu opozorjeno na ta problem in da je bil sprejet sklep, da se po treh mesecih mora poročati o učinkih teh ukrepov, omogoča ponovno razpravo o tem vprašanju.

Rad bi vas obvestil, da je delegacija v zvezi z razpravo na razširjeni seji Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze in z razpravo ter zaključki razprave v Zboru občin naše Skupščine zahtevala, da Zvezni izvršni svet v zvezi z nepravočasnim ukrepanjem za zagotovitev normalnejše preskrbe z nafto razišče razloge za takšno stanje in ugotovi tudi eventualno odgovornost pristojnih organov, posebej Zveznega sekretariata za trg in splošne gospodarske zadeve in Zveznega komiteja za energetiko,kar je zbor na naš predlog tudi sprejel in bo takšno poročilo Odboru za trg in cene dano v naslednjih mesecih.

Na koncu bi vas rad samo še opozoril, da smo v zaključku poročila opozorili, da je bila razprava v Zboru republik in pokrajin o vseh teh vprašanjih na zaprti seji in zato tudi za vse informacije o poteku sprejemanja teh zakonov predlagamo, da bi bile dane kot informacije delegatom, ne da bi o njih pisali tudi v sredstvih obveščanja. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Želi razpravljati tovarišica Herga kot poročevalec Odbora? (Ne želi.) Ali želi razpravljati predstavnik skupine delegatov tovariš Križman? (Ne želi.)

Preden pričnemo razpravo, predlagam zboru, da imenujemo skupino delegatov, ki bo spremljala razpravo in po končani razpravi z drugima dvema zboroma uskladila besedilo predloga sklepa.

V skupino predlagam naslednje delegate: Igorja Križmana, Francko Herga in Dina Pucerja. Se s predlogom strinjate? (Da.)

Obvestil bi vas, da me je tovariš Čačinovič, predsednik Komisije za mednarodne odnose, obvestil, da namerava ta komisija obravnavati posledice sprejetih ukrepov zlasti na obmejnem področju v zvezi z meddržavnimi sporazumi.

Temeljno gradivo za to obravnavo bo pripravil Izvršni svet, pa tudi sama komisija pripravlja tako gradivo.

S tem smo pravzaprav že začeli razpravo. Kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Zlobec.

C i r i l Z l o b e c : Bom zelo kratek. Glede na to, kar je tovariš predsednik pravkar omenil o poročilu tovariša Čačinoviča, bi bilo treba v te sklepe nujno vstaviti vsaj en odstavek, v katerem bi ne glede na rešitve, ki bodo možne v prihodnjih mesecih oziroma v prihodnjem obdobju, zavezali Izvršni svet, da poleg drugih nalog, ki jih ima v zvezi s spremljanjem ekonomskih učinkov interventnih zakonov, spremlja tudi politične in narodnostne posledice na obmejnem področju. Mislim, da bi to lahko vstavili pri 2. členu, in sicer v sedmi vrsti od spodaj navzgor, tam, kjer se konča stavek, da "V ta namen naj Izvršni svet..." in tako naprej skrbi za spremljanje teh "... aktivnosti za nadaljnje uresničevanje politike ekonomske stabilizacije". Namesto pike bi postavili vejico in bi se stavek nadaljeval. Formulacijo prepuščam skupini. Morda bi bilo sprejemljivo, naj hkrati s posebno pozornostjo spremlja tudi reakcije in posledice, ki jih imajo interventni zakoni na obmejnem območju, in sicer tako z ekonomskega kot politično-narodnostnega vidika. Mislim, da je v tem smislu potrebno dopolniti stališča. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Prosim, besedo ima tovariš Černe.

R o b e r t Č e r n e : Moram reči, da smo ukrepe v soboto obravnavali tudi na našem kongresu, ki je potrdil naša predhodna stališča o teh ukrepih, predvsem pa to, da administrativni način ukrepanja deluje praktično v dveh smereh. Kot družbenopolitična organizacija smo bili postavljeni v vlogo animatorja, mobilizatorja, ne da bi sodelovali ali lahko vplivali na nastajanje ukrepov. V tej smeri smo tudi razpravljali. Taki ukrepi vplivajo na demobilizacijo delovnih ljudi, čeprav so nekateri, ki jih je sprejel Zvezni izvršni svet, upravičeni. Pridružujemo se tistim mišljenjem, ki pravijo, da so bili prepozno sprejeti, da niso globalni in niso temeljito pripravljeni,prav tako ne odpravljajo glavnih oziroma bistvenih vzrokov, ki so nas pripeljali do te situacije, ampak se lotevajo le delnega reševanja problemov na obrobju.

Tak način ukrepanja dodatno odpira možnost delovanja mimo procesa samoupravljanja in nevarnost je, da postane tak način danes prevladujoči način urejanja razmer, ko vemo, da smo v zelo težki gospodarski situaciji.

V zvezi z ukrepi Zveznega izvršnega sveta smo razpravljali samo o nekaterih, zlasti o ukrepu v zvezi z depozitom za iznos dinarjev. Kot se spomnim, smo na Družbenopolitičnem zboru točno rekli, da se lahko sprejme tak ukrep samo za iznos dinarjev, ne pa za prehod čez mejo. V TV oddaji, v kateri je sodeloval upravnik carinarnice, je bilo zastavljeno vprašanje, ali mora tudi tisti, ki gre brez dinarjev čez mejo, plačati polog, je bilo rečeno, da ga mora. To pomeni, da je farsa, da je bil ta ukrep sprejet le za iznos dinarjev, ampak gre za pravzaprav za depozit za prekoračitev državne meje. To pa, kot smo zadnjič ugotovili, ni v pristojnosti Zveznega izvršnega sveta in mislim, da se moramo še danes izreči, ali je Zvezni izvršni svet prekoračil svoja pooblastila.

Po drugi strani se pridružujem mnenju tovariša Zlobca. O tem smo precej govorili tudi na kongresu. Gre za kršitev pomembnih listin, med njimi tudi helsinške, gre tudi za kršitev pomembnih meddržavnih sporazumov in dogovorov, ki jih je podpisala naša država. Naj omenim le nekatere, ki veljajo predvsem za maloobmejno območje: to so videmski in osimski sporazumi. Mislim, da se s tako rešitvijo, s takim ukrepanjem ne zavedamo dolgoročnih posledic, ki bodo zaradi njih nastale, kajti vemo, kakšna je situacija v Italiji; tam se zelo hitro spreminja politična situacija in dajemo povod, da se bodo ob drugi priložnosti ti sporazumi kršili tudi na kakšnem drugem, za nas zelo občutljivem področju,kot je tudi vprašanje stalnosti meja in tako naprej. Mislim, da bi se bilo potrebno do teh vprašanj danes na zboru opredeliti. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Lado Kocijan.

L a d o K o c i j a n : Predlagam, da ocenimo, da je delegacija zelo angažirano delovala pri uveljavljanju stališč in da je zelo dobrodošla tudi današnja informacija. Tudi v bodoče naj se na tak način spremlja delo delegacije. Delegacija ima oporo v naših stališčih, mi pa se prek njenih informacij seznanjamo z uresničevanjem teh stališč, ali smo bili realni in objektivni pri svojih ocenah.

Predlagal bi, da vsi in tudi delegacija spremljamo učinke in tudi negativne posledice ukrepov in sproti oblikujemo nove rešitve, ki bodo morale biti kmalu sprejete, tako da ne bomo nepripravljeni. Še enkrat, hvala delegaciji za njeno angažiranost in za informacijo!

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Tovariš Križman, prosim!

I g o r K r i ž m a n : Imam nekatere pripombe k predlogu sklepa, nisem pa bil na seji odborov. Občutek imam, da sta informacija, ki je bila objavljena v skupščinskem Poročevalcu v zvezi s predhodnimi ukrepi, pa tudi današnja informacija, vendarle do neke mere enostranski. Daje vtis, da je predvsem usmerjena v oceno slabega vpliva sprejetih zveznih zakonov na dobro prakso gospodarjenja v Sloveniji. Zdi se mi, da je preveč naravnana v to smer in zato premalo pridejo do izraza nekatere lastne slabosti.

Predlagal bi nekatere dopolnitve in jih sproti obrazložil. V 2. točki, v tretjem stavku nalagamo Izvršnemu svetu, naj sproti poroča in predlaga spremembe ukrepov. Predlagal bi, da to napotilo Izvršnemu svetu oblikujemo tako, naj Izvršni svet spremlja in pravočasno seznanja druge samoupravne in družbenopolitične subjekte z rezultati in problemi pri uresničevanju ter s tem prispeva k spodbujanju družbenopolitične aktivnosti za samoupravno preseganje problemov in glede na to potem tudi sprejema in spreminja ukrepe. Na ta način kot Skupščina v večji meri zavežemo Izvršni svet, da nas pravočasno seznanja s posameznimi dogajanji in na ta način omogočamo tudi pravočasno družbenopolitično aktivnost.

Na 2. strani v prvi alinei, kjer govorimo o ekonomskih odnosih s tujino in o združevanju deviz za nafto, je besedilo naslednje: "združevanje deviz za uvoz nafte se uresničuje na bistveno nižji ravni od predvidene, saj gre očitno za neustrezno strokovno pripravo zakona in je bil pričakovani priliv konvertibilnih deviz precenjen glede na realiziran izvoz in kljub doslednemu izvajanju zakona v SR Sloveniji".

V zvezi s tem bi poudaril dva vidika. Ob uvajanju ukrepov v zvezi z oskrbo z bencinom smo govorili o tem, da je treba terjati odgovornost. Glede na ocene smo sprejeli zakon, da se izloča deset odstotkov, potem je bilo čez dva ali tri mesece ugotovljeno, da so bile napake v strokovnih izračunih in je bilo treba lo % spremeniti na 17 %. To je bilo zelo neodgovorno ravnanje, o katerem ni nihče razpravljal. V tem poročilu je omenjeno tudi usklajevanje na področju plačilne bilance, kjer so bile v času izvajanja ugotovljene napake pri izračunavanju obveznosti Bosne in Hercegovine. Na tej podlagi je spet prišlo do sprememb. Torej gre za očitne računske strokovne napake, za katere pa ne vem, ali je kdo postavil vprašanje odgovornosti. Če smo dosledni, je treba tudi v zvezi s temi vprašanji terjati odgovornost, ker je to dejansko bistveno spreminjanje pogojev gospodarjenja za organizacije združenega dela zaradi tako imenovanih napak.

V zvezi z združevanjem deviz bi še poudaril, da uporabljamo izraze: "kljub doslednemu izvajanju zakona v Sloveniji". Če o tem govorimo, potem je treba tudi povedati, kar je rekel tovariš Šinigoj danes v uvodu, da je res, da ne uresničujemo planiranega izvoza in zaradi tega je naš priliv oziroma izločanje Slovenije tudi v manjšem znesku, kot je bilo v zakonu predvideno. Mislim pa, da za to sam zakon ni kriv, za vse ga ne moremo obtoževati, ampak gre za dejansko tekoče uresničevanje obveznosti na področju ekonomskih odnosov s tujino, na tem pa temelji ta zakon.

V zvezi z naslednjo alineo, ki obravnava porabo, menim, da pišemo o porabi zelo nevtralno, da v Sloveniji zmanjšujemo vse oblike porabe, četudi smo danes slišali, da imamo na nekaterih področjih še precej visoko porabo. Glede na to mislim, da ne moremo pristajati na oceno, ki je bila dana že v informaciji, da poraba na določen način v Sloveniji kar dobro teče in jo bomo tudi obvladovali ter da zvezni interventni zakoni ob tem dodatno povzročajo le probleme. Če ste pregledali informacijo, ki jo je dala federacija o uresničevanju teh zakonov, je bila za prvo polletje jasna ocena, da je na področju skupne in splošne porabe največji razkorak v Črni gori, takoj potem pa v Sloveniji in na Kosovu. Druge republike so bolj usklajene glede na gibanje teh porab in ustvarjenega družbenega proizvoda. Ne glede na različnost podatkov menim, da ta podatek vendarle kaže, da moramo biti tudi sami bolj zaskrbljeni. To velja za prvo polletje, zakoni so bili sprejeti potem za drugo polletje, mi pa po teh številkah, ki jih je danes povedal tovariš Šinigoj, vendarle ugotavljamo, da se nekatere zadeve vendarle še ne usklajujejo.

Na področju skupne porabe smo predvideli v drugem polletju potrebno znižanje za približno tri do štiri odstotke, znižanje pa je bilo le o,3 odstotka, to se pravi, da je bilo bistveno manjše. Mislim, da ne bi bilo pravilno, da rečemo, da to velja za vso skupno porabo, da je neusklajena, ampak bo treba podrobno pogledati, kdo so tisti, ki niso usklajeni. Ko gledamo podatke po posameznih interesnih skupnostih, se to "prebijanje" postavljenih okvirov na področju skupne porabe osredotoči na štiri republiške interesne skupnosti, in sicer na izobraževalno, raziskovalno, zdravstveno in kulturno. Mislim, da je treba proučiti razloge in utemeljitve, da so indeksi tako visoki. Opozoril bi še na to, da smo se že lansko leto in tudi letošnje nenehno srečevali z dogovorom med republiko in občinami, kjer nam, ko gremo na teren, odgovarjajo, naj se ta vprašanja najprej uredijo na republiški ravni, kjer prihaja do "prebijanja", medtem ko je v občinah poraba usklajena. Ko se pogovarjamo o tem v republiki, dobimo ocene, da je prav nasprotno.

Mislim, da ti podatki vendarle kažejo, da moramo v republiki nekatere stvari urediti. To je toliko bolj pomembno, ker v primeru,če tega ne bomo uredili in ne bomo povedali, zakaj so nekateri indeksi takšni, bo zelo težko izpeljati akcijo na terenu.

Informacija se opredeljuje tudi do zakona o blokiranju sredstev samoupravnih interesnih skupnosti. Ocenjeno je bilo, da povzroča težave, četudi mislim tako, kot vsak, ki ga temeljito pozna, da v zvezi s tem kakšnih večjih problemov ni, ker zakon omogoča, da se sredstva ugotovijo že mesečno in jih ni potrebno blokirati, če ni ocenjenih presežkov, tako da razmere zaradi tega zakona tudi niso tako strašne. Se pa vprašujem, kako da ob takih indeksih, kot jih pri nekaterih interesnih skupnostih imamo, ta blokirana sredstva v Sloveniji niso večja. Mislim, da se ta problem pojavlja tudi pri splošni porabi, kjer se mi zdi, da je verjetno nemogoče realno ocenjevati našo usklajenost splošne porabe z zakoni, dokler je prisotno v Sloveniji nesorazmerje ali neusklajenost, ko imamo v okviru proračuna pravzaprav dve stvari: eno je financiranje proračunske porabe,presežki pa so namensko usmerjena sredstva za blagovne rezerve in intervencije v kmetijstvu. Mislim, da je tak način nesprejemljiv in ga je treba enkrat za vselej ukiniti, ker ta način povzroča velike razlike med posameznimi občinami. So občine, ki oblikujejo višja sredstva za te namene, so pa tudi take, ki jih ne ustvarijo. Mislim, da tudi naslov za tako usmerjanje ni pravilen in prišli smo do paradoksa, da so sredstva presežkov za posebne namene večja, kot je normalno povečanje sredstev proračuna glede na lansko leto.

Posebej opozarjam na problem dopolnjevanih občin. Strinjam se, da je v teh občinah največ problemov v zvezi z uresničevanjem tega zakona. Mislim, da je to problem, ki ga moramo urediti sami v republiki. Te občine imajo po posameznih postavkah zelo natančno določene proračune, medtem ko nedopolnjevane občine niso tako omejene, zato je normalno, da se dopolnjevane občine, ki so uokvirjene samo v svojo tekočo porabo, znajdejo v bolj neugodnem položaju kot druge občine, ki lahko še nadalje zmanjšujejo proračune. Mislim, da bi bilo potrebno to vprašanje urediti s selektivno politiko znotraj republike. To verjetno tudi ni v pristojnosti zveznega zakona.

Še nekaj bi poudaril ob tej informaciji. Izvršni svet daje poseben poudarek vprašanju proračuna in zagotavljanju sredstev za kotizacijo. Mislim, da je

treba o tem problemu zaključiti razpravo in ugotoviti, kaj lahko na tem področju še naredimo glede na to, da govorimo o slabem dotoku sredstev v republiški proračun. Mislim, da je treba te številke uskladiti, saj smo verjetno tudi delegati sami zmedeni, ker je v tem poročilu navedeno, da je izpad sredstev v republiškem proračunu posledica slabega dotoka sredstev iz dohodka tozd. Po podatkih SDK ob polletju se je davek iz dohodka tozd povečal za 38 odstotkov, po dosedanjih podatkih za devet mesecev pa celo za 43 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem lani.

Mislim, da tega izpada torej ni. Kje so ta sredstva, ne vem, ampak podatki so taki, kot so. V gradivu, ki smo ga delegati prejeli v zvezi z resolucijo za leto 1983, pa so vsebovani podatki o osemmesečnem prilivu sredstev, ki kažejo povečanje priliva sredstev na republiški ravni za 24 odstotkov in priliva sredstev za kotizacijo za federacijo za 26 odstotkov. Mislim, da so ti indeksi dokaj visoki in bi bilo treba ugotoviti, kje in zakaj so problemi zaradi velikega izpada sredstev v proračunu. Ob tem mislim, da bi se bilo treba tudi še bolj natančno opredeliti do predloga Izvršnega sveta v tej informaciji, naj Slovenija zaradi slabših možnosti plačevanja kotizacije predlaga Zveznemu izvršnemu svetu odlog te svoje obveznosti in poravnavo v treh letnih obrokih. To je verjetno le izhod v sili, ko nimamo sredstev, osebno pa se mi zdi, da to pomeni ponovno anticipirano porabo, da bomo letos porabili nekaj, kar bomo odplačevali v prihodnjih treh ali štirih letih. To je vprašljivo z vidika stabilizacijskih usmeritev, po drugi strani pa je tudi vprašanje, ali naš predlog ne spodbuja posnemanja v celotni Jugoslaviji, da bi na takšen način pokrivali in prelagali obveznosti do proračuna federacije na kasnejši rok. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Kdo želi še razpravljati? Besedo ima tovariš Miran Potrč.

M i r a n P o t r č : Tovariš Križman je vprašal, ali je bilo kje postavljeno vprašanje odgovornosti v zvezi s strokovno pripravo zakona o zagotavljanju sredstev za nafto. Bilo je! Naša delegacija v Zboru republik in pokrajin je postavila to vprašanje ob obravnavi poročila o problemih v zvezi z uresničevanjem tega zakona. Izhodišče naše kritične pripombe in potem tudi zahteve za ugotovitev odgovornosti je bilo naslednje:

Prvič. Predlog in predvsem bilanca sredstev sta bila neustrezno strokovno pripravljena, ker je bilo iz dokumentacije razvidno, da bi glede na bilanco sredstev, kot je bila pripravljena, tudi najdoslednejše izvajanje zakona ne zagotovilo vseh potrebnih - približno dve milijardi dolarjev - sredstev za potrebni predvideni uvoz nafte glede na energetsko bilanco Jugoslavije.

Drugič. V zvezi s strokovnostjo in pooblastili je vprašanje, ali je bila pristojnost Zveznega izvršnega sveta oziroma Sekretariata za finance, da s posebnim odlokom predpisuje oprostitve za plačilo teh obveznosti za združevanje nafte in potem je bil tudi dotok sredstev manjši.

Tretje izhodišče je bila odgovornost Zveznega izvršnega sveta za doslednejše uresničevanje zakona zaradi tega, ker smo vsi dobili informacijo, da se zakon ne uresničuje v enaki meri in na enak način v vseh republikah in pokrajinah. Bili smo seznanjeni, da je bil Zvezni izvršni svet o tem, da se zakon ne izpolnjuje, pravzaprav tekoče informiran in smo kritično ugotavljali, da samo tekoče informiranje in ugotavljanje stanja, ki mu ne sledi tudi ukrepanje, da se zakon izvede ali spremeni, seveda nista zadostna in to vključuje tudi del odgovornosti za stanje, v katerem smo.

Četrto izhodišče je bilo dejstvo, da sedanji način urejanja tega vprašanja z zakonom, kot je rekel danes v ekspozeju tudi tovariš Šinigoj, kaže, da ta način ni najustreznejši in tudi ne daje ustreznih učinkov. Ker je najbrž potrebno kritično oceniti sedanji način urejanja, smo pričakovali v tej informaciji Zveznega izvršnega sveta tudi odgovor na to vprašanje in možne pobude, kako se bo to vprašanje uredilo v naslednjem letu, ker nam ostajata samo še dva meseca, da bi na nov način uredili pomembno vprašanje oskrbe z nafto, derivati in koksom.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati k tej točki dnevnega reda? Ali lahko prekinemo to razpravo, da sprejmemo stališča o usmerjenem izobraževanju, ker nas skupina drugih dveh zborov že čaka? (Da.)

Vračamo se na 3 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju.

Prosim, besedo ima tovarišica Jerebova.

S i l v a J e r e b : Naša skupina je imela pred očmi ugotovitve in stališča, ki naj bi jih sprejeli drugi trije zbori skupščine. Ocenila je, da je v vseh teh točkah zajeta razprava, ki je bila tudi na današnji seji, vsaj v tistem delu, ki je predmet današnje razprave. Zato smo bili mnenja, potem ko smo se posvetovali še s predstavniki Socialistične zveze in smo ponovno prebrali razpravo tovariša Štefana Korošca, da so stališča Družbenopolitičnega zbora v teh treh točkah ustrezna, bi jih pa bilo mogoče, če se boste s tem strinjali, delno dopolniti oziroma oblikovati še z eno novo točko.

V prvi točki naših stališč bi dodali za prvim stavkom, ki se glasi: "Družbenoekonomski odnosi se na področju usmerjenega izobraževanja prepočasi uveljavljajo" naslednji stavek: "Zato je potrebno še hitreje in celoviteje ugotavljati objektivne in subjektivne vzroke, ki njihovo uresničevanje zavirajo in jih z doslednejšim uveljavljanjem odgovornosti nosilcev posameznih nalog odpravljati ter jasno oblikovati smernice za nadaljnje aktivnosti".

Četrta točka naj bi upoštevala mnenje tistih, da so poročila premalo celovita in je zaradi tega tudi naša razprava ponekod težavna. Četrta točka naj bi se glasila: "Zbor predlaga, da Izvršni svet in Republiška izobraževalna skupnost pripravita v roku, ki bi ga zbori opredelili v delovnem programu zborov Skupščine SR Slovenije, celovitejše poročilo o uresničevanju reforme vzgoje in izobraževanja, upoštevaje pri tem ugotovitve in stališča ter razpravo v zborih Skupščine SR Slovenije".

S tema dodatkoma smo mislili, da smo pošteno opravili svojo nalogo, s tem da sta izobraževanje ob delu in zahteva po permanentnem izobraževanju zelo konkretno in jasno opredeljena v 8. točki ugotovitev in stališč drugih treh zborov. Vprašanje, o katerem je govoril dr. Vreg, glede celovitega funkcioniranja, je opredeljeno v 2. točki stališč. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Želi kdo dodatno pojasnilo? Tovariš Kocijan, prosim!

L a d o K o c i j a n : Ali "celovito" ali "celovitejše", ker je "celovitejše" bolj delno in ne bo poročilo tako, kot želimo.

S i l v a J e r e b : Kaj predlagate, tovariš Kocijan?

L a d o K o c i j a n : "Celovito".

S i l v a J e r e b : Če se zbor strinja, lahko napišemo "celovito".

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Prosim, ali želi še kdo razpravljati?

C i r i l Z l o b e c : Pripomba tovariša Kocijana je sicer upravičena z vidika formulacije, ampak "celovito" pomeni absolutno, v celoti predstavljeno, kar pa mislim, da je izključeno. Gre za usmeritev, da se temeljiteje, celoviteje prouči, ideal pa je "celovito"; lahko sicer tako zapišemo, vendar vemo, da tega ne bomo uresničili.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Besedo ima tovariš Lado Kocijan.

L a d o K o c i j a n : Pojem "celovito" pomeni zame, da bodo prikazani vsi ključni problemi, ne pa vse podrobnosti.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Kaj predlagaš, tovarišica Jerebova?

S i l v a J e r e b : Mislili smo, da so ključni problemi zajeti s tem, ko pravimo, da je treba upoštevati ugotovitve in stališča in razpravo v zborih. Razprava v zborih je opozorila na vrsto konkretnih in pomembnih vprašanj od planiranja, uresničevanja drugih sistemskih zakonov, ki posredno in neposredno vplivajo na uresničevanje vzgoje in izobraževanja in podobno. Namesto da bi te primere našteli - ta možnost je bila kot varianta predvidena v prvi točki - smo mislili, da je to znano in bi s tem, da na koncu povemo, naj predlagatelj upošteva stališča, ugotovitve in razpravo v zborih, z enim stavkom povedali, kaj mislimo.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Predlagam, da uporabimo besede "čim bolj celovito" in tako najdemo kompromisno rešitev. Prosim, tovariš Korošec.

Š t e f a n K o r o š e c : Mislim, da sem dal dokaj konkreten predlog z utemeljitvijo, da smo pravzaprav v stiski ali zastoju pri operacionalizaciji sistema. To je bila splošna ugotovitev. Mislim pa, da pri tem zakonu, ki se nanaša na svobodno menjavo dela na področju izobraževanja, 11., 18. in 24. člena zakona nismo operacionalizirali. Zaradi tega tudi nimamo ekonomskih vzvodov, ki bi pomenili podlago za spodbujanje uporabnikov in izvajalcev za urejanje odnosov, vključno z delegatskimi odnosi, na kar je bilo opozorjeno. Nekdo to mora pripraviti. Predlagal sem, da naložimo izobraževalni skupnosti, da operacionalizira te družbenoekonomske osnove, ki se nanašajo na planiranje, združevanje, normative, standarde in merilo za ceno, kot podlago za program povračila in tako dalje. Tu ni premikov. Nihče tega ne dela. Potrebno je sprejeti jasno stališče o zadolžitvah, sicer to ne bo narejeno. To je bil moj predlog. Hvala.

S i l v a J e r e b : Mislili smo, da bi rekli v prvem vrinjenem stavku "ter jasno oblikovati smernice za nadaljnje aktivnosti". Tu smo mislili operacionalizacijo in vse tisto, kar je bilo rečeno v razpravi. Res pa je, da nismo uporabili pojma "operacionalizacija", niti nismo omenili Izobraževalne skupnosti Slovenije.

V zvezi s strokovno podlago in znanstveno-raziskovalnim delom, ki je potrebno, je zelo konkretna opredelitev v ugotovitvah in stališčih, ki jih sprejemajo drugi trije zbori. Zelo jasno in konkretno smo opozorili na odsotnost strokovnih podlag in znanstveno-raziskovalnega dela.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Ob sprejemu teh stališč bi opozorili na celotno razpravo v našem zboru, na stališča SZDL in tako naprej. Tako, da je tista bistvena usmeritev, če sem prav razumel, vključena v ta stališča. Tovariš Korošec, prosim!

Š t e f a n K o r o š e c : Spet moram povedati, da je ugotovitev le podlaga za usmeritev, za akcijo, za akt, za naloge. Prva faza je lahko ugotovitev, na podlagi te ugotovitve je pa treba opredeliti konkretno nalogo. Tako kot smo v primeru izgub konkretno zadolžili posamezne nosilce, je potrebno tudi v tem primeru nekoga zadolžiti, ker so problemi dosti težji in jih bomo tudi vsi čutili. Moj predlog je, da zadolžimo za pripravo konkretnega nosilca, čeprav se vsi temu izmikajo.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Predlagam, da zapišemo še omenjeno operacionalizacijo. Naj pri tem opozorim na nosilce. Mislim, da je za naša stališča potrebno, da se v njih opredelimo do problema operaciona-

lizacije, o kateri je govoril tovariš Korošec, da pa je v pristojnosti drugih zborov,da podrobneje opredelijo naloge. Ali je to sprejemljivo, tovarišica Silva? (Da.)

Je še kakšen predlog? (Ne.) Če je le mogoče, bi jih amandmajsko oblikovali, ker drugače bo skupina morala ponovno pripravljati dodatne spremembe sprememb.

Mislite, da lahko glasujemo na podlagi teh informacij, ki smo jih dobili? S sekretarjem zbora pa bova preverila, da bodo stališča točno napisana v sejnih zapiskih. Predlagam, da glasujemo.

Kdor je za takšen predlog stališč z dopolnitvami, ki jih je prebrala tovarišica Silva Jereb in tistimi, ki jih je oblikoval zbor, prosim, če dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli ta stališča.

Nadaljujemo razpravo k 4. točki dnevnega reda, v zvezi z intervencijskimi ukrepi.

Besedo ima tovarišica Francka Herga!

Francka Herga: V zvezi z razpravo o vplivu interventnih zakonov na omejevanje splošne, skupne in investicijske porabe in v zvezi z razpravo tovariša Križmana, razpravo na odboru in skupini za plan bi hotela reči, kar je predvsem pomembno za naš zbor, da vsa razprava in tudi predložena stališča zvenijo preveč problemsko, proračunsko, da pa smo zanemarili vidik svobodne menjave dela. Če se sproti trudimo za povečanje akumulativne, reproduktivne sposobnosti gospodarstva, bi morala biti naša prizadevanja usmerjena v to, da se združeno delo v samoupravnih interesnih skupnostih o tem tudi dogovarja. Tu bi morali narediti kvalitetni korak naprej in mislim, da bi bilo v tem smislu potrebno dopolniti stališča.

V drugi alinei stališč, v šesti vrsti je zapisano, da še vedno prehitro raste priliv sredstev iz davka iz dohodka in osebnega dohodka, predvsem priliv iz davka iz osebnega dohodka. Mislim, da to ne more biti tako, ker smo se zavestno odločili, da bo ta davek višji, ko smo februarja v tej Skupščini sprejeli zakone za pospeševanje proizvodnje hrane. Te davke tudi še sedaj med letom sprejemajo po občinah. Zato kaže indeks tega davka večjo rast kot drugi prispevki. Ne le, da nekatere občine sprejemajo davke iz osebnega dohodka, informacije kažejo, da sprejemajo tudi davke na dohodek, kar ni v skladu s sistemom, vpliva pa na indeksna razmerja. Dinamike rasti teh davkov ne moremo ocenjevati le z vidika indeksnih razmerij, ampak glede na vsebino. Zato mislim, da moramo to besedilo spremeniti. Hvala.

Predsednik dr. Ciril Ribičič: Mislim, da ni nobenega posebnega razloga, da ne bi bila javnost obveščena o temeljnih stališčih, ki jih je na prejšnji seji oblikoval Družbenopolitični zbor v zvezi z ukrepi in so bili osnova za usklajevanje v federaciji. Predvsem seveda ni sporno, da smo takrat opozorili na restriktivnost in necelovitost teh ukrepov, ker gre predvsem za omejevanje prebivalstva oziroma posameznih občanov. Zahtevali smo celovitejše in boljše spodbujevalne ukrepe za povečanje proizvodnje in izvoza. Deloma je situacija danes drugačna in v tem smislu lahko rečemo, da so se vsaj deloma stališča Družbenopolitičnega zbora upoštevala, mislim na ukrep v zvezi z uvozom za izvoz, ki sicer še ne velja,in na devalvacijo.

Mislim, da ni sporno, če povemo, da smo se zavzemali za prehodni račun Narodne banke. Predvsem je pomembno, da se javnost seznani, da sta slovenska Skupščina in Družbenopolitični zbor zelo jasno opozorila na problem maloobmejnega prometa in stikov z našimi narodnostmi ob vprašanju uvedbe depozita. S tega vidika bi lahko objavili razpravo o vprašanjih, ki smo jih zadnjič obravnavali kot strogo zaupne. Mislim, da ni potrebno, da bi bila javnost podrobno seznanjena z vprašanji usklajevanja v federaciji, lahko pa se jo obvesti o naših stališčih v zvezi z dajanjem soglasja.

Posebej sporno in odprto pa je vprašanje depozita. Tovariš Černe je razpravljal o tem vprašanju in zapisali smo v naša stališča,da po našem mnenju Zvezni izvršni svet ne more predpisovati depozita za prehod državne meje, ampak samo za iznos dinarskih ali deviznih sredstev. Predlagal bi, da pred tem, ko se začne o tem javno razpravljati, zahtevamo dodatne informacije v zvezi z odločitvijo Zveznega izvršnega sveta in njegovo pristojnostjo glede na zvezni zakon o deviznem poslovanju. Predlagam, da do naslednje seje dobimo te informacije in potem o tem posebej razpravljamo.

Naslov ukrepa je takšen, da govori o depozitu za iznos dinarskih sredstev iz države, to se pravi, da se tega problema zaveda tudi Zvezni izvršni svet, da namreč lahko depozit predpiše samo za iznos sredstev. Mislim, da je prav tu z našega vidika konkretno, da zahtevamo popolne informacije, preden o tako občutljivem vprašanju zavzamemo dokončno stališče.

Mislim, da je prav, da se tudi v sklepih zelo jasno poudari odgovornost predlagatelja Zveznega izvršnega sveta zaradi postopka, zaradi kratkih rokov in tako naprej. Mislim, da je prav, da danes, ko ugotavljamo, da je bila večina naših pripomb upoštevana, poudarimo odgovornost organov republik, pa tudi odgovornost družbenopolitičnih organizacij in politične akcije za dosledno uresničevanje sprejetih ukrepov. To bi veljalo v naših sklepih posebej poudariti. Moram reči, da je bila takrat, ko so bili sprejeti štirje interventni zakoni, naša ocena v republiški Skupščini oziroma v republiškem Izvršnem svetu zelo kritična. Ugotoviti moramo najbrž, da se s sprejemom celotnega paketa novih ukrepov spreminja tudi značaj tistih prej sprejetih interventnih zakonov, da sedaj dobivajo seveda drugačno vlogo. Omenil bi devalvacijo, tudi omejevanje skupne in splošne porabe ima vse večji pomen, tako da bi morali v naših stališčih čim bolj zaostriti odgovornost ne le Zveznega izvršnega sveta, ampak tudi republike, republiških organov in družbenopolitičnih organizacij za dosledno uresničevanje sprejetih ukrepov. To so moji predlogi.

Želi še kdo razpravljati o tem vprašanju? (Ne.) Če ne želi, predlagam, da nadaljujemo razpravo, potem ko bo skupina pripravila svoje predloge.

I g o r K r i ž m a n : Predlagal bi, tovariš predsednik, da bi, če je mogoče, za to točko obravnavali 6. točko dnevnega reda, to je predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985, da bi medzborovska delovna skupina - ker gre za isto delovno skupino - lahko pripravila obe poročili.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Mislim, da velja ta predlog sprejeti. Želeli bi imenovati isto skupino za obe točki. Zaradi tega je najbrž prav, da obravnavamo sedaj 6. točko dnevnega reda,zaradi usklajevanja z drugimi zbori.

Se strinjate s tem, da nadaljujemo s 6. točko in osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja obravnavamo za njo? (Da.)

Prehajamo na 6 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985.

Predlog dogovora je predložil Izvršni svet, obravnavali pa so ga skupina delegatov za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije, Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora in Zakonodajno-pravna komisija.

Danes smo prejeli mnenja in predloge Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije, predlog sklepa, ki naj bi ga zbor sprejel pri tej točki dnevnega reda ter poročilo skupine delegatov za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta podati uvodno obrazložitev? Prosim!

A l e n k a M a r k i č : Predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije posreduje Izvršni svet v oceno v skladu z usmeritvami, ki ste jih v Skupščini že sprejeli. Predlog dogovora je po večmesečnem usklajevanju pripravilodbor udeležencev, ki zastopa približno dvesto podpisnikov. Pri tem smo izhajali iz ocen in pogojev možnosti razvoja v posameznih okoljih ter okvirov, ugotovljenih v analizah za republiko kot celoto. Prizadevali smo si ustrezno konkretizirati stališča za spremembe planskih aktov ter druge usmeritve Skupščine SR Slovenije za uresničevanje stabilizacijske politike. Izvršni svet ocenjuje, da predlog sprememb in dopolnitev dogovora opredeljuje zahtevne naloge za preseganje razmer z opiranjem na lastne sile in kot tak mobilizira podpisnike za njegovo uresničevanje.

V predlogu dogovora izostrujemo njegovo izvozno naravnanost, tako z zahtevo po prilagajanju proizvodnih programov obstoječih zmogljivosti izvoznim zahtevam, kot z zaostritvijo zahteve za nove investicijske programe. Največja ekonomska spodbuda za uresničitev teh nalog pa bo ustreznejša politika tečaja dinarja in povečana prizadevanja v republiki in državi medsebojno povezanih organizacij združenega dela za učinkovitejšo in bolj konkurenčno proizvodnjo za nastop na tujih trgih. Podpisniki se v dogovoru tudi obvezujejo, da ohranijo že uveljavljeni instrumentarij spodbud izvoza na konvertibilno področje in uveljavljajo dohodkovne spodbude tudi v okviru Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

Pri modernizaciji in usmerjanju novih zmogljivosti v izvoz ter za večji devizni priliv prevzemajo banke obveznost, da usmerjajo za te naložbe tretjino investicijskih sredstev. Poleg obveznosti za večji izvoz blaga podpisniki opredeljujejo tudi zahtevnejše naloge za doseganje deviznega priliva od storitev, zlasti v turizmu. Podpisniki dogovora o družbeni presoji investicij zaključujejo pripravo pregleda izvozno usmerjenih investicij in drugih, ki ustrezajo zaostrenim pogojem gospodarjenja. Ta pregled bo omogočil izbor ključnih investicijskih projektov za uresničevanje zahtevanih nalog iz uvoznega prestrukturiranja, hkrati pa bo podlaga za izvajanje nalog Gospodarske zbornice, Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnsoe s tujino in bank pri aktiviranju in povezovanju temeljnih nosilcev planiranja za izvajanje teh programov.

Vzporedno s tem bo v nadaljnjem usklajevanju ustrezno dopolnjena vsebina petega poglavja dogovora. V dosedanjem usklajevanju tega dela dogovora smo že dosegli veliko večjo konkretizacijo projektov ter njihovo prilagajanje realnim možnostim in zaostrenim zahtevam večjih in hitrejših deviznih učinkov. Zmanjšano je število projektov in spremenjena predvidena dinamika njihove izvedbe.

Skrčeni so programi naložb v gospodarsko infrastrukturo, in sicer od 77,7 milijard dinarjev na 65,4 milijarde dinarjev v cenah iz leta 198o oziroma za 16 odstotkov. Nadaljnje zmanjšanje bi odprlo vrsto novih problemov. Prednostno so opredeljene naložbe v elektroenergetiko, tako da dosegajo prek 6o odstotkov infrastrukturnih naložb. Programi v drugih infrastrukturnih dejavnostih pa so po obsegu skrčeni za četrtino in vključujejo predvsem vzdrževanje objektov in odplačilo posojil za dosedanje investicije.

Ena od ključnih nalog v dogovoru je povečanje proizvodnje hrane. Kljub zmanjšanju razpoložljivih sredstev za investicije ohranjamo prvotno dogovorjeni obseg investicij za večjo proizvodnjo hrane. Podpisniki prevzemajo tudi obveznosti za povečanje tržne proizvodnje v kmetijstvu in pri posameznih proizvodih tudi usmerjanje proizvodnje v izvoz.

Na področju porabe dogovor opredeljuje globalni okvir rasti glede na rast dohodkov, pri čemer bo gibanje porabe nujno treba prilagoditi novim bilančnim okvirom. Že sedaj je jasno, da se bomo morali ob bolj realno ugotovljenem ustvarjenem in razpoložljivem dohodku odreči tistemu delu porabe, ki nima svoje realne osnove v materialnih gibanjih. Pri tem programu ne smemo krčiti linearno, temveč izhajati skladno z gospodarsko močjo opredeljenih pravic, normatitov in standardov ter vpliva teh programov na kvaliteto gospodarjenja. Najnovejši ukrepi, zlasti sprememba tečaja dinarja in napovedani ukrepi v kreditno-monetarni politiki zahtevajo nadaljnje preverjanje planskih nalog vseh nosilcev planiranja. Njihove vplive in učinke bomo morali sproti dograjevati v spremembe in dopolnitve planskih dokumentov. S tega vidika bodo ponovno preverjene naloge v dogovoru o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana.

Izvršni svet meni, da gospodarske razmere v svetu in doma kakor tudi dosedanji ukrepi zahtevajo,da planske akte čimprej uskladimo in z njimi zagotovimo uresničevanje skupnih usmeritev in nalog za premagovanje sedanjih razmer. Ocenjujemo, da ti ukrepi, vključno z devalvacijo potrjujejo pravilnost usmeritev, na katerih temelji predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana Slovenije. Spreminjajo pa ocenjene materialne okvire razvoja,in sicer v smeri nadaljnjega zmanjševanja razpoložljivih sredstev za porabo, da bi krepili konkurenčno sposobnost gospodarstva v izvozu.

Izvršni svet bo na podlagi dosedanjih razprav in današnje razprave na zborih oblikoval svoje predloge in stališča, ki jih bo skušal uveljaviti v končni fazi usklajevanja dogovora. Pri tem bo dosledno upošteval realne materialne možnosti, prioritetnost nalog na področju izvoza proizvodnje hrane in energije ter v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji podpiral pobude samoupravnih interesnih skupnosti in drugih nosilcev za selektivno uskladitev porabe z materialnimi možnostmi. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Vem, da poročevalka ni kriva, ampak dejstvo je, da na naši seji niso navzoči tisti predstavniki Izvršnega sveta, o katerih smo bili pismeno obveščeni, da bodo prišli. To so tovariši Šinigoj, Jan, Samar in Oblak.

Opozoril bi tudi na to, da smo se pred kratkim dogovarjali, da bi bilo treba postopno prilagoditi poročila Izvršnega sveta v Družbenopolitičnem zboru tako, da odgovorijo predvsem na dane pripombe in opozorijo na tiste stvari, ki so posebej aktualne z vidika našega zbora. Tega sicer ni mogoče narediti čez noč, potrebno pa bi bilo, saj je bilo prebrano poročilo očitno pripravljeno v enakem besedilu za vse tri zbore. Poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose je tovariš Sintič. Ali želiš razpravljati? (Da.) Prosim, tovariš Sintič.

J o ž e S i n t i č : Odbor za družbenoekonomske odnose je obravnaval predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora na včerajšnji seji. Odbor je ugotovil, da so predlagane spremembe dogovora v skladu s temeljnimi usmeritvami, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije in bolj konkretizirajo ravzojne cilje in naloge nosilcev planiranja.

Aktivnosti pri pripravi sprememb in dopolnitev planskih aktov kasnijo, premalo se uveljavlja načelo sočasnosti planiranja. Zato je po mnenju odbora nujno potrebno pospešiti pripravo planskih dokumentov v vseh samoupravnih organizacijah, skupnostih in občinah, da se bo zagotovila dohodkovna pokritost nalog, da bodo aktivnosti, ki izhajajo iz dogovora,tudi samoupravno pokrite, na primer s sklenjenimi samoupravnimi sporazumi. Prav tako se je po mnenju odbora potrebno zavzeti za pospešitev priprav za spremembe planskih aktov na ravni federacije.

Aktivnosti vseh nosilcev planiranja bi torej morale potekati sočasno in usklajeno na vseh nivojih. Kljub kasnitvam planskih aktivnosti pri osnovnih nosilcih planiranja pa je potrebno intenzivno nadaljevati s pripravo sprememb in dopolnitev republiških planskih aktov. V ta namen naj se Izvršni svet v odboru podpisnikov dogovora odločno zavzame za intenziviranje priprave planskih dokumentov udeležencev dogovora in zaostri njihovo odgovornost za samoupravno pokritje sprejetih obveznosti v planih, za podpis dogovora oziroma za vključevanje v spremenjene pogoje gospodarjenja.

Po mnenju odbora morajo organizacije združenega dela udeleženci dogovora, preden se vključijo v dogovor oziroma ga podpišejo, izpolniti zato potrebne pogoje, kot so sprejemi lastnih planskih aktov ter samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev, če gre za skupne naložbe.

Odbor podpisnikov bi moral tekoče spremljati uresničevanje in usklajevanje teh aktivnosti ter poročati, kako se proces dogovarjanja med podpisniki uresničuje.

Opozorjeno je bilo, naj se priporoči vsem nosilcem planskih aktivnosti, da še dodatno pregledajo svoje obveznosti glede na najnovejše interventne ukrepe Zveznega izvršnega sveta in ugotovijo vpliv le-teh na že dogovorjene naloge.

Na odboru so bile podane tudi nekatere konkretnejše pripombe. Rad bi zbor seznanil tudi z njimi. Seveda zelo na kratko. Poleg aktivno zastavljene politike za pospeševanje izvoza je treba, po mnenju odbora, posebno skrb posvetiti razvoju energetike in kmetijstva. Pri tem je treba opozoriti, da je nujno potrebno več pozornosti usmeriti v izboljšanje odnosa med rastjo družbenega proizvoda in rastjo energije. Treba je zmanjšati porabo energije, kjerkoli je to mogoče.

Pri investicijah bi bilo potrebno upoštevati modernizacijo že obstoječe proizvodnje, ki bo dala hitre devizne učinke. Porabo je treba ne le omejiti in uveljaviti materialno in selektivno omejevanje v planske okvire, ampak zlasti zagotoviti tudi hitrejši razvoj družbenoekonomskih odnosov. O tem smo danes že govorili.

Na področju družbenih dejavnosti bi morali uveljaviti selektivni pristop. Kar zadeva osebne dohodke oziroma gibanje osebnih dohodkov, naj bi v dogovoru opredelili, da se bodo gibali do stopnje rasti produktivnosti. To je bila tudi konkretna pripomba odbora k 2o. členu predlaganih sprememb in dopolnitev dogovora.

Bila so poudarjena še nekatera konkretna vprašanja: da bi bilo potrebno terminal v luki Koper primerjati z drugimi kapacitetami v Jugoslaviji in razčistiti medsebojne odnose; v zvezi s sanacijo Blejskega jezera je bil kot alternativa na odboru izražen predlog za ureditev oziroma sanacijo Krasa; v zvezi z Muzejem revolucije je bilo postavljeno vprašanje, ali naj ne bi v zaostrenih gospodarskih razmerah vendarle kazalo namesto novih naložb iskati druge rešitve, kot na primer, usposobitev katere od zgradb iz naše kulturne dediščine za te namene in podobno.

Takšna so bila nekatera mnenja in pogledi Odbora našega zbora za družbenoekonomske odnose.

Obenem predlagam tudi nekatere dopolnitve sklepa Skupščine SR Slovenije, ki smo ga danes dobili kot predlog, na podlagi poročila skupine delegatov za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije, ki smo ga prav tako danes dobili. Predlagam, da se predloženi sklep Skupščine SR Slovenije dopolni s predlogom skupine delegatov za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije, in sicer:

Prvič, da podpisniki dogovora ponovno preverijo realnost opredeljenih nalog in možnosti za njihovo uresničitev in

drugič, da se v družbeni dogovor vključijo le tisti nosilci planiranja, ki imajo že sprejete samoupravne sporazume in zagotovljena sredstva. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa, tovariš Sintič. Želi besedo tovariš Križman v imenu skupine delegatov? (Ne želi.)

Predlagam, da skupina delegatov, ki je bila imenovana pri 4. točki dnevnega reda, spremlja razpravo in po končani razpravi uskladi besedilo predloga sklepa z drugima dvema zboroma. Predlagam naslednjo sestavo skupine: Igor Križman, Francka Herga in Dino Pucer. Se strinjate? (Da.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovarišica Herga!

F r a n c k a H e r g a : Tovariš Potrč kot vodja delegacije je vsem družbenopolitičnim organizacijam poslal pismo, v katerem prosi za mnenje glede na razprave v zvezi s tem, da se spremembe in dopolnitve planskih dokumentov odložijo in se začne priprava novega srednjeročnega plana za obdobje 1984-199o.

Iz uvoda k tej točki in stališč Izvršnega sveta razumem, da v Sloveniji vztrajamo na tem, kar je bilo dogovorjeno spomladi. Na podlagi stališč Predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije in potem z ustreznimi odloki v Skupščini Jugoslavije in skupščinah republik je bilo dogovorjeno, da se spremenijo ti planski dokumenti. Mislim, da bi morali v tem sklepu reči, da vztrajamo pri našem dogovorjenem stališču, ne da bi se vsaka družbenopolitična organizacija posebej opredeljevala do tega vprašanja.

V zvezi z 2. točko našega sklepa menim, da je osnovno to, kar piše v 1. točki, da je ta dogovor o temeljih plana v skladu s temi našimi usmeritvami, kar pa piše v naslednji točki, pa postavlja nekatere nosilce planiranja v neenakopraven položaj, in sicer zato,ker smo ves čas v postopku sprejemanja dogovora o temeljih plana govorili, da Skupščina ne sprejema konkretnih amandmajev in dopolnitev, da je to v pristojnosti udeležencev dogovora oziroma posameznih nosilcev dogovarjanja. Ker pa je bilo kljub temu nekaj amandmajev poslanih Skupščini, nalagamo odboru udeležencev, da jih prouči. Tisti, ki je upošteval naše dogovorjene postopke in ni predlagal amandmajev, pa ne bo prišel v fazo proučevanja na odboru udeležencev. Mislim, da bi kazalo naložiti nalogo odboru udeležencev, da vse pripombe, ne samo tiste, ki so bile poslane Skupščini, prouči.

Kazalo bi zavezati tudi odbor udeležencev, da vse tiste, katerih pripombe in predlogi bodo odklonjeni, obvesti o razlogih za to. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Tovariš Križman, je treba še razčistiti kakšno vprašanje, preden se sestane skupina? (Ne.) Potem predlagam, da prekinemo razpravo pri tej točki dnevnega reda in nadaljujemo potem, ko bo skupina končala z delom.

Predlagam, da preidemo na 5 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja.

Opozoril bi vas na sklepčnost, ker smo nekje že na meji. Opozarjam vas, da bomo morali sicer sejo prekiniti.

Osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja je predložil Izvršni svet.

Osnutek zakona so obravnavali Odbor za družbenopolitični sistem, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za informiranje.

Danes smo prejeli poročilo Zakonodajno-pravne komisije, stališča in mnenja Tiskovnega sveta in Sveta za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije in predlog stališč, ki naj bi jih naš zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Predstavnik predlagatelja je tovariš Slobodan Rakočevič, namestnik predsednika Republiškega komiteja za informiranje. Želiš besedo? (Da.) Prosim!

S l o b o d a n R a k o č e v i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Izgrajevanju družbenega sistema informiranja kot izredno pomembni sestavini političnega sistema socialističnega samoupravljanja namenjamo v zadnjih letih pri nas veliko pozornost. To se izraža tudi v prizadevanjih za pravno-sistemsko ureditev tega področja, s katero naj bi pospešili uresničevanje z ustavo in drugimi dokumenti opredeljene vloge sistema.

Zakon o družbenem sistemu informiranja naj bi skupaj z zveznim zakonom o temeljih družbenega sistema informiranja in informacijskem sistemu federacije, ki je bil sprejet lansko leto, predstavlja vsebinsko celoto in tako v pravno-sistemskem pogledu celovito uredil to področje. V osnutku zakona so upoštevana stališča, mnenja in pripombe delovnih teles in zborov Skupščine SR Slovenije iz razprav ob sprejemanju predloga za izdajo zakona.

Pri pripravi osnutka smo izhajali iz dejstva, da ne gre za izoblikovanje novega sistema, temveč da moramo tudi v pravnem pogledu pospešiti preoblikovanje dopolnitev in ustreznejšo postavitev obstoječega. Kljub določenim uspehom je na tem področju še vse preveč slabosti in pomanjkljivosti, ki se v sedanjih zaostrenih družbeno-gospodarskih razmerah pojavljajo v še bolj zaostreni obliki in zahtevajo, da se z njimi mnogo odločneje spopademo in to v vseh okoljih.

Sistem zbiranja, obdelave in posredovanja podatkov informacij še ni dovolj izoblikovan, organiziran in usposobljen, da bi lahko bolj popolno spremljal in zadovoljeval posamezne skupne in splošne družbene potrebe. Po eni strani imamo podatkov preveč, po drugi strani pa nam o pravem času in na pravem mestu primanjkuje ustreznih in kvalitetnih podatkov.

Poseben problem predstavlja tudi slaba obveščenost o razpoložljivih podatkih in informacijah, kar vse povzroča, da se zbrani podatki premalo ali pa sploh ne uporabljajo. Imamo veliko število pooblaščenih organov in organizacij za zbiranje podatkov, ki so med seboj neusklajeni in zato pogostokrat nepotrebno zbirajo iste podatke in to z različnimi metodologijami, po različnih definicijah in različnih časovnih obdobjih. Na ta način ne samo da po nepotrebnem obremenjujejo združeno delo, temveč pogostokrat posredujejo različne podatke o istih pojavih. To je zlasti očitno pri delovanju obstoječih velikih informacijskih sistemov kot so statistika, SDK, Narodna banka, poslovne banke in tako naprej, kar se še posebej neugodno odraža pri primerjavah podatkov o posameznih družbenih pojavih v širših in ožjih družbenopolitičnih skupnostih.

Imamo celo vrsto podatkov, ki se zbirajo in obdelujejo po nekakšni inerciji iz leta v leto, nihče pa jih v bistvu ne potrebuje niti nihče ne ugotavlja njihove potrebnosti in ustreznosti. Značilen primer so na primer programi statističnih raziskovanj. Iz leta v leto lahko ugotavljamo, da se niti vrsta niti število teh raziskovanj bistveno ne spreminja ali revidira, kaj šele da bi se zmanjšala; prav nasprotno, poleg in izven okvira rednih raziskovanj se uvajajo nova in to celo mimo veljavnega postopka.

Usklajeni programi, usklajevanje evidence, registri metodologije, tehnični in tehnološki standardi so le delno razviti. Tudi tehnična opremljenost, ki je potrebna za izoblikovanje in delovanje sodobnih informacijskih sistemov, je neenakomerna, čeprav je ni malo. Tako imamo v Sloveniji nameščenih na primer 33o računalnikov, od tega 23o malih, 73 srednjih in 27 velikih. V gospodarstvu, kjer prevladujejo šibkejši sistemi, je 251 računalnikov, v negospodarstvu pa 7o računalnikov, prevladujejo pa močnejši in zelo veliki računalniki. Na te računalniške sisteme je priključeno približno 18oo terminalov. V zvezi z izkoriščenostjo opreme je indikativen podatek, da v eni izmeni obratuje kar 3o % računalnikov, v dveh 4o %, v treh izmenah pa samo 3o % računalnikov s tem, da so najbolj izkoriščeni računalniki v gospodarstvu.

Zasedenost opreme med obratovanjem je majhna, nezasedene kapacitete pa se le redko nudijo drugim. Poleg tega oprema v precejšnjem obsegu ni povezana, saj izvira iz več kot lo tujih in domačih proizvajalcev, kar onemogoča prenašanje posameznih programskih aplikacij brez ustreznih zahtevnih in zamudnih predelav. Posledica tega je, da že nameščena oprema ni v celoti izkoriščena glede na njene zmogljivosti.

Težišče rešitev predlaganih osnutkov je prav v odpravi sedanjih pomanjkljivosti. S temeljnimi načeli, zajetimi v prvem poglavju,kot tudi z vsemi drugimi določbami uveljavljamo principe enkratnega zajemanja podatkov, preprečevanja večkratnega zbiranja istih podatkov, njihovo nepooblaščeno rabo in zbiranje ter druge pomanjkljivosti in neracionalnosti.

Pomemben pogoj, da bomo te principe v polni meri uveljavili oziroma da bomo zagotovili učinkovito in usklajeno delovanje na področju sistema informiranja od temeljne organizacije, krajevne skupnosti, do federacije, pa je prav uspešna priprava ter dosledna uveljavitev teh skupnih osnov, ki jih opredeljuje delno zvezni zakon, delno pa so opredeljeni v osnutku republiškega zakona.

V tem okviru ima poleg izpostavljanja skupnih enotnih evidenc, registrov, enotnih baz podatkov, dograjevanja, izdelave, doslednega spoštovanja ter obvezne uporabe standardov, enotnih metodologij ter katalogov podatkov še posebno velik pomen obveznost usklajenega planiranja informacijskih potreb ter razvojnih informacijskih sistemov.

Zaradi velikega pomena teh osnov je jasno, da mora biti velik del teh osnov skupen za vso državo. Skupščina SFRJ naj bi do konca leta sprejela zakon o načinu opravljanja posameznih skupnih del in nalog družbenega sistema informiranja, ki imajo pomen za vso državo.

Med skupnimi osnovami naj še posebej opozorim na vzpostavitev ustreznih katalogov podatkov, s katerimi naj bi omogočili vsem zainteresiranim hiter sprotni pogled v vsebino in organizacijo informacijskih sistemov in hitrejšo celovitejšo dostopnost do njihovih podatkov informacij. Za hiter in racionalen prenos podatkov informacij in učinkovito medsebojno povezovanje informacijskih sistemov

v okviru republike in države pa tudi v mednarodnih okvirih bomo morali hitreje izgrajevati javno omrežje za prenos podatkov. Delo na tem že teče.

Osnutek zakona ne vsebuje podrobnejših določb o tehnično-tehnološki osnovi, ki je za razvoj sistema izredno pomembna, ker je to stvar zakona o sistemu zvez in PTT prometa ter drugih ustreznih dokumentov. Pa tudi sicer zakon o družbenem sistemu informiranja ne vsebuje oziroma podrobneje ne razdeljuje tehnično-tehnoloških vidikov in rešitev, ki so za delovanje in izgradnjo sistema zelo pomembni. Ta zakon ne more biti tehnični in tehnološki predpis, po mnenju predlagatelja pa daje ustrezne podlage tudi za usklajen razvoj tehnične in tehnološke osnove tega sistema, za racionalno nabavo, porabo in vzdrževanje računalniške opreme. Učinkovito, racionalno in usklajeno delovanje na tem področju pa lahko in moramo v mnogo večji meri dosegati in zagotavljati predvsem z racionalnim in usklajenim delovanjem vseh obstoječih informacijskih služb.

Osnutek zakona ne zahteva - za razliko od predloga za izdajo zakona - oblikovanje novih služb, niti ne predpisuje kakršnihkoli togih organizacijskih oblik za izvajanje teh dejavnosti. Nasprotno, dopušča, izhajajoč iz sedanjega stanja, ko se posamezne naloge oziroma dejavnosti, ki jih sicer uvrščamo v okviru družbenega sistema informiranja, opravljajo v različnih organizacijskih oblikah posameznih izvajalcev in organizacijskih enot v organizacijah združenega dela, v delovnih skupnostih upravnih organov in organizacij, različne možnosti organiziranosti teh služb, odvisno od potreb in pogojev posameznega okolja.

Ne glede na organizacijsko obliko veljajo za vse informacijske službe pri opravljanju njihovih nalog načela, pravice in obveznosti, ki jih za te službe določa zakon. Osnovni cilj je, da se vse sedanje in v zakonu predvidene naloge zaupajo obstoječim službam, ki pa se bodo v skladu z zakonskimi določbami po potrebi ustrezno prilagodile in prestrukturirale.

V osnutku se nadalje striktno vztraja na obveznem povezovanju in usklajevanju vseh informacijskih služb, še posebej Zavoda za statistiko, SDK, Narodne banke ter drugih, ki opravljajo dejavnosti na področju družbenega sistema informiranja in ki so skupnega pomena za republiko. Poleg tega povezovanja v republiki se zahteva tudi obvezno prilagajanje programov dela teh služb potrebam združenega dela,družbenopolitičnih skupnosti in drugih uporabnikov podatkov informacij. Še posebna pozornost je v osnutku posvečena zagotovitvi celovitega družbenega vpliva na izgradnjo, razvoj in delovanje tega sistema. Poleg ustanovitve svetov za družbeni sistem informiranja v družbenopolitičnih skupnostih, ki jih predvideva sicer že zvezni zakon, se posebej opredeljuje tudi način uresničevanja posebnega družbenega interesa pri organizacijah združenega dela s tega področja. Na ta način se z vrsto zakonskih določb skuša doseči enega temeljnih ciljev, to je preprečiti odtujevanje družbenega sistema informiranja delavcu, delovnim ljudem in občanom.

Zakon v posebnem poglavju opredeljuje le glavne vsebinske značilnosti, funkcije in delovanje informacijskih sistemov samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti. Pri tem bi posebej poudaril, da gre za sisteme, ki so na skupnih osnovah v vseh pogledih med seboj prepleteni in povezani v en sistem. Posebej se poudarja nujnost, da so vsi ti informacijski sistemi urejeni tako, da omogočajo ne le medsebojno povezavo, ampak tudi povezavo s sistemom federacije in sistemi v drugih republikah. Poleg tega pušča zakon dovolj prostora za urejanje vrste zadev s samoupravnimi splošnimi akti, dogovori in sporazumi.

S predloženim zakonskim osnutkom se razen zakona, ki naj bi urejal zaščito in varovanje podatkov ter varstva osebnosti, ki je že v pripravi, neposredno ne predvideva sprejem nobenih drugih zakonskih aktov. Vrsta zadev je namreč urejena že v drugih zakonih, kot so zakon o SDK, Narodni banki, zakon o knjižničarstvu in tako naprej.

Da bi ta zakon čimbolj učinkovito izvajali, moramo hkrati s pripravo predloga zakona spodbuditi in okrepiti strokovne in druge družbene aktivnosti ter začeti s pripravo operativnih projektov in programov, s katerimi bi operacionalizirali rešitve v ponujenem zakonu.

Predlagatelj bo še do predloga zakona skušal pripraviti določene strokovne podlage, ki bodo služile posameznim subjektom, da se čim ustrezneje organi-

zirajo za delovanje na podlagi zakona. V tem okviru bomo pripravili konkretne predloge za delitev dela, specializacijo obstoječega kadra, smotrnejšo uporabo znanja, informacijske opreme in programskih rešitev.

Na tej podlagi bi v skladu z materialnimi, finančnimi in kadrovskimi možnostmi opredelili tudi dinamiko izgradnje in nadaljnjega razvoja posameznih informacijskih sistemov. Ob vrsti aktivnosti, ki že tečejo in v bistvu pomenijo uresničevanje nekaterih zakonskih določb, naj omenim le gradivo "Skupne usmeritve razvoja informacijskih sistemov republiških organov in organizacij", ki ga bo v kratkem obravnaval tudi Izvršni svet in ki je pravzaprav prvi izraz celovitejših prizadevanj za operacionalizacijo predlaganih rešitev.

Posebno pozornost bo potrebno nameniti nadaljnji izgradnji informacijskega sistema za ekonomske odnose s tujino in vzpostavljanju informacijskega sistema za dinarsko poslovanje. Hkrati pa moramo spodbuditi tudi praktične aktivnosti, zlasti tiste, da bodo informacijske službe, omenjene v zakonu, pristopile k uresničevanju obveznosti in nalog, ki jim jih nalaga.

V tem okviru bomo proučili tudi ustrezne predpise, ki naj bi po mnenju nekaterih služb ovirali racionalnejše, bolj usklajeno delo ter predlagali ustrezne eventualno potrebne spremembe. Pri uresničevanju zakona bo potrebno v največji možni meri izkoristiti sedanji kadrovski in tehnični potencial.

Ena od temeljnih usmeritev osnutka zakona je zato v aktiviranju in večjem izkoriščanju ne tako majhnih notranjih rezerv. V tem pogledu bo potrebno pospešiti pripravo ustreznih programov za temeljno in dopolnilno izobraževanje in v skladu z vse večjimi zahtevami po kreativnem delu zagotoviti potrebno prekvalifikacijo sedanjega kadra. Ob doslednem izvajanju vseh drugih zakonov in predvidenih aktivnosti bo to tudi najbolj čvrsta obramba pred prekomernim zaposlovanjem, še zlasti pa pred povečanim obsegom enostavnejših, rutinskih, administrativno-tehničnih opravil in nalog ter s tem števila zaposlenih delavcev pri teh nalogah.

Ob spodbujanju širših aktivnosti za učinkovitejše izkoriščanje notranjih rezerv bo predlagatelj do razprave ob predlogu zakona še podrobneje proučil kadrovske, materialne in finančne pogoje, možnosti in potrebe za nadaljnji razvoj družbenega sistema informiranja v skladu z zakonom.

Tovarišice in tovariši! Uspešno izvajanje vseh aktivnosti pri razvoju nadaljnje izgradnje družbenega sistema informiranja bo v celoti uresničeno le, če bomo uspeli okrepiti angažiranost in sodelovanje vseh družbenih dejavnikov za to, da bodo prišli do polnega izraza interes in vpliv delovnih ljudi ter za to, da bo ta sistem v svojih posameznih delih in kot celota učinkovito izpolnjeval družbeno vlogo.

Zakon o družbenem sistemu informiranja je bil tudi dodatna spodbuda in opora, da bi dosledneje in učinkoviteje izvajali določbe zakona o združenem delu in drugih predpisov, ki urejajo posamezne vidike in vprašanja s tega področja in obveznosti, ki so jih sprejeli na tem področju podpisniki dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za leto 1981-1985. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa, tovariš Rakočevič.

Želi besedo poročevalec Odbora za družbenopolitični sistem tovariš Marjan Kotar? (Ne.) Želi besedo predstavnik Zakonodajno-pravne komisije? (Ne.) Želi besedo predstavnik Komisije za informiranje? (Ne.)

Predlagam zboru, da preden začnemo z razpravo, imenujemo skupino delegatov, ki bo na podlagi razprave po potrebi predlagala spremembe in dopolnitve predloga stališč. V skupino predlagam naslednje delegate: tovariša Marjana Kotarja, tovarišico Ano-Marijo Melanšek in tovarišico Marijo Zupančič-Vičar. Se strinjate s tem predlogom? (Da.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? Prosim besedo ima tovariš Jože Šušmelj.

J o ž e Š u š m e l j : Začel bi pri koncu. V obrazložitvi piše, da v predloženi osnutek zakona predlagatelj ni vnesel kazenskih določb. Vprašanje umestnosti in potrebnosti teh določb bo predlagatelj še podrobneje proučil, kar pa v obrazložitvi nisem slišal, menim, pa, da bi bilo potrebno v zakon vnesti določene kazenske določbe glede na obsežno obrazložitev, zlasti pa še glede na pripombo Zakonodajno-pravne komisije že ob predlogu za izdajo zakona, da v družbenem sistemu informiranja zbrani podatki ne bodo zlorabljeni v škodo tako posameznika kot družbe.

Menim, da bi bilo prav, da bi vgradili tudi kazenske določbe, čeprav piše, da bodo obdelane v drugem zakonu z vidika odgovornosti posameznika, ki dela na informacijskih sistemih, da ne bi te podatke uporabljal proti posamezniku ali pa proti družbi.

Prav bi bilo, da bi v nadaljnji fazi ta predlog proučili in se o tem opredelili.

Drugo, kar menim in kar je povedal tudi predstavnik predlagatelja in je povezano z delegatskimi vprašanji, ki se postavljajo v Skupščini, da sprejemamo zakone, za katere pa ne povemo, koliko potem njihovo izvajanje v praksi stane. Zelo umesten je predlog predlagatelja, da se pripravijo tudi materialni izračuni in pogoji, koliko stane uresničevanje tega zakona in koliko bodo skupščine občin obremenjene z uresničevanjem in izpeljavo tega informacijskega sistema. Bolje je, da že v tej fazi vložimo napor kot pa pozneje, da ne bo očitkov, da smo zakon sprejeli, finančnih obveznosti pa v praksi ni mogoče pokriti.

Menim, da je zakon zelo potreben in nujen, vendar je prav, da tudi z vidika racionalnosti povemo skupščinam občin, kaj je potrebno v občinah organizirati in kaj je z INDOK centri, ki smo jih v preteklosti zelo podpirali in o njih tudi vodili zelo široko zasnovano politično akcijo, predvsem z vidika ali se ti INDOK centri vključujejo v ta sistem ali so izven njega.

V 51. členu osnutka zakona pravimo, da morajo biti v enem letu od sprejema zakona usklajeni vsi samoupravni akti. S tem členom se nalaga ogromno delo glede na to, če v statutih skupščin ali pa v statutih občin niso predvideni družbeni sveti za informiranje. Zato bi morali ob ustanovitvi teh svetov izpeljati celotno družbenopolitično aktivnost za spremembo statutov občin, v katere bi vnesli svete za družbeno informiranje. Podobno je v organizacijah združenega dela. V praksi pomeni uskladitev samoupravnih aktov veliko dela. Tudi na to bi morali biti pozorni, ko govorimo o racionalizaciji.

Glede vprašanja pod 2. točko stališč, da je potrebno poiskati take rešitve, ki ne bodo posegale v funkcije odločanja in nadzora te odgovornosti, ki pripadajo Skupščini SR Slovenije in njenim odgovornim organom, samoupravnim interesnim skupnostim ter družbenopolitičnim organizacijam, ali ne bi tu dodali tudi skupščine družbenopolitičnih skupnosti, ker so tudi sveti predvideni na nivoju občin in ti sveti lahko posegajo tudi v interese oziroma v pristojnosti skupščin družbenopolitičnih skupnosti. Predlagam, da predlog proučí delovna skupina.

V 3. točki stališč, ne vem, ali je predlagatelju dovolj jasno in tudi nam delegatom, kaj želi Družbenopolitični zbor povedati s tem, ko pravi, da je treba v zakonu opredeliti in jasneje razmejiti pravice in obveznosti delavca in občana kot posameznika v družbenem sistemu informiranja na eni strani in družbenopolitično in samoupravno organiziranostjo na drugi strani. Menim, da bi morali biti bolj določni v tej točki in reči, kaj želi Družbenopolitični zbor s to opredelitvijo, da bo to jasno in v pomoč predlagatelju.

Ta zakon zahteva celo vrsto novih predpisov ali zakonov, tako zakon o posebni zaščiti in varstvu, kar je predvideno v 11. členu, zakon o evidencah in skupnih registrih, ki je predviden v 16. členu, zakon o standardih in družbenih sistemih informiranja, ki ga predvideva 18. člen. Prav bi bilo, da bi določili tudi roke za sprejem teh zakonov, ker če ni teh podzakonskih predpisov ali izvedbenih predpisov, se bo tak zakon težko izvajal. Zato bi morali v končnih določbah določiti tudi roke za izdajo teh predpisov oziroma teh novih zakonov, sicer bo uresničevanje zakona ostalo na pol poti.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa, tovariš Šušmelj. Prosim, besedo ima tovarišica Francka Herga.

F r a n c k a H e r g a : Morala bi ugotoviti to, kar je tudi v pismenih stališčih in poročilih posameznih teles zbora kot tudi organov SZDL, da je osnutek zakona kvalitetnejši od prve faze in izpolnjuje vsa tista vprašanja in zahteve, ki so bile dane v razpravi ob prvi fazi zakona.

Kljub temu pa se še odpirajo nekatera vprašanja, in sicer, da je osnutek zakona še vedno premalo konkreten in zavezujoč in da je občutek, da je preveč pozornosti posvečene sami tehniki in organu ne pa na vsebini, ki naj bi jo urejali s sistemom družbenega informiranja. Z družbenim sistemom informiranja bi morali zagotoviti takšen položaj delavca, da bo odločal o celoti odnosov v družbeni reprodukciji.

Na zadnjih kongresih Zveze komunistov, sindikata in tudi na kongresu mladine v soboto je bilo ugotovljeno, da delavec z dohodkom razpolaga v vedno manjšem obsegu oziroma z vedno manjšim deležem. To lahko različno razumemo, ker je večina teh razpravljalcev menila, da je tisti delež iz dohodka, za katerega se delavec dogovori s sporazumi in zakoni, odtujen. Menim, da je odtujen predvsem zato, ker nimamo ustreznih informacij, prek katerih bi imel vpogled v razpolaganje oziroma gospodarjenje s tem delom dohodka, ki ga združuje za namene izven temeljne organizacije združenega dela. Menim, da je še premalo zagotovljen, kolikor je seveda z zakonom sploh lahko zagotovljen takšen povezan, usklajen in poenoten sistem informiranja, ki bo v večji meri zagotavljal delavcu urejanje celote odnosov v družbeni reprodukciji.

Ob tem naj opozorim, da imamo sicer v 145. členu zakona o združenem delu tudi določilo, da morajo vsi sporazumi in zakoni, ki nalagajo združevanje sredstev, imeti določilo, na kakšen način bo delavec obveščen o rezultatih dela s temi sredstvi, pa vendar se to ne izvaja, morda tudi zaradi neustrezno urejenega sistema informiranja.

Posebej se postavlja vprašanje razlage tako imenovanih informacijskih služb. Kaj razumemo s temi informacijskimi službami? Te službe so po našem mnenju lahko tudi službe znotraj temeljnih organizacij združenega dela, delovnih skupnosti kot so analitske, planske in računovodske, ki zbirajo podatke in dajejo informacije. Nadalje so te službe lahko tudi strokovne službe izvršnih svetov v občinah, samoupravnih interesnih skupnostih, INDOK centri v občinah in seveda vse večje službe, kot so Služba družbenega knjigovodstva, statistika, banke in podobno. Jasneje bi bilo treba opredeliti, kaj spada pod informacijsko službo.

Posebej se mi zdi problematičen 24. člen, predvsem drugi odstavek tega člena, ki govori o uvajanju informacijskih služb v vseh organizacijah, samoupravnih organizacijah in skupnostih, ker menim, da je takšna opredelitev vprašljiva iz razlogov, ki so navedeni tudi v stališčih Socialistične zveze.

Drugo, kar se mi zdi, da bi moral zakon bolj opredeliti poleg kazenskih sankcij, je odgovornost v posameznih samoupravnih organizacijah in skupnostih v tem smislu, kdo je odgovoren za izvajanje oziroma za ta informacijski sistem, za vsebino informacij, ki se posreduje delavcem.

Naslednje, na kar bi še kazalo opozoriti, je podružbljanje sistema družbenega informiranja, tako kot je to opredeljeno z opredelitvijo družbenih svetov od občin do republike. Temu kaže posvetiti posebno pozornost, ker je vprašljivo, ali bomo res te družbene svete na novo ustanavljali v smislu zakona o družbenih svetih ali pa imajo drugačno vlogo.

Soglašam, da je tretja točka predloženih stališč, ki naj jih zbor sprejme, nerazumljiva in bi jo kazalo dodelati. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Tomaž Mislej.

T o m a ž M i s l e j : Ne mislim razpravljati o zakonu, ampak bi hotel reči nekaj o našem sistemu, o dosedanjem načinu in metodah informiranja. V občini in v regiji veliko razpravljamo o sistemu informiranja, o njegovih pomanjkljivostih, ki jih lahko takoj popravimo. Pomanjkljivosti, ki se kažejo v zadnjih letih pri nas v praksi, so predvsem v tem, da je informiranje pri nas prepočasno, da so ljudje nepravočasno obveščeni. Prek katerih so informirani, pa je drugo vprašanje.

Naša informativna služba, posebno v INDOK centrih, je polna statističnih podatkov in številk, ki ljudem ne povedo nič. Nekaterim občinam informativni centri res služijo, kot je treba, drugim ne, nekatere povedo, kakšen je učinek teh centrov,druge ne, bistveno pa je in je tudi naloga Družbenopolitičnega zbora, da bi morali z informativnimi sredstvi zagotoviti čimbolj množično in pravočasno obveščanje naših delovnih ljudi in občanov. To pa v naši informativni službi ni prisotno in ni zagotovljeno po sedanjem sistemu dela.

Mnogokrat smo presenečeni nad informacijami, ki jih dobimo od zamejskih postaj, konkretno iz Avstrije ali pa iz Italije. Naša sredstva za obveščanje teh informacij nimajo, kar je pomanjkljivost tudi v naši zakonodaji in v pristojnosti informiranja o določenih dogodkih. O teh dogodkih bi morali biti ljudje pravočasno obveščeni, kajti takšne informacije lahko pogosto politično zelo negativno vplivajo na delovne ljudi in občane. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Prosim, besedo ima tovariš Lado Kocijan.

L a d o K o c i j a n : Vtis imam, da preveč dominirajo tehnični in organizacijski elementi sistema, ki so zelo dobro razdelani, medtem ko bi morale biti skupne družbene osnove in družbene funkcije bolj izražene.

Drugo, v 7. členu so vključene obveznosti družbenopolitičnih organizacij, kar menim, da ni smotrno. Ne vem, kakšno je stališče SZDL.

In tretje vprašanje, v 87. členu so opredeljene naloge, ki stanejo, kot sem razumel, kar nekaj sto milijard. Sprejema se ukrep, predloži program poenostavljanja skupne nabave, uporabe in vzdrževanja celotne računalniške, komunikacijske in tehnične mreže, kar vse je zelo draga stvar.

Na koncu v obrazložitvi piše, da zakon spremljajo določene finančne obveznosti, zato predlagam, da se temu posveti več pozornosti in da je nujno, da so ob odločanju za zakon finančni elementi znani. V planu 1981-1985 je predvidena neka modernizacija obstoječih in postavitev novih sistemov, ni pa znana višina sredstev in pokritje potrebnih finančnih obveznosti. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo. Rad bi poudaril, kaj je bil namen te 3. točke, kot pomoč skupini, da bo lažje formulirala spremembo. Na področju informiranja imamo nekatere klasične pravice občanov, ki niso značilne za našo ureditev, te seveda prevzemamo in to je en vidik. Drugi vidik pa so tiste pravice, ki jih imajo občani pri nas in ki izvirajo iz pravice do samoupravljanja, iz položaja delavcev in občanov v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, interesnih skupnostih in tako naprej.

Pripomba v razpravah v delovnih telesih je bila, da se te stvari obravnavajo skupaj, namesto da bi jih jasneje opredelili oziroma razmejili, kolikor je to mogoče. Če ta ideja ni najbolje zapisana, je seveda drugo vprašanje.

V zvezi s 7. členom menim, da gre pri vključevanju družbenopolitičnih organizacij v bistvu za dva vidika; na eni strani so to dolžnosti, ki izvirajo iz take določbe, na drugi strani so to pravice in osnova za njihovo delovanje v okviru organizacij združenega dela. To seveda ni prvi primer. Zakon o združenem delu zelo veliko govori predvsem o vlogi sindikata. Tega je dovolj v sistemskem zakonu o državni upravi pa tudi v nekaterih drugih zakonih. Glede na formulacije, ki so v 7. členu, nimam načelnih pomislekov proti vključevanju družbenopolitičnih organizacij in dolžnosti, ki izvirajo iz ustave in sistem-

ske zakonodaje za njih. Drugo je seveda vprašanje prepodrobnih določb. To je moje mnenje.

So še kakšne pripombe. Tovariš Kocijan, prosim!

L a d o K o c i j a n : Ta trenutek sem slučajno prebral, zato se mi postavlja vprašanje, ali je primerno z zakonom zavezati družbenopolitične organizacije na tem področju,kot je to predvideno v 7. členu. Načelno takšna praksa ni primerna, saj jo družbenopolitične organizacije, še zlasti pa SZDL imajo že po svoji ustavni vlogi in akcijah.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Če prav razumem to argumentacijo, govori o tem, da neke stvari izhajajo že iz ustave, zato je vprašljivo, ali jih je potrebno v zakonu ponavljati.

Skupino delegatov prosim, da pripravi predlog sprememb in dopolnitev predloga stališč, zato prekinjam to točko dnevnega reda. Ko bo skupina oblikovala spremembe, bomo z razpravo nadaljevali.

Prehajamo na 7 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Izvršni svet. Predlog za izdajo z osnutkom zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija.

Danes smo prejeli stališča Sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gozdarstvu in na vasi pri Predsedstvu RK SZDL, predlog stališč, ki naj bi jih zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, stališča in pripombe, predloge Sveta za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije in osnutek enotnih kriterijev za ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriterijev za določitev namena rabe zemljišč v SR Sloveniji ter mnenje Zveze društev za varstvo okolja v Sloveniji.

Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta tovariš Milan Kneževič, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano? (Da.) Prosim.

M i l a n K n e ž e v i č : V Sloveniji se zemljišča za nekmetijske namene premalo načrtno rabijo. Dokaz temu je dejstvo, da skoraj v polovici občin doslej niso ustrezno obravnavali prostorske problematike. Tam, kjer so prostorski deli družbenih planov sprejeti, so večinoma nekvalitetni in ne upoštevajo dolgoročnih širših družbenih interesov pri uporabi kmetijskih zemljišč.

V vsakodnevni praksi se v zadnjem obdobju pojavljajo tudi številni konflikti, ko gre za trajno spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč. Rezultat takšnega stanja je nadaljnje stihijsko zmanjševanje obsega kmetijskih zemljišč, ki se približuje kritični meji, še zlasti zaradi vse večjih potreb po proizvodnji hrane.

Ne glede na to, da je to področje sorazmerno ustrezno urejeno z veljavnimi zakoni, se je predlagatelj odločil v skladu z ugtovitvami, priporočili in sklepi, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije ob obravnavi poročila o izvajanju zakona s področja kmetijstva, da z intervencijskim zakonom prepreči nadaljevanje nenačrtnega spreminjanja namembnosti zemljišč. To naj bi zagotovili s tem, da v občinah, kjer še niso sprejeli prostorskih delov družbenih planov, ne bi mogli spreminjati namembnosti kmetijskih zemljišč vse do njihovega sprejetja.

Drugič pa, da se na podlagi širše presoje, na način, kot ga predvideva ta interventni zakon, uskladijo tudi že sprejeti družbeni plani oziroma njihovi prostorski deli. Kot podlaga in napotilo za presojo nosilcem planiranja za izdelavo prostorskih delov in družbenih planov in hkrati kot podlaga za ugo-

tavljanje ustreznosti družbenih planov občin oziroma njihovih prostorskih delov so v osnutku zakona predvideni enotni kriteriji za ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriteriji za določitev namena rabe zemljišč v Sloveniji.

Predlagatelj namreč ugotavlja, da je večje poenotenje strokovnih podlag in kriterijev v določanju namena rabe zemljišč s posebnim poudarkom na varstvu kmetijskih zemljišč v vseh občinah v Sloveniji nujna osnova za kvalitetnejše načrtovanje rabe zemljišč, upoštevajoč širše in dolgoročne družbene usmeritve in cilje pri razpolaganju z zemljišči. S tem se daje neposredna pomoč planerjem v občinah, hkrati pa podlaga za širšo presojo ustreznosti dejanske uveljavitve teh kriterijev v družbenih planih občin.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je osnutek teh kriterijev že pripravil. Predvideno je poenotenje izdelave strokovnih podlag, ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč in kriterijev za določanje namenov rabe zemljišč v procesu usklajevanja interesov pri izdelavi prostorskega dela družbenih planov. Tu je predvideno, da se zemljišča, ki so najpomembnejša za kmetijsko proizvodnjo, ne smejo namenjati za gradnjo oziroma druge posege, ki pomenijo trajno spremembo namembnosti zemljišč. Katera so ta zemljišča, pa določajo kriteriji.

Predvidene so izjeme za objekte širšega pomena, objekte, ki so v funkciji primarne kmetijske proizvodnje in vodnogospodarske objekte. Praviloma naj bi se gradnja usmerjala na zemljišča, ki za kmetijstvo niso sposobna in šele nato na najslabša kmetijska zemljišča.

Za uveljavitev tega načela se določa poleg kriterijev tudi obvezna izdelava alternativnih rešitev že v fazi priprave analize razvojnih možnosti. Osnutek kriterijev smo danes predložili. Ti kriteriji po vsebini poskušajo nakazovati trajnejše razreševanje problemov v zvezi z gospodarjenjem z zemljišči in urejanjem prostora, zato obstaja možnost, da postanejo sestavni del širših kriterijev za celovito urejanje prostora, za kar bo sprejet poseben zakon, ki bo urejal vprašanje gospodarjenja in uporabe prostora. S tem bi zagotovili tudi kontinuiteto pri razreševanju vprašanj s tega področja po prenehanju veljavnosti tega interventnega zakona.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo te kriterije dokončno oblikoval do sprejetja zakona.

Hkrati z izdelavo omenjenih enotnih kriterijev potekajo tudi priprave za izvajanje tega zakona v republiških upravnih organih, ki so predvideni za izvajanje presoje občinskih družbenih planov. Nedvomno gre za zahtevno nalogo, zato bo v teh organih predvsem z notranjo prerazporeditvijo kadrov in prioritetnim izvajanjem te naloge zagotovljena njihova učinkovita izvedba.

Glede na interventni značaj tega zakona je naša usmeritev, da ga čimprej uresničimo, da bi tako lahko čimprej tudi prenehal veljati. Zato je potrebno v občinah pospešiti aktivnosti za pripravo in sprejetje prostorskih delov družbenih planov, kjer teh še nimajo, to je okoli 5o odstotkov občin, in presojo ter uskladitev že sprejetih prostorskih delov v ostalih občinah.

Ocenjujemo, da bi z maksimalno odgovorno angažiranostjo nosilcev planiranja zakon lahko realizirali v enem letu. Dejstvo je, da v občinah, kjer še niso sprejeli družbenih planov oziroma njihovih prostorskih delov, vsako nadaljnje odlašanje pomeni ogrožanje uresničevanja nalog na primer pri stanovanjski gradnji, gradnji infrastrukture in podobno. To morajo upoštevati nosilci planiranja in zagotoviti, da bodo v procesu planiranja svoje interese pri uporabi zemljišč čimprej in čimbolj kvalitetno uskladili. To je tudi temeljni cilj tega interventnega zakona.

Predlagatelj se zato zavzema, da se obravnava prve in druge faze tega zakona združi tako, da bi zakon bil sprejet v decembru letošnjega leta. O dosedanji obravnavi predloga za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč z osnutkom zakona so bili dani nekateri predlogi za njegovo dopolnitev. Poleg nekaterih terminoloških nejasnosti je razprava opozorila na potrebe po drugačni obravnavi tistih občin, ki prostorskih delov družbenih planov sploh še niso sprejele, od tistih, ki so jih že sprejele.

Prav tako so delegati predlagali, da se prouči možnost nujnih izjem, da ne bi ovirali že začete gradnje pomembnejših objektov ali ponovno dali v presojo na primer zemljišč, ki so že do takšne mere opremljena z določenimi objekti, da jih ni več mogoče uporabljati za kmetijsko dejavnost. Ta vprašanja bomo proučili in predvideli ustrezne rešitve.

Opozoriti moram, da v besedilu 4. člena zakona, ki je objavljen v Poročevalcu, manjka drugi odstavek, ki določa pristojnost Ustavnega sodišča, da dokončno odloči o skladnosti družbenega plana z zakonom. Zaradi tega se opro-ščamo in predlagamo, da se k 4. členu doda novo besedilo, in sicer: "Če Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ugotovi, da prostorski del družbenega plana občine ni v skladu z zakonom, zadrži njegovo izvršitev do dokončne odločitve Ustavnega sodišča SR Slovenije".

V razpravi so bili glede te določbe pomisleki, zato bo ta določba tudi v tej fazi ponovno proučena. V skladu s pripombami, danimi ob obravnavi predloženega zakona,in kriterijev bo predlagatelj pripravil predlog zakona.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa, tovariš Kneževič. Želi besedo poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose tovariš Zorko Dežjot? (Da.) Prosim.

Z o r k o D e ž j o t : Odbor Družbenopolitičnega zbora za družbenoekonomske odnose je na včerajšnji seji obravnaval predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Odbor je bil seznanjen tudi s stališči Republiške konference Socialistične zveze in pripombami Zveze kmetijsko-zemljiških skupnosti. Odbor je uvodoma ugotovil, da prizadevanja za sprejem prostorskih delov družbenega plana, to je za uskladitev vseh interesov pri uporabi zemljišč, niso v zadostni meri dala pričakovanih rezultatov in da stanje pri gospodarjenju z zemljišči resno ogroža dolgoročni družbeni interes pri gospodarjenju z zemljišči.

Prav tako še niso v vseh občinah sprejeti prostorski družbeni plani oziroma tam, kjer so sprejeti, so v večini primerov neusklajeni glede na interese vseh porabnikov zemljišč in je premalo urejeno varstvo zemljišč pred spremembo namembnosti ter ni zagotovljena širša družbena verifikacija družbenih planov.

V razpravi je bilo poudarjeno, da gre za interventni zakon, zato je treba težiti za tem, da se vprašanje varstva kmetijskih zemljišč čimprej uredi v sistemskem zakonu z enotnimi kriteriji za ugotavljanje obsega in kvalitete zemljišč ter namenov rabe zemljišč v SR Sloveniji. Te kriterije je treba tudi širše družbeno verificirati.

Odbor je menil, da je treba tudi že sprejete družbene plane ponovno verificirati glede usklajenosti s predpisi in metodologijo družbenega planiranja ter glede na kriterije za določanje namena rabe zemljišč, pri tem pa bi bilo treba opredeliti tudi obveznost republiških organov, ki preverjajo usklajenost planov, da bodo v določenem kratkem roku dale takšno verifikacijo oziroma obrazložile, v čem ti plani niso usklajeni s predpisi, metodologijo in kriteriji. V tem smislu bi morali iti prioritetno v tiste verifikacije planov, ki so tik pred izvedbo, da ne bi prišlo do ovir pri nujnih operativnih izgradnjah.

Odbor je bil tudi informiran, da je v 4. členu osnutka zakona po pomoti izpuščeno besedilo, s katerim se ureja vprašanje, ko prostorski vidik družbenega plana ni v skladu s predpisi in zato Izvršni svet zadrži njegovo izvršitev do končne odločitve Ustavnega sodišča.

Odbor je bil mnenja, da je ocenjevanje skladnosti prostorskega vidika družbenega plana z zakonom glede na vsebino, ki jo imajo plani družbenopolitičnih skupnosti ter ocenjevanje vprašanja odnosa prostorskega vidika družbenega plana občine do planskih aktov v republiki, s strani Ustavnega sodišča treba še preveriti.

Odbor predlaga zboru, da sprejme predlog za izdajo zakona o spremembi namembnosti kmetijskih zemljišč skupaj z osnutkom zakona, upoštevaje pri tem pripombe odbora.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Želi besedo predstavnik Zakonodajno-pravne komisije? (Ne.)

Preden začnemo z razpravo, predlagam zboru, da imenujemo skupino delegatov, ki bo po potrebi na podlagi razprave predlagala spremembe in dopolnitve k predlogu stališč. V skupino predlagam naslednje delegate: tovariša Zorka Dežjota in Jožeta Sintiča ter tovarišico Marijo Aljančič. Se strinjate s tem predlogom? (Da.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet.

Pričenjam razpravo. Prosim kdo želi razpravljati? (Nihče.) Verjetno je prav, da nekoliko stilistično popravimo 3. točko stališč, tako da bi glasila: "Družbenopolitični zbor meni, da je vprašljivo, če lahko Ustavno sodišče SR Slovenije glede na vlogo in svojo pristojnost, ki jo ima po ustavi SR Slovenije, presoja skladnost prostorskega vidika plana z zakonom v primeru, ko Izvršni svet...".

Morda je tako malo jasneje. V bistvu gre za to, ali je presojanje te skladnosti sploh stvar Ustavnega sodišča ali ne. To bi bilo treba še enkrat proučiti, kar je namen tega stališča.

So še kakšne pripombe k temu stališču? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo in predlagam, da preidemo na naslednjo točko dnevnega reda in da sklepamo o teh stališčih takrat, ko se bodo delegati vrnili iz usklajevanj na skupinah delegatov.

Prehajamo na 8 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju.

Osnutek zakona je predložil Izvršni svet skupaj s poročilom.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Danes smo prejeli poročilo Zakonodajno-pravne komisije, pripombe Splošnega združenja lesarstva Slovenije, spremembe in dopolnitve Republiškega odbora sindikata delavcev gozdarstva in lesarstva Slovenije k osnutku zakona in predlog stališč, ki naj bi jih naš zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije tovariš Ivan Kogovšek, predsednik Republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo? (Da.) Prosim.

I v a n K o g o v š e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Drobnemu gospodarstvu smo v preteklem obdobju, še posebej pa v zadnjih letih namenjali v naši republiki precej pozornosti. Njegova vloga je opredeljena v družbenih planih kot komplementarnem delu celotne družbene proizvodnje. Zato moramo tudi v naslednjih letih pospeševati tehnološko in dohodkovno povezovanje drobnega gospodarstva in v njem samostojnega osebnega dela s sredstvi v lasti občanov z organizacijami združenega dela in drugimi uporabniki njihovih proizvodov in storitev, predvsem z industrijo, gradbeništvom in turizmom. S temi povezavami bo imelo samostojno osebno delo, zlasti z osvajanjem proizvodnje nekaterih izdelkov za izvoz na konvertibilna področja in z uvajanjem proizvodnje izdelkov, ki so se doslej uvažali, pomembnejšo vlogo pri prestrukturiranju celotnega gospodarstva.

Še bolj bo potrebno spodbujati razvoj dejavnosti za zadovoljevanje potreb občanov s številnimi izdelki in storitvami.Tako bodo ustvarjeni tudi pogoji za višje angažiranje sredstev delovnih ljudi in občanov z odpiranjem zaposlitvenih možnosti. S takimi usmeritvami razvoja osebnega dela se odpirajo tudi širše

možnosti preraščanja samostojnega osebnega dela v pogodbenih organizacijah združenega dela.

Iz poročila o uresničevanju obrtnega zakona izhaja, da veljavne sistemske rešitve omogočajo razvoj osebnega dela, sredstev v lasti občanov v skladu z načeli naše samoupravne socialistične ureditve. Razvitost osebnega dela pa je v občinah odvisna od številnih dejavnikov, predvsem od tega, kako te uresničujejo sprejeto politiko. Razvoj drobnega gospodarstva je opredeljen v družbenih planih in v družbenem dogovoru o pospeševanju razvoja drobnega gospodarstva v SR Sloveniji.

Pri izvajanju obrtnega zakona so se pokazale tudi nekatere nejasnosti in nedorečenosti, ki jih urejamo v predloženem osnutku. Spremembe in dopolnitve, vsebovane v predloženem osnutku, so predlagali: delegacije za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije s področja obrti in podobnih dejavnosti, 1. okoliš, Zveza obrtnih združenj Slovenije, Splošno združenje drobnega gospodarstva Slovenije,Služba družbenega knjigovodstva Slovenije in Republiški komite za industrijo in gradbeništvo.

Tovarišice in tovariši! V osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona so vključene tudi pripombe in nekateri predlogi, dani v razpravah v odborih in zborih Skupščine SR Slovenije. Upoštevana so tudi mnenja in stališča k nekaterim pomembnejšim vprašanjem, ki so jih obravnavali Republiški družbeni svet za vprašanja družbene ureditve, Gospodarska zbornica Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in republiški odbori Zveze sindikatov Slovenije.

O spremembah zakona je tekla zavzeta razprava predvsem o tem, ali naj se samostojnemu obrtniku dovoli opravljanje žagarskih storitev za organizacije združenega dela, o urejanju družbenoekonomskega položaja poslovodje pogodbene organizacije, o povečanju dovoljenega števila zaposlenih delavcev pri samostojnem obrtniku in o opravljanju gospodarske dejavnosti brez obrtnega dovoljenja.

K predlagani ureditvi v osnutku zakona, naj se samostojnemu obrtniku dovoli opravljati žagarske storitve tudi za organizacije združenega dela, so bile dane pismene pripombe in stališča splošnih združenj lesarstva, papirne industrije in gozdarstva ter Republiškega odbora sindikata delavcev gozdarstva in lesarstva Slovenije. Te so v nasprotju s predlagano rešitvijo v 7. členu obrtnega zakona zaradi bojazni, da se s tako spremembo odpira žagarski dejavnosti možnost, kar bi lahko imelo negativne posledice za gospodarjenje z lesnimi asortimenti.

Pomembna je sprememba tudi tistega dela zakona, ki ureja družbenoekonomski položaj poslovodje pogodbene organizacije združenega dela. Nanaša se predvsem na revalorizacijo vrednosti združenih sredstev poslovodij in na določitev osnov in meril za nadomestila, ki mu pripadajo za gospodarjenje z družbenimi sredstvi in davčne olajšave.

Pri pripravi zakonskega osnutka smo upoštevali mnenja in stališča, da se poslovodji valorizira osnovna sredstva in del sredstev, ki jih je združil za nabavo osnovnih sredstev in to po stopnji kot pogodbena organizacija valorizira ta osnovna sredstva. Tudi k predlagani rešitvi, da po 3o letih prenehajo pravice poslovodji pri dohodku pogodbene organizacije, je bilo več pripomb. Poudariti moramo, da velja v osnutku določen 3o-letni najdaljši rok od dneva ustanovitve pogodbene organizacije le za tiste organizacije, ki so bile ustanovljene pred uveljavitvijo obrtnega zakona iz leta 1979 in to le v primeru, da udeleženci pri uskladitvah pogodb s tem zakonom ne bodo dosegli soglasja.

Kot je razvidno iz osnutka zakona in njegove obrazložitve, je predlagatelj upošteval tudi pomisleke glede določbe, po kateri bi občinski upravni organ dovoljeval samostojnim obrtnikom zaposliti več kot 5 delavcev, toda največ lo. Predlagana rešitev daje možnost zvišanja števila zaposlenih delavcev le v tistih gostinskih obratih, ki se ukvarjajo z nudenjem kompletnih gostinskih storitev in imajo organizirano večizmensko delo, kar seveda zahteva večje število delavcev. Samostojni gostinci lahko že po veljavnih predpisih zaposlujejo do lo delavcev, in sicer do 5 v rednem delovnem razmerju, na podlagi posebnega

dovoljenja pristojnega občinskega upravnega organa v sezoni in posebnih primerih pa še določeno število delavcev po pogodbi o delu, vendar pod pogojem, da skupno število ne presega 10 delavcev.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da vas ob zaključku svojega izvajanja prosim, da z razpravo o zakonskem osnutku tvorno prispevate k oblikovanju predlaganega zakona in predloženi osnutek sprejmete. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Želi besedo poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose? (Ne.)

Predlagam, da na koncu razprave imenujemo skupino delegatov, ki bo po potrebi predlagala spremembe in dopolnitve stališč.

Kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Ivan Kogovšek.

I v a n K o g o v š e k : Pripombo imam k stališčem, ki smo jih dobili na klop. Predlagal bi, da bi se besedilo nekoliko spremenilo, in sicer da se v drugem odstavku v 6. vrsti za oklepajem postavi pika in črta besedilo do novega odstavka tako, da se besedilo nadaljuje: "Zato Družbenopolitični zbor ne podpira v osnutku zakona predlagane širitve žagarskih dejavnosti samostojnim obrtnikom".

Dikcija, po kateri naj bi se osebno delo uvajalo predvsem tam, kjer bi bilo kot dopolnilno delo združenemu delu, ni v skladu s temeljnimi načeli ustave o zajamčeni svobodi oziroma o samostojnem osebnem delu, ker imajo delovni ljudje po osnovi svojega dela enak družbenoekonomski položaj, enake pravice in odgovornosti, kot jih imajo delavci v združenem delu. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. To smo že opazili in smo iskali ustreznejšo formulacijo. Menim pa, da je to tudi ena od rešitev. Vprašanje je samo, če je s tega vidika dovolj utemeljeno naše stališče, da žagarstvu nasprotujemo, ali vendarle ne bi veljalo iti s formulacijo, da naj bi se uvajalo osebno delo predvsem tam,kjer je to potrebno in koristno. Tukaj ni šlo za ta vidik, da bi postavljali sistemske omejitve, ampak je šlo za smotrnost uvajanja takšne pravice za osebno delo.

Imamo varianto, da izpustimo ta stavek ali pa da ga preoblikujemo. Besedo ima tovariš Lado Kocijan.

L a d o K o c i j a n : Argumentacija je, da ne bi prišlo do širjenja že sedaj predimenzioniranih kapacitet, obenem pa bi to povzročilo deficit pri lesnih asortimentih in cenejše storitve, kar pomeni nastanek konkurence. Če podpremo predlagano stališče, potem podpiramo tisti monopol, kar pa ni družbeni interes. Po mojem mnenju je to tako. Če ni drugih argumentov kot to, da so že predimenzionirane kapacitete...

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Na Republiškem družbenem svetu za vprašanja družbene ureditve je bilo to vprašanje posebej obravnavano. Seje sem se udeležil. Razprava je potekala v tej smeri, da je s sistemskega vidika vprašljivo, zakaj bi omejevali osebno delo na tem področju. Argumenti, ki so bili proti širjenju žagarstva, so poleg neizkoriščenih kapacitet še problem neracionalnosti žaganja oziroma velikega odpada, ki se pojavlja zaradi tehnološke opremljenosti privatnih žag.

Na družbenem svetu se je razprava nagibala k temu, da bi žagarstvo dovoljevali v primerih, ko bi se nosilci osebnega dela organizirali kot pogodbena organizacija združenega dela. Dodatni argument,ki je prevladal, pa je bil tudi ta, da je nadzor slab, kar pomeni, da bi bilo lahko več črnega žagarstva "na črno".

V okviru našega odbora pa je prevladalo dejstvo, da ni bila pripravljena analiza, ki jo je zahteval družbeni svet kot osnovo za to, da se lahko presoja, ali so podani pogoji, da se razširi možnost žagarstva na osebno delo. Tako je tu vrsta argumentov, opredeliti pa bi se morali, ali so vsi potrebni. Če

sem prav razumel tovariša Kogovška, je hotel tudi to izločiti.

I v a n K o g o v š e k : Predlagal sem, da argument, da ni bilo analize, ostane. To je zahteval družbeni svet, od zaklepaja naprej pa se besedilo črta.

Neizkoriščene kapacitete nismo analizirali, zato moramo to narediti.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Menim, da je argumentacija še vedno dovolj močna za to, da se takšen predlog ne sprejme. Situacija pa je zaostrena v tem smislu, ker sta odbora Zbora združenega dela in Zbora občin sprejela glede žagarstva različna stališča.

Odbor Zbora občin ima enako stališče kot naš odbor, odbor Zbora združenega dela pa je proti.

Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Jože Sintič.

J o ž e S i n t i č : Naša stališča do zakona smo predložili. Opozarjamo na vrsto zadev, ki bi bile lahko po mnenju sindikatov tudi drugače opredeljene, kot so. Pri tem smo izhajali iz tega, da je družbena intencija, ko obrtna dejavnost doseže neko razvojno stopnjo, podružbljanje v smislu številnejšega ustanavljanja pogodbenih organizacij združenega dela in drugih družbenoekonomskih odnosov v teh organizacijah.

Zato menimo, da ni potrebe po odpiranju fronte večjega uveljavljanja žagarske dejavnosti na tem področju, upoštevaje pri tem tudi, da je gozd posebno družbeno bogastvo.

Menimo, da zadostuje ena glavna dejavnost, vendar, upoštevaje določene resnične izjeme. Verjetno ne bi bilo potrebno posebej povečevati cenzusa maksimalno lo zaposlenih delavcev v primerih in pod pogoji, ki jih je navedel tovariš Kogovšek. Navedli smo še nekatere druge sugestije, kaj bi lahko še vključili v zakonsko regulativo.

Želel bi opozoriti, čeprav tovariš Križman kot poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose ni navzoč, da je odbor včeraj natančneje obravnaval vse naše pripombe in tudi druge, s katerimi je razpolagal. Menim, da ne bom naradil prevelikega prejudica, če kot član tega odbora omenim, da so stališča odbora glede žagarske obrti in glede valorizacije osnovnih sredstev vključena v točki 2 in v točki 3 predlaganih stališč našega Družbenopolitičnega zbora, ki smo jih danes dobili na klop. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa, tovariš Sintič. Kdo še želi razpravljati? V Zakonodajno-pravni komisiji se je odprlo še eno vprašanje, za katerega predsednik Zakonodajno-pravne komisije meni, da je takšne narave, da bi moral o njem zavzeti stališče tudi Družbenopolitični zbor. Prosil bi tovariša Divjaka, da nam na kratko obrazloži, v čem je problem.

S a m o D i v j a k : Tovariš predsednik, gre za 9. člen osnutka zakona. Sprejetje tega 9. člena bi v prihodnje pomenilo naslednje: občan, ki bi se protizakonito ukvarjal z neko obrtno dejavnostjo, po domače rečeno šušmar, bi bil v skladu s tem zakonom kaznovan za prekršek, ne bi pa bilo mogoče izreči varnostni ukrep odvzema premoženjske koristi.

Resnici na ljubo je treba povedati, da se hkrati pripravlja tudi predlog zakona o davkih občanov, v katerem je predvideno, da bi lahko obdavčili tudi take šušmarje.

Naša komisija je menila, da je sistemsko ustrezneje, da ostanemo pri sedanji rešitvi, to je, da bi občane, ki bi opravljali to dejavnost brez ustreznega dovoljenja, lahko kaznovali z denarno kaznijo za prekršek in mu hkrati odvzeli premoženjsko korist.

9. člen predlaganega zakona v nekem smislu prejudicira rešitev, kot jo bo

treba sprejeti v zakonu o davkih občanov, ki je bil pred dnevi predložen Skupščini.

Že v predhodni fazi smo opozarjali, da ni mogoče obdavčiti nekoga za ilegalno dejavnost. To vodi po našem mnenju v pollegalizacijo določene dejavnosti in v bistvu niti ne spodbuja nekoga, da bi poizkušal pridobiti si dovoljenje.

Menimo, da je tako ustrezneje kot tudi sistemsko primerneje, da v obrtnem zakonu ostane dosedanja rešitev, to je, da takega občana kaznujemo denarno in da mu tudi lahko odvzamemo premoženjsko korist. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Gre za naslednje. V 14o. členu veljavnega zakona bi se prvi dve točki črtali, kar bi pomenilo, da ne bi mogli poleg kazni izreči tudi varnostni ukrep odvzema premoženjske koristi. K temu predlogu ima pomislek Zakonodajno-pravna komisija.

I v a n K o g o v š e k : To tolmačenje je pravilno. Vprašanje bomo ponovno proučili in upoštevali pripombo pri pripravi predloga zakona.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Vprašanje je, ali naj Družbenopolitični zbor tudi glede tega zavzame stališče. Treba je reči, da Družbenopolitični zbor meni, da v tem trenutku ni razlogov za spremembo 14o. člena veljavnega zakona. Drugo je, kako bo stvar urejena kasneje. Zaenkrat bi lahko rekli, da ni razlogov za to, da se 14o. člen zakona spreminja. Vprašanje legalizacije in pollegalizacije je zelo zanimivo sistemsko vprašanje, kar bomo presojali ob zakonu o davkih občanov.

Za enkrat najbrž ni razloga, da bi črtali to določbo zakona, še posebej, ker se z njo določa, da se "lahko" izreče varnostni ukrep. Skratka, to ni neka obvezujoča norma.

Prosim, želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo in predlagam, da imenujemo skupino delegatov, ki bo predloge iz razprave poizkušala vključiti v naša stališča. V skupino predlagam tovariša Zorka Dežjota, Jožeta Sintiča in Jožeta Šušmelja. Se s predlogom strinjate? (Da.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet.

Glede na to, da je več zadev, ki bi jih morali zaključiti, pa še niso pripravljene, predlagam, da nadaljujemo razpravo o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona.

Prosim, besedo ima tovariš Jože Sintič.

J o ž e S i n t i č : Poročilo je naslednje. Pri stališčih ostane prva točka nespremenjena, v 2. točki ostane besedilo do vključno 7. vrstice nespremenjeno, črta pa se naslednje besedilo: "Takšna širitev samostojne obrtne dejavnosti je vprašljiva tudi glede na to, da naj bi se osebno delo uvajalo predvsem tam, kjer bi bilo kot dopolnilno združenemu delu, pri čemer je potrebno upoštevati, da ima žagarska dejavnost v združenem delu že sedaj neizkoriščene kapacitete".

Nadaljuje pa se z naslednjim besedilom: "Zato Družbenopolitični zbor ne podpira v osnutku zakona predlagane širitve žagarskih dejavnosti samostojnih obrtnikov". Tako bi se glasila druga točka.

V 3. točki smo samo deloma stilistično spremenili besedilo, zato bi ga integralno prebral, ker je kratek in se glasi: "Družbenopolitični zbor soglaša, da je treba zaradi stimuliranja večjih vlaganj v materialno osnovo dela pogodbene organizacije uveljaviti v osnutku zakona opredeljeno rešitev, da se v pogodbeni organizaciji valorizirajo vsa osnovna sredstva tudi za neodplačani del združenih osnovnih sredstev poslovodje, in sicer na način in pod pogoji, ki veljajo za valorizacijo osnovnih sredstev v družbeni lastnini".

V stališčih se doda nova 4. točka, ki se glasi: "Družbenopolitični zbor meni, da ni razlogov, ki bi zahtevali spremembo 14o. člena obrtnega zakona".

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Pri 4. točki bi dodali še besedico "predlagano" spremembo 14o. člena, da ne bi izzvenelo, da nasploh ni treba tega člena spreminjati, ampak da ga ni treba tako, kot predlaga Izvršni svet. Je še kaj v zvezi s tem? (Ne.) Menim, da lahko glasujemo o sprejemu teh stališč.

Kdor je za predlagana stališča skupaj s predlogom sprememb in dopolnitev, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlog stališč skupaj s spremembami in dopolnitvami k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona.

Na podlagi 2o. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora bomo sprejeta stališča poslali Zboru združenega dela, Zboru občin in predlagatelju.

Vračamo se na 5 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja.

Prosim poročevalca skupine tovariša Marjana Kotarja, da poda poročilo.

M a r j a n K o t a r : Skupina predlaga, da 1. točka predloga stališč ostane nespremenjena, doda pa se nov odstavek, ki se glasi: "Ker bo mogoče naloge, ki jih predvideva zakon, realizirati le z angažiranjem dodatnih sredstev, usposobitvijo obstoječih novih kadrov, znanja in opreme mora predlagatelj do predloga zakona konkretizirati tudi finančne posledice predpisa".

V 2. točki predloga stališč se v 7. vrsti črta besedilo: "Skupščini SR Slovenije" in se doda novo besedilo: "skupščinam družbenopolitičnih skupnosti in njim odgovornim organom, samoupravnim interesnim skupnostim ter družbenopolitičnim organizacijam".

Doda se nova 3. točka, ki se glasi: "Družbenopolitični zbor ugotavlja, da bo za uresničevanje zakona treba zagotovoti koordinirano politično akcijo družbenopolitičnih organizacij, zlasti Socialistične zveze. Zaradi tega ni potrebno v 7. členu še posebej poudarjati njihovo odgovornost. Z vidika uresničevanja odgovornosti za realizacijo zakona pa bi kazalo proučiti tudi vprašanje sankcioniranja posameznih nalog".

Prejšnja 3. točka se glasi: "Družbenopolitični zbor meni, da je treba v zakonu opredeliti in jasneje razmejiti pravice in obveznosti, ki jih ima delavec in občan kot posameznik v družbenem sistemu informiranja na eni strani in ugotoviti, kakšne so njegove pravice, kadar nastopa družbenopolitično in samoupravno organizirano". Te pravice in obveznosti v sedanjem 2. členu osnutka zakona niso dosledno razmejene. Hvala lepa.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Ima kdo kakšne pripombe? (Ne.) Menim, da vprašanje kazenskih sankcij, o katerih smo govorili ob tem osnutku zakona, ni pokrito s predlagano dikcijo sankcioniranja nalog. Tu gre za neko drugo idejo.

In druga pripomba, ki jo imam, je k besedilu sedanje zadnje točke. Ideja je, da se razmejijo pravice občana na eni strani in organiziranega delavca na drugi strani. Besedo "ugotoviti" bi morali nadomestiti z drugo besedo oziroma jo opredeliti. Razčistiti pa bi morali vprašanje glede kazenskih sankcij za možne zlorabe in kršitve zakona. Neko tako formulacijo bi morali vnesti. Sankcioniranje nalog je nekaj povsem drugega.

Je še kakšna druga pripomba? Prosim, besedo ima tovarišica Jerebova.

S i l v a J e r e b : Imam vprašanje, ker nisem bila ves čas navzoča zaradi nalog, za katere ste me zadolžili. Ali črtamo zadnji del stavka v 2. točki: "in v skladu s sistemskimi izhodišči zakonov o družbenih svetih"?

Vprašujem zato, ker je bilo veliko govoora o tem svetu posebne vrste, ki je v varianti na nek način k 49. členu opredeljen. V našem odboru smo menili, da nismo proti taki močnejši vlogi tega sveta. Če zadnji del tega stavka pustimo, smo zelo jasno zapisali, da gre za družbeni svet, kot ga poznamo v zakonu o zveznih in republiških družbenih svetih. Zato sprašujem, ali pustimo vrata malo bolj odprta še do predloga zakona, ali to v bistvu zacementiramo? Če mora biti tak, kakršen je družbeni svet, potem se ve, da ne more imeti skupnosti. Ne vem, če ni v tej drugi točki neko protislovje.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Menim, da protislovja ni. Res pa bi bila vrata nekoliko bolj odprta oziroma nekaj več prostora bi bilo, če bi to črtali, kar predlaga tovarišica Jerebova. Namreč, tu ni rečeno, da mora biti družbeni svet, ampak da bi morali upoštevati sistemska izhodišča zakona o družbenih svetih. Če pa gledamo sistemsko in rečemo, da to ne sme posegati niti v pristojnosti Skupščine, njenega Izvršnega sveta, upravnih organov, interesne skupnosti in političnih organizacij,kaj nam ostane drugega kot družbeni svet, sestavljen iz delegatov teh subjektov, ki so udeleženci družbenih svetov. Sem za varianto, ki jo predlaga tovarišica Jerebova, če črtamo besedilo: "in v skladu s sistemskimi izhodišči zakona o družbenih svetih", čeprav s tem, ko to črtamo, ne bomo prišli do nečesa bistveno drugega kot do neke vrste družbenega sveta. Ustanavljati novo institucijo ob družbenih svetih in drugih inštitucijah, ki jih že imamo, bi bilo seveda zelo težko in vprašljivo, zlasti če ne bi želeli, da prevzema neke nadzorne ali upravne funkcije ali pa kakšno kontrolo in podobno. Res pa je, da si s tem odpiramo nekaj več možnosti za razmišljanje do predloga.

Je še kakšen predlog? (Ne.) Če ni, predlagam, da glasujemo.

Kdor je za predlog stališč skupaj s spremembami in dopolnitvami k osnutku zakona o družbenem sistemu informiranja, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlog stališč skupaj s spremembami k osnutku zakona o družbenem sistemu informiranja.

Tovariš Kotar, ali lahko ponoviš formulacijo glede financiranja v zvezi z usmerjenim izobraževanjem?

M a r j a n K o t a r : Ta formulacija je naslednja. Ker bo mogoče naloge, ki jih predvideva zakon, realizirati le z angažiranjem dodatnih sredstev, usposobitvijo obstoječih novih kadrov, znanja in opreme, mora predlagatelj do predloga zakona konkretizirati tudi finančne posledice predpisa.

S i l v a J e r e b : Bolje bi bilo "opredeliti". Biti moramo čimbolj realni v svojih zahtevah, ker potem lažje zahtevaš od predlagatelja, da se pošteno obnaša do stališč zbora. Da bi predlagatelj to lahko podrobno konkretiziral, dvomim in prosim, da še predlagatelj pove svoje mnenje.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Moje mnenje je, da bo predlagatelj storil, kar bo v njegovi moči.

Besedo ima tovariš Rakočevič.

S l o b o d a n R a k o č e v i č : Že v uvodu sem skušal pojasniti, da je osnovna intenca v izrabi obstoječega znanja, opreme in kadrov, česar pri nas ni tako malo, mogoče pa je konkretizirati določene personalne, operacionalne rešitve v določenem okvirnem pogledu, kot je menila tovarišica Jerebova. V različnih okoljih in različnih sredinah je že sedanje stanje dokaj različno in bo potreba po izobraževanju novih kadrov ali angažiranju nove opreme tako različna, da podrobna finančna konstrukcija v tem trenutku ni mogoča. Mogoč pa je prikaz obstoječega tehničnega, tehnološkega in kadrovskega potenciala in dokaj realna ocena, kako bi urejevali določen sklop predvidenih novih nalog.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala. Moje mnenje je naslednje. Stališča smo sprejeli, še enkrat smo poslušali formulacijo, ki je zavezujoča, jasno pa je, da bo predlagatelj v okviru svojih možnosti poskušal to stvar rešiti. Prosim, da ponovno ne načenjamo tega vprašanja, ker lahko ugotovimo, da ta formulacija ne pomeni odobravanja finančnih sredstev vnaprej, niti ne pomeni, da bi moral predlagatelj predložiti nekaj tako natančnega in podrobnega, kar v tako kratkem času ni mogoče urediti. Menim, da formulacija ni sporna.

Je morda še kakšna pripomba v zvezi z usmerjenim izobraževanjem? (Ne.)

Na podlagi 2o. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora bomo sprejeta stališča poslali Zboru združenega dela, Zboru občin in predlagatelju.

Vračamo se na 7 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na razpravo o predlogu za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti.

Je še kakšno vprašanje v zvezi s stališči oziroma zakonom o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti? Prosim,besedo ima tovarišica Marija Zupančič-Vičar.

M a r i j a Z u p a n č i č - V i č a r : Imam redakcijsko pripombo. V 2. točki je na koncu 3. vrstice besedilo: "in doslednejšega uresničevanja zakonov in sklepov,ki opredeljujejo gospodarjenje in urejanje prostora...". Menim, da ni dobro, da utemeljujemo potrebo po spremembi zakona s tem, da zato, da bomo bolj dosledno uresničevali zakone in sklepe, sprejmemo nov zakon. Predlagam, da to črtamo in pustimo besedilo: "ureditve stanja na tem področju, Družbenopolitični zbor podpira predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona".

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Morda bi lahko pustili besedilo "doslednejšega uresničevanja sklepov, ki opredeljujejo gospodarjenje" in bi črtali samo besedi: "zakonov in", ostalo besedilo pa bi ostalo nespremenjeno.

Druga redakcijska pripomba je k 3. točki, kjer se v tretji vrsti namesto besed "dokončno odloči" vnese beseda "presoja".

Predlagam, da ti dve redakcijski pripombi vključimo v predlog stališč in glasujemo o celotnem besedilu.

Kdor je za tako dopolnjen predlog stališč k predlogu za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč skupaj z dopolnitvami k predlogu za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona.

Na podlagi 2o. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora bomo sprejeta stališča poslali Zboru združenega dela, Zboru občin in predlagatelju.

Prehajamo na 9 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se s predlogom odloka strinja.

Želi kdo razpravljati o tem, da se v Upravni odbor Prešernovega sklada imenujejo: za predsednika Ivo Tavčar, za člane pa: Štefan Balažic, Stane Bernik, Vlado Dedović, Alenka Drnač-Bunta, Marijan Gabrijelčič, Zoran Kržišnik,

Tomo Martelanc, Anton Mikeln, Milena Muhič-Kramer, Boris Novak, Slavko Pezdir, Janer Rotar, Marija Rapa Šuklje in Lucijan Vuga? (Ne.)

Ugotavljam, da ne želi nihče razpravljati, zato zaključujem razpravo in predlagam, da glasujemo.

Kdor je za sprejem predloga odloka, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada.

Prehajamo na l o . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na volitve in imenovanja.

Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije.

Predlog odloka je pripravila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. S predlogom odloka se Izvršni svet strinja.

Po tem predlogu se za sodnike porotnike Vrhovnega sodišča imenujejo: Franc Čagran, Nada France, Aleš Ilc, Viktor Likar, Anton Marolt, Barbara Grahor-Pelcar, Drago Spasovski, Saša Štros, Stanislav Vegelj in Miro Vigele.

Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo in predlagam, da glasujemo.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije.

Naslednji je predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi delegata Skupščine SR Slovenije v skupščino Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Izvršni svet se s tem predlogom strinja.

V predlogu odloka se predlaga, da se razreši dolžnosti delegata Skupščine SR Slovenije Milan Krajnik in se za delegata izvoli Alojz Rožman.

Želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Nihče.) Če ne želi, predlagam, da glasujemo o predlogu odloka, kot ga je pripravila komisija.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo predlog odloka soglasno sprejeli.

Imamo še predlog sklepa, ki naj bi ga sprejeli vsi trije zbori Skupščine. Gre za predlog, da se v odbor za počastitev 4o-obletnice I. in II. zasedanja AVNOJ imenuje kot delegat Skupščine SR Slovenije predsednik Skupščine SR Slovenije tovariš Vinko Hafner.

Želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, predlagam, da o njem glasujemo.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno imenovali tovariša Vinka Hafnerja v odbor za počastitev 4o. obletnice I. in II. zasedanja AVNOJ-a.

Od dnevnega reda nam je ostalo samo še sklepanje o poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije in o predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985. Skupina, ki pripravlja dopolnitve stališč, že končuje delo.

Vračamo se na 4. točko dnevnega reda in prosim tovariša Križmana, da nam obrazloži pripombe oziroma spremembe, ki jih predlaga medzborovska skupina.

Igor Križman: Pri interventnih zakonih so bile pripombe k predlaganemu besedilu sklepa. Prosil bi, če pogledate predlog sklepa.

V prvi točki se v zadnji vrsti črta besedilo v oklepaju, to je "in ta poročila podpira", potem pa se za zadnjo besedo "federacije", doda naslednje besedilo: "ter aktivnostmi, ki jih sprejema Izvršni svet za izvajanje teh nalog". To pomeni, da se drugi odstavek glasi: "Seznanila se je tudi s potekom seje Zbora republik in pokrajin,ki je bila 14. in 15. oktobra 1982, na kateri so bili sprejeti zakoni po hitrem postopku ter s problemi izpolnjevanja obveznosti SR Slovenije do proračuna federacije ter aktivnostmi, ki jih sprejema Izvršni svet za izvajanje teh nalog". To je dopolnitev 1. točke.

V 2. točki je potrebno v peti vrsti črtati besedi "spoznane rezultate" in ju nadomestiti z besedo "ugotovitve".

Za tretjim stavkom 2. točke se doda nov stavek, ki se glasi: "Hkrati naj s posebno pozornostjo spremlja posledice, ki jih imajo ukrepi na maloobmejnem območju".

V peti vrsti od spodaj navzgor se črta naslednje besedilo: "nemudoma pripraviti programe" in dodata besedi "odločno izvajati".

Na koncu te točke se črta pika in se doda naslednje besedilo: "in z ustreznimi ukrepi na drugih področjih porabe preprečiti zmanjšanje pozitivnih učinkov devalvacije dinarja".

V prvi alinei na 2. strani se v tretji vrsti za besedama "intervencijski ukrepi" doda besedilo "in nedodelan izvedbeni inštrumentarij".

V šesti vrsti se za podpičjem stavek spremeni in dopolni tako, da se v celoti glasi: "Združevanje deviz za uvoz nafte se v Sloveniji uresničuje tako, kot določa zakon, je pa na nižji ravni od predvidene, ker je priliv konvertibilnih deviz glede na realiziran izvoz nižji od načrtovanega".

Druga alinea na 2. strani se v celoti spremeni in se glasi: "Izvajanje zakonov o omejevanju skupne in investicijske porabe kaže na zmanjševanje te porabe. Glede na ugotovljen prevelik priliv interesnim skupnostim (Izobraževalna skupnost Slovenije in Raziskovalna skupnost Slovenije) Skupščina zahteva, da vse skupščine samoupravnih interesnih skupnosti ponovno preverijo višino prilivov in v skladu s svojo odgovornostjo takoj ukrepajo z zmanjševanjem prispevnih stopenj. O tem naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije Skupščino obvesti najkasneje ob predlogu resolucije.

Prilivi prihodkov v družbenopolitičnih skupnostih so nad resolucijskimi okviri zaradi zagotavljanja sredstev za blagovne rezerve in intervencije v porabi hrane, ob tem pa je splošna poraba v družbenopolitičnih skupnostih SR Slovenije v skladu z resolucijo. Glede na omejitve splošne porabe v družbenopolitičnih skupnostih in glede na ugotovitve, da se priliv sredstev v proračunu povečuje, je treba pri pripravi resolucije za leto 1983 in predpisov v zvezi z obdavčevanjem, proučiti davčne in druge dajatve družbenopolitičnim skupnostim, upoštevaje potrebno selektivnost glede na ustavne,zakonske in dogovorjene obveznosti."

In končno, zadnja alinea na 2. strani se v drugi vrsti te alinee beseda "ugodni" nadomesti z besedo "pričakovani".

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Tovariš Križman, kako z vidika naše razprave ocenjuješ, ali so vse naše pripombe upoštevane?

I g o r K r i ž m a n : Ocenjujem, da so bile naše pripombe kar zadeva porabo upoštevane,ker se zavezuje interesne skupnosti. Glede proračunske porabe smo odprli vprašanje, da Izvršni svet ob pripravi resolucije predloži oceno v zvezi s problematiko obdavčenja in da prouči davčne in druge terjatve.

Edina pripomba, za katero se je v razpravi ocenilo, da ni potrebna, je bila pripomba za dopolnitev na 1. strani v 2. točki, kjer se zavezuje Izvršni svet, da sproti poroča in predlaga spremembe ukrepov. Pripomba je bila v tej zvezi, da se Izvršni svet napoti tudi na sprotno spremljanje in pravočasno seznanjanje samoupravnih in drugih subjektov z rezultati in problemi, tako da prispeva k spodbujanju družbenopolitične aktivnosti za samoupravno urejanje problemov. Ocenjeno je bilo, da je to že v osnovi njegova naloga in da dopolnitev ni potrebna. Ostale pripombe našega zbora pa so vključene.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Ima še kdo kakšno pripombo? (Ne.) Če ne, predlagam, da preidemo na glasovanje.

I g o r K r i ž m a n : Oproščam se! Na seji medzborovske skupine smo se dogovorili, da se vnese še posebna točka, v kateri se poudari odgovornost organov v republiki za dosledno uresničevanje ukrepov. Ta dopolnitev ni navedena v besedilu sprememb.

Drugo dopolnitev v zvezi z razpravo ob depozitu pa predlagamo, da se ne vključi v te sklepe, ampak da v okviru Družbenopolitičnega zbora sprejmemo takšen sklep, da terjamo od Zveznega izvršnega sveta do prihodnje seje celovito informacijo. Na osnovi našega sklepa bi zavezali našo delegacijo, da zagotovi takšno dodatno informacijo.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Še kakšna pripomba? (Ne.) Dogovorili se bomo, na kakšen način bomo od Zveznega izvršnega sveta dobili to informacijo. Naša usmeritev je, da dobimo za naslednjo sejo to informacijo, na podlagi katere bomo sklepali. Prek našega Izvršnega sveta ali prek naše delegacije bomo terjali od Zveznega izvršnega sveta, da nam takšno informacijo pripravi.

Menim, da bi morali celo poizkušati dobiti na sejo zbora predstavnika Izvršnega sveta. Menim, da je prav, da se to ne vključuje v sklepe zato, ker se objavljajo v Poročevalcu in javnost lahko začne razpravljati, ali je depozit zakonit ali ni, kar bi marsikomu ustrezalo v sedanji situaciji.

Predlagam, da preidemo na sklepanje o predlogu sklepa z dopolnitvami.

Kdor je za to, da sprejmemo predlog sklepa v besedilu, kot je bil predložen skupaj s pripombami, ki jih je oblikovala medzborovska skupina delegatov, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

O dodatnem sklepu verjetno ni treba glasovati.

Nadaljujemo s 6 . t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je razpravo o predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985.

Prosim tovariša Križmana, da poroča zboru.

I g o r K r i ž m a n : Sedanja 1. točka tega sklepa ostane, na koncu pa se ji doda še en stavek, ki se glasi: "Ob tem pa ugotavlja, da konkretne naloge nekaterih podpisnikov še niso usklajene".

2. točka sklepa postane sedanja 4. točka, ki se v celoti glasi takole: "Skupščina SR Slovenije ugotavlja, da kasnijo priprave sprememb in dopolnitev planov tako pri temeljnih nosilcih kot v federaciji. Zato poziva vse nosilce družbenega planiranja in še posebej udeležence dogovora, da pospešijo aktivnosti pri sprejemanju in spreminjanju planskih aktov ter tako v okviru zaostrenih materialnih možnosti zagotovijo samoupravno podlago za prevzemanje svojih obveznosti v dogovoru in lastne odgovornosti za njihovo uresničevanje".

Tretja točka je dosedanja 2. točka in se glasi: "Skupščina SR Slovenije ugotavlja, da so že po predložitvi predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije prispele pripombe in predlogi za spremembe in dopolnitve, do katerih se vsi udeleženci - podpisniki dogovora o temeljih družbenega plana še niso opredelili. Zato predlaga odboru podpisnikov dogovora, da skupaj z vsemi drugimi predlogi prouči tudi predloge iz razprav na sejah zborov in pri tem izhaja iz usmeritev Skupščine SR Slovenije iz 1. točke tega sklepa".

V tej točki se doda še stavek: "Na podlagi razprave na sejah zborov priporoča Skupščina SR Slovenije podpisnikom dogovora, da proučijo možnost za dokončanje že začetih objektov, ki bi sicer ostali nedokončani in bi tako lahko nastala večja gospodarska škoda".

Ta dodatek je vnešen glede na razpravo v ostalih dveh zborih,kjer je bila vrsta pripomb v tej smeri, da bo treba v nadaljnji selekciji in usklajevanju investicij posvetiti večjo pozornost tistim objektom,ki so že začeti in to v primeru, da so ti objekti takega značaja, da so v skladu s sprejetimi usmeritvami in da bi njihovo nedokončanje povzročilo veliko družbeno škodo.

Točka 4. pa je dosedanja 3. točka in se glasi: "Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj v skladu s svojimi obveznostmi sproti obvešča skupino delegatov Skupščine SR Slovenije za spremljanje uresničevanja srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije o poteku usklajevanja in še posebej o poteku priprav in usklajevanja z ostalimi podpisniki".

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Naše pripombe so tu upoštevane. Hvala lepa, tovariš Križman.

S i l v a J e r e b : Tovariš predsednik! Imam prošnjo do zbora. V tej naglici lahko v te sklepe pride marsikatera nerodnost, zato bi prosila zbor, da pooblastil predsednika, sekretarja in vsakokratnega poročevalca, da smejo opraviti redakcijske popravke seveda v duhu celotne razprave. Hvala.

Predsednik d r . C i r i l R i b i č i č : Hvala lepa. Hotel sem predlagati nekaj podobnega, preden bi sklepali o tem, in sicer, če bi se kakšna stvar zapletla, vas bomo pismeno obvestili, vsem pa bomo dostavili, kolikor bo le mogoče hitro, vsa stališča in sklepe, ki smo jih danes oblikovali na zboru.

Če pa bomo ugotovili, da gre za vsebinsko stvar, bomo o njej sklepali na naslednji seji Družbenopolitičnega zbora.

Je morda še kakšna pobuda? (Ne.) Če ne, predlagam, da preidemo na glasovanje o predlogu sklepa, kot je bil oblikovan, skupaj s pripombami oziroma dopolnili,ki jih je dal tovariš Križman.

Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor predlog sklepa s spremembami in dopolnitvami k predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 soglasno sprejel.

Pred koncem seje bi rad rekel še to, da je očitno, da bomo morali nekaj spremeniti v načinu dela Družbenopolitičnega zbora tudi v odnosu do drugih zborov, ki čakajo na naša stališča. Presoditi bomo morali, kdaj bi se lahko sestali več dni pred drugimi zbori; kadar pa bi se sestali na isti dan, bi se sku-

šali čimbolj zgodaj, ne glede na težave, ki jih bodo imeli nekateri naši člani, tako da bi sredi dopoldneva, ko se bodo začela skupna zasedanja, že imeli stališča o bistvenih vprašanjih in tako ne bi zavirali dela drugih dveh zborov.

S tem zaključujem 8. sejo Družbenopolitičnega zbora. Hvala lepa.

(Seja zbora je bila končana ob 17.35 uri.)

S K U P N O Z A S E D A N J E

ZBORA ZDRUŽENEGA DELA, ZBORA OBČIN, DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA IN IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI SLOVENIJE

(26. OKTOBRA 1982)

Predsedoval: Tone F e r e n c, predsednik Izobraževalne skupnosti Slovenije

Začetek zasedanja ob 9.3o.

Predsedujoči T o n e F e r e n c : Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam skupno zasedanje Zbora združenega dela, Zbora občin, Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije in skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije, ki pri obravnavi poročil o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju in predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona odloča v smislu 77. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije kot enakopravni zbor.

Na skupnem zasedanju bomo poslušali uvodne obrazložitve k poročilom o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju, ki jih bodo podali tovarišica Majda Poljanšek, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, tovriš dr. Viljem Merhar, predsednik Odbora za usmerjeno izobraževanje skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije in tovariš Slavko Bohanec, član Izvršnega odbora Gospodarske zbornice Slovenije.

Besedo ima tovarišica Majda Poljanšek, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo. Prosim tovarišica Poljanškova!

M a j d a P o l j a n š e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina SR Slovenije četrtič v zadnjih dveh letih obravnava uresničevanje zakona o usmerjenem izobraževanju. V prejšnjih poročilih smo obravnavali predvsem področje srednjega izobraževanja, današnje pa obravnava zlasti priprave za uveljavitev usmerjenega izobraževanja v visokem šolstvu, saj se bo v prihodnje težišče aktivnosti premaknilo prav na to področje.

Poročilo je nastajalo v času, ko se je iztekalo prvo leto dela srednjih šol po novih vzgojnoizobraževalnih programih, hkrati pa je potekala in še teče široka družbena, strokovna in samoupravna aktivnost za usklajevanje in sprejem celotnih programskih zasnov, ki vključujejo število izobraževalnih programov v srednjem, višjem in visokem izobraževanju tako za pridobitev izobrazbe, kot za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe in uspodabljanje z delom.

Za vse te aktivnosti je značilno, da potekajo v času zaostrenih gospodarskih razmer in bistveno povečanih družbenih naporov za stabilizacijo, ki v mnogočem spreminja nekatere pričakovane možnosti za razvoj izobraževanja. Zato morajo tudi razvojne usmeritve in načrtovane potrebe po posameznih področjih v združenem delu ponovno oceniti.

Razumljivo je, da je pozornost javnosti, še zlasti pa staršev in učencev usmerjena v srednje šole, ki so v prejšnjem šolskem letu začele delati po novih programih. Ob teh izkušnjah se v javnosti pojavljajo različne ocene o usmerjenem izobraževanju o tem, kako smo pripravljeni na novo šolo in o tem, kakšni bodo njeni rezultati.

Na podlagi enoletnih izkušenj v srednjih šolah seveda še ni mogoče oblikovati celovite ocene usmerjenega izobraževanja. Takšno oceno bo mogoče pripraviti šele po nekajletnih izkušnjah. Ne glede na to pa rezultati tekočega spremljanja kažejo na nekatere pomembne dosežke, pa tudi posamezna še odprta vprašanja in nedoslednosti v praktičnih izpeljavah.

Podatki o vpisu v srednje šole kažejo, da smo z novimi programi, s spremenjeno šolsko mrežo ter najširšo družbeno akcijo usmerjanja dosegli pomemben korak pri usklajevanju vpisa s planiranimi kadrovsko izobraževalnimi potrebami združenega dela. Povečal se je interes mladine in odraslih za izobraževanje v usmeritvah, ki se štejejo za proizvodne. Tako se je za proizvodne usmeritve letos odločilo kar 66,8 % mladih, kar je bistveno več kot pred začetkom reforme. Še pred petimi leti se jih je vključevalo le 55 %, pri odraslih pa je celo prevladovalo izobraževanje za neproizvodna dela. V tem šolskem letu se je v srednje šole vpisalo sicer nekoliko manj učencev kot prejšnja leta, predvsem zaradi manjšega vpisa učencev iz drugih območij Jugoslavije.

Tudi vpis odraslih se je letos povečal, čeprav je bil še vedno bistveno manjši od števila razpisanih mest. Ocenjujemo, da je potrebno učinkoviteje odpravljati vzroke, ki onemogočajo hitrejše uveljavljanje izobraževanja iz dela in ob delu v skladu s potrebami združenega dela. Kljub temu moramo kritično oceniti dejstvo, da združeno delo premalo spodbuja mladino in zaposlene delavce za izobraževanje v skladu s potrebami dela in razvoja.

Ob uvedbi novih programov smo bili vsi skupaj zaskrbljeni, kako bodo vsi učenci zmogli uspešno obvladovati zahtevnejše in mnogo širše splošno izobraževalne vsebine v novih programih. Posebno so bili zaskrbljeni starši, ko so videli obsežen kup novih učbenikov. Pokazalo se je, da je prvi razred uspešno zaključilo 87 %, kar je skoraj enako kot prejšnje leto, čeprav se seveda zavedamo relativnosti tega kazalca uspešnosti. Pri tem pa je posebej pomembno, da se je bolj kot doslej uveljavila skrb srednjih šol, da se vsakemu učencu zagotovi usposobitev za strokovno delo v skladu z njegovimi sposobnostmi. Podobna zaskrbljenost je vladala tudi glede pripravljenosti organizacij združenega dela za proizvodno delo, vendar se je pokazalo, da so se organizacije združenega dela temeljito lotile te naloge in da smo v veliki meri dosegli zastavljene cilje pri povezovanju izobraževanja in dela.

Med novostmi moramo omeniti tudi to, da smo v lanskem šolskem letu prvič uvedli dvojezični pouk tudi v srednji šoli v Lendavi, na vseh srednjih šolah na narodnostno mešanih območjih pa pouk madžarskega oziroma italijanskega jezika, kot jezika okolja, s čimer se ustvarjajo še boljši pogoji za sožitje italijanske oziroma madžarske narodnosti in slovenskega naroda.

Prve izkušnje v srednjem polstvu kažejo tudi na nekatere slabosti in nedoslednosti pri uresničevanju načel reforme. Take slabosti so predvsem še velika razdrobljenost mreže šol, naravnanost nekaterih programov in smeri na ozka področja dela in zapostavljanje specifičnosti izobraževanja za potrebe razvoja drobnega gospodarstva, posamezne nepravilnosti pri usmerjanju in izvedbi vpisa ter težave pri pripravljanju učbenikov za drugi letnik. Kritike, ki opozarjajo na nedoslednosti, slabosti in odstopanja od dogovorjenih načel, moramo upoštevati z vso resnostjo ter vse slabosti in nedoslednosti z najširšo strokovno in družbeno aktivnostjo učinkovito odpravljati. V ospredju družbenih prizadevanj je zlasti racionalnejša mreža šol, pri čemer bo treba dosledno vztrajati pri zagotavljanju pogojev za kvalitetno izobraževanje in presegati lokalistične težnje.

Prav tako bo potrebno še naprej odpravljati posamezna neskladja in slabosti tudi v programih srednjega izobraževanja, zlasti tako, da bodo programi zasnovani za širša področja dela oziroma za več poklicev. Nikakor pa ni mogoče sprejeti tistih kritik, ki posamezne slabosti in pomanjkljivosti iz nekaterih področij posplošujejo na celotno usmerjeno izobraževanje. Kritike, ki trdijo, da se z usmerjenim izobraževanjem znižuje splošna izobrazba množic ali da se izobraževanje mehanično prilagaja trenutnim potrebam in omejuje pravica do izobraževanja, posebej še nadarjenim učencem in podobno, izhajajo iz nepoznavanja ali neupoštevanja dejstev ali iz posploševanja posameznih slabosti ter v bistvu želijo znova začeti polemiko o temeljnih načelih in ciljih preobrazbe izobraževanja.

Že ves čas priprav na uvedbo usmerjenega izobraževanja smo se med tistimi, ki so ugovarjali izpeljavam preobrazbe, srečevali zlasti z dvema nasprotujočima si pogledoma na reformo. Na eni strani so se nekateri zavzemali predvsem za elitistično funkcijo znanja, na drugi pa smo imeli opravka s pragmatičnim vrednotenjem znanja, ki bi zahtevalo absolutno podreditev izobraževanja trenutnim potrebam dela.

Pristajanje na eno od teh dveh skrajnosti bi nas pripeljalo bodisi na nekdanjo gimnazijo kot edini tip šole, ali na poklicne šole kot drugega edinega tipa srednje šole. Z reformo pa nasprotje med tema dvema skrajnostima razrešujemo z uveljavljanjem načela, da mora vsak program omogočati pridobiti znanje tako za vključitev v delo kot tudi za nadaljnje izobraževanje. Zato tudi ni mogoče pristajati na trditve, da bo izobraževanje po novih programih zaradi njihove širše zasnovanosti premalo usposabljalo za konkretno delo posameznih poklicih in da bi zato morali v programe vključevati večji delež posameznih strokovno teoretičnih in praktičnih znanj. Tudi takšne zahteve niso v skladu z reformnimi cilji, utegnejo pa se še okrepiti, če združeno delo ne bo pripravljeno na to, da bo treba nove diplomate v času pripravništva usposobiti za konkretno delo.

Tovarišice in tovariši delegati! Zaradi znanih gospodarskih gibanj se v SR Sloveniji občutno zmanjšuje za porabo razpoložljiv delež družbenega proizvoda. Vzporedno s tem so manjša tudi sredstva za družbene dejavnosti. Kljub temu da je bilo usmerjeno izobraževanje z družbenim planom SR Slovenije opredeljeno kot prednostna dejavnost in kljub pripravljenosti uporabnikov v združenem delu, tega ob uveljavljenih družbenih usmeritvah ni bilo mogoče realizirati. Tako se je delež družbenega proizvoda, ki se združuje v izobraževalnih skupnostih za usmerjeno izobraževanje, od leta 198o do 1982 znižal od 1,87 na 1,42 odstotka družbenega proizvoda v SR Sloveniji. Sredstva, ki jih temeljne organizacije neposredno namenjajo za izobraževanje, so se sicer povečala, vendar ne toliko, da bi nadomestili učinke omejitev v skupni porabi, zaradi katerih se sredstva za usmerjeno izobraževanje znižujejo sorazmerno bolj kot pa celotna skupna poraba. Zmanjšane materialne možnosti sicer še ne ogrožajo uresničevanja temeljnih ciljev reforme, terjajo pa največje napore za racionalno organizacijo izobraževanja. Izpolnitev nekaterih zahtev po prostorih in opremi, bo tu in tam treba tudi odložiti na kasneje.

Med prizadevanja za močnejše vključevanje usmerjenega izobraževanja v uresničevanje programa dolgoročne stabilizacije spada tudi ponovno preverjanje sprejetih programskih zasnov in mreže šol, posebej pa še priprava novih programov visokih šol. Pri tem ne gre le za vprašanje, ali materialno zmoremo nadaljnji ekstenzivni razvoj visokega šolstva, pač pa gre za njegovo kvaliteto in za dosledno uveljavljanje načel in ciljev usmerjenega izobraževanja, ki naj se izraža v zasnovanosti novih programov, na znanosti in tehnologiji, v vpetosti v strateške cilje družbenoekonomskega razvoja, v opuščanju nekaterih starih programov in nadomeščanju z novimi. Le-tako bomo ustvarili pogoje, da bo tudi visoko šolstvo skupaj z znanstveno raziskovalnim delom bolj kot doslej prispevalo k materialnemu in kulturnemu razvoju, k prestrukturiranju gospodarstva in njegovemu učinkovitejšemu vključevanju v mednarodno delitev dela. Prav zato je priprava programskih zasnov za visoko izobraževanje strateško vprašanje razvoja visokega šolstva v Sloveniji.

Kljub temu da je sprejemanje programskih zasnov bilo predvideno za konec oktobra, se usklajevanje zapleta in sprejemanje ponovno odlaga. Programske zasnove pa morajo biti sprejete še v tem letu, sicer ne bo mogoče pripraviti vseh potrebnih rešitev, da bi nove programe lahko začeli uveljavljati v prve letnike višjih in visokih šol v šolskem letu 1985/1986, kot je to določeno z zakonom.

Usklajevanje programskih zasnov in razprave o njih predolgo tečejo predvsem v strokovnih krogih, zlasti v strokovnih svetih PIS in med visokošolskimi organizacijami. Pri tem je mnogokrat preveč v ospredju obstoječe stanje in interesi posameznih inštitucij, kar otežuje uveljavljanje enotnosti v razvoju visokega šolstva v Sloveniji, močnejše povezovanje razvoja visokega šolstva s potrebami posameznih področij združenega dela in družbe v celoti, pa tudi njegovo usklajevanje z materialnimi možnostmi.

Za usklajevanje programskih zasnov sta prev gotovo veliko prispevali obe univerzi z oblikovanjem skupnih predlogov na področju posameznih strok. To bo pomembno prispevalo k nadaljnjemu usklajevanju in ga pospešilo. Delegatom v svetih visokošolskih organizacij, v skupščinah izobraževalnih skupnosti in njihovim strokovnim svetom bodo ti predlogi lahko strokovna osnova pri sprejemanju programskih zasnov.

Prepočasno uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov in ohranjanje proračunskega načina financiranja zavirata snovanje programov v visokem šolstvu za širša področja dela in večje uveljavljanje programov za izpopolnjevanje po diplomi. Zato se namesto tega še uveljavljajo težnje po nadaljnji drobitvi programov in podvajanju izobraževanja za ista področja dela in težnje po zviševanju izobrazbene ravni ter po uvajanju visokega izobraževanja tudi na takih področjih, kjer doslej tega izobraževanja ni bilo in zato tudi ni stvarnih potreb. Take težnje so seveda povezane s težnjami po ohranjanju vsega obstoječega v visokem šolstvu, terjale pa bi tudi nastajanje novih višjih in visokih šol, kateder in pedagoško znanstvenih enot ter preraščanje nekaterih višjih šol v visoke šole.

Razprave o usklajevanju programskih zasnov bo zato potrebno prenesti v svete šol, zbore uporabnikov posebnih izobraževalnih skupnostih in neposredno v organizacije združenega dela uporabnikov ter uskladiti število in vrsto programov z resničnimi potrebami ter z možnostmi združenega dela in družbe v celoti. To pa bo mogoče le z močnejšo vlogo Izobraževalne skupnosti Slovenije pri usklajevanju programskih zasnov v skladu z njeno funkcijo, da usklajuje celoten razvoj vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da na današnjem zasedanju podprete stališča in usmeritve za nadaljnje uresničevanje usmerjenega izobraževanja, ki so predlagana v poročilu, da bi postala trdnejša obveznost vseh nosilcev preobrazbe in spodbuda za nadaljnje delo. Hvala lepa!

Predsedujoči T o n e F e r e n c : Tovarišici Poljanškovi se zahvaljujem za uvodno obrazložitev.

Besedo ima tovariš dr. Viljem Merhar, predsednik Odbora za usmerjeno izobraževanje Izobraževalne skupnosti Slovenije.

D r. V i l j e m M e r h a r : Spoštovano predsedstvo, spoštovane tovarišice delegatke in tovariši delegati! Z oblikovanjem in ustanovitvijo posebnih izobraževalnih skupnosti, katerih dejavnost pokriva razen naravoslovno-matematične in osebnih storitev vse usmeritve usmerjenega izobraževanja, je bil dosežen pomemben premik v smeri samoupravnega organiziranja uporabnikov in izvajalcev usmerjenega izobraževanja v SR Sloveniji. V nadaljnjem razvoju te organiziranosti bo potrebno osredotočiti cilje na izpopolnjevanje in nadaljnji razvoj delegatskih in drugih samoupravnih odnosov znotraj posebnih izobraževalnih skupnosti in med njimi v okviru Izobraževalne skupnosti Slovenije ter na medsebojno uskladitev njihovih dejavnosti glede na usmeritve, kot se bodo izkristalizirale v procesu usklajevanja programskih zasnov usmerjenega izobraževanja. To bo nujno narekovalo potrebo po določenem smiselnem prestrukturiranju posebnih izobraževalnih skupnosti s ciljem, da se v posameznih od njih združujejo uporabniki in izvajalci, zainteresirani za določeno usmeritev ali za več, po programskih zasnovah sorodnih usmeritev s tem, da se bo vsaka, da tako rečem, z reprodukcijsko celoto povezana usmeritev uveljavljala in da se bodo v njej uveljavljali vsi interesi v posamezni izobraževalni skupnosti. V tej smeri bo treba najti rešitev tudi za usmeritve, ki so doslej še v okviru Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Več pozornosti bo treba posvetiti tudi organiziranju uporabnikov in izvajalcev znotraj posameznih posebnih izobraževalnih skupnosti v enote in temeljne skupnosti ter graditvi odnosov v teh delih skupnosti na izkušnjah doslej oblikovanih enot temeljnih skupnosti. Prek takih oblik organiziranja je treba zagotoviti bolj neposreden odnos med uporabniki in izvajalci po vseh vprašanjih, ko gre za njihov skupni interes ter doseči smiselno delitev dela znotraj posameznih in posebnih izobraževalnih skupnosti.

Nadaljnje izpopolnjevanje organiziranosti posebnih izobraževalnih skupnosti in delegatskih razmerjih v njih je nujen pogoj za razvoj samoupravnih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja. V ta proces je treba vključiti tudi občinske izobraževalne skupnosti, in jih smiselno povezati v sistem Izobraževalne skupnosti Slovenije. Samo na ta način bo mogoče premagovati sedanjo parcelizacijo, ki se je odrazila tudi v in pri sprejemanju vzgojno-izobraževalnih programov.

Dosedanji razvoj družbenoekonomskih odnosov v posebnih izobraževalnih skupnostih je že dal pozitivne rezultate. Tako so se v praksi že ustvarili pogoji za preseganje značilnosti proračunskega financiranja šol in se vse bolj uveljavljajo načela svobodne menjave dela v vsej svoji celovitosti od ugotavljanja in usklajevanja kadrovskih potreb do planiranja kadrov, izvajanja in vrednotenja dogovorjenih storitev in podobno.

Pri izvajalcih je že prevladala zavest, da so programi njihovega dela stvar samoupravnega dogovarjanja med njimi in uporabniki njihovih storitev in da so na tej podlagi upravičeni do plačila za opravljanje vzgojnoizobraževalne in druge storitve. S tem pa je bil dosežen pomemben korak k integraciji izvajalcev v sistem našega združenega dela in k izenačevanju njihovega družbenoekonomskega položaja s položajem uporabnikov na temelju načel svobodne menjave dela.

Pri uporabnikih pa se tako tudi oblikuje zavest, da je usmerjeno izobraževanje bistveni element in pogoj njihove in družbene kadrovske reprodukcije in s tem razvoja produktivnih sil. Zato uporabniki tudi vse bolj tvorno sodelujejo z izvajalci pri oblikovanju vzgojnoizobraževalnih programov, pri načrtovanju dejavnosti usmerjenega izobraževanja in pri uveljavljanju drugih odnosov v svobodni menjavi dela. Za te naloge pa morajo biti ustrezno organizirani. S tega vidika obstoječe organizacijske rešitve v organizaciji posameznih posebnih izobraževalnih skupnostih sploh niso nevtralne.

V nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov v posebnih izobraževalnih skupnostih in na osnovi njihove ustrezne reorganizacije bo treba doseči še bolj jasno opredelitev programov storitev ter zgraditi učinkovit sistem spremljanja izvajanja teh programov. Obenem pa se bo treba prizadevati za dograjevanje standardov in normativov. Merila za vrednotenje storitev po količinskih kazalcih bo treba nadalje izpopolnjevati v smeri normiranja potrebnega dela ter njihove potrošnje materialnih sredstev in amortizacije. Hkrati bo treba razvijati tudi merila za vrednotenje kakovosti opravljenih storitev.

Tudi v prihodnjem obdobju bo treba zagotoviti usklajenost programov dejavnosti v posebnih izobraževalnih skupnostih in v Izobraževalni skupnosti Slovenije, vzgojno-izobraževalnih programov, standardov, normativov in meril z materialnimi možnostmi in z dogovorjenimi materialnimi možnostmi, ki so dane v tekočih resolucijskih usmeritvah. Ker pa vzgojo in izobraževanje obravnavamo kot najpomembnejši in najkvalitetnejši dejavnik razvoja, bo treba zagotoviti tudi prednostno obravnavo teh dejavnosti v okviru skupne porabe. Razen tega bo treba za nekatere naloge pri nadaljnjem uveljavljanju usmerjenega izobraževanja zagotavljati sredstva v okviru neposredne menjave dela.

Sedanji način združevanja sredstev uporabnikov v svobodni menjavi dela kot sestavni del družbenoekonomskih odnosov je vidno obremenjen s proračunskim sistemom. Vendar je treba ugotoviti, da se sredstva združujejo tudi pri uporabnikih, ki pridobivajo dohodek s svobodno menjavo dela ali iz proračuna družbenopolitičnih skupnosti, s čimer je obveznost prispevka povezana s potrebami kadrovske reprodukcije vsake temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti. Višina prispevka uporabnikov posameznih posebnih izobraževalnih skupnosti je odvisna od vrednosti programov, sprejetih v tistih skupnosti, zato je razumljivo, da je tudi prispevna stopnja v vsaki od teh skupnosti drugačna. Vendar je višina obveznosti posamezne temeljne organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti še vedno odvisna od njene akumulativne sposobnosti, ne pa od zagotavljanja njenih kadrovskih, dolgoročnih, izobraževalnih potreb. Tudi ta vidik govori za razvoj samoupravne organiziranosti posebnih izobraževalnih skupnosti, da bi prek tega prišli do bolj realnih prispevnih stopenj in enakomernejše obremenitve uporabnikov v odnosu do obsega in njihovih kadrovskih potreb.

Uporabniki združujejo sredstva neposredno v eni posebni izobraževalni skupnosti, čeprav zadovoljujejo svoje kadrovske potrebe izobraževanja tudi v drugih. Za sedaj še velja, da člani posamezne izobraževalne skupnosti zagotavljajo za njene programe 6o % potrebnih sredstev, preostalih 4o % pa zagotavljajo uporabniki tudi iz vseh drugih posebnih izobraževalnih skupnosti po enotni prispevni stopnji. Na tej podlagi se sredstva za zagotovitev 4o % vrednosti programa med posebnimi izobraževalnimi skupnostmi prilivajo. Omenjeno razmerje 6o % proti 4o % temelji na predpostavki, da je povprečno 6o % kadrov

izobraženih v posamezni izobraževalni skupnosti zaposlenih v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni skupnosti te skupnosti. V poročilu je predlagano stališče, da naj bi to razmerje postopno približali razmerjem v dejanski izobrazbeni strukturi zaposlenih, ki pa je od ene skupnosti do druge skupnosti različno. Že v tem planskem obdobju pa naj bi pričeli konkretno ugotavljati, planirati in vrednotiti obseg kadrovskih potreb, ki jih uporabniki zagotavljajo v drugih posebnih izobraževalnih skupnostih, čeprav so člani prve izobraževalne skupnosti.

V dosedanjih obravnavah so delegati v skupščinah posebnih izobraževalnih skupnostih podprli ugotovitve in stališča predloženega poročila. Posebej so se zavzeli za oblikovanje posebnih izobraževalnih skupnosti na načelu skupnega interesa za usmerjeno izobraževanje v eni ali več sorodnih usmeritev, opredeljenih na podlagi usklajenih programskih zasnov družbenoekonomskih odnosov v smeri, ki jo nakazuje poročilo. Opozorili pa so tudi na potrebo po hitrejšem razvijanju družbenoekonomskih odnosov med posebnimi izobraževalnimi skupnostmi, pri čemer je Izobraževalna skupnost Slovenije lahko le okvir za samoupravno sporazumevanje in usklajevanje skupnih programov.

Samoupravni splošni akti posebnih izobraževalnih skupnosti in Izobraževalne skupnosti Slovenije, sprejetih v letih 1981-1982, dajejo dobro osnovo za nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov. Da bi družbenoekonomske odnose na temelju svobodne menjave dela še poglobili, pa jim bo treba prilagoditi tudi organizacijske rešitve.

Končno naj poudarim, da smo na Odboru za usmerjeno izobraževanje pri Izobraževalni skupnosti Slovenije obravnavali tudi poročili Komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in Gospodarske zbornice Slovenije ter na njune usmeritve nismo imeli bistvenih pripomb. Hvala lepa.

Predsedujoči T o n e F e r e n c : Tovarišu Merharju se zahvaljujem za uvodno obrazložitev.

Besedo ima tovariš Slavko Bohanec, član Izvršnega odbora Gospodarske zbornice Slovenije.

S l a v k o B o h a n e c : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Najprej vas želim spomniti, da je bilo poročilo Gospodarske zbornice Slovenije, ki ga danes obravnavamo, pripravljeno po sklepu Skupščine SR Slovenije. Zbornica naj bi poročala o izvajanju njenih aktivnosti na področju proizvodnega dela učencev, izobraževanja ob delu in iz dela ter delovanju kadrovskih služb. Kljub temu da potemtakem v poročilu ni zajeta celovitost problematike in prizadevanj Gospodarske zbornice Slovenije, splošnih združenj in medobčinskih gospodarskih zbornic, je po mnenju Izvršnega odbora Gospodarske zbornice Slovenije vendarle primerno za oceno stanja in usmeritev dela.

Nekateri rezultati preobrazbe, ki so razvidni tudi iz poročila, so spodbudni, na primer, uvajanje proizvodnjega dela učencev in usposabljanje delavcev zlasti najbolj odgovornih delavcev v gospodarstvu. S strokovnim izpopolnjevanjem vseh delavcev ob delu in iz dela pač nekoliko kasnimo. Kadrovske službe v organizacijah združenega dela se s težavo in vse prepočasi krepijo. Naša splošna ocena je, da je združeno delo, zlasti njegov gospodarski del, neposredno ali prek zbornic že dejavno vključeno v usmerjeno izobraževanje in to se nam zdi zelo pomembno.

Ni dvoma, da naše ravnanje zdaj in v prihodnje, ko vsi premagujemo resne gospodarske težave in ko se bomo morali pojaviti na svetovni sceni z višjo kakovostjo dela, ne more mimo izostrenega pogleda na znanje in strokovnost. V vsebino in organizacijo usmerjenega izobraževanja mora z vso ostrino vstopiti zahteva po najsodobnejšem izpopolnjevanju samoupravno združenega dela, njegov boj za izvoz in prostor na svetovnem tržišču, njegov boj za svojo lastno tehnološko prenovo in večjo produktivnost z domačo pametjo, energijo in surovinami in svojim lastnim znanjem,

S tega gledišča je za razvoj gospodarstva zdaj zagotovo pomembno, kakšna so in kakšne naj bodo programske zasnove in iz njih izpeljani programi usmerjenega izobraževanja. Organizacije združenega dela so prek splošnih združenj,

kjer poteka zavzeto iskanje za najboljše rešitve, že vključene v ta napor. Njihov največji prispevek pa predstavljajo že doslej opravljeni opisi poklicov, še prav posebej pa v zadnjem času pospešeno delo na pripravi enotne jugoslovanske nomenklature, ki pri splošnih združenjih z manjšimi izjemami že prehaja v zaključno fazo.

Združeno delo je v celoti, gospodarstvo pa še prav posebej, pred nalogo, ki ji še zdaleč nismo zaznali vseh razsežnosti: razviti namreč mora nenehno usposabljanje vseh delavcev za potrebe dela, za opravljanje samoupravnih in proizvodnih delovnih nalog. Od proizvodnega dela učencev, pripravništva in vse do najzahtevnejših usposobitev, ki jih bo terjala uvedba novih tehnologij in najvišjih znanstvenih dosežkov, bo tekel ta proces nenehnega usposabljanja. Še več; z vstopom prvih generacij usmerjenega izobraževanja v svet dela, v prakso, bodo znani tudi prvi odgovori na vprašanja, v kolikšni meri so mlade generacije pripravljena na realnost proizvodnega dela in kolikšen je njihov dejanski transfer znanja na zahteve proizvodnje. Oboje torej, kakšna bo priprava za vstop v delo in kakšna bo usposobitev za neposredne naloge dela, sta ključni vprašanji bodočih delavcev in seveda tudi reforme.

Slovensko gospodarstvo na področju usposabljanja ni povsem brez izkušenj. Ima razvito pripravništvo in mnogokatere razvitejše organizacije združenega dela že več desetletno prakso. Ni naključje, da je proizvodno delo učencev prvih letnikov usmerjenega izobraževanja kar dobro steklo, čeravno še z mnogokaterimi problemi. Ne nazadnje je sestavni del te prakse tudi usposabljanje poslovodnih,zunanjetrgovinskih, kadrovskih, finančnih in tehniško-tehnoloških delavcev, ki ga razvija Gospodarska zbornica Slovenije.

V mozaiku celotne podobe nastajajočega usposabljanja v gospodarstvu ima usposabljanje, namreč teh najodgovornejših kadrov, poleg svoje temeljne naloge biti neposredna pomoč pri reševanju delovnih problemov in prakse organizacij združenega dela v sebi tudi klico spodbude za usposabljanje vseh delavcev in klico vezi med delom in učenjem, proizvodnjo in izobraževanjem, gospodarstvom in izobraževalnimi dejavnostmi.

Naš največji zaostanek pa je na področju strokovnega izpopolnjevanja delavcev. Kakor da pri nas v ekstenzivnem razvoju in inflatornem načinu življenja globina znanja in novosti v znanstvenih dosežkih, tehniki, tehnologiji in organizaciji dela v okviru že pridobljene izobrazbe ni bilo zanimivo vprašanje. In kadar tudi danes mislimo na problematiko izobraževanja ob delu in iz dela, mislimo predvsem na šolanje in na pridobitev višje stopnje v hierarhiji strokovne izobrazbe, ne da bi hkrati v poglobitvi in osvežitvi že pridobljene izobrazbe ne videli veliko družbeno in gospodarsko rezervo in razvojno nujnost.

Gospodarstvo je gotovo danes že v takšnem položaju, da mora povedati, kakšne so njegove potrebe po svežem znanju že zaposlenih delavcev. Uspostaviti mora neposredni odnos z organizacijami usmerjenega izobraževanja, da pripravijo in izvedejo nove programe strokovnega izpopolnjevanja. Ta proces konkretnega dogovarjanja z visokimi šolami je že začet.

Naj za zaključek ponovim nam vsem znano dejstvo, da so namreč pomembni premiki vzgojno-izobraževalne prakse lahko dogodijo le pri samoupravno organiziranih delavcih v organizacijah združenega dela, torej v bazi. Njih organiziranost pa v marsičem zavisi tudi od planskih in operativnih strokovnih podlag, torej od kadrovskih funkcij, kadrovskih služb v združenem delu, ki povsod še niso razvite. Še kako pomembno je, da tudi na ta način delavci čimprej in čimbolje zasidrajo vzgojo in izobraževanje v svojem lastnem okolju. Potem bo vse drugo mnogo lažje.

Za zbornice in splošna združenja bodo vse razprave, ki potekajo v okviru Skupščine SR Slovenije, kakor tudi stališča, ki jih bo ta Skupščina sprejela, usmeritev in dragocena pomoč v nadaljnjem delu. Hvala lepa.

Predsedujoči T o n e F e r e n c : Tovarišu Bohancu se zahvaljujem za uvodno obrazložitev.

Tovarišice in tovariši delegati! S tem zaključujemo skupno zasedanje vseh štirih zborov. Delegati vseh treh zborov Skupščine SR Slovenije bodo nadaljevali s skupnim zasedanjem, ki ga bo vodil predsednik Zbora združenega dela tovariš Martin Mlinar.

Delegatom Izobraževalne skupnosti Slovenije pa predlagam, da ostanejo v dvorani in poslušajo uvodno obrazložitev tovariša Dušana Šinigoja, podpredsednika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, k poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije.

Po končanem skupnem zasedanju bomo delegati Izobraževalne skupnosti Slovenije nadaljevali sejo v Klubu delegatov. Hvala.

(Skupno zasedanje je bilo končano ob lo.lo uri.)

S K U P N O Z A S E D A N J E
ZBORA ZDRUŽENEGA DELA, ZBORA OBČIN IN DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA

(26. OKTOBRA 1982)

Predsedoval: M a r t i n M l i n a r , predsednik Zbora združenega dela

Začetek zasedanja ob 10.10 uri.

Predsedujoči M a r t i n M l i n a r : Tovarišice in tovariši delegati! Nadaljujemo skupno zasedanje Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Na skupnem zasedanju bomo poslušali uvodno besedo k poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije, ki jo bo imel Dušan Šinigoj, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Kot ste že obveščeni, bodo uvodno poročilo poslušali tudi delegati skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Besedo ima tovariš Dušan Šinigoj.

D u š a n Š i n i g o j : Tovarišice in tovariši delegati. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije vam je predložil informacijo o izvajanju zveznih intervencijskih ukrepov. Zaradi neugodnih gibanj in odstopanj pri uresničevanju poglavitnih ciljev ekonomske politike v letošnjem letu, je Zvezni izvršni svet zatem sprejel še vrsto dodatnih ukrepov, s katerimi naj bi zajezili negativne tendence, predvsem pa spodbudili povečanje konvertibilnega izvoza, dosegli večje varčevanje, zlasti z energetskimi viri, utrjevali položaj dinarja in tako dalje.

Tako je sprejel uredbo o omejitvi prometa z motornim bencinom in dieselskim gorivom, uredbo o ukrepih za manjšo porabo in varčevanje tekočih goriv, uredbo o posebnih pogojih za dobavo električne energije, uredbo o depozitu za dinarje, ki jih imajo občani pravico odnesti iz Jugoslavije, odlok o kupovanju vrednostnih papirjev in dajanje kreditov bankam iz primarne emisije za določene namene v letu 1982, odlok o spremembi uredbe o splošnih pogojih za potrošniške kredite, uredbo o dopolnitvi uredbe o izvajanju investicijskih del v tujini, odlok o pogojih za uvoz surovin in drugega reprodukcijskega materiala zaradi proizvodnje blaga za izvoz, ki se plačuje v konvertibilnih devizah.

Pripombe, ki so bile izoblikovane o teh ukrepih v SR Sloveniji in posebej še v Skupščini SR Slovenije ob razpravi na zasedanju dne 13.10., so bile v pretežni meri sprejete, razen pripombe na uredbo o obveznem plačevanju depozita pri prehodu državne meje v delu, ki se nanaša na spoštovanje meddržavnih sporazumov o maloobmejnem prometu. Storjeni so potrebni ukrepi, da ne bodo prekinjene trdne gospodarske, narodnostne, kulturne in številne druge vezi, ki so se utrdile na naših odprtih mejah.

Kljub temu da bi bilo koristno posamezne ukrepe sprejeti že prej, za kar se je zavzemal tudi naš Izvršni svet in da bi nekaterim ukrepom lahko - deloma tudi upravičeno - očitali posamezne pomanjkljivosti, predvsem glede izvedbene pripravljenosti, ocenjujemo, da so doseženi tehtni premiki od parcialnih administrativnih ukrepov v celovitejše premagovanje zelo težkih gospodarskih razmer. To velja zlasti za zadnje ukrepe, to je spremembo tečaja dinarja, kar smo v razpravi v Skupščini SR Slovenije in drugod še posebej terjali. Zato podpiramo devalvacijo dinarja kot težak, vendar nujen ukrep. Podpiramo tudi,

da so se izvozne spodbude povečale, ko gre za prodajo v razvite zahodnoevropske države, neugodno pa je dejstvo, da so se izvozne spodbude v povprečju znižale.

Odločnejše uveljavljanje realnejšega tečaja dinarja je ob dodatnih ukrepih na področju cen, porabe, kreditno-monetarne politike eno najpomembnejših spodbud za večje vključevanje v mednarodno delitev dela. Te in druge, izvozu na konvertibilno področje in boljšemu gospodarjenju, pridobivanju domače energije in njeni racionalnejši rabi usmerjene ukrepe zato ocenjujemo pozitivno, saj so v svoji temeljni naravnanosti skladni z načrtovanim dolgoročnim konceptom ekonomske stabilizacije. Seveda bodo potrebna velika prizadevanja, da učinki sedanjih aktivnosti ne bodo, kot se je to že dogajalo v preteklosti, v kratkem času izničeni.

Zato bo v nadaljnjih aktivnostih in ukrepih potrebno vztrajati, da se vse oblike porabe oblikujejo v skladu z realno razpoložljivim dohodkom. Še posebej si bo treba prizadevati za ureditev razmer v kreditno-denarnem sistemu, kjer prihaja do resnih motenj, ki se na eni strani kažejo v številnih negativnih pojavih, hkrati pa omogočajo prekomerno porabo na posameznih segmentih v združenem delu. Izvršni svet bo tudi podpiral restriktivno politiko cen z izjemo najnujnejših sprememb cen nekaterih izdelkov, ki jih je podražitev uvoza najbolj prizadela.

Prav tako bodo tudi nujne dodatne aktivnosti za zboljšanje preskrbe, ker se je stanje poslabšalo. Očitno je prišlo na tržišču zaradi sprejemanja nekaterih gospodarskih ukrepov do vznemirjenosti, kar se je pokazalo v povečanih nakupih najnujnejših življenjskih proizvodov, predvsem pralnih praškov, ponekod tudi za eno tretjino več. Za to vznemirjenost ni bilo utemeljenih razlogov, povečani nakupi pa so marsikod ustvarjali nepotrebno pomanjkanje.

Problematiko preskrbe v tem trenutku ocenjujemo zato povezano z zaostrenimi gospodarskimi razmerami, zaradi česar moramo odgovorno sprejemati dodatne ukrepe za organizirano in stabilno oskrbovanje trga z najpomembnejšimi izdelki. Zelo pomembna pri tem je vloga potrošniških svetov in samoupravnih interesnih skupnosti za preskrbo, predvsem v posameznih regijah in industrijskih oziroma mestnih središčih. Moramo zagotoviti enakomerno razdelitev najnujnejših izdelkov med občane in preprečiti kopičenje zalog in s tem umetno ustvarjanje pomanjkanja. Hkrati moramo prek samoupravnih interesnih skupnosti za oskrbo zagotoviti potrebne bilančne količine najnujnejših življenjskih izdelkov in dolgoročnejše povezovanje s proizvajalci teh izdelkov v republiki in v vsej državi. Kratkoročne motnje v oskrbi pa bi morali premagovati predvsem s krepitvijo funkcije blagovnih rezerv. Med najpomembnejšimi bodo napori za varčevanje vseh vrst energije. Vrsta nalog in možnosti za racionalizacijo je na področju prometa, saj ta dejavnost porabi 23 % celotne energije, medtem ko ima prednost pri oskrbi posameznih porabnikov z gorivi mestni in primestni potniški promet, prevoz delavcev na delo in iz dela, prevoz otrok v šolo in v vzgojnovarstvene zavode, razvoz živil in izdelkov široke potrošnje in tako dalje.

V skladu z optimalizacijo ureditve prometa na slovenskem cestnem križu je izdelan nov vozni red, uvedena bo tudi enotna vozovnica za vse avtobusne proge na teh progah. Ocenjujemo, da bi s tem zmanjšali prevoz z avtobusi za prek 22.000 km dnevno. V tovornem prometu je predvidena za režijske prevoze, posebno kosovne pošiljke, preusmeritev na prevoze z vlakom, "nočni skok". Postopno bo preusmerjeno s ceste na železnico vse tisto blago, ki ga je mogoče nakladati in razkladati na industrijskih tirih. Prav tako je predložena preusmeritev domačih tovornjakov s cest na železnico na tistih relacijah, kjer že tečejo oprtni vlaki oziroma kjer bodo še uvedeni.

Vsi ti in še drugi ukrepi na tem področju bodo prispevali pomemben delež pri varčevanju z gorivi. Ti ukrepi in še dodatne aktivnosti bodo potrebne, če si hočemo zagotoviti uspeh v bitki z dosedanjimi gospodarskimi težavami. Pri tem so posebej pomembne aktivnosti družbenopolitičnih organizacij in še zlasti Socialistične zveze delovnega ljudstva, kot jih predvidevajo zaključki zadnje konference Republiške konference Socialistične zveze. To je pomembna politična podpora za preseganje negativnih tendenc, ki so se v izvajanju ekonomske politike pojavile posebej zaostreno v letu 1982.

Tovarišice in tovariši delegati! Na osnovi podatkov o gospodarskih giba-

njih za zadnja dva oziroma tri mesece še ni mogoče dokončno oceniti učinkov posameznih interventnih ukrepov. Na podlagi njihovih dosedanjih učinkov in ob dodatnih že sprejetih ukrepih, ki širše zaokrožujejo celoto aktivnosti iz programa dolgoročne gospodarske stabilizacije, ocenjujemo nekatere spodbudne premike v smeri kvalitetnejših odnosov v družbeni reprodukciji.

Najpomembnejše naloge še nadalje ostajajo na področju spodbujanja proizvodnje za izvoz na konvertibilna področja. Ta proizvodnja bo imela vso prednost pri ukrepih ekonomske politike, usmerjenih na urejanje domačih gospodarskih razmer.

Združeno delo v SR Sloveniji je od začetka leta do 18. oktobra izvozilo na konvertibilno področje blaga v vrednosti 1.116 milijonov dolarjev oziroma 74 % izvoza, predvidenega po projekciji plačilno-bilančnega položaja republike za to obdobje. V enakem obdobju je s tega področja uvozilo za 1.315 mio dolarjev blaga oziroma 82 % po projekciji, tako da znaša primanjkljaj v blagovni menjavi 199 milijonov dolarjev.

Sprememba tečaja dinarja bistveno spreminja odnos med posameznimi organizacijami združenega dela in dejavnostmi ter nam zaradi povečanja dinarske protivrednosti do tujine nadalje krči za domačo porabo razpoložljivi del družbenega proizvoda oziroma dohodka.

Odločna usmeritev v izvajanje politike ekonomske stabilizacije in plačilno bilančni okviri zahtevajo, da v prihodnjih mesecih in z ekonomsko politiko za leto 1983 dosledno izvedemo ukrepe, s katerimi bomo zavrli prenašanje stroškovnih učinkov, spremembe tečaja dinarja na cene in rast porabe.

Zato so se pristojni organi v republiki že lotili podrobnejše analize o vplivu devalvacije na gibanje dohodka, analizirajo učinke devalvacije v posameznih večjih izvoznih in uvoznih organizacijah združenega dela in grupacijah, vplive devalvacije na odplačilo anuitet in gibanje cen, v pripravi pa so tudi ukrepi, da se osebna, splošna in skupna poraba omejijo v okvir ustvarjenega dohodka.

V SR Sloveniji smo se že poldrugo leto zavzemali za odločnejše ukrepe, ki naj bi omogočili in spodbudili proizvodnjo za izvoz na konvertibilno področje. V tem pogledu pripisujemo velik pomen končno sprejetemu odloku o uvozu repromateriala za izvoz, ki bo omogočil znatno boljšo oskrbljenost izvozne proizvodnje s surovinami iz uvoza in s tem tudi večje možnosti za izvoz. Po določilih odloka Zveznega izvršnega sveta bodo organizacije združenega dela, ki proizvajajo za izvoz na konvertibilno področje in uvažajo do 50 % surovin in repromateriala, za polovico ustvarjenega deviznega priliva oproščene združevanja deviz za vzajemno odplačevanje obveznosti na nivoju republike in federacije v višini 15,9 % in 20,9 % od deviznega priliva, kar povečuje možnosti izvoznikov v razpolaganju z deviznimi srēdstvi in lahko bistveno pripomore k povečanju proizvodnje za izvoz.

V republiki za dodatno dohodkovno spodbujanje izvoza na konvertibilne trge uveljavljamo posebej samoupravni sporazum o združevanju sredstev. Sredstva za te spodbude namenjajo delavci iz ob polletju ugotovljenih presežkov samoupravnih interesnih skupnosti in sredstev iz dogovora o omejevanju porabe v letu 1981 ter osnutka dohodka Narodne banke Slovenije. Nosilca aktivnosti za sprejemanje sporazuma v organizacijah združenega dela sta Zveza sindikatov Slovenije in Gospodarska zbornica Slovenije. Sporazum je do konca septembra sprejelo 64 % vseh organizacij združenega dela. Mehanizem dodatnih spodbud je že uveljavljen po posebnih kriterijih, sprejetih v Samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

Položaj pri oskrbi z nafto in naftnimi derivati je še naprej kritičen. Z uveljavitvijo zakona o zagotavljanju sredstev za uvoz energetskih surovin je bila prekinjena neposredna odgovornost združenega dela v republikah in avtonomnih pokrajinah za oskrbo ter prekinjeni neposredni odnosi med rafinerijami oziroma uvozniki ter uporabniki naftnih derivatov. Združeno delo v SR Sloveniji je poravnavalo obveznosti, ki izhajajo iz tega zakona, in redno izdvajalo 17 % ustvarjenega deviznega priliva. Od 1. januarja do 14. oktobra je obračunalo in vplačalo na poseben račun Narodne banke Jugoslavije 155 milijonov dolarjev. Zaradi nižjega izvoza in deviznega priliva od planiranega tako v SR Sloveniji kot v celotni Jugoslaviji pa so izdvojena sredstva za te namene

nižja od predvidevanj, kar poleg nedoslednega izvajanja tega predpisa v nekaterih poslovnih bankah povzroča primanjkljaj sredstev za uvoz planiranih količin energetskih surovin. Da bi vsaj delno omilili razmere na tržišču ter zagotovili sicer zmanjšano a enakomerno oskrbo občanov in organizacij združenega dela, je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlagal Zveznemu izvršnemu svetu uvedbo bonov že v začetku septembra. Uvedeni so bili v teh dneh, kot vam je znano, po vrsti neprijetnih zadreg in vznemirjanja.

Menimo, da se je potrebno za prihodnje leto dogovoriti za stabilnejši in predvsem na porabo derivatov vezani način zagotavljanja deviznih sredstev. Vzpostaviti moramo odvisnost oskrbe od izpolnjevanja dogovorjenih obveznosti ter neposredno odgovornost med uporabniki in uvozniki, pri tem pa upoštevati in uveljaviti tudi potrebno solidarnost med združenim delom v vsej državi.

Zakon o pogojih in načinu razpolaganja ter uporabe ustvarjenih konvertibilnih deviz v plačilih do tujine ter o zadolževanju v tujini v letu 1982 je uvedel začasne rešitve na nekaterih področjih deviznega poslovanja. Dogovor o ukrepih za zagotavljanje likvidnosti Jugoslavije v plačilih s tujino v letu 1982 določa vzajemnost pri odplačevanju kreditov v tujini, in sicer z izdvajanjem 15,9 % deviznega priliva v Narodno banko Jugoslavije. Ta sredstva se namenjajo kot devizno posojilo in naj se po določilih dogovora začnejo vračati 31. decembra 1983. Do 14. oktobra so organizacije združenega dela iz SR Slovenije obračunale in vplačale v Narodno banko Jugoslavije 62 milijonov dolarjev. Dogovor določa tudi vzajemno združevanje najmanj 20,9 % odstotka deviznega priliva organizacij združenega dela v okviru republike za odplačilo obveznosti tistih poslovnih bank, ki tega s celotnim deviznim prilivom svojih članov ne morejo zagotoviti. Organizacije združenega dela v SR Sloveniji so po tej osnovi doslej zbrale 87,7 mio dolarjev in za enkrat skupaj z bankami pravočasno poravnale dospele obveznosti do tujine.

Glede na višino obveznosti do konca leta in dosedanje zaostajanje deviznega priliva pa postaja jasno, da tako izdvojen delež deviznih sredstev ne bo zadoščal za poravnavo vseh obveznosti organizacij združenega dela in bank v republiki. Ljubljanska banka - Združena banka je že zaprosila Narodno banko Jugoslavije, da ji začasno proda del iz SR Slovenije zbranih, vzajemno združenih sredstev za odplačilo fiksnih in garantiranih obveznosti do tujine.

Menimo, da bi večina teh rešitev morala ostati resnično začasna in jih v prihodnje leto ne bi smeli nekritično prenašati. Moramo napraviti podrobno analizo rezultatov delovanja tega zakona ter v bodoče ohraniti vsa tista določila, ki so imela pozitivne učinke. To velja predvsem za tista, ki se nanašajo na obveznost prioritetne poravnave zapadlih dolgov do tujine pred ostalimi plačili, posebej, ker tudi zvezni veljavni zakon o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino natančno ne določa obveznosti posameznih subjektov v zvezi z odplačevanjem dolgov do tujine.

Kljub mnogim dogovorom in političnim usmeritvam še vedno nismo v celoti zagotovili, da za plačilo tujih kreditov skrbijo tisti, ki so se v tujini tudi zadolževali. Tudi način, ki je bil uveljavljen z letošnjim dogovorom republik in avtonomnih pokrajin, ne vzpostavlja odgovornosti in soodvisnosti med subjekti, ki sredstva vzajemno združujejo in subjekti, ki so končni koristniki v preteklosti najetih kreditov. Glede drugih rešitev, katerih uporaba se je izkazala kot negativna v ekonomskih učinkih, se bomo zavzemali, da bi jih čimprej opustili.

Tudi za plačilno in devizno bilanco Jugoslavije ter v njunem okviru projekcije plačilno bilančnih in devizno bilančnih položajev republik in avtonomnih pokrajin je potrebno poudariti, da v vsem obdobju po uveljavitvi novega sistema ekonomskih odnosov s tujino niso bile uveljavljene na način, ki je predviden v zakonu o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino.

Zapiranje gospodarstva v okvire posameznih republik in avtonomnih pokrajin ter trganje reprodukcijskih verig se v zadnjem času pogosto pripisuje prav obstoju oziroma uveljavitvi projekcij plačilno bilančnih in devizno bilančnih položajev republik in avtonomnih pokrajin.

Pri tem pa nekritično pozabljamo, da je do tega zapiranja prišlo prav zaradi dejstva, ker v samem postopku planiranja in določanja projekcij niso bile upoštevane reprodukcijske povezave gospodarstva na enotnem jugoslovanskem prostoru ne glede na to, da smo v pripravah teh dokumentov to Zveznemu izvršnemu svetu večkrat predlagali. Posledica takega načina določanja projekcij so tudi izjemne motnje in velika odstopanja pri njihovem uresničevnaju ter pogoste pritožbe združenega dela, da ob pogostih posegih na tem področju in spreminjanju obveznosti ne more biti odgovorno za izvajanje obveznosti, ki ne izhajajo iz objektivnih pogojev gospodarjenja. V okviru svojih pristojnosti daje zato Izvršni svet v medrepubliških stikih in aktivnostih največjo pozornost prav temu povezovanju.

Tovarišice in tovariši delegati! SR Slovenija uresničuje julija sprejete intervencijske zakone, ki omejujejo skupno, splošno in investicijsko porabo. Prihodki splošne porabe občin so do konca septembra za 31 % višji v primerjavi z istim obdobjem lani. Splošna poraba na ravni občin SR Slovenije je urejena z družbenim dogovorom o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin, ki omejuje rast sredstev splošne porabe na 15,6 % glede na dogovorjeno porabo v letu 1981. V občinah obravnavajo prav sedaj aneks k temu dogovoru, ki še naprej zmanjšuje obseg splošne porabe na raven 14,8 % za leto 1982. Sredstva nad dogovorjenim limitom se izločajo za oblikovanje rezerv in intervencij v pridelavi in porabi hrane.

Prihodki neto republiškega proračuna (brez prispevka za zvezni proračun) so v devetih mesecih 1982 za 18 % večji kot v istem obdobju lani. Dogovorjena poraba za leto 1982 pa je lahko za 14,8 % večja, kot je bila dogovorjena poraba v letu 1981.

Ker je bila lanskoletna poraba pod dogovorjeno, je letošnji porast skladen z resolucijo. Priliv temeljnega prometnega davka pa bistveno zaostaja za predvideno dinamiko: ocenjeni primanjkljaj za obveznosti do federacije v letu 1982, ki znaša 2,3 mrd dinarjev, se bo zaradi učinkov zmanjšane prodaje, zlasti naftnih derivatov še povečal.

Odgovorno planiranje in nizke stopnje rasti splošne porabe so na tem področju omogočile usklajeno gibanje z resolucijo. Zakon o mejah, v katerih smejo družbenopolitične skupnosti določati prihodke iz dohodka organizacij združenega dela in od prometa proizvodov in storitev, pa je v dogovorjenih in usklajenih odnosih povzročil težave pri izvajanju nalog predvsem v dopolnjevanih občinah ter v tistih občinah, ki so se že doslej najbolj restriktivno obnašale, v nekaterih občinah pa še posebej pri oblikovanju sredstev za najnujnejše blagovne rezerve.

Učinki zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev samoupravnih interesnih skupnosti niso takšni, kot se je pričakovalo. Kot je videti iz informacije, imajo nekatere samoupravne interesne skupnosti, na primer Skupnost pokojninsko-invalidskega zavarovanja, dokajšnje težave pri najemanju kreditov za sprotno izplačevanje pokojnin.

V odnosih, kot se na področju uresničevanja svobodne menjave dela v naši republiki uveljavljajo že vrsto let, so samoupravne interesne skupnosti prav tisti čas ob ugotavljanju presežkov za prvo polletje znižale prispevne stopnje. Glede na to, da so nekatere samoupravne interesne skupnosti že računale z delovanjem zakona, so prikazale sorazmerno nižje presežke od dejanskih in na ta način nadomestile pričakovani primanjkljaj sredstev zaradi 15 % omejitev. Posledica tega je bila, da so nekatere samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti, pa tudi druge, namesto ocenjenih presežkov v višini 1.146 mio dinarjev ugotovile, le 758 milijonov din presežkov. Zaradi premalo znižanih prispevnih stopenj ter prenizke ocene rasti dohodka v drugem polletju pa se na račune samoupravnih interesnih skupnosti še vedno natekajo prevelika sredstva.

Glede rezultatov devetih mesecev, ki kažejo, da je celoten priliv za 29,4 % večji kot v enakem obdobju lani, organizacije združenega dela še vedno združujejo v globalu preveč sredstev. Priliv sredstev samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v devetih mesecih letos je usklajen z resolucijskimi predvidevanji v tistih samoupravnih interesnih skupnostih, ki imajo kot vir in osnovo

osebni dohodek. Indeks rasti, ki kaže primerjavo z istim obdobjem lani, znaša 117,6. Nasprotno pa je priliv sredstev iz dohodka bistveno presegel dogovorjene limite, saj je za 42 % večji kot v istem obdobju lani.

Zato so te samoupravne interesne skupnosti že pripravile predloge za znižanje prispevnih stopenj, tako da bodo uskladile prilive z dogovorjeno porabo za leto 1982 že na prvih svojih skupščinah. Tako visok indeks prilivov sredstev pa je posledica ne le previsokih prispevnih stopenj, temveč tudi prenizke osnove, to je prilivov v devetih mesecih lani, ko prilivi sredstev, zlasti v Izobraževalni skupnosti Slovenije niso zadoščali za izvajanje dogovorjenih programov. Ob novih, še znižanih ocenah rezultatov gospodarjenja za leto 1982 morajo samoupravne interesne skupnosti na vseh nivojih sprejeti odločitve za še dodatno znižanje obsega svojih programov povsod, kjer ni mogoče uskladiti dejavnosti z razpoložljivimi sredstvi. S tem bo dosežena ne samo usklajenost z resolucijo, temveč tudi spoštovani planski cilji, ki govorijo, da je potrebno zmanjšati delež sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb v samoupravnih interesnih skupnostih v tem planskem obdobju.

V obstoječih nominalnih gibanjih ob visoki inflaciji je nemogoče v vseh skupnostih sproti usklajevati prilive, saj gibanja prispevnih osnov spreminjajo delitvena razmerja, ki so bila postavljena na začetku leta. Upoštevaje zakon o začasnem izločanju sredstev priliva na posebne račune, pa bo ta uskladitev dosežena, seveda ob določenih težavah, ob koncu leta, kar bo prej kot prejšnja leta, ko je bilo to mogoče opraviti šele ob zaključku finančnega leta. Tako bo ob negativnih učinkih tega zakona v polletju ob koncu tega leta le dosežen dogovorjeni učinek.

Začasna prepoved uporabe družbenih sredstev za negospodarske in neproizvodne investicije velja že tretje leto. Podatkov o zmanjšanju vlaganj na podlagi zakona o začasni prepovedi uporabe družbenih sredstev ni mogoče neposredno razbrati iz sedaj predpisanih evidenc. Iz podatkov o vplačilih za investicije, ki jih objavlja Služba družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji, pa je razvidno, da se je realen obseg negospodarskih investicij v letu 1981 zmanjšal za več kot 30 % v primerjavi z letom 1980. Prav tako se je v tem letu zmanjšal delež teh investicij, ki vključujejo tudi stanovanjske investicije v strukturi vseh investicij s 13,3 % na 12,6 %. V letu 1982 se je realen obseg investicij v družbene dejavnosti nadalje zmanjšal za 25 %.

Če bo navedena zakonska ureditev uveljavljena tudi v naslednjem letu, bi bilo treba po oceni izvršnega sveta bistveno zmanjšati število izjem, v sedaj uveljavljenem zakonu, zlasti še, ker se na izjeme sklicujejo mnogi, ki bi radi še naprej na široko investirali, tudi če nimajo zagotovljenih sredstev.

V zadnjih mesecih je Zveza sindikatov ob sodelovanju vseh drugih dejavnikov okrepila aktivnosti za usklajevanje sredstev za osebne dohodke z družbeno dogovorjenimi usmeritvami in okviri. Čeprav smo tudi v naši republiki imeli v letu 1981 in v prvi polovici tega leta osebne dohodke nad resolucijskimi predvidevanji, nismo predlagali interventnih ukrepov na tem področju, da ne bi razvrednotili pozitivnih rezultatov večletnega samoupravnega dogovarjanja.

Ob tem ugotavljamo, da je večina kršiteljev dogovora iz leta 1981 že uskladila osebne dohodke z dogovorjenimi okviri. Rast sredstev za osebne dohodke se v letu 1982 iz meseca v mesec sicer znižuje, vendar je še vedno nekoliko višja od resolucijskih usmeritev in okvirov dogovora. V osmih mesecih so namreč sredstva za osebne dohodke v povprečju republike po podatkih Zavoda za statistiko za 28,7 % višja kot v enakem obdobju lani, v tem v gospodarstvu za 28,2 %. Čisti osebni dohodki na delavca so se v gospodarstvu povečali za 27,2 %, v negospodarstvu za 28,9 %. Od tega so se povečali v dejavnostih na področju izobraževanja in kulture za 27,9 % ter na področju zdravstva in socialnega varstva za 30,2 %.

Poleg nujne uskladitve osebnih dohodkov z dogovorjenimi okviri moramo preprečiti tudi učinke spremembe tečaja dinarja na osebne dohodke. Odbor udeležencev dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka je že pozval organizacije združenega dela, da pri razporejanju dohodka ne upoštevajo kot osnove tistega dela povečanja dohodka, ki je izključno posledica spre-

membe tečaja dinarja. Hkrati je odbor tudi predlagal, da bi se dinarski del osebnih dohodkov delavcev, ki delajo na investicijskih in drugih delih v tujini, ne povečal, tako kot se ne bo na tej osnovi povečal osebni dohodek delavcev doma. Po zagotovitvah podpisnikov dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982 v občinah so v organizacijah združenega dela okrepili aktivnosti za usklajevanje osebnih dohodkov z določili v dogovoru.

Izvršni svet meni, da je že ob devetmesečnih poračunih nujno uskladiti gibanja in delitvena razmerja. Kolikor bodo periodični obračuni še vedno kazali večja odstopanja, bo Izvršni svet primoran predložiti ustrezne intervencijske ukrepe, ki naj bi po tej poti izvedli poračun preveč izplačanih osebnih dohodkov in zavrli njihovo neupravičeno rast v prihodnjih mesecih.

Tovarišice in tovariši delegati! Predvidevamo, da bodo pogoji gospodarjenja v letu 1983 še bolj zaostreni. Še naprej se bomo soočali z visokimi odplačili obveznosti do tujine, ki bodo ob upoštevanju kratkoročnih obveznosti do tujine celo večje kot v letu 1982. Izražene v dinarjih se bodo povečale tudi zaradi devalvacije.Težak bo položaj tudi na področju notranje likvidnosti ter pri premagovanju težav zaradi izgub v gospodarstvu. V naslednjem letu bomo imeli večje težave tudi z disparitetami v cenah. Ta dejstva moramo zlasti upoštevati pri pripravi resolucije za leto 1983.

Zadnji ukrepi, ki jih sprejemajo in podpirajo delovni ljudje in občani, bodo močna spodbuda za premagovanje težav za snovanje ekonomske politike za leto 1983. Ta bo morala, kot je predvideno tudi v osnutku resolucije, predvsem zagotoviti izboljšanje rezultatov zunanjetrgovinske menjave s konvertibilnim območjem, povečanjem izvoza in na tej osnovi zagotoviti čim večjo rast proizvodnje. Hkrati bo potrebno še ostreje in selektivno omejiti vse oblike porabe, kar naj bi zagotovilo oblikovanje ustreznih blagovnih skladov za izvoz, hkrati pa skupaj z ustrezno politiko cen preprečilo izničenje pravkar sprejetih stabilizacijskih ukrepov.

Posebno pozornost bomo namenili tudi oskrbi tržišča, kjer bomo po potrebi tudi z nekaterimi novimi ukrepi skušali zagotoviti predvsem organizirano oskrbljenost trga s ključnimi proizvodi, pomembnimi za življenje delovnih ljudi in občanov. Odpravljati bo treba tudi finančno nedisciplino, ki se v zadnjem času kaže v nadaljnjih poskusih vse večje socializacije izgub in teženj po avtomatskem kreditiranju izplačil osebnih dohodkov v organizacijah združenega dela, v prekoračevanju bančnih limitov, v uporabi dodatnih sredstev emisije, ki se kaže v odlaganju in nepravočasnem poravnavanju obveznosti bank iz klirinškega prometa s tujino, v neporavnavanju obveznosti do Narodne banke Jugoslavije na podlagi prodaje deviznih sredstev iz njenih deviznih rezerv, v nepravočasnem vračanju že zapadlih kreditov iz primarne emisije, neobračunavanju tečajnih razlik in tako naprej. Na tej podlagi pripravlja Zvezni izvršni svet več ukrepov, ki naj bi zagotovili finančno disciplino in jasno stabilizacijsko obnašanje.

Poleg navedenih smeri ukrepanja, ki bodo uveljavljene predvsem z resolucijo za leto 1983 in njenimi spremljajočimi dokumenti, bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije po potrebi tudi sproti ukrepal še pred njenim sprejetjem, kolikor bi bili ogroženi pozitivni učinki pravkar sprejetih stabilizacijskih ukrepov.

Izvršni svet vam predlaga, tovarišice in tovariši delegati, da navedene usmeritve potrdite in predloženo informacijo o izvajanju zveznih interventnih ukrepov sprejmete. Hvala lepa!

Predsedujoči M a r t i n M l i n a r : Hvala lepa! S tem uvodom zaključujem skupno zasedanje. Zbori bodo nadaljevali delo na ločenih sejah.

(Skupno zasedanje je bilo končano ob 10.50 uri.)

SEZNAM GOVORNIKOV

Zbor združenega dela

Arzenšek Olga 66
Babič Rudi 22
Borovinšek Vlado 7
Brulec Pavel 29
Bučar Mojca 73
Ciglarič Anton 53
Čavlovič Marko 69
Djonlagič Dalij 12
Dragan Božo 17
Drnovšek Jurij 34
Erhart Janez 39, 5o, 53
Eržen Ervin 11
Fabinc Ivo 9
Faganel Marjanca 38
Florjančič Marica 2
Gabrovšek Jože 18, 5o, 67
Gruden Marija 7o
Hočevar Franc 68
Janežič Peter 55
Kač Marjeta 54
Kajba Vlado 54, 61
Koritnik Matija 34
Kovač Jože 28, 58
Krajnik Milan 39
Krivec Bernard 76, 77
Kus Jože 67
Lapuh Franc 21
Lieber Boris 55, 69
Lipužič Boris 5
Lukan Janez 55
Mihajlovič Nada 16
Nagode Jože 56
Petan Rudolf 27
Poljanšek Majda 23
Potrč Vihorka 15
Pregl Živko 3o, 41
Prelog Franc 35, 65, 77, 78, 82
Renčelj Stanko 59, 62
Rihar Dora 38
Robida Peter 22, 82
Rogina Bogo 56
Rupreht Uroš 33
Skulj Saša 51
Smerdu Miro 32
Sojar Aleš 2o, 62, 75
Ščeglovski Vladimir 48, 7o
Šebart Milan 17
Šepič Rudi 29
Šiftar Marjan 44
Škof Franc 27
Švajncer Marija 14, 81, 82
Tvrdy Božidar 64
Vidic Stojan 54
Zaljuberšek Jože 14, 62

Zbor občin

Beznik Vlado 97, 111
Borovac Milena 151
Bratina Drago 97
Breznik Janez 145
Bučer Franc 1oo
Gantar Marjan 92, 113
Gliha Marko 1o3, 1o6, 127, 137
Glinšek Slavko 131
Grgič Nevenka 89, 115, 15o, 154
Hočevar Franc 139
Jelenko Anton 88
Jerman-Blažič Andrej 123
Kačičnik Marija 113
Kelvišar Anton 134, 138
Klar Milan 84
Koren Srečko 141
Kovač Franc 119
Kozjak Rihard 134
Krsnik Franjo 111
Kšela Tomaž 1o2, 114, 127
Langus Karmen 142
Leskovšek Dinko 132
Majdič Cveto 146, 147, 148
Muršec Ivan 135
Obal Ludvik 93, 122
Peče-Janičijevič Jasna 126, 13o, 134
Pušnik Henrik 149
Repše Slava 137, 138
Rigelnik Herman 135
Romih Franc 91, 121
Senegačnik Lojze 129
Smolkovič Bojan 12o, 137
Šalamun Jožica 1o7,
Šavli Vida 1o6, 112
Škerbic Majda 94
Štrok Štefan 9o
Vuga Lucijan 114
Zorec Anton 99, 118
Žakelj Viktor 1o9
Žavçer Ivan 88, 135

Družbenopolitični zbor

Blaha Tilka 171
Černe Robert 159, 183
Dežjot Zorko 2o3
Divjak Samo 2o7
Herga Francka 189, 193, 199
Jereb Silva 165, 166, 187, 188, 2o9, 21o, 215

K n e ž e v i č Milan 2o1
K o c i j a n Lado 158, 164, 184, 187, 188, 2oo, 2o1, 2o6
K o g o v š e k Ivan 2o4, 2o6, 2o8
K o r o š e c Štefan 167, 188
K o t a r Marjan 2o9, 21o
K r i ž m a n Igor 163, 184, 19o 213, 214
M a r k i č Alenka 191
M i s l e j Tomaž 164, 2oo
P o t r č Miran 18o, 186
P r o s e n c Miloš 161, 164
P u k l Marija 17o
R a k o č e v i č Slobodan 194, 21o
S i n t i č Jože 192, 2o7, 2o8
Š e t i n c Milenko 162
Š u š m e l j Jože 198
V r e g Franc 173
V r h o v č a k Ivanka 16o, 175
W i n k l e r Peter 179
Z l o b e c Ciril 183, 187
Z o r i č Tine 169
Z u p a n č i č - V i č a r Marija 211

S k u p n o z a s e d a n j e
Zbora združenega dela, Zbora občin, Družbenopolitičnega zbora in Izobraževalne skupnosti Slovenije

B o h a n e c Slavko 222
M e r h a r Viljem 22o
P o l j a n š e k Majda 217

S k u p n o z a s e d a n j e
Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora

Š i n i g o j Dušan 225

Sekretariat Skupščine SRS
DOKUMEMTACIJA

V S E B I N A

Z b o r z d r u ž e n e g a d e l a

8. seja - 26. oktobra 1982

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 1

G o v o r n i k :

Marica Florjančič 2

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 8. seje Zbora združenega dela 3

2. Poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju 4

G o v o r n i k i :

Boris Lipužič 5
Vlado Borovinšek 7
Ivo Fabinc 9
Ervin Eržen 11
Dalij Djonlagič 12
Jože Zaljuberšek 14
Marija Švanjcer 14
Vihorka Potrč 15
Nada Mihajlovič 16
Milan Šebart 17
Božo Dragan 17
Jože Gabrovšek 18
Aleš Sojar 2o
Franc Lapuh 21
Peter Robida 22
Rudi Babič 22
Majda Poljanšek 23

3. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona 24

4. Poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije 26

G o v o r n i k i :

Rudolf Petan 27
Franc Škof 27
Jože Kovač 28
Pavel Brulec 29
Rudi Šepič 29

5. Predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 ..... 3o

G o v o r n i k i :

Živko Pregl 3o

Miro Smerdu 32
Uroš Rupreht 33
Matija Koritnik 34
Jurij Drnovšek 34
Franc Prelog 35
Dora Rihar 38
Marjanca Faganel 38
Janez Erhart 39
Milan Krajnik 39
Živko Pregl 41

6. Predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1982 43

7. Predlog zakona o ustanovitvi delovne organizacije Restavratorski center SR Slovenije 43

8. Osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja 44

G o v o r n i k i :

Marjan Šiftar 44
Vladimir Ščeglovski 48
Janez Erhart 5o
Jože Gabrovšek 5o

9. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju 51

G o v o r n i k i :

Saša Skulj 51
Anton Ciglarič 53
Janez Erhart 53
Stojan Vidic 54
Vlado Kajba 54
Marjeta Kač 54
Janez Lukan 55
Peter Janežič 55
Boris Lieber 55
Jože Nagode 56
Bogo Rogina 56
Jože Kovač 58

1o. Predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona 59

G o v o r n i k i :

Stanko Renčelj 59
Vlado Kajba 61
Jože Zaljuberšek 62
Aleš Sojar 62
Stanko Renčelj 62

11. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona 63

G o v o r n i k i :

Božidar Tvrdy 64
Franc Prelog 65
Olga Arzenšek 66
Jože Kus 67
Jože Gabrovšek 67

12. Analiza o uresničevanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu 68

G o v o r n i k i :

Franc Hočevar 68
Boris Lieber 69
Marko Čavlovič 69
Vladimir Ščeglovski 7o
Marija Gruden 7o

13. Osnutek zakona o zagotovitvi sredstev SFR Jugoslavije v Afriški sklad za razvoj ob tretjem splošnem dopolnjevanju njegovih sredstev 71

14. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vlaganju sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela 71

15. Osnutek zakona o dopolnitvah zakona o dolgoročni proizvodni kooperaciji, poslovno-tehničnem sodelovanju ter pridobitvi in odstopu materialne pravice do tehnologije med organizacijami združenega dela in tujimi osebami 72

16. Nadaljevanje obravnave poročil o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju 72

G o v o r n i k a :

Mojca Bučar 73
Aleš Sojar 75

17. Nadaljevanje obravnave poročila Izvršnega sveta o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije 76

G o v o r n i k :

Bernard Krivec 76

18. Nadaljevanje obravnave predloga dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije 77

G o v o r n i k a :

Bernard Krivec 77
Franc Prelog 77

19. Predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada 78

2o. Volitve in imenovanja 78

- predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije 79
- predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi delegata Skupščine SR Slovenije v skupščini Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin 79
- predlog odloka o izvolitvi dveh članov v Odbor za podeljevanje prvomajske nagrade dela 79
- sklep o imenovanju Vinka Hafnerja, predsednika Skupščine SR Slovenije, v Odbor za počastitev 4o-letnice I. in II. zasedanja AVNOJ-a 8o

21. Nadaljevanje razprave o osnutku zakona o družbenem sistemu informiranja 8o

22. Nadaljevanje razprave o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju 8o

23. Nadaljevanje razprave o predlogu za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona ... 81

24. Predlogi in vprašanja delegatov 81

G o v o r n i k i :

Marija Švajncer 81
Franc Prelog 82
Peter Robida 82

Z b o r o b č i n

8. seja - 26. oktobra 1982

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 84

G o v o r n i k :

Milan Klar 84

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 8. seje Zbora občin 85

2. Poročilo o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju 87

G o v o r n i k i :

Ivan Žavcer 88
Anton Jelenko 88
Nevenka Grgič 89
Štefan Štrok 9o
Franc Romih 91
Marjan Gantar 92
Ludvik Obal 93
Majda Škerbic 94
Drago Bratina 97
Vlado Beznik 97
Anton Zorec 99
Franc Bučer 1oo
Tomaž Kšela 1o2
Marko Gliha 1o3

3. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju s predlogom zakona 1o4

4. Poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije 1o5

G o v o r n i k i :

Marko Gliha 1o6
Vida Šavli 1o6
Jožica Šalamun 1o7

5. Predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 ..... 1o9

G o v o r n i k i :

Viktor Žakelj 1o9
Vlado Beznik 111
Franjo Krsnik 111
Vida Šavli 112
Marija Kačičnik 113
Marjan Gantar 113
Tomaž Kšela 114
Lucijan Vuga 114
Nevenka Crgič 115
Anton Zorec 118
Franc Kovač 119
Bojan Smolkovič 12o
Franc Romih 121
Ludvik Obal 122

6. Osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja 122

G o v o r n i k i :

Andrej Jerman - Blažič 123
Jasna Peče-Janičijevič 126
Tomaž Kšela 127
Marko Gliha 127

7. Predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1982 128

8. Predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona 128

G o v o r n i k i :

Lojze Senegačnik 129
Jasna Peče-Janičijevič 13o
Slavko Glinšek 131

9. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona 132

G o v o r n i k i :

Dinko Leskovšek 132
Rihard Kozjak 134
Jasna Peče-Janičijevič 134
Anton Kelvišar 134
Ivan Žavcer 135
Ivan Muršec 135

1o. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju 135

G o v o r n i k i :

Herman Rigelnik 135
Slava Repše 137
Bojan Smolkovič 137
Marko Gliha 137

11. Osnutek zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva 137

G o v o r n i k a :

Anton Kelvišar 138
Slava Repše 138

12. Predlog zakona o ustanovitvi delovne organizacije Restavratorski center SR Slovenije 139

13. Analiza o uresničevanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu 139

G o v o r n i k i :

Franc Hočevar 139
dr. Srečko Koren 141
Karmen Langus 142

14. Osnutek zakona o zagotovitvi sredstev SFRJ v Afriški sklad za razvoj ob tretjem splošnem dopolnjevanju njegovih sredstev 142

15. Predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada..... 143

16. Volitve in imenovanja 143

- predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije 143
- predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi delegata Skupščine SR Slovenije v skupščini Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin 144
- sklep o imenovanju tovariša Vinka Hafnerja, predsednika Skupščine SR Slovenije, v Odbor za počastitev 4o. obletnice I. in II. zasedanja AVNOJ-a 144

17. Predlogi in vprašanja delegatov 144

G o v o r n i k a :

Janez Breznik 145
Cveto Majdič 146

18. Nadaljevanje razprave o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu z osnutkom zakona 149

G o v o r n i k :

Henrik Pušnik 149

19. Nadaljevanje razprave o poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije 15o

G o v o r n i k :

Nevenka Grgič 15o

20. Nadaljevanje razprave o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju 151

21. Nadaljevanje razprave o poročilu o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju 151

G o v o r n i k :

Milena Borovac 151

22. Nadaljevanje razprave o predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 154

G o v o r n i k :

Nevenka Grgič 154

D r u ž b e n o p o l i t i č n i z b o r

8. seja - 26. oktobra 1982

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov 156

2. Določitev dnevnega reda 156

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 7. seje Družbenopolitičnega zbora 158

G o v o r n i k :

Lado Kocijan 158

2. Pobude, predlogi in vprašanja delegatov oziroma družbenopolitičnih organizacij 158

G o v o r n i k i :

Robert Černe 159
Ivanka Vrhovčak 16o
Miloš Prosenc 161
Milenko Šetinc 162
Igor Križman 163
Tomaž Mislej 164
Lado Kocijan 164
Miloš Prosenc 164
Silva Jereb 165

3. Poročila o uresničevanju zakona o usmerjenem zakonu 165

G o v o r n i k i :

Silva Jereb 166
Štefan Korošec 167
Tine Zorič 169
Marija Pukl 17o
Tilka Blaha 171
dr. France Vreg 173
Ivanka Vrhovčak 175
Peter Winkler 179

4. Poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije 179

G o v o r n i k i :

Miran Potrč 18o
Ciril Zlobec 183
Robert Černe 183
Lado Kocijan 184
Igor Križman 184
Miran Potrč 186

5. Nadaljevanje razprave o poročilih o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju 187

G o v o r n i k i :

Silva Jereb 187

Lado Kocijan 187
Ciril Zlobec 187
Lado Kocijan 188
Silva Jereb 188
Štefan Korošec 188

6. Nadaljevanje razprave o poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije 189

G o v o r n i k a :

Francka Herga 189
Igor Križman 19o

7. Predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 ..... 19o

G o v o r n i k i :

Alenka Markič 191
Jože Sintič 192
Francka Herga 193

8. Osnutek zakona o družbenem sistemu informiranja 194

G o v o r n i k i :

Slobodan Rakočevič 194
Jože Šušmelj 198
Francka Herga 199
Tomaž Mislej 2oo
Lado Kocijan 2oo

9. Predlog za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti z osnutkom zakona 2o1

G o v o r n i k a :

Milan Kneževič 2o1
Zorko Dežjot 2o3

1o. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona s poročilom o njegovem uresničevanju 2o4

G o v o r n i k i :

Ivan Kogovšek 2o4
Lado Kocijan 2o6
Jože Sintič 2o7
Samo Divjak 2o7
Ivan Kogovšek 2o8
Jože Sintič 2o8

11. Nadaljevanje razprave o osnutku zakona o družbenem sistemu informiranja 2o9

G o v o r n i k i :

Marjan Kotar 2o9
Silva Jereb 2o9
Slobodan Rakočevič 21o

12. Nadaljevanje razprave o predlogu za izdajo zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti 211

G o v o r n i k :

Marija Zupančič-Vičar 211

13. Predlog odloka o imenovanju predsednika in članov Upravnega odbora Prešernovega sklada 211

14. Volitve in imenovanja 212

- predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije 212
- predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi delegata Skupščine SR Slovenije v skupščino Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin 212
- predlog sklepa o imenovanju tovariša Vinka Hafnerja, predsednika Skupščine SR Slovenije, v Odbor za počastitev 4o. obletnice I. in II. zasedanja AVNOJ-a 212

15. Nadaljevanje razprave o poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije 213

G o v o r n i k :

Igor Križman 213

16. Nadaljevanje razprave o predlogu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 214

G o v o r n i k a :

Igor Križman 214
Silva Jereb 215

S k u p n o z a s e d a n j e

Zbora združenega dela, Zbora občin, Družbenopolitičnega zbora in Izobraževalne skupnosti Slovenije

Zasedanje - 26. oktobra 1982

1. Določitev dnevnega reda 217

Dnevni red:

1. Uvodne obrazložitve k poročilom o uresničevanju zakona o usmerjenem izobraževanju 217

G o v o r n i k i :

Majda Poljanšek 217
dr. Viljem Merhar 22o
Slavko Bohanec 222

S k u p n o z a s e d a n j e

Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora

Zasedanje - 26. oktobra 1982

1. Določitev dnevnega reda 225

Dnevni red:

1. Uvodna beseda k poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju zveznih zakonov in ukrepov Zveznega izvršnega sveta za uresničevanje gospodarske stabilizacije 225

G o v o r n i k :

Dušan Šinigoj 225

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

Odgovorni urednik
Milan Megušar-Borut

Natisnila
tiskarna Skupščine SR Slovenije
Junij 1983
v 250 izvodih
Obseg 245 strani

Sejni zapisi
9. sklic (1982 -1986)

št. **4**